

Jordbruksstatistisk årsbok 2009

med data om livsmedel

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

JORDBRUKS
VERKET

Jordbruksstatistisk årsbok 2009

med data om livsmedel

Sveriges officiella statistik
Jordbruksverket
Statistiska centralbyrån

Yearbook of agricultural statistics 2009 including food statistics

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
2009

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binärningar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

ISSN 1654-4382 (online)
ISSN 0082-0199 (print)

ISBN 978-91-618-1493-0 (print)

URN:NBN:SE:SCB-2009-JO01BR0901_pdf (pdf)

Omslagsfoto: Jan Andersson, Örebro

Printed in Sweden
Elanders AB, 2009

Förord

Jordbruksstatistisk årsbok 2009 är den fyrtiofemte sedan starten 1965. Avsikten med Jordbruksstatistisk årsbok är att ge en bred och översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Från och med 1999 är Jordbruksverket ansvarig för den officiella statistiken inom jordbruksområdet. Denna statistik produceras huvudsakligen av Jordbruksverket (SJV) och Statistiska centralbyrån (SCB). Annan statistik inom jordbruksområdet produceras även av andra statliga myndigheter och av organisationer med anknytning till jordbruk. SCB, Livsmedelsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt m.fl. är ansvariga för den livsmedelsstatistik som återges i boken. Uppgifterna till de internationella avsnitten hämtas från EU:s statistikbyrå Eurostat och FN:s Food and Agriculture Organization (FAO).

Ytterligare information om statistik över jordbruksområdet och länkar till annan statistik finns på SCB:s webbplats (www.scb.se) och på Jordbruksverkets webbplats (www.sjv.se).

Boken har tagits fram inom SCB:s enhet för Energi-, transport- och lantbruksstatistik med Daniel Persson som huvudredaktör. Charlotta Olsson och Lea Wedén har svarat för den tekniska framställningen av boken. Ett flertal personer inom främst SCB och Jordbruksverket har medverkat med underlag till boken. Till alla dessa riktas härmed ett varmt tack.

Statistiska centralbyrån och
Jordbruksverket i maj 2009

Inger Eklund   Gabriella Cahlin

Information to English speaking readers

The Yearbook of Agricultural Statistics 2009 is the forty-fifth volume since the beginning in 1965. Since 1999 the Swedish Board of Agriculture (SJV) is responsible for the official statistics within the agricultural area. This statistics is mainly produced by the Swedish Board of Agriculture and Statistics Sweden (SCB).

The Table of Contents is translated into English as well as the headings of all tables.

On page 31 there is a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables. The last pages have a Swedish-English vocabulary with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

Innehåll

Sida	
3	Förord
4	Innehåll
5	Teckenförklaring och förkortningar
6	Tabellförteckning
23	Jordbruksåret 2008
31	1 Summary
39	2 Företag och företagare
53	3 Åkerarealens användning
71	4 Skördar
87	5 Trädgårdsodling
95	6 Husdjur
125	7 Arbetskraft inom jordbruket
133	8 Produktionsmedel inom jordbruket
143	9 Stödåtgärder
161	10 Jordbrukets ekonomi
185	11 Ekologisk produktion
197	12 Jordbrukets miljöpåverkan
221	13 Jordbruket i EU
239	14 Internationella uppgifter om jordbruk
251	15 Industriproduktion m.m.
267	16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel
285	17 Konsumtion av livsmedel
299	18 Livsmedelssäkerhet
313	19 Priser på livsmedel
321	20 Internationella uppgifter om livsmedel

Bilagor

336	1 Lantbruksregistret
337	2 Områdesindelningar i lantbruksstatistiken
341	3 Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation
342	4 Avgränsning av livsmedelssektorn
347	5 Varuklassificering enligt SITC/KN
361	Swedish-English Vocabulary
379	Sakregister

Contents

Page	
3	Preface
4	Contents
5	Symbols and abbreviations
6	List of tables
23	The year of agriculture 2008
31	1 Summary
39	2 Holdings and holders
53	3 Utilization of arable land
71	4 Yields and crop production
87	5 Horticulture
95	6 Livestock
125	7 Labour force in agriculture
133	8 Production means in agriculture
143	9 Support
161	10 Economics
185	11 Organic farming
197	12 Impacts from agriculture on environment
221	13 Agriculture in the European Union
239	14 International data on agriculture
251	15 Manufacturing
267	16 Imports and exports of agricultural products and foodstuffs
285	17 Consumption of foodstuffs
299	18 Food safety
313	19 Prices on food
321	20 International data on food

Appendices

336	1 The Farm Register
337	2 Regional break down of the agriculture statistics
341	3 Quality and the organisation of the agricultural statistics
342	4 Definition of the food sector
347	5 Classification on commodities according to SITC/KN
361	Swedish-English Vocabulary
379	Subject index

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma
*	Preliminär uppgift
ha	Hektar
tkr	Tusen kronor
mkr	Miljoner kronor
milj. kr	”

En linje som avskär en tidsserie, markerar att uppgifterna på ömse sidor om linjen inte är fullt jämförbara

Symbols

–	Zero
0	Less than 0.5
0,0	Less than 0.05
..	Data not available
.	Not applicable
*	Provisional figure
ha	Hectares
tkr	Thousands of Swedish kronor (SEK)
mkr	Millions of Swedish kronor (SEK)
milj. kr	”

Substantial breaks in the homogeneity of a series are indicated by a line across the column/row

Lista över vissa förkortningar

<i>A-index</i>	<i>Avräkningsprisindex</i>	<i>PM-index</i>	<i>Produktionsmedelsprisindex</i>
<i>BNP</i>	<i>Bruttonationalprodukt</i>	<i>PPI</i>	<i>Producentprisindex</i>
<i>CN</i>	<i>Combined Nomenclature</i>	<i>PPP</i>	<i>Purchasing Power Parities</i>
<i>EAA</i>	<i>Economic Accounts for Agriculture</i>	<i>PR-index</i>	<i>Prisregleringsprisindex</i>
<i>ENS</i>	<i>Europeiska Nationalräkenskapssystemet</i>	<i>RAMS</i>	<i>Registerbaserad sysselsättningsstatistik</i>
<i>EFTA</i>	<i>European Free Trade Association</i>	<i>SEK</i>	<i>Svenska kronor</i>
<i>EU</i>	<i>Europeiska Unionen</i>	<i>SITC</i>	<i>Standard International Trade Classification</i>
<i>FDB</i>	<i>Företagsdatabasen</i>	<i>SLU</i>	<i>Sveriges Lantbruksuniversitet</i>
<i>FoB</i>	<i>Folk- och bostadsräkningen</i>	<i>SLV</i>	<i>Statens livsmedelsverk</i>
<i>GATT</i>	<i>General Agreement on Tariffs and Trade</i>	<i>SM</i>	<i>SCB:s publikationsserie Statistiska meddelanden</i>
<i>HS</i>	<i>Harmonized Commodity Description and Coding System</i>	<i>SNA</i>	<i>System of National Accounts</i>
<i>ICP</i>	<i>International Comparison Project</i>	<i>SNI</i>	<i>Standard för svensk näringsgrensindelning</i>
<i>KN</i>	<i>Kombinerade nomenklaturen</i>	<i>SNV</i>	<i>Statens naturvårdsverk</i>
<i>KPI</i>	<i>Konsumentprisindex</i>	<i>SOS</i>	<i>Sveriges officiella statistik</i>
<i>KSLA</i>	<i>Kungliga Skogs- och lantbruksakademien</i>	<i>SOU</i>	<i>Statens offentliga utredningar</i>
<i>LBR</i>	<i>Lantbruksregistret</i>	<i>SVA</i>	<i>Statens Veterinärmedicinska Anstalt</i>
<i>LRF</i>	<i>Lantbrukarnas Riksförbund</i>		
<i>NR</i>	<i>Nationalräkenskaperna</i>		

Tabellförteckning

List of tables

Sida/ Page	2. Företag och företagare <i>Holdings and holders</i>
43	Figur 2A Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2008 <i>Average area of arable land per holding by county</i>
44	Figur 2B Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2007 <i>Characteristic type of farming by county</i>
45	Tabell 2.1 Antal företag med odling av olika grödor 2008 <i>Number of holdings with different kinds of crops</i>
46	Tabell 2.2 Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2007 <i>Number of holdings by size group</i>
48	Tabell 2.3 Antal företag och areal åker efter bruksform 2007 <i>Number of holdings and area of arable land by type of holding</i>
49	Tabell 2.4 Antal företag med husdjur av olika slag 2008 <i>Number of holdings with different kinds of livestock</i>
50	Tabell 2.5 Antal företag efter driftsinriktning 2007 <i>Number of holdings by type of farming</i>
51	Tabell 2.6 Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2007, procent <i>Percentage of holdings by type of farming and county</i>
52	Tabell 2.7 Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2007 <i>Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture</i>
	3. Åkerarealens användning <i>Utilization of arable land</i>
56	Figur 3A Total åkerareal länsvis 2008 <i>Total area of arable land by county</i>
57	Figur 3B Åkerarealens användning 2008 <i>Use of arable land</i>
57	Figur 3C Antal företag med odling av vissa grödor 2008 <i>Number of holdings with cultivation of certain crops</i>
58	Figur 3D Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2008 <i>Cultivation of certain crops, areas per holding</i>
58	Figur 3E Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2008 <i>Cultivation of cereals, areas per holding</i>
59	Tabell 3.1 Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2007, hektar <i>Area of agricultural and forest land on holdings in 2007</i>
60	Tabell 3.2 Åkerareal efter storleksgrupp 2007 <i>Area of arable land by size group</i>

- 62 **Tabell 3.3** Åkerarealens användning 1990–2008, hektar
Use of arable land
- 63 **Tabell 3.4** Spannmål 2008. Arealer och antal företag med odling
Cereals. Areas and number of holdings with cultivation
- 65 **Tabell 3.5** Baljväxter 2008. Arealer och antal företag med odling
Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation
- 66 **Tabell 3.6** Oljeväxter 2008. Arealer och antal företag med odling
Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation
- 67 **Tabell 3.7** Vall och grönfoder 2008. Arealer och antal företag med odling
Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation
- 68 **Tabell 3.8** Slättervall och betesvall. Arealfördelning 2008, hektar och procent
Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2008, hectares and per cent
- 69 **Tabell 3.9** Potatis och sockerbetor 2008. Arealer och antal företag med odling
Potatoes and sugar beets. Areas and number of holdings with cultivation
- 70 **Tabell 3.10** Träda, outnyttjad mark m.m. 2008. Arealer, hektar
Fallow and untilled land etc. Areas

4. Skördar

Yields and crop production

- 77 **Figur 4A** Totalskördar av spannmål 1990–2008, 1 000-tals ton
Total production of cereals
- 77 **Figur 4B** Totalskördar av oljeväxter 1990–2008, 1 000-tals ton
Total production of oilseed crops
- 78 **Tabell 4.1** Spannmål 2008. Hektarskörd, kg/ha
Cereals. Yield per hectare
- 79 **Tabell 4.2** Spannmål 2008. Totalskördar, ton
Cereals. Total production
- 80 **Tabell 4.3** Majs, ärtor och åkerbönor 2008. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production
- 81 **Tabell 4.4** Oljeväxter 2008. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Oilseed crops. Yield per hectare and total production
- 82 **Tabell 4.5** Slättervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2008. Areal, hektarskörd och totalskörd
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production
- 83 **Tabell 4.6** Potatis och sockerbetor 2008. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes and sugar beets. Yield per hectare and total production
- 84 **Tabell 4.7** Stärkelse- och sockerhalt i potatis respektive sockerbetor 1990–2008, procent
Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beets

- 85 **Tabell 4.8** Normskördar 2008, kg/ha
Standard yields per hectare
- 5. Trädgårdsodling**
Horticulture
- 89 **Tabell 5.1** Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2005
Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of enterprises
- 90 **Tabell 5.2** Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–2005
Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of enterprises
- 91 **Tabell 5.3** Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland
Outdoor cultivation of horticultural plants
- 92 **Tabell 5.4** Frilandsodlingens omfattning 1981–2005
Outdoor cultivation
- 92 **Tabell 5.5** Äppel- och päronsorter. Areal, antal träd och antal företag, 31 december 2007
Apple- and pear varieties. Area, number of trees and number of holdings. December 2007
- 93 **Tabell 5.6** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames
- 94 **Tabell 5.7** Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–2005
Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames
- 6. Husdjur**
Livestock
- 100 **Figur 6A** Antal nötkreatur 1970–2008
Number of cattle
- 100 **Figur 6B** Antal svin 1970–2008
Number of pigs
- 101 **Figur 6C** Nötkreaturens geografiska fördelning 2008
Geographical distribution of cattle
- 101 **Figur 6D** Svinens geografiska fördelning 2008
Geographical distribution of pigs
- 102 **Figur 6E** Antal höns och kycklingar 1972–2008
Number of fowls and chickens
- 102 **Figur 6F** Antal får 1970–2008
Number of sheep
- 103 **Figur 6G** Hönsens geografiska fördelning 2008
Geographical distribution of fowls

103	Figur 6H	Fårens geografiska fördelning 2008 <i>Geographical distribution of sheep</i>
104	Tabell 6.1	Antal djur av olika slag 1980–2008 <i>Number of livestock</i>
105	Tabell 6.2	Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2008 <i>Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others</i>
105	Tabell 6.3	Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2008 <i>Average size of herd</i>
106	Tabell 6.4	Antal nötkreatur 2008 <i>Number of cattle</i>
107	Tabell 6.5	Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of dairy cows by size of herd</i>
108	Tabell 6.6	Antal företag med nötkreatur 2008 <i>Number of holdings with cattle</i>
109	Tabell 6.7	Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of holdings with dairy cows by size of herd</i>
110	Tabell 6.8	Antal får 2008 <i>Number of sheep</i>
111	Tabell 6.9	Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of ewes and rams by size of herd</i>
112	Tabell 6.10	Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of holdings with ewes and rams by size of herd</i>
113	Tabell 6.11	Antal svin 2008 <i>Number of pigs</i>
114	Tabell 6.12	Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of sows and boars by size of herd</i>
115	Tabell 6.13	Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of fattening pigs by size of herd</i>
116	Tabell 6.14	Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of holdings with sows and boars by size of herd</i>
117	Tabell 6.15	Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of holdings with fattening pigs by size of herd</i>
118	Tabell 6.16	Antal höns och kycklingar 2008 samt kalkoner 2007 <i>Number of fowls, chickens and turkeys</i>
119	Tabell 6.17	Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of fowls (chickens not included) by size of herd</i>
120	Tabell 6.18	Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2007 <i>Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd</i>

- 121 **Tabell 6.19** Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal hästhållare. Oktober 2004
Number of horses, density of horses and number of horse keepers. October 2004
- 122 **Tabell 6.20** Antal uppfödare av mink och rävar samt antal avelshonor 1990/91–2007/08
Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals
- 122 **Tabell 6.21** Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bioning under perioden 1990–2008
Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey
- 123 **Tabell 6.22** Antal renar och antal renskötsel företag vid samebyar 2007
Number of reindeer and number of holdings by sami villages

7. Arbetskraft inom jordbruket

Labour force in agriculture

- 128 **Tabell 7.1** Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2007 efter arbetsplatsens belägenhet
Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work
- 129 **Tabell 7.2** Jordbruksföretagarnas åldersfördelning 2007
Age distribution of holders
- 130 **Tabell 7.3** Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2007 i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU
- 131 **Tabell 7.4** Antal sysselsatta i jordbruket 2007 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter
Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU
- 132 **Tabell 7.5** Antal sysselsatta i jordbruket 2007 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier
Number of occupied persons in agriculture by working hours for all categories of holdings

8. Produktionsmedel inom jordbruket

Production means in agriculture

- 137 **Tabell 8.1** Antal levererade traktorer 1990–2006
Number of delivered tractors
- 137 **Tabell 8.2** Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2006, milj.kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector
- 138 **Tabell 8.3** Antalet förprovade djurstallar under 2008
Number of pre-tested buildings for livestock
- 139 **Tabell 8.4** Total kvantitet certifierat utsäde 2006/07 och 2007/08, ton
Total quantity of state certified seed

- 140 **Tabell 8.5** Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket.
Kvantitet verksam substans 1990–2007, ton
Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance
- 141 **Tabell 8.6** Förbrukning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk
1990/91–2006/07, milj. kg
Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture
- 141 **Tabell 8.7** Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2007 och 2008,
ton
Feed materials in compound feeds for all animals
- 142 **Tabell 8.8** Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga
djurslag 2008, ton
Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

9. Stödåtgärder

Support

- 151 **Tabell 9.1** Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2008, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings
- 152 **Tabell 9.2** Gårdsstöd för stödåret 2008 utbetalade t.o.m. april 2009 1 000-tals kr
Single farm payment and premiums for male bovines and milk
- 153 **Tabell 9.3** Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige för stödåret 2008,
utbetalt t.o.m. april 2009, 1 000-tals kr
Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden
- 154 **Tabell 9.4** Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2008, hektar
Areas for environmental support
- 155 **Tabell 9.5** Miljöersättning för stödåret 2008 utbetalade t.o.m. april 2009, 1 000-tals kr
Environmental support
- 157 **Tabell 9.6** Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till
jordbruks-, trädgårds- och renskötsel-företag 2007–2008
Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers
- 158 **Tabell 9.7** Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2008,
1 000-tals kr
Granted investment support to adding value to agricultural and forestry products for Sweden
- 159 **Tabell 9.8** Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2008, 1 000-tals kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

10. Jordbrukets ekonomi

Economics

- 169 **Figur 10A** Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2007 i löpande priser
Output value in the agricultural sector at current basic prices

- 169 **Figur 10B** Jordbrukets kostnader till baspriser år 2007 i löpande priser
Costs in the agricultural sector at current basic prices
- 170 **Figur 10C** Jordbrukets prisindex 2000–2008 (2000=100)
Agricultural price indices
- 170 **Figur 10D** Försålda lantbruksenheter år 2008, köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr
Sold agricultural units, average market price
- 171 **Tabell 10.1** Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten till marknadspris 1993–2006 enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr
Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices
- 172 **Tabell 10.2** Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2007 i löpande priser, mkr
EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2007 at current prices
- 174 **Tabell 10.3** Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2006 och 2007. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag
Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours
- 178 **Tabell 10.4** Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2006 kr per hushåll, kronor
The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household 2000–2006, SEK
- 179 **Tabell 10.5** Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2006. Medeltal i kronor per hushåll
The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK
- 180 **Tabell 10.6** Jordbrukets prisindex 2000–2008 (2000=100)
Agricultural price indices
- 181 **Tabell 10.7** Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1990–2008, kr
Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetables and animal products
- 182 **Tabell 10.8** Indexantal för delposter i avräkningsprisindex 2000–2008 (2000=100)
Producer price index. Indices for subtotals
- 182 **Tabell 10.9** Genomsnittliga arrendepreiser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2008, kr per hektar
Average rent for agricultural land and for arable land
- 183 **Tabell 10.10** Utvecklingen av arrendepreiser 1994–2008 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices
- 183 **Tabell 10.11** Priser på jordbruksmark 1995–2007, 1 000-tals kr per hektar
Prices on agricultural land

- 184 **Tabell 10.12** Försålda lantbruksenheter 2008
Sold agricultural units
- 11. Ekologisk produktion**
Organic farming
- 188 **Tabell 11.1** Certifierade ekologiskt odlade arealer exkl. karens för olika grödgrupper, hektar
Fully converted organic areas for different groups of crops
- 188 **Tabell 11.2** Certifierad ekologisk odlad areal
Fully converted area, area under conversion and total organic area
- 189 **Tabell 11.3** Antal certifierade ekologiskt producerade djur
Number of organic livestock
- 190 **Tabell 11.4** Spannmål 2008. Arealer med ekologisk odling
Cereals. Areas with cultivation in organic farming
- 190 **Tabell 11.5** Oljeväxter 2008. Arealer med ekologisk odling
Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming
- 191 **Tabell 11.6** Potatis, ärter och åkerbönor 2008. Arealer med ekologisk odling, hektar
Potatoes, peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming
- 192 **Tabell 11.7** Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2008. Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling
Temporary grasses. First cut, regrowth and total production. Crop area, yield per hectare and total production in organic farming
- 193 **Tabell 11.8** Spannmål 2008. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha
Cereals. Yield per hectare in organic farming
- 193 **Tabell 11.9** Spannmål 2008. Totalskördar vid ekologisk odling, ton
Cereals. Total production in organic farming
- 194 **Tabell 11.10** Potatis, ärter och åkerbönor 2008. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton
Potatoes, peas and field beans. Yield per hectare and total production in organic farming
- 195 **Tabell 11.11** Areal med ekologisk odling av trädgårdsprodukter växthus och på friland 2005
Areas for organic cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation
- 12. Jordbrukets miljöpåverkan**
Impacts from agriculture on environment
- 204 **Figur 12A** Areal betesmark 1989–2007
Permanent grassland
- 204 **Figur 12B** Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2007, 1 000-tals ton
Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector
- 205 **Figur 12C** Slam som återförs till jordbruket
Sludge brought back to agriculture

205	Figur 12D	Kväveläckage från åkermarkens rotzon, riket, 1 000-tals ton <i>Nitrogen leaching from arable land</i>
205	Figur 12E	Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2006 <i>Netpollution load on water by phosphorus from human activities</i>
205	Figur 12F	Nettobelastning på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2006 <i>Net pollution load on marin waters by nitrogen from human activities</i>
206	Figur 12G	Ammoniakavgång från jordbruket <i>Emission of ammonia from agriculture</i>
206	Figur 12H	Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam <i>Mean content of cadmium in phosphorus manure and sludge</i>
206	Figur 12I	Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark <i>Liming per hectare utilized arable land</i>
207	Figur 12J	Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1995–2007 <i>Pesticides in agriculture, number of doses per hectare</i>
207	Figur 12K	Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1991–2007 <i>Pesticides in agriculture, number of supplies per hectare in relation to the area of arable land</i>
208	Figur 12L	Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård) <i>Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)</i>
208	Figur 12M	Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård) <i>Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)</i>
208	Figur 12N	Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket <i>Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture</i>
209	Tabell 12.1	Areal betesmark 2008. Hektar <i>Areas under pasture and meadow 2008. Hectare</i>
210	Tabell 12.2	Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet, förbättra miljön och landskapet <i>Connection to and target fulfilment for Swedish environmental support</i>
211	Tabell 12.3	Förbrukning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2007 <i>Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure</i>
213	Tabell 12.4	Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2006 <i>Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops</i>

- 214 **Tabell 12.5** Mineral- och stallgödslade arealer 2007
Arable land treated with commercial fertilizers and manure
- 215 **Tabell 12.6** Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark ("soil surface" bruttobalanser)
Nitrogen- and phosphorus balances for arable land
- 216 **Tabell 12.7** Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2007
Emissions to air of ammonia in agriculture 1995–2007
- 217 **Tabell 12.8** Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2007
Pesticides sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha for 1995–2007
- 218 **Tabell 12.9** Användning 2006 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance
- 220 **Tabell 12.10** Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 2006. Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha
Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance

13. Jordbruket i EU

Agriculture in the European Union

- 224 **Tabell 13.1** Sysselsättning fördelad på sektorer 2007, 1 000-tals personer
Civilian employment by sector of activity
- 225 **Tabell 13.2** Sysselsättning fördelad på sektorer 2007, procent
Civilian employment by sector of activity
- 226 **Tabell 13.3** Total areal och jordbruksareal 2007, 1 000-tals hektar
Total and agricultural area
- 227 **Tabell 13.4** Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2007
Holdings by size classes of holdings
- 228 **Tabell 13.5** Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2007, 1 000-tals hektar
Utilized agricultural area by size classes of holdings
- 229 **Tabell 13.6** Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2007, 1 000-tals hektar
Harvested area of some of the most important crops
- 231 **Tabell 13.7** Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2007, 1 000-tals ton
Total production of some of the most important crops
- 233 **Tabell 13.8** Skörd av vissa grönsaker 2007, 1 000-tals ton
Harvested production of selected fresh vegetables
- 234 **Tabell 13.9** Antal nötkreatur i maj/juni 2007, 1 000-tal
Number of bovines
- 235 **Tabell 13.10** Antal svin, får och getter i december 2007, 1 000-tal
Number of pigs, sheep and goats

- 236 **Tabell 13.11** Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007
Number of holdings with dairy cows by size of herd
- 237 **Tabell 13.12** Antal mjölkkor efter besättningsstorlek 2007, 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd
- 238 **Tabell 13.13** Animalieproduktion 2007, 1 000-tals ton
Production of animal products
- 14. Internationella uppgifter om jordbruk**
International data on agriculture
- 240 **Tabell 14.1** Åkerarealens användning i olika länder 2007, 1 000-tals hektar
Use of arable land in different countries
- 242 **Tabell 14.2** Totalskördens storlek i olika länder 2007, 1 000-tals ton
Crop production in different countries
- 244 **Tabell 14.3** Antal husdjur i olika länder 2007, 1 000-tal (höns i miljon-tal)
Number of livestock in different countries
- 246 **Tabell 14.4** Animalieproduktion i olika länder 2007
Livestock production in different countries
- 248 **Tabell 14.5** Förvärvsarbetsande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärvsarbetsande befolkningen i olika länder 2006
Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries
- 15. Industriproduktion m.m.**
Manufacturing
- 256 **Figur 15A** Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2007
Number of employees in food manufacturing
- 257 **Figur 15B** Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2007, 1 000-tals ton
Industrial production of certain food products and groups of food products
- 258 **Tabell 15.1** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2008
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle
- 258 **Tabell 15.2** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2008
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs
- 259 **Tabell 15.3** Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2008
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs
- 259 **Tabell 15.4** Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2008, 1 000-tals ton
Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens
- 259 **Tabell 15.5** Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2008, 1 000-tals ton
Eggs delivered to wholesalers and total production

- 260 **Tabell 15.6** Produktion av kött från ren och vilt 1990–2008, ton
Production of meat from reindeer and wild animals
- 260 **Tabell 15.7** Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier
invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör, medelfetthalt
samt medelproteinhalt 1990–2008
*Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk
and average content of fat and protein*
- 261 **Tabell 15.8** Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2008, 1 000-tals ton och
procent
Disposition of milk delivered to dairies
- 261 **Tabell 15.9** Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2008, 1 000-tals ton
Dairy production and production of milk powder
- 262 **Tabell 15.10** Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels-
och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2002
*Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and
beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2002*
- 264 **Tabell 15.11** Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2007, milj. kr
Industrial production of agricultural products and foodstuffs
- 265 **Tabell 15.12** Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedels-
branscher 2006 och 2007 enligt SNI 2002
*Number of employed persons at least one hour/week in different branches
of the food sector according to SNI 2002*

16. Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Imports and exports of agricultural products and food

- 271 **Figur 16A** Import och export av livsmedel och drycker 1993–2008, milj. kr
Imports and exports of foodstuffs and beverages
- 273 **Tabell 16.1** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, milj. kr.
Varugruppering enligt SITC
*Imports and exports of agricultural products and foodstuffs.
Specification according to SITC*
- 274 **Tabell 16.2** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, milj. kr,
insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data
- 276 **Tabell 16.3** Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, 1 000-tals ton,
insamlade värden
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data
- 278 **Tabell 16.4** Import och export av husdjur 2003–2008, ton, 1 000-tals kr samt antal djur,
insamlade värden¹
Imports and exports of livestock, collected data
- 279 **Tabell 16.5** Import och export av förädlade livsmedel 2003–2008, milj. kr, insamlade värden
Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data

- 281 **Tabell 16.6** Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2008, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC
- 283 **Tabell 16.7** Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2008, milj. kr, insamlade värden.
Varugruppering enligt SITC
Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC
- 17. Konsumtion av livsmedel**
Consumption of foodstuffs
- 289 **Figur 17A** Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1995–2008
Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures
- 289 **Figur 17B** Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2008 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter
Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data
- 290 **Tabell 17.1** Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2006, kilo eller liter per person
Consumption of food. Kilogrammes or litres per person
- 293 **Tabell 17.2** Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen
Nutritive values per capita and day. Means for the whole population
- 293 **Tabell 17.3** Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2005 med fördelning på olika livsmedel
Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs
- 294 **Tabell 17.4** Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2005, milligram. Preliminära uppgifter
Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams. Provisional data
- 295 **Tabell 17.5** Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2007 (enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr
Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2007 (by more detailed COICOP), millions SEK
- 297 **Tabell 17.6** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2008 enligt nationalräkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices
- 298 **Tabell 17.7** Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2008 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)
Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers

18. Livsmedelssäkerhet*Food safety*

- 303 **Figur 18A** Frekvensen av olika anmärkningar efter provtagning på dricksvatten 2007, procent
Percentage of various remarks in drinking-water
- 303 **Figur 18B** Andel anmärkningar efter provtagning 2007 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen, procent
Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure
- 304 **Figur 18C** Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frusen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2007, procent
Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals
- 305 **Figur 18D** Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2007. Inhemska respektive importerade produkter, procent
Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively
- 305 **Figur 18E** Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2007, procent
Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticides Residues in Food of Plant origin)
- 306 **Figur 18F** Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2001–2007
Number of herds of different kinds of animals infected by Salmonella
- 306 **Figur 18G** Antal rapporterade fall av human *Salmonella*-infektion i Sverige 1997–2007
Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden
- 307 **Figur 18H** Andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklinggårdar 2002–2007, procent
Frequency of positive samples of Campylobacter from chickenfarms
- 307 **Figur 18I** Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektioner i Sverige 1997–2007
Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden
- 308 **Tabell 18.1** Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2007
Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark
- 308 **Tabell 18.2** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung 2000–2007
Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin

- 309 **Tabell 18.3** Antal prov uppdelat på förekomsten av resthalter av pesticider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2007
Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cerealproducts distributed by type of farming
- 310 **Tabell 18.4** Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2007
Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production
- 311 **Tabell 18.5** Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2007
Results from sampling and analysis of Campylobacter

19. Priser på livsmedel

Prices on food

- 316 **Figur 19A** Konsumentprisindex 1980–2008 (1980=100)
Consumer Price Index
- 317 **Tabell 19.1** Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr
Average yearly retail prices for selected foods
- 318 **Tabell 19.2** Konsumentprisindex (KPI), vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindexantal (1980=100)
Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers
- 320 **Tabell 19.3** Prisindex inom livsmedelsområdet (2000=100)
Price index numbers in the food sector

20. Internationella uppgifter om livsmedel

International data on food

- 324 **Figur 20A** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2007 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries (EU-27=100)
- 326 **Figur 20B** Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2008 för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100)
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries
- 328 **Tabell 20.1** Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2005, kg per person respektive procent
Human consumption and self sufficiency for certain food products
- 329 **Tabell 20.2** Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2006, procent
Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries

- 330 **Tabell 20.3** Indextal, baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter, per invånare i reala värden för EU-länderna och vissa andra länder 2007 (EU-27=100)
Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households, for EU-countries and some other countries
- 331 **Tabell 20.4** Prisnivåindex för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2007 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)
Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries (EU-25=100)
- 333 **Tabell 20.5** Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2007
Comparative price levels for total private consumption
- 334 **Tabell 20.6** Harmoniserat index för konsumentpriser 2007 och 2008 (HIKP) för EU-länderna vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper
Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs
- 335 **Tabell 20.7** Mervärdskattesatser inom EU den 1 januari 2009, procent
VAT rates in EU-countries at 1st January 2009, per cent

Jordbruksåret 2008

Avsnittet är skrivet av Harald Svensson, chefsekonom vid Jordbruksverket.

De senaste åren har genomgripande förändringar skett inom jordbrukspolitiken. Huvuddelen av direktbetalningarna har frikopplats från produktionskrav eller innehav av nötkreatur och mjölkkvot. Trädesplikten har upphört. De senaste åren har vidare de internationella priserna på spannmål, oljefröer och mejeriprodukter varierat kraftigt. De svenska priserna på spannmål nådde sin högsta nivå i början av 2008 medan priserna på oljefröer kulminerade i mitten av året. Priserna på mjölk nådde sin högsta nivå under andra halvåret 2008. Den goda lönsamheten inom spannmålsodlingen medförde att odlingen ökade jämfört med 2007. Däremot var utvecklingen blandad inom animaliesektorn.

Arealanvändningen

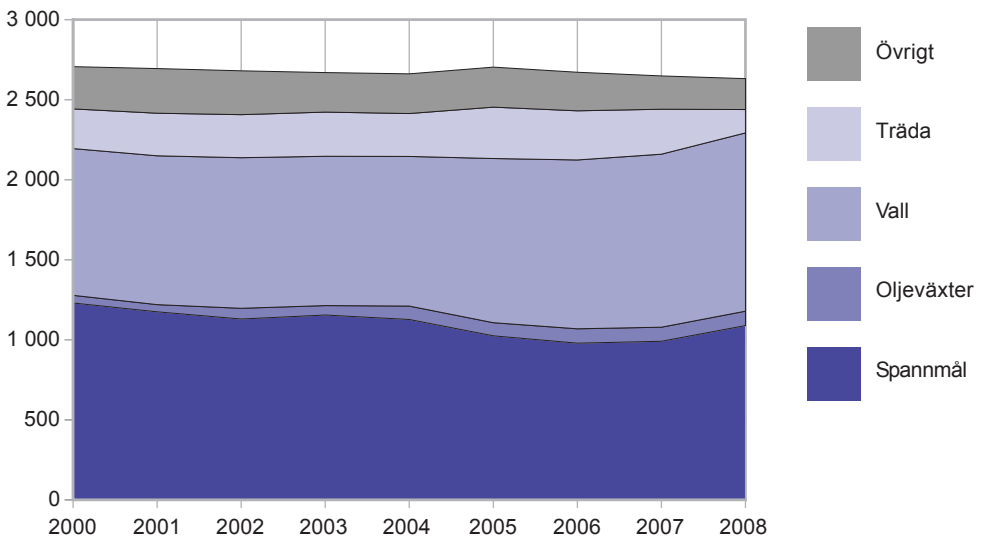
Frikopplingen av de generella jordbrukarstöden 2005, stora prisförändringar under de senaste åren samt beslut om slopad trädesplikt har medfört att förutsättningarna för odlingen har förändrats på olika sätt. Inte minst har spannmålsodlingen påverkats. Eftersom den totala åkerarealen endast minskat marginellt de senaste åren har den minskade spannmålsodlingen lett till motsvarande förändringar

av odlingen av vall och av träda. Mellan 2007 och 2008 ökade spannmålsodlingen med ca 100 000 hektar till 1 090 000 hektar. Mera preciserat var det främst de vårsådda grödorna som ökade och då i synnerhet korn. Arealerna av de höstsådda spannmålsgrödorna var i stort sett oförändrade jämfört med 2007. Olämplig väderlek under hösten 2007 försvårade sådden särskilt i de södra och västra delarna av landet.

Figur 1
Utvecklingen av åkerarealens användning 2000–2008, 1 000-tals hektar

Arable land by group of crops

1 000-tals hektar

Källa: Jordbruksverket.

Oljeväxtarealen var ungefär densamma som de två senaste åren, dvs. ca 90 000 hektar. De höstsådda oljeväxterna ökade medan de vårsådda grödorna minskade.

Vallodlingen ökade även under 2008 och uppgick till 1 115 000 hektar. Under t.ex. 2004 uppgick arealen till 930 000 hektar. Denna kontinuerliga ökning är svår att förklara av marknadsmässiga skäl. Eventuellt skulle dyrare spannmål leda till att mjölk- och nötköttsproducenter ökar vallandelen i foderstaterna. Det totala antalet nötkreatur fortsätter att minska. En sannolik förklaring kan vara att jordbrukare redovisar en del arealer som vall, men som i praktiken närmast är att se som träda.

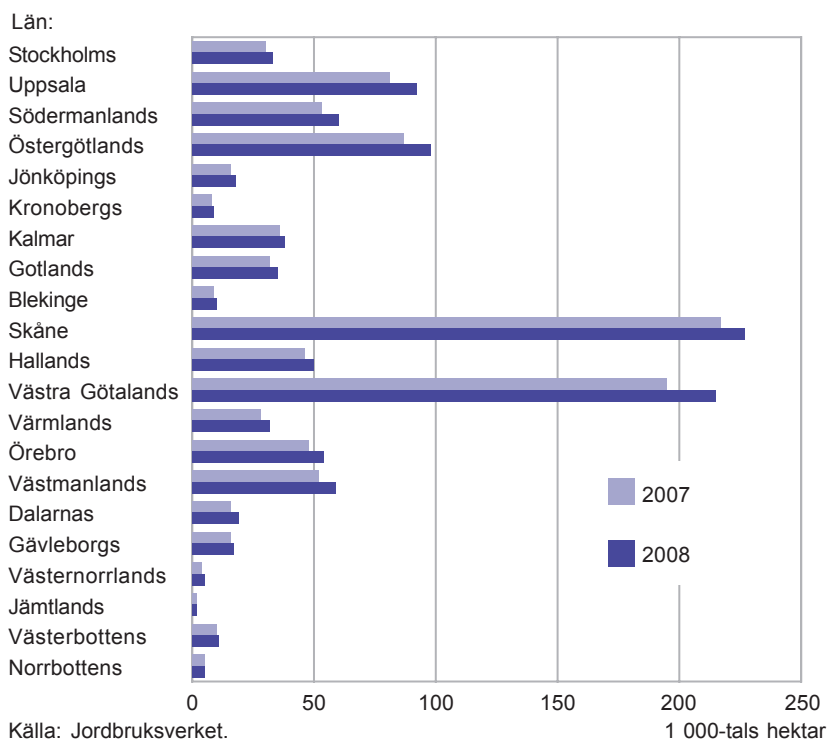
Bland övriga grödor märks en minskning för sockerbetor med ca 10 % vilket kan förklaras med det omstruktureringsprogram inom EU som innebär att sockerproduktionen ska minska. Den svenska produktionskvoten för

socker uppgår fr.o.m. 2008/09 till 293 000 ton, vilket är en minskning med ca 90 000 ton. Sockerproduktionen under 2008/09 förväntas överstiga den svenska produktionskvoten. Odlingen av potatis minskade något.

Den areal som under 2008 erhöll miljöersättning för ekologisk produktion och var certifierad uppgick till 232 000 hektar, vilket motsvarar knappt 8 % av jordbruksmarken.

Jämfört med 2007 ökade odlingen av spannmål i samtliga län. Regionalt har odlingen av spannmål ökat mest, uttryckt i antal hektar, i de stora jordbruksområdena i Götalands norra slättbygder samt i Svealands slättbygder. Arealökningen för spannmål är mindre i södra Sverige där höstoljeväxterna gått starkt framåt. Trädan har minskat kraftigt i de bästa jordbruksområdena i södra Sverige. I vissa län återstår endast 25–30 % av trädan jämfört med 2007.

Figur 2
Spannmålsarealen 2008 jämfört med 2007 fördelat per län
Area of cereals by county

Skörden av spannmål m.m. och sådden hösten 2008

I Sverige ökade, som nämnts tidigare, odlingen av spannmål under 2008. Skörden har beräknats till närmare 5,2 milj ton, vilket är 4 % mer än genomsnittet för de senaste fem åren. Under vårsådden rådde torr väderlek som även fortsatte under sommaren, vilket påverkade vårgrödorna negativt i vissa delar av landet. Under skördeperioden föll mycket regn vilket försvårade skörden och resulterade i lägre spannmålskvalitet. Även skörden av raps och rybs ökade under 2008 och uppgick till knappt 260 000 ton, vilket är ca 17 % högre än föregående år.

Höstsådden 2008 (areal som skördas 2009) visade en ökning med ca 10 % jämfört med föregående år, höstvetet är kvar på en hög nivå och procentuellt har höstkorn och råg ökat mest. Höstsådden 2008 var den högsta på ca 30 år.

Tabell 1

Produktionen av vissa animalieprodukter 2000–2008, 1 000-tals ton

Animal products

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Mjölk	3 297	3 290	3 226	3 206	3 229	3 163	3 130	2 986	2 981
Kyckling	90	96	101	98	91	96	96	98	107
Nötkött	145	139	142	136	138	131	133	129	125
Griskött	277	276	284	288	295	275	264	265	271

Källa: Jordbruksverket.

Prisutvecklingen

Priserna på olika insatsvaror har stigit kraftigt sedan år 2000 och totalt blir ökningen 45 % fram till slutet av 2008. Under senare delen av 2008 har det skett någon tillbakagång av priserna på insatsvaror. Totalt steg priserna på insatsvaror med 7 % under 2008. Gödselmedelspriserna steg särskilt mycket under året (ca 45 %). Producentpriserna avser de priser som jordbrukarna erhåller för olika produkter. Producentpriserna var nästan oförändrade mellan 2000 och 2006 för att sedan öka fram till årsskiftet 2007/08. I början av 2008 låg priserna i stort sett oförändrade, men har fallit under senare delen av 2008. Summerat för hela perio-

Animalieproduktionen

2003 års jordbruksreform påverkade produktionen av mjölk, nötkött samt får- och lammkött eftersom tidigare produktionskopplade stöd huvudsakligen har frikopplats från produktionskrav. Under 2007 och 2008 blev dock priserna gynnsamma. Mjölpriserna steg kraftigt under senare delen av 2007. Under 2008 har priserna på nötkött och även på griskött legat på en hög nivå jämfört med tidigare år. Produktionen av mjölk har minskat successivt sedan 2001 när produktionen låg nära kvottaket. Även produktionen av nötkött visar en avtagande trend. Produktionen av kyckling ökar däremot, under just 2008 blev ökningen uppåt 10 000 ton. Produktionen av griskött har haft en oregelbunden tendens, och ökade med drygt 5 000 ton under 2008.

den från år 2000 fram till slutet av 2008 blev ökningen ca 20 %. Under 2008 föll priserna med 8 %. Priserna i industriledet har en något annorlunda utveckling än producentpriserna till jordbrukarna. Priserna i det ledet steg med 10 % under de första åren i redovisningen för att sedan ligga kvar oförändrade fram till 2007. Runt årsskiftet 2007/08 steg prisnivån för att sedan ha varit nästan konstant under 2008. Summerat för hela perioden från 2000 fram till slutet av 2008 blev ökningen nästan 30 %. Under 2008 steg priserna med 4 %.

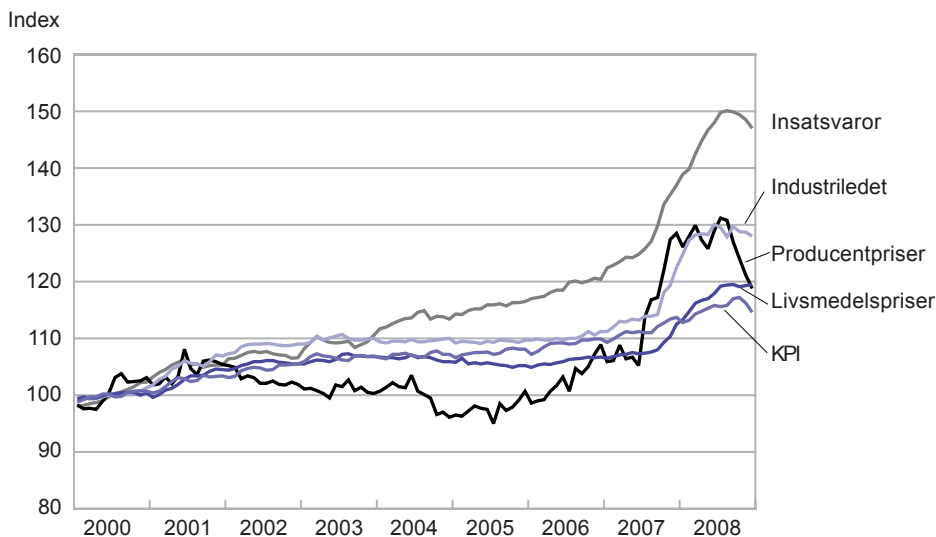
Livsmedelsprisernas utveckling (avser konsumentprisindex för jordbruksreglerade produkter) visar ungefär samma mönster som pris-

utvecklingen i industriledet, men öknings-
taktan har varit något långsammare. Ökningen
sedan 2000 uppgår till ca 20 %. Utvecklingen
av KPI totalt (alltså alla varugrupper) är för
hela perioden ungefär samma som för livsmed-
elspriserna (som alltså är en del av KPI totalt).
En skillnad mellan livsmedelsprisernas utveck-
ling och KPI totalt är emellertid att prisökning-
taktan för livsmedel varit betydligt högre se-
dan mitten av 2007 och ett år framåt. Under
2008 steg priserna på jordbruksreglerade pro-
dukter med 6 %.

När utvecklingen enligt indexserier av de
slag som används här jämförs med varandra
får man hålla i minnet att man hanterar sektors-
avgränsningar på olika sätt. T.ex. avser index
för industriledet den produktion som sker i
Sverige medan konsumentprisindex avser den
sammansättning av produkter som konsumer-
as. Eftersom utrikeshandeln är betydande är
det således inte "samma" varor respektive varu-
sammansättning enligt dessa båda index.

Figur 3
Utvecklingen av prisindex på jordbruksområdet och konsumentprisindex
(index 2000=100)

Price indices in the food sector and consumer price index

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Den ekonomiska utvecklingen enligt sektorskalkylen

Jordbrukets totala produktionsvärde har stigit
kraftigt de senaste åren och beräknas ha upp-
gått till 48,2 miljarder kr för 2008. Produktions-
värdet steg under 2007 till följd av högre priser
på vegetabilier och under 2008 genom högre
priser på animalierna. Samtidigt har också pri-
serna på insatsvaror stigit med ungefär lika
mycket de två senaste åren. Förädlingsvärdet,
inkl. kapitalförslitning, uppgick till 4,8 miljar-
der kr 2008. Orsaken till att förädlingsvärdet
föll kraftigt 2005 var att arealstödet och djur-

stöden definitionsmässigt inkluderades i pro-
duktionsvärdet, men ingår därefter i övriga
produktionssubventioner. I posten övriga pro-
duktionssubventioner ingår från 2005 främst
gårdsstödet. Förädlingsvärdet korrigerat för
produktionssubventioner och löner, arrenden
m.m. ger företagsinkomsten som för 2008 be-
räknas till 8,0 miljarder kr. Eftersom underlagen
för beräkningarna ännu inte är fullständiga kan
man räkna med att siffrorna behöver justeras.
Men även om många uppgifter kommer att re-
videras är det rimligt att räkna med att föräd-
lingsvärdet och företagsinkomsten blir lägre
2008 än 2007.

Tabell 2
Ekonomisk kalkyl för hela jordbrukssektorn, miljarder kr
Economic accounts for agriculture

	2004	2005	2006	2007	2008 ¹
Vegetabilieproduktionens värde	18,3	15,2	15,4	20,6	19,7
Animalieproduktionens värde	21,4	20,0	20,4	20,0	22,8
Övriga intäkter	4,5	5,5	6,1	6,4	6,6
= Totalt produktionsvärde	44,1	40,7	41,9	47,0	48,2
- Kostnader inkl. kapitalförslitning	-36,1	-36,6	-37,0	-41,4	-43,4
= Förädlingsvärde	8,0	4,1	4,8	5,9	4,8
+ Övriga produktionssubventioner	3,7	8,4	8,6	9,0	9,4
- Löner, arrenden m.m.	-7,1	-6,3	-6,3	-6,5	-6,7
= Företagsinkomst	4,6	6,1	7,1	8,4	8,0

1) Prognos.

Källa: Jordbruksverket.

Strukturutvecklingen

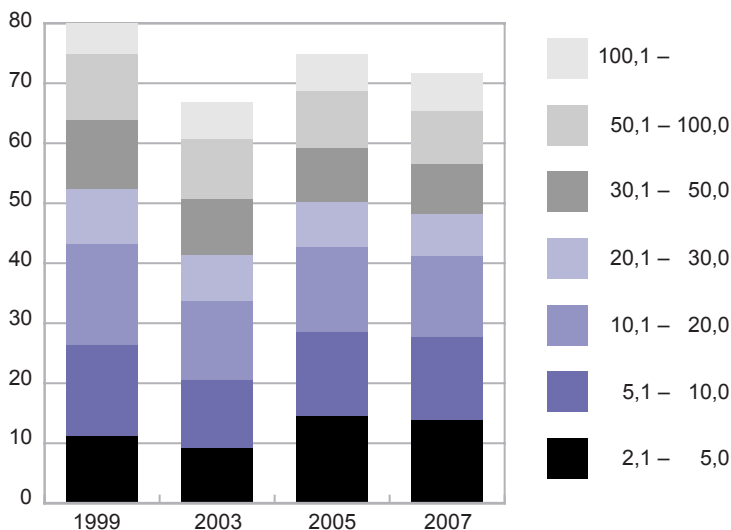
Uppgifter om företagsstrukturen finns tillgängliga fram till 2007. Ett problem vid tolkningen av dessa uppgifter är att den jordbruksreform

som trädde i kraft från 2005 har medfört att antalet företag ökade¹. Ökningen faller främst på småbruken.

1) Innebörden av reformen är beskriven nedan.

Figur 4
Antal företag efter storleksgrupp åker 1999–2007
Number of agricultural holdings by size group

1 000-tal

Källa: Jordbruksverket.

Ett sätt att visa strukturutvecklingen är att visa hur antalet företag inom olika storleksgrupper (åker) har förändrats. År 1999 fanns ca 80 000 företag med mer än 2 hektar åker. Motsvarande siffra för 2007 är 72 000². Det bör beaktas att det tillkommit ett antal företag som en följd av jordbruksreformen. De företag som tillkommit återfinns förmodligen främst i storleksgrupperna upp till 10 hektar.

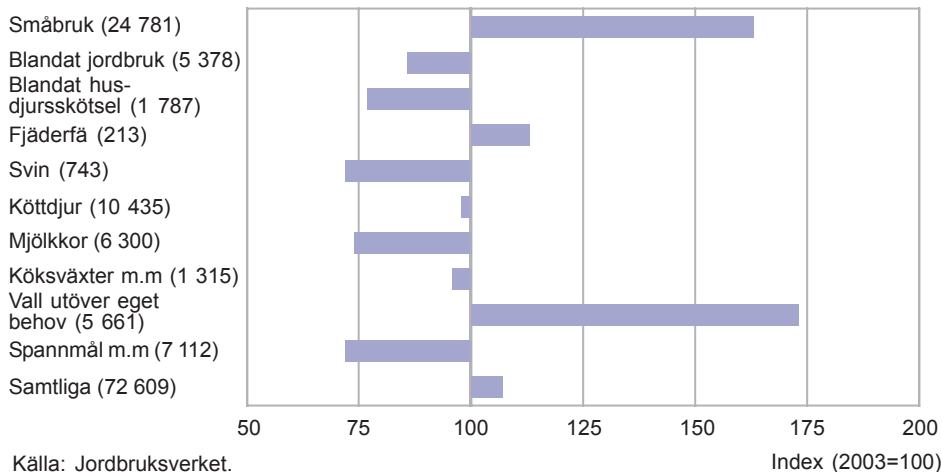
Ett annat sätt att visa strukturutvecklingen är att analysera hur antalet företag med olika

driftsinriktningar har förändrats jämfört med förändringen av det totala antalet företag. I figuren redovisas utvecklingen för några olika driftsinriktningar.

2) Dessutom redovisas knappt 1 000 företag med högst 2 hektar åker för 2007. Uppgifter om antalet sådana företag finns inte före 2005.

Figur 5
Förändring av antalet företag för några olika driftsinriktningar mellan 2003 och 2007 (2003=100)

Changes in number of holdings by type of farming

Som framgår av figuren ökade det totala antalet företag något mellan 2003 och 2007. Kraftiga ökningarna noteras för småbruk, som i första hand bedöms vara en effekt av jordbruksreformen och den driftsinriktning som avser företag med ”vall utöver eget behov”. Det är troligt att en hel del företag inom denna grupp driver jordbruket mycket extensivt. Å andra sidan framgår det också tydligt att det är en snabb strukturutveckling bland de företag som är specialiserade mot spannmålsodling och animalieproduktion. Särskilt uppenbart är detta ifråga om företag med mjölkkor. Även företag med svin minskar starkt, till skillnad från företag med fjäderfä som visar någon ökning.

Jordbrukspolitiken

För att hindra pristryckande import används tullar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Tullar har de senaste åren främst haft verkningskraft inom mejeri- och nötköttområdena. Inom marknadsregleringen tillämpas även system med exportbidrag och offentlig lagring i situationer med låga priser på världsmarknaden. Med hänsyn till marknadssituationen har dessa medel använts i mycket begränsad utsträckning under 2008.

Från EU-inträdet betalas omfattande belopp ut direkt till jordbrukare och som är helt eller delvis finansierade av EU. En stödform är ge-

nerella jordbrukarstöd som sedan 2005 i huvudsak är frikopplade från produktionskrav, det s.k. gårdsstödet. Stödet betalas ut för jordbruksmark (åker- och betesmark). Kravet för att marken ska vara stödberättigande är att vissa s.k. tvärvillkor, bl.a. att marken ska vara i gott jordbruksmässigt skick, ska vara uppfyllda. Under 2008 betalades 6,8 miljarder kr ut för huvudsakligen gårdsstöd och handjursbidrag (i beloppet inkluderas även sena utbetalningar från tidigare stödår). Stödet är helt finansierat av EU.

Varje medlemsland inom EU har ett landsbygdsprogram. Nuvarande programperiod löper mellan 2007 och 2013. Inom ramen för landsbygdsprogrammet tillämpas olika slag av miljöersättningar. Sett till utbetalningarnas storlek är ersättningar för att uppnå kollektiva nyttigheter, främst biologisk mångfald, viktigast. Dessutom förekommer regionala stöd riktade mot områden med låg avkastning i växtodlingen och stödformer med miljöskyddsinriktning. De olika stödformerna inom landsbygdsprogrammet är delvis finansierade av EU. Under 2008 betalades 3,1 miljarder kr ut i miljöersättningar och regionala stöd (i beloppet inkluderas även sena utbetalningar från tidigare stödår). Andra stödformer såsom investeringsstöd, startstöd och projektstöd är inte inkluderade i det redovisade beloppet.

Pågående förändringar av EU:s gemensamma jordbrukspolitik

2003 års jordbruksreform, som bl.a. innebar långtgående frikoppling av de generella jordbrukarstöden, har utvärderats under 2008. De förändringar i EU-regelverken som aktualiserats i samband med utvärderingen har formellt beslutats först i början av 2009.

Huvudpunkter i detta beslut är:

– Fortsatta sänkningar av ambitionsnivåerna inom marknadsregleringen. Redan tidigare har beslutats att mjölkkvoterna ska avvecklas från 2015. Nu kompletterades beslutet genom att kvoterna för varje land ska ökas successivt för

att underlätta den slutliga avvecklingen.

– 2003 års beslut innehöll möjligheter för medlemsländerna att behålla vissa kopplade stöd. Dessa möjligheter till undantag tas nu bort nästan helt.

– Successivt högre belopp ska föras över till landsbygdsprogrammet för att möta utmaningar om klimat, förnybar energi, vattenkvalitet, biologisk mångfald och strukturförändringar i mjölkproduktionen.

– Medlemsländerna ges möjlighet att utjämna stödbeloppen per hektar inom respektive land.

– Den lägsta arealgräns som hittills tillämpats för gårdsstödet uppgår till 0,3 hektar. Denna lägsta gräns höjs nu. För Sverige ska tillämpas en gräns inom intervallet 1–4 hektar.

Huvuddelen av förändringarna kommer att börja gälla från den 1 januari 2010.

1 Summary

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture and food.

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping and fur farming and also statistics on food.

For detailed information on forestry related to agriculture, please consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

Until year 1999, information on food stuffs, such as food manufacturing, trade and consumption, were presented in "När mat kommer på tal – en livsmedelsstatistisk översikt" issued by Statistics Sweden (SCB). From year 2001, the food statistics is included in the Yearbook of Agricultural Statistics.

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

In the beginning of the book, there is a Table of Contents and a List of Tables and Diagrams with translations into English. The translations of subject headings are, however, somewhat shortened. Information regarding units, years etc. should be obvious by the headings in Swedish, i.e

Kg = kilogram

Milj. kg = million kilograms

Kr = Swedish kronor, SEK

Mkr = million of Swedish kronor (SEK)

Hektar = hectares

Ton = metric tons

Procent = per cent, percentages

1 000-tal = thousands

At the end of the book there is a Swedish-English list of terms translating most words and expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases, the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 2009 refers

to the year of 2008. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the three previous years and often for year 1990, 1995 and 2000.

In the following, you will find a summary of some scopes regarding Swedish agriculture and after that a brief description, chapter by chapter, of the different surveys and other statistical material utilized in the presentation.

Scope

Structure, labour etc.

Structural developments in agriculture over the last few decades have led to fewer but larger farms. A change in this pattern was seen 2005 caused by changed rules for the support system. More holdings applied for supports, often a lot of small-sized holdings. This led to an increase in the total number of agricultural holdings of arable land 2005. Year 2007 there were 73 000 agricultural holdings with an average area of 36 hectares of arable land.

The table below shows the number of holdings in different size classes.

Agricultural holdings, by size

	1990 ¹	2000 ¹	2007
All holdings	96 560	76 798	72 609
– 2,0 ha	..	..	851
2,1– 5,0 ha	14 957	11 784	14 037
5,1– 10,0 ha	19 020	14 110	13 694
10,1– 20,0 ha	20 832	15 453	13 499
20,1– 30,0 ha	12 177	8 717	7 129
30,1– 50,0 ha	14 223	10 624	8 264
50,1– 100,0 ha	11 348	10 652	8 966
100,1– 200,0 ha	..	4 228	4 482
200,1– 300,0 ha	..	797	1 023
300,1– 400,0 ha	..	234	334
400,1– 500,0 ha	..	75	139
500,1– ha	..	124	191

1) For these years no holdings are included with less than 2,01 hectares arable land or horticultural holdings without arable land.

In densely forested Sweden, farming and forestry often are combined. In the north of Sweden the farms mostly have small areas of arable land.

The number of people engaged in agriculture is steadily decreasing. Less than 2 % of the economically active population is engaged in farming. The farmers' average age is high, 65 % are older than 50 years.

Many Swedish farms are very small if measured by labour requirements. The number of full time enterprises 2007 where more than 1 600 hours of labour are required is about 19 000. Around 55 % of the holdings requires less than 800 hours of labour.

Animal husbandry is the dominant line of production. Only in the central part of Sweden and in the southern county the cropping farms dominates. In the north of Sweden there are mostly small farms.

Crop production

The conditions for crop production display great differences between the north and south of Sweden. About 60 % of the arable land is found on the fertile plains of southern Sweden.

The crop production is strongly dominated by cereals and by leys, the former mainly being wheat. The proportion of leys increases towards the north of Sweden and makes up most of the area of arable land in Norrland. Oil seed production is mainly located on the plains in Götaland and Svealand. Potatoes are grown throughout the entire country. Sugar beets are grown in the counties of Skåne, Halland, Blekinge and Kalmar.

In 2008, the arable land amounted to 2,6 million hectares. The arable land by crop is found in the table to the upper right.

Arable land by crop, 1 000 hectares

	1990	2000	2008
Total arable land	2 845	2 706	2 631
Wheat	350	402	362
Rye	73	35	28
Barley	..	411	406
Oats	388	296	228
Mixed grain	33 ¹	45	16
<i>Triticale</i>	..	41	49
Potatoes	36	33	27
Sugar beet	50	55	37
Leys,			
other fodder	918	921	1 146
Oilseed	..	59	93
Other crops	..	161	82
Fallow, untilled arable land	193	..	147

1) Incl. *triticale*.

The total crop production in 2008 is estimated to 5,2 million tonnes of cereals, 43 000 tonnes of peas and field beans, 265 000 tonnes of oilseed crops, 558 000 tonnes of table potatoes and 295 000 tonnes of potatoes for processing.

The average yield varies in different parts of Sweden. For example for spring barley the average yield in Skåne, the most southern county, is 4 650 kg/ha and in Västernorrland, a county in the north part of Sweden, 2 780 kg/ha.

Total production and average yields are shown below with a 14 % moisture content.

Crop production 2008

	Total production, 1 000 tons	Yield, kg/ha
Winterwheat	2 005	6 440
Springwheat	198	4 030
Rye	169	6 140
Winterbarley	58	5 640
Springbarley	1 613	4 150
Oats	820	3 680
<i>Triticale</i>	274	5 600
Mixed grain	58	3 080
Grain maize	..	6 490
Peas	29	2 720
Field beans	14	2 190
Potatoes	853	31 740
Sugar beet	1 975	53 700
Rape and turnip rape	259	2 900

Livestock

The dairy sector is playing a central role in Swedish agriculture. The number of dairy cows has, however, been decreasing over a long period of time. The number of livestock is shown in the table below.

The number of farms with livestock has decreased the last decades whereas those remaining have increased their number of animals.

In 2008, there were dairy cows in 6 500 farms. There is an average of 55 dairy cows/herd.

In 2008 there are roughly 2 400 pig farms in Sweden. Around 98 % of the fattening pigs are found in herds with at least 100 animals.

Livestock, mid-year estimates, 1 000s

	1990	2000	2008
<i>Cattle</i>	1 718	1 684	1 558
Dairy cows	576	428	357
Suckler cows	75	167	196
Heifers, bulls, steers, calves	1 067	1 089	1 005
Sheep and lambs	405	432	525
Goats	..	..	..
<i>Pigs</i>	2 264	1 918	1 609
Boars, sows	230	206	170
Other pigs	2 034	1 712	1 439
<i>Poultry of laying breed</i>	8 568	7 324	7 195
<i>Turkeys</i>	..	..	..

Egg production is dominated by few but large flocks. Over 90 % of the hens of laying breed are found in herds with at least 5 000 hens.

The number of agricultural holdings with different types of animals is found in the table to the upper right.

Number of agricultural holdings with different types of animals

	1990	2000	2008
<i>Cattle</i>	47 292	32 063	22 844
Dairy cows	25 921	12 676	6 474
Suckler cows	10 883	13 861	12 345
<i>Sheep (lambs excl.)</i>	9 688	8 041	8 169
<i>Goats</i>	..	..	..
<i>Pigs</i>	14 301	4 809	2 380
<i>Horses</i>	..	15 325	..
<i>Fowls (chickens excl.)</i>	12 900	5 678	4 643
<i>Turkeys</i>	..	..	..
<i>With none of the above animals</i>	36 695	33 300	40 476

Brief description by chapter

Chapter 2 Holdings and holders

Since 1968 an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry has been carried out. Data have been recorded in the Farm Register. Detailed information on the Farm Register is given in appendix 1.

Some data on the number of holdings with different kinds of crops are given in table 2.1.

Some data on the number of holdings by size groups are given in table 2.2.

In table 2.3, number of holdings and area of arable land by type of holding are shown.

In table 2.4, number of holdings with different kinds of livestock are shown.

Number of holdings by type of farming and percentage of holdings by type of farming and county are shown in tables 2.5 and 2.6.

In table 2.7, information can be found on the number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture.

Chapter 3 Utilization of arable land

In tables 3.1–3.8 information is given on the use of arable land and on the number of holdings with different crops.

Chapter 4 Yields and crop production

The crop yield surveys comprise investigations of cereals, peas, field beans, oilseed crops,

temporary grasses and potatoes. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares of arable land. The statistics are presented in tables 4.1–4.6.

SCB makes annual estimates of the total production of cereals, peas, oilseed crops and potatoes on the basis of the crop yield surveys and crop areas from the Farm Register. From 2002 SCB also makes estimations of the total production and yield for temporary grasses. Data on the total production of sugar beet are supplied by Nordic Sugar.

Content of starch and sugar in potatoes and sugar beet respectively are supplied by the Swedish Starch Producers and Nordic Sugar respectively.

Standard yields are calculated every year for cereals, potatoes, oilseed crops and sugar beet. The standard yield is an estimate of the yield that can be expected if the weather and other conditions that influence the crops are normal (table 4.8).

Chapter 5 Horticulture

All enterprises with horticultural production were until 1999 included in the Farm Register. The statistics in tables 5.1–5.6 are entirely based on the horticultural censuses.

Data on the main structure in the horticultural sector are given in tables 5.1–5.2. Data on outdoor cultivation of different plants are given in tables 5.3–5.4. Data on apple- and pear varieties are given in table 5.5 and data on cultivation in greenhouses and frames in tables 5.6–5.7.

Chapter 6 Livestock

Data from the Farm Register on the number of domestic animals and data on the number of holdings with livestock are given in tables 6.1–6.7 (cattle), 6.1–6.3 and 6.8–6.10 (sheep), 6.1–6.2 and 6.19 (goats and horses), 6.1–6.3 and 6.11–6.15 (pigs), 6.1–6.3 and 6.16–6.18 (fowls) and 6.1 and 6.16 (turkeys). Data on other animals such as minks, foxes, bees and reindeers are presented in tables 6.20–6.22.

Statistics on ecological production and the number of organically bred animals, are presented in chapter 11.

Chapter 7 Labour Force in agriculture

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agriculture. They give statistics, for instance, on the distribution of the population in rural and urban areas.

Some data on the size of the economically active population in agriculture and related fields are given in table 7.1.

The Farm Register provides data on the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture (table 7.2).

Data on the number of occupied persons in agriculture for different groups are given in tables 7.3–7.4. In these tables also data on employment in terms of AWU (Annual Work Unit) are given.

In table 7.5 the number of occupied persons are distributed by working hours in agriculture on the holding.

Chapter 8 Production means in agriculture

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of tractors and machinery purchased by the agricultural sector. The statistics are shown in tables 8.1–8.2.

The Swedish Board of Agriculture provides data on the number of pretested buildings for livestock (table 8.3).

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish Board of Agriculture, which annually reports statistics on state certified seed (table 8.4).

Figures of pesticides in agriculture and horticulture in table 8.5, is collected from the Swedish Chemical agency.

Information on the consumption of fertilizers in agriculture and horticulture, based on figures supplied by manufacturers and importers, is reported by the Swedish Board of Agriculture (table 8.6).

Information of the Feed materials in compound feeds for animals are annually compiled by the Swedish Board of Agriculture (tables 8.7–8.8).

Chapter 9 Support

Support relating to the Common Agricultural Policy (CAP) is reported by the Swedish Board of Agriculture. In tables 9.1–9.5 and 9.8 the statistics refer to the years for which support have been disbursed and in tables 9.6–9.7 the years when support have been granted. Table 9.4 shows areas registered for environmental support.

Chapter 10 Economics

SCB produces national accounts statistics. Some data regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in table 10.1.

The Economic Accounts for Agriculture (EAA) are shown in table 10.2.

In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB performs an annual farm economics survey. The 2006 and 2007 studies are based on the accounts of approx. 1 000 farms. Results from those surveys are presented in table 10.3.

Some results from an investigation on farmers' assessed net receipts and income are presented in tables 10.4–10.5.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected by the Swedish Board of Agriculture in the monthly calculations of different indices, i.a. Input and Output Price Indices and – for price regulated agriculture products – Price Index for the Food Industry and Consumer Price Index. (tables 10.6 and 10.8)

The Swedish Board of Agriculture compiles average prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products (table 10.7).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on rent prices for agricultural and arable land and on the development of rent prices (tables 10.9–10.10).

The Swedish Board of Agriculture compiles statistics on prices of agricultural land (table 10.11).

Statistics on the number of sold agricultural units are produced by SCB (table 10.12).

Chapter 11 Organic farming

Statistics on fully converted organic area, area under conversion and total organic area are shown in tables 11.1–11.2. Numbers of different organic livestock categories are shown in table 11.3.

Areas, yield per hectare and production for areas with environmental subsidies for organic production are shown in tables 11.4–11.10.

Areas for organic cultivated horticultural products in greenhouses and other outdoor cultivations are shown in table 11.11.

Chapter 12 Impacts from agriculture on environment

The basic data for the information given in this chapter have been collected by SCB, the Swedish Board of Agriculture, the Swedish Environmental Protection Agency, SMED and the Swedish Chemical agency.

Chapter 13 Agriculture in the European Union

Information on the agricultural sector in the European Union is mostly obtained from Eurostat's database, theme "Agriculture and fisheries".

Civilian employment by sector of activity is shown in table 13.1–13.2.

Total agricultural area, forest area and total area (water incl.) are shown in table 13.3. Utilized agricultural area and number of holdings are shown in table 13.4–13.5.

Harvested area and production of some of the most important crops are shown in table 13.6–13.7.

Harvested production of selected fresh vegetables, berries and fruits are shown in tables 13.8.

Data on livestock, and the structure of dairy cow holdings are shown in tables 13.9–13.12.

Production of animal products is shown in table 13.13.

Chapter 14 International data on agriculture

Information on the agricultural sector in different countries is obtained from statistics pub-

lished annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) and the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). The statistics include information on utilized areas (table 14.1), harvested production of different crops (table 14.2), number of livestock (table 14.3), livestock production (table 14.4) and on active population in agriculture and subsidiary industries (table 14.5).

Chapter 15 Manufacturing

The statistics in the tables 15.1–15.6 and 15.9 on slaughtered animals and on production of eggs and milk products are based on data supplied by the Swedish Board of Agriculture. Information on the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc. is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association (tables 15.7–15.8).

The statistics in tables 15.10–15.11 on establishments, employees etc. in foodstuffs and beverage manufacturing and on production of different agricultural products and foodstuffs are produced by SCB.

The statistics in table 15.12 on employment in different branches of the food sector are produced by SCB.

Chapter 16 Imports and exports of agricultural products and food

Statistics regarding foreign trade are produced by SCB. The system for collecting the basic data for the statistics was totally changed when Sweden entered EU in 1995. From 1995 data on internal EU trade are collected by inquires to importers and exporters (the Intrastat System), which means that the statistics suffer from non response and errors caused by the omission of "small" actors in the statistics.

The basis for identification of agricultural products and foodstuffs has been the codes 0, 11, 12, 22 and 4 according to SITC rev.3. Further specification on products within these major SITC groups follows CN (Combined Nomenclature). This system for divisions on items is also practiced by the Swedish Board

of Agriculture in their presentation of statistics on foreign trade

In table 16.1 imports and exports are given on SITC groups. Compensation has been made for lack of information depending on mostly non response error in the data delivered to the Intrastat system. Tables 16.2–16.7 reflect collected data, which means that compensation for non response has not been made. Such compensation is only possible for data on at most SITC two-digit level. Compensation is further not possible for different countries.

Table 16.5 shows imports and exports of processed foodstuffs.

Chapter 17 Consumption of food stuffs

The Swedish Board of Agriculture has since the middle of the 1940:ies calculated the consumption of different foodstuffs and produced data both in values and quantities. In table 17.1 figures on consumption of food are presented for 1990–2006.

The Swedish Board of Agriculture has also made calculations on nutritive values in the intake of foodstuffs (table 17.2), mean supply per head and day of energy, protein, fat and carbohydrates (table 17.3) and of vitamins, iron, calcium and fibres (table 17.4). All these calculations are based on consumption calculations and on nutritive data from the National Food Administration in Sweden.

Table 17.5 shows the turnover (incl. V.A.T.) of food and drinks for retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2007.

In the Swedish National Accounts data are available on private final consumption expenditures by purpose. Statistics for different foodstuffs and beverages are presented in tables 17.6–17.7.

Chapter 18 Food safety

In this chapter statistics on food safety are shown. Data is received from the National Food Administration (SLV) and the National Veterinary Institute (SVA). The National Food Administration is the central administrative authority for matters concerning food. It is also directly in charge of the food control at 600

food establishments. The National Veterinary Institute is a Swedish national authority that strives for a good animal and human health, a good environment and sustainable food production.

Table 18.1 shows the number of drinking-water structures with remarks distributed by type of remark.

Table 18.2 shows results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin.

Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cereal products distributed by type of farming are presented in table 18.3.

Table 18.4 shows the results for *Salmonella* in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production.

Table 18.5 shows the results from sampling and analysis of *Campylobacter*.

Chapter 19 Prices on food

SCB calculates every month Consumer Price Index for different foodstuffs according to COICOP. Yearly indices are shown in table 19.2 for the period 1985–2008. In table 19.1 average retail prices are listed for some common food products used as input in the calculation of Consumer Price Index.

In table 19.3 price index numbers in the food sector are shown. These indices are partly calculated by the Swedish Board of Agriculture.

Chapter 20 International data on food

Human consumption and self sufficiency for certain food products are shown in table 20.1.

Table 20.2 shows to what extent the individual private consumption goes to food and table 20.3 shows the differences between countries concerning consumed volumes per head of different groups of foodstuff. Table 20.4 shows differences between countries in price levels for different foodstuffs and table 20.6 shows the price development. Table 20.5 shows the general development of prices in different countries.

In table 20.7 V.A.T rates for food and beverages are shown for different EU countries.

Appendix 1 The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains data on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The Farm Register has included the following types of enterprises:

- a) enterprises with more than 2,0 hectares of arable land
- b) enterprises with less than 2,0 hectares of arable land but with large animal stocks.
- c) enterprises with horticultural production of a certain size.

During 1968–1995 there was an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise, areas of arable and forest land, owner of leased property, tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data is collected at intervals. The 1999 data collection was performed similar to the 1968–1995 method, i.e. data were collected for all farms.

In 1996–1998, information on name, address, telephone number, the number of holders on the holding, real estates included in the holding and their area of arable and forest land respectively, was collected for all enterprises. Other data were collected in a sample survey.

From year 2000 the data collection is mainly based on data from the Swedish administrative system for agricultural subsidies, containing data on farmers who have applied for such subsidies. The statistics are also based on information collected by a simplified mail in-

quiry to all farmers including those who have not applied for subsidies.

Appendix 2 Regional break down of the agriculture statistics

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data usually are given for counties and larger areas, although, for some years the Farm Register provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties has, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found.

For the crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome.

Appendix 3 Quality and the organization of the agricultural statistics

Most of the data presented for the agricultural sector in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Swedish Board of Agriculture (SJV) and Statistics Sweden (SCB).

For further information, contact Daniel Persson or Charlotta Olsson at the Regions and Environment Department at Statistics Sweden. Telephone +4619176000, postal address: SCB, S-701 89 Örebro.

Appendix 4 Definition of the food sector

The food sector has no official definition in Swedish statistics. Appendix 4 informs on how the sector in terms of SNI has been delimited in the book.

Appendix 5 Classification on commodities according to SITC/CN

In the statistics on different food and agricultural products, SITC and CN has been used to identify different commodities. Appendix 5 informs on the codes in terms of these nomenclatures, on which the accounts on food manufacturing and foreign trade are based (chapter 15 and 16).

2 Företag och företagare

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens fördelning efter grödgrupper, storleksgrupper (hektar åker) och efter brukningsform (ägda respektive arrenderade företag). Vidare redovisas, antal företag med olika slags djur samt företagens driftsinriktning (typklassificering).

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel grundas på uppgifter för 2007 och 2008.

En stor uppgång av antal företag med växtodling har skett mellan 2004 och 2005. Denna ökning speglar inte förändringar av jordbruket utan beror till en betydande del på att stödreglerna ändrats.

Företag och brukningsförhållanden

Det totala antalet företag år 2007 var drygt 72 600. Västra Götalands län har det största antalet företag. Cirka 20 % av rikets jordbruksföretag finns i länet (**tabell 2.2**).

Antalet helt ägda företag utgör drygt hälften av det totala antalet företag. Regionalt hade Värmlands län 2007 den högsta andelen helt ägda företag med 63 % av det totala antalet företag i länet (**tabell 2.3**).

Andelen delvis arrenderade företag 2007 utgjorde 38 % av samtliga företag. Företag med både ägd och arrenderad mark var vanligast på Gotland med 49 % av det totala antalet företag.

Andelen helt ägda företag 2007 var högst i gruppen 2,1–10,0 hektar med 80 % av totalantalet företag i gruppen. Andelen sjunker med

ökad åkerareal och var 23 % i grupperna över 50,0 hektar.

Grödor och arealer hos företag

Slåtter- och betesvall är den grödtype som finns hos flest antal företag följt av spannmål. År 2008 hade totalt närmare 61 400 företag odling av slåtter- och betesvall samt 32 700 företag odling av spannmål. För ytterligare redovisning av företag efter grödgrupp se kap. 3 (**tabell 2.1**).

Den totala åkerarealen år 2007 var 2,6 miljoner hektar. År 2007 svarade de helt ägda företagen för 31 % och de delvis arrenderade för 61 % av åkerarealen.

Sedan 1990 fram till 2007 har i stort sett antalet företag varje år minskat i de storleksgrupper där åkerarealen är mindre än 100 hektar och ökat i storleksgruppen över 100 hektar. Mellan åren 2005 och 2007 minskar antalet företag i alla storleksgrupper under 200 hektar.

Andelen företag med högst 10 hektar åkermark är högst i Jämtlands och Västernorrlands län där 57 respektive 56 % av företagen fanns i detta storleksintervall år 2007.

Den högsta andelen företag med mer än 100 hektar åkermark fanns i Götalands södra slättbygder (Gss).

De största genomsnittliga arealerna per fö-

retag noterades år 2007 för Södermanlands län med 58,5 hektar, Västmanlands län med 58,3 hektar, Östergötlands län med 58,2 hektar samt Uppsala län med 54,8 hektar per företag. Lågst låg Kronobergs län med 19,9 hektar, Väster-norrlands län med 20,8 hektar samt Jämtlands län med 21,8 hektar per företag. Genomsnittet för hela riket var 36,5 hektar. Sedan 1990 ser vi en tendens att åkerarealen per företag ökar från år till år, med något undantag (**tabellerna 2.2, 2.3**).

Antal företag med husdjur

Antal företag med mjölkkor fortsätter att minska. År 2008 fanns det knappt 6 500 företag med mjölkkor, vilket var en minskning med 9 % sedan 2007. Antal företag med svin har ökat något sedan föregående år. Sedan 1990 har däremot antalet företag med svin minskat med drygt 83 % och år 2008 fanns det knappt 2 400 företag med svin (**tabell 2.4**).

Driftsinriktning och arbetsbehov

Det svenska jordbruket är relativt specialiserat. Drygt 19 800 företag var växtodlingsföretag år 2007 (där företag med jordbruksväxter dominerade), 22 600 var husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerade) och endast 5 400 var blandföretag (med övervikt för husdjursskötsel) (**tabell 2.5**).

Knappt 24 800 jordbruksföretag 2007 klassificerades som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Antalet är i stort sett oförändrat jämfört med 2005, men visar på en ökning med 63 % sedan 2003. Dessa företag – 34 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela en mycket liten roll för brukarnas försörjning (**tabell 2.7**).

Skillnaden i driftsinriktning var stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen var 2007 omkring hälften av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar i dessa län dominerade husdjursskötsel. En hög andel

småbruk fanns också i Värmland (51 %) (**tabell 2.6**).

I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Västra Götalands län representerar i det här avseendet nästan genomsnittet för riket.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Skåne län, som med sin tonvikt på växtodling på många sätt liknar ”Mälarlandskapen” (**tabell 2.6**).

Drygt hälften av de svenska jordbruksföretagen, ungefär 39 900, har ett arbetsbehov under 800 standardtimmar år 2007. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk (**tabell 2.7**).

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar blir antalet heltidsjordbruk ca 18 800. Endast ca 5 400 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnader i arbetsbehov mellan företag med olika driftsinriktning var stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året) (**tabell 2.7**).

Om statistiken

Företag, arealer, bruksförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Vissa år består denna redovisning i att statistiskt belysa antalet företag efter belägenhet, bruksform, företags-

kategori och storleksgrupp samt antalet företagare.

Uppgifter i LBR avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stor djurbesättning eller med trädgårdsodling. En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 1.

Företagens driftsinriktning och arbetsbehov

Vissa år beräknas utifrån data från strukturundersökningen jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se nedan – för att belysa graden av specialisering inom jordbruket. Uppgifterna ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas.

Typologidata

Typologidata för det svenska jordbruket har publicerats löpande fr.o.m. 1984. En översyn i slutet av 1980-talet ledde till vissa revideringar av systemet fr.o.m. 1990 års statistik. Bl.a. skedde en anpassning till den reviderade standarden för svensk näringsgrensindelning (dåvarande SNI 92), vilken baseras på den europeiska näringsgrensstandard NACE Rev 1.

Effekterna av omläggningen beskrivs i publikationen J 30 SM 9103.

En översyn av metoderna för beräkning av typologin gjordes år 2000, vilket beskrivs i JO 35 SM 0101. Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata tas fram genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal samt areal skogsmark.

På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild dels av företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänför sig till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. JO 35 SM 0101: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1999. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 10 juni 1999. Typologidata.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Jordbruksföretag

Med jordbruksföretag menas en inom jordbruk, husdjursskötsel eller frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten på ett jordbruksföretag.

Annan publicering

Uppgifter om jordbruksmarkens användning samt husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0901 och JO 20 SM

0802.

Publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

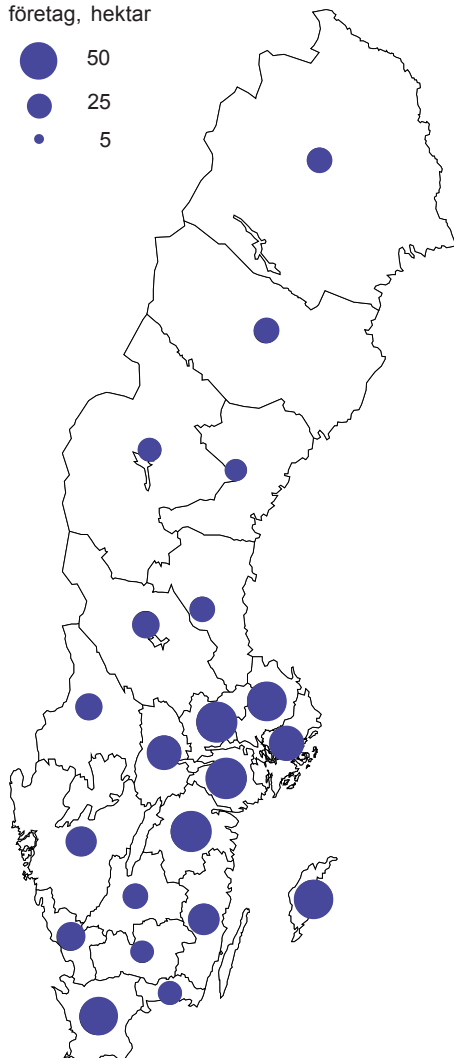
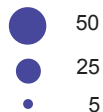
Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om jordbruksföretag och företagare samt jordbruksföretagens driftsinriktning (typologidata) publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 0801 samt JO 35 SM 0801.

Figur 2A Genomsnittlig areal åker per företag länsvis 2008

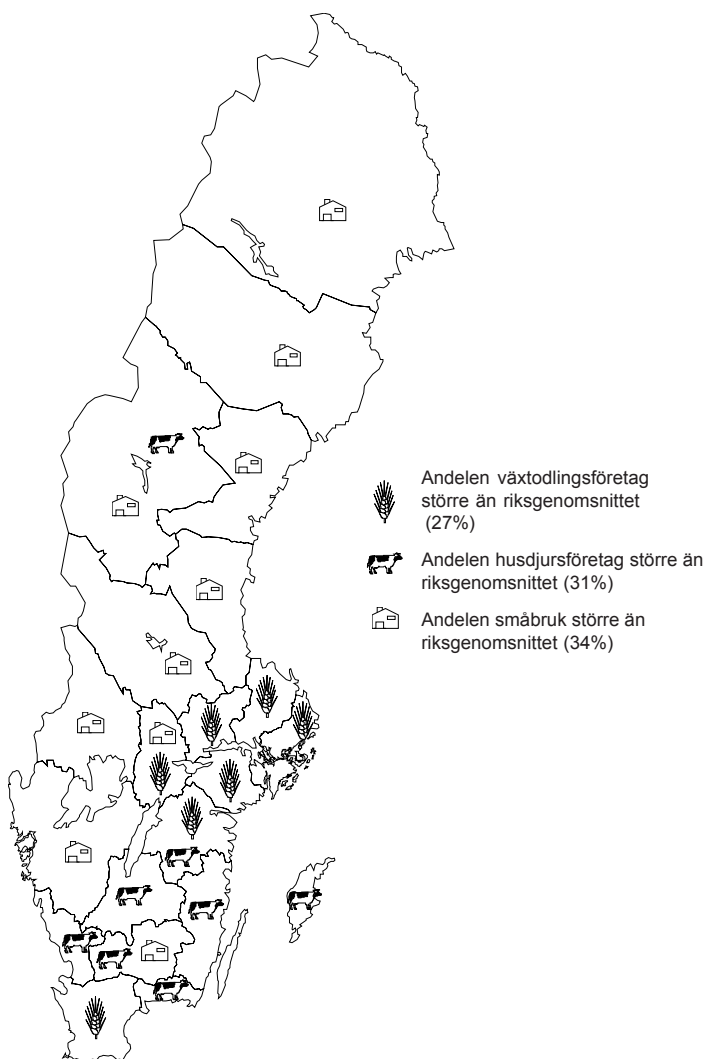
Average area of arable land per holding
by county

Areal åker per
företag, hektar

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 2B
Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 2007
Characteristic type of farming by county

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.1

Antal företag¹ med odling av olika grödor 2008*Number of holdings with different kinds of crops*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Område	Antal företag med					
	Spannmål ²	Ärter, åker- bönor m.m.	Oljeväxter (exkl. oljelin)	Slätter- och betesvall	Matpotatis	Sockerbeton
<i>Län</i>						
Stockholms	821	54	160	1 718	89	–
Uppsala	1 822	143	329	2 520	134	–
Södermanlands	1 172	89	216	1 851	71	..
Östergötlands	2 048	250	709	3 175	182	–
Jönköpings	1 543	15	29	3 578	222	–
<i>Kronobergs</i>						
Kronobergs	863	12	12	2 403	126	–
Kalmar	1 659	97	223	3 075	157	24
Gotlands	1 092	93	368	1 487	123	3
Blekinge	606	4	68	1 258	109	99
Skåne	5 020	104	1 624	7 903	622	2 137
<i>Hallands</i>						
Hallands	1 904	64	200	3 159	294	131
Västra Götalands	7 147	420	948	11 448	743	..
Värmlands	1 139	44	59	3 223	125	–
Örebro	1 216	55	178	2 095	154	..
Västmanlands	1 030	71	129	1 430	37	–
<i>Dalarnas</i>						
Dalarnas	853	29	40	1 954	180	–
Gävleborgs	1 140	20	28	2 354	216	..
Västernorrlands	493	..	3	2 178	271	–
Jämtlands	280	7	..	1 739	149	–
Västerbottens	768	..	11	2 391	134	–
Norrbottnens	319	..	10	1 230	95	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	3 780	93	1 289	4 424	554	1 719
Gmb	4 218	229	1 083	6 274	554	662
Gns	5 539	545	1 474	6 462	426	–
Ss	6 138	433	1 029	9 546	443	3
Gsk	8 274	169	335	19 746	1 014	55
Ssk	2 533	85	159	6 467	324	–
Nn	1 829	22	13	6 025	677	..
Nö	1 112	4	22	4 094	259	–
<i>Hela riket</i>						
2008	32 689	1 573	5 337	61 356	4 227	2 399
2007	32 478	1 747	5 278	61 007	4 511	2 657
2006	34 422	2 310	5 772	60 884	4 778	3 210
2005 ³	38 168	2 832	5 517	62 502	5 168	3 523
2000 ³	50 679	3 495	4 475	54 673	6 310	4 370
1990	..	..	..	..	19 348	6 702

- 1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.
- 2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår en del arealer av stråsäd till grönfoder och stråsäd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.
- 3) För åren 1990 och 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2
Antal företag efter storleksgrupp åkermark 2007

Number of holdings by size group

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0
<i>Län</i>							
Stockholms	43	240	338	413	226	209	251
Uppsala	16	309	355	514	347	469	575
Södermanlands	23	231	296	407	200	277	346
Östergötlands	58	432	417	495	318	497	673
Jönköpings	24	788	877	719	373	434	377
Kronobergs	21	698	584	472	229	230	184
Kalmar	48	505	563	602	336	436	498
Gotlands	14	177	168	204	160	257	390
Blekinge	28	305	314	256	135	160	130
Skåne	279	1 638	1 473	1 638	936	1 094	1 238
Hallands	62	645	646	766	398	395	411
Västra Götalands	111	2 712	2 995	3 132	1 464	1 649	1 556
Värmlands	15	1 032	971	706	325	342	321
Örebro	16	448	451	431	270	296	355
Västmanlands	16	165	208	282	199	272	340
Dalarnas	19	552	474	426	247	249	237
Gävleborgs	24	554	561	575	276	301	272
Västernorrlands	17	739	610	428	190	175	205
Jämtlands	6	661	435	300	137	156	165
Västerbottens	15	780	646	503	217	236	286
Norrbottens	19	427	319	224	139	125	147
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	225	723	595	779	513	669	919
Gmb	131	940	911	1 107	692	964	1 139
Gns	99	1 061	1 163	1 505	892	1 158	1 393
Ss	119	1 299	1 563	2 023	1 261	1 538	1 900
Gsk	177	4 862	5 050	4 591	2 135	2 222	1 882
Ssk	47	1 792	1 794	1 453	691	732	646
Nn	40	1 908	1 547	1 251	554	579	616
Nö	36	1 453	1 078	784	384	397	462
<i>Hela riket</i>							
2007	874	14 038	13 701	13 493	7 122	8 259	8 957
2005	945	14 486	14 117	14 147	7 583	8 862	9 569
2003 ¹	..	9 293	11 315	13 159	7 603	9 259	10 112
2000 ¹	..	11 784	14 110	15 453	8 717	10 624	10 652
1995 ¹	..	12 828	16 710	18 458	10 633	12 834	11 339
1990 ¹	..	14 957	19 020	20 832	12 177	14 223	11 348

1) För jämförelseåren ingår inte jordbruksföretag med mindre än 2,01 ha åkermark eller trädgårdsföretag utan åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.2 (forts.)

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa	Åker per företag, hektar
	100,1– 200,0	200,1– 300,0	300,1– 400,0	400,1– 500,0	Över 500,0		
<i>Län</i>							
Stockholms	139	50	16	7	7	1 939	43,7
Uppsala	344	79	20	7	16	3 051	54,8
Södermanlands	261	64	23	15	14	2 157	58,5
Östergötlands	448	112	36	16	14	3 516	58,2
Jönköpings	98	12	2	3	1	3 708	24,4
<i>Kronobergs</i>							
Kalmar	55	7	–	–	–	2 480	19,9
Gotlands	223	42	12	3	5	3 273	37,9
Blekinge	193	32	5	5	2	1 607	53,3
Skåne	35	5	1	–	1	1 370	23,2
	708	205	86	35	79	9 409	48,1
<i>Hallands</i>							
Västra Götalands	162	31	11	8	3	3 538	31,4
Värmlands	734	163	60	23	22	14 621	32,2
Örebro	180	48	12	3	5	3 960	27,6
Västmanlands	185	53	16	4	8	2 533	42,0
	183	53	23	7	13	1 761	58,3
<i>Dalarnas</i>							
Gävleborgs	90	16	4	–	1	2 315	26,5
Västernorrlands	99	11	1	2	–	2 676	25,6
Jämtlands	74	9	1	–	–	2 448	20,8
Västerbottens	73	8	2	–	–	1 943	21,8
	136	10	3	–	–	2 832	25,3
Norrbottnens	61	10	–	1	–	1 472	24,3
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	567	175	65	27	57	5 314	61,7
Gmb	585	110	35	16	30	6 660	46,4
Gns	872	237	81	34	30	8 525	51,8
Ss	1 153	318	103	43	56	11 376	52,9
Gsk	558	77	28	15	7	21 604	23,2
Ssk	302	52	15	1	11	7 536	26,0
Nn	240	31	4	2	–	6 772	23,0
Nö	204	20	3	1	–	4 822	23,8
<i>Hela riket</i>							
2007	4 481	1 020	334	139	191	72 609	36,5
2005	4 518	969	304	140	168	75 808	35,7
2003 ¹	4 561	922	294	114	148	66 780	40,0
2000 ¹	4 228	797	234	75	124	76 798	35,2
1995 ¹	..	..	..	..	..	87 305	31,7
1990 ¹	..	..	..	..	..	96 560	29,5

Tabell 2.3

Antal företag och areal åker efter bruksform 2007

Number of holdings and area of arable land by type of holding

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.

Område; storleksgrupp	Antal företag			Summa ¹	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis arren- derade		Helt ägd	Helt arren- derad	Delvis arren- derad	
<i>Län</i>								
Stockholms	1 120	183	603	1 939	28 968	13 098	42 736	84 802
Uppsala	1 655	175	1 207	3 051	49 875	15 003	102 439	167 316
Södermanlands	1 250	154	736	2 157	42 688	14 968	68 591	126 247
Östergötlands	1 774	310	1 386	3 516	60 129	24 354	120 266	204 748
Jönköpings	1 838	215	1 641	3 708	23 003	8 295	59 019	90 317
Kronobergs	1 264	135	1 069	2 480	12 840	3 888	32 696	49 423
Kalmar	1 586	225	1 432	3 273	34 003	9 899	80 148	124 050
Gotlands	715	87	795	1 607	21 142	6 083	58 392	85 616
Blekinge	765	67	520	1 370	10 100	1 732	19 892	31 724
Skåne	5 375	559	3 265	9 409	150 084	43 071	259 285	452 440
Hallands	2 055	169	1 269	3 538	37 687	6 103	67 407	111 198
Västra Götalands	8 935	600	5 002	14 621	163 001	29 421	278 859	471 281
Värmlands	2 478	160	1 309	3 960	37 737	7 082	64 459	109 279
Örebro	1 460	124	939	2 533	34 837	7 564	64 099	106 500
Västmanlands	1 027	108	613	1 761	31 933	12 987	57 687	102 607
Dalarnas	1 134	120	1 046	2 315	15 871	3 437	42 099	61 407
Gävleborgs	1 389	94	1 179	2 676	15 525	2 337	50 575	68 438
Västernorrlands	1 434	80	924	2 448	13 383	2 349	35 064	50 796
Jämtlands	1 119	60	761	1 943	9 515	2 221	30 702	42 437
Västerbottens	1 553	91	1 177	2 832	15 935	3 001	52 579	71 515
Norrbottens	836	59	568	1 472	9 701	1 110	25 014	35 826
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	2 777	357	2 004	5 314	99 175	31 254	197 196	327 625
Gmb	3 576	378	2 623	6 660	96 338	24 529	188 246	309 114
Gns	4 954	402	3 090	8 525	142 648	35 164	264 017	441 830
Ss	6 537	702	4 046	11 376	195 333	61 410	344 965	601 708
Gsk	12 131	1 152	8 201	21 604	160 451	38 335	302 587	501 373
Ssk	4 417	357	2 726	7 536	60 364	14 949	120 752	196 065
Nn	3 680	252	2 815	6 772	36 352	7 772	111 382	155 505
Nö	2 690	175	1 936	4 822	27 295	4 590	82 864	114 748
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
– 2,0	222	18	3	874	251	21	4	276
2,1– 10,0	22 248	1 171	4 320	27 739	115 631	6 419	26 385	148 434
10,1– 20,0	8 358	624	4 511	13 493	118 580	9 099	66 327	194 006
20,1– 50,0	6 494	762	8 125	15 381	202 365	25 036	270 694	498 095
50,1–100,0	2 287	562	6 108	8 957	156 734	40 251	432 914	629 899
Över 100,0	1 153	638	4 374	6 165	224 396	137 176	815 686	1 177 258
<i>Hela riket</i>								
2007	40 762	3 775	27 441	72 609	817 957	218 003	1 612 009	2 647 969
2005	39 154	6 418	29 529	75 808	767 530	342 918	1 592 885	2 703 333
2003 ²	30 020	8 550	28 210	66 780	648 585	477 193	1 542 809	2 668 586
1999 ²	37 402	10 425	32 292	80 119	673 016	553 648	1 520 266	2 746 929
1995 ²	40 557	12 656	34 092	87 305	726 885	580 619	1 459 136	2 766 641
1990 ²	46 363	14 669	35 528	96 560	822 003	587 723	1 434 866	2 844 592

1) I summan ingår även 631 företag 2007 och 707 företag 2005 utan åkermark.

2) För jämförelseären ingår inte jordbruksföretag med mindre än 2,01 ha åkermark eller trädgårdsföretag utan åkermark

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.4
Antal företag med husdjur av olika slag 2008

Number of holdings with different kinds of livestock

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller stora djurbesättningar.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks.

Område	Antal företag med				
	Nöt- kreatur	Varav mjölkkor	Får	Svin	Höns
<i>Län</i>					
Stockholms	430	92	388	32	258
Uppsala	776	227	302	70	133
Södermanlands	614	186	276	39	118
Östergötlands	1 268	385	499	79	231
Jönköpings	2 025	596	446	47	305
Kronobergs	1 181	268	266	38	122
Kalmar	1 582	566	546	83	339
Gotlands	651	294	337	73	62
Blekinge	611	105	..	50	60
Skåne	2 829	599	691	574	542
Hallands	1 236	371	486	306	258
Västra Götalands	4 149	1 187	1 398	457	1 292
Värmlands	889	169	384	..	235
Örebro	596	140	272	44	125
Västmanlands	324	65	164	43	61
Dalarnas	670	161	307	30	140
Gävleborgs	793	230	397	..	127
Västernorrlands	675	171	176	29	80
Jämtlands	572	201	177	13	55
Västerbottens	671	312	203	41	64
Norrbottnens	302	149	169	7	37
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	1 101	324	340	460	216
Gmb	2 610	934	839	393	292
Gns	2 035	702	597	413	456
Ss	2 661	711	1 285	247	640
Gsk	9 380	2 310	3 003	432	2 134
Ssk	1 889	405	881	..	521
Nn	2 045	584	793	..	268
Nö	1 123	504	447	51	117
<i>Hela riket</i>					
2008	22 844	6 474	8 186	2 380	4 643
2007	23 878	7 096	8 014	2 277	4 245
2006	25 054	8 027	9 152	2 414	4 877
2005	26 179	8 548	7 653	2 794	4 916
2000	32 063	12 676	8 089 ¹	4 809 ¹	5 678 ¹
1990	47 292	25 921	..	14 301	12 900

1) Dessa uppgifter avser augusti medan samtliga övriga uppgifter i tabellen avser juni respektive år.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.5
Antal företag efter driftsriktning 2007

Number of holdings by type of farming

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.

Driftsriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	17 765
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	868
Frukt och bär	447
Blandad växtodling	769
Summa växtodling	19 849
Nötkreatur	17 234
Får och getter	2 624
Svin	743
Fjäderfä	213
Blandad husdjursskötsel	1 787
Summa husdjursskötsel	22 601
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 095
Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel	3 283
Summa blandat jordbruk	5 378
Småbruk ¹	24 781
<i>Samtliga</i>	
2007	72 609
2005	75 808
2003	67 888
2000 ²	77 110
1999 ²	80 435
1995 ²	87 682
1990 ²	96 945

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) För år 2000 och tidigare ingick i den redovisade statistiken inte trädgårdsföretag av viss omfattning, men med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.6

Andel företag efter driftsinriktning länsvis 2007, procent*Percentage of holdings by type of farming and county*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.

Område	Driftsinriktning, procent				Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	%	Antal företag
<i>Län</i>						
Stockholms	41	18	11	30	100	1 939
Uppsala	45	19	11	25	100	3 051
Södermanlands	37	25	12	26	100	2 157
Östergötlands	34	34	11	21	100	3 516
Jönköpings	9	58	4	29	100	3 708
Kronobergs	9	51	4	36	100	2 480
Kalmar	18	50	8	24	100	3 273
Gotlands	26	42	15	17	100	1 607
Blekinge	21	45	8	26	100	1 370
Skåne	39	28	8	25	100	9 409
Hallands	25	37	8	30	100	3 538
Västra Götalands	27	28	7	38	100	14 621
Värmlands	21	20	8	51	100	3 960
Örebro	34	21	9	36	100	2 533
Västmanlands	49	14	9	28	100	1 761
Dalarnas	23	29	7	41	100	2 315
Gävleborgs	24	31	6	40	100	2 676
Västernorrlands	16	29	4	51	100	2 448
Jämtlands	13	33	3	50	100	1 943
Västerbottens	19	26	4	51	100	2 832
Norrbottnens	24	26	4	46	100	1 472
Hela riket						
2007	27	31	8	34	100	72 609
2005	27	32	8	33	100	75 808
2003	30	38	9	22	100	67 888
2000 ^{1,2}	28	39	9	25	100	77 110
1999 ²	18	38	6	38	100	80 435
1995 ²	15	42	8	36	100	87 682
1990 ²	16	42	8	34	100	96 945

1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket försämrade jämförbarheten bakåt i tiden.

2) För år 2000 och tidigare ingick i den redovisade statistiken inte trädgårdsföretag av viss omfattning, men med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 2.7**Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 2007**

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion.

Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning			Samtliga	
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	9 881	4 004	1 231	24 781	39 897
800 – 1 599	5 262	7 174	1 514	–	13 950
1 600 – 2 399	2 143	3 316	1 067	–	6 526
2 400 – 3 199	968	2 270	664	–	3 902
3 200 – 3 999	518	2 098	359	–	2 975
4 000 – 5 599	477	2 280	306	–	3 063
5 600 –	600	1 459	237	–	2 296
Samtliga 2007	19 849	22 601	5 378	24 781	72 609
2005	20 843	24 322	5 715	24 928	75 808
2003	20 403	26 001	6 254	15 230	67 888
2000 ^{1,2}	21 377	29 710	7 085	18 938	77 110
1999 ²	14 261	30 502	5 193	30 479	80 435
1995 ²	12 887	36 607	6 819	31 369	87 682
1990 ²	12 865	40 549	7 820	33 017	96 945

- 1) En översyn av typologin gjordes avseende år 2000, vilket för-sämrade jämförbarheten bakåt i tiden.
- 2) För år 2000 och tidigare ingick i den redovisade statistiken inte trädgårdsföretag av viss omfattning, men med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

3 Åkerarealens användning

I kapitel 3 redovisas statistik över åkerarealens användning. Bland annat lämnas uppgifter om arealen av olika ägoslag, olika grödor och antal företag med odling av olika växtslag.

Sammanfattning

Åkerarealens användning

Åkerarealens fördelning på olika grödgrupper och antal företag med odling år 2008 framgår översiktligt av **figurerna 3B och 3C** och **tabell 3.3**. I övriga tabeller lämnas redovisning bl.a. för län.

Arealer (figur 3A, tabell 3.1–3.3)

Den totala jordbruksmarken på jordbruksföretag var 3,1 milj. hektar år 2007. Jordbruksmarken utgörs av 2,6 milj. hektar åkermark och 0,5 milj. hektar betesmark. Skogsmarken vid jordbruksföretagen 2007 var 3,7 milj. hektar.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under de senaste åren följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 2007, som var 2,6 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,8 miljoner hektar eller 68 %. Åkerareal i storleksgruppen ”över 500 hektar” har ökat kraftigt de senaste åren. Mellan år 2005 och 2007 ökade åkermarken inom denna storleksgrupp med 12 % till knappt 144 000 hektar.

Spannmål (tabell 3.4)

Spannmålsarealen, drygt 40 % av den totala åkerarealen, uppgick år 2008 till 1 088 000 hektar. Arealen *höstkorn*, som är en förhållande-

vis mycket liten gröda, ökade från 8 300 hektar till 10 400 hektar, dvs. en ökning med 26 %. *Råg* ökade med 12 %. Arealerna för *rågvete* och *höstvet* minskade däremot med 9 respektive 4 %.

Vårkorn och *höstvet* står för de största andelarna av spannmålsarealen, 36 respektive 29 % vardera och med arealerna 395 400 respektive 311 600 hektar. Av övriga spannmålsgrödor svarade *havre* för 21 % (227 600 hektar) av arealen, *vårvet* och *rågvete* för 5 % (49 900 respektive 49 300 hektar), *råg* för 3 % (27 600 hektar) och *blandsäd* och *höstkorn* för 1 % (16 000 respektive 10 400 hektar).

Baljväxter (tabell 3.5)

Den totala *baljväxtarealen* år 2008 var 25 300 hektar, en minskning med 12 % sedan 2007. Merparten av baljväxtarealen består av *ärter* och *åkerbönor* som upptar 17 400 hektar, dvs. 69 % av den totala baljväxtarealen.

Oljeväxter (tabell 3.6)

Arealen *raps* och *rybs* ökade med 2 % jämfört med 2007 och omfattar 2008 cirka 89 500 hektar. År 2008 upptog *höstraps* 61 900 hektar, en ökning med 23 %. Arealen *vårrops* var 24 400 hektar, *vårrys* 2 500 hektar och *höstrybs* 800 hektar.

Odlingen av *olja* har minskat med 60 % sedan 2006 och arealen uppgick år 2008 till 3 500 hektar.

Vall och grönfoderväxter (tabell 3.7) och Slåttervall och betesvall (tabell 3.8)

Slåtter- och betesvall var den arealmässigt största grödan 2008 och täckte 1 114 300 hektar, vilket var en ökning med 3 % jämfört med 2007. Slåtter- och betesvall odlas också av flest antal företag. I de fyra nordligaste länen samt i Kronobergs, Jönköpings, Gävleborgs, Värmlands, Dalarnas och Kalmar län utgör vall och grönfoderväxter mer än halva totala åkerarealen. I tabell 3.8 redovisas slåtter- och betesvallsarealen separat, uppdelat på län och produktionsområden. Betesvallen uppgick år 2008 till 183 400 hektar vilket är en minskning med 4 % sedan år 2007. Slåttervallsarealen år 2008 upptog 870 700 hektar, vilket är en ökning med knappt 5 %. Uppgifterna om vallarealerna är hämtade ifrån skördestatistiken, se kap 4, sid 74.

Potatis och sockerbetor (tabell 3.9)

Den totala *potatisarealen* uppgick år 2008 till 26 900 hektar, vilket är en minskning med 5 % sedan 2007. *Sockerbetsarealen* uppgick till 36 800 hektar, vilket är en minskning med 10 % sedan tidigare år. Odlingen av *matpotatis* är främst förlagd till Skåne- och Västra Götalands län, *stärkelsepotatis* till Skåne och Blekinge län och *sockerbetor* till Skåne län.

Flest företag som odlar matpotatis finns i storleksgruppen 10,1–20,0 hektar (749 st.), och de nyttjar 4 % av matpotatisarealen.

Drygt en tredjedel av företagen som odlar sockerbetor finns i storleksgrupperna över 100,0 hektar (911 st.).

Träda, outnyttjad åker m.m. (tabell 3.10)

Trädesarealen minskade med 48 % och uppgick år 2008 till 146 500 hektar.

Energiskogsarealen minskade marginellt och uppgick år 2008 till 14 200 hektar. Störst energiskogsareal finns i Skåne, Uppsala och Örebro län.

Om statistiken

Ägoslag samt åkerareal efter storleksgrupp

Vid tidigare s.k. lantbruksräkningar har uppgifter erhållits om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter, dvs. även för företag med enbart skog. Omläggningar i metoden för datafångst fr.o.m. år 2000 medförde att en fullständig statistik över ägoslag på jordbruksföretagen bara tas fram intermittent. Statistiken 2007 avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. Detta betyder att vissa trädgårdsföretag med mindre än 2,0 hektar åkermark kommer med i statistiken. Storleksgruppen under 2,0 hektar åkermark är därför inte heltäckande och bör användas med försiktighet. För jämförelseåren ingår inte jordbruksföretag med mindre än 2,01 hektar åkermark alls eller trädgårdsföretag utan åkermark.

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom Lantbruksregistret. Fr.o.m. år 2000 används, till övervägande del, Jordbruksverkets register i stället för som tidigare insamling i postenkät. En beskrivning av Lantbruksregistret lämnas i bilaga 1. Där beskrivs också närmare de ändrade förutsättningarna för statistiken fr.o.m. år 2000. Den population som statistiken belyser utgörs av jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. För jämförelseåren ingår inte jordbruksföretag med mindre än 2,01 hektar åkermark alls eller trädgårdsföretag utan åkermark.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöja.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöja.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned. Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats sedan 1981. De fastställdes som svensk standard i januari samma år och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

Annan publicering

Uppgifter från lantbruksregistret om åkerarealens användning publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0901.

Uppgifter om ägoslag och åkerareal efter storleksgrupp publiceras av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 0801.

Publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Statistikdatabasen (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

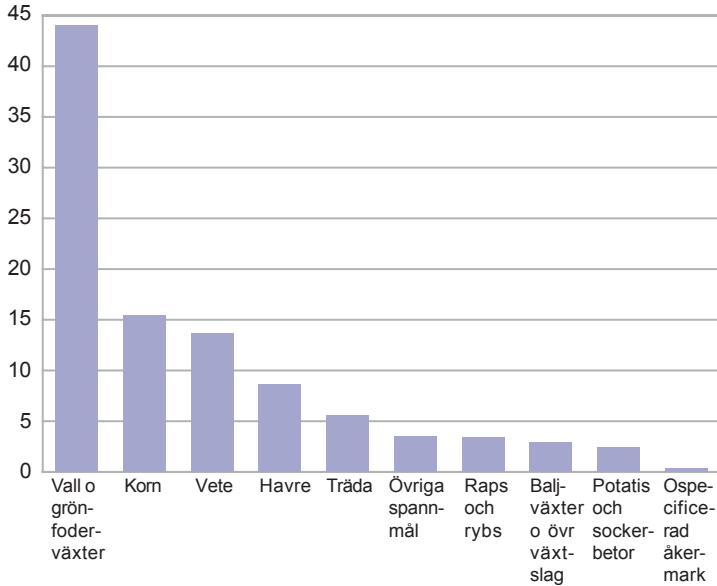

Figur 3B
Åkerarealens användning 2008

Use of arable land

Procent

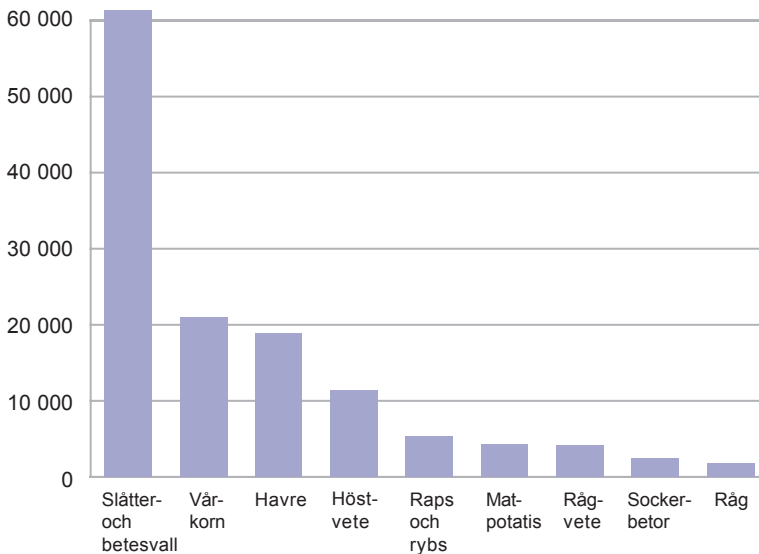

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3C
Antal företag med odling av vissa grödor 2008

Number of holdings with cultivation of certain crops

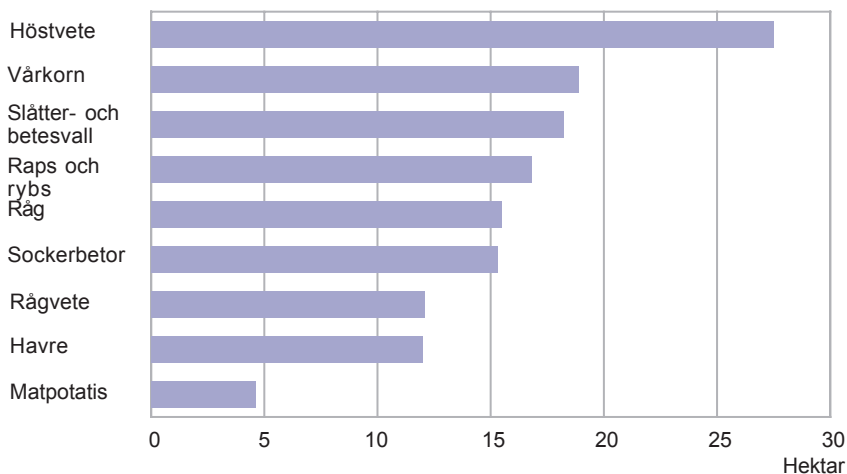
Antal

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3D
Odling av vissa grödor, genomsnittliga arealer per företag 2008

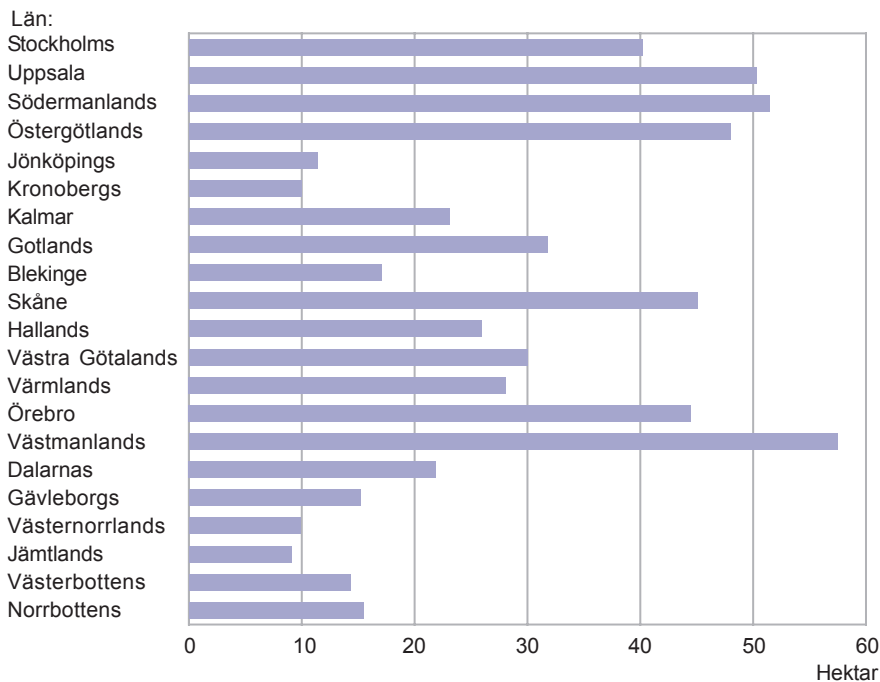
Cultivation of certain crops, areas per holding

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 3E
Odling av spannmål, genomsnittliga arealer per företag 2008

Cultivation of cereals, areas per holding

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.1

Areal åker-, betes- och skogsmark på jordbruksföretag 2007, hektar

Area of agricultural and forest land on holdings in 2007

Område; storleksgrupp	Åkermark		Betesmark		Summa jordbruks- mark, hektar	Skogs- mark, hektar
	Totalt, hektar	Varav arren- derad, hektar	Totalt, hektar	Varav arren- derad, hektar		
<i>Län</i>						
Stockholms	84 802	37 202	13 670	5 279	98 472	105 896
Uppsala	167 316	65 912	20 805	7 798	188 121	167 904
Södermanlands	126 247	51 503	18 885	7 690	145 131	139 589
Östergötlands	204 748	84 140	46 464	20 692	251 212	229 627
Jönköpings	90 317	44 707	42 518	20 794	132 835	235 294
Kronobergs	49 423	23 610	22 637	11 104	72 060	140 688
Kalmar	124 050	48 620	76 591	31 529	200 641	197 732
Gotlands	85 616	29 045	28 067	10 496	113 683	58 200
Blekinge	31 724	11 223	12 683	5 346	44 407	60 860
Skåne	452 440	164 633	57 632	26 764	510 072	126 895
Hallands	111 198	38 464	16 859	7 243	128 057	111 407
Västra Götalands	471 281	158 407	63 684	23 559	534 965	431 389
Värmlands	109 279	40 521	8 418	2 792	117 697	216 900
Örebro	106 500	36 565	10 077	2 978	116 577	141 889
Västmanlands	102 607	40 552	8 127	3 398	110 735	83 308
Dalarnas	61 407	25 963	14 097	4 024	75 504	133 471
Gävleborgs	68 438	31 184	6 729	2 627	75 167	210 181
Västernorrlands	50 796	23 947	3 128	1 104	53 924	211 416
Jämtlands	42 437	23 030	14 084	3 694	56 522	229 994
Västerbottens	71 515	35 326	2 639	1 029	74 154	268 959
Norrbottnens	35 826	14 669	1 536	535	37 362	206 911
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	327 625	123 627	18 703	9 087	346 328	50 534
Gmb	309 114	105 599	109 486	46 753	418 600	168 185
Gns	441 830	153 856	44 373	17 020	486 203	192 770
Ss	601 708	232 634	68 357	26 058	670 065	629 096
Gsk	501 373	203 864	187 313	81 805	688 686	1 060 733
Ssk	196 065	78 710	22 431	7 926	218 496	469 309
Nn	155 505	76 458	25 804	7 931	181 309	596 638
Nö	114 748	54 476	12 861	3 896	127 609	541 245
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
- 2,0 ¹	276	23	1 512	623	1 788	12 025
2,1- 5,0	49 162	4 942	24 528	4 895	73 690	501 025
5,1- 10,0	99 272	14 399	34 714	8 128	133 987	477 673
10,1- 20,0	194 006	40 191	55 000	16 702	249 005	667 156
20,1- 30,0	175 331	48 888	46 449	16 625	221 780	391 888
30,1- 50,0	322 764	107 639	73 688	31 770	396 452	472 935
50,1- 100,0	629 899	256 488	119 706	56 076	749 605	560 830
100,1-	1 177 258	556 655	133 731	65 656	1 310 989	624 978
<i>Hela riket</i>						
2007 ²	2 647 969	1 029 225	489 328	200 476	3 137 297	3 708 509
2005 ²	2 703 333	1 089 712	513 505	194 241	3 216 839	3 644 068
2003	2 668 586	1 203 679	494 414	198 873	3 163 001	3 381 382
2000	2 705 984	..	..	..	..	..
1995	2 766 641	..	425 219	..	3 191 860	3 843 789
1990	2 844 592	..	331 691	..	3 176 283	4 065 431

1) Innefattar ej all areal, se *Om statistiken* för definition sid 54.

2) Fr.o.m. 2005 ingår även vissa företag med mindre än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2
Åkerareal efter storleksgrupp 2007

Area of arable land by size group

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark						
	Under 2,1 ¹	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0
<i>Län</i>							
Stockholms	9	848	2 473	6 056	5 574	8 182	17 687
Uppsala	2	1 091	2 634	7 467	8 560	18 579	40 584
Södermanlands	8	816	2 184	5 945	4 989	11 126	24 970
Östergötlands	12	1 486	2 985	7 303	7 834	19 577	47 901
Jönköpings	9	2 794	6 353	10 265	9 237	17 084	25 887
Kronobergs	11	2 430	4 197	6 854	5 515	8 794	12 483
Kalmar	18	1 776	4 061	8 692	8 283	17 070	35 165
Gotlands	6	648	1 216	2 964	4 019	9 985	27 463
Blekinge	10	1 062	2 289	3 626	3 352	6 106	8 538
Skåne	85	5 687	10 749	23 706	23 047	43 031	87 114
Hallands	17	2 234	4 775	10 949	9 839	15 232	28 758
Västra Götalands	30	9 506	21 768	44 681	36 082	64 135	109 655
Värmlands	3	3 643	7 058	10 041	7 979	13 312	22 404
Örebro	8	1 541	3 247	6 248	6 564	11 621	25 526
Västmanlands	3	576	1 556	4 287	4 824	10 634	23 922
Dalarnas	5	1 926	3 415	6 174	6 070	9 654	16 657
Gävleborgs	10	1 955	4 015	8 280	6 814	11 657	19 068
Västernorrlands	8	2 597	4 336	6 030	4 649	6 771	14 046
Jämtlands	5	2 278	3 059	4 182	3 343	6 060	11 327
Västerbottens	6	2 713	4 654	7 074	5 342	9 268	20 785
Norrbottnens	12	1 553	2 249	3 181	3 414	4 886	9 961
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	58	2 484	4 388	11 334	12 768	26 357	65 928
Gmb	55	3 309	6 640	16 124	17 052	37 744	79 339
Gns	24	3 710	8 503	21 982	22 081	45 388	99 634
Ss	31	4 573	11 566	29 689	31 085	60 561	135 037
Gsk	59	17 019	36 592	65 345	52 393	86 051	129 356
Ssk	11	6 291	12 949	20 750	16 946	28 526	45 090
Nn	18	6 683	10 964	17 705	13 582	22 598	42 811
Nö	19	5 093	7 669	11 076	9 423	15 540	32 705
<i>Hela riket</i>							
2007 ²	276	49 162	99 272	194 006	175 331	322 764	629 899
2005 ²	277	50 637	102 723	204 004	186 590	346 159	671 052
2003	..	33 984	83 816	190 616	187 153	361 728	708 726
2000	..	43 780	104 774	224 457	215 019	415 572	742 556
1995	..	48 935	126 649	271 350	263 631	502 960	780 177
1990	..	57 460	145 662	309 428	304 009	558 354	776 427

1) Innefattar ej all areal, se *Om statistiken* för definition sid 54.

2) Fr.o.m. 2005 ingår även vissa företag med mindre än 2,0 ha åkermark.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.2 (forts.)

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1– 200,0	200,1– 300,0	300,1– 400,0	400,1– 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	18 865	12 309	5 519	3 055	4 224	84 802
Uppsala	47 622	18 753	6 977	2 998	12 048	167 316
Södermanlands	36 443	15 608	7 830	6 669	9 660	126 247
Östergötlands	62 723	26 634	12 079	6 993	9 220	204 748
Jönköpings	13 052	2 860	641	1 391	743	90 317
Kronobergs	7 513	1 626	–	–	–	49 423
Kalmar	30 212	9 934	4 221	1 306	3 314	124 050
Gotlands	26 425	7 680	1 573	2 262	1 376	85 616
Blekinge	4 489	1 262	374	–	615	31 724
Skåne	98 140	49 422	29 904	15 284	66 273	452 440
Hallands	22 073	7 420	3 920	3 326	2 653	111 198
Västra Götalands	101 158	38 624	20 355	10 133	15 155	471 281
Värmlands	24 750	11 615	4 143	1 270	3 061	109 279
Örebro	25 062	12 857	5 572	1 765	6 489	106 500
Västmanlands	25 070	12 675	7 814	3 014	8 233	102 607
Dalarnas	11 919	3 607	1 346	–	633	61 407
Gävleborgs	12 720	2 683	334	900	–	68 438
Västernorrlands	9 764	2 197	398	–	–	50 796
Jämtlands	9 654	1 901	629	–	–	42 437
Västerbottens	18 264	2 417	993	–	–	71 515
Norrbottnens	7 920	2 212	–	437	–	35 826
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	78 116	42 341	22 413	11 588	49 849	327 625
Gmb	80 671	26 417	12 286	7 187	22 290	309 114
Gns	121 765	56 389	27 320	14 952	20 081	441 830
Ss	159 377	76 817	35 457	18 770	38 745	601 708
Gsk	75 320	17 846	9 704	6 551	5 137	501 373
Ssk	39 927	12 473	5 091	417	7 593	196 065
Nn	31 500	7 384	1 362	900	–	155 505
Nö	27 164	4 629	993	437	–	114 748
<i>Hela riket</i>						
2007 ²	613 839	244 297	114 625	60 802	143 696	2 647 968
2005 ²	615 217	231 678	104 648	61 927	128 422	2 703 333
2003	620 293	220 379	100 391	49 924	111 576	2 668 586
2000	566 977	189 828	79 252	32 696	91 073	2 705 984
1995	..	..	..	..	..	2 766 641
1990	..	..	..	..	..	2 844 592

Tabell 3.3
Åkerarealens användning 1990–2008, hektar

Use of arable land

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Gröda	1990 ¹	1995 ¹	2000 ¹	2005	2007	2008
Spannmål ²	1 335 700	1 104 500	1 228 900	1 024 000	990 100	1 087 700
därav vete	349 700	261 400	401 600	354 800	361 500	361 500
korn	492 000	453 400	411 200	378 600	326 700	405 800
havre	387 800	278 300	295 500	200 100	207 900	227 600
resterande	106 200	111 400	120 600	90 500	93 900	92 800
Baljväxter	..	21 200	37 300	40 900	28 600	25 300
Vall och grönfoderväxter ²	918 100	1 058 900	920 800	1 065 900	1 127 600	1 158 900
Potatis	36 200	35 000	32 900	30 500	28 400	26 900
Socketbetor	50 000	57 500	55 500	49 200	40 700	36 800
Raps och rybs	167 900	104 600	48 200	82 200	87 800	89 500
Övriga växtslag ³	..	46 400	55 000	56 000	53 900	51 700
Träda	176 100	278 600	247 700	321 300	280 600	146 500
Ospecificerad åkermark ⁴	..	..	79 700	31 700	8 300	7 600
Ej utnyttjad åkermark	46 400	59 800	..	1 800	2 000	–
Summa åkermark	2 844 600	2 766 600	2 706 000	2 703 300	2 648 000	2 631 500
Summa betesmark	331 700	425 200	..	513 500	489 300	457 700
Summa jordbruksmark	3 176 300	3 191 800	..	3 216 800	3 137 300	3 089 200

1) För åren 1990, 1995 samt 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark.

2) I spannmålsarealen fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer stråsådd till grönfoder och stråsådd/baljväxtblandningar avsedda att skördas som grönfoder.

3) Frövall, oljelin, energiskog, trädgårdsväxter samt alla övriga mindre åkergrödor som inte ingår i ovanstående redovisning.

4) Arealer som ej kunnat fördelas på gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4

Spannmål 2008. Arealer och antal företag med odling

Cereals. Areas and number of holdings with cultivation

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar									Antal företag med odling areal
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd ¹	Summa spann- måls- areal	
<i>Län</i>										
Stockholms	14 494	1 005	503	82	10 102	5 307	1 174	376	33 044	821
Uppsala	32 394	6 263	1 992	241	37 973	10 608	963	1 262	91 696	1 822
Södermanlands	26 424	2 865	1 260	111	14 314	11 709	3 037	600	60 320	1 172
Östergötlands	47 281	4 040	3 225	350	22 126	11 503	8 140	1 738	98 402	2 048
Jönköpings	888	268	12	16	6 457	7 353	1 105	1 428	17 527	1 543
Kronobergs	399	501	11	6	2 575	4 167	588	409	8 656	863
Kalmar	11 093	1 178	783	2 355	12 742	4 577	4 684	892	38 303	1 659
Gotlands	6 706	2 132	792	2 083	16 234	1 923	4 542	275	34 687	1 092
Blekinge	1 925	1 210	155	243	4 768	1 051	881	119	10 352	606
Skåne	81 581	6 717	12 607	3 781	104 103	13 028	4 634	176	226 626	5 020
Hallands	5 801	3 438	250	113	24 590	11 094	3 308	769	49 362	1 904
V:a Götalands	49 855	7 402	3 341	920	48 525	87 156	10 754	6 116	214 070	7 147
Värmlands	3 065	710	369	45	10 682	14 634	2 364	165	32 035	1 139
Örebro	11 142	5 412	1 486	22	17 298	16 638	1 689	403	54 089	1 216
Västmanlands	15 649	4 764	358	29	20 909	16 368	883	239	59 201	1 030
Dalarnas	2 051	903	364	..	11 231	3 891	203	70	18 713	853
Gävleborgs	833	755	56	..	11 358	4 035	61	219	17 317	1 140
Västernorrlands	39	31	9	..	3 761	496	249	274	4 860	493
Jämtlands	..	25	6	..	2 294	126	..	66	2 534	280
Västerbottens	..	72	..	..	9 285	1 345	10	258	10 970	768
Norrbottnens	..	224	..	..	4 041	580	..	102	4 958	319
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	68 681	7 458	5 821	2 315	89 436	14 985	4 428	430	193 554	3 780
Gmb	32 910	5 567	8 062	5 975	56 040	7 313	10 578	563	127 008	4 218
Gns	88 850	8 810	5 930	1 217	56 049	72 460	14 480	4 253	252 049	5 539
Ss	101 339	19 931	5 597	484	104 380	66 628	9 286	2 778	310 423	6 138
Gsk	12 032	4 727	1 161	359	37 720	42 440	7 552	5 903	111 894	8 274
Ssk	7 241	2 411	916	46	21 567	18 188	2 629	1 119	54 118	2 533
Nn	576	707	90	..	16 755	3 636	315	545	22 623	1 829
Nö	..	305	4	..	13 419	1 938	19	364	16 053	1 112

1) För åren 2001–2007 avses stråsädesblandningar, tidigare ingick även stråsäd/baljväxtblandningar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.4 (forts.)

Område; storleksgrupp	Arealer, hektar									Antal företag med odling
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd ¹	Summa spann- måls- areal	
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
- 2,0	..	..	..	..	..	4	..	..	5	6
2,1- 5,0	156	53	42	13	759	841	72	59	1 994	1 057
5,1- 10,0	750	208	95	48	2 971	3 786	254	312	8 425	2 664
10,1- 20,0	4 416	925	442	206	13 056	13 256	1 162	959	34 423	5 542
20,1- 30,0	6 982	1 491	670	245	17 604	15 537	1 726	1 079	45 334	4 230
30,1- 50,0	20 247	3 497	1 439	813	39 264	30 613	4 450	2 374	102 697	5 877
50,1- 100,0	59 295	9 836	5 079	2 088	96 654	59 338	11 310	4 856	248 456	7 434
100,1- 200,0	88 832	14 252	7 310	3 539	112 106	58 439	15 809	3 941	304 227	4 153
Över - 200,0	130 954	19 653	12 504	3 443	112 954	45 774	14 503	2 375	342 160	1 726
<i>Hela riket</i>										
2008	311 632	49 915	27 581	10 396	395 367	227 588	49 287	15 955	1 087 722	32 689
2007	323 182	38 368	24 717	8 274	318 408	207 913	53 914	15 317	990 092	32 478
2006	317 603	43 334	23 454	5 909	309 225	206 057	55 406	17 430	978 419	34 422
2005	295 325	59 430	21 386	5 356	373 209	200 123	50 292	18 857	1 023 978	38 168
2000 ^{2,3}	353 201	48 364	34 533	12 997	398 227	295 544	40 728	45 328	1 228 922	50 679
1990 ²	320 120	29 595	73 460	..	492 027 ⁴	387 823	..	32 628 ⁵	1 335 653	..

2) För åren 1990 och 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark.

3) Fr.o.m. år 2000 ingår vissa arealer avsedda att skördas som grönfoder.

4) Inklusive höstkorn.

5) Inklusive rågvete.

Tabell 3.5

Baljväxter 2008. Arealer och antal företag¹ med odling²*Leguminous plants. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Ärtor, äkerbönor m.m.		Konservärter		Bruna bönor		Summa balj- växter Areal hektar
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholm	550	54	–	–	–	–	550
Uppsala	1 688	143	..	..	–	–	1 688
Södermanlands	1 126	89	–	–	–	–	1 126
Östergötlands	3 446	250	–	–	–	–	3 446
Jönköpings	70	15	–	–	–	–	70
Kronobergs	17	12	–	–	–	–	17
Kalmar	893	97	–	–	498	43	1 391
Gotlands	719	93	–	–	–	–	719
Blekinge	17	4	–	–	–	–	17
Skåne	996	104	6 022	388	–	–	7 018
Hallands	390	64	1 124	83	–	–	1 514
Västra Götalands	5 401	420	189	16	–	–	5 590
Värmlands	436	44	–	–	–	–	436
Örebro	586	55	..	..	–	–	586
Västmanlands	766	71	–	–	–	–	766
Dalarnas	207	29	–	–	–	–	207
Gävleborgs	85	20	–	–	–	–	85
Västernorrlands	..	..	–	–	–	–	–
Jämtlands	17	7	–	–	–	–	17
Västerbottens	..	..	–	–	–	–	–
Norrbottnens	..	..	–	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	943	93	5 519	355	–	–	6 462
Gmb	1 870	229	1 176	89	498	43	3 544
Gns	7 632	545	189	16	–	–	7 821
Ss	5 006	433	8	3	–	–	5 014
Gsk	1 178	169	450	28	–	–	1 628
Ssk	707	85	–	–	–	–	707
Nn	71	22	–	–	–	–	71
Nö	8	4	–	–	–	–	8
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
– 2,0	–	–	–	–	–	–	–
2,1– 5,0	24	21	..	..	–	–	24
5,1– 10,0	54	31	..	..	–	–	54
10,1– 20,0	263	84	74	8	–	–	337
20,1– 30,0	307	87	114	14	17	5	438
30,1– 50,0	952	186	429	46	23	5	1 404
50,1– 100,0	2 952	394	1 343	114	70	12	4 365
100,1– 200,0	5 321	449	2 357	169	165	13	7 843
Över – 200,0	7 541	321	3 015	136	223	8	10 779
<i>Hela riket</i>							
2008	17 414	1 573	7 343	490	498	43	25 255
2007	19 198	1 747	8 824	591	535	45	28 557
2006	26 083	2 310	8 954	583	646	57	35 683
2005	31 285	2 832	8 874	576	707	71	40 866
2000	27 892	3 495	8 525	562	835	121	37 252
1990	32 725	..	..	..	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) För åren 1990 o. 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark, se *Om statistiken* sid 54.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.6

Oljevaxter 2008. Arealer och antal företag¹ med odling²*Oilseed crops. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; Storleksgrupp	Arealer, hektar				Summa areal av raps och rybs	Antal företag med odling	Oljelin	
	Höstraps	Vårrops	Höstrys	Vårrys			Areal hektar	Antal företag
<i>Län</i>								
Stockholms	1 028	2 243	143	90	3 504	160	237	11
Uppsala	1 663	4 058	253	169	6 143	329	185	13
Södermanlands	1 524	2 929	127	193	4 773	216	389	14
Östergötlands	9 822	3 351	–	172	13 345	709	1 523	88
Jönköpings	147	80	..	..	254	29	3	4
Kronobergs	62	59	–	13	134	12	–	–
Kalmar	2 816	262	..	..	3 097	223	50	7
Gotlands	3 382	911	29	135	4 457	368	..	..
Blekinge	477	183	..	..	665	68	–	–
Skåne	27 787	1 004	27	88	28 905	1 624	136	10
Hallands	1 609	492	–	78	2 180	200	56	3
Västra Götalands	10 264	4 025	63	374	14 725	948	711	39
Värmlands	220	506	52	228	1 007	59	..	..
Örebro	786	2 078	..	126	3 024	178	124	13
Västmanlands	243	1 988	84	75	2 390	129	75	5
Dalarnas	..	105	–	397	526	40	..	..
Gävleborgs	..	71	–	217	293	28	3	5
Västernorrlands	..	..	–	–	4	3	–	–
Jämtlands	–	..	–	–	..	..	–	–
Västerbottens	–	3	–	15	18	11	–	–
Norrbottens	–	7	–	55	62	10	–	–
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	21 554	869	..	123	22 560	1 289	99	8
Gmb	13 500	1 336	45	136	15 016	1 083	184	11
Gns	18 994	6 035	41	339	25 409	1 474	2 138	119
Ss	5 447	13 460	693	670	20 270	1 029	983	54
Gsk	1 777	1 629	41	208	3 655	335	5	8
Ssk	587	1 012	–	836	2 435	159	124	13
Nh	..	9	–	70	80	13	0	3
Nö	–	10	–	70	80	22	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
– 2,0	–	–	–	–	–	–	–	–
2,1– 5,0	52	17	..	8	80	33	–	–
5,1– 10,0	203	72	..	..	283	71	20	10
10,1– 20,0	848	278	..	110	1 238	234	44	12
20,1– 30,0	1 282	440	10	110	1 842	304	32	6
30,1– 50,0	3 401	1 427	56	175	5 059	663	125	14
50,1– 100,0	10 445	4 263	154	602	15 464	1 472	405	43
100,1– 200,0	17 119	7 347	214	984	25 665	1 536	1 105	62
Över 200,0	28 509	10 515	392	457	39 874	1 024	1 803	68
<i>Hela riket</i>								
2008	61 860	24 359	834	2 453	89 506	5 337	3 534	215
2007	50 341	33 044	1 117	3 341	87 843	5 278	4 333	275
2006	47 638	35 148	1 138	6 270	90 194	5 772	8 764	495
2005	34 997	38 578	1 460	7 116	82 152	5 517	9 854	569
2000	24 870	12 112	1 395	9 791	48 168	4 475	10 660	1 142
1990	84 598	44 203	9 068	30 035	167 904	..	..	..

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) För åren 1990 o. 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark, se *Om statistiken* sid 54.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.7

Vall och grönfoder 2008. Arealer och antal företag¹ med odling²

Ley and green fodder. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Grönfoder ³		Slätter- och betesvall		Frövall		Summa vall
	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar	Antal företag	Areal hektar
<i>Län</i>							
Stockholms	427	67	34 558	1 718	135	15	35 120
Uppsala	1 306	135	48 140	2 520	757	36	50 203
Södermanlands	863	105	44 136	1 851	608	26	45 607
Östergötlands	1 827	227	72 243	3 175	2 111	111	76 181
Jönköpings	2972	576	65 645	3 578	17	5	68 634
Kronobergs	1 106	212	36 777	2 403	10	7	37 893
Kalmar	4 228	449	68 964	3 075	145	13	73 337
Gotlands	2 067	238	39 113	1 487	88	10	41 268
Blekinge	456	104	15 172	1 258	6	4	15 634
Skåne	6 537	797	110 218	7 903	4 925	246	121 680
Hallands	2 663	319	46 397	3 159	393	31	49 453
Västra Götalands	8 079	901	176 679	11 448	2 595	145	187 353
Värmlands	1 490	185	62 369	3 223	958	58	64 817
Örebro	629	88	34 008	2 095	490	38	35 127
Västmanlands	561	47	25 191	1 430	794	41	26 546
Dalarnas	693	149	34 648	1 954	86	9	35 427
Gävleborgs	1 804	286	44 901	2 354	60	14	46 765
Västernorrlands	1 993	369	41 244	2 178	36	8	43 273
Jämtlands	2 464	373	35 812	1 739	6	3	38 282
Västerbottens	1 746	255	51 330	2 391	35	5	53 111
Norrbottnens	..	..	26 747	1 230	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	3 643	357	52 855	4 424	4 294	215	60 792
Gmb	8 598	955	123 755	6 274	1 001	71	133 354
Gns	5 170	442	110 684	6 462	4 244	218	120 098
Ss	4 146	442	192 977	9 546	3 463	195	200 586
Gsk	11 863	2 021	319 530	19 746	537	69	331 930
Ssk	2 392	360	110 556	6 467	618	44	113 566
Nn	5 957	996	119 321	6 025	62	18	125 340
Nö	..	..	84 615	4 094	41	7	..
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
- 2,0	-	-	29	31	-	-	29
2,1- 5,0	203	183	37 007	11 308	93	44	37 303
5,1- 10,0	697	418	75 457	11 802	149	35	76 303
10,1- 20,0	1 936	804	126 818	11 474	309	47	129 063
20,1- 30,0	2 035	621	99 809	5 968	213	29	102 057
30,1- 50,0	4 498	936	161 761	6 984	530	56	166 789
50,1- 100,0	11 653	1 517	280 305	7 923	1 836	157	293 794
100,1- 200,0	13 616	1 030	210 581	4 159	3 594	222	227 791
Över 200,0	9 981	444	122 528	1 707	7 535	233	140 044
<i>Hela riket</i>							
2008	44 619	5 953	1 114 293	61 356	14 260	823	1 173 172
2007	46 481	6 245	1 081 111	61 007	14 276	859	1 141 868
2006	42 464	6 144	1 055 099	60 884	15 151	889	1 112 714
2005	39 629	6 129	1 026 311	62 502	12 835	866	1 078 775
2000	3 478	918	917 305	54 673	8 465	690	929 248
1990	..	..	..	..	10 753	1 649	928 846

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) För åren 1990 o. 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark, se *Om statistiken* sid 54.

3) Inkl.majs. Fr.o.m. år 2000 redovisas stråsäd till grönfoder samt vissa arealer stråsäd/baljväxtblandningar under spannmål.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.8**Slåttervall och betesvall¹. Arealfördelning 2008, hektar och procent***Temporary grasses and grazings. Distribution of acreage in 2008, hectares and per cent*

Område	Areal slåttervall, hektar	Andel slåtter- vall av total vallareal, procent	Areal betesvall, hektar	Andel betes- vall av total vallareal, procent
<i>Län</i>				
Stockholms	..	..	..	..
Uppsala	42 470	88	..	..
Södermanlands	31 560	72	..	..
Östergötlands	60 350	84	8 040	11
Jönköpings	61 870	94	3 630	6
Kronobergs	27 520	75	9 080	25
Kalmar	57 210	83	10 650	15
Gotlands	35 630	91	3 480	9
Blekinge	..	..	..	..
Skåne	76 490	69	36 660	24
Hallands	29 300	63	10 420	23
Västra Götalands	137 000	78	32 260	18
Värmlands	43 470	70	18 020	29
Örebro	20 140	59	7 820	23
Västmanlands	..	..	..	..
Dalarnas	28 370	82	5 530	16
Gävleborgs	37 280	83	6 640	15
Västernorrlands	37 030	90	3 460	8
Jämtlands	29 980	84	4 370	12
Västerbottens	41 850	82	6 620	13
Norrbottens	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Gss	28 530	54	11 900	23
Gmb	101 550	82	20 160	16
Gns	88 460	80	18 960	17
Ss	136 920	71	34 990	18
Gsk	264 100	83	48 440	15
Ssk	78 120	71	26 610	24
Nn	102 160	86	14 600	12
Nö	69 920	83	8 540	10
<i>Hela Riket</i>				
2008	870 740	78	183 380	17
2007	831 390	77	190 400	18
2006	816 400	77	206 270	20
2005	803 920	78	192 670	19
2004	754 870	81	166 330	18
2003	764 360	82	159 590	17

1) Arealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall respektive betesvall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga grödarealer enligt JO 10 SM0901.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 3.9
Potatis och sockerbetor 2008. Arealer och antal företag¹ med odling²
Potatoes and sugar beets. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis ³		Potatis för stärkelse ³		Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>						
Stockholms	111	89	–	–	–	–
Uppsala	299	134	..	..	–	–
Södermanlands	79	71	–	–	..	..
Östergötlands	1 743	182	..	..	–	–
Jönköpings	287	222	–	–	–	–
Kronobergs	112	126	8	3	–	–
Kalmar	466	157	736	50	285	24
Gotlands	916	123	–	–	18	3
Blekinge	126	109	2 157	158	678	99
Skåne	6 489	622	4 311	281	35 014	2 137
Hallands	2 157	294	..	..	754	131
Västra Götalands	3 066	743	64	11	..	..
Värmlands	520	125	..	..	–	–
Örebro	585	154	..	..	..	..
Västmanlands	57	37	–	–	–	–
Dalarnas	931	180	..	..	–	–
Gävleborgs	321	216	–	–	..	..
Västernorrlands	179	271	..	..	–	–
Jämtlands	171	149	..	..	–	–
Västerbottens	397	134	..	..	–	–
Norrbottnens	578	95	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	5 367	554	728	84	29 061	1 719
Gmb	4 415	554	5 888	360	7 351	662
Gns	4 252	426	70	10	–	–
Ss	1 401	443	..	..	27	3
Gsk	1 208	1 014	603	72	339	55
Ssk	884	324	..	..	–	–
Nn	1 069	677	0	3	..	..
Nö	995	259	..	..	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
– 2,0	2	5	–	–	–	–
2,1– 5,0	135	322	..	..	12	7
5,1– 10,0	286	527	21	9	49	23
10,1– 20,0	854	749	76	28	513	160
20,1– 30,0	898	490	202	44	719	181
30,1– 50,0	1 655	589	614	82	2 481	418
50,1– 100,0	4 447	748	1 688	146	6 898	699
100,1 – 200,0	5 947	541	2 039	121	9 635	538
Över 200,0	5 367	256	2 653	78	16 473	373
<i>Hela riket</i>						
2008	19 590	4227	7 293	509	36 778	2 399
2007	20 332	4 511	8 032	571	40 682	2 657
2006	20 215	4 778	7 966	604	44 184	3 210
2005	22 087	5 168	8 372	645	49 182	3 523
2000	23 610	6 310	9 293	827	55 484	4 370
1990	27 305	19 348	8 866	1 364	49 951	6 702

1) För varje region redovisas antalet företag med odling i regionen. Detta innebär att vissa företag kan ingå i redovisningen för mer än en region.

2) För åren 1990 o. 2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark, se *Om statistiken* sid 54.

3) År 2000 inkluderas vissa arealer matpotatis i potatis för stärkelse.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 3.10

Träda, outnyttjad mark m.m. 2008. Arealer, hektar¹

Fallow and untilled land etc. Areas

Område; storleksgrupp	Energi- skog	Träd- gårds- växter ²	Andra växtslag	Träda	Ospecifi- cerad åker- mark ³	Outnyttjad åkermark	Ej ut- nyttjad slätter- och betesvall	Hela åker- arealen
<i>Län</i>								
Stockholms	572	200	155	9 951	158	–	..	83 603
Uppsala	2 227	159	946	14 020	163	–	..	167 729
Södermanlands	1 928	438	174	11 627	88	–	..	126 572
Östergötlands	1 237	682	210	6 473	145	–	..	203 393
Jönköpings	16	190	12	1 706	360	–	..	89 058
Kronobergs	32	56	11	1 555	213	–	..	48 687
Kalmar	119	988	111	3 901	161	–	..	122 945
Gotlands	88	836	39	2 078	60	–	..	85 207
Blekinge	..	618	23	1 288	162	–	..	31 744
Skåne	2 582	7 501	789	6 335	485	–	..	447 874
Hallands	90	781	59	3 919	179	–	..	110 510
Västra Götalands	892	1 104	1 089	39 966	1 272	–	..	469 904
Värmlands	297	121	446	8 381	894	–	..	108 954
Örebro	2 070	279	185	9 203	205	–	..	105 487
Västmanlands	1 086	50	945	11 042	59	–	..	102 216
Dalarnas	310	159	157	4 065	358	–	..	60 854
Gävleborgs	51	67	77	2 783	477	–	..	68 240
Västernorrlands	69	70	130	1 140	655	–	..	50 384
Jämtlands	..	100	12	465	371	–	..	41 968
Västerbottens	477	113	23	5 263	523	–	..	70 900
Norrbottnens	21	216	2	1 365	594	–	..	35 254
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	1 169	4 656	630	4 520	192	–	..	329 789
Gmb	1 274	5 347	306	7 563	293	–	..	311 544
Gns	1 600	1 414	1 120	28 178	299	–	..	444 447
Ss	7 788	1 188	2 521	56 343	629	–	..	607 175
Gsk	867	1 239	275	23 657	2 063	–	..	479 364
Ssk	897	329	534	16 686	1 324	–	..	191 605
Nn	107	224	183	2 867	1 513	–	..	154 078
Nö	498	331	26	6 711	1 270	–	..	113 481
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
– 2,0	–	151	1	6	61	–	..	255
2,1– 5,0	140	485	120	3 800	5 089	–	..	49 183
5,1– 10,0	376	816	237	9 676	2 408	–	..	98 964
10,1– 20,0	1 153	1 410	391	20 434	25	–	..	189 961
20,1– 30,0	962	825	303	15 966	–	–	..	169 578
30,1– 50,0	1 922	1 385	706	23 794	–	–	..	308 631
50,1– 100,0	2 312	2 589	1 592	29 440	–	–	..	611 451
100,1– 200,0	3 118	3 276	1 051	23 214	–	–	..	614 910
Över 200,0	4 217	3 790	1 195	20 197	–	–	..	588 550
<i>Hela riket</i>								
2008	14 201	14 727	5 595	146 527	7 583	..	..	2 631 482
2007	14 299	15 058	5 936	280 604	8 307	2 023	..	2 647 969
2006	13 649	12 277	6 015	306 867	31 670	2 024	..	2 671 201
2005	13 700	13 472	5 099	321 320	31 669	1 769	..	2 703 329
2000	15 079	10 389	10 447	247 734	79 696	..	..	2 705 984
1990	..	..	..	176 075	..	17 312	29 099	2 844 592

1) För åren 1990 o.2000 ingår enbart företag med minst 2,0 ha åkermark, se *Om statistiken* sid 54.

2) I arealen för trädgårdsväxter ingår fr.o.m år 2005 kryddväxter och utsäde grönsaker.

3) Arealer som ej kunnat fördeals per gröda.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

4 Skördar

I kapitel 4 redovisas hektar- och totalskördar samt normskördar för olika jordbruksgrödor för de företag som är med i Lantbruksregistret. Skördar inom trädgårdsodlingen redovisas i kapitel 5.

Sammanfattning

Allmänt

Förhållandevis milt väder under hösten 2007 och vintern 2008 gynnade de höstsådda grödorna. Vårsådden kunde oftast genomföras i normal tid. Den torra väderleken under vår och försommar orsakade dock en del etableringsproblem och fortsatt torka under sommaren hämmade de vårsådda grödorna på vissa håll. Många lantbrukare rapporterade om dålig uppkomst på grund av för lite regn under våren och torkskador som en följd av den fortsatt nederbördsfattiga sommaren. Regn i augusti och september medförde att skörden blev utdragen och ledde även till försämrad kvalitet på brödsädesgrödorna, främst i Mellansverige. Mycket av det som skulle ha blivit brödspannmål fick istället säljas som foderspannmål. Kvalitetsproblemen ledde till låga priser och enskilda lantbrukare drabbades hårt även om skörden kunde bärgas.

Hektarskördar

Hektarskördarna påverkas av andelen obärgad areal på så vis att det blir lägre hektarskörd ju större den obärgade arealen är.

Spannmål (tabell 4.1)

Den milda vintern medförde att övervintringen av höstsådden överlag var god. De höstsådda grödorna kunde också genom sitt försprång i utvecklingen stå emot vårens och sommarens torka bättre än de vårsådda grödorna.

Höstvete avkastade i de flesta länen i närheten av eller något mer än tidigare år. De arealmässigt mindre grödorna *höstråg*, *rågvete* och *höstkorn* visade höga skördenivåer i nästan alla län.

Höstråg gav överlag hög skörd per hektar

även år 2007. I Östergötlands, Skåne och Örebro län var 2008 års skördenivåer ännu högre. I Skåne län och på riksnivå var 2008 års hektarskörd av höstråg den högsta som har redovisats. På riksnivå uppgick hektarskörderna av råg till 6 140 kg per hektar. Uppemot hälften av landets råg odlas i Skåne.

För riket totalt var 2008 års avkastning av *rågvete* den högsta som noterats, dock inom felmarginalen till det tidigare rekordet från 2002. Flera län visade goda skörderesultat för rågvete, däribland Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands och Örebro län.

Vårkorn och *havre* gav förhållandevis låga hektarskördar i flertalet av länen. Det gäller framförallt i de mellersta och de västra delarna av landet, samt i södra Sverige. I Skåne län, där mer än en fjärdedel av vårkornarealen finns, var avkastningen av vårkorn 12 % lägre än föregående års hektarskörd. I Västra Götalands län, där nästan 40 % av havrearealen finns, var 2008 års hektarskörd av havre 18 % lägre än föregående års avkastning. I norrlandslänen var vårkorn- och havreskördarna i nivå med eller något lägre än föregående års höga skördenivåer, men högre än genomsnittet för de fem senaste åren.

Vårvete gav lågt skördeutbyte per hektar i alla län där grödan odlas. Att skördenivån generellt ligger på en lägre nivå i Västra Götalands län hänger samman med att nästan hälften av vårvetearealen i länet odlas ekologiskt. För riket totalt var avkastningen av vårvete 10 % lägre än under 2007 och 13 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)

Under 2008 ingick *majs* i skördestatistiken för andra året. Majs är en spannmålsgröda som under senare år börjat odlas alltmer och den

totala arealen uppgick under 2008 till 13 170 hektar. Merparten av arealen skördas som grönfoder, men uppemot 1 000 hektar tröskades under 2008. Det är från den tröskade arealen som uppgifter om skörden har hämtats in. Majs odlas framförallt i Skåne. Antalet observationer under 2008 räckte dock inte till för redovisning på regional nivå. På riksnivå har avkastningen av tröskad majs beräknats till cirka 6 500 kg per hektar, vilket är i nivå med avkastningen för höstvet.

Skörden per hektar av *ärter* var på riksnivå 5 % lägre än förra årets hektarskörd och 8 % lägre än femårsgenomsnittet. De högsta skördenivåerna per hektar fanns under 2008 i Östergötlands, Kalmar och Gotlands län.

Åkerbönor har funnits med i skördestatistiken i fem år. Avkastningen var under 2008 i nivå med föregående års avkastning. Odling av åkerbönor är vanligt förekommande inom den ekologiska odlingen eftersom grödan liksom andra baljväxter bidrar till försörjningen av växtnäringssämnet kväve.

Ärter och åkerbönor är de två vanligaste grödorna som ingår i begreppet trindsäd. Med trindsäd menas baljväxter som odlas för frönas skull till mogen skörd. Namnet trindsäd kommer av de runda, uppsvällda fröna.

Oljeväxter (tabell 4.4)

Hektarsköörden av *höstraps* var på riksnivå 10 % högre än föregående års hektarskörd medan skördeutbytet för *hösttrybs* var i nivå med fjolårets avkastning. Hektarskördarna av *vårrops* och *vårtrybs* var 4 respektive 8 % högre än föregående år. Högst skörd per hektar av höstraps hade Skåne län och den näst högsta fanns i Örebro län. I Skåne län var 2008 års avkastning av höstraps den högsta som redovisats.

För *oljelin* var avkastningen per hektar i nivå med föregående års hektarskörd.

Slåttervall (tabell 4.5)

Hektarsköörden för första skörd av *slåttervall* 2008 uppgick till 2 670 kg per hektar, återväxten till 2 060 kg per hektar och den totala inbärgade vallskörden till 4 730 kg per hektar. Jämfört med tidigare år var den första skörden förhållande-

vis låg, vilket troligen beror på att det kom för lite regn under våren och försommaren. Återväxten var istället högre än normalt. Hektarsköörden för återväxten har beräknats för den totala slåttervallarealen, dvs. hela arealen och inte enbart den där återväxten tillvaratagits. Det innebär att avkastningsnivån per hektar blir lägre än om beräkningen skett för enbart tillvaratagen återväxtareal. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits som bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbetor (tabell 4.6)

Hektarsköörden av *matpotatis* var för riket 28 490 kg per hektar. I Hallands och Östergötlands län redovisas de högsta hektarskördarna under 2008 med 33 850 respektive 33 190 kg per hektar. Hallands och även Skåne län har en omfattande odling av färskpotatis, med lägre hektarskördnivå än för vanlig matpotatis. Huvudorsaken till den lägre hektarsköörden i Örebro län jämfört med 2007 är obärgad areal till följd av regn under skördeperioden. När hektarsköörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarsköörden. Ingen redovisning görs av hektarskörd per skördad areal. För riket totalt beräknas 320 hektar, motsvarande 1,6 % av matpotatisarealen vara obärgad.

Hektarsköörden för *färskpotatis* beräknas även separat. På riksnivå uppgick den till 17 310 kg per hektar. Omkring 19 % av landets matpotatisareal var färskpotatisodlingar, en ökning med 4 procentenheter jämfört med 2007.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarsköörden för riket uppgick till 40 440 kg per hektar.

Enligt uppgifter från Nordic Sugar var 2008 års avkastning för *sockerbetor* 53 700 kg per hektar för riket, vilket är 2 % högre än föregående år.

Stärkelsehalten för potatis levererad som potatis för stärkelse framgår av **tabell 4.7**. År 2008 låg medelstärkelsehalten på 19,3 % enligt uppgifter från Lyckeby Stärkelsen. Det är 0,9 procentenheter lägre halt än vad som redovisades föregående år.

Sockethalten för sockerbetor uppgick till

17,4 % vilket är 0,3 procentenheter lägre än föregående år.

Normskördar (tabell 4.8)

SCB beräknar årligen normskördar. Med normskörd menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Normskördarna baseras på skördeuppgifter från ekologiskt och konventionellt odlade arealer utifrån den fördelning av odlingen som finns i landet. Eftersom den ekologiska odlingen normalt ger lägre skörd per hektar än den konventionella bör andelen ekologisk odling för respektive gröda och område tas i beaktande när normskördarna analyseras.

Totalskördar

Totalskördarna är beroende av skörden per hektar och av odlingens omfattning.

Spannmål, vete och råg (tabell 4.2)

För riket totalt har spannmålsskörden (med undantag av majs) beräknats till 5 195 000 ton, vilket är 4 % mer än genomsnittet för de fem senaste åren. Jämfört med föregående års spannmålsskörd var det en ökning med 3 %. Odlingen av spannmål ökade med 10 % jämfört med föregående år, men avkastningen per hektar var förhållandevis låg för de vårsådda spannmålsgrödorna.

Bland spannmålsgrödorna är det *höstvet* som dominerar. Den totala höstveteskörden uppgick till 2 004 600 ton, vilket motsvarar 39 % av den totala spannmålsskörden. En stor andel av höstvetet utgörs av s.k. fodervete som här har inräknats i totalskörden. De spannmålsgrödor som odlas för produktion av etanol ingår också i de redovisade kvantiteterna.

Den totala skörden av *vårvete* var 197 600 ton. Störst total skörd redovisades för Skåne län med 32 000 ton.

Totalskörden av *höstråg* uppgick till 168 800 ton vilket var 23 % mer än föregående års totalskörd.

Korn, havre, rågvete och blandsäd (tabell 4.2)

Den totala skörden av *vårkorn* uppgick till 1 613 200 ton vilket var en ökning med drygt 200 000 ton (16 %) jämfört med 2007. Total-

skörden av *havre* uppgick till 820 000 ton. Det var en minskning med 8 % jämfört med föregående år, en följd av förhållandevis låg skörd per hektar. I **figur 4A** redovisas hur totalskördarna av några olika spannmålsgrödor har varierat under åren 1990–2008.

Totalskörden av *rågvete* har beräknats till 274 100 ton, vilket är i nivå med föregående års skörd. Totalskörden av *blandsäd* uppgick till 58 300 ton. De redovisade blandsädesuppgifterna innefattar stråsådesblandningar och blandningar av stråsåd och baljväxter. Arealer som skördats som grönfoder har frånräknats.

Majs, ärter och åkerbönor (tabell 4.3)

Majs odlas framförallt i Skåne. Uppgift om total skörd av tröskad majs är alltför osäker för att redovisas.

Den totala skörden av *ärter* uppgick på riksnivå till 29 100 ton, en minskning med 23 % jämfört med föregående år. Ärtarealen minskade med 20 % under 2008. Det är nu fjärde året i rad som ärtodlingen har minskat.

Den totala skörden av *åkerbönor* uppgick till 13 700 ton. Störst omfattning har odlingen i Västra Götalands län.

Oljeväxter (tabell 4.4)

Den totala skörden av raps och rybs har beräknats till 259 400 ton. Det är 17 % mer än föregående års skörd och 30 % mer än de senaste fem årens genomsnitt. Ökningen är en följd av att det odlas mer av framförallt höstraps.

Av *höstraps* bärgades 206 300 ton. Totala skörden för *vårrips* har beräknats till 48 200 ton. Totalskördarna av *vårrys* och *höstrybs* uppgick till 3 500 respektive 1 400 ton. I **figur 4B** redovisas hur totalskördarna av de olika oljeväxtgrödorna har varierat under åren 1990–2008.

Den totala skörden av *oljelin* uppgick till 5 400 ton. Avkastningen per hektar var på samma nivå som föregående år, men en arealminskning på uppemot 20 % medförde att totalskörden minskade med nästan 20 %. Den totala skörden har varierat mycket mellan åren beroende på skillnader i skörd per hektar och förändringar av den odlade arealen.

Slåttervall (tabell 4.5)

I samband med övergången från arealstöd till gårdsstöd år 2005 sökte fler jordbrukare om stöd än tidigare. På dessa gårdar var vallodling vanligt förekommande och vallarealen ökade därmed. Trots detta ökade den inbärgade skörden av *slåttervall* endast marginellt. För 2008 beräknades den till 4,1 miljoner ton, vilket är i nivå med fjolårets skörderesultat. Av den inbärgade skörden har 2,3 miljoner ton tagits som förstaskörd och 1,8 miljoner ton som återväxt. Förstaskörden var 15 % lägre medan återväxtskörden tvärtom var 25 % större än motsvarande skörderesultat för 2007.

Det är den inbärgade skörden av slåttervall som beräknats. Rena betesvallar samt återväxt som tillvaratagits genom bete ingår inte i undersökningen.

Potatis och sockerbeter (tabell 4.6)

Totalskörden av *matpotatis* har beräknats till 558 200 ton, vilket är 4 % mer än 2007 års totala skörd.

Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i denna statistik.

Fyra län dominerar matpotatisodlingen: Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de för närmare 75 % av rikets totala matpotatisskörd. Ändrad insamlingsmetod under 1999 gör det svårt att jämföra resultaten fr.o.m. 1999 med tidigare års resultat.

Totalskörden för *potatis för stärkelse* har beräknats till 295 000 ton, vilket är 16 % mer än föregående års totalskörd. I totalskörden ingår även potatis för stärkelse som ska bli utsäde.

Enligt Nordic Sugar blev 2008 års totalskörd av *sockerbeter* närmare 2,0 miljoner ton. Totalskörden har minskat under de senaste åren och sedan år 2000 motsvarar minskningen 24 %. Fr.o.m. år 2007 utgår inte längre någon extra fraktersättning till odlingarna på Gotland vilket inneburit att betodlingen i princip upphört där.

Om statistiken

Hektar- och totalskördar

Skördestatistik

Sedan lång tid tillbaka har uppgifter om skördar inom jordbruket redovisats varje år i Sverige. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades främst för skördeskadestyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadestyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskadador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För *spannmål*, *trindsäd* och *oljevaxter* baseras skördestatistiken fr.o.m. 1998 på intervjuundersökningar med ett urval av jordbrukare. Fr.o.m. 2005 kan jordbrukarna även välja att skicka in uppgifterna via Internet.

Fr.o.m. 1995 ingår även *oljevaxterna* i intervjuundersökningen om skördens storlek. Tidigare erhöles uppgifterna från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

För *sockerbeter* erhålls uppgifter från Nordic Sugar. Framtagning av skördestatistik för *potatis* med hjälp av provgrävningar ersattes 1999 med en postenkätundersökning. Även andra metodförändringar gjordes vilket gör att jämförelser mellan senare års resultat och uppgifter från åren före 1999, bör göras med försiktighet. De potatisodlare som vill kan fr.o.m. 2006 skicka in uppgifterna via Internet.

SCB:s objektiva skördeuppskattningar utfördes i *slåttervall* i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 gjordes skattningar endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995–1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes

inga undersökningar för skörd av slättervall. Ett ökat intresse för skörd av slättervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs fr.o.m. 2002, nu baserat på postenkäter och telefonintervjuer. Fr.o.m. 2008 ges lantbrukarna möjlighet att lämna uppgifter via Internet.

Omfattning

För 2008 års undersökning i spannmål, trindsäd och oljeväxter uttogs genom sannolikhetsurval totalt 4 377 jordbruksföretag fördelade på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer. Uppgifter inhämtades om skörden för nio spannmålsgrödor inklusive majs, samt för skörden av trindsäd och oljeväxter. Med trindsäd avses baljväxter som odlas för fröns skull till mogen skörd, främst ärter och åkerbönor.

För 2008 års skördeundersökning i potatis uttogs 1 120 matpotatisodlare och 177 odlare av stärkelsepotatis. I undersökningen om slättervall drogs ett urval om 1 000 lantbruksföretag med en odling på minst 0,5 hektar slätter- och betesvall.

Samtliga urvalen drogs bland de jordbruksföretag som år 2008 brukade mer än 5 hektar åkermark.

Bearbetning

Jordbrukarna kan lämna sina skördeuppgifter på en särskild Internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. I undersökningen om skörd av *spannmål, trindsäd och oljeväxter* inhämtas uppgifter om bärgade kvantiteter av varje gröda och vilken vattenhalt uppgiften avser. Dessutom inhämtas uppgifter om obärgade arealer. För spannmål omräknas uppgiven kvantitet till 14,0 % vattenhalt. För trindsäd omräknas vattenhalten till 15,0 % och för oljeväxter till 9,0 %. Hektarskörden erhålls genom att kvantiteten divideras gårdens areal av grödan.

I undersökningen om potatisskörden inhämtas uppgifter om skördad kvantitet och obärgade arealer. Reducering av den skördade kvantiteten för små, gröna och rötskadade knö-

lar görs med hjälp av standardtal. Innan *matpotatisen* når konsumenten orsakar t.ex. lagringsförluster ytterligare svinn som dock inte beaktas vid skördeberäkningen.

Undersökningen om skörden av *slättervall* har begränsats till att endast omfatta slättervall, första skörd samt återväxt på slättervallen. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Återväxtskörden per hektar beräknas utslagen på den totala slättervallarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratagits. Dessutom redovisas den totala vallarealen med uppdelning på slättervall respektive betesvall.

Uppgifterna om hektarskörd av spannmål, trindsäd, oljeväxter, potatis och slättervall avser företag vilkas totala åkerareal är mer än 5,0 hektar. Uppgifterna om totalskörd avser dock företag som är med i Lantbruksregistret. Skattningen av hektarskörd görs för skördeområden, län, produktionsområden och hela riket.

För undersökningen om skörd av spannmål, trindsäd och oljeväxter blev bortfallet 4 %. Bortfallet i potatisundersökningarna uppgick till 8 respektive 9 % (matpotatis respektive stärkelsepotatis). Bortfallet i vallundersökningen var 12 %. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

Totalskördeberäkningarna utgår från erhållna hektarskördar för olika grödor vilka multipliceras med motsvarande arealer. Vid den slutliga skattningen av totalskördar används slutlig statistik om grödarealer publicerad i det statistiska meddelandet "Jordbruksmarkens användning 2008" (JO 10 SM 0901). Dessa arealuppgifter är dock uppgivna tidigt på våren och avviker ibland från de arealer som inför hösten är aktuella för tröskning. Exempelvis har relativt stora arealer som redovisas som vårkorn, havre, blandsäd, majs och ärter skördats som grönfoder. Denna typ av avvikelser mellan

uppgivna och skördade arealer har bidragit till att skördestatistikens arealer i större eller mindre utsträckning avviker från de arealer som redovisas i arealstatistiken (se kap 3). En annan skillnad är att blandsäd i arealstatistiken avser stråsädesblandningar medan blandsäd i skördestatistiken avser stråsädesblandningar och stråsäd/baljväxtblandningar för skörd av mogen gröda. Vidare särredovisas ärter och åkerbönor i skördestatistiken medan de samredovisas i arealstatistiken. I nedanstående tablå visas arealstatistikens och skördestatistikens uppgifter för olika grödor samt den procentuella skillnaden dem emellan. Skördestatistikens arealuppgifter är avrundade till jämna tiotal.

Skillnader mellan arealer redovisade i arealstatistiken och skördestatistiken, 2008

Gröda	Areal, hektar, enligt		Skillnad %
	Arealstatistiken	Skördestatistiken	
Höstvete	311 632	311 470	-0,1
Vårvete	49 915	49 070	-1,7
Höstråg	27 581	27 510	-0,3
Höstkorn	10 396	10 350	-0,4
Vårkorn	395 367	389 010	-1,6
Havre	227 588	222 530	-2,2
Rågavete	49 287	48 900	-0,8
Blandsäd ¹	15 955	18 890	18,4
Majs ²	13 167	950	-92,8
Ärter ³	17 414	10 710	-2,4
Åkerbönor ⁴		6 280	
Höstraps	61 860	61 850	0,0
Vårrops	24 359	24 330	-0,1
Höstrybs	834	830	-0,5
Vårrysbs	2 453	2 450	-0,1
Oljelin	3 534	3 530	-0,1
Slättervall ⁵	1 114 293	870 740	0,0
Betesvall		183 380	
Ej utnyttjad vall		60 130	

1) I skördestatistiken ingår även stråsäd/baljväxtblandningar skördade som mogen gröda.

2) Merparten av majsarealen skördas som grönfoder.

3) I arealstatistiken ingår även åkerbönor m.m.

4) I arealstatistiken samredovisas åkerbönor med ärter m.m.

5) I arealstatistiken samredovisas slätter- och betesvall.

Normskördar

Syftet med normskördeberäkningarna är att visa den skörd som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser. Sedan början av 1960-talet har SCB årligen beräknat normskördar för följande grödor: höstvetete, vårvete, råg, vårkorn, havre, höstraps, vårraps, höstrybs, vårrybs, matpotatis och potatis för stärkelse samt sockerbetor. Normskörden i ett område utgörs vanligen av medeltalet av hektarskördarna enligt skördeundersökningarna (leveransuppgifter för sockerbetor) under de senaste 15 åren före det aktuella normskördeåret plus en beräknad skördeförändring från 15-årsperiodens mitt t.o.m. det aktuella skördeåret. För grödor som under senare år tillkommit i skördeundersökningarna räcker inte underlaget till för den ovan angivna regressionsmodellen. För dessa används istället en medelvärdesmodell. Uppgifter för dessa grödor finns redovisade i ”Normskördar för skördeområden, län och riket 2009” (JO 15 SM 0901). Där redovisas även femårsmedelvärden för konventionell skörd per hektar.

Annan publicering

Slutliga resultat från skördeundersökningarna rörande hektar- och totalskördar redovisas i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 16 SM 0901. Redovisning sker här också av obärgade arealer samt av arealer skördade som grönfoder.

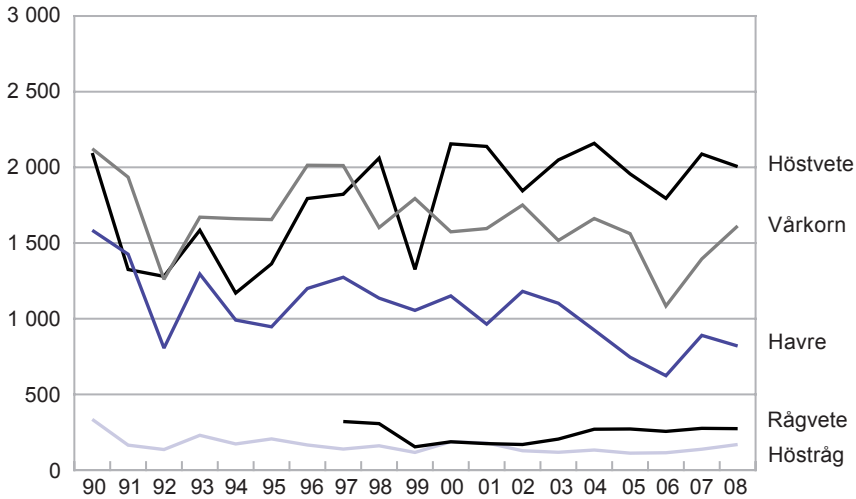
Normskördar publiceras årligen i Statistiska meddelanden serie JO, för år 2009 i JO 15 SM 0901.

Publikationerna för senare år är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplatser (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.sjv.se) och i Statistikdatabasen, i anslutning till SCB:s webbplats.

Figur 4A
Totalskördar av spannmål 1990–2008, 1 000-tals ton
Total production of cereals

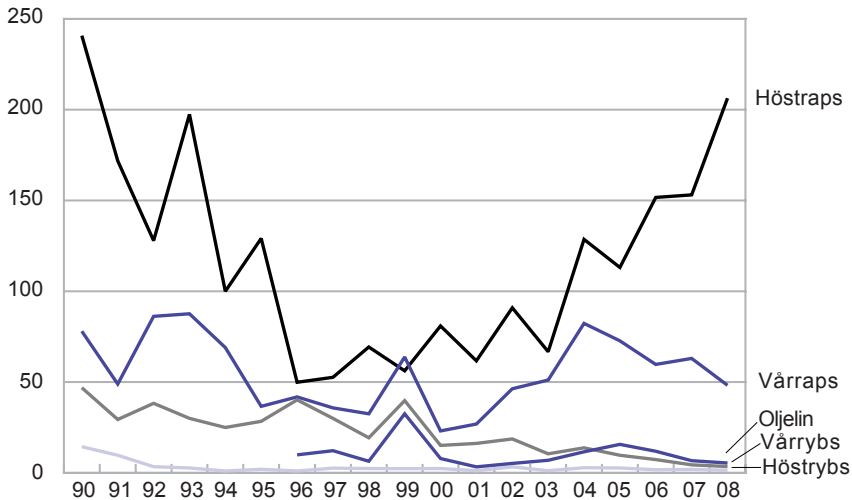
1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Figur 4B
Totalskördar av oljeväxter 1990–2008, 1 000-tals ton
Total production of oilseed crops

1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.1
Spannmål 2008. Hektarskörd, kg/ha¹
Cereals. Yield per hectare

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	5 220	3 330	..	..	3 860	3 140	5 840	..
Uppsala	6 050	3 990	5 630	..	4 470	3 790	5 330	..
Södermanlands	6 160	3 900	5 400	..	4 120	3 650	5 530	..
Östergötlands	6 670	3 910	6 420	..	4 340	3 540	6 040	3 170
Jönköpings	..	..	..	–	3 460	3 500	4 390	2 710
Kronobergs	..	4 370	..	..	3 380	3 800	5 060	..
Kalmar	6 480	4 240	4 130	5 410	3 380	3 160	5 160	..
Gotlands	5 140	4 250	4 090	5 170	3 710	3 370	5 290	..
Blekinge	6 830	..	..	..	4 000	2 750	5 530	..
Skåne	7 670	4 770	7 130	6 200	4 650	4 040	6 350	..
Hallands	6 050	4 500	..	..	4 330	4 350	5 720	..
Västra Götalands	5 540	3 170	5 010	5 410	4 120	3 670	5 350	3 260
Värmlands	5 000	..	..	–	3 460	3 270	5 540	..
Örebro	6 190	4 680	5 590	..	4 350	4 340	6 270	..
Västmanlands	6 020	3 760	..	..	4 650	3 930	..	..
Dalarnas	4 390	2 560	..	–	3 270	2 920	..	..
Gävleborgs	..	3 560	..	–	3 050	2 760	..	..
Västernorrlands	..	–	..	–	2 780	..	..	..
Jämtlands	–	..	..	–	2 790	..	–	..
Västerbottens	–	..	–	–	2 470	2 640	..	..
Norrbottnens	–	..	–	–	2 580	..	–	..
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	7 670	4 760	7 090	5 980	4 800	4 390	5 940	..
Gmb	6 730	4 640	6 580	5 550	3 970	3 560	5 570	..
Gns	6 100	3 460	5 720	5 640	4 310	3 860	5 830	3 520
Ss	5 940	4 020	5 540	..	4 340	3 870	5 770	3 430
Gsk	5 650	3 720	3 500	..	3 610	3 260	5 030	2 900
Ssk	5 130	3 250	4 750	–	3 240	3 020	5 000	2 310
Nn	..	..	..	–	3 010	2 680	..	..
Nö	–	..	–	–	2 500	2 580	..	..
<i>Hela Riket</i>								
2008	6 440	4 030	6 140	5 640	4 150	3 680	5 600	3 080
2007	6 460	4 470	5 580	5 320	4 460	4 370	5 160	3 180
2006	5 660	4 030	4 990	4 750	3 600	3 170	4 670	2 720
2005	6 630	4 910	5 270	5 800	4 260	3 870	5 420	3 450
2000	6 030	5 040	5 370	5 030	3 920	3 910	4 550	3 430
1990	6 480	5 160	4 700	.. ²	4 490	4 260	.. ²	.. ²

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.2
Spannmål 2008. Totalskördar, ton¹
Cereals. Total production

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Län</i>								
Stockholms	75 600	3 300	..	..	38 800	16 600	6 900	..
Uppsala	196 000	25 000	11 200	..	169 500	40 200	5 100	..
Södermanlands	162 700	11 000	6 800	..	58 400	41 900	16 800	..
Östergötlands	315 400	15 700	20 700	..	94 400	40 400	49 000	6 000
Jönköpings	..	..	..	..	18 800	23 300	4 800	3 800
Kronobergs	..	2 100	..	..	7 900	15 400	3 000	..
Kalmar	71 900	4 300	3 100	12 600	39 600	13 100	23 600	..
Gotlands	34 300	8 800	3 200	10 700	58 400	6 300	24 000	..
Blekinge	13 100	..	..	..	19 100	2 900	4 900	..
Skåne	625 500	32 000	89 500	23 400	482 300	50 300	29 400	..
Hallands	35 000	15 300	..	..	104 000	46 500	18 400	..
Västra Götalands	275 700	23 200	16 700	5 000	197 400	315 500	56 700	22 800
Värmlands	15 300	..	..	..	36 400	46 900	12 900	..
Örebro	69 000	25 300	8 300	..	75 200	72 200	10 600	..
Västmanlands	94 200	17 800	..	..	97 200	63 300	..	..
Dalarnas	8 900	2 200	..	–	36 700	11 400	..	..
Gävleborgs	..	2 500	..	–	34 500	10 500	..	..
Västernorrlands	..	..	..	–	10 100	..	..	..
Jämtlands	–	..	..	–	5 800	..	–	..
Västerbottens	–	..	–	–	21 700	2 800	..	..
Norrbottnens	–	..	–	–	9 900	..	–	..
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	526 400	35 500	41 000	13 800	427 700	63 800	26 100	..
Gmb	221 200	25 600	52 900	32 900	217 000	25 400	58 900	..
Gns	542 100	30 300	33 900	6 900	240 300	278 600	83 900	17 200
Ss	601 600	79 800	31 000	..	451 700	255 600	53 300	13 300
Gsk	67 900	16 400	4 100	..	125 100	130 100	36 700	18 600
Ssk	37 000	7 700	4 300	..	69 400	53 700	13 100	3 400
Nn	..	..	..	–	49 100	9 100	..	..
Nö	–	..	..	–	31 900	4 100	..	..
<i>Hela Riket</i>								
2008	2 004 600	197 600	168 800	58 400	1 613 200	820 000	274 100	58 300
2007	2 087 800	167 900	137 600	44 000	1 395 000	889 800	276 100	59 400
2006	1 795 200	172 200	115 400	26 900	1 083 700	624 400	255 900	54 700
2005	1 957 000	289 800	112 300	31 000	1 561 900	746 300	271 500	80 800
2000	2 129 400	242 500	185 100	60 000	1 555 400	1 137 700	185 100	109 000
1990	2 070 400	146 400	330 800	.. ²	2 097 900 ³	1 565 800	.. ²	.. ²

1) Före årgång 2005 av Jordbruksstatistisk årsbok avsåg redovisade uppgifter 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

3) Avser höst- och vårkorn.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.3

Majs, ärter och åkerbönor 2008. Hektarskörd, kg/ha¹ och total skörd, ton*Grain maize, peas and field beans. Yield per hectare and total production*

Område	Majs		Ärter		Åkerbönor	
	Hektar-skörd	Total skörd	Hektar-skörd	Total skörd	Hektar-skörd	Total skörd
<i>Län</i>						
Stockholms	–	–	..	..	..	..
Uppsala	–	–	2 340	3 600	..	..
Södermanlands	–	–	2 360	2 000	..	..
Östergötlands	..	..	3 300	6 600	2 500	3 200
Jönköpings	..	..	..	..	–	..
Kronobergs	–	–	..	..	–	–
Kalmar	..	..	3 450	3 100	–	–
Gotlands	..	..	3 250	2 200	..	..
Blekinge	–	–	..	..	–	–
Skåne	..	..	..	..	..	..
Hallands	..	..	..	..	..	..
Västra Götalands	–	–	2 740	5 200	2 320	7 900
Värmlands	–	–	..	..	..	..
Örebro	..	..	..	..	..	..
Västmanlands	–	–	1 940	1 200	..	..
Dalarnas	–	–	..	..	..	..
Gävleborgs	–	–	..	..	–	..
Västernorrlands	–	–	–	..	–	–
Jämtlands	–	–	..	..	–	..
Västerbottens	–	–	–	..	–	–
Norrbottnens	–	–	..	..	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	..	..	..	..	..	..
Gmb	..	..	3 240	5 700	..	..
Gns	..	..	3 120	10 600	2 420	9 900
Ss	–	–	2 190	9 100	1 490	1 200
Gsk	..	..	2 520	1 200	..	..
Ssk	..	..	2 160	1 100	..	..
Nn	–	–	..	..	–	..
Nö	–	–	..	..	–	–
<i>Hela Riket</i>						
2008	6 490	..	2 720	29 100	2 190	13 700
2007	5 860	..	2 850	38 000	2 100	11 300
2006	.. ²	.. ²	2 630	50 800	2 130	13 000
2005	.. ²	.. ²	2 710	65 400	2 320	14 900
2000	.. ²	.. ²	2 660	67 400	.. ³	.. ³
1990	.. ²	.. ²	.. ⁴	.. ⁴	.. ³	.. ³

1) Vid 14,0 % vattenhalt för majs och vid 15,0 % vattenhalt för ärter och åkerbönor.

2) 2007 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

3) 2004 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

4) 1996 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.4

Oljevaxter 2008. Hektarskörd, kg/ha¹ och total skörd, ton*Oilseed crops. Yield per hectare and total production*

Område	Höstraps		Våraps		Höstrybs		Vårrybs		Oljelin	
	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd	Hektar- skörd	Total skörd
<i>Län</i>										
Stockholms	2 570	2 600	1 650	3 700	..	..	..	..	..	..
Uppsala	1 830	3 000	2 040	8 300	..	..	..	..	..	..
Södermanlands	2 710	4 100	1 870	5 500	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	3 040	29 900	2 090	7 000	–	–	..	..	1 570	2 400
Jönköpings	..	..	..	..	–	–	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	–	–	..	..	–	–
Kalmar	3 290	9 300	..	..	–	–	..	..	..	..
Gotlands	2 830	9 600	1 730	1 600	–	..	..	..	–	..
Blekinge	3 130	1 500	..	..	–	–	–	..	–	–
Skåne	3 890	108 000	2 260	2 300	..	..	..	..	..	..
Hallands	2 890	4 700	..	..	–	–	..	..	..	..
V:a Götalands	2 760	28 300	2 060	8 300	..	..	..	..	..	..
Värmlands	..	..	..	..	..	..	..	..	–	..
Örebro	3 310	2 600	2 110	4 400	..	..	..	..	..	..
Västmanlands	..	..	1 960	3 900	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	..	..	..	..	–	–	..	..	–	..
Gävleborgs	..	..	..	..	–	–	..	..	..	..
Västernorrlands	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jämtlands	–	–	–	..	–	–	–	..	–	–
Västerbottens	–	–	–	..	–	–	–	..	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	–	–	..	..	–	–
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	3 900	84 000	2 020	1 700	..	..	..	..	..	..
Gmb	3 380	45 600	1 860	2 500	..	..	..	..	..	..
Gns	2 900	55 100	2 080	12 500	..	..	..	..	1 510	3 200
Ss	2 520	13 800	1 940	26 100	1 650	1 100	1 360	900	1 460	1 400
Gsk	2 990	5 300	2 040	3 300	..	..	..	..	..	..
Ssk	..	..	2 030	2 100	–	–	1 360	1 100	..	..
Nn	–	–	–	..	–	–	..	..	..	..
Nö	–	–	–	–	–	–	..	..	–	–
<i>Hela Riket</i>										
2008	3 340	206 300	1 980	48 200	1 720	1 400	1 440	3 500	1 520	5 400
2007	3 040	153 100	1 910	63 000	1 740	1 900	1 330	4 400	1 560	6 700
2006	3 190	151 700	1 700	59 700	1 520	1 700	1 170	7 300	1 370	11 900
2005	3 230	113 100	1 890	72 700	1 880	2 700	1 370	9 700	1 600	15 700
2000	3 250	80 900	2 010	23 100	1 750	2 400	1 550	15 100	770	7 900
1990	2 910	240 800	1 820	77 960	1 770	14 440	1 590	46 910	.. ²	.. ²

1) Vid 9,0 % vattenhalt.

2) 1995 är första året som grödan ingår i skördestatistiken.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.5

Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2008.**Areal, hektarskörd och totalskörd***Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.**Crop area, yield per hectare and total production*

Område	Antal företag	1:a skörd		Inbärgad skörd, kg/ha ²	Återväxt		Inbärgad vallskörd		
		Areal, hektar ¹	Totalt inbärgad skörd, ton ²		Totalt inbärgad skörd, ton ^{2,3}	Inbärgad återväxt, kg/ha ^{2,3}	Totalt inbärgad, ton ²	kg/ha ²	
<i>Län</i>									
Stockholms	14	..	..	3 070	..	..	..	..	..
Uppsala	30	42 470	130 500	..	..	..	..	..	..
Södermanlands	15	..	..	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	41	60 350	133 400	2 210	133 000	2 200	266 400	4 410	4 410
Jönköpings	37	61 870	120 500	1 950	152 500	2 460	273 000	4 410	4 410
Kronobergs	20	27 520	79 300	2 880	88 000	3 200	167 300	6 080	6 080
Kalmar	37	57 210	160 200	2 800	124 600	2 180	284 800	4 980	4 980
Gotlands	26	35 630	118 000	3 310	97 400	2 730	215 400	6 040	6 040
Blekinge	16	..	..	..	..	..	..	..	..
Skåne	78	76 490	196 900	2 570	193 700	2 530	390 600	5 110	5 110
Hallands	26	29 300	74 200	2 530	89 800	3 060	164 000	5 600	5 600
Västra Götalands	121	137 000	318 900	2 330	404 600	2 950	723 500	5 280	5 280
Värmlands	54	43 470	139 100	3 200	61 400	1 410	200 600	4 610	4 610
Örebro	24	20 140	61 800	3 070	26 600	1 320	88 400	4 390	4 390
Västmanlands	11	..	..	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	31	28 370	94 300	3 320	..	..	..	..	..
Gävleborgs	38	37 280	114 200	3 060	44 300	1 190	158 500	4 250	4 250
Västernorrlands	29	37 030	82 000	2 210	..	..	..	..	..
Jämtlands	30	29 980	98 800	3 300	..	..	..	..	..
Västerbottens	26	41 850	132 100	3 160	40 400	970	172 500	4 120	4 120
Norrbottens	16	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	35	28 530	81 400	2 850	97 200	3 410	178 600	6 260	6 260
Gmb	89	101 550	336 400	3 310	292 900	2 880	629 400	6 200	6 200
Gns	76	88 460	244 700	2 770	290 400	3 280	535 100	6 050	6 050
Ss	100	136 920	418 300	3 060	231 100	1 690	649 400	4 740	4 740
Gsk	187	264 100	546 700	2 070	629 600	2 380	1 176 300	4 450	4 450
Ssk	78	78 120	237 400	3 040	..	..	..	..	..
Nn	98	102 160	283 900	2 780	90 200	880	274 100	3 660	3 660
Nö	56	69 920	190 000	2 720	63 400	910	253 400	3 620	3 620
<i>Hela Riket</i>									
2008	719	870 740	2 326 100	2 670	1 789 600	2 060	4 115 700	4 730	4 730
2007	745	831 390	2 720 800	3 270	1 433 500	1 720	4 154 300	5 000	5 000
2006	780	816 400	2 425 000	2 970	1 207 600	1 480	3 632 600	4 450	4 450
2005	791	803 920	2 674 400	3 330	1 220 900	1 520	3 895 400	4 840	4 840
2004	800	754 870	2 481 300	3 290	1 302 900	1 730	3 784 200	5 010	5 010
1990 ^{4,5}	2 936	703 700	3 296 200	4 720	1 922 900	2 770	5 219 000	7 490	7 490

1) Slåttervallarealerna har beräknats genom att i vallundersökningen skatta andelen slåttervall, betesvall respektive ej utnyttjad vall. Dessa andelar har därefter applicerats på den totala vallarealen enligt Jordbruksverkets slutliga grödarealer JO 10 SM 0901.

2) Vattenhalt 16,5 %.

3) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratagits.

4) För återväxt och inbärgad vallskörd inkluderas även återväxt som tillvaratagits genom bete.

5) SCB:s objektiva skördeuppskattning utfördes i slåttervall fram t.o.m. 1992 i full skala.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.6

Potatis och sockerbeter 2008. Hektarskörd, kg/ha och total skörd, ton*Potatoes and sugar beets. Yield per hectare and total production*

Område	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse		Sockerbeter ²	
	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton	Hektar- skörd, kg/ha	Total skörd, ton
<i>Län</i>						
Stockholms	..	..	–	–	–	–
Uppsala	..	..	–	..	–	–
Södermanlands	..	..	–	–	..	..
Östergötlands	33 190	57 900	..	..	–	–
Jönköpings	..	..	–	–	–	–
Kronobergs	..	..	..	..	–	–
Kalmar	29 360	13 700	43 300	31 900	44 500	12 700
Gotlands	29 150	26 700	–	–	..	..
Blekinge	..	..	40 350	87 000	51 200	34 700
Skåne	29 000	188 200	40 290	173 700	53 900	1 885 900
Hallands	33 850	73 000	–	..	51 300	38 600
Västra Götalands	30 960	94 900	..	..	..	..
Värmlands	22 860	11 900	–	..	–	–
Örebro	26 740	15 600	–	..	..	..
Västmanlands	..	..	–	–	–	–
Dalarnas	25 800	24 000	–	..	–	–
Gävleborgs	18 080	5 800	–	–	..	..
Västernorrlands	..	..	–	..	–	–
Jämtlands	..	..	–	..	–	–
Västerbottens	18 160	7 200	..	..	–	–
Norrbottnens	19 320	11 200	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	32 050	172 000	42 890	31 200	..	..
Gmb	27 800	122 700	40 370	237 700	..	..
Gns	33 060	140 600	..	..	–	–
Ss	24 560	34 400	–	..	..	..
Gsk	24 860	30 000	..	..	..	..
Ssk	21 930	19 400	–	..	–	–
Nn	20 450	21 900	–	..	..	..
Nö	18 850	18 800	..	..	–	–
<i>Hela Riket</i>						
2008	28 490	558 200	40 440	295 000	53 700	1 974 900
2007	26 300	534 700	31 660	254 300	52 600	2 137 700
2006	25 990	525 300	31 690	252 500	49 600	2 189 000
2005	28 200	622 700	38 770	324 600	48 400	2 381 200
2000	26 720	654 400	38 700	325 700	46 900	2 602 200
1990	33 060	834 200	40 090 ³	351 900 ³	55 800	2 775 500

1) Metodförändringar gör att jämförbarheten mellan resultat fr.o.m. 1999 och tidigare års resultat försämras.

2) Uppgifter fr.o.m. 1995 avser avräknad betmängd. Tidigare år avses bärgad skörd. Detta innebär att jämförbarhet mellan åren försämras.

3) Uppgifterna för 1990 avser även potatis till råsprit.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken samt Nordic Sugar.

Tabell 4.7
Stärkelse- och sockerhalt i potatis
respektive sockerbetor 1990–2008,
procent*Content of starch in potatoes and content of sugar in sugar beets*

År	Medel- stärkelse- halt, %	Socket- halt, %
2008	19,3	17,4
2007	20,2	17,7
2006	18,9	15,5
2005	20,0	18,4
2000	19,5	17,6
1990	18,4	17,6

Källa: Lyckeby Stärkelsen och Nordic Sugar.

Tabell 4.8
Normskördar 2008, kg/ha
Standard yields per hectare

Område	Spannmål ¹				
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Vår- korn	Havre
<i>Län</i>					
Stockholms	5 044	4 066	3 980	3 541	3 203
Uppsala	5 298	4 735	4 255	4 175	4 064
Södermanlands	5 003	4 327	3 950	3 943	3 764
Östergötlands	5 835	4 930	5 566	4 641	4 388
Jönköpings	4 651	–	–	3 112	3 404
Kronobergs	4 552	–	–	3 171	3 620
Kalmar	6 139	5 519	3 727	4 071	4 012
Gotlands	5 028	4 524	3 895	4 182	3 943
Blekinge	6 235	5 678	4 182	4 232	4 430
Skåne	7 902	6 201	6 820	5 845	5 677
Hallands	6 097	5 084	4 346	4 889	4 839
Västra Götalands	5 676	4 015	5 237	4 139	4 158
Värmlands	4 299	4 591	4 075	3 609	3 347
Örebro	5 411	5 282	4 394	4 174	4 039
Västmanlands	5 001	4 090	3 855	4 067	3 910
Dalarnas	3 387	–	–	3 056	3 090
Gävleborgs	–	–	–	2 421	1 968
Västernorrlands	–	–	–	1 751	1 399
Jämtlands	–	–	–	2 417	2 906
Västerbottens	–	–	–	1 845	1 922
Norrbottnens	–	–	–	2 002	2 337
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	7 998	6 453	6 986	5 968	5 653
Gmb	6 524	5 011	5 866	4 711	4 700
Gns	5 835	4 384	5 430	4 675	4 478
Ss	5 108	4 618	4 172	4 080	3 841
Gsk	4 957	4 101	4 225	3 522	3 554
Ssk	4 729	4 217	3 840	3 009	3 002
Nn	–	–	–	2 286	2 143
Nö	–	–	–	1 889	1 730
<i>Hela riket</i>					
2008	6 184	4 966	5 580	4 280	3 997
2007	6 128	5 042	5 561	4 184	3 869
2006	6 169	5 201	5 515	4 201	3 870
2005	6 196	5 282	5 567	4 248	3 880
2000	6 371	5 000	5 143	4 089	3 615
1990	5 750	4 861	4 146	3 866	3 821

1) Vattenhalt: Spannmål 14 %. Även tidigare års rikssiffror, som i tidigare sammanhang redovisats vid 15 % avser nu 14 %.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 4.8 (forts.)

Område	Oljeväxter ²				Mat- potatis ^{3,4}	Potatis för stjär- kelse ⁴	Socker- betor
	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs			
<i>Län</i>							
Stockholms	–	1 891	1 758	1 412	–	–	–
Uppsala	–	2 337	2 000	1 691	21 335	–	–
Södermanlands	2 705	2 131	1 846	1 534	–	–	–
Östergötlands	3 162	2 194	–	1 601	31 457	–	–
Jönköpings	–	–	–	–	26 991	–	–
Kronobergs	–	–	–	–	26 946	–	–
Kalmar	3 128	1 995	–	–	26 151	35 738	47 381
Gotlands	2 892	1 771	–	1 523	29 319	–	38 762
Blekinge	3 257	2 207	–	–	21 360	36 728	48 517
Skåne	3 346	2 320	–	–	37 223	38 251	49 873
Hallands	3 174	2 320	–	1 762	30 568	–	46 330
Västra Götalands	3 131	2 149	–	1 656	29 345	–	–
Värmlands	–	1 855	–	1 204	23 208	–	–
Örebro	–	2 416	–	1 692	29 342	–	–
Västmanlands	–	2 063	–	1 562	20 694	–	–
Dalarnas	–	–	–	1 473	24 032	–	–
Gävleborgs	–	–	–	1 290	17 052	–	–
Västernorrlands	–	–	–	–	13 392	–	–
Jämtlands	–	–	–	–	16 239	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	14 179	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	18 291	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	3 440	2 302	–	1 964	33 793	37 457	48 800
Gmb	3 253	2 149	–	1 559	32 840	37 507	44 943
Gns	3 288	2 245	–	1 678	30 502	–	–
Ss	2 840	2 226	1 759	1 509	25 910	–	–
Gsk	2 991	2 086	–	1 480	25 742	34 528	43 488
Ssk	2 899	2 145	–	1 399	21 932	–	–
Nn	–	–	–	–	19 620	–	–
Nö	–	–	–	–	16 545	–	–
<i>Hela riket</i>							
2008	3 214	2 217	1 709	1 534	29 857	37 315	49 129
2007	3 147	2 214	1 655	1 583	30 493	37 982	47 990
2006	3 027	2 175	1 586	1 590	30 976	38 367	47 193
2005	2 887	2 141	1 496	1 596	31 536	38 426	46 389
2000	2 609	1 720	1 471	1 451	35 146	40 401	46 300
1990	3 050	1 972	2 021	1 761	29 194	36 045	44 843

2) Vattenhalt: Oljeväxter 9 %.

3) Avser endast den konsumtionsdugliga delen.

4) För åren 2000–2006 finns viss inverkan från ett tidigare metodbyte vilket medfört att normskördenivåerna är något högre än motsvarande hektarskördar från den ordinarie skördestatistiken enligt den nya metoden. Fr.o.m. 2007 har beräkningen av normskörden anpassats till att gälla den nu använda metodens skördenivå.

5 Trädgårdsodling

Kapitel 5 innehåller information om

- *Frilandsarealer*
- *Växthus- och bänkgårdsytor*
- *Skördar av köks- och trädgårdsväxter, frukt och bär*
- *Frukträd (äpplen och päron)*

Ekologisk odling av trädgårdsväxter redovisas i kapitel 11

Sammanfattning

År 2005 bedrevs trädgårdsodling vid ca 2 600 företag i landet. Frilandsodling förekom på 72 % av företagen på en sammanlagd areal av 12 600 hektar. Växthusodling förekom på 1 000 företag med en sammanlagd yta av 3 milj. m² (tabellerna 5.1–2).

Av arealen för köksväxter var morotsarealen störst (1 900 ha) följt av isbergssallat (1 100 ha) samt matlök (900 ha) år 2006. Spenat och palsternacka är de köksväxter, vars arealer har ökat mest procentuellt sett mellan 2002 och 2005.

Äpplen och jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär.

Av den totala frilandsarealen år 2005 upptog morötter och jordgubbar en tredjedel. Morötter odlades av 419 och jordgubbar av 525 företag (tabell 5.3).

Den odlade arealen för äppelträd uppgår år 2007 till 1 194 ha och består av drygt 1,6 milj. träd. De vanligaste äppelsorterna är Ingrid Marie / Karin Schneider samt Aroma / Röd Aroma som odlas på 25 respektive 17 % av den totala äppelarealen i Sverige (tabell 5.5).

Päronodlingen i Sverige omfattar 137 000 träd på en yta av 119 ha. De vanligaste päronsorterna i Sverige är Clara Frijs samt Conference som odlas på 36 respektive 19 % av päronarealen.

Odlingen av trädgårdsväxter i växthus och bänkgård dominerades på köksväxtsidan av tomat och gurka år 2005. En minskning har dock skett sedan 2002. Bland snittblommorna

användes mer än hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande (tabell 5.6).

Både antalet företag och den odlade ytan av snittblommor i växthus/bänkgård fortsätter att minska. År 2005 upptog odlingen av snittblommor i växthus och bänkgård en yta av 50 700 m² vid totalt 45 företag. Det är en halvering av ytan sedan 2002. Ytan för köksväxter har böljat upp och ned de senaste 20 åren och upptar nu 133 ha (tabell 5.7).

Om statistiken

Trädgårdsodling

Med trädgårdsodling avses odling av köksväxter, blommor, krukväxter, frukt, bär och plantskolealster.

Med trädgårdsföretag avses företag och andra enheter (institutioner, anstalter m.fl.) med trädgårdsodling omfattande minst 200 m² växthus eller minst 0,25 hektar frilandsareal. Odlingar i hemträdgårdar eller för husbehov medräknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor i Lantbruksregistret

Uppgifter om frilandsarealer och växthusytor har i huvudsak erhållits årligen under perioden 1970–1999 via Lantbruksregistret. Undantag har skett främst de år då särskild trädgårdsräkning/-inventering gjorts. LBR-insamlingen syftade enbart till att ge en grov bild av pro-

duktionsresurserna inom frilands- och växt-husdlingen vad avser antal företag, arealer, växthusytor m.m.

Trädgårdsräkningar och -inventeringar

Intermittent sedan 1977 har med 3–5 års mellanrum uppgifter insamlats i särskilda trädgårdsräkningar/-inventeringar. Räkningarna/inventeringarna syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. I trädgårdsräkningarna erhålls för frilandsodlingen bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecificering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar som genomförts avseende 1984, 1990, 1996 och 2002 skiljer sig från trädgårdsräkningarna främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar, som man numera inte skiljer på, avses ske vart tredje år.

Produktion och odlade arealer 2006 redovisas för 13 av de viktigaste trädgårdsprodukterna i Sverige. Statistiken baseras på en urvalsundersökning till ca 1 100 trädgårdsföretag.

Antalet fruktträd 2007 redovisas för äpplen och päron i Sverige. Statistiken baseras på en enkätundersökning till samtliga trädgårdsföretag som enligt Jordbruksverket bedriver fruktodling om minst 2 500 m².

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodling enligt LBR har publicerats av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 10 SM 0001.

Antalet fruktträd 2007 har publicerats i JO 33 SM 0801.

Skörd av trädgårdsväxter 2006 har publicerats i JO 37 SM 0701.

Trädgårdsproduktion 2005 har publicerats i JO 33 SM 0601.

Uppgifter från trädgårdsinventeringen 2003 (avseende uppgifter för 2002) har publicerats i JO 33 SM 0301 och från trädgårdsräkningen 2000 (avseende uppgifter för 1999) i JO 36 SM 0001.

Statistiska meddelanden är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Statistik rörande ekologiskt odling redovisas i kapitel 11.

Tabell 5.1

Växthus- och frilandsareal för trädgårdsodling och antal företag med odling 2005*Areas of greenhouses and outdoor cultivation and number of enterprises*

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Område	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, 1 000-tals m ²	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>					
Stockholms	247	80	150	47	110
Uppsala	23	24	76	30	46
Södermanlands	51	23	71	31	47
Östergötlands	132	56	565	101	142
Jönköpings	51	31	236	55	77
Kronobergs	25	16	48	25	39
Kalmar	55	32	825	115	140
Gotlands	15	14	665	88	95
Blekinge	79	29	602	109	130
Skåne	1 524	267	6 772	646	849
Hallands	172	58	553	123	170
Västra Götalands	235	128	877	187	281
Värmlands	34	24	163	32	48
Örebro	42	25	142	47	68
Västmanlands	70	20	61	19	36
Dalarnas	31	31	183	32	54
Gävleborgs	49	23	69	34	52
Västernorrlands	38	29	75	30	55
Jämtlands	17	17	105	24	38
Västerbottens	66	23	97	30	45
Norrbottnens	57	21	223	48	62
<i>Hela riket</i>					
2005	3 013	971	12 557	1 853	2 584
2002	3 373	1 143	12 081	2 044	3 004
1999	3 273	1 264	12 233	2 346	3 199
1996	3 394	1 414	13 412	2 869	3 729
1993	3 357	1 524	12 921	3 300	4 214
1990	3 282	1 460	12 144	3 452	4 326
1987	3 345	1 609	13 456	4 106	5 028
1984	3 370	1 696	13 463	4 388	5 296
1981	3 545	1 854	11 898	3 961	4 907

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling kan överstiga totala antalet.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.2**Växthus- och bänkgårdsyta, areal för trädgårdsväxter på friland samt antal företag med respektive slag av odling under perioden 1981–2005***Areas of greenhouses, frames and open ground for outdoor cultivation and number of enterprises*Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.*Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.*

	1981	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005
Växthus									
yta, 1 000 m ²	3 545	3 370	3 345	3 282	3 357	3 394	3 273	3 373	3 013
antal	1 854	1 696	1 609	1 460	1 524	1 414	1 264	1 143	971
Bänkgård									
yta, m ²	159 525	..	96 835	..	80 607	..	44 424	..	..
antal	517	..	287	..	174	..	77	..	..
Friland									
yta, ha	11 898	13 463	13 456	12 144	12 921	13 412	12 233	12 081	12 557
antal	3 961	4 388	4 106	3 452	3 300	2 869	2 346	2 044	1 853
Totalt									
antal företag	4 907	5 296	5 028	4 326	4 214	3 729	3 199	3 004	2 584

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.3

Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland

Outdoor cultivation of horticultural plants

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2002			2005			2006 ¹		
	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ²	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag
<i>Köksväxter</i>									
Gurka	278	12 313	117	226	11 503	102	164	9 400	..
Matlök	805	23 228	311	902	28 614	274	894	32 800	..
Purjolök	99	2 574	115	127	3 424	92	141	3 800	..
Morötter	1 820	84 784	453	1 727	96 228	419	1 925	116 600	..
Rödbetor	255	9 330	177	288	12 699	159	..	..	..
Kålrötter	175	4 080	147	163	4 894	124	..	..	..
Blomkål	316	4 850	98	311	5 450	96	259	4 500	..
Vitkål	385	13 405	189	370	15 557	156	397	19 000	..
Salladskål	75	1 782	38	..	..	..	..	..	..
Isbergssallat	1 092	23 350	114	1 211	27 199	84	1 088	26 200	..
Annan sallat	94	865	63	..	..	..	..	..	..
Majs	126	425	91	140	993	93	..	..	..
Broccoli	..	..	..	246	1 944	117	..	..	..
Dill	163	..	88	175	969	122	..	..	..
Palsternacka	115	..	49	180	4 717	80	..	..	..
Spenat	154	..	17	243	2 113	30	..	..	..
Övriga köksväxter	815	..	..	738	..	296	..	..	..
Summa köksväxter	6 767	..	1 045	7 047	..	987	..	..	..
<i>Frukt</i>									
Äpple	1 334	18 005	231	1 440	17 683	259	1 592	24 000	..
Päron	172	1 972	111	197	1 687	127	..	..	..
Plommon	169	495	135	94	311	104	..	..	..
Körsbär	188	621	65	139	140	77	..	..	..
Summa frukt	1 862	..	350	1 871	..	309	..	..	..
<i>Bär</i>									
Jordgubbar	2 209	9 845	597	2 401	12 137	525	2 082	11 700	..
Hallon	130	191	156	156	250	160	..	..	..
Svarta vinbär	471	395	184	511	493	175	..	..	..
Övriga bär	99	..	61	123	..	68	..	..	..
Summa bär	2 909	..	811	3 191	..	767	..	..	..
<i>Plantskoleväxter</i>	435	16 781 ³	160	393	17 453 ³	107	..	..	..

1) Urvalsundersökning, se sid. 88.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

3) Plantskoleväxter redovisas i 1 000 styck.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.4
Frilandsodlingens omfattning 1981–2005

Outdoor cultivation

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1981	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005
Köksväxter									
areal, hektar	5 398	6 412	6 235	5 791	6 257	6 572	6 150	6 767	7 047
antal företag	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693	1 424	1 158	1 045	987
Frukt									
areal, hektar	3 039	3 108	3 115	2 391	2 334	2 232	2 011	1 862	1 871
antal företag	620	623	558	503	460	425	365	350	309
Bär									
areal, hektar	2 562	2 990	3 239	3 140	3 439	3 733	3 358	2 909	3 191
antal företag	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249	1 140	949	811	767
Snittblommor									
areal, hektar	92	87	73	65	89	67	47	..	..
antal företag	267	231	200	156	200	168	97	..	..
Plantskoleväxter									
areal, hektar	751	793	737	706	740	761	616	435	393
antal företag	327	310	303	246	230	194	181	160	107

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Tabell 5.5
Äppel- och päronsorter. Areal, antal träd och antal företag, 31 december 2007
Apple- and pear varieties. Area, number of trees and number of holdings. December 2007

Avser samtliga trädgårdsföretag med minst 2 500 m² fruktodling

Figures refer to horticultural holdings with at least 2 500 square metres of fruit trees

Sort	Areal, hektar	Antal träd	Antal företag
Äpple			
<i>Totalt i riket</i>	1 194,3	1 634 287	
Varav Ingrid Marie / Karin Schneider	296,6	360 415	210
Aroma / Röd Aroma	198,8	306 130	197
Discovery	104,4	218 270	126
Cox Orange	99,1	107 052	138
Gravensteiner / Röd Gravensteiner	86,3	98 343	128
Päron			
<i>Totalt i riket</i>	119,4	137 479	
Varav Clara Frijs	42,7	63 183	76
Conference	22,1	20 043	60
Carola	9,8	11 815	42
Alexander Lukas	9,4	11 616	27
Concorde	3,2	7 756	13

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.6

Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

Växtslag	2002			2005		
	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000-tal	Antal företag ¹
<i>Köksväxter</i>						
Tomater	642 133	22 771 ²	262	455 965	17 283 ²	204
Gurka	605 935	22 937 ²	238	595 754	24 294 ²	206
Melon	18 622	175 ²	28	11 903	77 ²	21
Annan sallat	69 825	3 836	27	62 087	5 520	19
Kruksallat	70 790	14 980	10	44 380	19 184	14
Kryddväxter	53 291	22 557	36	61 542	19 406	35
Jordgubbar	52 218	248 ²	20	73 310	363 ²	23
Hallon	9 320	7 ²	5	2 415	4 ²	5
Övriga köksväxter	31 928	..	40	22 936	..	32
Summa köksväxter	1 551 362	..	429	1 329 293	..	351
<i>Snittblommor</i>						
Rosor	76 268	10 032	17	27 880	3 070	10
Krysanthemum	17 988	432	33	10 980	318	19
Alstroemeria	4 884	477	10	2 493	178	4
Övriga snittblommor	13 322	433	26	9 378	240	19
Summa snittblommor	114 462	11 383	64	50 731	3 805	45
<i>Lökblommor till snitt</i>						
Tulpaner		112 025	252		114 363	174
Narcisser		1 023	169		787	116
Övriga lökblommor		2 580	37		634	24
Summa lökblommor till snitt		115 628	272		115 784	186
<i>Krukväxter</i>						
Begonia		5 066	204		3 463	142
Krysanthemum		2 506	36		2 089	33
Cyklamen		1 290	125		1 140	89
Julstjärna		6 112	224		4 592	170
Pelargon		11 352	548		10 547	465
Saint paulia		2 099	26		1 600	24
Kalanchoe		3 934	26		5 382	18
Impatiens		1 838	184		1 338	173
Primula		1 516	51		919	36
Marguerite		2 569	242		1 587	193
Gröna växter		1 089	95		760	61
Praktpetunia, stor och småbladig		1 319	335		1 193	302
Övriga krukväxter		7 671	272		6 314	165
Summa krukväxter		48 361	619		40 923	514
<i>Övrigt</i>						
Lökblommor i kruka		13 072	364		14 425	287
Utplanteringsväxter		65 017	690		60 882	582
Sticklingar eller plantor för vidare kultur		169 711	227		86 282	167

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

2) Tomater, gurka, melon, jordgubbar och hallon redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000-tal.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 5.7
Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1984–2005

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames

Avser samtliga trädgårdsodlare med minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsodling av trädgårdsväxter.

Figures refer to horticultural holdings with at least 200 square metres greenhouse area or 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation.

	1984	1987	1990	1993	1996	1999	2002	2005
Köksväxter								
yta, 1 000-tals m ²	1 580	1 635	1 774	2 048	1 349	1 453	1 551	1 329
antal företag	739	641	566	607	517	462	429	351
Snittblommor								
yta, 1 000-tals m ²	534	399	309	266	185	160	114	51
antal företag	424	341	228	211	134	90	64	45
Krukväxter								
kvantitet, 1 000-tal	37 384	46 719	46 347	49 835	47 451	48 511	48 361	40 923
antal företag	834	812	697	765	630	608	619	514
Lökblommor								
kvantitet, 1 000-tal ¹⁾	130 602	133 880	122 488	126 919	116 806	116 145	128 700	130 209
antal företag	641	587	467	487	383	380	388	300
Utplanteringsväxter								
kvantitet, 1 000-tal	51 672	60 229	70 410	68 487	64 759	63 101	65 017	60 882
antal företag	..	970	846	916	779	705	690	582
Sticklingar och småplantor								
kvantitet, 1 000-tal	61 699	111 074	117 605	180 675	144 965	176 556	169 711	86 282
antal företag	..	586	326	709	216	203	227	167

1) Uppgifter för både lökblommor/snitt och i kruka.

Källa: Jordbruksverket och SCB.

6 Husdjur

I kapitel 6 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag samt om besättningsstorlekar. Statistik lämnas rörande nötkreatur, får, getter, svin, höns, kycklingar, kalkoner, hästar samt om pälstdjursuppfödning, biodling och rennärning.

Uppgifter om ekologisk djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Statistiken i detta kapitel grundas på uppgifter för 2007 vad gäller besättningsstorlekar och för 2008 vad gäller antal djur och företag.

Antal djur och antal företag

Tabell 6.1 visar antal husdjur av olika slag inom jordbruket fr.o.m. 1980 och **tabell 6.2** antalet företag med olika djurslag. Statistiken som redovisas för 1980 avser endast djur vid jordbruksföretag med mer än 2 hektar åkermark. För följande redovisade år ingår även djur vid företag med högst 2 hektar åkermark men som är stora djurhållare.

Antalet *nötkreatur* har sedan 1980 minskat med 377 000 djur. Under första hälften av 1990-talet var antalet djur tämligen stabilt men fortsatte därefter återigen att minska. Antalet företag med nötkreatur har minskat fortlöpande sedan 1980.

Antalet *mjölkkor* har sedan 1980 minskat med omkring 300 000 djur eller 46 %.

Antalet *kor för köttproduktion* går mot en tredubbling sedan 1980 och uppgick 2008 till 196 000 djur. Framförallt skedde ökningen under första hälften av 1990-talet och torde ha sammanhängt med den då pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställdes om till annat än livsmedelsproduktion ställdes om till extensivt bete och därmed krävdes betande djur. De senaste två

åren har antalet ökat med 19 000 djur. Antalet företag med kor för köttproduktion hade en topp under mitten av 90-talet men har minskat på senare år och befinner sig nu på samma nivå som i början av 1980-talet.

Får fanns år 2008 vid 8 200 företag. Sedan 1980 har antalet företag med får minskat med 20 %.

Antalet *tackor och baggar* uppgick år 2008 till 251 000 och antalet *lamm* till 273 000 djur. Totalt sedan 1980 har fårstammen ökat med 133 000 djur, dvs. 34 %.

Getter redovisades år 2003 och antalet djur och företag uppgick till 5 500 respektive 500.

Antalet *svin*, som år 2008 uppgick till 1,6 milj. djur, har minskat med 40 % sedan 1980. Antalet företag med svin har sedan 1980 minskat med 90 %.

Antalet *höns* ökade från 1980 fram till 1990-talet, men har därefter minskat. De senaste två åren har dock trenden vänt så mellan åren 2006 och 2008 har antalet höns (exkl. kycklingar) ökat med 23 % och uppgick 2008 till 5,5 milj. djur.

Antalet *kalkoner* uppgick år 2007 till 101 000 och fanns vid drygt 100 företag. Det betyder att tre av fem företag med kalkoner försvunnit sedan 2005.

Jordbruksföretag utan djur

År 2008 var antalet företag utan nötkreatur, får, svin eller höns 40 500. År 1980 var motsva-

rande siffra, för företag med mer än 2,0 hektar åker 32 300 (**tabell 6.2**).

Nötkreatur

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–7)

Trenden med färre men större brukningsenheter inom mjölkproduktionen tycks fortgå. Antal företag med *mjölkkor* minskade med 9 % jämfört med år 2007, dvs. från 7 100 till 6 500 företag. Samtidigt steg den genomsnittliga besättningsstorleken från 52 till 55 mjölkkor.

Den kraftiga minskningen i antalet mjölkkor sedan 1980 motsvarades av en minskning av antalet mjölkko-företag med 85 % t.o.m år 2008. Nedgången under 1980-talet torde till stor del kunna ses mot bakgrund av tvåprissystemet för mjölk som infördes 1986 och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. En del av dessa företag övergick sannolikt till köttproduktion.

Strukturumvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt under hela perioden. Alla besättningsstorlekar under 75 mjölkkor har minskat under perioden.

Figur 6C ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av nötkreatur.

Flest nötkreatur finns i Västra Götalands län och Skåne län med sammanlagt 31 % av landets nötkreatur.

Den genomsnittliga köttkobsättningen hade 16 djur år 2008 mot 6 djur år 1980.

Får och getter

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 8–10)

Får fanns år 2008 vid 8 200 företag, vilket var en ökning med 2 % jämfört med 2007. Totalt fanns i riket 251 000 tackor och baggar och 273 000 lamm.

Fårskötseln som helhet har en småskalig karaktär. Vart tredje företag med får har högst 9 vuxna djur och endast 15 % av företagen har 50 vuxna djur eller fler år 2007.

Kartan i **figur 6H** ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av fåren.

De två län som har flest får är Västra Göta-

lands och Gotlands län.

Den genomsnittliga fårbesättningen (exklusive lamm) ökade från 30 djur år 2007 till 31 år 2008, att jämföra med 16 djur 1980.

Antal *getter* uppgick år 2003 till 5 500.

Svin

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 11–15)

År 2008 fanns svin vid 2 400 företag.

De kraftiga förändringarna i antalet *suggor och galtar* vid företag med högst 2,0 hektar åkermark under första hälften av 90-talet sammanhängde med uppbyggnaden av leasing-system för suggor. Leasingssystemen fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen. Då suggpoolerna i allmänhet inte har någon åkermark, sker genom uppbyggandet av leasing-system en omfördelning av suggor från företag med åkermark, till företag utan åkermark.

Figur 6B visar att det totala antalet *svin* sjönk under 1980-talet, liksom i slutet av 1990-talet, med tendens till fortsatt minskning de senaste åren.

Götalands skogsbygder (Gsk), Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk), Nedre Norrland (Nn) och Övre Norrland (Nö) är de områden där över hälften av företag med slaktsvin har färre än 100 slaktsvin.

Två tredjedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 200 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast 15 % av de företag som har suggor och galtar.

Den genomsnittliga besättningen av suggor och galtar år 2008 bestod av 121 djur. Motsvarande siffra för övriga svin var 487 djur. År 1980 var genomsnittet 15 respektive 81.

Kartan i **figur 6D** ger en översiktlig bild av svinens geografiska fördelning. Nästan en tredjedel av svinen finns i Skåne. Endast 3 % av svinen finns i Norrland.

År 2007 har över hälften av företagen med slaktsvin över 50 hektar åkermark.

Av företagen med slaktsvin har 40 % färre än 100 djur. Totalt återfinns 2 % av slaktsvinen hos denna grupp av företag.

Av slaktsvinen finns drygt 70 % i besättningar med minst 750 slaktsvin.

Av företagen med suggor och galtar har 46 % minst 50 hektar åkermark.

Ungefär vart tredje företag har minst 100 suggor och galtar. Hos denna grupp av företag återfinns drygt 86 % av djuren.

Höns, kycklingar och kalkoner

Antal djur, besättningar (tabellerna 6.1–3, 16–18)

År 2008 fanns höns vid 4 600 företag och kycklingar av värpras vid 900 företag. Den senare gruppen har ökat med 358 företag eller 72 % sedan 2007.

Totalt fanns 5,5 milj. höns år 2008, vilket var en ökning med 4 % jämfört med 2007. Antal kycklingar av värpras var omkring 1,6 milj., en minskning från 2007 med 6 %.

Företag med mer än 100 hektar åkermark har drygt 29 % av hönsen.

Andelen företag med mer än 5 000 höns är mycket liten, dvs. 5 % av totala antalet företag med höns. Kartan i figur 6G ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns 2008. De län som har flest höns är Skåne, Östergötlands, Västra Götalands och Hallands län. Två tredjedelar av landets höns finns i något av dessa fyra län.

En mycket stor andel av hönsen (94 %) fanns vid företag med mer än 5 000 höns 2007. Motsvarande andel 1995 var 86 %. Sedan dess har antalet höns i besättningar med mindre än 200 höns minskat med 66 %.

Den genomsnittliga besättningsstorleken för höns var 1 195 djur år 2008 mot 250 djur 1980. För kycklingar av värpras var motsvarande siffror 1 931 respektive 500.

Antal kalkoner uppgick år 2007 till 101 000. Flest kalkoner förekom i Skåne län där 63 % av kalkonerna fanns.

Hästar

Antalet hästar i oktober 2004 har skattats till 283 100 (tabell 6.19).

Det genomsnittliga antalet hästar per 1 000 invånare uppgår till 31. Endast fyra län har en lägre siffra. Ett av dessa är Stockholms län, som ligger i särklass lägst med 15 hästar per 1 000 invånare. Gotlands län ligger allra högst med 101 följt av Kalmar län med 55 hästar per 1 000 invånare.

Antalet hästhållare redovisas till 56 000. Ett jordbruk respektive en fastighetsägare betraktas här som en hästhållare, även om flera personer hyr stall/stallplats och sköter sina hästar självständigt.

Övrig djurhållning

Antalet *minkar* (avelshonor) redovisades 2007/08 till 200 000. Både antalet minkar och antalet företag har minskat med 20 respektive 13 % sedan 2006/07. Jämfört med 1990/91 har antalet minkar minskat med 22 % och antalet företag minskat med 55 % (tabell 6.20).

Antalet *biodlare* (medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund) uppgick år 2008 till knappt 8 800, ett antal som sjunker för varje år. Uppräknad skörd av honung låg år 2008 på 2 400 ton (tabell 6.21).

Antalet *renar* uppgick år 2007 till 249 000 mot 255 000 året innan. Antalet renägare var 4 700 år 2007, en siffra som varit relativt oförändrad de senaste åren (tabell 6.22).

Om statistiken

Husdjur inom jordbruket

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen har insamlats uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom har inhämtats uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark men med stor djurbesättning. De minimigränser som gäller för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skall medräknas är minst 50 kor, minst 250 nötkreatur, minst 50 tackor, minst 50 suggor,

minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar.

Åren 1996–1998 baserades husdjursstatistiken på uppgifter från ett urval av lantbruksföretag (25, 35 resp. 18 %). Tidigare år liksom för 1999 har statistiken baserats på totalundersökningar. Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 1.

År 2000 togs uppgifter in på annat sätt. Till grund för statistiken över får, hästar, svin och höns låg uppgifter från en postenkät i september månad. Redovisningen avsåg förhållandena den 1 augusti. För nötkreatur och svin hade dessförinnan genomförts en urvalsundersökning (djurräkning) i juni. Statistiken över nötkreatur baserades på denna räkning eftersom insamlingen i september inte var heltäckande. Uppgifter om antalet svin i riket hämtades också från djurräkningen, eftersom juniuppgifterna gav bättre jämförbarhet med uppgifterna för tidigare år. För andra djurslag ansågs smärre avvikelser i räkningstidpunkt mellan olika år ha mindre betydelse.

År 2001 liksom 2002 samlades uppgifterna in via en postenkät i början av juni. Dessa båda undersökningar baserades på ett riksomfattande urval av drygt 15 000 lantbruk.

År 2003 baseras statistiken för får, getter, svin, hästar och fjäderfä på en postenkätundersökning i juni till samtliga jordbruksföretag i landet. Fr.o.m. 2003 framställs statistik för nötkreatur genom elektronisk bearbetning av information i Jordbruksverkets centrala djur-databas (CDB), som innehåller aktuella uppgifter för samtliga nötkreatur i landet, och information i Jordbruksverkets mjölkkvotsregister om mjölkleveranser för juni månad.

År 2004, 2006 samt 2008 baseras statistiken för svin, får, höns samt kycklingar på ett sannolikhetsurval på ca 8 500 jordbruksföretag från lantbruksregistret avseende 2003, 2005 respektive 2007 kompletterat med företag från administrativa register över svin- och fjäderfä-företag. Uppgiftsinsamlingen har skett via postutskick samt via webbtjänsten *djurräkning 2004, 2006 respektive 2008* på Jordbruksverkets webbplats.

År 2005 samt 2007 baseras statistiken för

får, getter, svin och fjäderfä på en postenkätundersökning (juni 2005 resp. 2007) till samtliga jordbruksföretag i landet.

Undersökningen om hästar genomfördes hösten 2004. Populationen bestod av fyra delpopulationer:

- Fastighet som ingår i jordbruk. Ramen härrörde från Lantbruksregistret 2003. För företag som i strukturundersökningen 2003 uppgett att hästar förekom, användes denna uppgift. För övriga inhämtades uppgifter via urvalsundersökning.
- Andra fastigheter där hästhållning skulle kunna förekomma. Ramen härrörde från Fastighetstaxeringsregistret och uppgifterna samlades in via urvalsundersökning.
- Ridskolor och professionella trav- och galopptränare totalundersöktes.
- Hästhållare inom ett fåtal kommuner, där information erhöles från det kommunala tillsynsregistret.

Uppgifterna inhämtades via postenkät.

Annan djurskötsel

Statistik rörande pälsdjurskötsel utarbetas fortlöpande av Sveriges Pälsdjursuppfödarens Riksförbund.

Sveriges Biodlares Riksförbund utarbetar statistik över biodlingen utifrån postenkäter.

Uppgifter om *rennäringen*, vad avser antalet samebyar, antalet företag och antalet renar, är hämtade från Sametinget via bearbetning av de s.k. renlängderna.

Annan publicering

Uppgifter om antal husdjur publiceras årligen av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden, serie JO, senast JO 20 SM 0802.

Uppgifter om hästar publiceras i Statistiskt meddelande JO 24 SM 0501.

Publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av statistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruks-

---

verkets webbplats.

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund.

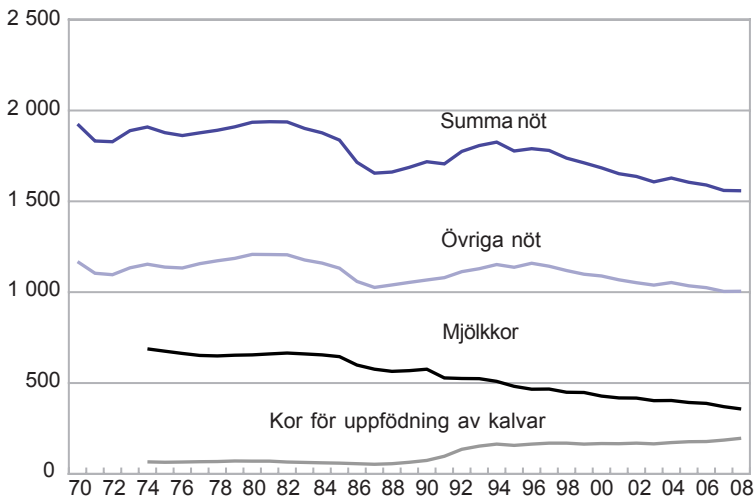
Uppgifter om biodling publiceras regelmässigt i Bitidningen vilken ges ut av Sveriges Bi odlare Riksförbund.

Uppgifter om antalet samebyar, antalet företag och antalet renar är hämtade från underlag vid Sametinget.

Figur 6A
Antal nötkreatur 1970–2008

Number of cattle

1 000-tal

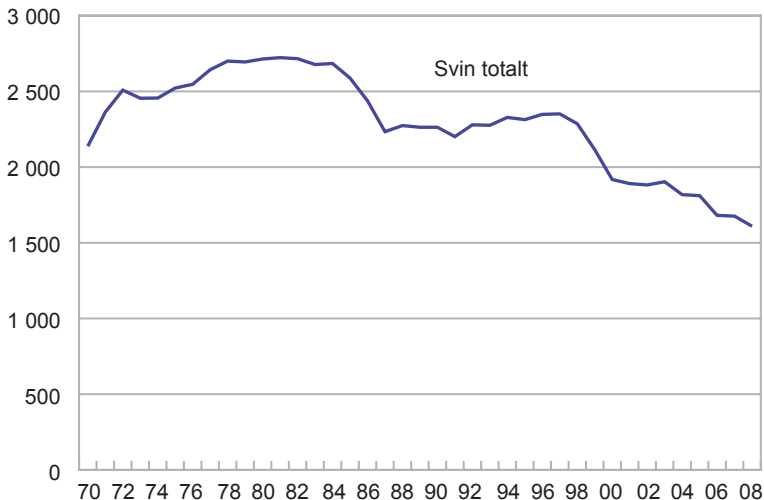

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6B
Antal svin 1970–2008

Number of pigs

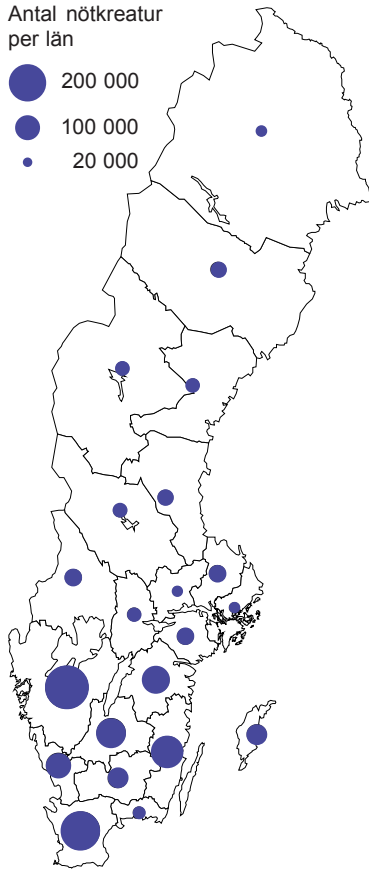
1 000-tal

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6C
Nötkreaturens geografiska fördelning 2008

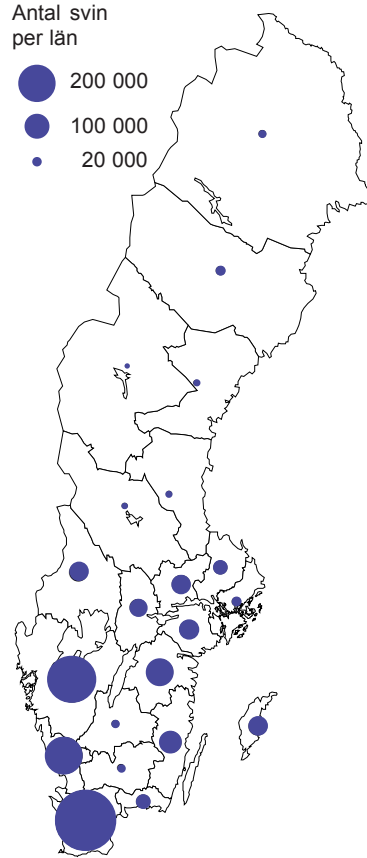
Geographical distribution of cattle

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6D
Svinens geografiska fördelning 2008

Geographical distribution of pigs

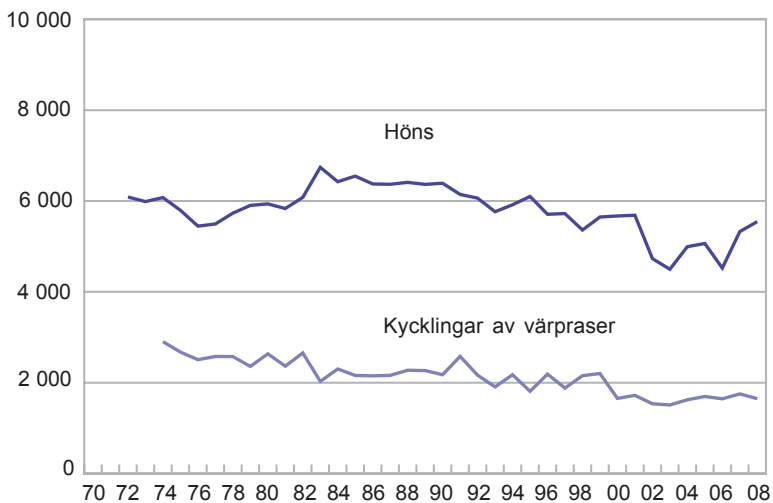

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6E
Antal höns och kycklingar 1972–2008

Number of fowls and chickens

1 000-tal

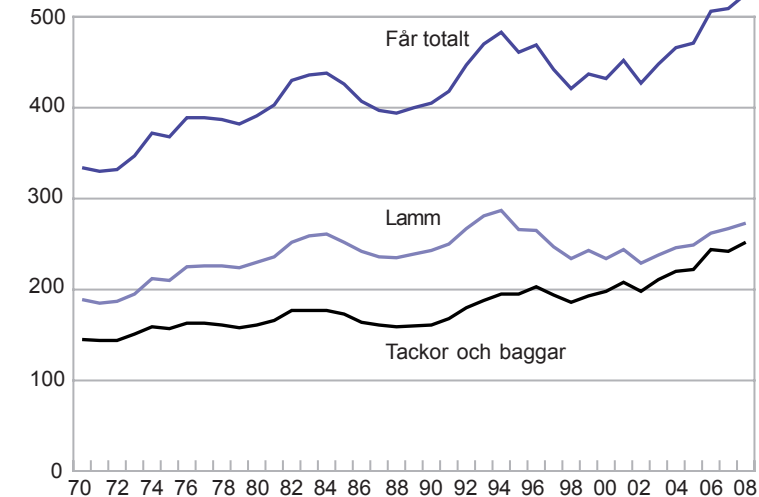

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6F
Antal får 1970–2008

Number of sheep

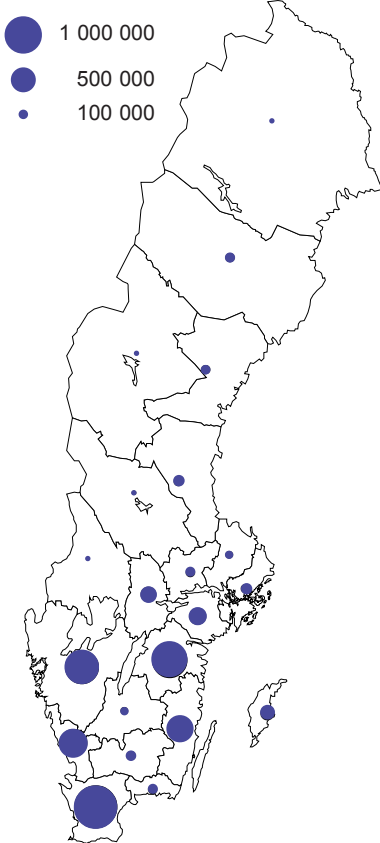
1 000-tal

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Figur 6G
Hönsens geografiska fördelning 2008
Geographical distribution of fowls

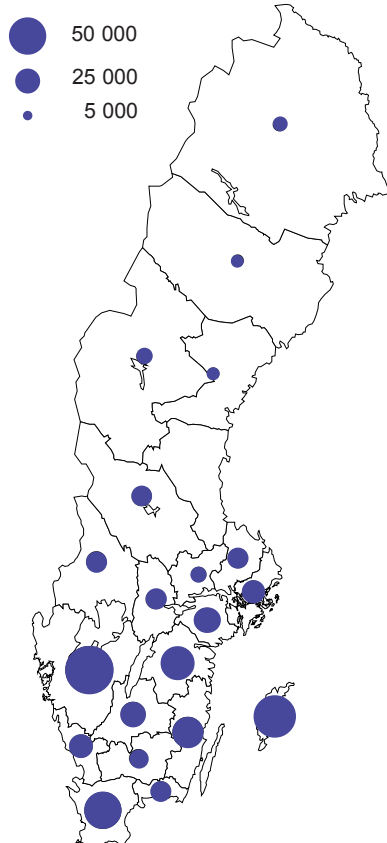
Antal höns per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Figur 6H
Fårens geografiska fördelning 2008
Geographical distribution of sheep

Antal får (inkl lamm) per län

Källa: Jordbruksverket och SCB,
 Lantbruksregistret.

Tabell 6.1
Antal djur av olika slag 1980–2008

Number of livestock

Djurslag	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008
Kor för mjölkproduktion	655 738	576 409	427 621	393 263	387 530	369 646	357 194
Kor för uppfödning av kalvar	70 916	74 544	167 277	176 613	177 522	185 717	196 254
Kvigor, tjurar o. stutar	613 818	543 458	588 686	526 562	529 847	515 737	512 744
Kalvar under 1 år	594 550	524 032	500 183	508 495	495 510	488 625	492 189
Summa nötkreatur	1 935 022	1 718 443	1 683 767	1 604 933	1 590 409	1 559 725	1 558 381
Tackor och baggar	161 043	161 178	198 268	222 009	243 627	241 686	251 484
Lamm	230 586	243 621	233 666	249 275	261 838	267 235	273 296
Summa får	391 629	404 799	431 934	471 284	505 466	508 921	524 780
Getter, avelshonor	..	..	..	3 418 ¹	..	..	..
Övriga getter, inkl. killingar	..	..	..	2 091 ¹	..	..	..
Summa getter	..	..	..	5 509 ¹	..	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	11 932	8 591	4 161	2 697	2 623	2 491	2 438
Suggor för avel, 50 kg och däröver	278 249	221 092	201 896	185 415	184 321	178 953	167 394
Slaktsvin 20 kg ² och däröver	1 253 804	1 024 820	1 145 856	1 085 304	1 001 947	1 015 365	974 112
Smågrisar under 20 kg ³	1 170 212	1 009 440	566 004	537 800	491 644	479 518	465 345
Summa svin	2 714 197	2 263 943	1 917 917	1 811 216	1 680 535	1 676 327	1 609 289
Höns 20 veckor eller äldre (exkl. kycklingar)	5 937 152	6 391 943	5 669 655	5 065 258	4 524 040	5 327 507	5 546 125
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	2 635 620	2 175 676	1 654 063	1 696 778	1 646 280	1 752 900	1 648 634
Summa höns och kycklingar	8 572 772	8 567 619	7 323 718	6 762 036	6 170 320	7 080 407	7 194 759
Kalkoner	..	..	..	121 549	..	100 743	..

1) Avser 2003.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

3) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.2**Antal företag med kor, nötkreatur, får, svin, höns m.m. 1980–2008***Number of holdings with cows, cattle, sheep, pigs, fowls and others*

Djurslag	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008
Kor för mjölkproduktion	44 143	25 921	12 676	8 548	8 027	7 096	6 474
Kor för uppfödning av kalvar	12 436	10 883	13 861	12 821	12 447	12 494	12 345
Kvigor, tjuvar och stutar	63 179	42 696	30 457	24 808	23 700	22 501	21 536
Kalvar under 1 år	62 314	41 986	27 733	22 888	21 752	20 780	19 911
Totalt med nötkreatur	70 503	47 292	32 063	26 179	25 054	23 878	22 844
Tackor och baggar	10 125	9 688	8 041	7 595	9 141	7 984	8 169
Lamm	9 547	9 101	7 272	6 666	7 527	6 918	6 958
Totalt med får	10 238	9 749	8 089	7 653	9 152	8 014	8 186
Getter, avelshonor	..	..	..	307 ¹	..	..	..
Övriga getter inkl. killingar	..	..	..	413 ¹	..	..	..
Totalt med getter	..	..	..	518 ¹	..	..	..
Hästar	..	..	15 325	..	..	..	..
Galtar för avel, 50 kg och däröver	8 169	5 607	2 122	1 259	1 187	1 049	995
Suggor för avel, 50 kg och däröver	19 247	10 836	3 218	1 767	1 606	1 433	1 350
Slaktsvin, 20 kg och däröver	15 419	8 591	3 897	2 306	2 025	1 937	1 999
Smågrisar under 20 kg	19 774	10 923	2 814	1 644	1 476	1 312	1 182
Totalt med svin	26 122	14 301	4 809	2 794	2 414	2 277	2 380
Höns, 20 veckor eller äldre (exklusive kycklingar)	23 603	12 900	5 678	4 916	4 877	4 245	4 643
Kycklingar av värpras avsedda för äggproduktion	5 093	1 875	715	634	528	496	854
Kalkoner	..	..	..	338	..	130	..
Utan nötkreatur, får, svin eller höns ²	32 258	36 695	33 300	41 581	40 625	40 002	40 476

1) Avser 2003.

2) Andra djur än nötkreatur, får, svin eller höns kan förekomma.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.3**Genomsnittlig besättningsstorlek 1980–2008***Average size of herd*

Djurslag	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008
Kor för mjölkproduktion	15	22	34	46	48	52	55
Kor för uppfödning av kalvar	6	7	12	14	14	15	16
Nötkreatur totalt	27	36	53	61	64	65	68
Tackor och baggar	16	17	25	29	27	30	31
Suggor och galtar ¹	15	21	64	106	116	130	121
Slaktsvin och smågrisar ^{1,2}	81	119	294	471	495	524	487
Höns exkl. kycklingar	250	500	995	1 030	928	1 255	1 195
Kycklingar av värpras	500	1 150	2 363	2 680	3 120	3 534	1 931

1) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med slaktsvin.

Fr.o.m. 1996 samredovisades de med "Suggor och galtar".

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

Fr.o.m. 1994 avser uppgiften svin över 20 kg.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.4
Antal nötkreatur 2008
Number of cattle

Område	Kor		Summa kor	Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	4 334	3 446	7 780	6 888	6 549	21 217
Uppsala	11 475	5 807	17 282	15 201	16 032	48 515
Södermanlands	10 950	6 611	17 561	16 022	15 677	49 260
Östergötlands	23 404	17 099	40 503	37 303	37 127	114 933
Jönköpings	30 895	14 660	45 555	42 405	40 716	128 676
Kronobergs	13 724	8 859	22 583	22 122	20 209	64 914
Kalmar	38 368	14 303	52 671	48 984	46 114	147 769
Gotlands	16 716	5 712	22 428	22 214	19 696	64 338
Blekinge	4 499	5 639	10 138	9 672	8 771	28 581
Skåne	42 180	35 802	77 982	70 405	71 177	219 564
Hallands	26 116	8 442	34 558	29 647	29 376	93 581
Västra Götalands	61 407	30 420	91 827	87 968	82 794	262 589
Värmlands	8 479	9 301	17 780	18 309	16 570	52 659
Örebro	7 597	5 300	12 897	12 719	13 410	39 026
Västmanlands	4 403	2 593	6 996	6 076	6 657	19 729
Dalarnas	7 070	5 261	12 331	11 052	11 346	34 729
Gävleborgs	8 973	5 816	14 789	14 356	12 513	41 658
Västernorrlands	7 392	4 778	12 170	10 550	9 187	31 907
Jämtlands	8 379	3 755	12 134	10 451	8 998	31 583
Västerbottens	14 096	1 700	15 796	14 462	13 223	43 481
Norrbottens	6 737	950	7 687	5 938	6 047	19 672
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	26 278	10 380	36 658	30 916	31 780	99 354
Gmb	64 817	27 645	92 462	88 434	82 482	263 378
Gns	41 483	19 803	61 286	57 623	57 972	176 881
Ss	38 921	24 223	63 144	59 323	59 390	181 857
Gsk	118 763	79 439	198 202	185 120	175 800	559 122
Ssk	20 402	16 507	36 909	34 238	32 522	103 669
Nn	24 359	14 453	38 812	34 896	31 196	104 904
Nö	22 171	3 804	25 975	22 194	21 047	69 216
<i>Hela riket</i>						
2008	357 194	196 254	553 448	512 744	492 189	1 558 381
2007	369 646	185 717	555 363	515 737	488 625	1 559 725
2006	387 530	177 522	565 052	529 847	495 510	1 590 409
2005	393 263	176 613	569 876	526 562	508 495	1 604 933
2000	427 621	167 277	594 898	588 686	500 183	1 683 767
1990	576 409	74 544	650 953	543 458	524 032	1 718 443

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.5
Antal mjölkcor efter besättningsstorlek 2007

Number of dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkcor						Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Län</i>							
Stockholms	..	435	1 494	1 014	257	1 266	4 475
Uppsala	25	841	4 078	2 343	1 539	2 918	11 744
Södermanlands	..	484	3 045	3 123	1 080	3 502	11 243
Östergötlands	36	916	6 808	6 103	3 673	9 070	26 606
Jönköpings	90	2 266	10 578	7 054	4 137	6 570	30 695
Kronobergs	70	1 132	3 699	3 771	2 010	3 269	13 951
Kalmar	80	1 261	8 385	8 834	4 950	16 260	39 770
Gotlands	..	1 167	4 956	3 422	1 666	5 036	16 263
Blekinge	29	716	1 734	843	570	935	4 827
Skåne	113	1 908	9 118	6 687	4 890	19 868	42 584
Hallands	93	1 468	4 860	4 072	3 793	11 774	26 060
Västra Götalands	314	4 867	18 914	14 642	7 687	17 602	64 026
Värmlands	74	822	2 440	1 644	879	3 356	9 215
Örebro	30	556	2 124	1 765	567	2 777	7 819
Västmanlands	-	218	939	1 242	..	2 004	4 501
Dalarnas	113	852	2 400	1 779	745	1 746	7 635
Gävleborgs	86	1 512	3 452	2 367	352	1 797	9 566
Västernorrlands	116	1 238	2 274	1 610	939	1 976	8 153
Jämtlands	82	1 331	2 864	1 930	1 161	1 500	8 868
Västerbottens	122	1 894	4 747	3 218	1 780	2 600	14 361
Norrbottnens	105	818	2 358	1 773	536	1 694	7 284
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	67	1 148	3 935	3 689	3 073	14 007	25 919
Gmb	106	2 584	14 472	12 401	7 035	27 811	64 409
Gns	131	1 960	11 393	10 664	6 484	14 456	45 088
Ss	67	2 462	11 870	9 344	3 638	12 783	40 164
Gsk	525	9 641	37 553	27 425	16 084	32 083	123 311
Ssk	127	2 183	5 952	4 626	1 872	6 733	21 493
Nn	317	3 680	8 363	5 861	2 807	5 209	26 237
Nö	272	3 044	7 729	5 226	2 316	4 438	23 025
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
0,0- 2,0	-	-	-	357	231	1 092	1 680
2,1- 5,0	24	..	..	-	-	..	167
5,1- 10,0	186	292	..	-	-	..	694
10,1- 20,0	729	3 443	1 534	166	..	-	5 949
20,1- 30,0	367	5 808	5 417	929	375	595	13 491
30,1- 50,0	193	10 065	27 069	6 165	1 314	1 236	46 042
50,1- 100,0	106	6 569	54 045	38 745	15 080	16 304	130 849
100,1- 200,0	..	494	12 578	29 434	20 902	48 698	112 113
Över 200,0	-	..	567	3 440	5 330	49 306	58 661
<i>Hela riket</i>							
2007	1 612	26 702	101 267	79 236	43 309	117 520	369 646
2005	2 235	38 301	124 852	88 122	43 052	96 701	393 263
2003	3 123	47 855	145 063	87 283	41 949	77 247	402 520
2000	6 747	75 578	171 934	88 268	85 094 ¹⁾	..	427 621
1995	13 388	126 508	211 870	72 666	23 613	34 073	482 118
1990	27 928	198 372	245 115	62 243	17 820	24 931	576 409

1) Avser besättningsstorlek 74 mjölkcor och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.6
Antal företag med nötkreatur 2008

Number of holdings with cattle

Område	Kor		Samtliga kor	Kvigor, tjurar o. stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Samtliga företag med nötkreatur
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar				
<i>Län</i>						
Stockholms	92	262	354	396	352	430
Uppsala	227	408	635	726	673	776
Södermanlands	186	326	511	577	532	614
Östergötlands	385	695	1 075	1 209	1 145	1 268
Jönköpings	596	1 094	1 686	1 938	1 827	2 025
<i>Kronobergs</i>						
Kalmar	268	696	960	1 118	1 035	1 181
Gotlands	566	764	1 328	1 503	1 409	1 582
Blekinge	294	247	541	629	584	651
Skåne	105	432	537	587	540	611
	599	1 849	2 440	2 669	2 491	2 829
<i>Hallands</i>						
Västra Götalands	371	665	1 035	1 159	1 089	1 236
Värmlands	1 187	2 217	3 401	3 902	3 619	4 149
Örebro	169	533	702	822	729	889
Västmanlands	140	347	485	554	519	596
	65	185	250	303	259	324
<i>Dalarnas</i>						
Gävleborgs	161	376	536	615	557	670
Västernorrlands	230	386	615	746	666	793
Jämtlands	171	336	505	633	562	675
Västerbottens	201	265	466	532	490	572
	312	175	486	640	574	671
<i>Norrbottnens</i>						
	149	87	236	278	259	302
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	324	599	920	1 032	963	1 101
Gmb	934	1 285	2 214	2 500	2 322	2 610
Gns	702	969	1 668	1 927	1 808	2 035
Ss	711	1 453	2 162	2 489	2 273	2 661
Gsk	2 310	5 563	7 858	8 875	8 303	9 380
Ssk	405	1 114	1 516	1 752	1 557	1 889
Nn	584	1 020	1 601	1 901	1 725	2 045
Nö	504	342	845	1 060	960	1 123
<i>Hela riket</i>						
2008	6 474	12 345	18 784	21 536	19 911	22 844
2007	7 096	12 494	19 549	22 501	20 780	23 878
2006	8 027	12 447	20 446	23 700	21 752	25 054
2005	8 548	12 821	21 254	24 808	22 888	26 179
2000	12 676	13 861	25 500	30 457	27 733	32 063
1990	25 921	10 883	..	42 696	41 986	47 292

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.7

Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007

Number of holdings with dairy cows by size of herd

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor						Summa
	1-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Län</i>							
Stockholms	..	25	41	17	3	9	97
Uppsala	3	45	116	40	18	20	242
Södermanlands	..	27	82	52	13	22	197
Östergötlands	5	53	184	100	43	45	430
Jönköpings	12	128	292	117	48	41	638
Kronobergs	10	63	107	62	24	22	288
Kalmar	10	70	228	145	58	97	608
Gotlands	..	64	137	58	19	34	314
Blekinge	5	39	49	14	7	7	121
Skåne	14	107	246	110	57	123	657
Hallands	13	85	135	67	45	68	413
Västra Götalands	44	276	528	245	91	110	1 294
Värmlands	11	47	68	28	10	24	188
Örebro	4	31	58	30	7	19	149
Västmanlands	-	13	28	20	..	13	75
Dalarnas	17	48	67	29	9	13	183
Gävleborgs	13	87	97	39	4	11	251
Västernorrlands	15	69	64	26	11	14	199
Jämtlands	11	71	82	32	14	12	222
Västerbottens	18	103	136	53	21	19	350
Norrbottens	15	48	69	29	6	13	180
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	8	63	107	61	36	77	352
Gmb	14	142	392	204	82	179	1 013
Gns	18	110	313	178	76	88	783
Ss	10	137	329	157	43	86	762
Gsk	73	548	1 048	454	190	192	2 505
Ssk	19	123	167	77	22	44	452
Nn	44	205	236	96	33	37	651
Nö	39	171	222	86	27	33	578
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
0,0- 2,0	-	-	-	6	3	6	15
2,1- 5,0	3	..	..	-	-	..	6
5,1- 10,0	28	22	..	-	-	..	52
10,1- 20,0	101	229	49	3	..	-	383
20,1- 30,0	48	341	172	17	4	3	585
30,1- 50,0	27	546	794	106	16	8	1 497
50,1- 100,0	17	334	1 463	647	179	130	2 770
100,1- 200,0	..	25	319	480	245	343	1 413
Över 200,0	-	..	15	54	61	244	375
<i>Hela riket</i>							
2007	225	1 499	2 814	1 313	509	736	7 096
2005	309	2 152	3 501	1 463	506	617	8 548
2003	450	2 711	4 101	1 462	492	504	9 720
2000	1 315	4 189	4 936	1 484	751 ¹	..	12 676
1995	2 303	7 395	6 288	1 243	280	234	17 743
1990	5 228	11 811	7 428	1 069	212	173	25 921

1) Avser besättningsstorlek 74 mjölkkor och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.8
Antal får 2008
Number of sheep

Område	Tackor och baggar födda 2007 och tidigare	Lamm	Summa får och lamm
<i>Län</i>			
Stockholms	9 053	9 897	18 949
Uppsala	8 634	8 878	17 511
Södermanlands	11 524	12 296	23 820
Östergötlands	19 447	21 535	40 981
Jönköpings	11 114	12 684	23 798
<i>Kronobergs</i>			
Kalmar	7 488	6 796	14 284
Gotlands	17 311	18 424	35 734
Blekinge	26 565	32 062	58 627
Skåne	8 963	8 438	17 401
	23 411	26 633	50 044
<i>Hallands</i>			
Västra Götalands	11 341	11 474	22 816
Värmlands	37 688	42 801	80 489
Örebro	8 931	9 035	17 965
Västmanlands	8 335	9 501	17 836
	5 447	5 466	10 912
<i>Dalarnas</i>			
Gävleborgs	7 781	8 301	16 083
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	3 918	2 816	6 734
Västerbottens	5 048	5 363	10 411
	3 720	3 837	7 557
Norrbottnens	4 231	4 148	8 378
<i>Produktionsområden</i>			
Gss	9 274	10 594	19 869
Gmb	47 103	55 514	102 617
Gns	19 793	22 944	42 738
Ss	39 686	42 803	82 489
Gsk	82 871	86 896	169 767
Ssk	21 748	23 559	45 306
Nn	21 339	21 083	42 422
Nö	9 670	9 903	19 573
<i>Hela riket</i>			
2008	251 484	273 296	524 780
2007	241 686	267 235	508 921
2006	243 627	261 838	505 466
2005	222 009	249 275	471 284
2000	198 268	233 666	431 934
1990	161 974	243 621	404 799

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.9

Antal tackor och baggar efter besättningsstorlek 2007

Number of ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	536	1 673	1 625	4 586	8 420
Uppsala	630	1 972	2 116	4 128	8 846
Södermanlands	484	1 745	1 856	7 752	11 837
Östergötlands	603	2 886	3 545	13 569	20 603
Jönköpings	810	2 715	2 630	5 301	11 456
Kronobergs	567	1 483	1 557	3 615	7 222
Kalmar	509	2 732	2 812	10 179	16 232
Gotlands	193	1 430	3 472	22 470	27 565
Blekinge	213	1 209	1 352	4 168	6 942
Skåne	1 353	3 610	3 974	13 861	22 798
Hallands	824	2 017	1 686	4 945	9 472
Västra Götalands	2 776	7 941	7 170	16 468	34 355
Värmlands	880	2 448	2 071	3 883	9 282
Örebro	502	1 388	1 576	4 616	8 082
Västmanlands	259	968	897	3 167	5 291
Dalarnas	571	1 939	1 409	2 979	6 898
Gävleborgs	570	1 974	1 626	3 279	7 449
Västernorrlands	449	1 241	1 284	1 557	4 531
Jämtlands	326	1 488	630	2 717	5 161
Västerbottens	510	1 502	981	1 302	4 295
Norrbottnens	317	1 085	930	2 617	4 949
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	710	1 459	1 964	4 442	8 575
Gmb	920	3 975	6 667	35 507	47 069
Gns	1 275	3 610	3 091	12 564	20 540
Ss	2 235	7 319	7 818	22 781	40 153
Gsk	4 579	16 001	15 566	40 077	76 223
Ssk	1 850	5 076	4 102	9 560	20 588
Nn	1 323	4 799	3 855	7 631	17 608
Nö	990	3 207	2 136	4 597	10 930
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	..	..	1 766	1 837
2,1- 5,0	4 574	10 723	4 978	2 766	23 041
5,1- 10,0	3 261	11 901	9 668	6 797	31 627
10,1- 20,0	2 307	10 268	11 939	19 458	43 972
20,1- 30,0	1 067	3 598	5 307	21 135	31 107
30,1- 50,0	974	3 658	5 068	29 297	38 997
50,1- 100,0	1 027	3 093	5 004	34 024	43 148
100,1- 200,0	484	1 511	2 425	17 416	21 836
Över 200,0	187	662	772	4 500	6 121
<i>Hela riket</i>					
2007	13 882	45 446	45 199	137 159	241 686
2005	11 833	45 536	45 774	118 866	222 009
2003	11 419	45 885	46 246	106 913	210 463
2000	12 671	49 093	46 400	90 104	198 268
1995	19 770	55 336	46 033	74 300	195 439
1990	23 876	41 740	39 330	57 028	161 974

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.10
Antal företag med tackor och baggar efter besättningsstorlek 2007
Number of holdings with ewes and rams by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal får (exkl. lamm)				Summa företag med får
	1-9	10-24	25-49	Över 49	
<i>Län</i>					
Stockholms	99	112	47	47	305
Uppsala	106	120	62	46	334
Södermanlands	89	109	56	63	317
Östergötlands	111	182	101	110	504
Jönköpings	149	176	78	45	448
Kronobergs	102	99	48	31	280
Kalmar	87	174	81	95	437
Gotlands	33	86	98	169	386
Blekinge	37	74	41	40	192
Skåne	288	238	118	113	757
Hallands	148	125	51	43	367
Västra Götalands	506	519	207	155	1 387
Värmlands	156	163	62	36	417
Örebro	90	92	47	44	273
Västmanlands	47	58	25	19	149
Dalarnas	97	130	40	32	299
Gävleborgs	97	125	48	36	306
Västernorrlands	81	80	38	16	215
Jämtlands	59	91	18	22	190
Västerbottens	93	96	30	17	236
Norrbottens	61	71	27	26	185
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	149	94	57	41	341
Gmb	174	247	195	280	896
Gns	238	235	90	101	664
Ss	403	461	230	202	1 296
Gsk	834	1 032	454	357	2 677
Ssk	322	334	122	96	874
Nn	236	310	111	80	737
Nö	180	207	64	48	499
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	..	..	19	23
2,1- 5,0	811	730	155	27	1 723
5,1- 10,0	601	761	294	91	1 747
10,1- 20,0	416	641	339	238	1 634
20,1- 30,0	195	226	151	212	784
30,1- 50,0	187	230	147	249	813
50,1- 100,0	201	192	143	231	767
100,1- 200,0	90	97	71	103	361
Över 200,0	34	41	22	35	132
<i>Hela riket</i>					
2007	2 536	2 920	1 323	1 205	7 984
2005	2 272	2 911	1 336	1 076	7 595
2003	2 284	2 963	1 362	999	7 608
2000	2 556	3 215	1 378	891	8 041
1995	4 183	3 668	1 367	767	9 985
1990	5 094	2 828	1 169	597	9 688

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.11
Antal svin 2008
Number of pigs

Område	Galtar	Suggor	Slaktsvin, 20 kg och däröver	Smågrisar, under 20 kg	Summa svin
<i>Län</i>					
Stockholms	9	819	11 653	2 891	15 372
Uppsala	56	3 659	17 519	11 667	32 901
Södermanlands	48	5 598	35 641	17 376	58 663
Östergötlands	87	11 396	69 927	33 473	114 883
Jönköpings	16	2 005	7 230	4 761	14 012
Kronobergs	30	1 528	9 809	3 485	14 852
Kalmar	82	7 754	48 605	25 365	81 806
Gotlands	38	6 431	36 266	17 137	59 871
Blekinge	31	2 114	23 786	6 599	32 531
Skåne	1 058	50 799	280 050	143 298	475 206
Hallands	260	18 670	126 553	53 751	199 234
Västra Götalands	381	33 050	174 591	83 787	291 808
Värmlands	..	4 933	34 923	16 753	56 765
Örebro	35	4 915	30 584	11 943	47 477
Västmanlands	54	8 315	31 554	20 256	60 178
Dalarnas	19	1 104	3 231	2 676	7 031
Gävleborgs	12	499	5 340	1 729	7 580
Västernorrlands	11	784	5 897	1 901	8 593
Jämtlands	5	64	373	193	635
Västerbottens	41	1 909	12 013	4 769	18 731
Norrbottnens	10	1 049	8 567	1 535	11 161
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	887	37 792	226 803	101 368	366 850
Gmb	390	34 367	211 054	105 562	351 373
Gns	263	34 914	217 659	96 565	349 402
Ss	215	25 407	150 149	75 917	251 688
Gsk	431	25 462	119 670	64 752	210 315
Ssk	..	4 920	15 292	10 704	31 079
Nn	37	1 562	12 892	4 155	18 646
Nö	53	2 970	20 592	6 321	29 936
<i>Hela riket</i>					
2008	2 438	167 394	974 112	465 345	1 609 289
2007	2 491	178 953	1 015 365	479 518	1 676 327
2006	2 623	184 321	1 001 947	491 644	1 680 535
2005	2 697	185 415	1 085 304	537 800	1 811 216
2000	4 161	201 896	1 145 856	566 004	1 917 917
1990	8 591	221 092 ¹	1 024 820 ¹	1 009 440	2 263 943

1) T.o.m. 1995 samredovisades ännu ej betäckta gyltor med "Slaktsvin 20 kg och däröver". Fr.o.m. 1996 samredovisas de med "Suggor och galtar".

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.12
Antal suggor och galtar efter besättningsstorlek 2007

Number of sows and boars by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar				Summa
	1-49	50-99	100-199	Över 199	
<i>Län</i>					
Stockholms	74	210	..	..	954
Uppsala	405	660	1 180	3 188	5433
Södermanlands	71	..	1 321	5 289	6 803
Östergötlands	201	682	1 398	8 441	10 722
Jönköpings	224	220	..	1 489	2 050
Kronobergs	132	222	561	..	1 879
Kalmar	133	1 031	1 603	5 915	8 682
Gotlands	396	477	997	4 096	5 966
Blekinge	391	..	531	1 240	2 279
Skåne	3 893	5 583	10 353	37 002	56 831
Hallands	2 172	3 142	5 453	9 906	20 673
Västra Götalands	1 436	1 825	5 345	26 896	35 502
Värmlands	65	285	1 073	3 002	4 425
Örebro	156	..	1 220	3 702	5 264
Västmanlands	108	304	891	6 926	8 229
Dalarnas	77	195	..	..	1 304
Gävleborgs	108	..	557	-	797
Västernorrlands	37	..	-	..	558
Jämtlands	132	-	-	-	132
Västerbottens	342	214	509	766	1 831
Norrbottnens	..	-	404	..	1 130
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	3 241	5 468	8 629	24 974	42 312
Gmb	2 106	2 823	7 727	25 063	37 719
Gns	937	2 123	6 025	27 504	36 589
Ss	760	1 580	4 978	21 696	29 014
Gsk	2 679	2 885	3 747	17 464	26 775
Ssk	138	382	1 432	2 542	4 494
Nn	339	262	577	..	1 569
Nö	371	214	913	1 474	2 972
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	776	2 455	26 240	29 530
2,1- 5,0	223	..	..	903	1 499
5,1- 10,0	558	..	..	..	2 495
10,1- 20,0	1 847	826	705	1 997	5 375
20,1- 30,0	1 504	1 659	1 621	3 449	8 233
30,1- 50,0	2 554	2 174	3 545	6 861	15 134
50,1- 100,0	2 680	5 794	9 500	15 107	33 081
100,1- 200,0	918	3 312	10 414	27 614	42 258
Över 200,0	228	1 030	5 286	37 295	43 839
<i>Hela riket</i>					
2007	10 571	15 737	34 028	121 108	181 444
2005	14 158	18 647	36 595	118 712	188 112
2003	21 888	25 308	40 968	120 308	208 472
2000	30 738	32 358	44 395	78 733	186 224
1995	86 863	63 852	39 580	54 655	244 950
1990	..	..	..	..	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.13
Antal slaktsvin efter besättningsstorlek 2007
Number of fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa
	1–99	100–249	250–499	500–749	Över 749	
<i>Län</i>						
Stockholms	104	..	973	..	11 344	13 639
Uppsala	629	3 420	3 111	..	10 989	19 334
Södermanlands	410	455	3 497	2 799	29 899	37 060
Östergötlands	394	1 107	3 310	4 394	67 594	76 799
Jönköpings	296	501	1 386	..	5 132	7 815
Kronobergs	226	465	..	1 933	6 553	9 865
Kalmar	645	2 723	4 799	6 743	38 871	53 781
Gotlands	671	1 510	2 292	6 921	22 993	34 387
Blekinge	771	560	4 530	3 979	15 526	25 366
Skåne	6 964	11 871	24 412	31 528	223 653	298 428
Hallands	4 968	6 049	19 463	17 994	83 131	131 605
Västra Götalands	3 266	6 463	14 453	27 909	124 867	176 958
Värmlands	161	531	2 995	5 528	24 097	33 312
Örebro	370	513	2 435	3 233	20 143	26 694
Västmanlands	192	854	2 746	..	27 804	32 796
Dalarnas	271	485	..	..	..	5 171
Gävleborgs	254	1 211	967	..	..	5 496
Västernorrlands	171	684	..	..	..	4 370
Jämtlands	79	709	–	..	–	1 290
Västerbottens	440	594	2 296	4 094	4 758	12 182
Norrbottnens	85	..	..	–	8 198	9 017
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	5 688	10 857	30 044	30 590	168 047	245 226
Gmb	4 326	7 236	16 380	27 774	164 220	219 936
Gns	2 448	5 325	13 654	26 542	175 126	223 095
Ss	1 643	5 809	14 457	14 342	117 374	153 625
Gsk	5 717	7 436	15 000	16 995	78 697	123 845
Ssk	297	997	2 505	..	12 182	16 649
Nn	702	2 604	1 424	3 040	3 999	11 769
Nö	546	978	2 646	4 094	12 956	21 220
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0– 2,0	87	1 734	5 467	7 821	95 731	110 840
2,1– 5,0	262	..	1 023	..	5 504	8 508
5,1– 10,0	888	755	..	..	..	4 165
10,1– 20,0	4 324	1 214	1 990	1 875	13 650	23 053
20,1– 30,0	3 310	5 325	3 969	6 908	6 569	26 081
30,1– 50,0	5 548	6 429	10 841	9 184	10 871	42 873
50,1– 100,0	4 556	16 275	34 497	39 169	88 859	183 356
100,1– 200,0	1 790	7 557	24 900	40 071	203 534	277 852
Över 200,0	602	1 692	12 518	16 909	306 916	338 637
<i>Hela riket</i>						
2007	21 367	41 242	96 110	124 045	732 601	1 015 365
2005	27 124	46 458	122 185	128 723	760 814	1 085 304
2003	38 469	68 293	161 875	146 559	712 176	1 127 372
2000	49 730	85 129	162 254	174 976	611 688	1 083 777
1995	..	..	..	..	..	1 187 990 ¹
1990	..	..	..	..	..	..

1) Svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.14**Antal företag med suggor och galtar efter besättningsstorlek 2007***Number of holdings with sows and boars by size of herd*

Område; storleksgrupp	Antal suggor och galtar				Summa företag med suggor och galtar
	1-49	50-99	100-199	Över 199	
<i>Län</i>					
Stockholms	11	3	..	..	17
Uppsala	27	9	8	9	53
Södermanlands	8	..	9	10	29
Östergötlands	19	9	10	16	54
Jönköpings	22	3	..	3	29
Kronobergs	18	3	4	..	27
Kalmar	12	14	12	16	54
Gotlands	27	7	7	6	47
Blekinge	21	..	4	4	31
Skåne	258	79	75	69	481
Hallands	136	43	37	20	236
Västra Götalands	111	24	37	40	212
Värmlands	9	3	7	3	22
Örebro	14	..	8	6	30
Västmanlands	6	4	6	8	24
Dalarnas	12	3	..	..	19
Gävleborgs	10	..	4	-	16
Västernorrlands	8	..	-	..	11
Jämtlands	14	-	-	-	14
Västerbottens	21	3	4	3	31
Norrbottens	..	-	3	..	6
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	168	76	60	49	353
Gmb	152	40	56	48	296
Gns	65	28	41	42	176
Ss	61	21	34	36	152
Gsk	232	40	28	35	335
Ssk	25	5	10	5	45
Nn	39	4	4	..	48
Nö	24	3	7	4	38
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	10	17	36	65
2,1- 5,0	54	..	..	3	60
5,1- 10,0	92	..	..	..	96
10,1- 20,0	177	13	5	5	200
20,1- 30,0	119	23	13	6	161
30,1- 50,0	135	31	25	13	204
50,1- 100,0	140	78	68	40	326
100,1- 200,0	38	45	73	62	218
Över 200,0	9	14	36	54	113
<i>Hela riket</i>					
2007	766	217	240	220	1 443
2005	1 041	259	261	220	1 781
2003	1 597	360	299	227	2 483
2000	2 282	458	325	156	3 223
1995	6 607	934	301	116	7 958
1990	..	..	..	..	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.15
Antal företag med slaktsvin efter besättningsstorlek 2007
Number of holdings with fattening pigs by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal slaktsvin					Summa företag med slaktsvin
	1-99	100-249	250-499	500-749	Över 749	
<i>Län</i>						
Stockholms	12	..	3	..	6	24
Uppsala	26	20	9	..	7	64
Södermanlands	10	3	9	4	13	39
Östergötlands	16	7	9	7	40	79
Jönköpings	29	4	4	..	3	41
Kronobergs	17	3	..	3	5	30
Kalmar	21	16	14	11	30	92
Gotlands	24	9	6	11	18	68
Blekinge	15	3	12	6	12	48
Skåne	232	72	67	52	124	547
Hallands	135	38	55	31	52	311
Västra Götalands	103	38	39	45	87	312
Värmlands	11	3	8	9	16	47
Örebro	15	3	6	5	14	43
Västmanlands	5	5	7	..	23	42
Dalarnas	14	3	..	..	..	22
Gävleborgs	23	7	3	..	..	36
Västernorrlands	11	4	..	..	..	21
Jämtlands	12	4	..	..	..	17
Västerbottens	23	3	7	7	3	43
Norrbottnens	4	..	..	..	4	11
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	158	68	84	52	104	466
Gmb	138	43	45	45	100	371
Gns	63	31	36	43	112	285
Ss	63	34	39	23	73	232
Gsk	228	46	42	27	53	396
Ssk	26	6	7	..	10	50
Nn	53	15	4	5	4	81
Nö	29	5	8	7	7	56
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
0,0- 2,0	4	10	15	14	51	94
2,1- 5,0	43	..	3	..	4	54
5,1- 10,0	72	5	..	..	..	81
10,1- 20,0	175	7	6	3	8	199
20,1- 30,0	110	35	11	11	5	172
30,1- 50,0	161	40	31	15	9	256
50,1- 100,0	137	95	97	64	77	470
100,1- 200,0	45	44	67	66	150	372
Över 200,0	11	10	33	27	158	239
<i>Hela riket</i>						
2007	758	248	265	203	463	1 937
2005	984	284	335	212	491	2 306
2003	1 402	431	439	240	481	2 993
2000	2 218	524	457	289	409	3 897
1995	..	..	..	..	..	8 276 ¹
1990	..	..	..	..	..	..

1) Företag med svin 20 kg och däröver.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.16
Antal höns och kycklingar 2008 samt kalkoner 2007

Number of fowls, chickens and turkeys

Område	Höns, 20 veckor eller äldre	Kycklingar av värpras avsedda för ägg- produktion	Slakt- kycklingar	Kalkoner
<i>Län</i>				
Stockholms	81 254	..	56	17
Uppsala	56 383	34 241	..	220
Södermanlands	266 120	65 362	508 928	..
Östergötlands	894 648	229 280	499 938	215
Jönköpings	72 639	56 180	..	188
Kronobergs	82 487	46 645	215 691	237
Kalmar	427 830	112 591	419 085	23
Gotlands	183 843	72 215	..	104
Blekinge	76 124	67 862	1 592 116	..
Skåne	1 320 943	284 649	1 749 328	63 565
Hallands	588 133	75 874	375 685	805
Västra Götalands	877 991	260 637	770 652	13 655
Värmlands	13 070	..	..	5 308
Örebro	199 870	235 853	19 766	90
Västmanlands	85 212	..	36 345	..
Dalarnas	29 566	..	0	93
Gävleborgs	77 959	3 104	1 417	74
Västernorrlands	88 544	90 405	..	55
Jämtlands	18 263	..	0	751
Västerbottens	98 728	12 141	..	87
Norrbottnens	6 522	..	0	39
<i>Produktionsområden</i>				
Gss	1 236 155	91 124	1 583 372	16 426
Gmb	923 800	472 439	1 981 407	60 539
Gns	1 251 814	444 195	869 383	731
Ss	569 203	99 787	565 149	2 519
Gsk	993 952	196 873	792 514	3 081
Ssk	309 835	238 534	397 333	16 392
Nn	155 835	93 509	..	905
Nö	105 532	12 173	..	150
<i>Hela riket</i>				
2008	5 546 125	1 648 634	6 189 185	..
2007	5 327 507	1 752 900	6 653 298	100 743
2006	4 524 040	1 646 280	7 436 135	..
2005	5 065 258	1 696 778	7 504 777	121 549
2000	5 669 655	1 654 063	7 431 737	..
1990	6 391 943	2 175 676	2 743 798	..

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.17

Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2007

Number of fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa höns
	1-49	50-199	200-4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>					
Stockholms	2 126	1 299	7 700	60 040	71 165
Uppsala	2 137	964	9 370	26 416	38 887
Södermanlands	1 993	903	17 130	178 450	198 476
Östergötlands	2 541	1 004	12 580	848 744	864 869
Jönköpings	4 829	1 396	14 536	34 170	54 931
Kronobergs	2 382	230	17 800	70 000	90 412
Kalmar	3 445	654	11 700	507 680	523 479
Gotlands	1 022	530	11 308	217 010	229 870
Blekinge	818	..	14 073	72 650	87 641
Skåne	6 541	3 251	40 326	1 149 797	1 199 915
Hallands	1 890	405	15 875	549 110	567 280
Västra Götalands	11 116	4 615	45 696	771 458	832 885
Värmlands	2 079	330	..	..	12 859
Örebro	1 885	1 045	7 715	176 008	186 653
Västmanlands	876	756	..	..	40 432
Dalarnas	1 966	644	..	..	30 780
Gävleborgs	1 976	339	..	109 207	116 422
Västernorrlands	1 262	625	2 408	58 400	62 695
Jämtlands	843	206	..	..	25 406
Västerbottens	785	..	..	84 982	86 067
Norrbottnens	383	-	-	..	6 383
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	3 006	1 375	38 594	954 627	997 602
Gmb	4 670	1 856	27 208	1 092 590	1 126 324
Gns	4 556	2 137	34 521	1 227 145	1 268 359
Ss	8 350	4 657	46 965	353 314	413 286
Gsk	21 096	6 063	76 116	816 965	920 240
Ssk	5 733	1 703	9 325	356 892	373 653
Nn	4 113	1 450	7 808	121 964	135 335
Nö	1 371	155	..	90 982	92 708
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0- 2,0	..	..	59 144	2 451 846	2 511 233
2,1- 5,0	11 723	2 174	18 110	58 761	90 768
5,1- 10,0	11 613	3 133	7 358	92 523	114 627
10,1- 20,0	12 094	4 961	16 147	95 690	128 892
20,1- 30,0	6 104	2 059	30 755	102 260	141 178
30,1- 50,0	5 014	2 540	27 249	315 098	349 901
50,1- 100,0	4 663	3 360	39 655	422 761	470 439
100,1- 200,0	1 478	739	36 419	688 895	727 531
Över 200,0	183	210	..	786 645	792 938
<i>Hela riket</i>					
2007	52 895	19 396	240 737	5 014 479	5 327 507
2005	62 535	25 359	286 379	4 690 985	5 065 258
2003	70 846	25 845	283 863	4 117 124	4 497 678
2000	75 621	32 101	385 897	5 176 036	5 669 655
1995	133 368	78 218	643 724	5 244 960	6 100 270
1990	185 804	122 461	897 009	5 186 669	6 391 943

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.18

Antal företag med höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 2007

Number of holdings with fowls (chickens not included) by size of herd

Område; storleksgrupp	Antal höns (exklusive kycklingar)				Summa företag med höns
	1– 49	50– 199	200– 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>					
Stockholms	152	16	7	6	181
Uppsala	150	13	5	3	171
Södermanlands	128	10	10	10	158
Östergötlands	159	13	6	45	223
Jönköpings	329	19	6	3	357
Kronobergs	169	3	6	6	184
Kalmar	217	10	8	12	247
Gotlands	77	6	6	10	99
Blekinge	57	..	6	4	69
Skåne	481	35	14	31	561
Hallands	156	5	7	21	189
Västra Götalands	715	54	24	32	825
Värmlands	161	5	..	..	169
Örebro	115	12	4	9	140
Västmanlands	59	8	..	..	71
Dalarnas	134	8	..	..	146
Gävleborgs	133	4	..	5	144
Västernorrlands	99	8	3	3	113
Jämtlands	78	3	..	..	84
Västerbottens	72	..	..	5	80
Norrbottens	33	–	–	..	34
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	211	16	13	31	271
Gmb	323	22	14	28	387
Gns	297	23	17	59	396
Ss	569	55	29	26	679
Gsk	1 447	78	35	41	1 601
Ssk	388	21	7	14	430
Nn	313	18	6	8	345
Nö	126	3	..	6	136
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0– 2,0	..	..	20	67	91
2,1– 5,0	909	26	9	5	949
5,1– 10,0	858	40	9	5	912
10,1– 20,0	804	62	20	8	894
20,1– 30,0	400	26	12	9	447
30,1– 50,0	316	31	17	21	385
50,1– 100,0	277	37	17	32	363
100,1– 200,0	97	9	16	34	156
Över 200,0	11	3	..	32	48
<i>Hela riket</i>					
2007	3 674	236	122	213	4 245
2005	4 242	318	146	210	4 916
2003	4 745	317	156	204	5 422
2000	4 819	390	213	256	5 678
1995	7 952	945	410	286	9 593
1990	10 284	1 533	773	310	12 900

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 6.19**Antal hästar, hästar per 1 000 invånare och antal hästhållare. Oktober 2004***Number of horses, density of horses and number of horse keepers. October 2004*

Område	Antal hästar	Därav hästar på jordbruk ¹	Antal hästar/1 000 invånare	Antal hästhållare ²
<i>Län</i>				
Stockholms	27 300	6 712	15	2 700
Uppsala	8 700	3 739	29	1 600
Södermanlands	11 200	3 964	43	1 700
Östergötlands	15 400	5 108	37	2 800
Jönköpings	12 300	4 988	37	2 500
Kronobergs	7 700	3 753	43	2 300
Kalmar	12 900	4 654	55	2 600
Gotlands	5 800	2 766	101	1 300
Blekinge	4 700	1 519	31	1 200
Skåne	35 800	13 067	31	6 800
Hallands	11 500	4 708	41	2 400
Västra Götalands	50 200	17 306	33	10 400
Värmlands	12 500	3 605	46	2 900
Örebro	9 800	3 170	36	2 000
Västmanlands	11 800	3 625	45	1 700
Dalarnas	9 500	2 844	34	2 600
Gävleborgs	9 300	3 094	34	2 500
Västernorrlands	7 200	2 507	29	1 800
Jämtlands	5 400	2 093	42	1 100
Västerbottens	8 800	1 562	34	1 800
Norrbottnens	5 300	876	21	1 500
<i>Hela riket</i>	283 100	95 660	31	56 000

1) Enligt Lantbruksregistret, juni 2003.

2) Ett jordbruk respektive fastighetsägare betraktas här som en hästhållare, även om flera personer hyr stall/stallplats och sköter sina hästar självständigt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksstatistiken.

Tabell 6.20
Antal uppfödare av mink och rävar samt antal avelshonor 1990/91–2007/08

Number of breeders of minks and foxes and number of breeding animals

År	Antal uppfödare av				Antal avelshonor av	
	Mink	Mink och rävar	Rävar	Summa uppfödare	Mink	Rävar
2007/08	100	–	–	100	200 000	–
2006/07	115	–	–	115	250 000	–
2005/06	150	–	–	150	290 000	–
2004/05	180	–	–	180	290 000	–
2000/01	183	–	–	183	280 000	–
1995/96	190	8	12	210	260 000	3 500
1990/91	220	25	26	330 ¹	255 000	4 600

1) Summa uppfödare 1990/91 består även av 47 chinchilla-uppfödare och 12 övriga uppfödare.

Källa: Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund.

Tabell 6.21
Antal medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antal bisamhällen samt skörd av bioning under perioden 1990–2008

Number of members of The Swedish Beekeepers Association, number of bee colonies and production of bee honey

År	Antal medlemmar	Antal bisamhällen		Skörd av bioning, 1 000-tals kg	Andel medlemmar med uppgifter om skörd, %	Uppräknad ¹ skörd av bioning, 1 000-tals kg
		Invintrade föregående höst	Därav vinterförluster			
2008	8 777	33 636	5 561	953	45	2 354
2007	9 661	33 795	3 990	1 106	44	2 793
2006	10 246	36 097	6 362	1 434	44	3 621
2005	10 330	36 791	5 567	1 370	45	3 382
2000	11 726	42 586	3 673	1 088	47	2 571
1995	13 316	57 284	4 688	2 184	60	4 044
1990	17 923	88 040	5 665	2 415	65	4 110

1) Skörden uppräknad till en total för medlemmarna, dvs. Skörd av bioning dividerat med procentuell andel medlemmar som lämnat uppgifter om skörd. Dessutom har en justering för produktion utanför SBR:s medlemskrets gjorts, dvs. den uppräknade siffran divideras med 0,9.

Källa: Sveriges Biodlares Riksförbund.

Tabell 6.22**Antal renar och antal renskötsel­företag vid samebyar 2007***Number of reindeer and number of holdings by sami villages*

Område; typ av sameby	Antal					
	Same- byar	Före- tag	Ren- ägare	Renar ¹	Renar/ företag	Renar/ renägare
Jämtlands län						
Fjällsamebyar	12	104	334	42 961	413	129
Västerbottens län						
Samebyar	7	103	335	52 903	514	158
Norrbottens län						
N:a fjällsamebyar	9	335	1 268	70 082	209	55
S:a fjällsamebyar	6	263	834	39 752	151	48
Skogssamebyar	9	126	897	30 095	239	34
Koncessions- samebyar	8	14	987	13 398	957	14
<i>Hela riket</i>						
2007	51	945	4 655	249 191	264	54
2006	51	951	4 633	254 893	268	55
2005	51	948	4 633	261 404	276	56
2004	51	940	4 618	250 525	267	54
2003	51	937	4 597	238 819	255	52
2000	51	930	4 525	221 164	238	49
1995	51	..	4 806	253 300	..	53

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhjorden.
Företag i koncessions­samebyarna avser koncessions­havare.

Källa: Sametinget, Företagsregistret för rennäringen.

7 Arbetskraft inom jordbruket

I kapitel 7 redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Från den årliga registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) har hämtats uppgifter om förvärvsarbete inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbete. Uppgifter lämnas vidare om jordbrukarnas åldersfördelning.

Sammanfattning

Förvärvsarbete

År 2007 var enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, lite drygt 76 500 personer sysselsatta inom jordbruk med binäringar, varav lite drygt 50 600 inom jordbruk. Detta innebär 1,7 respektive 1,2 % av samtliga förvärvsarbete personer. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binäringar noteras, liksom tidigare år, för Gotlands län med 5,7 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 % (**tabell 7.1**).

Företagarnas åldersfördelning

Jordbrukarnas medianålder ligger i intervallet 55–59 år. 22 % av brukarna med känd ålder är 65 år eller äldre och 5 % är yngre än 35 år. Förändringarna i de här avseendena har varit små under senare år. Andelen företagare som är 65 år eller äldre är avsevärt högre i små än i stora företag (**tabell 7.2**).

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Antalet sysselsatta i det svenska jordbruket, beräknade enligt EU:s statistikkrav, uppgick 2007 till totalt till 178 000 personer, vilket framgår av **tabell 7.3**. Vid företag som drivs av fysisk person var antalet sysselsatta företagare och familjemedlemmar 141 000. Stadigvarande sysselsatta, som ej var familjemedlemmar till företagaren eller som var sysselsatta i företag drivna av juridisk person, uppgick till 21 000.

Antalet tillfälligt sysselsatta utan familjeanknytning till företagaren och med i allmänhet mycket låg sysselsättning var 16 000 personer.

Den totala sysselsättningen omräknad till arbetskraftsenheter, Annual Work Unit (AWU) enligt EU:s definition uppgick till 65 000. En AWU motsvarar arbetstiden för en heltidssysselsatt, för Sverige räknat efter 1 800 timmar per år. Är sysselsättningen mindre räknas motsvarande andel av en AWU. En redovisad sysselsättning på 1 800 timmar eller mer räknas alltid som en AWU. Företagaren och dennes familjemedlemmar svarar för tre fjärdedelar av det totala antalet arbetskraftsenheter (**tabell 7.4**).

Sysselsättningen i jordbruket domineras av männen både vad gäller antal personer och antal AWU. Av alla företagare och familjemedlemmar (såväl stadigvarande som tillfälligt sysselsatta) samt övriga stadigvarande sysselsatta utgör männen 108 000 (61 %) och kvinnorna 69 000 (39 %) (**tabell 7.4**).

Drygt hälften av de sysselsatta (exkl. tillfälligt sysselsatta) redovisar under 25 % arbetstid i jordbruket. Av företagarna i enskild firma samt driftsledarna bland juridiska personer har en fjärdedel motsvarande heltid eller mer i sysselsättningsgrad. Från tidigare undersökningar och från kommentarer i samband med SCB:s undersökning har det framkommit att en stor andel av dem som redovisat 1 800 timmar eller mer anser sig ha väsentligt högre arbetsinsatser än vad som motsvarar normal heltid (**tabell 7.5**).

Om statistiken

Förvärvsarbete

I **tabell 7.1** redovisas uppgifter från den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS, om antal förvärvsarbete i jordbruk med binäringar. Resultaten avser förvärvsarbete i åldern 16–84 år vilka bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november.

I samband med årgång 2004 av RAMS har SCB gjort en del förändringar i bearbetningarna jämfört med tidigare årgångar. Huvudskälet till förändringarna var att snabba upp statistiken. Detta är möjligt genom att använda en ny källa för att identifiera företagare. Dessutom har metoden för att klassificera anställda setts över. Det som vi i dagligt tal kallar företagare omfattar dels de personer som driver näringsverksamhet i enskild firma eller enkelt bolag, s.k. personliga företagare, dels de personer som i delägarskap driver fåmansägt handels-, kommandit- eller aktiebolag. SCB får del av Skatteverkets insamlade standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) från företagarna redan tre månader innan den slutliga taxeringen är färdig. Från detta material kan SCB identifiera företagarna och beräkna deras inkomster för den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken. Tidigare hämtades uppgifter avseende företagare från SCB:s taxeringsstatistik som var tillgänglig drygt ett år efter inkomståret.

Personliga företagare och delägare i bolag klassificerades tidigare som företagare enbart när man redovisade överskott i sin näringsverksamhet. I samband med övergången till att inhämta uppgifter om företagare från SRU inkluderas även verksamheter med underskott.

I samband med den förändrade bearbetningen för företagarpopulationen har, efter en metodöversyn, även vissa mindre justeringar gjorts avseende klassificering av sysselsatta anställda. Den största förändringen gäller den äldsta åldersgruppen (65–84 år) där betydligt fler än tidigare klassificeras som sysselsatta.

Genom att använda en ny datakälla för in-

formation om företagare redovisas en högre och mer rättvisande nivå av antalet företagare samtidigt som den longitudinella kvaliteten förbättras. Förändringarna som beskrivits ovan medför en relativt liten förändring för antalet sysselsatta som helhet. Skillnaderna blir dock mer markanta i vissa redovisningsgrupper. Det gäller t.ex. redovisning efter näringsgren och åldersgrupper. För redovisning på näringsgrenar medför detta framförallt att i de näringsgrenar som domineras av personliga företagare, som t.ex. jordbruk och fiske ökar antalet sysselsatta företagare.

Branschindelningen i RAMS är fr.o.m. 1995 gjord efter standard för svensk näringsgrensindelning 1992 (SNI92) och fr.o.m. 2002 efter standard för svensk näringsgrensindelning 2002 (SNI2002).

RAMS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. standardiserade räkenskapsutdrag från Skatteverket och SCB:s företagsregister.

RAMS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 2007. RAMS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningarna (FoB 85 och FoB 90).

Det är viktigt att påpeka att fördelningen på näringsgren i RAMS grundas på det s.k. mestkriteriet, vilket förklarar varför RAMS redovisar betydligt färre personer inom jordbruk än Lantbruksregistret. I Lantbruksregistrets registrering kommer i princip alla personer med som under året varit sysselsatta på jordbruksföretag, dvs. även personer som är huvudsakligen verksamma i andra näringar.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till Lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid samtliga jordbruksföretag som

- brukade mer än 2,0 ha åkermark eller
- innehade stora djurbesättningar – minst 50 kor eller 250 nötkreatur eller 50 suggor eller 250 svin eller 50 tackor eller 1 000 höns (inklusive kycklingar) eller
- innehade minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal för trädgårdsproduktion eller
- innehade minst 200 kvadratmeter växthusyta för trädgårdsproduktion.

Som företagare i Lantbruksregistret räknas definitionsmässigt den person som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten. Sålunda redovisas endast uppgifter för den förste företagaren även om flera personer gemensamt brukar ett företag. Fram t.o.m. 1995 kunde ytterligare högst två företagare ingå i redovisningen. Ändringen 1996 skedde som anpassning till EU:s riktlinjer på området.

Sysselsättning i jordbruket enligt EU:s statistikkrav

Som en del av de s.k. strukturundersökningarna i jordbruket har SCB för åren 1995, 1997, 1999 och Jordbruksverket för 2003, 2005 och 2007 ställt särskilda frågor om sysselsättningen anpassade till EU:s krav. Undersökningens population är densamma som används i strukturundersökningen och nämns under *Företagarnas åldersfördelning*. Resultat från 2007 års undersökning redovisas i **tabellerna 7.3–5**.

Sysselsatta personer redovisas som företagare, familjemedlemmar till företagaren eller som ej familjemedlemmar. Enligt EU:s bestämmelser skall endast en person redovisas som företagare.

Annan publicering

Antalet förvärvsarbetande enligt RAMS med fördelning på näringsgren finns samlade i det årliga statistikpaketet AMPAK vid SCB. Bl.a. sker redovisning på län och kommun och med uppdelning på kön. Redovisning på begränsad näringsgrensnivå sker också i Sveriges Statistiska Databaser, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning publicerades av Jordbruksverket och SCB i Statistiska meddelanden serie JO, senast JO 34 SM 0801. Sysselsättningen i jordbruket enligt EU:s statistikkrav har likaledes redovisats i Statistiska meddelanden, senast JO 30 SM 0801.

SM-publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s eller Jordbruksverkets webbplats (www.scb.se respektive www.sjv.se).

Delar av jordbruksstatistiken publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser i anslutning till SCB:s webbplats samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Tabell 7.1
Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 2007
efter arbetsplatsens belägenhet

Economically active population in agriculture, forestry, hunting and fishing by place of work

Område	Förvärsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärsarbetande			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk ¹	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk ¹
<i>Län</i>								
Stockholms	2 801	1 210	4 011	3 278	0,5	0,2	0,4	0,3
Uppsala	2 275	504	2 779	2 115	3,3	0,7	2,0	1,5
Södermanlands	1 996	574	2 570	1 939	3,5	1,1	2,3	1,7
Östergötlands	3 591	742	4 333	3 245	3,6	0,8	2,3	1,7
Jönköpings	2 928	670	3 598	2 075	3,3	0,8	2,1	1,2
<i>Kronoberg</i>								
Kronoberg	2 052	530	2 582	1 148	4,1	1,2	2,8	1,2
Kalmar	3 233	647	3 880	2 599	5,7	1,3	3,6	2,4
Gotlands	1 223	251	1 474	1 334	9,4	1,9	5,7	5,1
Blekinge	1 281	230	1 511	1 011	3,4	0,7	2,2	1,4
Skåne	8 350	2 518	10 868	9 529	3,0	1,0	2,0	1,8
<i>Hallands</i>								
Hallands	2 944	730	3 674	2 862	4,6	1,2	2,9	2,3
Västra Götalands	8 334	2 050	10 384	7 742	2,1	0,6	1,4	1,0
Värmlands	2 571	536	3 107	1 576	4,0	0,9	2,6	1,3
Örebro	2 026	448	2 474	1 618	3,0	0,7	1,9	1,3
Västmanlands	1 326	353	1 679	1 284	2,2	0,7	1,5	1,1
<i>Dalarnas</i>								
Dalarnas	2 585	656	3 241	1 236	3,8	1,1	2,5	1,0
Gävleborgs	2 639	585	3 224	1 530	4,0	1,0	2,6	1,2
Västernorrlands	2 310	565	2 875	1 120	3,9	1,0	2,5	1,0
Jämtlands	2 040	401	2 441	942	6,5	1,4	4,1	1,6
Västerbottens	2 491	571	3 062	1 326	3,9	1,0	2,5	1,1
<i>Norrbottnens</i>								
Norrbottnens	2 317	466	2 783	1 134	3,7	0,9	2,4	1,0
<i>Hela riket</i>								
2007	61 313	15 237	76 550	50 643	2,7	0,7	1,7	1,2
2006	62 688	15 310	77 998	52 737	2,8	0,7	1,8	1,2
2005	63 952	15 178	79 130	53 604	2,9	0,8	1,9	1,3
2004 ²	62 817	14 520	77 337	56 815	2,9	0,7	1,9	1,4
2003	55 957	15 484	71 441	54 011	2,6	0,8	1,7	1,3
2000	60 340	17 134	77 474	59 020	2,8	0,9	1,9	1,5

1) Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill (SNI 01).

2) Ny metod fr.o.m. 2004. Se texten *Om statistiken*.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

Tabell 7.2
Jordbruksföretagarnas¹ åldersfördelning 2007

Age distribution of holders

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Juridisk person eller uppgift saknas	Summa
	Under 25	25– 34	35– 44	45– 49	50– 54	55– 59	60– 64	Över 64		
<i>Produktionsområden</i>										
Gss	13	206	781	592	674	684	642	965	757	5 314
Gmb	21	351	1 132	776	830	867	789	1 280	614	6 660
Gns	24	399	1 287	984	1 080	1 170	1 114	1 827	640	8 525
Ss	41	401	1 631	1 330	1 522	1 565	1 664	2 187	1 035	11 376
Gsk	88	1 087	3 561	2 657	2 787	2 918	2 923	4 667	916	21 604
Ssk	27	376	1 165	873	933	1 064	1 138	1 612	348	7 536
Nn	34	286	1 207	727	880	968	1 079	1 302	289	6 772
Nö	9	205	691	521	668	691	716	988	333	4 822
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
– 2,0	2	17	71	50	78	71	67	104	414	874
2,1– 5,0	34	819	2 313	1 458	1 667	1 807	1 938	3 664	338	14 038
5,1– 10,0	58	628	2 133	1 537	1 654	1 820	1 998	3 474	399	13 701
10,1– 20,0	48	528	1 942	1 496	1 708	1 872	2 053	3 398	448	13 493
20,1– 30,0	33	290	1 061	890	915	1 044	1 063	1 529	297	7 122
30,1– 50,0	38	325	1 287	1 080	1 181	1 264	1 245	1 407	432	8 259
50,1–100,0	31	425	1 672	1 218	1 396	1 320	1 137	930	828	8 957
100,1–	13	279	976	731	775	729	564	322	1 776	6 165
<i>Hela riket</i>										
2007	257	3 311	11 455	8 460	9 374	9 927	10 065	14 828	4 932	72 609
2005	294	3 952	12 814	9 285	9 712	10 679	9 919	14 093	5 060	75 808
2003 ²	287	3 593	12 040	8 339	8 973	9 752	7 822	11 596	4 378	66 780
2002 ²	344	4 029	12 940	8 753	9 671	10 288	7 867	12 645	4 413	70 950
2000 ²	405	5 077	14 769	9 532	10 746	10 449	8 062	13 287	4 471	76 798
1995 ²	..	4 091 ³	16 716 ⁴	26 245 ⁵	13 235	10 948	9 939	18 461	1 421 ⁶	101 056
1990 ²	..	5 737 ³	19 964 ⁴	28 357 ⁵	12 126	12 044	12 413	20 425	1 066 ⁶	112 132

1) Fr.o.m. 1996 redovisas endast huvudbrukaren som företagare i Lantbruksregistret. Tidigare år redovisades brukare 1 (huvudbrukare) och även brukare 2 och 3 som företagare.

2) För jämförelseåren ingår inte jordbruksföretag med mindre än 2,01 ha åkermark eller trädgårdsföretag utan åkermark.

3) Under 30 år.

4) 30–39 år.

5) 40–49 år.

6) Enbart "uppgift saknas".

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.3
Antal stadigvarande och tillfälligt sysselsatta personer i jordbruket 2007
i olika grupper samt arbetstid i arbetskraftsenheter AWU

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Område	Företagare och familjemedlemmar, stadigvarande och tillfälligt sysselsatta		Ej familjemedlemmar				Totalt	
	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU	Personer	AWU
<i>Län</i>								
Stockholms	3 531	1 328	1 103	771	817	125	5 451	2 224
Uppsala	5 959	2 221	940	523	542	53	7 441	2 798
Södermanlands	4 034	1 492	931	632	392	71	5 357	2 195
Östergötlands	6 707	2 678	1 727	1 120	1 121	212	9 555	4 010
Jönköpings	7 767	2 911	749	438	522	51	9 038	3 400
Kronobergs	5 411	1 984	437	296	209	23	6 057	2 303
Kalmar	6 817	2 845	1 234	911	1 070	103	9 121	3 859
Gotlands	3 016	1 473	572	405	326	38	3 913	1 916
Blekinge	2 627	1 006	313	202	909	52	3 849	1 259
Skåne	16 854	6 451	3 925	2 776	4 262	635	25 040	9 862
Hallands	6 520	2 461	1 332	966	791	104	8 642	3 530
Västra Götaland	28 437	9 417	2 949	1 783	1 590	211	32 976	11 410
Värmlands	7 353	2 059	695	386	324	43	8 372	2 488
Örebro	5 092	1 647	598	396	331	38	6 021	2 080
Västmanlands	3 350	1 147	486	301	230	30	4 067	1 479
Dalarnas	4 580	1 446	562	354	254	35	5 397	1 834
Gävleborgs	5 426	1 740	479	276	577	65	6 482	2 080
Västernorrlands	5 149	1 537	420	233	185	18	5 754	1 788
Jämtlands	3 964	1 297	442	272	321	46	4 726	1 615
Västerbotten	5 600	1 572	792	500	603	125	6 996	2 197
Norrbottnens	2 729	869	457	241	176	20	3 361	1 130
<i>Hela riket</i>								
2007	140 919	49 579	21 144	13 782	15 552	2 097	177 615	65 458
2005	132 701	54 305	21 540	14 709	19 643	3 148	173 884	72 162
2003	119 482	52 008	24 771	15 774	23 697	2 880	167 950	70 662
1999	132 824	56 173	24 029	15 473	20 215	2 596	177 068	74 242
1997	143 259	62 786	25 302	16 009	27 343	2 963	195 903	81 758
1995	134 979	65 050	29 245	18 350	32 216	4 274	196 440	87 674

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.4

Antal sysselsatta i jordbruket 2007 av olika kategorier personer och arbetskraftsenheter

Number of permanent and temporary occupied persons in agriculture for different groups and number of working hours expressed in annual work units AWU

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Grupper sysselsatta	Personer			Procent	Arbetskraftsenheter			Procent	Antal företag
	Män	Kvinnor	Totalt		Män	Kvinnor	Totalt		
<i>Sysselsatta i företag som drivs av fysisk person</i>									
Företagare	57 690	10 225	67 915	38	28 247	3 610	31 857	49	67 915
Makar/sambor och övriga familjemedlemmar	24 601	48 403	73 004	41	7 259	10 463	17 722	27	
Stadigvarande sysselsatta (ej familjemedlemmar)	5 880	2 083	7 963	4	3 451	1 110	4 561	7	
Tillfälligt sysselsatta (ej familjemedlemmar)	6 598	2 485	9 083	5	770	231	1 001	2	
Totalt	94 769	63 196	157 965	89	39 727	15 414	55 141	84	
<i>Sysselsatta i företag som drivs av juridisk person</i>									
Stadigvarande sysselsatta	9 736	3 438	13 174	7	7 114	2 100	9 214	14	4 693
Tillfälligt sysselsatta	3 814	2 655	6 468	4	662	433	1 095	2	
Totalt	13 550	6 093	19 642	11	7 776	2 533	10 310	16	
<i>Hela riket</i>									
2007	108 319	69 289	177 615	100	47 503	17 947	65 458	100	72 608
2005	113 709	60 174	173 884	100	52 864	19 298	72 162	100	75 808
2003	..	..	167 950	100	..	..	70 662	100	67 890
1999	..	..	177 068	100	..	..	74 242	100	81 407
1997	..	..	195 903	100	..	..	81 758	100	89 577
1995	110 376	53 848	164 225 ¹⁾	100	62 346	21 053	83 400 ²⁾	100	..

1) Tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 32 216 personer ingår ej.

2) Arbetskraftsenheter avseende tillfälligt sysselsatta som ej är familjemedlemmar 4 274 AWU ingår inte.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

Tabell 7.5**Antal sysselsatta i jordbruket 2007 efter årlig arbetstid för samtliga företagskategorier***Number of occupied persons in agriculture by working hours for all categories of holdings*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Företagskategori	Årlig arbetstid, timmar					Totalt
	1–	450–	900–	1 350–	1 800–	
	449	899	1 349	1 799		
Enskild firma						
<i>Företagare</i>	28 470	12 135	7 844	4 642	14 825	67 915
Män	22 685	10 455	6 748	4 095	13 706	57 690
Kvinnor	5 784	1 680	1 096	547	1 119	10 225
<i>Makar/sambo</i>	36 246	5 390	2 886	1 577	2 857	48 956
Män	4 698	1 228	650	344	605	7 525
Kvinnor	31 548	4 162	2 236	1 233	2 252	41 431
<i>Övriga familjemedlemmar</i>	17 096	2 907	1 418	777	1 850	24 048
Män	11 761	2 152	960	598	1 605	17 076
Kvinnor	5 335	755	458	179	245	6 973
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>	2 377	1 254	1 003	1 292	2 037	7 963
Män	1 747	859	678	863	1 732	5 880
Kvinnor	630	395	325	429	305	2 083
<i>Andra tillfälligt sysselsatta</i>	..	..	..	..	..	9 083
Män	..	..	..	..	..	6 598
Kvinnor	..	..	..	..	..	2 485
Juridiska personer						
<i>Driftsledare</i>	1 005	498	369	382	2 439	4 693
Män	853	447	322	346	2 305	4 273
Kvinnor	152	51	47	37	134	421
<i>Övriga stadigvarande sysselsatta</i>	1 536	992	1 137	1 534	3 282	8 480
Män	885	518	552	1 004	2 504	5 463
Kvinnor	650	474	585	531	778	3 018
<i>Andra tillfälligt sysselsatta</i>	..	..	..	..	..	6 468
Män	..	..	..	..	..	3 814
Kvinnor	..	..	..	..	..	2 655
Totalt	..	..	..	..	..	177 615
Män	..	..	..	..	..	108 323
Kvinnor	..	..	..	..	..	69 292

Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret.

8 Produktionsmedel inom jordbruket

I kapitel 8 redovisas uppgifter om jordbrukarnas inköp av traktorer och andra maskiner och redskap. Vidare redovisas uppgifter om länsstyrelsernas förprovning av djurstallar sammanställda av Jordbruksverket. Dessutom redovisas statistik rörande certifierat utsäde, försäljning till jordbruket av bekämpningsmedel och mineralgödsel samt produktion av jordbrukets fodermedel. Statistik över bekämpningsmedel och mineralgödsel i jordbruket redovisas också i kapitel 12.

Sammanfattning

Traktorer

Totalt levererades 4 000 traktorer till det svenska jordbruket under år 2006, vilket var 200 fler än under 2005. Det genomsnittliga effektuttaget uppgick till 115,0 kilowatt. Sedan 1990 har det genomsnittliga effektuttaget på inköpta traktorer ökat med runt 90 % (**tabell 8.1**).

Värdet av jordbrukets inköp av traktorer uppgick till 2 000 milj. kr. I fasta priser har värdet av traktorinköpen ökat med ca 26 % sedan 1990 (**tabell 8.2**).

Övriga maskiner och redskap

Inköp av andra maskiner och redskap än traktorer uppgick till 3 078 milj. kr under 2006. Dominerande var redskap för skörd och tröskning som uppgick till 800 milj. kr eller 26 % av jordbrukets totala inköp av maskiner och redskap exklusive traktorer. I fasta priser har jordbrukets inköp av övriga maskiner och redskap minskat med 22 % sedan 1990 (**tabell 8.2**).

Förprovning av djurstallar

Det totala antalet förprovade djurstallar har ökat något det senaste året. Ökningen har rört djurstallar för mjölkkor, dikor, hästar samt gruppen övriga djur där bl.a. fjäderfä ingår. Däremot kan man se en knapp 40 procentig minskning av antalet förprovade djurstallar för svin.

Under år 2008 förprovades flest byggnader för hästar i Västra Götalands län (131 st) följt av övriga nöt i Västra Götalands län (102 st). De flesta förprovningar avser byggnader för hästar, övrig nöt och mjölkkor (**tabell 8.3**).

Utsäde

Officiell statistik saknas beträffande utsädesmängder. Jordbruksverkets uppgifter om certifierade utsädesmängder kan dock ses som en uppskattning av den totala försäljningen av utsäde.

Av **tabell 8.4** framgår att det totalt certifierades 174 100 ton utsäde av fröburna växtslag och 22 400 ton potatis under 2007/2008. Under samma period importerades 9 600 ton fröburna växtslag som införts från annat land inom EES-området. Vad gäller utsädespotatis finns inget krav på införselanmälan vid import från annat EES-land. Därmed finns heller inga tillförlitliga uppgifter om kvantiteten importerat potatisutsäde.

Bekämpningsmedel

Tabell 8.5 visar försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket i ton under perioden 1990–2007.

Under 2007 såldes drygt 1 640 ton bekämpningsmedel, vilket är en minskning med 3 % sedan föregående år. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel. Sammantaget

minskade försäljningen av ogräsmedel inklusive tillväxtregulatorer med drygt 80 ton eller 6 % sedan 2006.

Försäljningen av insektsmedel till jordbruket ökade även detta år, vilket delvis kan förklaras av omfattande förekomst av rapsbaggar i oljeväxter. Betningsmedlen minskade, vilket förmodligen beror på en minskad användning av kemiska betmedel till förmån för biologiska betmedel (*pseudomonas chlororaphis*) som redovisas på annat sätt i statistiken. Svampmedel ökade med 40 ton, p.g.a. starka svampangrepp i stråsåd och potatis.

Mineralgödsel

Tabell 8.6 visar total förbrukning mätt som försäljningen av mineralgödsel samt i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Redovisningen avser vikten av den sålda varan och inte av respektive näringsämne. Enkla kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 46 % kväve.

De rena kvävegödselmedlen utgörs främst av kalksalpeter N 15,5 (15,5 % kväve), av kalkkammonsalpeter/Axan (26–28 % kväve) samt av ammoniumnitrat N 34 (34 % kväve). Bland de sammansatta gödselmedlen är NP 27-5+S dominerande i gruppen NP-medel, medan PK 11-21, NK 20-15 samt NPK 21-3-10 och 27-3-3 är dominerande i övriga grupper.

Försäljningen av mineralgödsel har sedan 2000/01 minskat med 25 %, men ökat med 3 % i jämförelse med föregående år. Mellan 2005/06 och 2006/07 ökade försäljningen av enkla gödselmedel med 6 % och försäljningen av de sammansatta gödselmedlen minskade med 1 %.

Försäljningen av kväve, uttryckt som ren växtnäring har mellan de senaste åren ökat, men är ändå en av de lägsta noteringarna sedan 1960-talet.

Den ökade försäljningen av kväve bedöms främst bero på att prisnivån på spannmål började stiga under hösten 2006. Inför 2007-års odlingsssäsong fanns den ”nya” prisnivån med i bakgrunden inför beslut om kvävegivans storlek år 2007. Prisrelationen mellan kväve och produkt bedöms ha lett till att kvävegivan ökades något jämfört med tidigare. En annan or-

sak till ökad användning av kväve kan vara att arealen spannmål ökade något mellan 2006 och 2007, men denna förändring bedöms ha haft mindre betydelse än de spirande förhoppningarna om bättre produktpriser.

Fodermedel

Råvaruförbrukningen till foderblandningar har under 2008 minskat för de svenska råvarorna med 7 %, medan förbrukningen för importerade råvaror ökat med 14 % jämfört med föregående år (**tabell 8.7**). Spannmål dominerar den inhemska råvaruförbrukningen, medan oljehaltiga frön eller frukter, däribland soja, utgör den största delen av de importerade råvarorna.

I **tabell 8.8** redovisas råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag. Förbrukningen har minskat för alla djurslag. Minskningen är störst för övriga djur, 34 %, och nöt samt hund och katt, 10 % för båda grupperna. Den svenska råvaruansvändningen till fjäderfä- och hästfoder har dock ökat sedan 2004 med 4 respektive 17 % och till gruppen övriga djurslag har användningen ökat mer än 60 %. Spannmål är den vanligaste råvaran i samtliga foderblandningar. I foder till nötkreatur används även mycket raps, som ingår i redovisningen för oljehaltiga frön eller frukter.

Om statistiken

Maskiner och redskap

Jordbruksverket genomför varje år sedan 1979 en undersökning om försäljningen av lantbruksmaskiner och -redskap. Fram till och med den undersökning som avsåg 1991 var dessa undersökningar totalundersökningar. Därefter har totalundersökningar genomförts intermitent. Den senast genomförda totalundersökningen avsåg 2006 medan undersökningar för 2004 och 2005 varit urvalsundersökningar.

De redovisade värdena av försålda maskiner och redskap grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej kunnat tas till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Förprovning av djurstallar

Stallar eller andra förvaringsutrymmen för hästar samt för djur som hålls för produktion av livsmedel, skinn, ull eller päls får inte uppföras, byggas till eller byggas om utan att stallat eller förvaringsutrymmet på förhand har godkänts från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Detsamma gäller när ett stall eller ett förvaringsutrymme ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt, eller när en byggnad eller ett förvaringsutrymme som förut använts för annat ändamål inreds som djurstall eller tas i bruk som djurstall. Kravet på förprovning gäller också för hägn.

Kraven på förprovning och besiktning av djurstallar finns i djurskyddsförordningen. Länsstyrelsen förprövar djurstallet utifrån de ritningar och uppgifter som visar den planerade lösningen. När åtgärden är genomförd gör länsstyrelsen en besiktning för att kontrollera att granskningsunderlaget har följts vid byggandet.

Förprovning krävs inte om antalet djurplatser på anläggningen för det berörda djurslaget efter den planerade byggnadsåtgärden understiger 5 hästar, 10 vuxna nötkreatur, 20 ungnöt, 10 vuxna svin, 50 slaktsvin, 100 tillväxtgrisar, 20 vuxna får eller getter, 500 fjäderfän utom strutsfåglar eller 3 strutsfåglar.

Statistik rörande förprovning av byggnader sammanställs årligen av Jordbruksverket.

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot kan försäljningen av utsäde uppskattas genom statistik över certifierade kvantiteter från den officiella utsädeskontrollen.

Utsädeslagstiftningen omfattar utsäde (fröer) och utsädespotatis av växtarter som används inom jordbruket och trädgårdsodlingen, såväl i den yrkesmässiga produktionen som inom fritidsodlingen. Detta innebär att utsäde av lantbruks-, köks-, prydnads- och fruktväxter omfattas.

Lagstiftningen handlar om saluföring och

produktion av utsäde – vad som får saluföras (vilket inkluderar överlåtelse, lagerhållning och utbudande till försäljning), vilken kvalitet utsädet måste ha samt hur märkning och förpackning ska ske.

Sedan den 1 januari 2006 är verksamheterna vid Statens utsädeskontroll (SUK) och Statens växtskyddsnämnd inordnade i Jordbruksverket.

Certifiering av utsäde är en myndighetsuppgift. Det omfattar i korthet en kvalitetskontroll, att utsädet vid analysering visats uppfylla kraven på kvaliteten och att härstamningen kontrollerats liksom att utsädesodlingen har fältbesiktigats. Dessutom omfattas även förslutningen och märkningen av förpackningen samt utfärdandet av bevis om certifiering av utsädespartiet.

För att utsäde av lantbruksväxter ska kunna certifieras måste arten finnas upptagen i utsädesförordningen (2000:1330) och sorten vara intagen i den svenska sortlistan eller i Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för lantbruksväxter.

För utsäde av köksväxter gäller samma förutsättningar bortsett från att det är fråga om Europeiska gemenskapens gemensamma sortlista för köksväxter. Dessutom räcker det om sorten finns med i en nationell sortlista från något land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Utsäde av köksväxter kan antingen certifieras eller kvalitetskontrolleras som standardutsäde.

För att utsäde ska få certifieras måste det uppfylla de kvalitetskrav som Jordbruksverket fastställer i sina föreskrifter. Dessa krav rör huvudsakligen renhet (art och sort), grobarhet, sundhet och lagringsförmåga. Kvalitetskraven omfattar även produktionsförhållanden som grundutsädet till den odling varifrån utsädet har skördats, utsädesodlingens läge och tillstånd under växttiden samt utsädets sortrenhet.

För utsädespotatis finns även krav som gäller lagringsbetingelser, knölkvalitet samt användning och rengöring av maskiner och annan utrustning för odling och hantering av utsädet.

Utsäde av fröburna växtslag av lantbruksväxter, utom utsädespotatis, får certifieras av Jordbruksverket och av Frökontrollen Mellansverige AB (juridisk person som Jordbruksverket har förklarat behörig för certifiering). Utsädespotatis får endast certifieras av Jordbruksverket. Även kontrollen av köksväxtutsäde som standardutsäde utförs av Jordbruksverket.

Statistik rörande utsädescertifieringen sammanställs av Jordbruksverket.

Bekämpningsmedel

Sedan 1979, publiceras årligen uppgifter om försålda kvantiteter av bekämpningsmedel (verksamma ämnen) i Sverige. Statistiken baseras på information från innehavare av godkännande för bekämpningsmedel.

Mineralgödsel

Statistiken om försäljning av mineralgödselmedel (handelsgödsel) samlas in genom en enkätundersökning till tillverkare och importörer av mineralgödselmedel. Enligt lag skall mijöavgift erläggas med hänsyn till medlens kväve- och kadmiuminnehåll. Från det register som upprättas över de företag som betalar gödselmedelskatt hämtas underlag för enkätundersökningen.

Undersökningen sker samordnat mellan Jordbruksverket och SCB. Jordbruksverkets statistik inriktar sig på försäljningen i ton vara per produkt medan SCB:s redovisning sker uttryckt i ren växtnäring per län.

Hänsyn har i denna statistik ej kunnat tas till ev. lagerförändringar på enskilda gårdar eller i handelsledet. Uppgifterna som redovisas är baserade på den försäljning som sker till jordbruket och trädgårdsnäringen. Användningen av handelsgödsel i skogsbruket eller de specialgödselmedel som används för golfbanor samt organiska gödselmedel ingår inte i statistiken.

Fodermedel

Jordbruksverket begär in rapporter om råvaruförbrukningen från foderföretagen varje halvår.

Företagen skall ange vilka råvaror som använts, till vilket djurslag foderråvaran har använts samt om råvarorna är av svenskt eller utländskt ursprung. Då systemet för inrapportering ändrades inför 2004 kan man inte göra jämförelser med statistik från 2003 eller tidigare. Rapporteringen av råvaruförbrukningen bygger på Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2006:81) om foder och är relativt detaljerad statistik.

Annan publicering

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap har från år 2003 publicerats på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik.

Mer information om förprovning och djurskyddsbestämmelser finns på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.

Uppgifter om certifierat utsäde har publicerats på f.d. Statens utsädeskontroll (SUK) webbplats (www.utsadeskontrollen.se) under rubriken Statistik. Informationen finns kvar där tills vidare, men kommer på sikt att läggas över på Jordbruksverkets webbplats. Fram till dess finns länkar från Jordbruksverket till SUK via www.sjv.se, Växt, miljö och vatten samt Utsädes- och sortfrågor.

Uppgifter om försålda kvantiteter bekämpningsmedel i jordbruket har publicerats på Kemikalieinspektionens webbplats (www.kemi.se) under rubriken Statistik.

Statistik över försäljningen av mineralgödsel i jordbruket har publicerats i rapporten "Försäljning av mineralgödsel 2006/07" på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik.

Foderstatistik för 2008 publiceras i rapporten "Jordbrukets foderkontroll 2008" på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Djur och veterinär.

Tabell 8.1
Antal levererade traktorer 1990–2006
Number of delivered tractors

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget. Kilowatt
2006	4 000	115,0
2005	3 800	110,4
2004	3 800	111,4
2000	4 000	76,0
1995	2 900	69,0
1990	3 988	60,7

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.2
Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1990–2006, milj. kr
Purchases of machinery and implements by the agricultural sector

	1990	1995	2000	2004	2005	2006
<i>Löpande priser</i>						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	999	1 079	1 673	1 741	1 850	1 996
Övriga tillhörande gruppen traktorer	15	3	21	28	23	19
Jordbearbetningsredskap	262	152	224	161	126	145
Redskap för sådd, spridning m.m.	200	184	234	253	212	344
Redskap för skörd och tröskning	516	433	640	731	658	800
Vagnar	139	41	94	246	217	170
Torkar, kvarnar, silor m.m.	219	119	206	208	201	170
Potatis och rotfruktsredskap	67	100	77	178	120	25
Transportredskap och lastapparater ¹	179	170	292	302	347	420
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	64	110	164	108	134	143
Stallutrustningar	227	342	309	414	469	400
Bevattningsutrustningar	18	28	14	25	25	15
Diverse ²	73	56	75	138	145	99
Skogs- och trädgårdsredskap för lantbruket ³	..	..	..	318	317	328
Summa	2 978	2 817	4 023	4 851	4 844	5 074
<i>2006 års priser</i>						
Traktorer	1 600	1 382	1 930	1 864	1 850	2 015
Övriga maskiner och redskap	3 904	2 630	2 920	2 987	2 994	3 059
Summa	5 504	4 012	4 850	4 851	4 844	5 074

1) Exklusive vagnar.

2) Elmotorer och hydroforer som ingått i posten "Diverse" har utgått fr.o.m. 2003 års undersökning.

3) Ny post fr.o.m. 2003 års undersökning.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.3
Antalet förprovade djurstallar under 2008
Number of pre-tested buildings for livestock

Område	Mjölkkor	Dikor	Övriga nöt	Suggor	Slaktsvin	Övriga svin	Hästar	Övriga djur ¹
<i>Län</i>								
Stockholms	1	2	4	–	–	–	48	6
Uppsala	17	13	27	1	1	1	33	3
Södermanlands	12	8	28	–	1	–	34	14
Östergötlands	24	21	16	2	–	–	41	10
Jönköpings	30	32	48	3	1	1	43	4
<i>Kronobergs</i>								
Kronobergs	9	19	39	–	–	–	35	12
Kalmar	39	27	55	4	–	5	30	21
Gotlands	10	8	18	–	1	–	9	17
Blekinge	4	2	12	–	–	–	21	10
Skåne	22	30	20	10	6	–	86	26
<i>Hallands</i>								
Hallands	27	24	48	4	5	2	70	10
<i>Västra Götalands</i>								
Västra Götalands	43	41	102	6	6	5	131	23
<i>Värmlands</i>								
Värmlands	11	9	15	2	2	2	16	5
<i>Örebro</i>								
Örebro	5	12	12	1	–	1	24	13
<i>Västmanlands</i>								
Västmanlands	7	2	9	3	1	2	32	4
<i>Dalarnas</i>								
Dalarnas	7	6	6	1	1	–	13	14
<i>Gävleborgs</i>								
Gävleborgs	23	17	22	–	–	1	17	12
<i>Västernorrlands</i>								
Västernorrlands	5	11	13	–	–	–	6	2
<i>Jämtlands</i>								
Jämtlands	11	7	11	–	–	–	9	5
<i>Västerbottens</i>								
Västerbottens	20	5	24	–	1	–	14	4
<i>Norrbottnens</i>								
Norrbottnens	3	2	8	–	–	–	10	1
<i>Hela riket</i>								
2008	330	298	537	37	26	20	722	216
2007	262	295	558	50	50	32	616	191
2006	276	227	588	61	46	27	564	167
2005	242	226	545	34	28	24	540	150
2000	466	240	606	78	54	37	190	111
1994/95	926	107	224	240	116	43	.. ²	.. ²

1) Får/getter, fjäderfä och pälsdjur.

2) Sammanlagt 87 förprovade djurstallar för häst, får/getter, fjäderfä och pälsdjur.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.4
Total kvantitet certifierat utsäde 2006/07 och
2007/08, ton

Total quantity of state certified seed

Utsädesslag	Certifierat i Sverige		Importerat certifierat utsäde	
	2006/07	2007/08	2006/07	2007/08
Stråsäd				
Höststråsäd	62 555	62 844	1 333	2 812
Vårstråsäd	79 282	98 086	3 080	3 197
Foderväxter				
Baljväxter	6 649	5 601	1 065	459
Gräs	6 589	5 709	2 436	2 549
Övr. foderväxter	22	0	44	71
Betor	411	538	282	321
Olje- och fiberväxter	1 277	1 233	382	238
Köksväxter	17	42	0	0
S:a fröburna växtslag	156 802	174 053	8 622	9 646
Potatis	20 569	22 354	–	–

Källa: Statens utsädeskontroll.

Tabell 8.5**Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket.****Kvantitet verksam substans 1990–2007, ton***Total sale of pesticides to agriculture. Quantities of active substance*

Bekämpningsmedel	Totalt	Därav			
		Insekts- medel ¹	Svamp- medel ²	Betrnings- medel ³	Ogräs- medel ⁴
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
2007	1 643	40	228	25	1 350
2006	1 696	33	188	44	1 431
2005	1 569	18	211	42	1 298
2000	1 652	17	186	52	1 397
1995	1 224	17	133	67	1 007
1990	2 344	26	546	97	1 675

1) Inkluderar inte myggmedel.

2) Inklusive mikronäringsämnen och baljväxtbakterier.

3) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

4) Inklusive medel för tillväxtreglering.

Källa: Kemikalieinspektionen.

Tabell 8.6
Förbrukning av mineralgödsel inom jord- och trädgårdsbruk 1990/91–2006/07, milj. kg

Use of commercial fertilizers in agriculture and horticulture

	1990/91	1995/96	2000/01	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
<i>Enkla gödselmedel</i>							
Kvävegödsel	685,4	555,9	579,4	474,7	361,0	360,9	383,2
Fosforgödsel	12,0	4,2	2,6	1,5	1,0	0,8	0,9
Kaliumgödsel	6,0	8,0	9,2	10,3	10,1	9,4	10,4
Svavelgödsel	–	–	0,6	0,5	0,6	0,5	0,4
<i>Sammansatta gödselmedel</i>							
NP-gödsel	42,8	56,4	44,5	46,1	35,1	34,6	22,7
PK-gödsel	74,3	62,6	33,5	23,9	17,3	14,4	13,6
NK-gödsel	18,6	13,0	20,2	9,2	8,2	9,7	11,0
NPK-gödsel	292,3	266,6	284,8	285,0	290,4	281,7	288,9
Totalt	1 130,9	966,7	974,8	851,2	723,8	712,0	731,0

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.7
Råvaror ingående i foderblandningar för samtliga djurslag 2007 och 2008, ton
Feed materials in compound feeds for all animals

Foderråvara	Producerat		Importerat	
	i Sverige		2007	2008*
	2007	2008*		
Spannmål; produkter och biprodukter	1 036 225	986 934	45 277	83 946
Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter	133 874	125 456	417 355	485 719
Frön från baljväxter; produkter och biprodukter	15 200	8 692	610	1 216
Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter	58 588	34 812	97 419	104 279
Andra frön och frukter; produkter och biprodukter	–	–	5 436	8 235
Vallfoder och grovfoder	5 191	7 772	15 508	11 769
Andra växter; produkter och biprodukter	5	9	5	1
Mjölksprodukter	9 688	3 024	5 191	1 062
Produkter från landdjur ¹	7 725	7 457	5 730	4 903
Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter ²	2 228	395	3 814	4 724
Mineraler	76 562	81 956	28 535	11 145
Diverse ³	49 091	50 758	4 532	4 644
Övriga produkter ⁴	49 131	40 708	6 842	6 027
Totalt	1 443 508	1 347 972	636 254	727 669

1) Köttmjöl, mjöl av kött med ben, benmjöl, grevar, fjäderfämjöl (äv. hydrolyserat), blodmjöl och animaliskt fett.

2) Fiskmjöl och fiskolja (äv. raffinerad och härdad).

3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.

4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 8.8
Råvaror ingående i foderblandningar producerade i Sverige för samtliga djurslag 2008*, ton

Feed materials in compound feeds produced in Sweden for all animals

Foderråvara	Svin	Fjäderfä	Nöt	Häst	Hund/ Katt	Övrigt	Totalt
<i>Spannmål; produkter och biprodukter</i>							
Varav havre	26 187	42 457	50 651	10 351	36	2 633	132 314
korn	77 155	17 460	67 139	2 448	537	1 886	166 625
vete	103 300	221 786	53 565	5 305	15 696	1 776	401 427
vetefodermjöl	18 007	2 338	17 092	686	–	297	38 420
vetekli	14 458	8 404	49 062	7 378	677	1 776	81 754
rågvete	9 612	14 538	70 788	–	16	532	95 486
torkad drank	1 528	63	28 153	25	433	468	30 669
Summa	254 622	313 626	357 940	30 384	19 410	10 953	986 934
<i>Oljehaltiga frön eller frukter; produkter och biprodukter</i>							
Varav raps	664	8 453	1 031	–	–	10	10 157
raps, extraherad	2 581	215	96 915	–	–	520	100 230
Summa	5 765	9 294	109 531	77	160	629	125 456
<i>Frön från baljväxter; produkter och biprodukter</i>							
Varav ärtor	1 468	2 400	3 324	7	1	75	7 274
Summa	2 271	2 400	3 928	7	1	85	8 692
<i>Stamknölar, rotfrukter och rötter; produkter och biprodukter</i>							
Varav (socker)betmassa	105	–	7 057	192	331	112	7 795
(socker)betmelass	1 004	2	12 891	658	–	217	14 772
Summa	2 529	437	27 221	2 468	458	1 699	34 812
<i>Andra frön och frukter; produkter och biprodukter</i>							
Summa	–	–	–	–	–	–	–
<i>Vallfoder och grovfoder</i>							
Summa	31	187	2 235	2 129	–	3 190	7 772
<i>Andra växter; produkter och biprodukter</i>							
Summa	–	3	–	1	5	–	9
<i>Mjölkprodukter</i>							
Summa	1 001	–	1 970	15	7	31	3 024
<i>Produkter från landdjur¹</i>							
Summa	177	2 814	–	–	4 446	20	7 457
<i>Fiskar, andra marina djur; produkter och biprodukter²</i>							
Summa	323	12	–	–	59	–	395
<i>Mineraler</i>							
Summa	19 421	33 999	21 723	6 406	21	386	81 956
<i>Diverse³</i>							
Summa	8 394	14 774	27 129	295	44	122	50 758
<i>Övriga produkter⁴</i>							
Summa	3 139	5 707	14 971	1 385	11 989	3 517	40 708
<i>Totalt</i>							
2008	297 673	383 251	566 647	43 168	36 601	20 631	1 347 972
2007	300 764	394 938	628 730	47 185	40 529	31 362	1 443 508
2006	305 037	396 180	740 739	52 000	41 506	32 501	1 567 963
2005	315 920	367 876	632 516	27 596	38 803	14 674	1 397 385
2004	367 558	369 099	737 405	36 889	39 011	12 635	1 562 597

1) Kötmjöl, mjöl av kött med ben, benmjöl, grevar, fjäderfämjöl (äv. hydrolyserat), blodmjöl och animaliskt fett.

2) Fiskmjöl och fiskolja (äv. raffinerad och härdad).

3) Bageri- och pastaprodukter och biprodukter därav, fettsyror och salter av fettsyror.

4) Produkter som innehåller råvaror som inte ingår i ovanstående produktgrupper.

Källa: Jordbruksverket.

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande.

EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att:

- Öka produktiviteten i jordbruket
- Ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- Stabilisera marknaderna
- Trygga livsmedelsförsörjningen
- Ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket

jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag

från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd, och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.8**).

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att:

- jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
- jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Varje stödrätt har ett fastställt stödvärde som varierar mellan enskilda jordbrukare. Värdet beror på:

- vilken slags mark som låg till grund för tilldelningen av stödrätterna
- vilken region som stödrätterna tilldelades i
- om stödrätterna förutom grundbeloppet även består av ett tilläggsbelopp.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:

- handel med stödrätter och
- hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen. Av **tabell 9.2** framgår att för 2008 utbetalades ca 6 467 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Stöd för proteingrödor

Från och med stödår 2004 lämnas stöd för odling av proteingrödor. Stödet ingår i den nya jordbruksreformen och kan sökas av jordbrukare som odlar vissa proteingrödor (baljväxter).

Stödet är på maximalt 55,57 euro per hektar (cirka 500 kr/ha). Inom hela EU finns en maximal areal på 1,6 milj. hektar, någon nationell nivå finns inte. Om jordbrukarna inom EU söker stöd för en större areal än den arealen kan stödet komma att minskas. Minskningen kommer då att ske proportionellt.

I Sverige är den ansökta arealen 30 328 ha för 2008, jämfört med 2007, då den ansökta arealen var 34 933 ha.

Stöd för energigrödor

Från och med stödår 2004 lämnas ett särskilt stöd för odling av energigrödor.

Jordbrukare som odlar energigrödor kan ansöka om det särskilda stödet för odling av energigrödor. Alla jordbruksgrödor kan berättiga till stöd under förutsättning att de används till godkända energiändamål.

Stödet är maximalt 45 euro (ca 410 kronor) per hektar. Inom hela EU finns en garantiareal på 2 miljoner hektar. Visar det sig att jordbrukarna inom EU sökt stöd för en större areal än garantiarealen kommer stödet per hektar att minska. 2007 blev ersättningen ca 30 euro (ca

290 kronor) per hektar. För att du ska få stödet för energigrödor krävs att stödet uppgår till minst 100 euro (ca 900 kronor). 2008 blev det full ersättning.

Den ansökta arealen i Sverige är 19 344 ha för 2008, jämfört med 2007 då den ansökta arealen var 45 335 ha.

Stöd för odling av grödor för industri- och energjämdamål

Den som odlar industri- och energigrödor har möjlighet att söka tre olika stöd:

- Stödet för energigrödor
- Gårdsstödet
- Investeringsstöd för att plantera energiskog

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis

Jordbrukare som odlar stärkelsepotatis kan ansöka om stöd för kontrakterad stärkelsepotatis.

Stödbeloppet är 66,32 euro (cirka 600 kr) per potatismängd, som behövs för att tillverka ett ton stärkelse. Beloppet justeras efter stärkelseinnehållet i potatisen.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis till industrin har för 2008 t.o.m. april utbetalts 36 milj. kr.

Stöd för kvalitetscertifiering

Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontroller som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och mjölkproduktion eller får och getter.

Från och med 2008 är hektarersättningen och den fasta ersättningen ersatt av ett lika stort belopp för alla jordbrukare. Det finns en summa pengar som kommer att fördelas på alla som blir berättigade till stödet. Hur stor ersätt-

ningen blir beror alltså på hur många jordbrukare som söker stödet och hur mycket pengar det finns att fördela respektive år. Det är omöjligt att i förväg veta hur stor ersättningen kommer att bli. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd till mervärden i jordbruket

Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:

- Spannmål, oljevaxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin, hampa m.m.
- Nötkött
- Mjolkproduktion
- Får och getter

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudier. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter samt marknadsundersökningar och testproduktion.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (cirka 900 kr) betalas inte ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Handjursbidrag

Handjursbidrag kan beviljas för tjurar och stutar som slaktas i Sverige, säljs till annat EU-land eller exporteras till länder utanför EU. Slaktvikten på tjurarna ska vara minst 185 kg och stutarna måste ha uppnått en ålder av 9 månader.

Antal djur som berättigar till handjursbidrag begränsas av en bidragskvot som är 250 000 djur.

Mjölkbidrag

Mellan åren 2004 och 2006 fanns det ett mjölkbidrag till mjölkproducenter. Från och med 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Modulering

Med modulering, menas att pengar förs över från vissa andra stöd till miljö- och landsbygdsprogrammet.

För 2008 gjordes avdrag för modulering på 5 % av det totala stödbeloppet för följande stöd; gårdsstödet, mjölkbidraget, handjursbidraget, stödet för proteingrödor, stödet för energigrödor, stödet för kvalitetscertifiering, stödet till mervärden i jordbruket och stödet för kontrakterad stärkelsepotatis.

Det är 5 % av det totala stödbeloppet (per jordbrukare) som överskrider 5 000 euro som ska gå till miljö- och landsbygdsprogrammet, resten kommer att återbetalas till brukaren vid ett senare tillfälle.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stödområdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav. Pensionärer kunde t.o.m. 2006 inte få kompensationsbidrag.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 2 550 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västra Götalands län följt av Västerbottens län är de län där mest kompensations-

bidrag har utgått. Totalt utbetalades 699 milj. kr i kompensationsbidrag för år 2008.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion samt för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark. Pensionärer kunde t.o.m. 2006 inte få nationellt stöd.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2009 har 250 milj.kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2008. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren (20 år när det gäller stödet till våtmarker och småvatten).

Den 1 januari 2007 startade ett nytt landsbygdsprogram, "Landsbygdsprogram för Sverige år 2007–2013". För information om det nya programmet hänvisas till Jordbruksverket, www.sjv.se. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2008.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöersättningar söks för år 2008.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöersättningar. Totalt utbetalades det år 2008 2 119 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län, vilket motsvarar 17 % respektive 10 % av utbetalningarna.

Bevarande av betesmarker och slätterängar

Från och med 2001 finns två stöd för betesmarker och slätterängar. Dels ett projektstöd för restaurering av betesmarker och slätterängar och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slätterängar, betesmarker, skogs- och fåbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävden upphört. Syftet med stödet för skötsel av betesmarker och slätterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 10 000 kr/ha och år. Ersättning lämnas för betesmarker och slätteräng med allmänna värden samt betesmarker och slätteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för fåbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslätter och efterbete ger ytterligare ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenvägar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att man ska få ett åtagande för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet måste den sammanlagda

ersättning för det första året i åtagandeperioden vara minst 1 000 kronor. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör och därmed bidra till att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. För att uppnå målet ska det senast 2010 finnas ett tillräckligt antal djur för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige. Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Syftet med detta stöd är att bevara odlingslandskapet och förhindra omfattande nedläggning av jordbruksmark. Därigenom bevaras en biologisk mångfald och värdefulla kulturmiljöer. Ersättning lämnas för skötsel av slättervall och betesvall på åkermark. Detta stöd har från och med år 2007 slagits ihop med stödet för Vallodling.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med ersättningen är att jordbruksmarken ska användas på ett hållbart sätt. Ekologisk produktion har positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga och för biologisk mångfald. Miljöersättningen har utformats för att bidra till att de nya målen för ekologisk produktion uppfylls. Målen till år 2013 är att – 20 procent av jordbruksmarken ska vara certifierad för ekologisk produktion

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 650–7 500 kr /ha. Ersättning för ekologisk djur-

hållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk odlad slättervall, betesvall och grönfodergrödor. Mark i åtagande för betesmarker och slätterängar kan också ligga till grund för djurersättning. Ersättning för ekologisk djurhållning baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som du har inom företaget. Ett hektar åkermark motsvaras av 1,0 djurenhet och ett hektar betesmark eller slätteräng motsvaras av 0,5 djurenheter. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor, am- och dikor till 71,43 för värphöns. Ersättningen per djurenhet varierar mellan 800–1 600 kr.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att bidra till ett öppet och variationsrikt landskap. Detta gynnar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Vallodlingen bidrar också till att minska växtnärläckaget och erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel. Ersättningen består av en grundersättning som du kan få i hela landet om du odlar vall, och en tilläggsersättning för slätter- och betesvall som du kan få i stödområdena 1–5. För att få tilläggsersättningen måste man ha djur.

Grundersättningen är 300 kr per hektar i hela landet. Tilläggsersättningen mellan de olika stödområdena varierar mellan 250–1 800 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning i havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga

ersättningsnivån ligger för fånggröda på 800 kr/ha och för vårbearbetning på 300 kr/ha. Fånggröda och vårbearbetning på samma mark ger 1 300 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna minskar de negativa effekterna av växtnärläckage och bevarar och förstärker den biologiska mångfalden. De fyller även andra viktiga funktioner, som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation.

Stödnivån för anläggning av våtmarker och småvatten kan högst vara 90 % av stödberättigande kostnader och ersättning kan lämnas med högst 200 000 kr/ha i Kalmar, Gotland, Blekinge, Skåne, Halland och Västra Götalands län och med högst 100 000 kr/ha i övriga län. Den årliga ersättningsnivån för skötsel av våtmarker och småvatten ligger på 3 000 kr/ha för åkermark och 1 500 kr/ha på betesmark och annan mark. Dessutom kan ytterligare ersättning på 1 000 kr/ha utgå vid höga markvärden. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnärläckage till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 400 kr/ha.

Sockerbetor på Gotland

Ersättning lämnas till jordbrukare på Gotland med miljövänlig odling av sockerbeter. Syftet är att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnäringens utlakning till Östersjön. Ersättning lämnas endast på Gotland. Detta stöd togs bort från och med år 2007.

Skyddszoner

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag i stödområdena 5 och 9. Skydds-zonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skyddszonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 1 000 kr/ha.

Företagsstöd

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennäringen, trädgårdsområdet och livsmedelsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Stöd till modernisering av jordbruksföretag (tabell 9.6)

Stöd till modernisering av jordbruksföretag ska bidra till att påskynda företagets anpassning till nya marknadsförutsättningar men samtidigt ge positiva effekter för biodiversitet, miljövänlig produktion, djurvälstånd och arbetsmiljö. Under åtgärden ingår även stöd för plantering av energigrödor på åkermark.

Stödet är inriktat på att beviljas som en procentsats av planerade fasta investeringar och betalas ut först då dessa har genomförts och betalats. Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande inves-

teringskostnader. Till jordbruksföretag inom mindre gynnande områden i norra Sverige kan ytterligare högst 20 procentenheter beviljas.

De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp och i vissa fall även en sänkt stödandel. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsökonomi. Varje länsstyrelse har tagit fram egna prioriteringar, vilket gett åtgärden en viss lokal prägel. Prioriteringsordningen framgår av länsstyrelsernas genomförandestrategier.

Startstöd (tabell 9.6)

Startstödet ska bidra till att främja en långsiktig lönsam och konkurrenskraftig jordbruksnäring genom att stödja unga personer som för första gången vill etablera sig som ägare till ett jordbruksföretag. Stödet kan också underlätta och påskynda generationsväxlingar i jordbruksföretagen och därmed leda till en förnyring av jordbrukarkåren. Stödet hjälper till genom att ett bidrag av likvida medel underlättar ett övertagande eller en nyetablering, särskilt med tanke på att ett beviljat startstöd sannolikt gör det lättare att banklån beviljas.

Startstöd lämnas med högst 250 000 kr i form av en startpremie till företagare under 40 år som för första gången etablerar sig som företagare i ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Den största delen av företagen som har fått stöd har haft djur/köttproduktion jämte växtodling som inriktning. Därefter har mjölkproduktion, trädgård, får och hästar varit de vanligaste inriktningarna.

Stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter (tabell 9.7)

Stödet för högre värde, eller förädlingsstödet, är ett investeringsstöd som kan lämnas för förädling och saluföring av produkter från jord- och skogsbruk inklusive rennäring och trädgårdsnäring. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsökonomi. Länsstrategierna innehåller ytterligare prioriteringar.

Landsbygdsprogrammet medger stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Efter särskild prövning kan ytterligare 10 procentenheter beviljas till företag inom glest befolkade områden i norra Sverige. De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp eller en sänkt stödandel.

Prisstöd m.m. till rennärningen

Utöver de stöd till rennärningen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.8**.

Efter Tjernobylyolyckan betalades ersättning till rennärningen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.8** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgått förutom tabell 9.6 där beviljade stöd redovisas. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2008.

Tabell 9.1
Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2008¹, milj. kr
Disbursed direct support to the agricultural holdings

	2000	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Gårdstöd</i>	.	.	5 315	5 516	6 088	6 467
Stöd för proteingrödor ²	.	..	21	19	16	15
Stöd för energigrödor	.	6	11	19	11	5
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	.	37	29	33	36
Nationellt kuvertet	.	.	1	2	1	1
Återbetalning modulering	.	.	61	82	101	–
<i>Arealersättning</i>	3 480	4 054	.	.	.	.
<i>Djurbidrag, generella</i>	940	1 940	733	1 034	324	306
Handjursbidrag	331	509	263	331	324	306
Am- och dikobidrag	198	270	.	.	.	.
Tackbidrag	31	40	.	.	.	.
Slaktbidrag	130	422	.	.	.	.
Extensifieringsbidrag	250	344	.	.	.	.
Mjölkbidrag ³	.	355	471	703	.	.
<i>Regionala stöd</i>	864	866	916	898	989	949
Kompensationsbidrag	574	559	639	627	712	699
Nationellt stöd norra Sverige	289	306	276	271	277	250
<i>Miljöstöd, gamla</i>	1 929	.	.	.	.	.
Öppet odlingslandskap	582	.	.	.	.	.
Ekologisk odling	268	.	.	.	.	.
Flerårig vallodling	433	.	.	.	.	.
Biologisk mångfald o. kulturmiljövården	520	.	.	.	.	.
Betesmarker	333	.	.	.	.	.
Slätterängar	14	.	.	.	.	.
Kulturmiljö	173	.	.	.	.	.
Miljökänsliga områden	24	.	.	.	.	.
Våtmarker och småvatten	9	.	.	.	.	.
Extensiv vall, skydds zoner	6	.	.	.	.	.
Fånggrödor	9	.	.	.	.	.
Resurshållande konventionellt jordbruk	94	.	.	.	.	.
Återskapande av slätterängar	3	.	.	.	.	.
Odling av bruna bönor på Öland	2	.	.	.	.	.
Utrotningshotade djurraser	3	.	.	.	.	.
Kulturmiljöstöd för renskötselområdet	0	.	.	.	.	.
<i>Miljöstöd, nya</i>	128	2 110	2 345	2 338	2 190	2 119
Betesmarker och slätterängar	.	669	754	745	740	715
Natur- och kulturmiljöer	.	165	168	158	115	109
Kulturmiljöer i renskötselområdet	1	7	11	16	18	21
Utrotningshotade husdjurraser	4	5	6	6	7	7
Öppet och varierat odlingslandskap	.	503	509	513	.	.
Ekologisk produktion	126	520	573	587	512	503
Vallodling	.	.	85	92	617	607
Minskat kväveläckage	.	203	197	178	143	129
Våtmarker och småvatten	.	7	8	11	13	13
Bruna bönor på Öland	.	2	2	2	1	1
Sockerbetor på Gotland	.	3	3	2	.	.
Skydds zoner	.	26	28	29	24	14
<i>Stöd för växtodlingsplaner</i>	.	129	.	.	.	.
<i>Summa utbetalade direktstöd</i>	7 340	9 099	9 440	9 843	9 652	9 898

1) För perioden 2000–2007 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats. För år 2008 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2009.

2) Stöd för proteingrödor ingår i arealersättning t.o.m. 2004.

3) Ett nytt bidrag, mjölkbidraget, infördes från och med 2004. Fr.o.m. 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2

Gårdsstöd för stödåret 2008 utbetalade t.o.m. april 2009, 1 000-tals kr

Single farm payment and premiums for male bovines and milk

Område	Gårdsstöd	Protein- grödor ¹	Energi- grödor ²	Kontrakterad stärkelse- potatis	Handjurs- bidrag	Mjök- bidrag ³
<i>Län</i>						
Stockholms	187 226	415	220	–	3 547	.
Uppsala	329 462	1 079	581	–	7 767	.
Södermanlands	298 994	768	769	–	10 426	.
Östergötlands	597 906	2 146	750	–	23 955	.
Jönköpings	260 186	525	3	–	26 231	.
Kronobergs	138 967	185	9	–	12 515	.
Kalmar	397 278	730	42	3 650	28 751	.
Gotlands	229 325	508	16	–	13 022	.
Blekinge	91 884	34	8	11 100	5 828	.
Skåne	1 310 403	1 135	730	21 623	44 239	.
Hallands	287 333	516	26	50	16 899	.
Västra Götalands	1 062 663	4 930	325	–	50 936	.
Värmlands	185 813	554	37	–	11 398	.
Örebro	222 349	468	764	–	10 073	.
Västmanlands	249 214	683	193	–	3 642	.
Dalarnas	117 180	237	151	–	7 840	.
Gävleborgs	128 462	104	12	–	8 291	.
Västernorrlands	90 901	22	7	–	4 598	.
Jämtlands	83 454	16	–	–	5 012	.
Västerbottens	133 437	16	–	–	8 069	.
Norrbottnens	64 919	8	–	–	2 479	.
<i>Hela riket</i>						
2008	6 467 355	15 078	4 643	36 423	305 520	.
2007	6 088 092	16 445	11 412	33 370	323 941	.
2006	5 515 539	19 291	18 587	28 960	331 328	702 596
2005	5 314 878	21 058	11 681	36 756	262 797	470 651
2004 ⁴	5 128 258	..	5 959	.	509 034	355 204
2000 ⁴	4 088 860	.	.	.	330 836	.

1) Nytt bidrag, stöd för proteingrödor, infördes från och med 2004. År 2004 ingår utbetalningen i areal-ersättning.

2) Nytt bidrag, stöd för energigrödor, infördes från och med 2004.

3) Ett nytt bidrag, mjölkbidraget, infördes från och med 2004. Fr.o.m. 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

4) Jämförelsetalen för gårdsstöd t.o.m. 2004 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3

Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige¹ för stödåret 2008 utbetalt t.o.m. april 2009, 1 000-tals kr*Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden*

Område	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			Summa nationellt stöd
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär o. grönsaker	Mjök	Slaktsvin	
<i>Län</i>					
Stockholms	1 424	–	129	–	129
Uppsala	7 752	–	–	–	–
Södermanlands	222	–	–	–	–
Östergötlands	10 989	–	–	358	358
Jönköpings	65 978	22	–	–	22
Kronobergs	30 597	–	–	–	–
Kalmar	49 531	–	–	–	–
Gotlands	13 223	–	–	–	–
Blekinge	6 294	–	–	–	–
Skåne	23 870	–	–	–	–
Hallands	13 287	–	–	–	–
Västra Götalands	77 295	11	–	–	11
Värmlands	59 446	366	–	781	1 147
Örebro	15 161	–	7 572	–	7 572
Västmanlands	2 890	–	–	–	–
Dalarnas	51 919	700	2 068	54	2 822
Gävleborgs	65 997	617	16 310	1 539	18 466
Västernorrlands	47 964	1 033	28 181	2 227	31 441
Jämtlands	55 730	1 523	51 671	232	53 426
Västerbottens	67 670	3 067	84 784	4 670	92 521
Norrbottens	32 155	2 415	38 317	1 783	42 514
<i>Hela riket</i>					
2008	699 393	9 753	229 031	11 644	250 428
2007	711 868	9 650	256 085	10 800	276 535
2006	626 857	9 954	249 722	11 131	270 807
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2004	559 131	11 221	283 133	12 049	306 403
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

1) Anledningen till att det presenteras siffror för län i södra Sverige, är för att det är där företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2008, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slåtter- ängar	Öppet och varierat odlingslandskap ¹	Ekologisk produktion	Minskat kväve- läckage ²
<i>Län</i>				
Stockholms	12 113	.	14 835	–
Uppsala	19 300	.	23 802	–
Södermanlands	17 957	.	21 573	–
Östergötlands	47 494	.	34 743	–
Jönköpings	39 610	.	19 910	–
Kronobergs	21 339	.	8 960	–
Kalmar	77 440	.	14 024	–
Gotlands	29 531	.	12 206	–
Blekinge	12 273	.	2 988	–
Skåne	51 604	.	20 073	–
Hallands	15 752	.	10 138	–
Västra Götalands	57 207	.	101 916	–
Värmlands	6 757	.	36 002	–
Örebro	9 174	.	13 300	–
Västmanlands	7 252	.	16 211	–
Dalarnas	8 237	.	16 012	–
Gävleborgs	4 814	.	19 995	–
Västernorrlands	2 198	.	15 612	–
Jämtlands	11 463	.	15 302	–
Västerbottens	2 378	.	11 011	–
Norrbottnens	1 641	.	6 397	–
<i>Hela riket</i>				
2008	455 533	.	435 010	–
2007	456 900	.	448 278	148 609
2006	478 752	688 193	547 606	247 583
2005	461 401	634 268	519 694	266 879
2004	408 656	669 129	462 438	283 945
2003	430 825	646 992	413 619	275 947

1) Stödet har från 2007 slagits ihop med stödet för vallodling.

2) Uppgifter för 2008 ännu ej tillgängliga.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5
Miljöersättning för stödåret 2008 utbetalade t.o.m. april 2009, 1 000-tals kr
Environmental support

Område	Betes- marker och slätter- ängar	Natur- och kultur- miljöer	Kultur- miljöer i ren- skötsel- området	Utrot- nings- hotade hus- djurs- raser	Öppet och varierat odlings- landskap ¹	Ekologisk produk- tion	Vallodling ²
<i>Län</i>							
Stockholms	18 036	1 650	–	200	.	14 344	10 140
Uppsala	25 573	2 993	–	226	.	23 393	12 101
Södermanlands	30 192	2 043	–	160	.	25 574	13 068
Östergötlands	82 584	7 245	–	369	.	48 092	26 502
Jönköpings	57 458	8 998	–	218	.	27 117	29 622
Kronobergs	29 983	5 152	–	214	.	11 662	15 857
Kalmar	114 602	16 266	–	330	.	16 544	31 168
Gotlands	50 028	569	–	173	.	15 953	18 228
Blekinge	21 829	3 290	–	150	.	3 930	5 064
Skåne	83 332	25 457	3	681	.	29 187	28 759
Hallands	21 727	8 469	–	237	.	13 108	13 595
Västra Götalands	84 135	16 903	–	745	.	121 580	61 511
Värmlands	9 467	694	–	394	.	37 520	49 998
Örebro	17 112	2 417	–	174	.	14 921	12 483
Västmanlands	14 728	2 035	–	156	.	19 038	7 194
Dalarnas	15 301	1 312	–	660	.	18 731	30 639
Gävleborgs	9 142	448	–	469	.	19 842	52 777
Västernorrlands	3 184	367	–	266	.	13 873	48 105
Jämtlands	16 230	1 236	350	481	.	15 004	47 569
Västerbottens	4 018	1 035	1 070	422	.	8 289	62 686
Norrbottens	6 327	720	19 659	154	.	5 227	29 447
<i>Hela riket</i>							
2008	714 990	109 300	21 083	6 878	.	502 929	606 512
2007	739 895	114 847	18 188	6 540	.	511 521	617 393
2006	744 846	157 777	16 244	5 601	513 421	587 219	91 659
2005	754 401	167 511	11 762	5 367	508 983	572 845	85 316
2004	669 494	165 316	7 345	4 716	503 219	520 491	.
2000	.	.	1 461	.	.	126 484 ³	.

- 1) Stödet ingår från och med 2007 i stödet för Vallodling.
- 2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödsystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.
- 3) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.
- 4) Stödet finns inte längre.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna böror på Öland	Sockerbeter på Gotland ⁴	Skyddszoner	Summa miljöstödet
<i>Län</i>						
Stockholms	–	453	.	.	642	45 464
Uppsala	–	218	.	.	1 133	65 637
Södermanlands	–	1 094	.	.	1 896	74 027
Östergötlands	27	1 899	.	.	1 380	168 098
Jönköpings	13	171	.	.	150	123 747
Kronobergs	14	316	.	.	32	63 231
Kalmar	4 838	1 113	737	.	178	185 774
Gotlands	3 501	80	.	.	321	88 854
Blekinge	2 619	346	.	.	75	37 302
Skåne	38 090	3 671	.	.	1 246	210 426
Hallands	16 967	1 235	.	.	588	75 925
Västra Götalands	62 882	1 607	.	.	2 494	351 856
Värmlands	39	34	.	.	311	98 456
Örebro	–	974	.	.	1 268	49 349
Västmanlands	349	197	.	.	2 123	45 819
Dalarnas	–	17	.	.	76	66 736
Gävleborgs	–	–	.	.	21	82 700
Västernorrlands	–	6	.	.	–	65 802
Jämtlands	–	–	.	.	–	80 870
Västerbottens	–	–	.	.	–	77 521
Norrbottnens	–	–	.	.	–	61 535
<i>Hela riket</i>						
2008	129 338	13 429	737	.	13 934	2 119 130
2007	142 808	13 001	810	.	24 108	2 189 112
2006	177 627	11 369	1 740	2 100	28 614	2 338 215
2005	197 136	8 378	1 895	2 766	28 344	2 344 704
2004	202 804	7 086	2 068	2 817	25 966	2 111 322
2000	.	.	.	.	.	127 945

Tabell 9.6**Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötselföretag 2007–2008***Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers*

Område	Modernisering		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr
<i>Län</i>				
Stockholms	41	14 230	9	1 500
Uppsala	45	14 947	6	1 250
Södermanlands	69	19 365	8	1 200
Östergötlands	63	15 993	18	3 280
Jönköpings	81	28 708	6	1 200
Kronobergs	76	19 410	15	2 500
Kalmar	98	42 518	10	2 000
Gotlands	37	12 395	6	1 200
Blekinge	28	10 790	1	250
Skåne	171	34 375	48	9 500
Hallands	90	35 743	16	3 500
Västra Götalands	324	115 897	74	16 250
Värmlands	78	38 903	20	3 750
Örebro	50	17 650	4	1 000
Västmanlands	35	12 538	7	1 150
Dalarnas	60	19 025	14	2 700
Gävleborgs	75	24 360	24	3 000
Västernorrlands	58	40 535	11	2 750
Jämtlands	87	38 266	12	2 750
Västerbottens	58	39 346	8	2 000
Norrbottens	44	21 536	19	4 750
<i>Hela riket</i>				
2008	1 668	616 530	336	67 480
2007	84	27 402	148	29 250

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7
Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2008, 1 000-tals kr

Granted investment support to adding value to agricultural and forestry products for Sweden

Område	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tals kr
<i>Län</i>		
Stockholms	8	4 817
Uppsala	2	543
Södermanlands	5	919
Östergötlands	7	2 129
Jönköpings	4	945
Kronobergs	4	1 210
Kalmar	10	3 543
Gotlands	3	301
Blekinge	2	1 125
Skåne	41	13 267
Hallands	7	2 884
Västra Götalands	38	11 192
Värmlands	10	3 027
Örebro	7	3 077
Västmanlands	7	3 250
Dalarnas	3	646
Gävleborgs	14	3 244
Västernorrlands	7	2 361
Jämtlands	7	6 968
Västerbottens	5	1 069
Norrbottens	7	12 153
<i>Hele riket</i>		
2008	198	78 670
2007	7	887

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.8
Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2008, 1 000-tals kr
Disbursed support and compensation to reindeer breeding

Typ av stöd	2000	2004	2005	2006	2007	2008
Prisstöd	14 663	14 463	17 480	23 370	21 657	22 222
Ersättning p.g.a. Tjernobyolyckan, utbet.	9 884	8 461	9 763	9 815	5 282	7 607
Övriga medel för främjande av rennäringen, varav; katastrofskadeskydd projektstöd m.m.	6 779 566 6 213	863 – 863	5 423 2 202 3 221	3 921 – 3 921	19 330 15 023 4 307	14 138 9 924 4 214
Ersättning för renar som skadats eller dödats av rovdjur	35 000	42 000	47 000	43 200	44 400	61 572
Ersättning för tågödade renar	2 326	1 411	2 282	1 829	2 680	2 673
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 512	4 256	4 699	4 318	5 630

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.

10 Jordbrukets ekonomi

I kapitel 10 beskrivs jordbrukets ekonomi i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Totalt omfattar redovisningen:

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Jordbrukarhushållens inkomster
- Prisindex
- Arrendepriiser
- Markpriser
- Priser på lantbruksenheter

Sammanfattning

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Jordbrukets bidrag till BNP uppgick 2006 till 13 miljarder kr, vilket motsvarade 0,4 % av BNP (mätt som jordbrukets förädlingsvärde till baspris i relation till BNP marknadspris). Sedan mycket lång tid tillbaka har jordbrukets andel successivt minskat men det bör påpekas att fullständig jämförbarhet – p.g.a. omläggning av beräkningssystemet – bara föreligger bakåt t.o.m. 1993 (**tabell 10.1**).

EAA – Ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA (Economic Accounts for Agriculture) är en ekonomisk kalkyl för jordbruket som beräknas inom alla EU-länder och som fr.o.m. år 2000 har ersatt den tidigare svenska sektorskalkylen. Jordbrukets ekonomiska resultat enligt EAA redovisas i **tabell 10.2**. Produktionsvärdet redovisas till baspriser vilket innebär att s.k. produktrelaterade direktersättningar (produktsubventioner) enligt den gemen-

samma jordbrukspolitiken ingår i värdet för respektive produkt. Övriga direktersättningar (produktionssubventioner) utgörs bl.a. av miljöersättningar och kompensationsbidrag.

Jordbrukssektorns produktionsvärde i löpande baspriser ökade mellan 2000 och 2004, men sjönk år 2005 med knappt fyra miljarder kronor. Minskningen år 2005 kan till stor del förklaras av att man då införde gårdsstödet i jordbruket, vilket flyttar stöd från produktsubventioner till produktionssubventioner. Mellan åren 2006 och 2007 ökar produktionsvärdet med knappt 5 miljarder kr, vilket motsvarar en ökning med 13 %.

Värdet av vegetabilieproduktionen till baspris ökade med 33 %.

Produktionsvärdet till baspris för animalier minskade år 2007 med 2 % jämfört med år 2006. Produktionsvärdet till baspris för nötkreatur minskade med 3 % år 2007 jämfört med år 2006, samtidigt som det för svin var konstant.

Driftöverskott netto ökade med 13 % mellan åren 2006 och 2007. Kostnaderna för insatvaror och tjänster ökade med 13 %, samtidigt som kapitalförslitning och övriga produktionssubventioner ökar med 4 % respektive 6 %.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

I Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) är företagen grupperade efter olika driftinriktningar med hjälp av jordbruksstatistikens typklassificeringssystem, vilket dock inte innebär att redovisningen av resultatutvecklingen är renodlad till en produktionsgren. Detta hänger samman med att företagen väljs efter deras huvudsakliga driftinriktning. Företag i gruppen Jordbruksväxter kan således även ha vissa animalieinkomster, inkomster från körslor utanför företaget, hyror samt inkomster av övrig verksamhet utanför jordbruket. En resultatförändring i en viss grupp behöver därför inte enbart bero på förändrad lönsamhet inom den huvudsakliga verksamhetsgrenen.

Intäkter i jordbruket redovisas i **tabell 10.3** med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. I respektive intäkter ingår också inkomster från direktstöd. Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, arbetskostnader, avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto. I tabellen sker även redovisning för skogsbruket hos de olika grupperna av lantbruksföretag. Intäkterna för skogsbruket avser årets försäljningar och inkluderar inte värdeändring i skogsbeståndet.

En jämförelse av resultaten mellan år 2006 och år 2007 visar att svinföretagens genomsnittliga resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader samt räntenetto försämrades något efter en uppåtgående trend de senaste åren. Växtodlingsföretagens resultat förbättrades väsentligt p.g.a. ökade intäkter från växtodling. Resultatet för de mindre mjölkföretagen minskade något medan de större mjölkföretagen fick ett bättre resultat än året tidigare. Kött-djursföretag hade ett marginellt bättre resultat jämfört med 2006.

Nettoreultatet ökade för samtliga grupper. Detta berodde framförallt på en ny metod för kapitalvärdering som ledde till betydligt lägre avskrivningskostnader.

Jordbrukarhushållens inkomster

Tabell 10.4 redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter i olika storleksgrupper av jordbruksföretag för åren 2000–2006. Av tabellen framgår att den taxerade förvärvsinkomsten för hushållen vid företag med upp till 20 ha åker till mer än 90 % utgörs av inkomst av tjänst. Med ökande företagsstorlek sjunker denna andel och är vid de största företagen 52 %.

Tabell 10.5 återfinns med uppdelning på län jordbrukarhushållens genomsnittliga taxerade inkomst för 2006 av näringsverksamhet och tjänst samt nettoinkomst av kapital. Genom att därutöver beakta underskott av näringsverksamhet, nettoförändring av expansionsmedel samt allmänna avdrag har hushållsinkomsten före transfereringar erhållits. Vidare redovisas positiva ej skattepliktiga transfereringar, negativa transfereringar samt hushållsinkomsten efter dessa transfereringar.

Av **tabell 10.5** framgår att jordbrukarhushållen i Kronobergs län hade den högsta genomsnittliga hushållsinkomsten efter transfereringar, med 336 100 kr vilket var 23 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Jönköpings, Västerbottens och Hallands län. Lägst inkomst redovisades för Gotlands län med 232 100 kr per hushåll, vilket var 15 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Stockholms, Gävleborgs och Dalarnas län.

Prisindex

En jämförelse mellan jordbrukets olika prisindex visar att jordbrukets avräkningspriser i genomsnitt stigit med 25 % mellan åren 2000 och 2008 medan kostnaderna för att ta fram olika produkter stigit med 46 % enligt Produktionsmedelsprisindex (**tabell 10.6**). Prisutvecklingen i detaljledet visar under samma period en prisökning på 18 %.

Tabell 10.7 visas några av de prisserier som utnyttjats vid indexberäkningarna. Tabellen visar att priserna på produktionsmedel som dieselolja ökat under den redovisade

perioden. Jordbrukarnas avräkningspriser för djur har ökat sedan föregående år, förutom för hästar där avräkningspriset har minskat samt för mindre kalv där priset ligger ungefär oförändrat. Förändringen för avräkningspriserna för vegetabilier varierar. Avräkningspriserna har gått upp för vete, potatis för stärkelse, veteekli samt melass men minskat för råg, korn, havre samt sockerbetor.

I **tabell 10.8** visas indextal för olika delposter i avräkningsprisindex. Prisutvecklingen sedan 2000 har varit rätt splittrad. Exempelvis har avräkningspriset på oljevaxter och matpotatis stigit kraftigt de sista åren medan avräkningspriset på sockerbetor har sjunkit.

Arrendepriser

Arrenden inom jordbruket kan vara av skilda slag. Ett arrende kan t.ex. avse en hel gård med tillhörande byggnader och bostadshus eller ett sidoarrende på mindre än ett hektar. Det kan röra sig om några hektar av den bästa åkermarken eller åkermark avsedd för bete. Detta påverkar naturligtvis arrendepriserna liksom om marken arrenderas från nära släkt eller vänner.

Det är också vanligt att arrenden är gratis. Andelen gratisarrenden i olika delar av Sverige redovisas i tabblån nedan.

Andelen gratisarrenden av jordbruksarrendena 2006 och 2008:

Område	Län	2006, %	2008 %
Sydsverige	K,M	7	7
Västsverige	N,O	17	7
Småland med öarna	F,G,H,I	15	10
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	14	5
Norra Mellansverige	S,W,X	40	25
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	43	37
Hela riket		19	14

Sammanställningen avser enbart marknadsmässiga arrenden, dvs. släktarrenden och arrenden genom självägda bolag ingår inte. Gratisarrendena är vanligast i norra Sverige där 37 % av arrendena var gratis 2008. Lägst var andelen i Östra Mellansverige (5 %).

I **tabell 10.9** redovisas de genomsnittliga arrendepriserna år 2008 för jordbruksmark, dvs. både åker- och betesmark, samt för enbart åkermarken. För jordbruksmarken var genomsnittspriset 1 301 kr per hektar om gratisarrendena medräknas och 1 401 kr om de inte tas med. För enbart åkermarken var arrendepriserna i genomsnitt 84 kr högre än för jordbruksmarken. De regionala skillnaderna var dock stora. Arrendepriserna i det jordbruksdominerade sydsverige var avsevärt högre än i norra Sverige.

Sedan 1994 har arrendepriserna stigit med 64 %. En kraftig ökning syntes mellan 2006 och 2007 då de steg med omkring 16 % (**tabell 10.10**).

Priset på jordbruksmark

Priser för jordbruksmark har ökat kontinuerligt sedan Sveriges EU-inträde 1995. Mellan 2006 och 2007 har ökningen dock varit något lägre än föregående år men ligger ändå på i genomsnitt ca 7 % (**tabell 10.11**).

Procentuellt sett har ökningen det senaste året varit störst i Övre Norrland samt i Mellersta Sveriges skogsbygder och Götalands norra slättbygder. Föregående år var det priserna i Götalands södra slättbygder som steg mest.

Det genomsnittliga priset för jordbruksmark i Sverige beräknades år 2007 till 36 600 kr per hektar, vilket är mer än tre gånger så högt som 1995. Priset var högst i Götalands Södra Slättbygder med 90 100 kr per hektar och lägst i Övre Norrland med 8 800 kr per hektar.

En viktig orsak till att priserna för jordbruksmark stigit de senaste åren är den reform av jordbrukspolitiken som trädde i kraft 1 januari 2005. Reformen innebar att stödet till jordbruket förändrades från att vara kopplat till odlad areal av vissa grödor och viss djurhållning till att ges i förhållande till arealen oavsett vilken gröda som odlas. Det innebar att mark som tidigare inte fått något stöd, främst åkermark som används för vallodling samt betesmark, blev stödberättigad. Förändringen gynnade främst skogsbygderna och de norra delarna av landet. Även det allmänna ekonomiska läget med låga räntor samt högre spannmålspriser

ser torde ha varit gynnsam för prisutvecklingen.

Det bör understrykas att prisstatistiken bygger på ett relativt litet antal köp. Den kraftiga variationen mellan olika år kan i viss utsträckning bero på detta (se nedan).

Priser på lantbruksenheter

År 2008 redovisades totalt 3 267 marknads-mässiga köp av fastigheter för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling av 1 677 000 kr. Ett ovägt medelvärde för köpeskillingskoefficienten var 1,80 (**tabell 10.12**).

Om statistiken

Jordbrukssektorn i national-räkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten.

Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI 2002 (standard för svensk näringsgrensindelning 2002). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 01, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjursskötsel även trädgårdsbruk, pälsdjursskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) till marknadspris beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft samt företagets driftsöverskott brutto) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionen inom jordbruket baseras huvudsakligen på Jordbruksverkets EAA-kalkyl.

EAA – ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn

EAA är ett räkenskapssystem för jordbruket som baseras på European System of Integrated Economic Accounts (ESA), ett redovisningssystem som följer FN:s rekommendationer för nationalräkenskaper.

EAA följer principen att all jordbruksproduktion skall ingå och avsikten med kalkylen är att beräkna värdet av all produktion och alla kostnader för denna produktion för att kunna upprätta en resultaträkning. För detta finns en förteckning över de produktionsgrenar och andra aktiviteter som anses vara karakteristiska för jordbruket och som därför skall ingå i beräkningarna, oavsett på vilken typ av företag produktionen sker. EAA är en kalkyl för jordbrukssektorn men innefattar inte jordbrukarhushållens intäkter från annan verksamhet, såsom från skogsbruk eller anställning.

Intäkter från och kostnader för försäljning av vidareförädlade produkter skall i princip inte ingå i EAA. För företag som har flera produktionsprocesser vertikalt integrerade, exempelvis djuruppfödning och gårdsslakteri med försäljning, gäller således att enbart intäktsvärdet från och kostnaderna för primärproduktionen av jordbruksprodukter skall ingå i EAA. Inte heller ingår förädlade mjölkprodukter.

I EAA utgörs undersökningspopulationen av alla företag som bedriver växtodling på fri-land (inkl. trädgårdsodling) eller under glas, husdjursskötsel, uppfödning av hästar eller sällskapsdjur (dock ej för eget privat bruk), bi-odling, renskötsel, pälsdjursskötsel, uppfödning av vilt i hägn eller entreprenadtjänster åt andra jordbruksföretag. Utöver detta kan sådana verksamheter ingå som intäkts- eller kostnadsmissigt ur statistiksynpunkt inte kan skiljas från jordbruksverksamheten. Sådana verksamheter benämns ”Sekundära ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter”. För Sverige ingår här väsentligen maskintjänster utanför sektorn, såsom snöröjning åt kommuner.

EAA bygger till största delen på sammanställningar och bearbetningar av redan befintligt statistikunderlag, såsom lantbruksregistret

(LBR), skördestatistik, prisstatistik, slaktstatistik och bokföringsunderlag. Det primärmaterial som särskilt tas fram inom ramen för denna statistik är intäkter för trädgårdsnäringen samt arrendekostnader och avskrivningskostnader för maskiner och redskap.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som genomförs av SCB på Jordbruksverkets uppdrag, redovisar utvecklingen av lantbruksföretagens inkomst- och lönsamhetsförhållanden enligt företagsekonomiska principer. Resultaten från JEU används för jordbrukspolitiska ställningstaganden samt för rådgivning, undervisning och forskning.

Sverige skall som medlemsland i EU lämna uppgifter från JEU till EU:s bokföringssystem Farm Accountancy Data Network (FADN). Uppgifterna i FADN används främst som underlag för jordbrukspolitiska beslut och för uppföljning av EU:s jordbrukspolitik CAP (Common Agricultural Policy).

JEU baseras på ett omfattande primärmaterial för ett urval av företag. Det består av bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter samt uppgifter om lager, inventarier och anläggningar. Resultaten redovisas nationellt som medeltal per företag efter riksområden, driftsinriktningar och standardiserat arbetsbehov (uttryckt i standardtimmar). Redovisningen på driftsinriktningar sker såväl enligt svensk typologi som enligt EU:s typologi.

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av företag. Den urvalsplan som EU antagit för JEU har inneburit en successiv utökning av urvalet t.o.m. JEU 1998, då det var fullt utbyggt. Under uppbyggnaden av antalet företag har företagen i princip behållits utan utbyte, oavsett hur många år de deltagit, för att snabbt komma upp i den av EU angivna urvalstorleken. I de följande undersökningsårgångarna har urvalet successivt förnyats.

Fr.o.m. JEU 1996 anpassades undersökningens datainnehåll till kraven för FADN. Denna anpassning innebär att beräkningarna av re-

sultatet i jordbruket i princip enbart omfattar nominellt resultat till nukostnad. Dessutom redovisas ett modifierat nominellt resultat till anskaffningskostnad genom att alternativa beräkningar för avskrivningskostnader görs på anskaffningsvärden. För skogsbruket ändrades redovisningen till kontantredovisning vilket innebär att förändring i skogsförrådet inte beaktas i resultatet.

JEU förändrades i väsentliga delar under perioden 1995–1998, bl.a. som följd av anpassning till EU:s FADN-system. För JEU 2007 ändrades metoden för värdering av byggnader vilket hade stor inverkan på avskrivningskostnaderna. Undersökningsresultaten för 2007 kan på grund av dessa ändringar bara jämföras bakåt t.o.m. JEU 1996 och med försiktighet när det gäller nettoresultat där avskrivningarna är medräknade. Under 2004 utökades urvalet för att även representera trädgårdsnäringen.

Härutöver bör vid jämförelser beaktas den statistiska osäkerheten till följd av urvalets begränsade storlek. Medelfelen för medeltalskattningarna anges i redovisningen i Statistiska meddelanden. Det kan noteras att medelfelen för intäkter och driftskostnader totalt ofta ligger i storleksordningen 2–10 %. För skattningar av bruttoresultat ligger medelfelen för vissa grupper högre.

Jordbrukarhushållens inkomster

Undersökningen Jordbrukarhushållens inkomster genomförs av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Den bygger på en sambearbetning mellan Lantbrukregistret (LBR) och den totalräknade inkomststatistiken (IoT). Från LBR hämtas uppgifter om vilka som var brukare vid lantbruksföretagen det aktuella året samt de uppgifter som behövs för att fördela brukarna på olika redovisningsgrupper. Från IoT, som innehåller uppgifter om hela Sveriges befolkning, hämtas uppgifter om inkomster, avdrag, skatter och sociala ersättningar.

Medelvärden per hushåll redovisas för ett stort antal ekonomiska variabler med fördel-

ning på riksområden, storlek efter åkerareal, driftsinriktningar samt brukarens ålder. Vidare redovisas antalet hushållsmedlemmar för samma grupper, vilket möjliggör en beräkning av medelvärdet per hushållsmedlem. Dessutom redovisas medelvärdet för brukare och maka/make med uppdelning på kvinnor och män för några variabler.

I redovisningar avseende inkomststämman till och med 1998 ingick endast brukaren och brukarens maka/make. Från och med inkomståret 1999 redovisas uppgifterna per hushåll med i princip samma definition av hushållet som i registret över totalbefolkningen (RTB). I RTB-hushållet ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), sammanboende som har gemensamt barn och barn oavsett ålder som bor på samma fastighet som föräldrarna. RTB-hushållet kan bestå av maximalt två generationer. Denna förändring samt det från och med år 2000 nya sättet att producera Lantbruksregistret, vilket inneburit att andelen äldre brukare minskat, försvarar jämförelser med uppgifter avseende inkomståret 1999 och tidigare.

Prisindex

Jordbruksverket publicerar månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Indexsystemet syftar främst till att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Fr.o.m. år 2004 publiceras indexserierna med 2000 som basår.

Följande indexserier ingår i indexsystemet:

- 1 Produktionsmedelsprisindex (PM-index)
- 2 Avräkningsprisindex (A-index)
- 3 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J)
- 4 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J)

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1 och 2 utarbetas av Jordbruksverket och 3 och 4 av SCB på uppdrag av Jordbruksverket. Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är år 2000. EU-medlemskapet 1995 har medfört att indexserierna 1–2 har förändrats såväl innehållsmässigt som metodmässigt. Vikterna i indexserierna 1–2 ändras inte längre årligen utan byts med vissa intervall, fastställda av EU.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index) belyser prisutvecklingen för de produktionsmedel som används i jordbruket. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, underhåll samt investeringar. Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. Vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i EAA-kalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex (A-index) visar den genomsnittliga utvecklingen av producentpriserna på jordbruksprodukter i landet. Vägningstalen i A-index grundas på den ekonomiska kalkylen (EAA) för jordbruket. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel (PPI-J) är en delserie av SCB:s producentprisindex (PPI) och mäter prisutvecklingen på de livsmedel som lämnar livsmedelsindustrin och avser jordbruksprodukter, vilka ingick i den tidigare jordbruksprisregleringen. I denna prisserie mäts inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel (KPI-J) är en delserie av SCB:s konsumentprisindex (KPI) och följer utvecklingen på priserna till konsument på samma produkter som PPI-J. Liksom för PR-index och PPI-J ingår inte prisutvecklingen för trädgårdsprodukter i KPI-J.

Konsumentprisindex (KPI) utarbetas månadsvis av SCB och mäter prisutvecklingen i detaljhandeln vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatten registreras i konsumentprisindex men inte i övriga indexserier (se även kapitel 19).

Arrendepriser

Arrendeprisundersökningar har genomförts intermittent av Jordbruksverket sedan 1994. Syfte och urvalsstorlek har varierat något över åren. I undersökningen för år 2008 var urvalet 1 800 jordbrukare vilka enligt Lantbruksregistret arrenderade åker (**tabell 10.9**).

Priset på jordbruksmark

EU-inträdet innebar bl.a. önskemål om en statistisk redovisning av marknadspriserna på jordbruks- och åkermark. Regelbunden statistik avseende rena markpriser, uttryckt i kronor per hektar, hade tidigare inte framtagits för Sverige. Dock har vissa överslagsmässiga beräkningar gjorts av Jordbruksverket.

Köp av enbart jordbruksmark är så sällan förekommande att statistik baserad på enbart sådana köp skulle bli alltför bristfällig för statistisk redovisning. De flesta köp av jordbruksmark omfattar också andra ägoslag eller byggnader. Till grund för redovisningen i **tabell 10.11** ligger dels det prismaterial (köpeskillingsstatistik) som används av SCB vid beräkning av fastighetsprisutvecklingen, dels uppgifter om det totala fastighetsbeståndet.

Det använda prismaterialet begränsas till vanliga köp, vilka representerar marknadsvärdet enligt fastighetstaxeringslagen. Endast köp med en total areal på minst två hektar och ett taxeringsvärde på minst 1 000 kr ingår. Vidare omfattar statistiken bara köp med köpeskillingskoefficienter i intervallet 0,5 – 6,0, vilket innebär att s.k. extrema köp inte tas med. Inte heller ingår köp med intressegemenskap (såsom mellan nära släktingar) eller köp där lösöre ingår i köpeskillingen.

För att uppskatta hur stor del av priset som kan hänföras till jordbruksmarken på fastigheten används relationen mellan taxeringsvärdet

på jordbruksmarken och det totala taxeringsvärdet på fastigheten.

För att statistiken skall ge en rättvisande och representativ bild av markpriserna vid genomförda köp har använts s.k. efterstratifiering. Vid denna har använts uppgifter från det totala fastighetsbeståndet i taxeringsregistret.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenheter.

Den s.k. köpeskillingskoefficienten som redovisas i **tabell 10.12** utgör kvoten mellan köpeskillning och taxeringsvärde, vilket är det taxeringsvärde som sattes vid 2008 års förenklade fastighetstaxering för lantbruk. Den redovisas som ovägt medelvärde. Vid beräkningen av köpeskillingskoefficienten tas inte med s.k. släktköp, dvs. köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make/maka.

Annan publicering

Nationalräkenskaperna: Tabellen grundas på beräkningsunderlag från Nationalräkenskaperna vid SCB.

EAA: Statistiska meddelanden JO 45 SM 0802. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksekonomiska undersökningen: Nationellt publiceras JEU-resultaten i serien Statistiska Meddelanden, senast i JO 40 SM 0901. Redovisning lämnas för företag med kalenderåret som redovisningsperiod. Statistiken presenteras såväl med svensk typologi som EU:s typologi. I samtliga tabeller klassificeras företagen efter region och storleksklass efter standardtimmar.

Jordbruksekonomiska undersökningen publiceras också i Sveriges Statistiska Databaser (SSD) i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets

webbplats www.sjv.se.

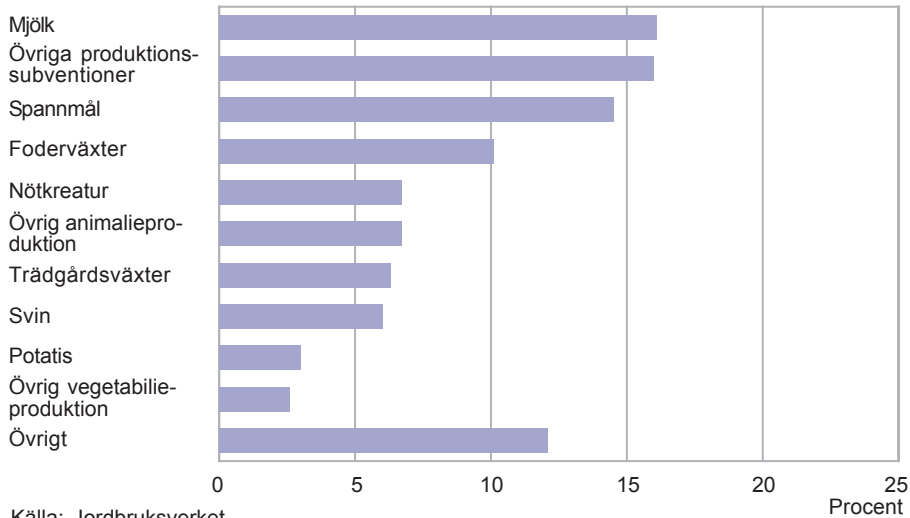
Jordbrukarhushållens inkomster: Statistiska meddelanden, Jordbrukarhushållens inkomster 2006, JO 42 SM 0801. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

Prisindex: Prisindex och priser inom livsmedelsområdet, JO 49 SM 0904. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se samt i Jordbruksverkets statistikdatabas eller på SCB:s webbplats www.scb.se.

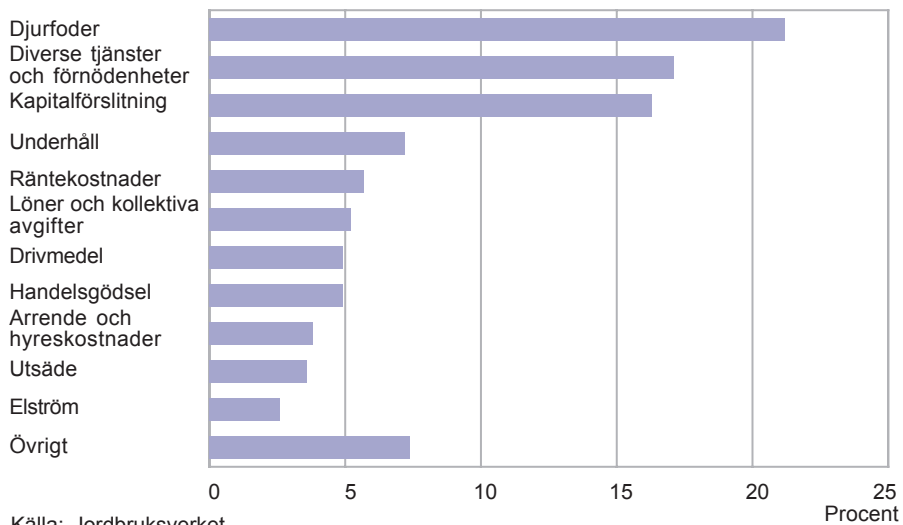
Arrendepriser: Arrendepriser på jordbruksmark 2008, JO 39 SM 0901. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se under rubriken Statistik. Denna statistik publiceras vartannat år.

Markpriser: Priser på jordbruksmark 2007, JO 38 SM 0801. Statistiken är tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se under rubriken statistik.

Priser på lantbruksenheter: SCB, Statistiska meddelanden, BO 41 SM 0901.

Figur 10A**Jordbrukets produktionsvärde till baspriser år 2007 i löpande priser***Output value in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

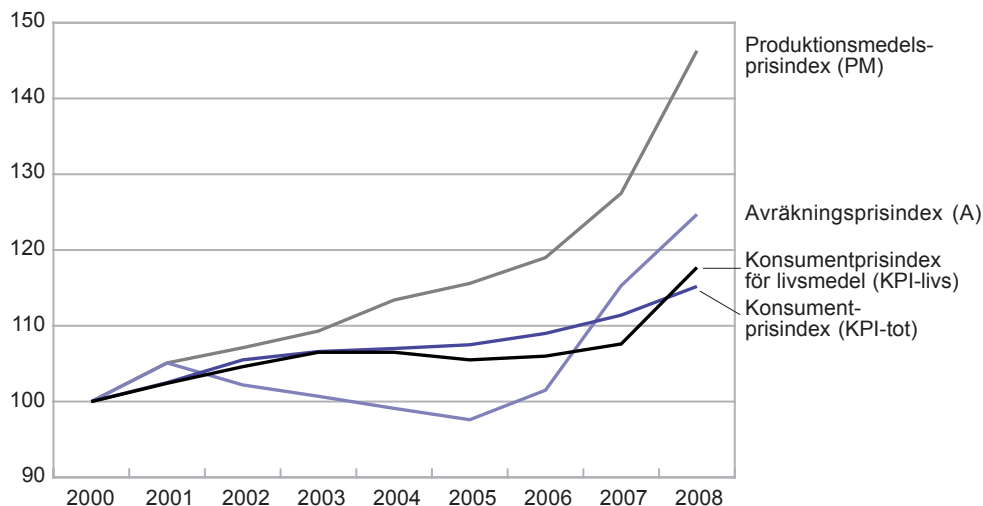
Figur 10B**Jordbrukets kostnader till baspriser år 2007 i löpande priser***Costs in the agricultural sector at current basic prices*

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10C
Jordbrukets prisindex 2000–2008 (2000=100)

Agricultural price indices

Procent

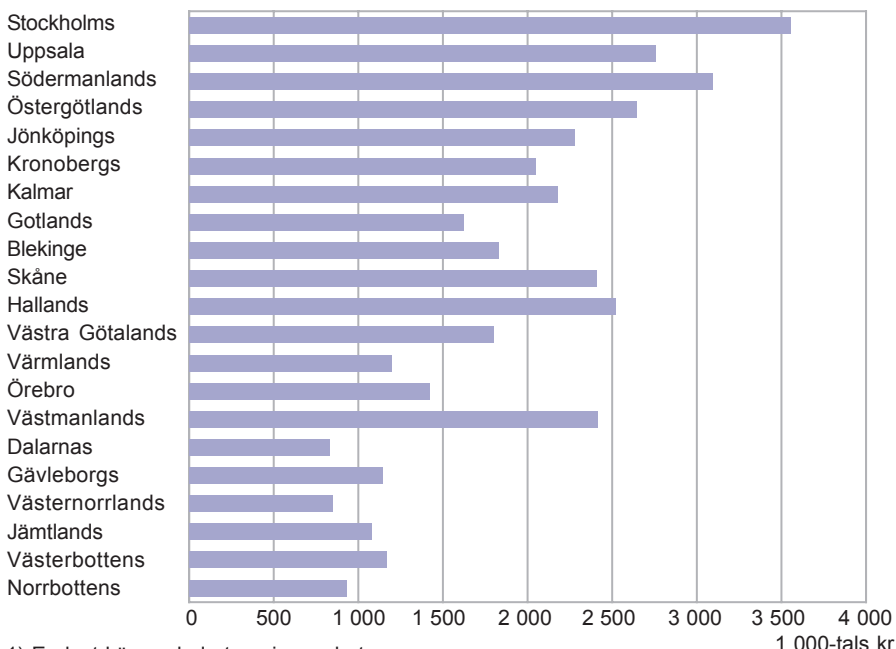

Källa: Jordbruksverket.

Figur 10D
Försålda lantbruksenheter¹ år 2008, köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr

Sold agricultural units, average market price

Län:

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

Tabell 10.1
Jordbrukets bidrag till bruttonational-
produkten till marknadspris 1993–2006
enligt ENS95. Löpande priser, milj. kr

Contribution to gross domestic product by agriculture according to ESA95. Current prices

År	Totala brutto- nationalproduk- ten till mark- nadspris, miljoner kr	Jordbrukets bidrag till bruttonationalprodukten (jordbrukets förädlings- värde till baspris)	
		Miljoner kr	Procentuell andel
2006	2 900 790	12 919	0,4
2005	2 735 218	11 961	0,4
2004	2 624 964	15 234	0,6
2003	2 515 150	15 546	0,7
2002	2 420 761	15 924	0,7
2001	2 326 176	15 979	0,7
2000	2 249 987	15 067	0,7
1999	2 123 971	15 204	0,7
1998	2 012 091	16 417	0,8
1997	1 927 001	16 595	0,9
1996	1 852 092	16 438	0,9
1995	1 809 756	18 960	1,0
1994	1 679 179	18 510	1,1
1993	1 573 381	18 168	1,2

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 10.2**Jordbrukets produktionsvärde, kostnader och nettoöverskott till baspriser för åren 2000–2007 i löpande priser, mkr***EAA (Economic Accounts for Agriculture) at basic prices 2000–2007 at current prices*

EAA	2000	2004	2005	2006	2007
01 Spannmål (inkl. utsäde)	7 105	7 051	4 220	4 183	8 169
02 Industrigrödor	1 592	1 919	1 596	1 313	1 429
02.1 Oljeväxtfrön (inkl. utsäde)	362	653	407	497	672
02.2 Proteingrödor (inkl. utsäde)	146	223	89	82	92
02.4 Sockerbetor	1 076	1 029	1 083	711	649
02.5 Andra industrigrödor	7	14	17	23	17
03 Foderväxter	5 215	4 864	4 704	4 459	5 699
04 Köks- och plantskoleväxter	2 819	2 765	2 977	3 261	2 973
04.1 Färska grönsaker	1 219	1 362	1 485	1 750	1 487
04.2 Blommor och växter	1 600	1 403	1 492	1 511	1 486
05 Potatis (inkl. utsäde)	1 183	1 215	1 217	1 697	1 701
06 Frukt och bär	336	409	463	484	570
09 Andra växter och vegetabiliska produkter	37	42	63	41	41
10 Vegetabilieproduktion (01 till 09)	18 288	18 267	15 239	15 438	20 583
11 Djur	9 203	10 103	9 127	9 435	9 392
11.1 Nötkreatur	3 909	4 505	3 638	3 868	3 756
11.2 Svin	3 335	3 517	3 385	3 384	3 383
11.3 Hästar	547	487	472	469	461
11.4 Får och getter	150	168	148	163	164
11.5 Fjäderfä	868	899	908	927	1 000
11.6 Andra djur	394	527	577	625	628
12 Animaliska produkter	11 229	11 248	10 897	10 968	10 641
12.1 Mjök	10 011	9 822	9 458	9 470	9 113
12.2 Ägg	808	885	878	928	999
12.3 Andra animaliska produkter	411	541	561	571	528
13 Animalieproduktion (11+12)	20 432	21 351	20 024	20 403	20 033
14 Produktion av jordbruksvaror (10+13)	38 720	39 618	35 264	35 842	40 617
15 Produktion av jordbrukstjänster	938	2 148	2 488	2 434	2 531
16 Jordbrukets produktion (14+15)	39 658	41 765	37 752	38 276	43 148

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.2 (forts.)

EAA		2000	2004	2005	2006	2007
17	Sekundära icke jordbruksaktiviteter	1 463	2 371	2 992	3 637	3 819
18	Jordbrukssektorns produktion (16+17)	41 121	44 137	40 744	41 913	46 967
19	Total insatsförbrukning	27 858	29 367	29 426	29 559	33 287
19.01	Utsäde	1 628	1 560	1 742	1 557	1 728
19.021	Elektricitet	947	1 140	1 075	1 238	1 250
19.023	Drivmedel	2 306	2 220	2 570	2 360	2 336
19.03	Handelsgödsel	1 856	2 234	2 095	2 136	2 350
19.04	Växtskyddsmedel	865	699	633	605	629
19.05	Veterinärkostnader	237	320	307	330	347
19.06	Djurfoder	9 785	8 074	7 626	7 653	10 077
19.07	Underhåll maskiner	2 461	2 311	2 225	2 158	2 328
19.08	Underhåll ekonomibyggnader	563	739	796	1 001	1 099
19.09	Tjänster från andra jordbruksföretag	938	2 148	2 488	2 434	2 531
19.10	Diverse tjänster och förnödenheter	5 925	7 559	7 399	7 587	8 161
20	Förädlingsvärde brutto till baspris (18-19)	13 262	14 770	11 317	12 353	13 680
21	Kapitalförslitning	5 881	6 779	7 200	7 505	7 783
21.1	Utrustning	4 536	5 345	5 707	5 907	6 129
21.2	Byggnader	1 344	1 434	1 493	1 597	1 654
22	Förädlingsvärde netto till baspris (20-21)	7 382	7 991	4 118	4 849	5 897
23	Löner och kollektiva avgifter	1 841	2 934	2 459	2 410	2 482
24	Övriga produktionsskatter	0	0	0	0	0
25	Övriga produktionssubventioner	3 421	3 686	8 357	8 545	9 020
26	Faktorinkomst (22-24+25)	10 802	11 677	12 474	13 394	14 917
27	Driftöverskott netto (22-23-24+25)	8 962	8 742	10 015	10 984	12 434
28	Arrende- och hyreskostnader	1 259	2 005	1 815	1 761	1 814
29	Räntekostnader	2 513	2 633	2 502	2 581	2 714
30	Ränteintäkter	171	514	438	457	463
31	Företagsinkomst netto (27-28-29+30)	5 360	4 619	6 136	7 100	8 370

Tabell 10.3
Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader i jord- och skogsbruket 2006 och 2007. Redovisning för riksområden (RO) och riket, driftsinriktningar samt storleksklasser efter standardtimmar, kr per företag¹

Receipts, costs etc. at current costs in agriculture and forestry. Data for major regions (RO) and the entire country, types of farming and size groups in standard man hours

	JEU 2006				JEU 2007			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag
	800–	1 600–	3 200–	3 200–	800–	1 600–	3 200–	3 200–
	1 599	3 199	5 599	5 599	1 599	3 199	5 599	5 599
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	225 600	624 000	26 200	8 800	398 400	1 061 600	160 400	41 200
Animalier	1 800	4 500	954 400	987 600	12 800	4 100	1 031 800	1 041 200
Övrigt	105 400	236 000	85 200	84 000	86 700	203 400	141 700	82 200
Direktorsättningar	124 200	278 600	273 200	260 900	136 400	290 000	304 800	265 900
Summa intäkter	457 000	1 143 100	1 339 100	1 341 300	634 200	1 559 200	1 638 700	1 430 500
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	141 600	363 600	362 700	376 200	158 300	412 200	433 500	411 200
Underhåll	34 600	83 000	90 400	98 400	46 900	91 400	96 200	97 200
Övrigt	110 700	206 100	328 400	331 000	129 200	225 100	370 100	332 200
Summa kostnader	286 900	652 700	781 500	805 700	334 400	728 600	899 900	840 600
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto								
	170 100	490 400	557 600	535 600	299 800	830 500	738 800	589 900
Arbetskostnader	5 600	23 400	50 200	40 200	7 000	24 600	51 700	52 000
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto								
	164 500	467 000	507 400	495 500	292 800	805 900	687 100	537 900
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader o. byggnadsinvent.	46 200	76 800	118 100	122 100	15 000	21 900	48 700	59 200
Markinvent. och markanläggning	4 100	1 300	5 200	3 100	900	1 500	1 600	2 500
Maskiner och redskap	58 600	137 900	108 600	115 600	66 800	148 600	112 600	126 500
Summa avskrivningar	108 900	216 000	231 900	240 800	82 700	172 000	162 900	188 200

1) Företagen är klassade efter sin huvudsakliga driftsinriktning.

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2006				JEU 2007			
	RO 1		RO 2		RO 1		RO 2	
	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Växtodlingsföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag	Mjölkföretag
	800–	1 600–	3 200–	3 200–	800–	1 600–	3 200–	3 200–
	1 599	3 199	5 599	5 599	1 599	3 199	5 599	5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	22 500	92 100	34 800	21 800	23 600	99 000	39 700	25 100
Resultat före räntenetto	33 100	158 900	240 700	232 800	186 400	534 900	484 500	324 600
Räntenetto	23 300	50 100	47 500	30 200	20 500	54 700	51 500	26 300
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	9 800	108 800	193 200	202 700	165 900	480 100	433 000	298 300
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)	13 390	14 302	14 605	117 634	29 700	13 900	34 200	156 100
Kostnader	1 277	1 426	1 710	11 729	3 600	3 000	4 100	17 200
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	12 113	12 876	12 895	105 905	26 100	10 900	30 200	138 900
Arbetskostnader	–	2 981	2 191	2 087	4 300	2 600	1 500	3 600
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 175	657	1 487	6 440	1 600	800	15 600	4 900
Resultat före räntenetto	10 938	9 238	8 385	96 926	20 100	7 600	13 000	130 400
Räntenetto	-6	-396	-3 308	-4 320	–	–	-4 500	-4 700
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	10 932	8 842	5 077	92 606	20 100	7 600	17 500	135 100
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	20 732	117 642	198 277	295 306	186 000	487 700	450 500	433 400

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2006				JEU 2007			
	RO 3	Riket			RO 3	Riket		
	Mjolk- företag	Mjolk- företag ¹	Företag med köttdjur	Företag med svin	Mjolk- företag	Mjolk- företag ¹	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600–	1 600–	800–	1 600–	1 600–	1 600–	800–	1 600–
	3 199	3 199	3 199	5 599	3 199	3 199	3 199	5 599
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	-2 200	5 300	20 900	159 500	15 300	24 100	65 100	261 100
Animalier	380 500	381 500	236 800	1 284 300	370 000	393 400	193 300	1 362 100
Övrigt	22 700	43 100	133 900	214 500	20 300	34 400	213 300	118 700
Direktorsättningar	295 300	177 400	295 700	170 300	282 500	178 000	266 800	166 000
Summa intäkter	696 300	607 300	687 300	1 828 500	688 100	629 900	738 400	1 907 900
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	169 400	156 900	124 000	683 500	173 800	172 600	136 800	769 100
Underhåll	46 000	44 600	51 900	95 500	47 400	47 800	68 000	81 300
Övrigt	189 600	172 600	179 300	431 600	202 700	180 100	198 200	459 900
Summa kostnader	405 000	374 100	355 200	1 210 500	424 000	400 500	403 100	1 310 200
Resultat före avskrivningar, arbets- o. arrendekostnader samt räntenetto	291 300	233 200	332 100	618 000	264 100	229 400	335 300	597 600
Arbetskostnader	7 200	4 300	12 400	58 200	5 500	6 200	20 000	65 800
Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto	284 000	229 000	319 700	559 800	258 600	223 200	315 300	531 800
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader o. byggnadsinvent.	59 200	63 000	91 200	324 300	15 100	16 600	26 000	119 600
Markinv. och markanläggning	500	800	3 100	7 100	200	800	1 500	1 500
Maskiner och redskap	67 000	54 100	98 600	109 900	60 800	52 300	91 400	90 300
Summa avskrivningar	126 700	117 900	192 900	441 300	76 100	69 700	118 900	211 300

Tabell 10.3 (forts.)

	JEU 2006				JEU 2007			
	RO 3	Riket	Företag med köttdjur	Företag med svin	RO 3	Riket	Företag med köttdjur	Företag med svin
	1 600– 3 199	1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599	1 600– 3 199	1 600– 3 199	800– 3 199	1 600– 5 599
Jordbruket								
Arrendekostnader	7 200	8 200	18 400	54 900	6 900	8 500	16 800	48 300
Resultat före räntenetto	150 100	102 800	108 500	63 600	175 600	145 100	179 500	272 200
Räntenetto	5 500	4 800	33 200	88 600	0	3 300	30 500	63 400
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	144 700	98 000	75 300	-25 000	175 600	141 800	149 000	208 800
Skogsbruket								
<i>Intäkter (exkl. värdeändr. skogförråd)</i>	86 200	95 600	64 800	136 100	113 200	89 900	105 400	67 300
Kostnader	5 100	6 900	14 400	27 600	14 700	9 400	26 700	6 800
Resultat före avskrivningar, arbetskostnader och räntenetto	81 100	88 700	50 500	108 500	98 600	80 400	78 700	60 500
Arbetskostnader	–	400	2 400	7 400	2 300	1 100	3 700	5 000
<i>Avskrivningar på maskiner och redskap</i>	6 200	4 000	5 500	2 000	5 100	3 200	6 600	1 400
Resultat före räntenetto	74 100	83 800	42 500	97 500	91 100	76 100	68 300	54 200
Räntenetto	–	-1 400	-1 000	-1 500	0	-2 200	-2 700	-5 900
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital o. ersättn. för eget arbete	74 100	82 400	41 500	96 000	91 100	78 300	71 000	60 100
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	218 800	180 400	116 800	71 000	266 700	220 100	220 000	268 900

Tabell 10.4**Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 2000–2006 kr per hushåll, kronor***The farmers' assessed net receipts from different sources of income. Average per household 2000–2006, SEK*

Storleksgrupp, hektar åkermark	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
<i>Näringsverksamhet</i>							
2,1– 5,0	13 500	14 000	15 500	16 000	17 500	18 100	19 600
5,1– 10,0	15 000	16 700	17 300	18 000	19 300	20 600	23 400
10,1– 20,0	23 700	25 700	27 100	26 900	26 400	29 800	32 900
20,1– 30,0	44 000	47 700	49 000	47 200	47 500	52 100	55 500
30,1– 50,0	77 000	82 200	83 600	79 300	78 500	83 700	84 900
50,1–100,0	122 800	129 600	130 300	126 900	129 300	135 200	134 700
100,1–200,0	145 600	158 400	167 700	164 100	165 800	171 000	168 600
200,1–	164 400	183 100	190 900	188 400	191 700	194 600	183 200
Samtliga	50 400	54 700	57 600	58 600	59 300	58 000	60 300
<i>Tjänst</i>							
2,1– 5,0	283 200	292 800	305 700	324 800	335 300	352 300	359 200
5,1– 10,0	272 900	281 700	294 700	312 100	320 000	333 900	340 200
10,1– 20,0	246 200	255 300	268 900	284 700	292 500	301 700	308 100
20,1– 30,0	215 400	226 000	238 200	251 900	259 200	266 500	275 900
30,1– 50,0	181 300	190 400	200 700	213 900	221 700	229 600	240 000
50,1–100,0	151 900	160 100	170 900	183 100	187 800	195 100	202 300
100,1–200,0	147 600	156 200	163 300	170 000	174 500	180 000	191 300
200,1–	138 900	146 400	161 500	167 200	171 600	176 000	190 700
Samtliga	226 400	235 200	246 100	258 100	265 900	283 300	290 300
<i>Taxerad förvärvsinkomst¹</i>							
2,1– 5,0	291 900	302 100	316 600	335 900	347 600	365 000	373 600
5,1– 10,0	283 100	293 800	307 300	325 300	334 300	349 400	358 700
10,1– 20,0	265 600	276 700	291 600	307 200	314 500	327 000	336 700
20,1– 30,0	255 300	269 700	283 100	295 000	302 800	314 500	327 400
30,1– 50,0	254 700	268 600	280 400	289 300	296 300	309 400	321 100
50,1–100,0	271 200	286 100	297 300	305 900	313 100	326 200	333 000
100,1–200,0	289 200	310 400	326 500	329 400	335 700	346 300	355 400
200,1–	299 100	325 300	347 700	350 700	358 600	365 300	369 000
Samtliga	272 600	285 600	299 300	312 300	320 700	336 700	346 200
<i>Nettoinkomst av kapital</i>							
2,1– 5,0	11 600	4 500	1 900	1 600	6 300	7 700	16 400
5,1– 10,0	14 700	9 400	7 200	4 800	8 200	13 900	21 900
10,1– 20,0	22 500	16 100	14 300	11 800	16 200	21 300	29 300
20,1– 30,0	31 300	25 500	22 600	19 000	25 000	30 100	38 300
30,1– 50,0	40 700	36 200	31 600	29 200	33 700	39 300	45 400
50,1–100,0	51 300	43 900	38 600	34 900	41 000	46 000	50 100
100,1–200,0	61 900	54 000	44 100	43 100	49 400	50 500	60 500
200,1–	76 700	66 800	50 500	54 600	65 500	67 600	68 800
Samtliga	29 000	22 900	19 700	18 200	23 100	25 700	33 300

1) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag.

Källa: SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.5

Jordbrukarhushållens taxerade inkomster av näringsverksamhet och tjänst, nettoinkomst av kapital samt hushållsinkomst före och efter transfereringar år 2006. Medeltal i kronor per hushåll

The farmers' assessed income from business (incl. agriculture) and employment, net income from capital and household income before and after transfers. Average per household, SEK

Område	Taxerad inkomst av		Netto- inkomst av kapital	Hushålls- inkomst före skattefria transfe- reringar och skatter m.m.	Positiva ej skatteplik- tiga trans- fereringar	Skatter och övriga negativa transfe- reringar	Hushålls- inkomst efter transfe- reringar
	Närings- verksam- het	Tjänst					
<i>Län</i>							
Stockholms	67 000	277 900	34 200	370 500	10 600	128 400	252 700
Uppsala	79 800	273 500	31 600	379 600	11 300	122 100	268 900
Södermanlands	78 700	269 800	33 500	375 700	11 500	121 100	266 100
Östergötlands	80 900	257 500	38 700	373 000	12 100	116 600	268 500
Jönköpings	71 200	298 200	46 900	414 600	13 200	116 900	311 000
Kronobergs	64 600	292 900	59 500	421 900	11 300	97 000	336 100
Kalmar	80 300	257 200	48 400	379 900	12 400	117 500	274 800
Gotlands	80 800	218 400	32 000	323 600	14 000	105 500	232 100
Blekinge	53 500	283 100	44 700	375 900	11 300	116 000	271 100
Skåne	71 400	276 800	36 200	371 500	12 100	115 900	267 700
Hallands	63 000	277 000	36 100	368 400	11 900	104 000	276 300
Västra Götalands	52 000	299 100	28 600	371 900	11 400	117 200	266 100
Värmlands	35 100	319 500	24 100	372 400	11 000	118 700	264 600
Örebro	56 900	299 400	26 200	375 600	11 400	119 800	267 200
Västmanlands	63 400	299 100	28 700	384 300	11 500	123 400	272 400
Dalarnas	48 000	297 800	29 100	367 400	11 400	117 600	261 200
Gävleborgs	53 300	291 200	24 500	361 200	11 300	113 700	258 900
Västernorrlands	44 900	322 600	26 400	386 800	10 700	122 300	275 200
Jämtlands	57 900	285 300	28 100	366 200	11 300	112 800	264 700
Västerbottens	41 700	334 600	26 900	397 900	11 200	125 400	283 700
Norrbottens	41 100	323 200	23 200	379 800	10 200	115 900	274 100
<i>Hela riket</i>							
2006	60 300	290 300	33 300	377 200	11 600	116 500	272 300
2005	58 000	283 300	25 700	358 800	11 400	111 900	258 300
2004	59 300	265 900	23 100	337 400	11 600	110 900	238 000
2003	58 600	258 100	18 200	320 800	11 900	105 900	226 800
2002	57 600	246 100	19 700	313 900	11 900	100 300	225 400
2001	54 700	235 200	22 900	306 200	11 400	101 600	216 000
2000	50 400	226 400	29 000	298 800	10 700	104 000	205 500

Källa: SCB, Jordbrukarhushållens inkomster.

Tabell 10.6
Jordbrukets prisindex 2000–2008 (2000=100)
Agricultural price indices

Index	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Produktionsmedelsprisindex							
Total insatsförbrukning	100,0	109,3	113,3	114,8	118,0	127,3	149,1
Investeringsvaror och -tjänster	100,0	109,5	113,7	118,6	122,7	128,3	135,7
Totalt	100,0	109,3	113,4	115,6	119,0	127,5	146,3
Avräkningsprisindex							
Vegetabilier	100,0	106,1	108,1	103,0	109,8	140,3	136,3
Animalier	100,0	97,5	93,8	94,4	96,7	100,6	117,9
Totalt	100,0	100,7	99,1	97,6	101,5	115,3	124,7
Producentprisindex för livs- medelsindustrin, jordbruks- reglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	111,9	112,8	112,8	114,2	123,8	141,3
Animalier	100,0	108,8	107,9	107,7	108,3	110,5	122,4
Totalt	100,0	109,9	109,6	109,4	110,2	114,8	128,3
Konsumentprisindex för jord- bruksreglerade livsmedel							
Vegetabilier	100,0	104,3	104,7	102,8	102,7	105,8	117,5
Animalier	100,0	107,7	107,6	107,1	107,9	108,7	118,0
Totalt	100,0	106,5	106,5	105,5	106,0	107,6	117,7
Konsumentprisindex							
Livsmedel, totalt	100,0	106,6	106,1	105,4	106,2	108,3	115,8
Totalt	100,0	106,6	107,0	107,5	109,0	111,4	115,2

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.7

Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1990–2008, kr

Prices of tractors, fuel, fertilizers, vegetables and animal products

Varuslag	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008
Traktorer, kr/st	250 000	..	418 000	480 000	493 600	..	..
Drivmedel, kr/100 liter							
Dieselolja	277	329	572	772	808	785	958
Vegetabilier, kr/100 kg							
Vete ¹	133	118	97	91	103	173	179
Råg ¹	143	110	91	90	103	187	141
Korn ¹	133	111	89	82	92	161	128
Havre ¹	132	107	88	82	102	147	110
Potatis för stärkelse	57 ²	56	50	46	45	45	48
Sockerbetor	29	42	38	42	30	28	27
Vetekli	179 ³	127	123	150	152	166	219
Melass	169	126	102	135	144	156	215
Animalier, kr/100 kg							
Kött av							
Storboskap	2 545	2 295	1 829	1 831	2 001	1 964	2 240
Mellankalv	2 882	2 502	1 850	1 835	1 884	1 998	2 378
Mindre kalv	1 621	1 638	115	150	150	150	149
Häst	1 344	607	702	614	608	589	467
Får och lamm	2 205	1 764	1 778	2 043	2 043	2 051	2 306
Slaktsvin	1 487	1 325	1 102	1 080	1 145	1 183	1 328
Fjäderfä ⁴	975	773	663	649	637	687	902
Mejerimjök, kr/100 kg	297	308	306	283	279	303	358
Ägg, kr/100 kg	..	815	805	786	868	948	1 185

1) Vid leveransort för vara av normalkvalitet. Fr.o.m. juli 1995 pris vid 14 % vattenhalt samt för normalvete vid 11 % proteinhalt. Dessförinnan pris vid 15 % vattenhalt. Årsmedelpriser beräknas som sammanvägda månadspriser med avseende på levererade kvantiteter.

2) Uppgifterna för 1990 avser även potatis för råsprit.

3) Uppgifterna är inte jämförbara.

4) T.o.m. 1996 för djur med vikten 1,3 kg, därefter 1,7 kg.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.8
Indextal för delposter i avräkningsprisindex 2000–2008 (2000=100)

Producer price index. Indices for subtotals

Varuslag	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Spannmål	100,0	97,2	92,7	90,0	101,3	179,4	148,4
Matpotatis	100,0	137,2	165,5	99,8	145,7	193,4	207,6
Annan potatis	100,0	104,1	104,1	91,9	89,8	90,6	95,9
Sockerbetor	100,0	107,0	106,8	110,7	79,0	72,0	70,4
Oljeväxter	100,0	140,3	128,5	137,2	150,2	212,6	219,5
Mjök	100,0	100,8	94,6	91,7	90,6	99,3	118,1
Ägg	100,0	108,6	106,0	97,7	107,8	117,8	147,3
Storboskap	100,0	92,6	86,4	99,0	107,7	105,5	118,2
Kalv	100,0	107,4	98,5	87,8	90,1	93,8	111,3
Får och getter	100,0	113,5	114,7	114,4	114,6	115,4	124,0
Gris	100,0	88,5	93,3	96,8	96,8	94,2	107,2
Frukt	100,0	158,3	135,4	122,2	114,4	132,5	173,9
Grönsaker, blommor och plantskoleväxter	100,0	104,4	105,4	108,4	116,1	117,8	116,1

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.9
Genomsnittliga arrendepriiser för jordbruksmark med och utan gratisarrenden samt för åkermark 2008, kr per hektar

Average rent for agricultural land and for arable land

Område	Län	Genomsnittliga arrendepriiser för		
		jordbruksmark inkl.gratis- arrenden kr/ha	exkl.gratis- arrenden kr/ha	åkermark inkl.gratis- arrenden kr/ha
Sydsverige	K,M	2 725	2 839	3 130
Västsverige	N,O	1 457	1 490	1 516
Småland med öarna	F,G,H,I	863	932	886
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	1 215	1 224	1 215
Norra Mellansverige	S,W,X	448	558	440
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	206	341	207
<i>Hela riket</i>		1 301	1 401	1 385

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.10
Utvecklingen av arrendepriser 1994–2008 (1994=100)
Rent for agricultural land, indices

Område	Län	1994	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Sydsverige	K,M	100	102	119	154	155	153	153	181	185
Västsverige	N,O	100	100	124	143	145	127	129	164	170
Småland med öarna	F,G,H,I	100	104	133	131	131	130	140	155	160
Östra Mellansverige	AB,C,D,E,T,U	100	103	121	138	138	140	142	164	167
Norra Mellansverige	S,W,X	100	100	139	100	101	130	131	134	135
Norra Sverige	Y,Z,AC,BD	100	98	115	96	100	176	183	111	116
<i>Hela riket</i>		100	102	122	136	136	136	138	160	164

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.11
Genomsnittliga priser på jordbruksmark¹ 1995–2007, 1 000-tals kr per hektar
Prices on agricultural land

Produktions- område	Pris per hektar (vägt medelvärde)								Antal försäljn. 2007	Försåld areal, ha 2007
	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007		
Gss	25,8	40,1	43,2	48,9	60,1	67,2	88,5	90,1	163	1 467
Gmb	13,8	22,8	26,0	27,6	30,2	47,9	50,2	58,6	242	2 292
Gns	13,3	20,1	21,4	22,5	25,1	33,2	37,2	44,0	241	2 943
Ss	8,7	13,9	17,0	16,1	19,4	25,2	30,1	32,1	303	3 359
Gsk	9,1	14,2	14,3	15,5	16,1	26,1	27,9	29,8	911	6 324
Ssk	5,4	6,5	8,1	6,5	10,1	14,6	15,4	18,7	353	1 824
Nn	2,9	3,0	3,3	3,4	3,6	8,1	8,4	9,2	448	1 993
Nö	2,2	3,2	3,3	3,4	3,5	6,4	6,6	8,8	285	1 482
<i>Hela riket</i>	10,8	16,8	18,5	19,4	22,4	31,1	34,3	36,6	2 946	21 684

1) Avser både åker- och betesmark.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 10.12
Försålda lantbruksenheter¹ 2008

Sold agricultural units

Område	Samtliga lagfarna köp (ej slätköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tals kr	Taxeringsvärde ² medelvärde, 1 000-tals kr	Köpeskilling-koefficient ³ , ovägt medelvärde
<i>Län</i>				
Stockholms	42	3 556	2 020	1,82
Uppsala	73	2 754	1 640	1,75
Södermanlands	36	3 094	1 764	1,83
Östergötlands	85	2 642	1 598	1,65
Jönköpings	115	2 281	1 590	1,54
Kronobergs	162	2 046	1 408	1,63
Kalmar	90	2 180	1 444	1,60
Gotlands	67	1 623	930	2,02
Blekinge	70	1 827	1 096	1,86
Skåne	325	2 409	1 416	1,78
Hallands	134	2 523	1 465	1,84
Västra Götalands	537	1 799	1 121	1,73
Värmlands	307	1 197	731	1,76
Örebro	115	1 419	856	1,88
Västmanlands	32	2 414	1 356	2,01
Dalarnas	183	832	472	1,99
Gävleborgs	135	1 141	712	1,85
Västernorrlands	228	846	466	1,91
Jämtlands	191	1 081	614	1,99
Västerbottens	208	1 166	699	1,87
Norrbottens	132	930	571	1,74
<i>Hela riket</i>				
2008	3 267	1 677	1 021	1,80
2007	3 800	1 657	788	2,24
2006	3 316	1 526	812	1,99
2005	3 465	1 335	797	1,81
2004	3 093	1 167	460	2,61
2003	3 064	1 082	465	2,40
2002	2 944	1 030	458	2,30
2001	2 938	1 010	466	2,22

1) Endast köp av hela taxeringsenheter.

2) Taxeringsvärde enligt allmän fastighetstaxering för lantbruk 2005. För åren 2001–2004 avses basvärdet enligt 1998 års taxering.

3) Se texten.

Källa: SCB, Fastighetspris- och lagfartsstatistik.

11 Ekologisk produktion

I kapitel 11 redovisas uppgifter om ekologisk odling inom jordbruk och trädgård samt ekologisk djurhållning. Viss arealstatistik samt ersättningar redovisas även i kapitel 9.

Sammanfattning

Den ekologiska produktionen

Regeringens mål för ekologisk produktion till år 2010 är att andelen certifierad ekologisk odling ska öka till minst 20 % av jordbruksmarken. Regeringen vill även att den certifierade ekologiska produktionen av mjölk, ägg och kött från idisslare ökar markant och att den certifierade produktionen av griskött och matfågel ökar kraftigt. Ett av huvudargumenten för att sätta upp ett mål för ekologisk produktion är att målet i sig utgör en av flera åtgärder för att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen.

Ekologisk odling är en odlingsmetod som syftar till ett naturanpassat jordbruk utan syntetiskt framställda mineralgödselmedel och kemiska växtskyddsmedel. Kretsloppstänkande och strävan efter ett kulturlandskap med stor artrikedom och biologisk mångfald är några av målsättningarna med ekologisk odling. Målsättningen är också att producera jordbruksprodukter av bra kvalitet med hjälp av uthålliga produktionsmetoder.

Från konsumentsynpunkt är det nödvändigt med garantier för hur de ekologiska produkterna har producerats. År 2008 fanns tre godkända kontrollorgan med verksamhet inom jordbruksområdet i Sverige: Aranea certifiering AB, SMAK AB och HS Certifiering AB.

Certifierade ekologiska produkter kan vara märkta med KRAV, Demeter eller EU:s logotyp för ekologiska produkter. KRAV:s regler uppfyller EG-reglerna för ekologisk produktion och är i vissa avseenden strängare. Vid biodynamisk odling (Demeter) krävs inte bara frånvaro av kemiska växtskyddsmedel och syntetiska mineralgödselmedel utan även att biodyna-

miska preparat används för att stimulera jordens och växternas biologiska förhållanden. Demeterförbundets bestämmelser omfattar både KRAV:s och förbundets specifika bestämmelser. Produkter som odlats ekologiskt men inte certifierats säljs som konventionellt odlade.

Ekologiskt odlade arealer

Ekologiskt odlade arealer finns redovisade med två definitioner. I tabellerna från Eurostat redovisas certifierade arealer med eller utan karen. I de övriga tabellerna är det i stället arealer där lantbrukaren sökt miljöersättning för ekologiska produktionsformer år 2008, vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

I **tabell 11.1–11.3** återges vissa delar av den statistik som är lämnad från Sverige till EU:s statistikbyrå Eurostat. Här ingår arealer vid jordbruksföretag som inte ingår i Lantbruksregistret.

I **tabell 11.1** redovisas certifierade ekologiskt odlade arealer exklusive karensareal på riksnivå. Totalt var denna areal år 2007 uppe mot 216 000 hektar, vilket var en ökning med 7 % jämfört med året innan. De största grödgrupperna var i fallande ordning slättervall inklusive majs och andra foderväxter, spannmål samt ängs- och betesmark. Den totala certifierade arealen exklusive karens motsvarade år 2007 knappt 7 % av landets jordbruksmark. Det innebär att det behövs en ökning med 13 procentenheter till år 2010 för att regeringsmålet gällande andel certifierad ekologisk odling ska kunna nås.

I **tabell 11.2** redovisas karensarealen. Under 2007 ökade karensarealen med drygt 31 000 hektar, vilket motsvarade mer än en fördubb-

ling jämfört med 2006. Ökningstakten skulle dock behöva vara ännu högre om det ovan nämnda målet ska kunna nås.

Ekologisk djurhållning

Ekologisk djurhållning bedrivs av samma skäl som ekologisk odling. Ekologisk djurhållning kräver ekologisk växtodling för att förse djuren med egenproducerat ekologiskt foder i så stor utsträckning som möjligt. En god hälsa hos djuren anses främjas och djuren ges möjlighet till ett naturligt beteende och en värdig tillvaro.

I **tabell 11.3** redovisas antal certifierade djur. Flera djurslag har ökat i antal, däribland mjölkkor, får och slaktkycklingar. Antalet nötkreatur totalt hade år 2007 passerat 100 000 och antalet fjäderfå 450 000. Svinen minskade däremot i antal under 2007.

Ekologisk odling med miljöersättning

I **tabell 11.4–11.10** redovisas grödarealer, skörd per hektar och produktion för arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer 2008. Ändrat insamlingssätt under år 2007 har medfört att en del av de arealer som odlats enligt reglerna för miljöersättningen för ekologisk odling inte längre finns med i redovisningen. För spannmål och de flesta andra grödorna är skillnaden dock marginell. Uppgifterna avser arealer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. Den totala arealen med miljöersättning för ekologiska produktionsformer redovisas i kapitel 9 **tabell 9.4**. Där ingår även areal vid de jordbruksföretag som inte ingår i Lantbruksregistret.

I **tabell 11.4** redovisas spannmålsarealer med ersättning för ekologisk odling med uppdelning på produktionsområden och riket. Havre var den gröda som hade den största omfattningen av odlingen med 33 200 hektar. Den ekologisk odlade havrearealen ökade med 15 % jämfört med 2007. Näst största gröda var blandsäd, inräknat såväl stråsädesblandningar som stråsäd/baljväxtblandningar. Arealen uppgick till 17 600 hektar. Vårkorn med miljöer-

sättning för ekologisk odling odlades på nästan 17 500 hektar, en ökning med 11 % jämfört med 2007. Höstveten odlades på 12 800 hektar. Vårvetarealen uppgick till nästan 9 900 hektar, en ökning av arealen med 27 % jämfört med 2007. De största arealerna med ekologiskt odlad spannmål fanns i Svealands slättbygder, Götalands norra slättbygder och Götalands skogsbygder.

I **tabell 11.5** redovisas den ekologiska oljeväxtarealen med miljöersättning. Höstraps odlades på 2 000 hektar vilket var på samma nivå som 2007. Vårrys odlades på 320 hektar, en minskning med drygt 50 %. Vårapsens omfattning var knappt 300 hektar och minskade med uppemot 30 %. Höstrybs odlades under 2008 ekologiskt på strax över 200 hektar och oljelin på knappt 300 hektar.

I **tabell 11.6** redovisas arealer med miljöersättning för potatis, ärter och åkerbönor. Matpotatisarealen uppgick år 2008 till nästan 900 hektar, en ökning med nästan 13 % jämfört med 2007. Den ekologiska ärtodlingen fortsätter att minska och odlades enbart på 2 600 hektar, en minskning jämfört med fjolåret på hela 21 % och en minskning med hela 58 % jämfört med 2004 då odlingsarealen låg på 6 220 hektar. Odlingsarealen för åkerbönor har de senaste åren pendlat upp och ner. Jämfört med 2007 ökade arealen åkerbönor med 700 hektar, dvs. med 19%, och uppgick år 2008 till 4 400 hektar.

I **tabell 11.7** redovisas beräknad slåttervallareal med miljöersättning för ekologisk odling. Arealen uppgick år 2008 till 211 000 hektar, en minskning med 5 % jämfört med föregående år. P.g.a. ändrat insamlingssätt för den ekologiskt odlade arealen är slåttervallarealuppgiften osäker. För slåttervall kan det röra sig om runt 5 % av den ekologiskt odlade arealen som sedan år 2007 inte längre syns i statistikunderlaget.

Ekologisk produktion

I **tabell 11.7–11.10** redovisas skörd per hektar och total produktion för arealer med miljöersättning för ekologisk produktion, vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret. All produktion på denna areal är inte certifierad

för försäljning som ekologiskt odlade produkter.

I **tabell 11.7** redovisas skörd av slåttervall från arealer med miljöersättning för ekologisk produktion vid företag som ingår i Lantbruksregistret. Den totalt inbärgade skörden för 2008 var 0,89 miljon ton, fördelat på första skörd 0,49 miljon ton och återväxtskörd 0,40 miljon ton. P.g.a. ändrad redovisning av den ekologiskt odlade arealen är dessa uppgifter dock osäkra. Skörden per hektar uppgick på riksnivå till 4 230 kg per hektar. Av landets totala bärgade skörd av slåttervall var minst 20 % ekologiskt odlad.

I **tabell 11.8** redovisas skörd per hektar för spannmålsgrödorna med uppdelning på produktionsområden och riket. Högst hektarskörd hade rågvete och höstvetete med 3 790 respektive 3 700 kg per hektar på riksnivå. Höstråg och vårvete nådde upp till 3 050 respektive 2 620 kg per hektar medan vårkorn avkastade 2 660 kg per hektar. Havre och blandsäd visade en avkastningsnivå på 2 350 respektive 2 480 kg per hektar. Avkastningsnivåerna för de ekologiskt odlade spannmålsgrödorna var på riksnivå mellan 28 och 53 % lägre än motsvarande konventionella hektarskördar.

I **tabell 11.9** redovisas totalskördar från arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer. Vid beräkning av total skörd används arealer som skördats som mogen gröda. Arealer som skördats som grönfoder ingår inte.

Totalskördarna ökade för många av spannmålsgrödorna jämfört med 2007, främst som en följd av ökad odling.

Av landets totala produktion av vårvete var 13 % ekologiskt odlad. För havre var motsvarande andel 9 %, för höstråg 5 % och för rågvete 5 %. Av den totala produktionen av vårkorn och höstvetete var 3 respektive 2 % ekologiskt odlad.

Totalskörden av åkerbönor och ärter uppgick under 2008 till 9 600 respektive 4 800 ton (**tabell 11.10**). Störst totalskörd uppmättes i Götalands norra slättbygder för åkerbönor och i Svealands slättbygder för ärter. Totalskörden för matpotatis var 14 300 ton, en ökning med 36 % jämfört med föregående år. För åkerbönor

och ärter var 70 % respektive 16 % av den totala produktionen i riket ekologiskt odlad. För matpotatis var bara 3 % ekologiskt odlad.

Ekologisk trädgårdsodling

Den ekologiskt odlade arealen med trädgårdsprodukter för år 2005 redovisas i **tabell 11.11**. Arealen var 1 175 hektar, vilket motsvarade 9 % av trädgårdsodlingen på friland. Den ekologiskt odlade växthusytan var 69 000 m² och motsvarade drygt 2 % av den totalt odlade växthusytan i Sverige.

Om statistiken

Följande begrepp som används inom ekologisk odling kan behöva förtydligas:

Karens, karensår, karensareal

De första åren en åker odlas enligt certifieringsreglerna får produkterna inte säljas som ekologiska. Dessa år kallas "karensår". På samma sätt blir djurhållningen först lagd i karens innan produktionen får säljas med benämningen ekologisk. Under karenstiden sker kontroll precis på samma sätt och enligt samma regler som för den helt certifierade produktionen.

Miljöersättning för ekologisk odling

Arealer kan omfattas av miljöersättning för ekologiska produktionsformer utan att odlingarna behöver vara certifierade. Statistik rörande ersättningarna för ekologisk odling tas fram av Jordbruksverket och redovisas översiktligt i kapitel 9. Arealer fördelade på grödor och produktion för dessa arealer redovisas i tabellerna 11.4–11.10.

Annan publicering

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning publicerar Jordbruksverket och Eurostat på sina webbplatser, www.sjv.se och www.ec.europa.eu/eurostat.

Slutlig statistik om skörd för ekologisk och konventionell odling redovisas i Statistiska meddelanden, serie JO 16.

Trädgårdsräkningar/-inventeringar som man numera inte skiljer på, genomförs vart tredje år och publiceras i serie JO 33.

Tabell 11.1**Certifierade ekologiskt odlade arealer exkl. karens för olika grödgrupper, hektar***Fully converted organic areas for different groups of crops*

	Summa ekologisk certifierad areal exkl. karens	Varav			
		Spannmål	Trindsäd	Potatis	Industri-grödor inkl. oljev växter
<i>Hela riket</i>					
2007	215 970	56 839	8 267	774	3 355
2006	201 298	50 059	7 815	727	3 696
2005	200 638	52 799	7 711	694	..
2004	206 631	59 581	8 014	753	2 045
2003	207 328	59 741	7 498	934	1 657

Källa: Eurostat

Tabell 11.1 (forts.)

	Varav					
	Grönsaker inkl. jordgubbar	Frukt och bär	Slättervall inkl. majs och andra foderväxter	Ängs- och betesmark	Andra grödor inkl. blommor, fröodlingar m.m.	Träda inkl. grön-gödsling
<i>Hela riket</i>						
2007	635	310	93 511	40 647	2 486	9 004
2006	565	285	82 347	40 295	5 558	9 176
2005	583	221	..	..	..	..
2004	..	197	..	38 958	..	..
2003	670	225	78 355	39 361	17 904	..

Tabell 11.2**Certifierad ekologisk odlad areal***Fully converted area, area under conversion and total organic area*

	Ekologisk certifierad areal, hektar		
	Certifierad	Karens	Summa
<i>Hela riket</i>			
2007	215 970	55 573	271 543
2006	201 298	24 132	225 431
2005	200 638	22 100	222 738
2004	206 631	15 469	222 100
2003	207 328	18 457	225 785

Källa: Eurostat

Tabell 11.3
Antal certifierade ekologiskt producerade djur
Number of organic livestock

Område	Nötkreatur	Varav		Får	Getter
		Mjölkkor	Am- och dikor		
<i>Hela riket</i>					
2007	110 000	..	..	42 986	809
2006	95 936	24 141	13 826	34 038	397
2005	..	22 321	13 433	34 700	377
2004	91 515	21 892	13 542	38 193	664
2003	92 304	22 218	13 721	40 593	..

Källa: Eurostat

Tabell 11.3 (forts.)

Område	Svin	Varav	Fjäderfä	Varav	Slakt- kycklingar
		Suggor		Värphöns	
<i>Hela riket</i>					
2007	24 483	..	457 770	..	..
2006	26 398	1 048	415 194	360 093	55 075
2005	27 299	1 139	410 919	365 332	45 575
2004	22 207	964	391 971	345 998	45 915
2003	22 134	1 046	343 563	321 955	21 600

Tabell 11.4
Spannmål 2008. Arealer med ekologisk odling¹

Cereals. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar								
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Blandsäd	
								Strå- säd	Balj- växter/ stråsäd
<i>Produktionsområden</i>									
Gss	310	580	160	–	800	450	230	70	370
Gmb	640	490	370	70	2 140	680	460	160	910
Gns	4 180	3 720	830	–	1 600	10 980	1 560	1 280	2 290
Ss	6 510	3 370	730	0	2 970	10 430	770	930	2 130
Gsk	780	850	320	30	3 060	5 450	920	1 140	3 060
Ssk	390	700	140	0	2 000	3 910	140	490	1 070
Nn	40	110	20	–	3 450	940	20	180	2 500
Nö	–	40	0	–	1 470	390	0	110	970
<i>Hela riket</i>									
2008	12 850	9 870	2 560	110	17 490	33 230	4 100	4 360	13 290
2007	12 860	7 760	1 940	60	15 810	28 860	4 430	3 780	15 340
2006	12 620	7 290	2 980	50	16 680	31 240	4 710	4 180	14 350
2005	12 600	10 510	2 800	50	21 670	33 520	4 280	4 300	14 640
2004	14 170	9 990	3 380	60	22 160	35 140	4 920	4 200	14 460

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.5
Oljeväxter 2008. Arealer med ekologisk odling¹

Oilseed crops. Areas with cultivation in organic farming

Område	Arealer, hektar				
	Höstraps	Vårtraps	Höstrybs	Vårtrybs	Oljelin
<i>Produktionsområden</i>					
Gss	240	–	–	40	–
Gmb	300	40	10	–	80
Gns	1 200	50	–	30	140
Ss	150	100	180	60	60
Gsk	130	50	40	20	0
Ssk	20	10	–	140	0
Nn	0	0	–	10	–
Nö	–	0	–	20	–
<i>Hela riket</i>					
2008	2 040	250	230	320	290
2007	2 000	340	280	700	550
2006	2 450	590	310	980	470
2005	1 670	740	330	1 570	790
2004	1 240	490	170	1 170	440

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.6**Potatis, ärter och åkerbönor 2008. Arealer med ekologisk odling¹, hektar***Potatoes, peas and field beans. Areas with cultivation in organic farming*

Område	Arealer, hektar		
	Matpotatis	Ärter	Åkerbönor
<i>Produktionsområden</i>			
Gss	60	50	120
Gmb	270	180	30
Gns	90	720	2 970
Ss	50	1 140	600
Gsk	80	240	560
Ssk	120	260	120
Nn	190	10	10
Nö	30	–	–
<i>Hela riket</i>			
2008	890	2 600	4 400
2007	790	3 310	3 700
2006	870	4 200	4 150
2005	960	5 500	4 300
2004	970	6 220	3 910

1) Uppgifterna avser arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer vid jordbruksföretag som ingår i Lantbruksregistret

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.7

Slåttervall. Första skörd, återväxt samt totalt inbärgad vallskörd 2008.**Areal, hektarskörd och totalskörd vid ekologisk odling¹***Temporary grasses. First cut, regrowth and total production.**Crop area, yield per hectare and total production in organic farming*

Område	Antal företag	1:a skörd			Återväxt		Inbärgad vallskörd	
		Areal, hektar ²	Total inbärgad skörd, ton ³	Inbärgad skörd, kg/ha ³	Total inbärgad skörd, ton ^{3,4}	Inbärgad återväxt, kg/ha ^{3,4}	Totalt inbärgad, ton ³	Kg/ha ³
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	7	..	..	..	..	..	..	..
Gmb	38	15 370	42 000	2 730	32 880	2 140	74 900	4 870
Gns	51	25 870	64 900	2 510	90 800	3 510	155 700	6 020
Ss	73	38 670	91 100	2 360	62 670	1 620	153 700	3 980
Gsk	90	53 950	105 400	1 950	117 970	2 190	223 300	4 140
Ssk	52	29 140	74 500	2 560	53 240	1 830	127 700	4 380
Nn	57	31 470	77 200	2 450	..	..	..	..
Nö	23	13 400	29 100	2 170	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>								
2008	391	210 580	493 600	2 340	397 380	1 890	890 900	4 230
2007	412	222 820	613 800	2 760	222 600	1 000	836 400	3 750
2006	409	269 640	666 100	2 530	302 300	1 120	968 300	3 650
2005	405	259 130	719 600	2 780	248 600	960	968 200	3 740
2004	413	220 900	601 500	2 720	202 800	920	804 300	3 640

1) Uppgifterna avser arealer och skörd från arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer vid företag som ingår i Lantbruksregistret.

2) Arealen slåttervall har skattats genom att minska den totala vallarealen med andelen betesvall.

3) Vattenhalt 16,5 %.

4) Återväxtskörden per hektar har beräknats utslagen på den totala slåttervallsarealen, dvs. hela arealen och ej enbart den där återväxten tillvaratas.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.8

Spannmål 2008. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha^{1,2}*Cereals. Yield per hectare in organic farming*

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	..	2 920	..	–	3 320	2 520	..	..
Gmb	3 900	2 870	2 990	..	2 670	2 470	3 740	2 740
Gns	3 590	2 620	3 040	–	2 940	2 310	3 910	2 550
Ss	3 820	2 640	3 550	–	2 710	2 470	3 920	2 570
Gsk	3 130	2 350	..	–	2 470	2 320	3 500	2 290
Ssk	3 580	2 460	..	..	2 400	2 210	..	2 570
Nn	..	..	..	–	2 790	2 520	..	..
Nö	–	–	–	–	2 370	1 590	..	..
<i>Hela riket</i>								
2008	3 700	2 620	3 050	..	2 660	2 350	3 790	2 480
2007	3 360	2 940	3 020	..	2 610	2 690	3 520	2 700
2006	3 220	2 420	2 480	..	2 060	1 830	2 980	1 850
2005	3 440	2 720	3 060	..	2 300	2 120	3 750	2 630
2004	3 740	3 040	3 100	..	2 540	2 600	3 670	2 820

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer.

2) Tidigare redovisade uppgifter har avsett 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.9

Spannmål 2008. Totalskördar vid ekologisk odling, ton^{1,2}*Cereals. Total production in organic farming*

Område	Höst- vete	Vår- vete	Höst- råg	Höst- korn	Vår- korn	Havre	Råg- vete	Bland- säd
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	..	1 700	..	–	2 500	1 000	..	..
Gmb	2 500	1 400	1 100	..	5 300	1 500	1 700	1 200
Gns	14 800	9 700	2 500	–	4 600	24 300	5 700	4 000
Ss	24 800	8 700	2 600	..	7 900	24 900	3 000	4 600
Gsk	2 400	1 900	..	..	5 600	10 400	3 200	4 000
Ssk	1 400	1 700	..	..	4 600	7 900	..	1 800
Nn	..	..	..	–	8 300	1 900	..	..
Nö	–	–	..	–	3 000	500	..	..
<i>Hela riket</i>								
2008	47 200	25 200	7 800	..	41 300	71 900	15 000	17 000
2007	43 100	22 200	5 700	..	37 400	73 100	15 200	23 100
2006	40 400	17 200	7 300	..	31 500	52 600	12 600	13 300
2005	42 900	28 100	8 370	..	45 200	64 700	15 400	19 700
2004	52 800	30 200	10 400	..	54 800	88 900	17 900	30 000

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer. Areal skördad som grönfoder ingår ej.

2) Tidigare redovisade uppgifter har avsett 15,0 % vattenhalt. De nu redovisade uppgifterna har omräknats till 14,0 % vattenhalt.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.10**Potatis, ärter och åkerbönor 2008. Hektarskörd vid ekologisk odling, kg/ha och total skörd, ton¹***Potatoes, peas and field beans. Yield per hectare and total production in organic farming*

Område	Matpotatis		Ärter ^{2,3}		Åkerbönor ^{2,3}	
	Hektar-skörd, kg/ha ⁴	Total-skörd, ton ⁴	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton	Hektar-skörd, kg/ha	Total-skörd, ton
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	..	..	..	..	..	..
Gmb	19 470	5 200	1 790	300	..	..
Gns	..	..	2 160	1 500	2 340	6 800
Ss	..	..	1 800	2 000	1 700	1 000
Gsk	10 390	800	..	..	..	..
Ssk	15 580	1 900	..	..	..	..
Nn	11 860	2 200	..	..	–	..
Nö	..	..	–	–	–	–
<i>Hela riket</i>						
2008	15 970	14 300	1 920	4 800	2 210	9 600
2007	13 280	10 500	1 690	5 100	1 990	7 300
2006	13 300	11 500	2 100	8 400	1 790	7 300
2005	11 200	10 800	2 120	11 400	1 960	8 100
2004	13 040	12 600	2 360	14 000	2 420	9 400

1) Uppgifterna avser skörd från arealer med miljöersättning för ekologiska produktionsformer.

2) Vid 15,0 % vattenhalt.

3) Areal skördad som grönfoder ingår ej.

4) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

Källa: Jordbruksverket och SCB, Skördestatistiken.

Tabell 11.11**Areal med ekologisk odling av trädgårdsprodukter i växthus och på friland 2005***Areas for organic cultivated horticultural products in greenhouse and outdoor cultivation*

Avser företag med minst 0,25 hektar frilandsareal eller 200 kvadratmeter växthusyta

Figures for holdings with at least 0.25 hectares outdoor cultivation or at least 200 square metres greenhouse area

Område	Växthusyta, m ²	Andel ekologisk växthusodling, %	Frilandsareal, hektar	Andel ekologisk frilandsodling, %
<i>Län</i>				
Stockholms	4 536	1,8	20	13,1
Uppsala	2 659	11,5	40	52,1
Södermanlands	1 908	3,7	9	13,1
Östergötlands	3 053	2,3	60	10,7
Jönköpings	780	1,5	60	25,6
Kronobergs	590	2,3	6	12,9
Kalmar	1 138	2,1	29	3,5
Gotlands	4 401	28,8	146	21,9
Blekinge	280	0,4	19	3,1
Skåne	12 578	0,8	299	4,4
Hallands	3 745	2,2	86	15,6
Västra Götalands	21 932	9,3	81	9,2
Värmlands	1 800	5,2	43	26,5
Örebro	1 108	2,6	23	16,2
Västmanlands	500	0,7	23	37,5
Dalarnas	4 082	13,3	73	40,0
Gävleborgs	1 330	2,7	15	21,6
Västernorrlands	214	0,6	22	29,0
Jämtlands	1 730	10,1	63	59,8
Västerbottens	200	0,3	11	10,9
Norrbottnens	370	0,6	47	21,2
<i>Hela riket</i>				
2005	68 934	2,3	1 175	9,4
2002	62 012	1,8	964	7,3
1999	101 749	3,1	640	5,2

Källa: Jordbruksverket.

12 Jordbrukets miljöpåverkan

Jordbruket påverkar miljön på olika sätt. Vissa typer av påverkan upplevs som positiva (t.ex. på kulturlandskapet) medan andra upplevs som negativa eller skadliga. Det negativa är oftast kopplat till användning av olika naturresurser eller olika typer av utsläpp. I kapitel 12 redovisas statistik över kulturlandskapet och miljöpåverkande faktorer som växtskyddsmedels- och gödselmedelsanvändning samt utsläpp till luft och vatten orsakat av jordbruket.

Statistik över jordbrukets produktionsmedel – bl.a. viss statistik rörande förbrukning av mineralgödsel och försäljning av växtskyddsmedel – redovisas i kapitel 8.

Statistik rörande ekologisk odling och djurhållning redovisas i kapitel 11.

Sammanfattning

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Det öppna, omväxlande odlingslandskapet med skog, betesmark och insprängd åker har formats av jordbruket under århundraden. Ängs- och betesmarker, dikesrenar, småvatten och åkerholmar är livsmiljöer för en stor biologisk mångfald. Under senare decennier har dock jordbruket medfört förändringar i landskapet och i livsmiljöerna för djur och växter. Åker och betesmarker har lagts ned. Utvecklingen har fram till 1990-talet också gått mot ett mer enfarmigt landskap genom att småbiotoper som åkerholmar, dikeskanter och småvatten tagits bort.

Figur 12A visar att den utnyttjade arealen betesmark minskade – framförallt i skogsbygderna – fram till mitten av 1990-talet men att den därefter ökat, vilket hänger samman med de miljöstödd som finns för skötseln av dessa marker. **Tabell 12.1** visar den regionala fördelningen av olika typer av betesmark. Stora arealer betesmark finns i Västra Götalands-, Skåne- och Kalmar län.

Tabell 12.2 visar hur miljöersättningarna fördelas på olika typer av stöd samt i vilken utsträckning miljömålen har uppnåtts. Den

samlade bedömningen inom området ”förbättra miljön och landskapet” är att målet 2008 i huvudsak är uppfyllt.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Försäljningen av mineralgödsel (handelsgödsel) till jord- och trädgårdsbruk har minskat successivt sedan slutet av 1980-talet (**figur 12B**). Jämfört med 2006 ökade kväveförsäljningen 2007 med drygt 4 %. Fosforförsäljningen minskade med 0,7 % medan kaliumförsäljningen ökade med drygt 1 % jämfört med 2006. Svavelförsäljningen ökade med drygt 2 % jämfört med 2006.

År 2007 gödslades 41 % av åkerarealen enbart med mineralgödsel och 13 % enbart med stallgödsel. Andelen mineralgödslad areal var störst i de södra delarna av landet och i slättbygdsområdena medan andelen stallgödslad areal var störst i djurtäta områden i Götalands skogs- och mellanbygder samt i övre och nedre Norrland. I Norrland var andelen som gödslade enbart med stallgödsel ungefär lika stor som de som enbart använde mineralgödsel (**tabell 12.5**). Under 2007 gödlades 23 % av åkerarealen med både mineral- och stallgödsel. Återstående 23 % av arealen gödslades varken med stall- eller mineralgödsel.

Den totala tillförseln av mineral- och stallgödsel till grödor som skördades 2007 uppgick enligt **tabell 12.3** till 193 000 ton kväve i växttillgänglig form, 33 000 ton fosfor och 131 000 ton kalium. Detta är för kväve och fosfor en nedgång jämfört med 1997 års undersökning, men för kalium ökning sedan 1995. Drygt 81 % av det växttillgängliga kvävet tillfördes grödorna genom mineralgödselmedel medan huvuddelen av fosfor- och kaliumgödslingen, 65 respektive 81 %, skedde med stallgödsel. Per hektar åker är tillförseln av kväve och fosfor högst i de sydligaste länen medan kaliumgödslingen är högst i de djurtäta Smålandslänen. Gödslingsnivån hänger samman med vilka grödor som odlas men också med intensiteten i produktionen.

Av **tabell 12.4** framgår att majs, höstraps och höstvetete är de grödor som i medeltal får högst kvävegivor. Majs får även höga givor av fosfor och kalium, följt av potatis.

Organiskt avfall från samhället består bl.a. av avloppsslam från reningsverken samt avfall från livsmedelsindustrin, storkök och hushåll. Enligt **figur 12C** spreds 2006 runt 30 000 ton torrsbstans av slam på jordbruksmark, vilket var en ökning med 20 % jämfört med 2005.

Växtnäringsbalanser

I **tabell 12.6** redovisas näringsbalanser för växtodlingen enligt s.k. soil surface bruttomethod. Tillförsel av kväve till jordbruksmark sker genom mineral-, stall- och betesgödsel, slam, utsäde, luftnedfall samt kvävefixering från baljväxter. Bortförseln består av de skördeprodukter som förs bort från fälten. Skillnaden mellan tillförsel och bortförsel utgör det överskott som riskerar att ge miljöstörande utsläpp till luft och vatten.

Både kväve- och fosforöverskottet har på riksnivå minskat sedan 1995. Det minskade kväveöverskottet beror bl.a. på att tillförseln sjunkit något. Effektiviteten i kväveutnyttjandet ligger på 65 % och för fosforutnyttjandet på 86 %. Effektiviteten i näringsutnyttjandet har beräknats som bortförsel med skördeprodukter i procent av total näringstillförsel.

Kväve- och fosforläckage

Det övergripande svenska miljö kvalitetsmålet är att ingen övergödning skall ske. Det innebär att en onaturlig ökning av halter av näringsämnen i miljön skall motverkas. Det delmål som antagits av riksdagen är:

- Senast år 2010 ska de svenska vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 % från 1995 års nivå.

Jordbruket står för 40 % av kväveläcketaget till vatten från mänsklig verksamhet (**figur 12F**) och har därför en central betydelse för hur delmålet ska uppnås.

Under vattnets väg genom landskapet renas vattnet från en del kväve genom denitrifikation (omvandling till luftkväve), sedimentering och upptag i växter. Processerna benämns retention. Förlusterna från åkern benämns bruttobelastning och den del som når havet efter retention nettobelastning. Eftersom åkermarken är spridd över stora delar av landet varierar den andel av läcketaget som når havet. Beräkningar från SMHI visar att 10–20 % av det kväve som läcker från åkrar på Småland-ska höglandet når havet medan det för åkermark i kustzonen kan vara 90 %.

Figur 12D visar på en läckageminskning mellan 1985 och 2005 på ca 25 %. Denna minskning har både samband med ökad andel vall och minskad spannmålsodling under perioden (se kapitel 3), men även med bättre kväveutnyttjande, dvs. en större andel av tillförd mängd kväve har tagits upp av grödan.

För övergödningen av sjöar och vattendrag i inlandet anses fosfor ha större betydelse än kväve. **Figur 12E** visar nettobelastningen av fosfor från mänsklig verksamhet till vatten. Det framgår att jordbruket svarar för 40 % av den totala belastningen.

Ammoniakavgång

Vid hantering och lagring av stallgödsel liksom vid spridning av både mineral- och stallgödsel förloras kväve i form av ammoniak till luften. När djuren går på bete avgår dessutom

ammoniak från djurspillningen. Ammoniaknedfallet kan vara både försurande och övergödande. Det delmål för ammoniak som antagits av riksdagen är:

- Senast år 2010 ska utsläppen av ammoniak i Sverige ha minskat med minst 15 % från 1995 års nivå.

Av total kvävemängd i gödseln utgör ammoniakavgången en ca 30-procentig förlust. Gödsellagring och spridning står för de största förlusterna men även i stallet är förlusterna betydande. Av jordbrukets totala ammoniakavgång kommer mer än 95 % från djurgödsel (**figur 12G**).

Enligt SCB:s beräkningar har ammoniakavgången från jordbruket minskat med drygt 4 % mellan 2005 och 2007, främst beroende på minskat djurantal men även förbättrad lagrings- och spridningsteknik. Jämfört med 1995 är minskningen drygt 19 %. Eftersom utsläppen från övriga sektorer, främst från transporter och industri, minskat beräknas den totala minskningen till 19 % mellan 1995 och 2007.

Tabell 12.7 visar den regionala fördelningen av ammoniakutsläppen totalt och per hektar åker. I medeltal för riket betyder avgången ca 19 kg ammoniak per hektar, vilket omräknat till kväve blir 15 kg.

Kadmiumupplagring i åkermark

Kadmium ingår i råfosfat, som används vid tillverkning av fosforgödselmedel. Kadmium finns också i det slam som sprids på åkrarna för att öka avkastningen. En fortsatt upplagring av kadmium i åkermarken utgör ett hot mot åkermarkens långsiktiga användning för produktion av livsmedel. Viktiga processer i naturen kan skadas och upplagring av kadmium i jordbruksväxterna kan påverka människors hälsa.

Av **figur 12H** framgår att kadmiumfosforkvot i fosforgödselmedel minskat med omkring 75 % sedan 1995. Även halterna i slam har minskat, men kadmiumfosforkvoterna för slam var år 2006 ändå avsevärt högre än för fosforgödselmedlen. Den största tillförseln till åkermarken kommer nu från luftnedfallet.

Kalkningens omfattning framgår av **figur 12I**. Kalkning leder till ökat näringsupptag hos

växterna genom höjt pH-värde men också till upplagring av tungmetaller som kadmium i åkermarken.

Växtskyddsmedel

Jordbrukets användning av växtskyddsmedel kan bidra till ökade koncentrationer av oönska ämnen i luft, mark och vatten. Miljöriskerna med jordbrukets växtskyddsmedel är beroende av ett flertal olika faktorer. Preparatens egenskaper, brukarens hantering och miljöbetingelserna på fälten är avgörande.

De växtskyddsmedelsrester som påträffas i naturen härstammar oftast från olämplig hantering vid påfyllning och rengöring av sprutan eller från vindavdrift vid spridningen. Vid besprutningen riskerar växtskyddsmedel även att hamna i fältkanter och vattendrag där växt- och djurliv påverkas negativt. Rester av växtskyddsmedel kan även finnas i spannmålsprodukter, frukt och grönsaker.

För jordbrukets växtskyddsmedel finns numera inga specificerade och mätbara miljömål. Det övergripande miljö kvalitetsmålet är: En giftfri miljö och ett delmål är att hälso- och miljöriskerna fortlöpande ska minska.

Den areal som behandlats med växtskyddsmedel minskade i början av 1990-talet men ökade sedan något för att sedan minska igen till 2006 (**tabell 12.9**). 1990-talets nedgång berodde främst på att jordbruksmark togs ur produktion p.g.a. den svenska jordbrukspolitik. Uppgången berodde bl.a. på att delar av denna areal åter togs i produktion i samband med EU-inträdet. Åkerarealen har sedan minskat med 20 % sedan 1998. År 2006 var andelen behandlad areal knappt 50 %.

Variationerna i behandlad areal mellan olika delar av landet är stora. De sammanhänger med regionala skillnader i grödfördelning och intensitet. Högst andel behandlad areal har Skåne, Uppsala och Örebro län (**tabell 12.9**).

Betydande skillnader i växtskyddsmedelsanvändningen föreligger också mellan gårdar av olika storlek. Bland jordbruksföretag med mer än 100 hektar åkerareal används ogräsmedel på drygt 65 % av arealen medan motsva-

rande andel på gårdar med högst 20 hektar var knappt 15 %.

Potatis är den gröda som också behandlas mest med *svampmedel*; 90 %. Risk för angrepp av bladmögel gör att potatisgrödorna tillförs störst hektardoser. För matpotatis ligger dosen på 2,75 kg/ha och för potatis för stärkelse på 2,71 kg/ha (**tabell 12.10**).

Användningen av växtskyddsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I **tabell 12.8** och **figur 12J** redovisas beräknat antal försålda doser sedan mitten av 1990-talet. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas etiketter och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden.

Av redovisningen framgår att antalet hektardoser ökat inom alla redovisade typer av växtskyddsmedel sedan mitten av 1990-talet. Under 2000-talet har det beräknade antalet doser varit relativt konstant med undantag för 2003 då en ökning redovisades följt av en minskning för 2004. Antal doser med svampmedel, (1 328 000) har minskat sedan 2006. Antalet doser med insektsmedel (768 000) har ökat jämfört med 2006. Antalet doser fördelade per hektar åker har minskat sedan tidigare år. (**figur 12K**).

Energianvändning

För att jordbruket skall kunna producera livsmedel och andra produkter krävs insatser av energi. En stor del av energiinsatserna kommer från fossila bränslen som olja, diesel och bensin. Användningen av fossila bränslen måste begränsas, dels för att den tär på lagerresurserna, dels för att förbränningen ger upphov till föroreningar som bidrar till övergödning, försurning och klimatförändringar. Föroreningarna består främst av svaveldioxid, kväveoxider och koldioxid (se Växthusgaser nedan).

Svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid från jordbruket bidrar till försurningen av mark och vatten. De direkta utsläppen från jordbruket har minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Minskningen beror till stor del på övergång till mindre svavelhaltiga bränslen. Det bör nämnas att om utsläppen från trädgårdsbruket inräknas skulle den totala utsläppsmängden mer än fördubblas. Utsläpp av svaveldioxid från energianvändning i jordbruket var år 2006 på 188 ton, en minskning med 12 % mot året innan (**figur 12L**).

Kväveoxider

Kväveoxiderna bidrar till övergödning och försurning av mark och vatten. Bl.a. bidrar jordbrukets användning av dieseldriva maskiner och traktorer till näringens andel av de totala utsläppen. Utsläppen av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket har en minskande trend var år 2006 på 9 400 ton (**figur 12M**).

Växthusgaser

Utsläpp av s.k. växthusgaser ökar atmosfärens förmåga att bibehålla värme på jordklotet och som följd härav stiger temperaturen. Jordbruket släpper främst ut tre typer av växthusgaser nämligen koldioxid från åkermark och från förbränning av diesel och olja, metangas från husdjur samt lustgas (dikväveoxid) från åkermark.

Det övergripande miljö kvalitetsmålet, Begränsad klimatpåverkan, har ett delmål att de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för 2008–2012 ska vara minst 4 % lägre än utsläppen 1990.

De totala utsläppen i Sverige av växthusgaser uppgår till ca 70 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Av dessa svarar jordbruket (exklusive CO₂ från mark) för 15 % eller ca 10 milj. ton (**figur 12N**).

Det är viktigt att påpeka att den mest dominerande källan av koldioxid från mulljordar inte omfattas av nuvarande statistik.

Gödselhantering

Gödselhantering ger upphov till metan och lust-

gas. De svenska utsläppen av växthusgaser från gödselhantering uppgick 2007 till ca 1 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Sedan 1990 har utsläppen minskat med ca 12 %, bl a beroende på minskade gödselgivor.

Idisslares tarmgaser

Vid matsmältningen hos idisslare bildas metan. I Sverige härrör utsläppen främst från nötkreatur. Utsläppen har minskat ca 11 % sedan 1990 p.g.a. minskat antal nötkreatur och uppgick 2007 till knappt 3 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Beträffande köttkonsumtionen har dock utsläppen bara flyttat till de länder från vilka Sverige importerar kött.

Arbetsmaskiner

Vid förbränning av fossila bränslen i arbetsmaskiner genereras utsläpp av koldioxid, metan och lustgas. 2007 uppgick utsläppen från arbetsmaskiner inom jordbruket, skogsbruket och fisket till knappt 2 milj. ton CO₂-ekvivalenter. Detta är en ökning med ca 8 % sen 1990.

Jordbruksmark

Jordbruksmark kan både bidra till en ökad respektive minskad växthuseffekt genom att avge, respektive binda, koldioxid och kväve (som ger lustgas i atmosfären). Odlingen av organogena jordar, dvs. mulljordar, bidrar till ökade utsläpp medan odling på jordar med lägre mullhalt, som kan binda kol i marken, minskar utsläppen. Utsläppen har minskat med ca 10 % sen 1990.

Om statistiken

Kulturlandskap och biologisk mångfald

Uppgifter om arealen utnyttjad betesmark har under perioden 1995–1999 varje år ingått i lantbruksregistret. Fr.o.m. 2002 hämtas betesmarksarealen från IAKS (Jordbruksverkets administrativa register avseende arealbaserade stöd).

Statistik rörande miljöersättningar sammanställs varje år av Jordbruksverket på basis av gjorda ansökningar om stöd samt utbetal-

ningar.

Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för att nå miljökvalitetsmålen och för att uppnå en positiv utveckling av jordbruket och landsbygden. Landsbygdsprogrammet gäller under perioden 2007–2013 och består av stödåtgärder eller ersättningsformer i fyra olika axlar, där axel 2 avser att förbättra miljön och landskapet.

Växtnäring och markbördighet

Växtnäringsanvändning

Uppgifter om försäljning av mineralgödsel till jord- och skogsbruk insamlas årligen av SCB i samarbete med Jordbruksverket.

Uppgifter om användningen av mineral- och stallgödsel till olika grödor insamlas vartannat år av SCB genom telefonintervjuer med jordbrukare i den s.k. gödselmedelsundersökningen. Urvalet består av ca 4 000 jordbrukare.

Växtnäringsbalanser

Näringsbalansberäkningarna bygger på uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning, som genomförs vartannat år. I beräkningarna används dessutom skördeuppgifter och olika data från Jordbruksverket, Lantbruksuniversitetet (SLU) och olika forskningsrapporter om t.ex. näringsinnehåll i stallgödsel, kvävenedfall och kvävefixering. Jämfört med tidigare publicerade resultat har beräkningarna anpassats till internationell metod, vilket innebär bruttotillförsel av kväve, dvs. ammoniakförluster från gödsel har inte dragits bort. Dessutom avser balanserna jordbruksmark (åker och betesmark) mot att tidigare avsett enbart åkermark.

Kväveläckage

Kväveläckaget från åkermark skattas med modellberäkningar av SMED (Svenska Miljö-EmissionsData), ett samarbete mellan IVL, SCB och SMHI) och SLU på uppdrag av Naturvårdsverket utifrån data bl.a. från Jordbruksverket och SCB om grödarealer, skördar, gödselgivor och spridningstidpunkter för gödseln. Även väderuppgifter är viktiga indata i modellerna.

Nettobelastningen på havet, dvs. läckaget efter avdrag för retention, grundas på modellberäkningar, som utförs av SMED.

Ammoniakavgång

Beräkningarna av ammoniakavgången utförs av SMED och bygger på dataunderlag främst insamlat i SCB:s gödselmedelsundersökning. Beräkningsmetoderna har tagits fram av Naturvårdsverket och SCB i samråd med Jordbrukstekniska institutet och Jordbruksverket. I beräkningsmodellerna utnyttjas bl.a. uppgifter om kväveinnehållet i förbrukade gödselmedel samt, för stall- och betesgödsel, uppgifter om antal djur, kväveproduktion per djurslag och lagrings- och spridningssätt för olika typer av gödselmedel. Dessutom används schabloner för ammoniakemissionen från olika gödselslag i stall vid lagring och spridning.

Kadmiumupplagring i åkermark

Uppgifter om kadmiuminnehållet i fosforgödsel har inhämtats av SCB från leverantörerna i samband med uppgifter om försålda mängder av mineralgödsel.

Statistiken rörande jordbrukets användning av slam samt kadmiuminnehållet i slam bygger på en totalundersökning (utförd av SMED) utifrån reningsverkens årsredovisningar, som i sin tur baseras på urvalsbaseade mätningar.

Statistik rörande kalkningen till åkermark baseras på försäljningen till jordbruket enligt en postenkät från SCB till de största tillverkarna, importörerna och återförsäljarna av kalkprodukter.

Växtskyddsmedel

Uppgifter om försäljningen av växtskyddsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mätt som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat. Ökningen mellan 2002 och 2003 förklaras av hamstring.

SCB har på uppdrag av KemI intermittert

genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska växtskyddsmedel till olika grödor, senast 1998. 2006 genomfördes undersökningen på uppdrag av Jordbruksverket.

Energianvändning

Beräkningarna av utsläpp från jordbrukets energianvändning genomförs av SMED och grundar sig på användningen av olika energi- och bränsleslag i jordbruket.

Klimatgaser

Beräkningarna grundas på internationella modeller enligt IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) men med anpassning till svenska emissionsdata och uppgifter från SCB:s gödselmedelsundersökning.

Publicering

Underlaget till detta kapitel bygger på *Hållbarhet i svenskt jordbruk*, (LRF, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och SCB) och på uppgifter från olika Statistiska meddelanden:

Betesmarksarealer:

JO 10 SM, Jordbruksmarkens användning 2008

Utsläpp till vatten:

MI 22 SM, Utsläpp till vatten och slamproduktion 2006

Gödselmedel och kalk i jordbruket:

MI 30 SM, Gödselmedel i jordbruket 2006/07;

Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2006/07; Försäljning av kalk för jord- och trädgårdsbruk, sjöar, vattendrag och skog 2007

Kväve- och fosforbalanser:

MI 40 SM, Kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark och jordbrukssektor 2005

Växtskyddsmedel:

MI 31 SM, Växtskyddsmedel i jordbruket 2007, Växtskyddsmedel i jord- och trädgårdsbruket 2006

Ammoniak:

MI 37 SM, Utsläpp av ammoniak till luft i Sverige 2007

Andra statistikproducenter

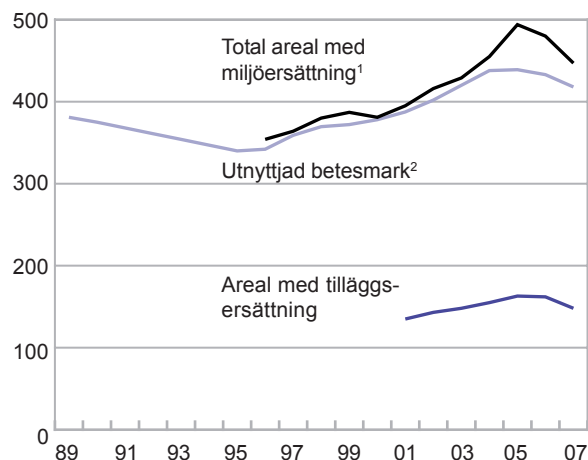
Naturvårdsverket: Rapport 5815, Näringsbelastning på Östersjön och Västerhavet 2006, Rapport 5247, Transport – Retention – Källfördelning; Rapport 5248, Kväveläckage från svensk åkermark; Rapport 5319, Ingen övergödning; Internationell rapportering – slamstatistik 2004.

Jordbruksverkets årsredovisning för räkenskapsåret 2008.

Figur 12A
Areal betesmark 1989–2007

Permanent grassland

1 000-tals hektar

1) Här ingår utnyttjad betesmark samt alvar-, fäbods- och skogsbete.

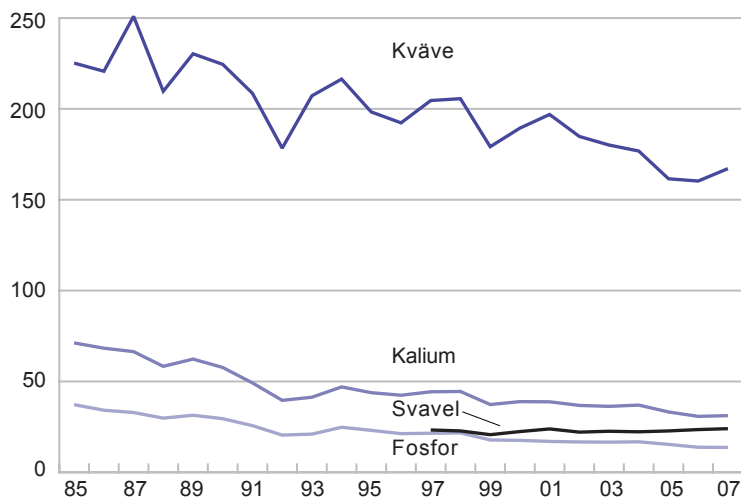
2) Företag med mer än 2 ha åker t.o.m 2004 och fr.o.m. 2005 även med mindre än 2 ha åker.

Källa: Jordbruksverket, SCB och Miljömålsportalen.

Figur 12B
Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruket 1985–2007, 1 000-tals ton

Sale of fertilizers to the agricultural and horticultural sector

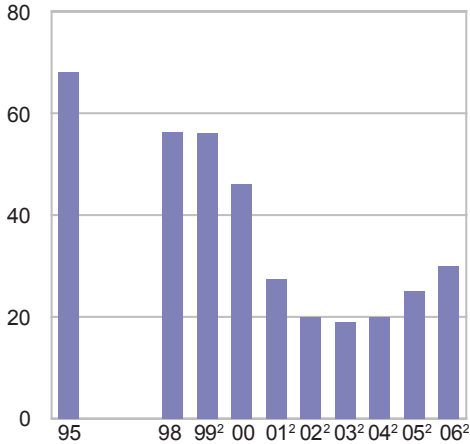
1 000-tals ton

Källa: Jordbruksverket och SCB.

Figur 12C
Slam som återförts till jordbruket
Sludge brought back to agriculture

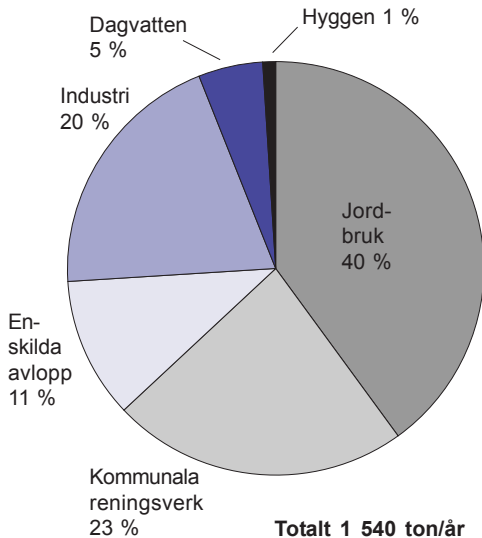
1 000-tals ton ts¹

- 1) Torrsubstans.
 2) Från Sveriges rapportering enligt Slamdirektivet.

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissionsData och SCB, Miljöstatistiken.

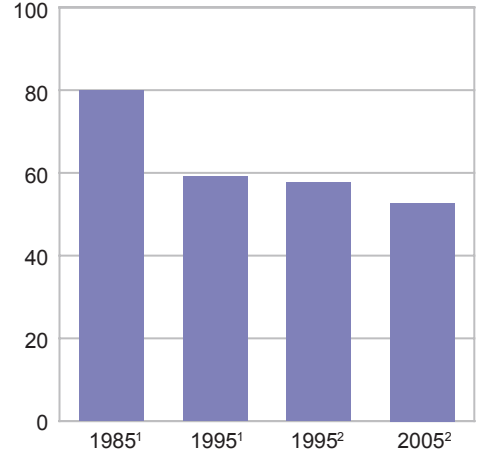
Figur 12E
Nettobelastning på vatten av fosfor från mänsklig verksamhet, 2006
Net pollution load on water by phosphorus from human activities

Källa: Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Figur 12D
Kväveläckage från åkermarkens rotzon, riket, 1 000-tals ton
Nitrogen leaching from arable land

1 000-tals ton kväve

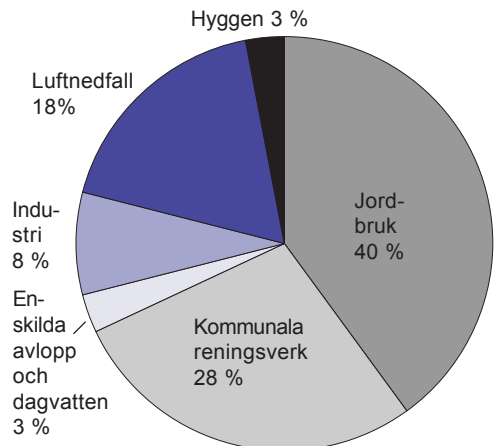

- 1) Tidigare beräkningsmodell enligt: Rapport 4735 och Rapport 5248, Naturvårdsverket.
 2) Enligt Miljömålsuppföljning Ingen övergådnad 1995 och 2005 (SMED på uppdrag av Naturvårdsverket) ej publicerad.

Källa: Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Figur 12F
Nettobelastning^{1,2} på havet av kväve från mänsklig verksamhet, 2006
Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

Net pollution load on marine waters by nitrogen from human activities

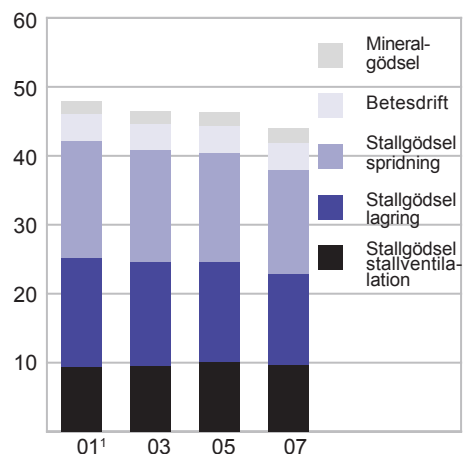

- 1) Efter självrening (retention) under vägen till havet.
 2) Revidering av modellberäkningarna pågår och beräknas vara klar 2007.

Källa: Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData, Rapport 5815, ej publ.

Figur 12G
Ammoniakavgång från jordbruket
Emission of ammonia from agriculture

1 000-tals ton

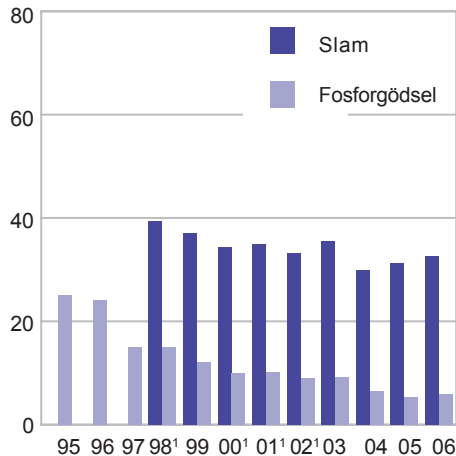

1) Reviderade.

Källa: Naturvårdsverket, Svenska MiljöEmissions-Data och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12H
Genomsnittligt kadmiuminnehåll i fosforgödsel och slam²
Mean content of cadmium in mineral fertilisers and sludge

mg Cd/kg P

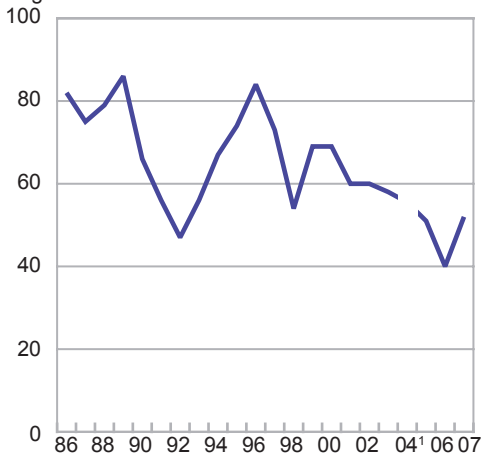
1) Reviderade slamsiffror.

2) Från Sveriges rapportering enligt slamdirektivet.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12I
Kalkning av åkermark, kg CaO per hektar utnyttjad åkermark
Liming per hectare utilized arable land

Kg CaO/ha åker

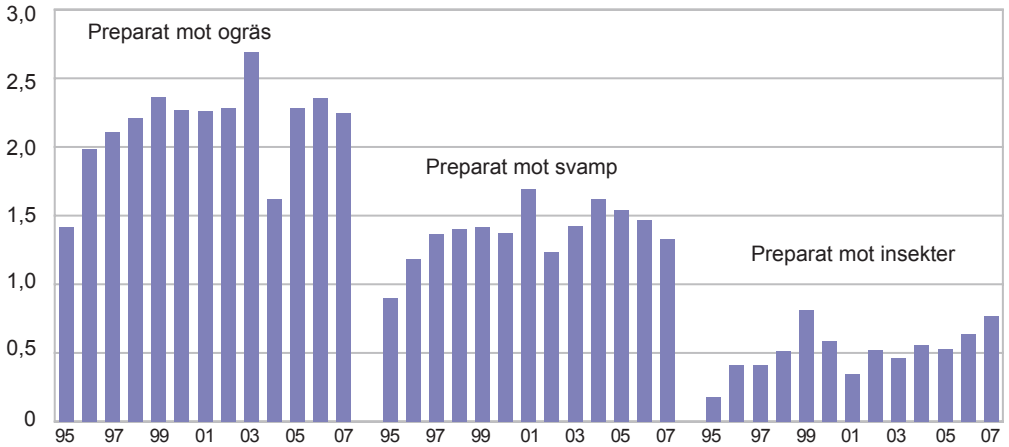

1) Ingen undersökning genomfördes 2004.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12J**Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser 1995–2007***Pesticides in agriculture, number of doses per hectare*

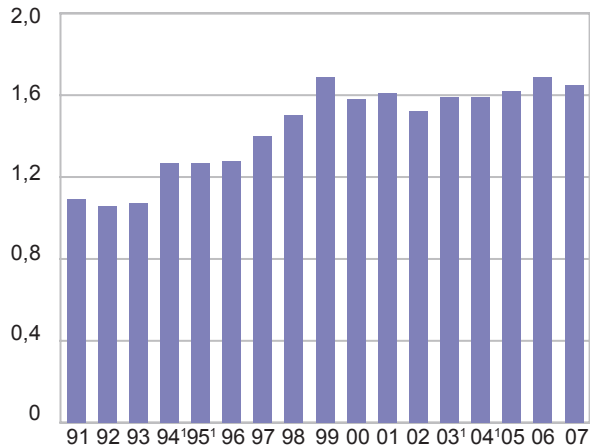
Miljoner doser

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12K**Växtskyddsmedel i jordbruket, antal hektardoser i relation till åkerarealen 1991–2007***Pesticides in agriculture, number of supplies per hectare in relation to the area of arable land*

Doser/ha

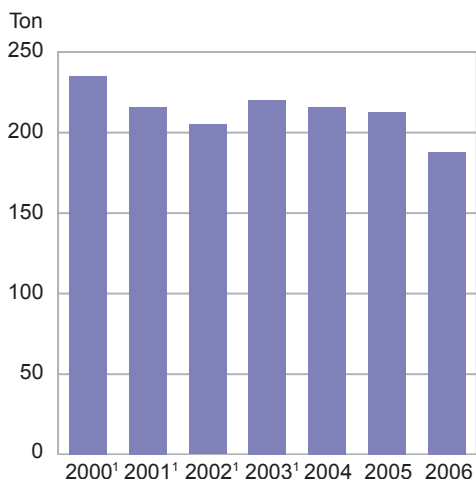
1) För både 1994 och 1995 anges genomsnittet för de två åren, detsamma gäller åren 2003 och 2004.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Figur 12L Utsläpp av svaveldioxid från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)

Emission of sulphur dioxide from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

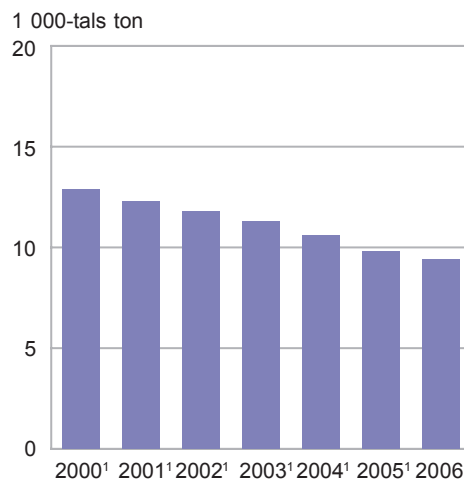

1) Reviderade värden.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12M Utsläpp av kväveoxider från direkt energianvändning i jordbruket (inkl. trädgård)

Emission of nitrogen oxides from direct use of energy in agriculture (horticulture incl.)

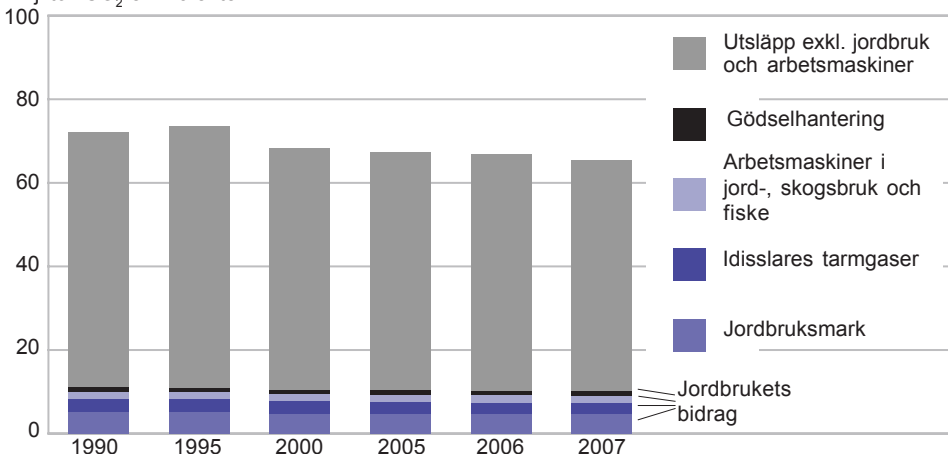
1) Reviderade värden.

Källa: SCB, Miljöräkenskaperna.

Figur 12N Utsläpp av växthusgaser totalt och från jordbruket

Emission of greenhouse gases, totally and from agriculture

Milj. ton CO₂-ekvivalenter

Källa: SCB, Naturvårdsverket och Svenska MiljöEmissionsData.

Tabell 12.1

Areal betesmark 2008. Hektar*Areas under pasture and meadow 2008. Hectare*

Avser jordbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal för trädgårdsproduktion eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion. *Figures refer to agricultural holdings of more than 2.0 hectares of arable land or holdings with large animal stocks or holdings with at least 2 500 square metres outdoor horticultural cultivation or at least 200 square metres greenhouse area.*

Område; storleksgrupp	Betes- mark	Slätter- äng	Skogs- bete	Fäbod- bete	Alvar- bete	Outnytt- jad betes- mark	Ospec. betes- mark	Summa
<i>Län</i>								
Stockholms	11 227	26	914	–	..	–	50	12 219
Uppsala	17 381	303	1 595	..	..	–	64	19 348
Södermanlands	17 125	304	393	..	..	–	14	17 848
Östergötlands	43 298	140	1 208	–	..	–	41	44 687
Jönköpings	39 993	149	170	–	3	–	151	40 466
Kronobergs	20 725	184	117	–	..	–	111	21 142
Kalmar	49 796	818	1 977	–	20 516	–	56	73 163
Gotlands	17 018	244	4 423	–	4 202	–	35	25 922
Blekinge	11 152	41	154	..	5	–	69	11 431
Skåne	52 563	1 591	118	..	4	–	96	54 380
Hallands	15 278	108	61	..	..	–	50	15 505
Västra Götalands	56 931	445	762	7	8	–	337	58 490
Värmlands	6 302	89	30	1 159	7	–	142	7 729
Örebro	8 849	150	122	–	..	–	29	9 152
Västmanlands	7 043	349	67	–	..	–	25	7 484
Dalarnas	4 688	90	159	7 105	..	–	87	12 130
Gävleborgs	4 148	94	82	1 761	10	–	74	6 169
Västernorrlands	2 115	42	31	242	..	–	111	2 543
Jämtlands	3 933	86	373	9 904	..	–	90	14 386
Västerbottens	1 396	63	399	326	..	–	67	2 251
Norrbottnens	911	176	74	–	..	–	141	1 305
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	15 448	682	16	–	..	–	17	16 166
Gmb	71 911	1 677	5 306	..	24 720	–	88	103 719
Gns	40 639	337	688	..	6	–	59	41 729
Ss	59 347	1 087	3 006	7	14	–	160	63 621
Gsk	171 743	983	2 870	5	18	–	737	176 356
Ssk	18 991	265	255	340	9	–	253	20 115
Nn	10 327	172	200	11 511	9	–	278	22 496
Nö	3 468	290	888	8 648	3	–	248	13 545
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
– 2,0	1 018	11	..	–	–	–	49	1 085
2,1– 5,0	18 290	575	551	524	341	–	1 371	21 652
5,1– 10,0	27 697	521	1 520	1 763	583	–	413	32 497
10,1– 20,0	43 353	798	1 699	2 617	1 200	–	..	49 672
20,1– 30,0	36 376	444	1 596	3 085	1 760	–	–	43 261
30,1– 50,0	59 383	659	2 273	3 677	3 160	–	–	69 152
50,1–100,0	92 259	1 199	2 979	5 172	8 123	–	–	109 731
100,1–200,0	68 727	754	2 165	3 203	6 313	–	–	81 163
Över 200,0	44 770	534	439	..	3 303	–	–	49 536
<i>Hela riket</i>								
2008	391 874	5 494	13 228	20 530	24 784	–	1 839	457 748
2007	417 697	5 715	14 862	21 412	25 846	1 654	2 144	489 328
2006	432 516	5 518	13 716	22 252	23 549	1 764	5 809	505 124
2005	439 304	5 688	14 519	21 938	23 738	2 535	5 783	513 505

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.2**Anslutning till och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammet¹, förbättra miljön och landskapet***Connection to and target fulfilment for Swedish environmental support*

Stödåtgärd	Indikator	Utfall 2008*	Mål år 2013	Måluppfyllelse 2008, %
Kompensationsbidrag	Antal ha	528 646	530 000	100
	Antal företag st	20 770	20 200	103
Vallodling	Antal ha	855 300	900 000	95
	Antal företag st	38 700	41 000	94
Bevarande av betesmarker och slätterängar	Antal ha	458 600	500 000	92
	Antal företag st	34 500	38 000	91
Skötsel av våtmarker	Antal ha	5 850	11 300	52
	Antal företag st	1 686	3500	48
Ekologiska produktionsformer	Antal ha	232 300	640 000	36
	Antal djurenheter st	125 300	150 000	84
	Antal företag st	13 140	21 000	63
Natur- och kulturmiljöer	Antal ha	654 776	810 000	81
	Antal företag st	12 325	15 000	82
Natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet ²	Antal ha	1 750	2 500	82
	Antal företag st	223	200	112
Minskat kväveläckage	Antal ha	127 654	140 000	91
	Antal företag st	5 950	5 500	108
Skyddszoner	Antal ha	6 832	7 000	98
	Antal företag st	2 715	3 500	78
Miljöskyddsåtgärder	Antal ha	227 200	600 000	38
	Antal företag st	2 419	10 000	24
Våtmarker, anläggning och restaurering	Antal ha	683	6 000	11
	Total investeringsvolym milj kr	–	–	–
Betesmarker och slätterängar	Antal ha	2 875	18 000	16
Bruna bönor, Öland	Antal brukare	42	70	60
	Antal ha	462	700	66
Traditionella husdjursraser	Antal brukare	597	977	98
	Antal djurenheter st	5 934	5 934	119
	Antal rasföreningar st	14	14	93
Skogens biologiska mångfald ³	Antal skogsägare st	–	–	–
	Total investeringsvolym milj kr	–	–	–
Ökad areal ädellövskog ³	Antal skogsägare st	–	–	–
	Total investeringsvolym milj kr	–	–	–

1) Landsbygdsprogrammet axel 2, förbättra miljön och landskapet 2007–2013.

2) Natur- och kulturmiljöer i renskötselområden för 2008 är en prognos. Uppgifterna baseras på en uppräknings för 2008 beräknad med ansökt areal 2007 för perioden 2007–2013 och antal utbetalningar för perioden 2000–2006 som grund.

3) Skogsstyrelsen har beslutat att tillfälligt avbryta implementeringen och göra en omstart.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 12.3

Förbrukning av växtnäringsämnen i mineral- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 2007

Consumption of plant nutrients in fertilizers and manure and of total nitrogen in manure

Område; storleks- grupp	Grödareal totalt, hektar	Areal gödselad med växtnäringsämnen från mineral- o/ el stallgödsel						
		Kväve			Fosfor		Kalium	
		Gödselad areal, %	Växttillgäng- ligt kväve, kg/ha	Total kväve, kg/ha	Gödselad areal, %	kg/ha	Gödselad areal, %	kg/ha ¹
<i>Län</i>								
Stockholm	68 500	70	89	100	52	13	48	46
Uppsala	140 700	80	103	116	63	17	50	63
Södermanlands	179 600	78	116	140	59	22	57	90
Jönköpings	85 000	74	99	154	69	28	69	151
Kronobergs	46 300	87	97	146	81	22	81	134
Kalmar	114 600	82	121	165	72	26	72	130
Gotlands	79 200	85	94	122	74	22	74	91
Blekinge	29 300	82	104	136	59	23	61	101
Skåne	421 900	87	128	144	66	22	67	76
Hallands	101 200	89	113	151	79	28	80	107
Västra Götalands	406 900	76	110	137	67	23	65	90
Värmlands	94 800	54	89	117	50	23	49	94
Örebro	89 500	77	103	120	64	22	63	71
Västmanlands	82 300	69	103	113	55	18	44	55
Dalarnas	53 400	65	87	117	59	20	59	100
Gävleborgs	62 400	54	76	107	49	20	49	95
Västernorrlands	47 600	59	65	100	50	18	50	110
Jämtlands	40 700	60	67	..	57	17	57	123
Västerbottens	63 400	70	71	107	63	17	63	81
Norrbottnens	33 000	73	57	..	64	10	64	71
<i>Produktionsområden</i>								
Gss	310 400	91	135	150	66	23	66	71
Gmb	293 300	85	112	142	72	24	73	101
Gns	379 600	80	121	142	66	23	63	77
Ss	502 400	74	103	116	60	18	52	59
Gsk	439 700	75	99	142	68	25	68	125
Ssk	172 700	60	84	114	54	21	54	98
Nn	145 800	58	72	108	51	21	51	111
Nö	104 500	69	66	95	62	18	62	81
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1– 20,0	318 100	49	65	91	41	19	41	33
20,1– 50,0	468 100	69	89	118	58	22	57	46
50,1– 100,0	569 800	81	108	138	68	23	66	53
Över 100,0	991 500	85	119	140	70	22	67	54
<i>Hela riket</i>								
2007	2 346 300	77	107	133	64	22	62	90
2005	2 359 200	76	107	132	61	24	59	94
2003	2 339 600	83	104	128	65	23	62	89
2001	2 352 900	82	107	129	64	24	61	84
1999	2 410 100	84	100	122	69	25	65	80
1997	2 530 800	84	100	120	66	25	64	75
1995	2 386 900	83	100	119	62	25	60	80

1) Ökningen 2003 kan till en del bero på ändrad beräkning av näringsinnehållet i stallgödsel, se avsnittet *Jämförbarhet av resultaten* i MI 30 SM 0403.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.3 (forts.)

Område; storleks- grupp	Totalförbrukning, ton						
	Kväve			Fosfor		Kalium	
	Växttill- gängligt kväve	Därav i mineral- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i mineral- gödsel	Totalt ¹	Därav i mineral- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholm	4 250	3 910	860	470	250	1 520	340
Uppsala	11 580	10 640	2 420	1 500	900	4 410	860
Södermanlands	8 350	7 390	2 200	1 160	530	3 420	740
Östergötlands	16 320	13 750	5 850	2 290	800	9 240	1 560
Jönköpings	6 240	3 680	6 030	1 660	200	8 860	590
Kronobergs	3 910	2 380	3 500	820	..	4 770	..
Kalmar	11 350	7 720	7 740	3 820	260	10 710	730
Gotlands	6 360	4 770	3 440	1 310	430	5 340	1 080
Blekinge	2 500	1 880	1 390	390	..	1 810	210
Skåne	46 960	41 880	11 020	6 240	3 130	21 440	8 370
Hallands	10 220	7 200	6 420	2 250	410	8 660	1 290
Västra Götalands	34 100	27 430	14 920	6 350	2 420	23 750	4 330
Värmlands	4 540	3 380	2 630	1 070	400	4 360	760
Örebro	7 110	6 230	2 020	1 240	710	4 030	1 350
Västmanlands	5 850	5 290	1 150	800	510	2 000	620
Dalarnas	3 020	2 340	1 730	640	220	3 140	660
Gävleborgs	2 570	1 790	1 820	620	160	2 890	350
Västernorrlands	1 820	910	1 910	430	..	2 440	..
Jämtlands	760	..	1 780	400	..	2 650	..
Västerbottens	3 160	2 430	2 300	690	..	2 990	..
Norrbottens	370	..	810	210	..	1 150	..
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	38 220	34 600	7 650	4 800	2 490	14 600	6 400
Gmb	28 040	21 410	13 990	5 050	1 460	21 660	4 220
Gns	36 790	31 580	11 520	5 760	2 590	18 410	4 470
Ss	38 150	34 380	8 760	5 450	3 090	15 530	4 330
Gsk	32 520	21 620	25 240	7 410	1 160	37 420	3 080
Ssk	8 680	6 480	5 360	1 970	620	9 160	1 440
Nn	6 060	3 560	5 580	1 540	250	8 290	670
Nö	4 730	3 510	3 360	1 170	230	5 240	710
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1– 20,0	10 180	8 550	5 580	2 500	840	4 250	2 180
20,1– 50,0	28 850	22 500	15 460	6 010	1 970	12 110	4 490
50,1–100,0	49 740	38 780	24 860	8 980	2 700	20 030	5 870
Över 100,0	100 380	84 390	33 710	15 290	6 380	36 080	12 720
<i>Hela riket</i>							
2007	193 430	156 920	82 420	33 270	11 800	131 370	25 050
2005	191 410	157 910	78 650	34 460	13 520	129 890	27 770
2003	202 730	169 710	78 190	35 140	14 040	129 220	28 780
2001	207 130	174 300	74 580	35 710	14 720	121 430	30 090
1999	203 780	171 970	74 490	39 960	17 680	124 020	35 400
1997	213 290	181 760	74 220	42 410	19 030	125 470	38 690
1995	197 950	172 830	63 220	40 910	18 870	117 660	35 840

Tabell 12.4

Förbrukning av kväve, fosfor och kalium från mineral- och stallgödsel i olika grödor 2007

Consumption of nitrogen, phosphorus and potassium in fertilizers and animal manure in different crops

Gröda	Mineral- och eller stallgödsel							
	Gröd- areal	Kvävegödslad areal			Fosforgödslad areal		Kaliumgödslad areal	
		totalt, ha	Göds- lad areal, %	Växtill- gängligt kväve, kg/ha	Total- kväve, kg/ha	Göds- lad areal, %	kg/ha	Göds- lad areal, %
Höstkorn	8 100	94	118	45	72	23	72	69
Vårkorn	318 400	96	89	34	77	21	73	66
Havre	207 900	89	86	37	78	21	73	69
Höstvete	323 200	96	153	24	70	21	65	52
Vårvete	38 300	82	121	28	61	23	53	74
Rågvete	53 800	95	113	47	75	24	72	81
Råg	24 700	93	104	18	68	20	67	57
Majs	10 600	95	169	185	95	56	95	252
Blandsäd (stråsäd)	15 200	85	64	77	77	25	77	111
Blandsäd (balj/strå)	28 400	78	47	110	77	31	78	152
Höstraps	50 300	95	162	30	75	24	74	58
Vårtraps	32 900	89	118	13	76	19	63	36
Hösttrybs	1 000	..	..	..	..	..	..	..
Vårtrybs	2 600	..	..	..	..	..	..	..
Ärtor (ej konservärter)	13 600	..	34	86	33	25	36	65
Konservärter	8 800	..	..	..	..	24	..	59
Matpotatis	20 300	92	110	24	89	45	91	186
Stärkelsepotatis	8 000	99	129	82	87	46	92	138
Socketbetor	40 700	100	114	28	89	28	89	67
Frövall	13 900	76	96	..	..	16	..	44
Energiskog	13 400	..	..	..	..	..	-	..
Slättervall ¹	801 100	72	101	69	64	21	64	123
Betesvall	270 100	31	72	36	21	15	21	83
Åkerbönor m.m.	6 000	..	..	..	..	..	..	..
Trädgårdsväxter	14 900	76	106	25	67	38	70	150
Grönfoderväxter	7 100	75	51	112	73	32	73	157
Andra växtslag	12 700	..	68	..	39	17	29	53

1) Data för stallgödsel är ersatt med motsvarande data för 2005.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.5**Mineral- och stallgödslade arealer 2007***Arable land treated with commercial fertilizers and manure*

Produktions- område	Utnyttjad åkerareal enligt LBR, ha	Därav gödslad med			
		Där av gödslad med kväve från mineral och/eller stallgödsel %	Endast mineral gödsel %	Endast stallgödsel %	Både mineral- och stall- gödsel %
Gss	310 400	91	67	3	21
Gmb	293 300	85	40	11	34
Gns	379 600	80	49	9	23
Ss	502 400	74	55	8	12
Gsk	439 700	75	19	22	34
Ssk	172 700	60	28	15	16
Nn	145 800	58	18	24	15
Nö	145 800	58	18	24	15
<i>Hela riket</i>					
2007	2 346 300	77	41	13	23
2005	2 359 200	76	43	12	20
2003	2 339 600	83	48	11	24
2001	2 352 900	82	49	11	23
1997	2 530 800	84	50	9	25
1995	2 386 900	84	52	8	24

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.6

Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark ("soil surface" bruttobalanser)¹*Nitrogen- and phosphorus balances for arable land*

	Kväve, kg/ha ²				Fosfor, kg/ha ²			
	1995 ³	2001 ³	2003	2005	1995 ³	2001 ³	2003	2005
<i>Tillförsel</i>								
mineralgödsel	62	57	55	49	6	5	5	5
stallgödsel ⁴	37	33	34	32	7	6	6	6
betesgödsel ⁴	12	12	13	13	2	2	2	2
utsäde	2	1	2	1	(0,3)	0,3	0,3	0
deposition	10	10	9	8	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
slam	1	1	0	0	0,6	0,4	0,2	0
kvävefixering	8	9	10	10	–	–	–	–
Totalt⁵	130	123	123	114	16	14	14	13
<i>Bortförsel</i>								
skörd	71	74	75	72	11	11	11	11
skörderester	2	2	2	2	(0,3)	0,3	0,3	0,3
Summa skördeprodukter	72	76	77	73	11	11	12	11
<i>Överskott, totalt</i>								
därav	58	48	46	40	5,2	2,5	2,1	1,8
ammoniak från mineral-, stall- och betesgödsel	15	12	12	12	–	–	–	–
läckage	24	20	20 ⁶	16	(0,3)	(0,3)	(0,3)	(0,3)
denitrifikation, fastläggning m.m.	19	16	14 ⁶	12	5	2	2	2
<i>Effektivitet, %</i>	55	61	62	65	67	82	85	86

1) Ändrad metod jämfört med tidigare publicerade balanser.

2) Åker och betesmark.

3) Reviderade uppgifter.

4) Ammoniak i stall, vid lagring och spridning samt på bete har inte räknats bort.

5) P.g.a. avrundningar stämmer inte alltid summorna i tabellen.

6) Ej uppdaterat för 2003.

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.7

Ammoniakavgång i jordbruket 1995–2007*Emissions to air of ammonia in agriculture 1995–2007*

Produktionsområde	Mineral- gödsel NH ₃ ton	Stall- gödsel NH ₃ ton	Därav		Betes- gödsel NH ₃ ton	Totalt	
			Nöt NH ₃ ton	Svin NH ₃ ton		NH ₃ ton	kg/ha åker ¹
Gss	350	3 550	1 450	1 310	280	4 180	13
Gmb	200	6 440	3 880	1 220	660	7 300	25
Gns	490	5 460	3 190	1 340	420	6 370	17
Ss	510	4 990	2 970	960	540	6 040	12
Gsk	470	11 500	8 850	920	1 380	13 350	30
Ssk	120	2 260	1 660	120	260	2 640	15
Nn	20	2 150	1 770	60	250	2 430	17
Nö	0	1 660	1 390	110	140	1 800	17
<i>Hela riket</i>							
2007	2 170	38 000	25 170	6 040	3 930	44 100	19
2005	1 900	40 450	26 850	6 700	3 900	46 250	20
2003	1 800	40 850	27 100	7 050	3 800	46 500	20
2001 ²	1 740	42 200	28 700	6 350	3 850	47 800	20
1999 ²	1 700	45 100	30 500	7 200	3 800	50 550	21
1995 ²	2 200	50 500	34 100	8 900	3 650	56 500	24

1) Utnyttjad åkerareal.

2) Uppgifterna reviderade jämfört med MI37 SM 0201.

Källa: Naturvårdsverket och SMED (SCB, Miljöstatistiken).

Tabell 12.8**Sålda växtskyddsmedel, antal hektardoser och genomsnittlig dos 1995–2007***Pesticides sold to farmers, number of doses and average dose in kg/ha for 1995–2007*

År	Försålda mängder		Antal doser 1 000-tal	Genomsnittlig dos	
	Preparat, ton	Verksam substans, ton		Preparat, kg/ha	Verksam substans, kg/ha
Preparat mot ogräs					
2007	3 487	1 320	2 245	1,6	0,59
2006	3 571	1 432	2 359	1,5	0,61
2005	3 311	1 280	2 280	1,5	0,56
2004	1 831	690	1 618	1,1	0,43
2003	4 387	1 818	2 691	1,6	0,68
2002	3 618	1 447	2 286	1,6	0,63
2001	3 543	1 432	2 260	1,6	0,63
2000	3 415	1 364	2 271	1,5	0,60
1999	3 277	1 285	2 366	1,4	0,54
1995	2 493	975	1 417	1,8	0,69
Preparat mot svamp					
2007	687	240	1 328	0,52	0,18
2006	712	222	1 471	0,48	0,15
2005	795	247	1 540	0,52	0,16
2004	850	259	1 621	0,52	0,16
2003	710	227	1 427	0,50	0,16
2002	641	199	1 236	0,52	0,16
2001	946	255	1 691	0,56	0,15
2000	808	233	1 374	0,59	0,17
1999	985	315	1 419	0,69	0,22
1995	537	200	898	0,60	0,22
Preparat mot insekter					
2007	246	38	768	0,32	0,05
2006	198	36	634	0,31	0,06
2005	159	22	529	0,30	0,04
2004	156	19	559	0,28	0,03
2003	231	23	461	0,50	0,05
2002	217	31	518	0,42	0,06
2001	144	14	349	0,41	0,04
2000	204	20	585	0,35	0,03
1999	279	61	809	0,34	0,08
1995	99	17	178	0,56	0,10
Totalt inkl. Preparat för tillväxtreglering					
2007	4 472	1 621	4 376	1,0	0,37
2006	4 519	1 707	4 488	1,0	0,38
2005	4 304	1 566	4 374	1,0	0,36
2004	2 876	984	3 824	0,8	0,26
2003	5 366	2 084	4 605	1,2	0,45
2002	4 545	1 711	4 080	1,1	0,42
2001	4 712	1 736	4 344	1,1	0,40
2000	4 497	1 648	4 272	1,1	0,39
1999	4 610	1 692	4 639	1,0	0,36
1995	3 196	1 224	2 530	1,3	0,48

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9

Användning 2006 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd aktiv substans, kg/ha och ton

Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance

Område; storleksgrupp	Gröd- areal totalt, 1 000-tals ha	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton	Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	68	35	0,30	7,1	..	..	..
Uppsala	126	63	0,32	25,0	9	0,16	1,8
Södermanlands	105	51	0,28	14,8	10	0,16	1,6
Östergötlands	176	58	0,35	36,2	17	0,36	10,6
Jönköpings	85	13	0,89	9,7	..	..	..
Kronobergs	47	18	0,44	3,6	..	..	..
Kalmar	114	39	0,60	26,3	10	0,93	10,2
Gotlands	79	44	0,51	17,6	9	0,39	2,8
Blekinge	29	46	1,00	13,5	16	1,45	6,8
Skåne	418	70	1,07	313,6	43	0,43	77,2
Hallands	102	54	0,59	32,5	20	1,13	22,9
Västra Götalands	404	47	0,31	58,2	12	0,30	15,2
Värmlands	94	25	0,53	12,3	7	1,52	9,8
Örebro	88	56	0,32	15,9	21	0,32	5,7
Västmanlands	97	57	0,44	24,1	11	0,16	1,7
Dalarnas	53	29	0,42	6,3	..	..	..
Gävleborgs	62	19	0,33	4,0	..	..	..
Västernorrlands	47	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	40	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	63	..	..	..	..	..	..
Norrbottnens	33	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>							
Gss	308	80	1,06	261,5	48	0,46	67,9
Gmb	297	52	0,78	120,2	22	0,76	48,8
Gns	381	64	0,33	79,5	19	0,32	23,3
Ss	503	54	0,35	95,4	11	0,36	20,3
Gsk	434	22	0,45	43,2	3	0,58	8,0
Ssk	158	24	0,41	16,0	5	0,31	2,3
N ¹	249	8	0,39	8,0	1	0,47	1,2
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	251	13	0,59	19,8	3	0,91	5,7
20,1 – 50,0	434	29	0,63	77,9	6	0,52	13,6
50,0 – 100,0	573	43	0,52	129,0	11	0,65	41,5
Över 100,0	1 034	64	0,60	395,8	26	0,39	106,8
<i>Hela riket</i>							
2006	2 330	46	0,59	625,6	16	0,47	170,4
1998	2 529	47	0,67	798,3	14	0,62	225,5
1996	2 432	47	0,70	788,0	10	0,64	159,5
1994	2 506	45	0,80	878,0	7	1,20	226,8
1992	2 440	42	0,90	897,2	6	2,50	370,9
1990	2 573	48	1,10	1 308,8	8	2,00	430,1

1) Inkl. Nn och Nö (Nedre Norrland och Övre Norrland).

Källa: SCB, Miljöstatistiken.

Tabell 12.9 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektsmedel			Summa		
	Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal		Behand- lad areal, %	Aktiv sub- stans på be- handlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	6	0,04	0,1	36	0,36	8,1
Uppsala	11	0,05	0,7	66	0,35	27,5
Södermanlands	7	0,06	0,5	54	0,30	17,0
Östergötlands	19	0,12	4,1	60	0,51	50,8
Jönköpings	..	..	..	14	0,89	10,4
Kronobergs	..	..	..	18	0,56	4,5
Kalmar	7	0,11	0,3	40	0,84	36,8
Gotlands	5	0,09	0,3	46	0,57	20,8
Blekinge	5	0,06	0,1	47	1,49	20,4
Skåne	31	0,05	7,1	71	1,35	398,0
Hallands	14	0,06	0,9	56	1,02	56,3
Västra Götalands	9	0,08	2,9	49	0,39	76,4
Värmlands	7	0,19	1,3	27	0,93	23,4
Örebro	14	0,04	0,5	61	0,43	22,2
Västmanlands	14	0,09	1,1	59	0,49	27,0
Dalarnas	12	0,09	0,6	31	0,50	8,0
Gävleborgs	..	..	..	20	0,40	4,7
Västernorrlands	–	–	–	..	..	..
Jämtlands	–	–	–	..	..	..
Västerbottens	–	–	–	..	..	..
Norrbottnens	–	–	–	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>						
Gss	36	0,05	5,9	82	1,35	335,3
Gmb	13	0,08	2,2	54	1,09	171,3
Gns	16	0,10	6,3	67	0,44	109,3
Ss	11	0,08	4,0	57	0,43	119,8
Gsk	4	0,06	0,9	23	0,54	52,1
Ssk	8	0,09	1,1	26	0,49	19,4
N ⁱ	1	0,11	0,4	9	0,47	9,6
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
5,1– 20,0	..	..	..	14	0,77	26,0
20,1– 50,0	5	0,08	1,8	30	0,74	93,3
50,0– 100,0	9	0,08	4,3	45	0,68	175,0
Över 100,0	21	0,07	14,3	66	0,77	517,1
<i>Hela riket</i>						
2006	13	0,07	20,9	48	0,75	817,4
1998	11	0,04	12,2	48	0,85	1 036,0
1996	9	0,04	9,5	48	0,82	957,0
1994	14	0,07	23,8	47	1,00	1 128,6
1992	16	0,09	34,7	46	1,20	1 302,1
1990	11	0,09	24,9	51	1,40	1 763,9

Tabell 12.10

**Användning av ogräs-, svamp- och insektsmedel i jordbruket 2006.
Behandlad grödareal, procent samt förbrukad mängd aktiv substans,
kg/ha**

Use of pesticides in arable crops, treated crop area, per cent and active substance

Gröda	Gröd- areal, 1 000- tals hektar	Ogräsmedel		Svampmedel		Insektsmedel		Summa	
		Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹	Behand- lad areal, %	kg/ha ¹
Höstvete	317,6	93	0,45	53	0,24	27	0,02	94	0,59
Vårvete	43,3	90	0,42	47	0,20	28	0,04	90	0,54
Råg	23,5	76	0,64	42	0,23	30	0,02	79	0,74
Höstkorn	5,7	81	0,81	60	0,25	..	..	83	0,98
Vårkorn	309,4	87	0,46	29	0,20	13	0,07	87	0,53
Havre	206,1	80	0,39	9	0,14	13	0,07	81	0,42
Rågvete	55,4	85	0,33	19	0,17	14	0,02	87	0,36
Blandsäd	17,4	65	0,40	..	..	..	..	65	0,40
Slätter-/betesvall	1 055,1	2	0,85	–	–	..	..	2	0,85
Grönfoder	42,5	20	1,31	–	–	..	..	20	1,31
Frövall	15,2	51	0,99	..	..	16	0,03	56	0,92
Kok- o. Foderärter	26,2	78	0,86	..	..	25	0,11	78	0,90
Konservärter	9,0	92	0,72	..	..	75	0,12	94	0,80
Bruna bönor	0,6	..	..	–	–	–	–	..	..
Matpotatis	20,2	75	0,79	88	2,75	24	0,05	89	3,42
Potatis för stärkelse	8,0	95	0,91	91	2,71	36	0,04	96	3,46
Sockerbetor	44,2	95	2,61	10	0,17	18	0,11	95	2,64
Höstraps	47,6	80	0,86	21	0,20	61	0,12	88	0,91
Vårrips	35,1	40	0,43	..	..	74	0,12	85	0,31
Höstrybs	1,1	..	..	–	–	..	..	..	..
Vårrys	6,3	..	..	..	..	63	0,05	73	0,17
Oljelin	8,8	98	1,19	..	..	..	..	98	1,02
Andra växtslag	31,9	33	0,99	11	2,98	14	0,23	37	1,83

1) Aktiv substans på behandlad areal.

Källa: Kemikalieinspektionen och SCB, Miljöstatistiken.

13 Jordbruket i EU

Kapitel 13 innehåller uppgifter för EU-länderna om

- Sysselsättning
- Arealer och företag
- Växtodling och trädgårdsodling
- Husdjur
- Animalieproduktion

Sammanfattning

Företag och växtodling

Sysselsättning (tabell 13.1–13.2)

Det totala antalet sysselsatta i olika länder följer naturligtvis till mycket stor del de olika ländernas invånarantal. Störst var antalet sysselsatta i Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien. Lägst var antalet på Malta och i Luxemburg.

Den största andelen sysselsatta i jordbruk, skog och fiske hade Rumänien med 30%, Polen med 15%, Grekland och Portugal med 12 % samt Lettland, Litauen och Slovenien med 10 %. För de befolkningsmässigt största länderna, Tyskland, Storbritannien, Frankrike och Italien var motsvarande tal 2 %, 1 %, 3 % respektive 4 %. Storbritanniens andel var den lägsta som något land uppvisade. Andra länder med låg andel var Belgien, Luxemburg, Malta och Sverige med 2 % samt Danmark, Frankrike och Nederländerna med 3 %.

Tjeckien, Slovenien och Slovakien var de länder som hade den högsta andelen sysselsatta i industrin, 31, 29 resp. 29 %.

Arealer och företag (tabell 13.3–5)

Av länderna inom EU har Frankrike och Spanien den största utnyttjade jordbruksarealen följt av Tyskland, Storbritannien och Polen. Åkerarealen är störst i Frankrike, Spanien, Tyskland och Polen. Betesmarksarealen är störst i Frankrike, Storbritannien och Spanien. De fleråriga grödorna upptar mycket betydande arealer hos de sydligaste medlemslän-

derna. De största skogsarealerna redovisar Sverige och Finland.

Totalt fanns 2007 13,4 miljoner jordbruksföretag i EU-länderna. Av dessa hade 70 % mindre än 5 hektar utnyttjad jordbruksareal. Dessa företag svarade totalt för 8 % av arealen.

Företagsstrukturen visar mycket stora skillnader mellan olika länder. Flest företag i den lägsta storleksgruppen hade Rumänien följt av Polen och Italien. I Rumänien utgjorde dessa företag 90 % av antalet företag och svarade för 35 % av arealen.

Frankrike, Spanien, Storbritannien och Tyskland hade flest företag i den högsta storleksgruppen. Frankrike är det land där företagen med minst 100 hektar utgjorde den största andelen, drygt 17 %, av det totala antalet företag. I Slovakien och Tjeckien fanns 90 resp. 88 % av den totala utnyttjade jordbruksarealen vid företag med mer än 100 hektar jordbruksareal.

Skördar (tabell 13.6–8)

Av spannmålsgrödorna odlas vete på störst areal följt av korn och majs. Frankrike hade den största vetearealen, 5,2 miljoner hektar och även den största skörden räknat i ton. Spanien hade den största kornarealen och den största totalskörden korn följt av Tyskland och Frankrike.

Produktionen av grönsaker varierar mycket mellan olika länder, en skillnad som inte bara förklaras av skillnader i klimat. Italien, Spanien och Grekland hade de största totalskördarna av tomater.

Husdjur

Nötkreatur (tabell 13.9)

I tabellen redovisas antalet nötkreatur med viss uppdelning på djurslag. Det framgår att mjölk-korna i EU utgjorde drygt 26 % av antalet nötkreatur, medan motsvarande andel för övriga kor var drygt 13 %. Inom EU 27 fanns flest mjölkkor i Tyskland och Frankrike. Det klart största antalet övriga kor fanns i Frankrike.

Svin, får och getter (tabell 13.10)

I tabellen redovisas antalet svin med viss uppdelning samt antalet får och getter. Flest svin fanns i Tyskland och Spanien medan Storbritannien och Spanien hade flest får. Grekland hade det största antalet getter.

Företag med mjölkkor (tabell 13.11–12)

I tabellen redovisas strukturen i mjölkproduktionen 2007. Av tabellen framgår att mjölkkor fanns vid 2 486 700 företag. Av dessa hade drygt 81 % färre än 10 mjölkkor. Flest mjölkföretag hade Rumänien och Polen. De flesta mjölkorna återfanns i storleksgrupperna 50–99 mjölkkor.

Animalieproduktion (tabell 13.13)

I tabellen redovisas medlemsländernas produktion av de viktigaste animalieprodukterna. Tyskland, Frankrike och Storbritannien hade den största mjölkproduktionen.

Om statistiken

EU:s statistiksystem

Sammanställningen av EU:s jordbruksstatistik sker i huvudsak vid EU:s statistiska kontor Eurostat i Luxemburg. EU:s jordbruksbokföringsundersökning (FADN) handhas emellertid av direktoratet DG-Agri vid EU-kommissionen i Bryssel. Produktionen av statistiken sker i respektive medlemsland och regleras genom bestämmelser av olika dignitetsnivåer. Vissa bestämmelser (regulations) är bindande för medlemsländerna och har samma

ställning som nationell lagstiftning, medan den lägsta graden har formen av rekommendationer (recommendations).

Resultaten från medlemsländernas undersökningar överlämnas ofta i form av granskade primäruppgifter, som Eurostat sedan granskar ytterligare och därefter sammanställer sin statistik från. I flera fall läggs dessa primäruppgifter vid Eurostat in i en databas som möjliggör flexibla statistikuttåg.

Resultaten från undersökningarna publiceras i ett antal skriftserier av vilka de mest frekventa utkommer varje kvartal.

Uppgifterna till detta kapitel har hämtats från Eurostats databaser tema "Agriculture and fisheries" och "Population and social conditions" som innehåller uppgifter från en mängd olika områden.

Om uppgifter saknas för det senaste året för något medlemsland har i tabellerna den senast tillgängliga uppgiften tagits med. Denna har då försetts med en not som anger vilket år uppgiften avser. Summorna har dock inte försetts med not.

Växtodling och företag

Strukturundersökningar har sedan länge genomförts av medlemsländerna minst vartannat år (senast 2005 och 2007). Fr.o.m 2010 blir undersökningarna minst vart tredje år (2013, 2016). Dessa kan göras som totalräkningar eller som urvalsundersökningar. Totalräkningar ska dock utföras ungefär vart tionde år. Senast detta krävdes var 1999/2000 och den påföljande ska genomföras 2009/2010.

Strukturundersökningarna omfattar uppgifter om företag och brukare, markanvändning, husdjur, maskiner, arbetskraft m.m. Uppgifter lämnas till Eurostat som avidentifierade individdata. Redovisningen ska kunna ske för hela riket och på regional nivå.

Innehållet i redovisningen av statistikuppgifter från EU har stora likheter med den tidigare svenska redovisningen. På ett antal punkter föreligger dock vissa skillnader. Arealredovisningen är t.ex. något annorlunda (se nästa sida). Dessutom har EU ett typologi-

system, dvs. ett sätt att beskriva jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning, som skiljer sig från det svenska, vilket finns beskrivet under rubriken ”Företagens driftsinriktning och arbetsbehov” i kapitel 2. Den främsta skillnaden är att det svenska systemet använder standardiserat arbetsbehov som storleksmått, medan EU:s system använder standardiserat täckningsbidrag. Indelningen i driftsinriktningar skiljer sig också åt.

En annan skillnad är att trädgårdnäringen är en reglerad näring i EU, vilket tidigare inte var fallet i Sverige. Denna förändring har påverkat behovet av statistiska uppgifter.

EU:s definitioner av ägoslagen skiljer sig i olika avseenden från de svenska definitioner som redovisningen i kapitel 3 baseras på:

Utnyttjad jordbruksareal (Utilized agricultural area – UAA) kan uppdelas i åkermark (Arable land), köksträdgårdar (Kitchen gardens), betesmark (Permanent grassland), fleråriga grödor (Permanent crops), annan mark (Other utilized agricultural areas) samt kombinerad odling.

Åkermarksbegreppet är något snävare än det svenska som också innefattar fleråriga grödor t.ex. fruktodlingar.

Husdjur

Inom EU insamlas uppgifter om husdjur, dels vid strukturräkningarna, dels vid särskilda djurräkningar.

För nötkreatur genomförs räkningar årligen en gång i maj eller juni och en gång i december. Om undersökningarna utförs som urvalsundersökningar finns precisionskrav uppställda.

För svin skall räkningar genomföras tre gånger årligen avseende antalet djur. För Sverige liksom andra länder med mindre än 3 miljoner svin krävs endast att en räkning genomförs.

Bestämmelserna om djurräkningar innefattar också krav på månatlig slaktstatistik och halvårsvisa slaktprognoser för de djurslag som berörs av djurräkningarna.

Annan publicering

Statistik rörande jordbruket i EU-länderna sammanställs av EU:s statistiska kontor Eurostat. Publicering sker i ”Statistics in focus”, vilket är Eurostats motsvarighet till Statistiska meddelanden.

EU:s statistik för jordbruket är också tillgängligt i databasen New Cronos.

Tabell 13.1
Sysselsättning fördelad på sektorer 2007¹, 1 000-tals
personer

Civilian employment by sector of activity

Land	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri	Övrigt	Totalt
Sverige	102	690	3 732	4 541
Belgien	81	768	3 531	4 380
Bulgarien	245	862	2 145	3 253
Cypern	17	40	321	378
Danmark	83	455	2 262	2 804
Estland	31	150	474	655
Finland	113	466	1 907	2 492
Frankrike	880	4 200	20 524	26 178
Grekland	520	621	3 369	4 510
Irland	117	293	1 697	2 112
Italien	924	5 048	17 250	23 222
Lettland	111	192	814	1 118
Litauen	160	299	1 075	1 534
Luxemburg	4	17	182	203
Malta	3	29	124	156
Nederländerna	253	1 112	6 702	8 464
Polen	2 247	3 628	9 362	15 241
Portugal	601	1 007	3 561	5 170
Rumänien	2762	2 259	4 333	9 353
Slovakien	99	691	1 567	2 358
Slovenien	96	284	594	985
Spanien	926	3 262	16 169	20 356
Storbritannien	387	3 942	24 016	28 441
Tjeckien	176	1 533	3 213	4 922
Tyskland	859	8 865	28 486	38 210
Ungern	180	952	2 794	3 926
Österrike	231	769	3 027	4 028
EU-27	12 208	42 433	163 228	218 987
2006	12 504	41 990	159 203	214 719
2005	12 841	41 672	155 249	210 834
2004	12 926	41 885	151 215	207 090
2003	13 752	42 387	148 681	205 800
2002	14 197	43 317	145 649	204 522

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.2**Sysselsättning fördelad på sektorer 2007¹, procent***Civilian employment by sector of activity*

Land	Jordbruk, skogsbruk, fiske	Industri	Övrigt	Totalt
Sverige	2	15	82	100
Belgien	2	18	81	100
Bulgarien	8	26	66	100
Cypern	4	11	85	100
Danmark	3	16	81	100
Estland	5	23	72	100
Finland	5	19	77	100
Frankrike	3	16	78	100
Grekland	12	14	75	100
Irland	6	14	80	100
Italien	4	22	74	100
Lettland	10	17	73	100
Litauen	10	19	70	100
Luxemburg	2	8	90	100
Malta	2	19	79	100
Nederländerna	3	13	79	100
Polen	15	24	61	100
Portugal	12	19	69	100
Rumänien	30	24	46	100
Slovakien	4	29	66	100
Slovenien	10	29	60	100
Spanien	5	16	79	100
Storbritannien	1	14	84	100
Tjeckien	4	31	65	100
Tyskland	2	23	75	100
Ungern	5	24	71	100
Österrike	6	19	75	100
EU-27	6	19	75	100
2006	6	20	74	100
2005	6	20	74	100
2004	7	20	73	100
2003	7	21	72	100
2002	8	21	71	100

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.3**Total areal och jordbruksareal 2007¹, 1 000-tals hektar***Total and agricultural area*

Land	Utnyttjad jordbruks- areal	Därav			Skogsmark	Total areal land och vatten- areal
		Åkermark	Fleråriga grödor	Betesmark		
Sverige	3 150	2 631	3	486	23 507	41 031
Belgien	1 370	840	21	507	606	3 053
Bulgarien	5 116	3 058	195	1 835	3 695 ²	11 100
Cypern	151	116	37	5	..	925
Danmark	2 695	2 477	10	233	486	4 310
Estland ²	770	517	2	236	2 267	4 523
Finland	2 295	2 255	4	34	22 487	33 814
Frankrike	27 541	18 112	1 086	9 963	15 561	54 909
Grekland	3 815 ³	2 211 ⁴	1 129 ⁴	151 ²	2 940 ⁵	13 196 ³
Irland	4 276	1 060	3	3 213	327 ⁶	7 027
Italien	13 117	7 171	2 531	3 410	10 647	30 134
Lettland ⁷	1 855	1 205	13	637	2 918	6 459
Litauen	2 696	1 833	30	829	2 115	6 530
Luxemburg ⁷	129	60	2	68	90	259
Malta ⁷	10	8	1	..	..	32
Nederländerna	1 866	995	35	821	349	3 737
Polen	16 177	11 748	375	3 271	9 229	31 268
Portugal	3 679	1 105	774	1 781	3 529	9 191
Rumänien	13 630	8 675	361	4 494	6 741	23 839
Slovakien	1 931	1 343	25	529	2 007	4 903
Slovenien	499	175	26	297	1 283	2 027
Spanien ⁷	24 656	12 828	4 858	6 873	17 391	50 537
Storbritannien	16 375 ³	6 380 ³	48 ³	9 946 ³	2 410 ⁸	24 382 ⁵
Tjeckien ²	3 631	2 727	43	858	2 646	7 887
Tyskland	17 020 ³	11 899 ³	202 ³	4 913 ³	10 531 ⁹	35 703 ⁹
Ungern	5 807	4 494	199	1 017	1 822	9 303
Österrike	3 239	1 376	68	1 789	3 310	8 387
EU-27	177 496	107 299	12 081	58 196 ¹⁰	148 894 ¹¹	428 466

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser 2003.

3) Avser 2004.

4) Avser 2002.

5) Avser 2000.

6) Avser 1995.

7) Avser 2006.

8) Avser 1991.

9) Avser 2001.

10) Exklusive Malta.

11) Exklusive Cypern och Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.4
Antal företag med fördelning efter storleksklasser 2007¹
Holdings by size classes of holdings

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	–4,9	5,0– 19,9	20,0– 49,9	50,0– 99,9	100,0–	
Sverige	10 440	27 310	16 470	10 050	7 890	72 160
Belgien	11 320	13 680	13 340	6 810	1 980	47 120
Bulgarien	456 630	15 540	3 570	1 970	4 220	481 920
Cypern	34 420	4 250	790	240	140	39 860
Danmark	1 260	17 210	10 470	7 090	8 180	44 200
Estland	8 340	9 300	3 020	1 040	1 550	23 260
Finland	6 270	23 330	24 180	10 940	3 170	67 860
Frankrike	125 050	100 640	99 220	106 650	90 410	521 960
Grekland	649 110	167 650	30 250	5 860	1 250	854 120
Irland	8 190	46 710	50 400	18 220	4 520	128 050
Italien	1 229 020	325 310	83 420	27 010	13 010	1 677 770
Lettland	43 790	47 820	10 780	2 880	2 210	107 490
Litauen	139 270	71 060	12 980	3 910	2 980	230 200
Luxemburg	400	400	390	690	420	2 290
Malta	10 490	280	0	..	..	10 780
Nederländerna	19 680	23 120	20 990	9 210	1 950	74 940
Polen	1 626 440	628 670	101 370	15 790	7 850	2 380 120
Portugal	198 690	53 520	12 160	4 390	5 440	274 190
Rumänien	3 451 160	370 130	16 110	4 740	9 660	3 851 790
Slovakien	57 700	4 580	1 350	740	2 160	66 520
Slovenien	44 430	27 690	2 780	290	100	75 300
Spanien	537 440	279 690	111 670	50 100	51 080	1 029 990
Storbritannien	68 420	60 070	46 500	34 920	39 060	248 960
Tjeckien	18 930	8 530	4 460	2 310	4 260	38 490
Tyskland	82 290	119 620	81 940	53 380	31 980	369 210
Ungern	499 830	41 590	12 380	5 660	6 490	565 950
Österrike	54 470	65 460	33 330	8 000	3 280	164 550
EU-27	9 393 480	2 553 160	804 320	392 890 ²	305 240 ²	13 449 050
2005	10 056 610	2 615 120	825 940	398 870 ²	292 950 ²	14 189 450
2003	10 588 210	2 541 260	835 440	397 550 ²	289 580 ²	14 651 990

1) Databasuttag maj 2009.

2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.5**Utnyttjad jordbruksareal med fördelning efter storleksklasser 2007¹, 1 000-tals hektar***Utilized agricultural area by size classes of holdings*

Land	Storleksgrupp, utnyttjad jordbruksareal, hektar					Totalt
	–4,9	5,0– 19,9	20,0– 49,9	50,0– 99,9	100,0–	
Sverige	35	299	533	713	1 538	3 118
Belgien	24	155	438	466	291	1 374
Bulgarien	307	140	107	139	2 358	3 051
Cypern	42	40	24	17	24	146
Danmark	3	185	337	510	1 628	2 663
Estland	22	95	91	71	627	907
Finland	18	282	783	747	461	2 292
Frankrike	264	1 092	3 375	7 682	15 063	27 477
Grekland	1 079	1 527	893	385	193	4 076
Irland	26	580	1 634	1 218	682	4 139
Italien	2 021	3 109	2 599	1 839	3 177	12 744
Lettland	103	481	320	197	673	1 774
Litauen	381	661	390	269	948	2 649
Luxemburg	1	4	13	51	61	131
Malta	8	2	0	..	..	10
Nederländerna	46	255	702	611	301	1 914
Polen	2 724	6 056	2 931	1 058	2 708	15 477
Portugal	349	506	370	306	1 943	3 473
Rumänien	4 829	2 942	481	328	5 172	13 753
Slovakien	52	43	42	52	1 748	1 937
Slovenien	107	251	78	19	34	489
Spanien	1 144	2 825	3 442	3 506	13 975	24 893
Storbritannien	148	654	1 534	2 499	11 296	16 130
Tjeckien	29	88	141	161	3 099	3 518
Tyskland	217	1 396	2 724	3 742	8 852	16 932
Ungern	289	400	381	391	2 769	4 229
Österrike	140	729	1 023	534	764	3 189
EU-27	14 408	24 794	25 385	27 513 ²	80 385 ²	172 485
2005	14 856	25 456	26 034 ²	27 877 ²	77 772 ²	171 996
2003	15 043	24 910	26 307	27 690	78 845 ²	172 794

1) Databasuttag maj 2009.

2) Exklusive Malta.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6**Skördad areal av några av de viktigaste grödorna 2007¹, 1 000-tals hektar***Harvested area of some of the most important crops*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog- nad
Sverige	361	25	321	222	–
Belgien	210	..	49	5	58
Bulgarien	1 088	5	187	22	214
Cypern	5	..	34	4	–
Danmark	689	30	632	66	–
Estland	100	17	136	35	–
Finland	204	32	550	381	–
Frankrike	5 239	27 ²	1 699	171	1 531
Grekland	623	18	113	64	191
Irland	84	0	168	21	–
Italien	2 100	3	345	155	1 053
Lettland	355	58	145	71	–
Litauen	225	70	381	89	5
Luxemburg	13	1	9	2	0
Malta	..	..	..	..	–
Nederländerna	141	3	46	2	19
Polen	2 112	1 316	1 232	2 002	262
Portugal	55	22	41	46	104
Rumänien	1 975	12	364	209	2 525
Slovakien	361	21	210	21	157
Slovenien	32	1	19	2	41
Spanien	1 803	112	3 228	546	361
Storbritannien	1 819	6	885	133	–
Tjeckien	811	38	499	59	112
Tyskland	2 992	671	1 917	198	403
Ungern	1 111	40	322	60	1 079
Österrike	293	47	193	37	171
EU-27	24 800	2 573 ²	13 723	4 622	8 287
2006	24 857	2 344 ²	13 764	4 618	8 512
2005	26 475	2 481 ²	13 821	4 449	8 954
2004	26 651	2 760 ²	13 747	4 559	10 110
2003	24 734	2 587 ²	13 977	4 775	9 787
2002	27 055	2 912 ²	14 287	4 710	9 360

1) Databasuttag maj 2009.

2) Exklusive Belgien, Cypern och Malta.

3) Preliminära siffror.

4) Uppskattade siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.6 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbetor
Sverige	88	0	28	41
Belgien	11	..	68	83
Bulgarien	54	602	22	1
Cypern	..	..	4 ³	..
Danmark	179	..	41	39
Estland	74	..	11	0
Finland	90	0	28	16
Frankrike	1 616 ³	519 ³	159 ³	394 ³
Grekland	..	14	33	14
Irland	8	..	12	1 ⁴
Italien	7	127	70	86
Lettland	100	..	40	0
Litauen	174	..	52	17
Luxemburg	5	..	1	0
Malta	..	..	1	..
Nederländerna	3	0	157	82
Polen	797	3	549	247
Portugal	..	18	42	3
Rumänien	365	836	268	29
Slovakien	155	65	18	19
Slovenien	5	0	6	0
Spanien	17	601	89	74
Storbritannien	603	..	139	122
Tjeckien	338	24	32	54
Tyskland	1 548	19	275	403
Ungern	225	513	25	41
Österrike	49	26	23	42
EU-27	6 511 ³	..	2 194 ³	1 808 ^{3,4}
2006	5 341	..	2 258	1 868
2005	4 800	..	2 296	2 245
2004	4 576	..	2 488	2 227
2003	4 087	..	2 546	2 303
2002	4 268	..	2 665	2 460

Tabell 13.7**Totalskörd av några av de viktigaste grödorna 2007¹, 1 000-tals ton***Total production of some of the most important crops*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre (inkl. blandsäd)	Majs till mog- nad
Sverige	2 256	138	1 439	949	–
Belgien	1 645	..	375	25	699
Bulgarien	2 391	9	420	23	313
Cypern	11	..	52	1	–
Danmark	4 519	135	3 104	312	–
Estland	346	61	363	94	–
Finland	797	87	1 984	1 266	–
Frankrike	32 770	117 ²	9 475	640	14 528
Grekland	1 384	37	266	130	1 928
Irland	713	0	1 125	159	–
Italien	7 170	9	1 225	361	9 809
Lettland	807	181	351	147	–
Litauen	1 391	165	1 014	172	26
Luxemburg	71	7	45	6	2
Malta	..	..	..	..	–
Nederländerna	1 018	8	261	7	231
Polen	8 317	3 126	4 008	5 454	1 722
Portugal	102	23	81	62	605
Rumänien	3 045	21	531	252	3 854
Slovakien	1 380	54	660	37	624
Slovenien	133	3	68	6	308
Spanien	6 436	261	11 945	1 347	3 611
Storbritannien	13 362	38	5 149	740	–
Tjeckien	3 939	178	1 893	159	759
Tyskland	20 828	2 698	10 384	805	3 809
Ungern	3 987	81	1 018	125	4 027
Österrike	1 399	189	811	119	1 697
EU-27	120 216	7 624 ³	58 046	13 397	48 551
2006	126 568	6 549 ³	56 018	11 605	55 383
2005	135 167	7 668 ³	54 667	12 311	62 796
2004	149 085	10 002 ³	64 314	14 117	71 445
2003	111 443	6 921	55 772	13 061	52 287
2002	133 385	9 204	58 824	13 878	59 992

1) Databasuttag maj 2009.

2) Preliminära siffror.

3) Exklusive Belgien, Cypern och Malta.

4) Uppskattade siffror.

5) Exklusive Storbritannien.

6) Exklusive Cypern, Malta, Slovenien och Storbritannien.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.7 (forts.)

Land	Raps och rybs	Solrosfrö	Potatis	Sockerbeter
Sverige	222	0	789	2 138
Belgien	41	..	3 190	5 731
Bulgarien	93	564	299	16
Cypern	..	..	143 ²	..
Danmark	596	..	1 626	2 255
Estland	133	..	192	0
Finland	114	..	702	673
Frankrike	4 684	1 308	7 206 ²	33 213
Grekland	..	17	829	855
Irland	32	..	399	45 ⁴
Italien	15	277	1 782	4 630
Lettland	212	..	630	11
Litauen	312	..	572	800
Luxemburg	18	..	20	0
Malta	..	..	15	..
Nederländerna	12	0	6 870	5 512
Polen	2 130	6	11 791	12 682
Portugal	..	14	657	254
Rumänien	362	547	3 712	749
Slovakien	321	133	288	847
Slovenien	15	0	131	..
Spanien	33	703	2 518	5 315
Storbritannien	1 896	..	..	..
Tjeckien	1 032	52	821	2 890
Tyskland	5 321	51	11 644	25 139
Ungern	496	1 061	563	1 693
Österrike	145	60	669	2 656
EU-27	18 232 ²	..	58 058 ⁵	105 966
2006	15 903	..	56 748	110 410 ⁴
2005	15 455	..	62 356	135 512
2004	15 462	..	71 013	132 292
2003	10 851	..	63 443	122 115
2002	11 684	..	71 441	141 946

Tabell 13.8

Skörd av vissa grönsaker 2007¹, 1 000-tals ton

Harvested production of selected fresh vegetables

Land	Blomkål och broccoli	Vitkål	Purjolök	Sallat	Tomater	Gurka	Lök	Morötter
Sverige	7	15	3	27	16	31	29 ²	89
Belgien ³	92	22	162	78	238	20	55	236
Bulgarien	3	50	3	4	133	49	11	10
Cypern ⁴	3	4	..	2	34	16	7	2
Danmark ³	6	15	6	10	18	17	56	69
Estland	0	13	..	..	1	6	0	14
Finland	4	19	1	5	38	29	23	68
Frankrike ³	362	71	179	360	740	127	321	625
Grekland	71	207	41	95	1 424	160	182	45
Irland ⁴	9	57	1	9	8	5	8	23
Italien	546	99	16	486	6 528	64	371	565
Lettland	1	52	0	0	0	5	17	30
Litauen	2	86	1	0	2	7	16	58
Luxemburg	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	7	3	0	4	17	1	8	2
Nederländerna	62	137	114	86	685	430	1 085	543
Polen	282	1 325	100	21	277	293	753	938
Portugal ⁶	53	..	..	57	993	..	39	54
Rumänien	26	560	1	1	407	71	219	114
Slovakien	2	19	0	0	29	3	9	8
Slovenien	1	21	1	7	4	2	5	3
Spanien	450 ⁴	149 ²	74 ²	1 108 ⁴	3 664 ⁴	635 ³	1 190 ⁴	478 ²
Storbritannien	186	274 ⁷	49	117	86	49	376	752
Tjeckien	6	52	7 ⁸	4 ⁸	9	4	29	28
Tyskland	151	464	89	198	63	72	378	562
Ungern	18	73	2	8	228	52	69	78
Österrike	8	54	5	52	45	25	98	74
EU-27	2 358	3 841 ⁹	..	2 739 ¹⁰	15 687	2 173 ⁷	5 354	5 468
2006	2 350	3 868 ⁹	..	2 654 ¹⁰	15 842	2 219	5 124	5 386
2005	2 404	4 080 ⁹	..	2 650 ¹⁰	17 624	2 042	5 235	5 445
2004	2 528	4 122 ⁹	..	2 737 ¹⁰	18 626	2 174	5 803	5 466
2003	2 525	4 480 ⁹	..	2 612 ¹⁰	17 169	2 283	5 013	5 213
2002	2 414	4 009 ⁹	..	2 664 ¹⁰	15 906	2 150	5 155	5 049

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser 2005.

3) Avser 2006.

4) Preliminära siffror.

5) Avser 2000.

6) Avser 2003.

7) Avser 2002.

8) Avser 2001.

9) Exklusive Portugal.

10) Exklusive Estland.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.9
Antal nötkreatur i maj/juni 2007¹, 1 000-tal
Number of bovines

Land	Kor		Övriga nöt 1 år och däröver		Kalvar under 1 år	Totalt
	För mjölkproduktion	För uppfödning av kalvar	Kvigor	Tjurar		
Sverige	388	178	328	202	496	1 590
Belgien	524	544	637	171	773	2 648
Bulgarien ²	336	14	65	20	167	611
Cypern ²	24	..	11	1	20	56
Danmark	538	110	346	51	511	1 556
Estland ²	104	9	54	10	65	242
Finland	296	43	167	110	311	927
Frankrike	3 597	4 150	4 715	1 624	5 272	19 358
Grekland ^{2,3}	150	145	104	89	194	682
Irland	1 087	1 181	1 316	1 526	1 594	6 704
Italien	1 814	450	1 292	752	1 838	6 412
Lettland ²	180	15	72	17	115	399
Litauen ²	405	10	131	57	186	788
Luxemburg	40	33	49	18	52	192
Malta ²	8	0	2	3	5	19
Nederländerna	1 468	89 ²	621	83 ²	1 502	3 763
Polen	2 727	60	866	570	1 473	5 696
Portugal ²	306	424	218	103	392	1 443
Rumänien	1 619	18	328	171	876	3 052
Slovakien ²	180	36	107	33	146	502
Slovenien ^{2,3}	117	60	77	75	149	480
Spanien	933	1 986	826	327	2 390	6 462
Storbritannien	1 954	1 698	2 280	1 515	2 857	10 304
Tjeckien	411	153	269	139	431	1 403
Tyskland	4 071	741	2 756	1 190	3 929	12 687
Ungern	268	55	154	44	194	713
Österrike	528	271	388	191	621	1 998
EU-27	24 073	12 473	18 179	9 092	26 559	90 687

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser december.

3) Preliminära siffror.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.10**Antal svin, får och getter i december 2007¹, 1 000-tal***Number of pigs, sheep and goats*

Land	Svin		Övriga svin		Totalt	Får		Getter
	Galtar	Suggor	20 kg och däröver	Under 20 kg		Tackor och dråktiga tacklamm	Totalt	
Sverige	3	175	966	476	1 728	247	521	..
Belgien	7	567	4 066	1 561	6 200	..	..	..
Bulgarien	4	85	653	147	889	1 292	1 526	496
Cypern	1	50	259	157	467	189	292	368
Danmark	14	1 353	7 552	4 251	13 170	76	98	..
Estland	1	35	216	123	375	53	74	4
Finland	5 ²	177	853	392	1 427	56	90	5
Frankrike	17	1 234	10 103	3 615	14 969	6 273	8 285	1 255 ³
Grekland ³	11	148	589	290	1 038	6 591	8 984	4 931
Irland	2	160	967	446	1 575	2 663	3 531	7
Italien	33	754	6 758	1 728	9 273	7 265	8 237	920
Lettland	2	50	273	87	414	32	54	13
Litauen	1	82	649	192	923	24	43	20
Luxemburg	0	8	70	9	86	5	8	3
Malta	0	7	52	18	77	11	12	6
Nederländerna	5	1 060	5 960	4 680	11 710	1 285	1 715	355
Polen	42	1 587	10 451	5 541	17 621	211	316	144
Portugal	12	308	1 337	717	2 374	2 163	3 365	509
Rumänien	14	443	5 205	903	6 565	7 207	8 469	865
Slovakien	5	81	629	236	952	276	347	38
Slovenien	2	52 ²	340	154	543	91	131	28
Spanien	70	2 663	16 269	7 060	26 061	16 831 ³	22 194 ³	2 892 ³
Storbritannien	21	498	2 936	1 216	4 671	14 841	23 676	..
Tjeckien	6	273	1 658	726	2 662	60	184	17
Tyskland	36	2 418	17 919	6 740	27 113	1 392	1 926	180
Ungern	7	352	2 647	866	3 871	977	1 232	67
Österrike	7	311	2 172	796	3 286	229	351	61
EU-27	328	14 931	101 546 ³	43 127 ³	160 039 ³	70 340 ⁴	95 703 ⁴	13 184 ⁵
2006	339 ³	15 569 ³	102 715 ³	43 465 ³	161 929 ³	70 655	96 236	13 180
2005	356	15 452	100 043	43 263	159 115	71 019	98 208	12 995
2004	365 ³	15 397 ³	98 870 ³	43 926 ³	158 562 ³	73 117	98 470	13 381

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser 2006.

3) Preliminära siffror.

4) Exklusive Belgien.

5) Exklusive Sverige, Belgien, Danmark och Storbritannien.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.11**Antal företag med mjölkkor efter besättningsstorlek 2007¹***Number of holdings with dairy cows by size of herd*

Land	Antal mjölkkor per företag					Totalt
	1-9	10-19	20-49	50-99	100-	
Sverige	230	890	3 420	1 820	740	7 100
Belgien	1 520	1 510	6 360	3 510	420	13 320
Bulgarien	115 160	3 070	1 990	430	160	120 820
Cypern	20	10	20	110	80	240
Danmark	350	240	950	1 340	2 500	5 380
Estland	5 080	360	280	130	230	6 080
Finland	2 770	5 510	5 440	600	60	14 390
Frankrike	6 270	7 630	52 180	24 850	2 190	93 120
Grekland	4 350	1 270	1 490	680	230	8 020
Irland	1 150	1 700	9 160	7 960	1 350	21 320
Italien	27 260	11 640	12 500	7 030	4 370	62 790
Lettland	40 710	1 720	860	250	150	43 690
Litauen	117 350	3 670	1 630	340	190	123 170
Luxemburg	180	80	580	240	20	1 090
Malta	70	10	40	40	20	190
Nederländerna	2 680	1 550	6 150	10 880	3 260	24 510
Polen	575 760	51 180	21 840	1 650	620	651 050
Portugal	6 980	2 050	3 100	1 050	330	13 500
Rumänien	1 006 190	4 020	1 610	390	190	1 012 410
Slovakien	10 820	60	70	80	510	11 540
Slovenien	15 280	2 680	1 130	100	10	19 200
Spanien	14 270	7 010	11 050	3 510	1 460	37 290
Storbritannien	9 490	1 440	3 300	6 210	7 690	28 140
Tjeckien	3 320	550	410	310	1 040	5 620
Tyskland	14 290	21 360	41 050	19 200	5 180	101 070
Ungern	9 780	1 210	630	120	420	12 170
Österrike	27 960	14 540	6 570	340	30	49 450
EU-27	2 019 290	146 960	193 810	93 170	33 450	2 486 670

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.12
Antal mjölkcor efter besättningsstorlek 2007¹, 1 000-tal
Number of dairy cows by size of herd

Land	Antal mjölkcor per företag					Totalt
	1-9	10-19	20-49	50-99	100-	
Sverige	2	13	115	123	118	370
Belgien	6	22	213	229	53	524
Bulgarien	195	38	57	28	31	350
Cypern	0	0	1	7	14	23
Danmark	1	3	33	98	410	545
Estland	10	5	9	8	76	108
Finland	15	80	156	37	8	296
Frankrike	25	114	1 799	1 613	264	3 815
Grekland	15	17	45	45	35	157
Irland	5	25	318	526	185	1 058
Italien	109	156	381	475	770	1 891
Lettland	82	23	25	17	35	182
Litauen	226	48	47	23	55	398
Luxemburg	1	1	20	15	3	40
Malta	0	0	2	3	3	8
Nederländerna	11	22	221	770	444	1 468
Polen	1 225	690	589	105	159	2 768
Portugal	21	29	95	69	59	273
Rumänien	1 427	53	45	26	36	1 587
Slovakien	14	1	2	6	154	177
Slovenien	47	36	31	6	3	124
Spanien	49	100	345	228	253	975
Storbritannien	25	20	117	459	1 333	1 953
Tjeckien	7	7	13	22	368	417
Tyskland	76	310	1 295	1 278	1 118	4 076
Ungern	33	16	20	8	189	265
Österrike	119	200	178	22	3	522
EU-27	3 746	2 029	6 172	6 246	6 179	24 370

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 13.13
Animalieproduktion 2007¹, 1 000-tals ton
Production of animal products

Land	Slakt av			Mjök totalt	Varav				Ägg
	Nöt- boskap	Svin	Får, lamm, get		Konsum- tions- mjök	Grädde	Smör	Ost	
Sverige	134	265	5	2 986	926	94	27	109	108 ²
Belgien	273	1 063	1	2 879	651	136	101	68	174
Bulgarien	22	76	21	758	52	2	2	73	99
Cypern	4	55	7	144	81	4	0	2	8
Danmark	130	1 802	2	4 515	486	68	36	346	78
Estland	15	38	1	594	83	31	8	31	10
Finland	89	213	1	2 293	735	52	55	102	58 ²
Frankrike	1 532	2 281	127	22 979	3 812	405	412	1 726	952
Grekland	58	122	111	703	416	7	1	12	117
Irland	581	205	66	5 241	544	11	143	140	42
Italien	1 127	1 603	61	10 265	2 852	133	115	1 038	743 ³
Lettland	23	40	0	631	95	30	6	29	42
Litauen	56	99	1	1 350	81	46	14	91	59
Luxemburg	9	10	0	259	..	..	..	..	1
Malta	1	8	0	41 ³	28 ³	..	..	..	7
Nederländerna	386	1 290	18	10 737	..	..	129	730	463 ⁴
Polen	365	2 091	2	8 734	1 335	232	161	607	556
Portugal	91	364	14	1 836	919	17	28	57	122
Rumänien	211	491	73	1 144	184	46	8	62	338
Slovakien	23	114	1	964	249	35	10	40	73
Slovenien	36	33	0	530	165	15	3	19	..
Spanien	643	3 439	207	5 717	3 519	115	38	128	873
Storbritannien	882	739	325	13 647	6 793	289	121 ⁵	374 ⁵	634 ³
Tjeckien	79	360	2	2 454	619	43	37	113	148
Tyskland	1 185	4 985	44	27 321	5 928	561	445	2 019	778
Ungern	35	499	1	1 448	526	7	8	72	168
Österrike	216	531	0	2 661	813	83	34	152	95
EU-27	8 204	22 819	1 091	132 831	31 892 ⁶	2 462 ⁷	1 942 ⁸	8 140 ⁸	6 746 ⁹

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser 2005.

3) Avser 2006.

4) Avser 2003.

5) Preliminära siffror.

6) Exklusive Luxemburg och Nederländerna.

7) Exklusive Luxemburg, Malta och Nederländerna.

8) Exklusive Luxemburg och Malta.

9) Exklusive Slovenien.

Källa: Eurostat.

14 Internationella uppgifter om jordbruk

Kapitel 14 innehåller internationella uppgifter om

- Åkerarealens användning
- Totalskördar
- Antal husdjur
- Animalieproduktion
- Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar

Sammanfattning

Statistik över jordbruket i skilda länder redovisas i **tabellerna 14.1–14.4**. Uppgifterna avser ett urval länder och hänför sig till år 2007.

I **tabell 14.5** lämnas uppgifter om antalet förvärvsarbetande personer i jordbruk med binärningar i olika länder och deras andel av samtliga förvärvsarbetande fördelat på kön. Det framgår att de lägsta andelarna redovisas för flertalet västeuropeiska länder samt USA, Kanada, Japan och Australien. Här ligger andelarna under 5 %. I mindre ekonomiskt utvecklade länder som t.ex. Etiopien, Tanzania och Kenya ligger andelarna på 70–80 %. Uppgifterna hänför sig till år 2006.

Om statistiken

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FN:s speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rappor-

ter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. I detta kapitel kan tecknet ”–” både visa att uppgiften inte finns tillgänglig eller att intet finns att redovisa. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Annan publicering

Internationella uppgifter om jordbruket publiceras fortlöpande på FAO:s webbplats www.fao.org. Under rubriken Statistics når man statistikdatabasen FAOSTAT med dess undergrupper.

Uppgifterna i detta kapitel är hämtade från ProdSTAT och ResourceSTAT. Publicering sker också i Statistical Yearbook, senast i FAO Statistical Yearbook 2005/2006.

Tabell 14.1**Åkerarealens användning i olika länder 2007¹, 1 000-tals hektar***Use of arable land in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	360	25	321	204	–	–	–	29	41
Danmark	689	30	632	66	–	–	–	41	39
Finland	203	32	533	347	–	–	–	27	16
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	85	6	153	75	–	–	–	14	–
Albanien	70	1	1	13	46	–	–	8	2
Belgien	200	1	48	5	58	563	–	68	83
Bosnien, Herzegovina	74	3	21	15	197	–	–	41	–
Bulgarien	1 088	5	187	22	214	–	7	22	1
Estland	94	15	141	27	–	–	–	7	–
Frankrike	5 315	26	1 691	112	1 481	55	18	145	393
Grekland	632	19	115	65	199	–	26	36	14
Irland	84	–	168	20	–	–	–	12	1
Italien	2 035	3	338	168	1 082	35	233	72	86
Kroatien	190	2	52	22	289	–	–	13	34
Lettland	224	58	144	62	–	–	–	40	–
Litauen	355	70	381	62	5	–	–	53	17
Luxemburg	13	1	9	1	–	–	–	1	–
Makedonien (FYROM)	72	4	40	3	33	–	2	14	–
Moldavien	307	1	88	8	465	1	–	354	91
Montenegro	1	–	1	–	3	–	–	10	–
Nederländerna	140	2	45	2	24	–	–	161	84
Polen	2 126	1 324	1 234	585	262	–	–	570	249
Portugal	62	21	40	38	117	–	25	41	4
Rumänien	1 905	13	365	212	2 118	1	7	283	27
Ryssland	24 450	2 590	9 551	3 557	1 569	35	163	2 863	1 000
Schweiz	91	2	35	2	18	5	–	12	21
Serbien	559	6	94	40	1 202	3	–	81	79
Slovakien	361	21	211	22	158	–	–	18	19
Slovenien	32	1	19	2	41	–	–	6	7
Spanien	1 841	111	3 209	501	365	6	102	89	74
Storbritannien	1 820	6	885	129	–	2 754	–	139	122
Tjeckien	811	38	499	59	93	–	–	32	54
Tyskland	3 005	674	1 934	182	383	–	–	276	406
Ukraina	6 023	336	4 100	362	2 000	20	21	1 452	635
Ungern	1 110	39	324	59	1 251	4	2	25	40
Vitryssland	426	575	671	216	107	2	–	413	97
Österrike	293	47	193	31	171	649	–	23	42

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2009.

Tabell 14.1 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	2 000	–	900	70	1	–	–	90	–
Egypten	1 139	16	47	–	868	141	668	105	115
Etiopien	1 351	–	1 098	46	1 468	1 400	7	55	–
Kenya	150	–	15	4	1 600	120	19	120	–
Marocko	2 572	2	1 993	20	259	17	5	60	60
Nigeria	80	–	–	–	4 700	7 400	3 000	270	–
Sydafrika	632	4	73	29	2 552	69	1	58	–
Tanzania	92	–	2	–	3 000	900	665	37	–
Förenta staterna	20 643	117	1 420	609	35 022	–	1 112	456	505
Kanada	8 651	115	4 051	1 853	1 361	–	–	159	14
Mexico	602	–	329	67	7 800	1 600	71	62	–
Argentina	5 500	15	430	229	2 838	610	164	68	–
Brasilien	1 818	4	101	125	13 828	–	2 901	143	–
Chile	282	1	21	103	134	–	27	64	23
Peru	144	–	155	10	481	–	339	269	–
Indien	28 035	–	646	–	7 770	8 451	44 000	1 600	–
Irak	2 750	–	715	1	170	3	105	45	–
Iran	6 400	–	1 700	–	210	–	630	210	160
Japan	220	–	50	1	–	–	1 678	83	68
Kazakstan	12 877	75	1 866	170	93	–	88	155	12
Kina	22 980	225	922	260	28 074	–	29 495	5 002	160
Pakistan	8 494	–	93	–	1 000	300	2 600	132	3
Syrien	1 850	–	1 250	–	55	–	–	30	27
Turkiet	8 600	130	3 600	100	550	–	85	159	330
Australien	12 345	35	4 405	897	68	613	20	32	–
Nya Zeeland	40	–	67	7	21	–	–	12	–
Hela världen	217 433	6 892	56 609	11 952	157 874	43 795	156 953	19 327	5 295

Tabell 14.2**Totalskördens storlek i olika länder 2007¹, 1 000-tals ton***Crop production in different countries*

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	2 255	138	1 439	892	–	–	–	790	2 000
Danmark	4 519	135	3 104	312	–	–	–	1 626	2 255
Finland	797	87	1 984	1 266	–	–	–	702	673
Island	–	–	–	–	–	–	–	13	–
Norge	380	30	580	260	–	–	–	380	–
Albanien	250	3	4	21	216	–	–	155	40
Belgien	1 481	3	365	24	603	–	–	2 878	5 747
Bosnien, Herzegovina	257	9	61	39	635	–	–	387	–
Bulgarien	2 391	9	420	23	313	2	3	291	16
Estland	322	61	373	82	–	–	–	174	–
Frankrike	33 219	117	9 472	443	13 107	318	93	6 271	32 338
Grekland	1 403	38	265	130	1 768	–	201	830	862
Irland	685	–	1 130	144	–	–	–	455	45
Italien	7 260	8	1 206	407	9 891	200	1 493	1 838	4 630
Kroatien	950	6	149	55	1 425	–	–	215	1 583
Lettland	807	181	363	130	–	–	–	642	11
Litauen	1 391	165	1 014	120	26	–	–	576	800
Luxemburg	70	7	45	6	2	–	–	20	–
Makedonien (FYROM)	157	7	83	4	100	–	13	193	6
Moldavien	402	–	115	3	363	–	–	199	612
Montenegro	3	–	2	–	9	–	–	130	–
Nederländerna	990	11	260	8	217	–	–	7 200	5 400
Polen	8 379	3 194	4 066	1 487	1 640	–	–	11 221	11 058
Portugal	136	24	74	48	647	–	155	639	320
Rumänien	2 866	31	504	240	3 687	1	23	3 498	699
Ryssland	49 390	3 910	15 663	5 407	3 953	33	709	36 784	29 000
Schweiz	562	10	218	11	186	–	–	490	1 584
Serbien	1 864	11	259	77	3 905	10	–	743	3 206
Slovakien	1 441	57	695	40	675	–	–	382	855
Slovenien	133	3	68	6	308	–	–	131	260
Spanien	6 377	258	11 684	1 274	3 648	26	701	2 502	5 141
Storbritannien	13 362	38	5 149	740	–	–	–	5 635	6 500
Tjeckien	3 955	177	1 920	172	608	–	–	785	2 599
Tyskland	21 367	3 319	11 034	800	3 481	–	–	11 605	26 114
Ukraina	13 800	550	6 000	600	6 700	40	98	19 102	16 978
Ungern	3 988	77	1 041	122	8 400	14	10	531	2 000
Vitryssland	1 397	1 305	1 911	580	541	–	–	8 744	3 624
Österrike	1 399	189	811	99	1 556	–	–	614	2 651

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2009.

Tabell 14.2 (forts.)

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbeter
Algeriet	2 600	–	1 450	80	1	1	–	1 900	–
Egypten	7 379	32	137	–	7 045	801	6 665	2 600	5 600
Etiopien	3 000	–	1 500	53	4 000	2 300	13	460	–
Kenya	265	–	40	4	3 240	90	66	800	–
Marocko	1 583	2	763	17	120	12	30	1 450	3 000
Nigeria	70	–	–	–	7 800	10 500	4 677	843	–
Sydafrika	1 757	3	200	45	7 339	166	3	1 900	–
Tanzania	115	–	5	–	3 400	900	1 240	240	–
Förenta staterna	53 603	201	4 612	1 330	332 092	12 827	8 956	17 654	31 912
Kanada	20 641	250	11 822	5 009	10 555	–	–	4 971	762
Mexico	3 000	–	895	111	22 500	5 500	350	1 530	–
Argentina	14 000	17	1 400	375	21 755	3 300	1 075	1 950	–
Brasilien	3 998	5	267	244	51 590	1 386	11 080	3 394	–
Chile	1 322	2	100	524	1 557	–	140	1 445	1 807
Peru	181	–	200	12	1 362	–	2 456	3 388	–
Indien	74 890	–	1 305	–	16 780	7 402	141 134	26 280	–
Irak	1 700	–	500	–	290	1	215	740	–
Iran	15 000	–	3 000	–	1 588	–	3 500	5 240	5 300
Japan	858	–	165	2	–	–	10 970	2 650	4 025
Kazakstan	16 500	30	2 600	180	600	1	390	2 415	309
Kina	109 860	700	3 851	800	151 970	2 610	187 040	72 040	8 931
Pakistan	23 520	–	83	–	3 240	200	8 300	2 622	72
Syrien	4 500	–	730	–	215	4	–	640	1 150
Turkiet	17 678	264	7 423	202	3 875	–	685	4 281	14 800
Australien	13 039	20	5 920	843	387	1 283	163	1 150	–
Nya Zeeland	275	–	400	30	230	–	–	505	–
Hela världen	607 046	15 750	136 209	25 992	784 787	64 589	651 743	321 736	247 879

Tabell 14.3**Antal husdjur i olika länder 2007¹, 1 000-tal (höns i miljon-tal)***Number of livestock in different countries*

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Sverige	95	1 561	1 695	505	–	7
Danmark	50	1 579	13 599	210	–	17
Finland	65	929	1 435	110	7	5
Island	76	65	42	450	–	–
Norge	31	930	830	2 400	73	3
Albanien	53	663	150	1 826	954	5
Belgien	43	2 640	6 270	156	27	30
Bosnien, Herzegovina	25	515	712	1 000	74	13
Bulgarien	120	628	1 013	1 635	549	18
Estland	5	245	346	63	3	2
Frankrike	420	19 359	14 736	8 499	1 254	162
Grekland	27	625	950	8 803	5 571	31
Irland	80	6 710	1 588	5 471	7	13
Italien	300	6 110	9 281	8 227	955	100
Kroatien	10	483	1 489	680	109	7
Lettland	14	377	417	41	14	4
Litauen	61	839	1 127	37	21	9
Luxemburg	4	192	97	9	2	79
Makedonien (FYROM)	57	254	255	818	126	2
Moldavien	67	299	532	835	112	22
Montenegro	6	115	13	249	–	–
Nederländerna	130	3 730	11 600	1 388	373	91
Polen	310	5 696	18 129	332	144	125
Portugal	19	1 407	2 295	3 549	547	37
Rumänien	805	2 934	6 815	7 678	727	85
Ryssland	1 304	21 466	15 793	17 508	2 167	358
Schweiz	55	1 565	1 650	450	75	8
Serbien	20	1 106	3 999	1 556	162	17
Slovakien	8	508	1 105	333	38	13
Slovenien	22	451	575	132	28	3
Spanien	250	6 456	26 034	21 847	2 847	137
Storbritannien	190	9 988	4 882	33 582	95	157
Tjeckien	22	1 390	2 741	150	16	15
Tyskland	510	12 601	26 530	2 444	180	108
Ukraina	534	6 175	8 055	925	693	146
Ungern	60	702	3 987	1 298	70	30
Vitryssland	156	3 989	3 642	52	70	28
Österrike	87	1 998	3 213	312	53	15

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2009.

Tabell 14.3 (forts.)

Land	Hästar	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns
Algeriet	45	1 588	6	19 500	3 700	124
Egypten	62	4 550	30	5 180	3 980	96
Etiopien	1 600	43 000	28	23 700	18 000	36
Kenya	2	12 500	325	9 300	10 500	30
Marocko	160	2 700	8	17 250	5 300	140
Nigeria	208	16 259	6 730	23 994	28 583	167
Sydafrika	270	13 500	1 650	25 000	6 400	126
Tanzania	–	18 000	455	3 550	12 550	30
Förenta staterna	9 500	97 003	61 860	6 165	2 934	2 050
Kanada	385	14 155	13 810	879	–	165
Mexico	6 350	29 000	15 500	7 500	8 900	290
Argentina	3 680	50 750	2 270	12 450	4 250	96
Brasilien	5 800	207 170	34 080	15 600	10 320	999
Chile	690	4 350	3 480	3 420	740	98
Peru	730	5 300	3 000	15 000	2 000	100
Indien	751	177 840	14 000	64 269	125 456	505
Irak	48	1 500	–	6 200	1 650	33
Iran	140	9 776	–	52 220	25 860	420
Japan	25	4 398	9 759	10	32	289
Kazakstan	1 236	5 660	1 305	13 047	2 304	28
Kina	7 197	116 861	501 583	171 961	197 269	4 512
Pakistan	300	29 600	–	26 500	53 800	182
Syrien	16	1 150	–	21 000	1 350	25
Turkiet	204	10 871	1	25 400	6 500	345
Australien	223	28 400	2 430	100 000	452	75
Nya Zeeland	80	9 650	360	40 000	160	18
Hela världen	58 409	1 389 590	989 884	1 112 521	850 220	17 252

Tabell 14.4
Animalieproduktion i olika länder 2007¹

Livestock production in different countries

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkvkastning		Äggproduktion ² 1 000-tals ton
	Nötkött	Får- och getkött	Gris-kött		kg per djur	1 000-tals ton	
Sverige	140	4	270	368	8 162	3 000	102
Danmark	130	2	1 750	555	8 288	4 600	78
Finland	90	1	210	298	7 706	2 300	57
Island	3	9	5	25	4 600	115	3
Norge	88	26	120	260	5 962	1 550	51
Albanien	42	20	10	433	2 120	917	27
Belgien	262	2	1 000	502	5 981	3 000	224
Bosnien, Herzegovina	25	2	11	293	2 003	587	16
Bulgarien	23	24	75	350	3 280	1 148	99
Estland	14	1	35	108	5 589	606	11
Frankrike	1 450	102	1 982	3 799	6 240	23 705	765
Grekland	73	153	110	214	3 647	780	100
Irland	560	72	210	1 095	4 751	5 200	33
Italien	1 100	62	1 600	1 814	6 064	11 000	670
Kroatien	32	2	56	268	3 209	860	48
Lettland	23	1	40	182	4 598	839	39
Litauen	60	1	114	399	5 005	1 997	53
Luxemburg	18	—	9	45	6 914	313	1
Makedonien (FYROM)	7	7	9	130	2 969	385	18
Moldavien	17	3	54	207	2 774	573	39
Montenegro	—	—	2	92	1 959	180	2
Nederländerna	382	16	1 296	1 443	7 450	10 750	610
Polen	355	1	2 100	2 727	4 327	11 800	538
Portugal	106	24	332	307	6 264	1 925	119
Rumänien	186	61	526	1 669	3 260	5 441	321
Ryssland	1 828	160	1 788	9 400	3 399	31 950	2 093
Schweiz	135	7	250	703	5 692	4 000	39
Serbien	80	21	560	674	2 521	1 700	73
Slovakien	25	1	130	185	5 407	1 000	70
Slovenien	36	2	57	113	5 813	654	17
Spanien	705	236	3 222	981	6 850	6 717	884
Storbritannien	850	330	700	2 010	7 187	14 450	590
Tjeckien	80	2	360	417	6 470	2 700	87
Tyskland	1 190	47	4 670	4 030	6 923	27 900	800
Ukraina	563	15	650	3 347	3 675	12 300	780
Ungern	34	1	490	269	6 691	1 800	164
Vitryssland	290	1	368	1 506	3 907	5 882	179
Österrike	210	8	515	528	5 955	3 145	90

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskttade av FAO.

2) Hönsägg.

Källa: FAO. Databasuttag februari 2009.

Tabell 14.4 (forts.)

Land	Köttproduktion (1 000-tals ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkkavkastning		Äggproduktion ² 1 000-tals ton
	Nötkött	Får- och getkött	Gris-kött		kg per djur	1 000-tals ton	
Algeriet	121	196	–	956	1 300	1 243	170
Egypten	320	61	2	1 725	1 275	2 200	240
Etiopien	350	124	2	7 870	201	1 580	38
Kenya	390	75	12	6 200	565	3 500	53
Marocko	160	137	1	1 370	1 095	1 500	168
Nigeria	287	254	212	1 951	240	468	553
Sydafrika	805	155	150	970	3 093	3 000	385
Tanzania	247	41	13	4 900	173	850	35
Förenta staterna	12 044	105	9 953	9 132	9 219	84 189	5 308
Kanada	1 279	18	1 894	1 005	7 962	8 000	392
Mexico	1 650	95	1 200	1 610	5 962	9 599	2 300
Argentina	2 830	62	230	2 200	4 773	10 500	480
Brasilien	7 900	120	3 130	20 700	1 224	25 327	1 690
Chile	240	17	470	1 790	1 369	2 450	125
Peru	165	42	108	725	2 069	1 500	205
Indien	1 282	770	497	38 000	1 109	42 140	2 670
Irak	50	28	–	600	667	400	50
Iran	354	496	–	4 300	1 500	6 450	880
Japan	491	–	1 165	1 092	7 454	8 140	2 525
Kazakstan	384	125	218	2 569	1 949	5 007	148
Kina	7 272	4 854	61 150	10 557	3 109	32 820	25 846
Pakistan	562	529	–	9 170	1 200	11 000	452
Syrien	57	205	–	500	2 600	1 300	170
Turkiet	351	317	–	4 350	2 529	11 000	744
Australien	2 261	652	378	2 017	5 133	10 350	166
Nya Zeeland	632	575	51	4 150	3 817	15 842	52
Hela världen	61 881	14 039	115 454	245 078	2 287	560 487	62 572

Tabell 14.5**Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar och dess andel av den totala förvärsarbetande befolkningen i olika länder 2006¹***Economically active population in agriculture and subsidiary industries and its share of the total economically active population in different countries*

Land	Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer			Förvärsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, procent av samtliga förvärsarbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Sverige	83	45	128	3,3	1,8	2,6
Danmark	66	21	87	4,3	1,5	3,0
Finland	70	39	109	5,3	3,1	4,2
Island	10	2	12	10,8	2,5	7,0
Norge	58	35	93	4,5	3,0	3,8
Albanien	384	310	695	43,3	45,7	44,4
Belgien	45	18	63	1,8	1,0	1,5
Bosnien, Herzegovina	27	30	57	2,5	4,3	3,2
Bulgarien	125	65	190	6,0	3,4	4,8
Estland	52	21	73	14,0	5,6	9,8
Frankrike	458	236	694	3,0	1,8	2,5
Grekland	348	344	692	11,2	17,6	13,7
Irland	145	10	155	12,2	1,4	8,2
Italien	593	443	1 036	3,8	4,2	4,0
Kroatien	84	40	124	7,0	4,1	5,7
Lettland	94	37	131	14,5	5,7	10,1
Litauen	131	42	173	14,1	4,7	9,5
Luxemburg	2	1	3	1,6	1,3	1,5
Makedonien (FYROM)	56	34	90	10,1	8,1	9,2
Moldavien	253	101	355	24,8	10,8	18,2
Montenegro	26	18	45	16,4	13,6	15,5
Nederländerna	140	69	209	3,3	2,2	2,8
Polen	2 301	1 496	3 796	21,4	15,7	18,7
Portugal	226	340	566	7,5	14,0	10,4
Rumänien	651	525	1 176	11,3	11,2	11,3
Ryssland	5 194	1 898	7 093	13,0	4,8	8,9
Schweiz	88	57	144	3,8	3,2	3,6
Serbien	445	292	736	16,6	13,9	15,4
Slovakien	173	61	234	10,8	4,2	7,7
Slovenien	6	5	11	1,1	1,1	1,1
Spanien	727	368	1 095	5,9	4,8	5,5
Storbritannien	372	118	490	2,2	0,8	1,6
Tjeckien	283	107	390	9,4	4,0	6,8
Tyskland	490	291	781	2,1	1,6	1,9
Ukraina	2 059	866	2 925	16,4	7,1	11,8
Ungern	318	100	418	11,9	4,6	8,6
Vitryssland	442	121	563	16,1	4,5	10,4
Österrike	88	67	155	3,9	4,1	4,0

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO. Databasuttag april 2009.

Tabell 14.5 (forts.)

Land	Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, 1 000-tals personer			Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binärningar, procent av samtliga förvärvs- arbetande		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
Algeriet	1 417	1 579	2 995	15,8	37,5	22,7
Egypten	4 342	4 197	8 539	22,4	43,5	29,4
Etiopien	17 273	11 538	28 810	82,1	76,4	79,7
Kenya	6 859	6 653	13 512	69,2	76,6	72,6
Marocko	1 666	2 468	4 134	20,5	52,0	32,2
Nigeria	9 875	6 352	16 227	27,1	29,9	28,1
Sydafrika	1 195	398	1 592	9,5	5,0	7,8
Tanzania	7 259	8 429	15 688	70,1	85,7	77,7
Förenta staterna	2 019	712	2 731	2,4	1,0	1,7
Kanada	178	166	344	1,9	2,0	1,9
Mexico	7 211	1 029	8 240	24,6	6,4	18,1
Argentina	1 301	129	1 430	12,2	2,1	8,4
Brasilien	9 522	2 223	11 745	17,0	7,2	13,5
Chile	886	139	1 026	19,2	5,2	14,1
Peru	2 392	644	3 036	31,9	18,0	27,4
Indien	181 153	108 420	289 573	53,1	64,5	56,9
Irak	269	342	611	4,3	19,2	7,6
Iran	3 713	3 108	6 821	18,8	35,0	23,8
Japan	1 118	833	1 950	2,8	2,8	2,8
Kazakstan	886	303	1 190	22,2	8,0	15,3
Kina	266 046	241 832	507 878	60,4	66,6	63,2
Pakistan	16 307	12 320	28 626	36,5	60,2	44,0
Syrien	571	1 154	1 725	11,8	58,7	25,3
Turkiet	5 211	9 941	15 153	23,7	70,1	41,9
Australien	255	183	438	4,4	3,8	4,1
Nya Zeeland	114	61	175	10,1	6,2	8,3
Hela världen	771 031	607 257	1 378 279	40,2	45,1	42,2

15 Industriproduktion m.m.

I kapitel 15 redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för jordbruksvaror och livsmedel enligt SCB:s statistik över industrins varuproduktion. Dessutom presenteras uppgifter om antalet sysselsatta inom livsmedelsindustrin och andra livsmedelsbranscher.

Sammanfattning

Kött och ägg

Nötkött (tabell 15.1)

Produktionen av nötkött (exkl. kalv) uppgick 2008 till 124 500 ton, vilket var 4 % lägre än 2007. Slaktade kvantiteter från tjur stod för den största delen av produktionen, dvs. 46 %. Slakten av stut, som representerar 11 % av den totala slakten, har drygt fyrdubblats sedan 1995, från 8 400 till 44 300 slaktkroppar. Generellt kan man säga att produktionen av storboskap i ton har varit relativt konstant de senaste åren med bara små variationer mellan åren.

Får och lamm (tabell 15.2)

Produktionen av får- och lammkött uppgick 2008 till totalt 4 600 ton, vilket var lika mycket som föregående år. Av den totala produktionen utgjorde lammkött 81 %. Sedan 1995 har produktionen av lammkött ökat med 41 % och produktionen av fårkött ökat med 7 %.

Griskött (tabell 15.3)

Produktionen av griskött uppgick år 2008 till 270 700 ton vilket var en ökning med 2 % mot året innan. Antal slaktkroppar av svin uppgår till 3,1 milj. Det är en minskning med 18 % jämfört med år 1995.

Fjäderfä (tabell 15.4)

Produktionen av fjäderfäkött uppgick år 2008 till 107 300 ton, vilket var en ökning med knappt 2 % jämfört med 2007. Jämför man däremot med

år 1995 finner man en ökning med 46 %. Slakten uppgick 2008 till drygt 76 milj. djur, vilket var 24 % fler än 1995.

Ägg (tabell 15.5)

Partihandelns invägning av ägg uppgick år 2008 till 78 300 ton vilket var en ökning med 10 % sedan 2007. Den totala produktionen, där den produktion som inte passerar partihandeln ingår, har ökat med 7 % sedan föregående år och ligger på samma nivå som 2005.

Kött av ren och vilt (tabell 15.6)

Produktionen av kött av vilt uppgick år 2008 till 13 800 ton. Detta var lika stor produktion som de senaste två åren, men innebär en minskning med 14 % sedan 1995. Under samma period ökade produktionen av renkött med 4 %. Denna uppgick år 2008 till 2 400 ton. Produktionen av renkött motsvarar knappt 2 % av produktionen av nötkött. Motsvarande tal för viltköttet är 11 %.

Mjölk och mejeriprodukter

Antal mejerier och mjölkleverantörer (tabell 15.7)

Redovisningen i tabellen avser antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk. Strukturutvecklingen gör att antalet mjölkleverantörer minskar för varje år och uppgick år 2008 till omkring 6 600. Minskningen av antalet leverantörer mellan 2007 och 2008 var 9 %. Samtidigt ökar mjölkavkastningen per ko och därmed blir den invägda genomsnittliga

leveransen per leverantör och dag större och uppgick till drygt 1 200 kg per dag. Totalt invägdes 2 980 milj. kg mjölk år 2008. Mjölakens medelfetthalt och medelproteinhalt är relativt stabil från år till år.

Mjölakens användning (tabell 15.8)

Av den totala invägningen 2008 användes 43 % för tillverkning av konsumtionsmjölk, syrade produkter och grädde samt 35 % till osttillverkning. Andelen mjölk som går till konsumtionsmjölk och ostframställning har varit ganska konstant under de senaste tio åren.

Produktion av mejerivaror (tabell 15.9)

Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver har i stort sett varit oförändrad de senaste åren, med undantag för två redovisade grupper. Mjölkpulver har ökat med 11 % och ost med 5 %. Den totala mjölkproduktionen är oförändrad sedan 2007, men har sedan 1995 minskat med 9 %. Produktionen av konsumtionsmjölk har minskat stadigt sedan 1995 och utgör 30 % av den totala mjölkproduktionen på 3,0 milj. ton.

Allmänt

Anställda m.m. inom livsmedelsindustrin (tabell 15.10)

Under perioden år 1997 till och med 2001 ökade antalet anställda inom tillverkningsindustrin med 18 000 personer, men minskade därefter med 68 000 personer fram till och med år 2006. Antalet anställda (beräknat i helårspersoner) var cirka 655 000 personer år 2006, vilket var knappt 6 000 färre än år 2005. Förädlingsvärdet hade inom tillverkningsindustrin för perioden 1997–2006 ökat med 138 miljarder kr och hade år 2006 ett värde på 500 miljarder kr.

Livsmedelsindustrin inklusive tobaksindustrin hade under perioden 1997–2006 minskat antalet anställda med närmare 8 500 personer. Antalet anställda år 2006 var 54 000 personer. Förädlingsvärdet hade dock under samma period ökat med 4,3 miljarder kr, för att år 2006 ha ett värde på 34,6 miljarder kr.

Jämfört med året innan har antalet anställda minskat för de flesta delbranscherna inom livs-

medelsindustrin inklusive tobaksindustrin. Undantaget var kvarnprodukt- och stärkelseindustrin respektive övrig livsmedels- och tobakvarusindustri, där antalet anställda hade ökat med cirka 205 respektive 98 personer under perioden. Övriga delbranscher hade minskat eller hade i stort sett oförändrat antal anställda under perioden.

Kvarnprodukt- och stärkelseindustrin, foedermedelsindustrin samt mejeri- och glassindustrin har haft de största ökningarna av förädlingsvärdet uttryckt i löpande priser under perioden 1997–2006 för de branscher som är möjliga att redovisa på delbransch. Dryckesvaruindustrin hade det högsta förädlingsvärdet per anställd inom livsmedelsindustrin år 2006 med ett värde på drygt 1 miljon kronor, vilket också är högre än hela tillverkningsindustrin som år 2006 hade ett förädlingsvärde per anställd på nästan 0,8 miljoner kronor.

Livsmedelsindustrins varuproduktion (tabell 15.11)

De värdemässigt viktigaste av industrins produkter på livsmedelsområdet tillhör segmenten kött- och köttvaror, mejerivaror och drycker. Av enskilda produktgrupper kan särskilt nämnas mjölk och grädde (inklusive yoghurt), griskött, bakverk och bröd samt beredda köttprodukter.

Förändringarna i produktionen sedan 2003 pekar på en minskning i flertalet segment. Produktionen av fisk, kräft- och blötdjur har minskat med 70 % sedan 2003. Spannmål och varor därav har minskat med 31 %. Produktionen av kaffe, te, kakao och kryddor samt tobak fortsätter däremot att öka och har sedan 2003 ökat med 25 respektive 36 %.

Livsmedelssektorns sysselsättning (tabell 15.12)

I tabellen redovisas antalet sysselsatta inom livsmedelssektorn enligt den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. Statistik för livsmedelsindustrin som baseras på individdata ger i allmänhet högre tal än statistik som redovisas i **tabell 15.12** och som baseras på industristatistik. Detta beror bl.a. på att indu-

stristatistiken är begränsad till företag av viss storlek, se nedan. Avgränsningen av livsmedelssektorn baseras inte på några officiellt vedertagna kriterier utan kan ses som tillfällig eller provisorisk.

Det framgår att de flesta av sektorns knappt 340 000 sysselsatta återfinns inom restauranger (knappt 115 000 personer) och detaljhandel (drygt 85 500 personer). Livsmedelsindustrin sysselsätter totalt drygt 58 000 personer, de flesta inom bagerier och slakterier.

Kvinnorna dominerar i detaljhandel samt inom hotell och restaurang medan de flesta sysselsatta inom jordbruk, fiske, industri och partihandel är män.

Om statistiken

Kött och ägg

Jordbruksverket redovisar varje år siffror avseende marknadsförd slakt i landet. Som underlag använder verket egna siffror avseende antalet slaktdjur och uppgifter om medelslaktvikter från Swedish Meats.

Vidare utför Jordbruksverket årligen beräkningar av den totala äggproduktionen. Beräkningarna baseras på uppgifter från partihandeln om invägningen av svenska ägg. Beräkningarna genomförs varje månad. Beräkningarna av äggproduktionen bygger på förutsättningen att 76 % av den totala äggproduktionen passerar partihandeln.

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av kött av ren och vilt bygger huvudsakligen på verkets slaktstatistik respektive avskjutningsstatistik från Sametinget och Jägareförbundet.

Mjölk och mejeriprodukter

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svensk Mjölks statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till Svensk Mjölk. Med Svensk Mjölks uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Allmänt

Livsmedelsindustrin

Statistiska uppgifter om livsmedelsindustrin inhämtades för perioden 1997–2002 från företagsstatistiken vid SCB. Företagsstatistiken var en årlig totalundersökning till vilken samtliga företag med minst 50 anställda enligt SCB:s Företagsregister var skyldiga att lämna uppgifter. För företag med färre än 50 anställda inhämtades uppgifter via administrativt material från Skatteverket. Från och med år 2003 hämtas uppgifterna från undersökningen Företagens ekonomi, vilken i grunden bygger på administrativt material från Skatteverket, som kompletteras med enkätuppgifter från ett urval på cirka 17 000 företag.

Företagens ekonomi och Företagsstatistikens uppdelning av livsmedelsindustrin på olika delbranscher sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92/2002). Denna standard baseras på de vid företagens olika verksamhetsenheter producerade varornas branschtilhörighet enligt ett mest kriterium.

SCB:s statistik för livsmedelssektorn innehåller bland annat uppgifter om rörelseintäkter och rörelsekostnader, förädlingsvärde och antal anställda. Dessutom redovisas uppgifter ifrån balansräkningen samt över gjorda investeringar.

Livsmedelsindustrins varuproduktion

Fr.o.m. 1996 produceras varudata som följd av EU-krav i en egen undersökning, Industrins varuproduktion, frikopplad från företagsstatistiken. Statistiken ingår i en inom EU samordnad undersökning, PRODCOM (Produktionsstatistik inom Gemenskapen).

Produktionsstatistiken avser företag med minst 20 anställda. Dessa undersöks via enkät. Industrieföretag med en omsättning föregående år, enligt momsuppgifter, på minst 50 miljoner kronor, oavsett antal anställda, blankettundersöks också sedan 2006. Uppgifter avseende mindre företag inhämtas från administrativa källor.

Produktionen i saluvärden av olika varor och varugrupper av livsmedel redovisas i **tabell 15.11**. Tabellen är ett aggregerat för 2003–

2007 avseende den produktion av drygt 600 varor i termer av åttasiffriga KN-koder. För närmare information om hur de olika varugrupperna avgränsats med KN-nummer hänvisas till bilaga 5 eller SCB:s webbplats www.scb.se. Under ”Handel med varor och tjänster” samt ”Utrikeshandel med varor” finner man mer detaljerade uppgifter från Intrastat vad gäller varukoder (KN). I huvudsak samma aggregering på varugrupper har använts som för utrikeshandelsstatistiken i kapitel 16, vilket förklarar varför någon produktion ej redovisas för vissa grupper. Antingen saknas produktion i Sverige eller också ligger den utanför industrin.

Eftersom statistiken på varunivå avser saluvärden och inte förädlingsvärden anses det inte meningsfullt att redovisa totaler i varustatistiken. Varor som produceras inom en viss industri kan vara insatsvaror inom andra industrier och skulle vid en totalredovisning komma att räknas dubbelt. Detta ”problem” är dock mindre för livsmedelsindustrin än för övrig tillverkningsindustri där slutprodukten i större utsträckning än inom livsmedelsindustrin utgörs av halvfabrikat. Viss uppmärksamhet krävs dock vid tolkningen av statistiken och vid bedömningar av den relativa betydelsen av produktionen av olika varor.

I **figur 15B** lämnas en redovisning av livsmedelsproduktionen i kvantiteter. Dock har inte sådana varugrupper tagits med där heterogeniteten bedömts vara för stor för att göra en summering till kvantiteter någorlunda meningsfull. Varugrupper för vilka kvantitetsredovisningen i statistiken för hela eller delar av varusortimentet varit ofullständig har tagits med till en del.

Sysselsättningen i livsmedelssektorn

I praktiskt taget all statistik som beskriver produktion och distribution av livsmedel inhämtas också uppgifter om sysselsättningen, t.ex. antal sysselsatta. Ett viktigt syfte med uppgifterna är att möjliggöra beräkningar av olika slags relationstal, t.ex. produktion per sysselsatt och mervärde per sysselsatt. Eftersom olika

statistikmaterial inte alltid tas fram på samma sätt och inte alltid med sammanfallande definitioner och avgränsningar är det svårt att ”summera” statistiken till sammanfattande beskrivningar av sysselsättningen inom hela ”livsmedelssektorn”. För sådana beskrivningar måste man därför utgå från ett övergripande material. Ett sådant material är SCB:s årliga registerbaserad arbetsmarknadsstatistik, RAMS. Uppgifterna i **tabell 15.12** har hämtats från RAMS i vilket landets samtliga förvärvsarbetande personer fördelats på näringsgren. Klassificering av de sysselsatta på näringsgren sker utifrån förhållandena under november månad räkningsåret. Information om bransch för det arbetsställe där personen är sysselsatt hämtas från Företagsdatabasen (FDB) vid SCB och redovisning sker enligt Standard för svensk näringsgrensindelning, SNI.

I tabell 15.12 redovisas antal sysselsatta i ”livsmedelssektorn” år 2006 och 2007 med näringsgrensgruppering enligt SNI2002. Som sysselsatta räknas de som under november bedöms ha förvärvsarbetat under minst fyra timmar (i genomsnitt en timme per vecka). Som förvärvsarbete räknas inte normalt hushålls- och hemarbete eller arbete i den egna köks-trädgården. Vidare har som förvärvsarbetande inte räknat medhjälpare familjemedlemmar i familjens rörelse.

I samband med årgång 2004 av RAMS har SCB gjort en del förändringar i bearbetningarna jämfört med tidigare årgångar. Huvudskälet till förändringarna var att snabba upp statistiken. Detta är möjligt genom att använda en ny källa för att identifiera företagare. Dessutom har metoden för att klassificera anställda setts över. Läs mer om detta i kapitel 7, *Om statistiken*.

Till ”livsmedelssektorn” har i tabell 15.12 hänförts branscher som enligt beskrivningen i SNI yrkesmässigt hanterar livsmedel eller livsmedelsråvaror. SNI är emellertid utformad på ett sådant sätt att en entydig avgränsning av den tvärsektor vi vill kalla ”livsmedelssektorn” inte är möjlig. Exempelvis får vi inte med personer som arbetar med

- lejda livsmedelstransporter
- förpackningar till livsmedelsindustrin och handeln
- produktion av insatsvaror till jordbruket
- produktion av insatsvaror till livsmedelsindustrin
- livsmedelsförsäljning i t.ex. varuhus
- statlig administration av jordbruk och fiske
- branschens intresseorganisationer
- jordbruk som har sin huvudsakliga verksamhet i annan näringsgren.

Förutsättningarna för undersökningen har under senare år ändrats i en del avseenden vilket påverkar möjligheterna till tidsmässiga jämförelser. Detta beror på att ett förhållandevis stort antal personer inte kan hänföras till näringsgren genom att företaget eller arbetsstället inte återfunnits i FDB. År 1985 var antalet sådana personer totalt 172 315 (4,0 % av samtliga sysselsatta). År 2007 uppgick antalet till knappt 51 600 (1,2 % av samtliga sysselsatta). Fram t.o.m. 1990 kunde en viss del av dessa personer hänföras till näringsgrenen jordbruk m.m. (21 000 personer år 1990), eftersom de konstaterats ha haft inkomst av jordbruksfastighet (varav en del verksamma enbart inom skogsbruk). Efter skatteomläggningen 1991 finns inte längre denna möjlighet.

Ändringar har också under årens lopp skett i reglerna för vilka företag som skall ingå i FDB. Bl.a. har tidigare inte ingått företag som inte varit redovisningsskyldiga för mervärdesskatt. Fr.o.m. 1997 är dock alla företag mervärdesskatteskyldiga från första kronan, dvs. registret omfattar numera samtliga juridiska och fysiska personer som bedriver något slag av affärsmässig verksamhet. Denna ändring har dock haft obetydlig effekt på antalet sysselsatta enligt RAMS.

Den underskattning av sysselsättningen som blir resultatet av att företag inte kunnat återfinnas i FDB bedöms vara störst för jordbruket. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) 2007 är antalet sysselsatta inom jordbruket drygt 61 900 personer (i åldern 16–64 år) mot 47 700 i RAMS. År 2007 arbetade

enligt Lantbruksregistret (LBR) 75 000 personer (exkl. tillfälligt sysselsatta) mer än 450 timmar per år med jordbruk på företag med mer än 2,0 hektar åker eller med stora djurbesättningar eller med minst 2 500 m² frilandsareal eller med minst 200 m² växthusyta för trädgårdsproduktion.

Annan publicering

Jordbruksverket publicerar fortlöpande uppgifter om animalieproduktion och jordbruksproduktionen vad gäller prisindex och priser inom livsmedelsområdet. Publicering sker i Statistiska meddelanden, JO 48 respektive JO 49. Denna statistik finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubrikerna ”Statistik” och vidare under ”Animalieproduktion” respektive ”Priser och prisindex”. Delar av statistiken publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Uppgifter om antal mejerier, invägd mjölk, mjölkens användning m.m. publiceras av Svensk Mjölk på www.svenskmjolk.se.

Uppgifter om sysselsatta, produktionsvärde, förädlingsvärde, rörelseintäkter, rörelsekostnader m.m. för olika näringsgrenar finns publicerade i databaser i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel grupperade enligt KN-nomenklaturen, finns publicerade i Statistikdatabasen i anslutning till SCB:s webbplats www.scb.se.

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken vid SCB, RAMS, finns branschfördelad statistik enligt SNI69, SNI92 och SNI2002 för landets samtliga förvärvsarbete. Grundtabellerna i RAMS finns samlade i det årliga sysselsättningspaketet AMPAK där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Statistik från RAMS finns också i Statistikdatabasen, som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se.

Sysselsättningsuppgifter enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) redovisas varje månad, kvartal och helår i SCB:s Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i

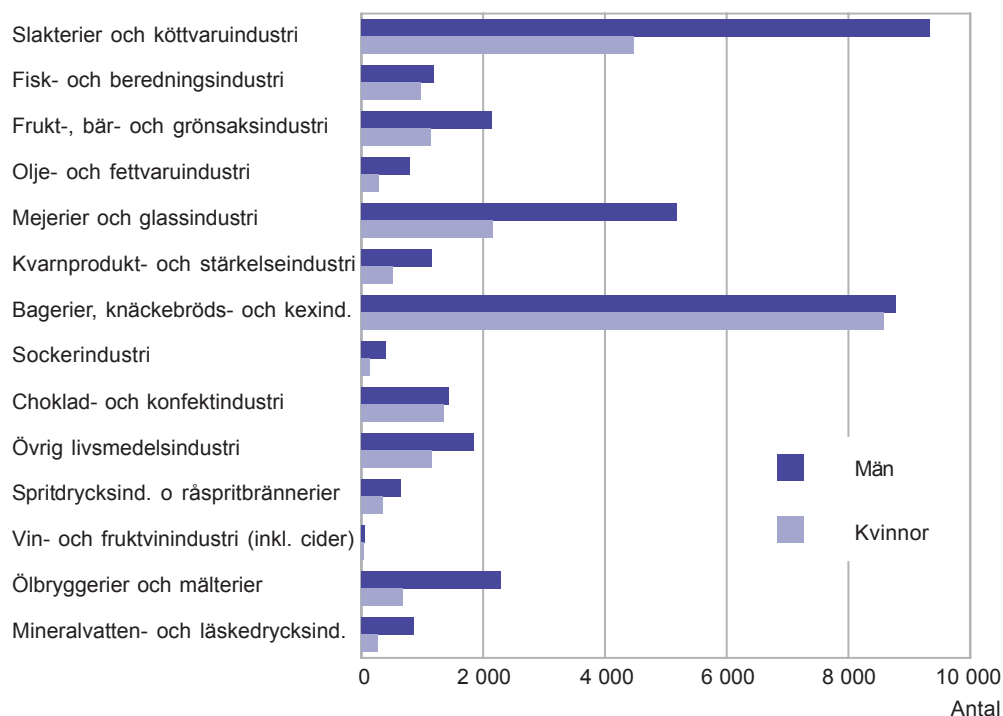

AM 12 SM 0901.

Statistik över jordbrukets sysselsättningsförhållanden 2007 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 30 SM 0801.

SM-publikationerna är tillgängliga på Internet och kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Publikationerna för jordbruket kan också nås via Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se.

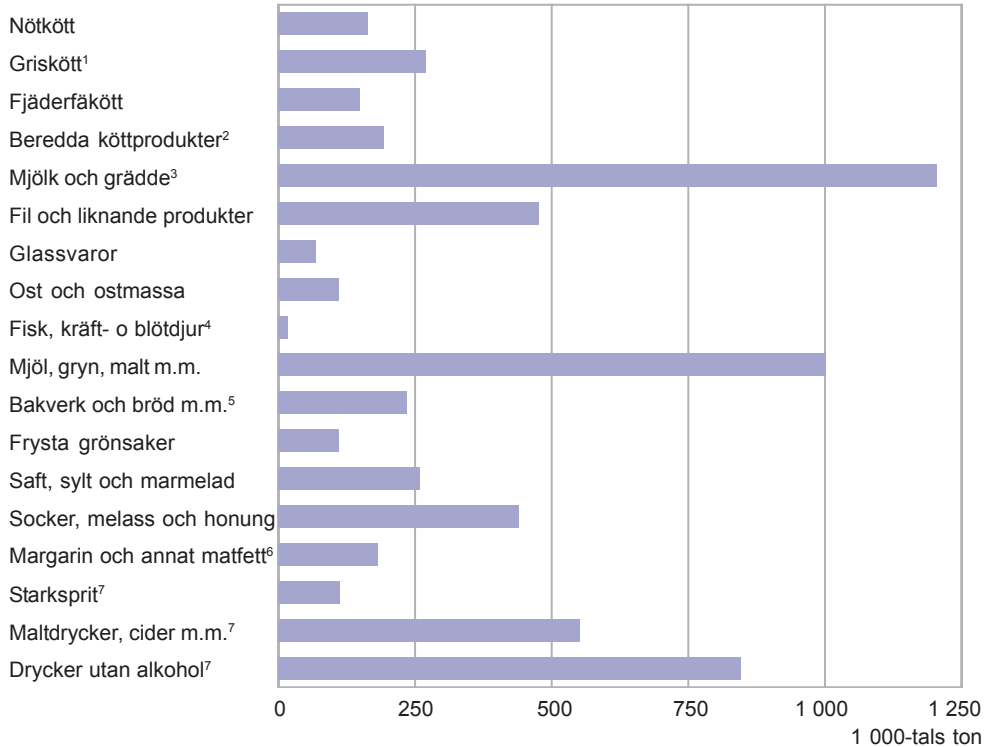
Figur 15A
Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin 2007
Number of employees in food manufacturing

Källa: SCB, Företagsstatistiken.

Figur 15B
Industriproduktion av vissa livsmedel och livsmedelsvarugrupper 2007,
1 000-tals ton

Industrial production of certain food products and groups of food products

1) Exkl. KN 02.03.1110. KN-koder se bilaga 5. För vissa 8-siffriga koder, se hänvisning till SCB:s webbplats i texten på sidan 254.

2) Exkl. KN 16.01.0099d, KN 16.01.0099e och KN 16.02.5080a.

3) Exkl. KN 04.01.3099 och KN 04.02.2117.

4) Exkl. KN 03.04.1110, KN 03.04.1210, KN 03.04.1933, KN 03.04.2917, KN 03.04.2971, KN 03.05.4100, KN 03.05.4980, KN 16.04.1291, KN 16.04.1299, KN 16.04.1390, KN 16.04.1991, KN 16.04.1995, KN 16.04.2090 och KN16.04.3090.

5) Exkl. KN 19.05.9030a.

6) Exkl. KN 15.17.9093.

7) Milj. liter.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.1**Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av nötboskap 1995–2008¹***Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of cattle*

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kalv	Stut	Tjur	Kviga	Ko	Summa storboskap
<i>Antal slaktkroppar</i>						
Godkänd slakt						
2008	28 660	44 285	174 551	43 259	139 362	401 457
2007	30 127	47 462	174 411	45 541	152 170	419 584
2006	32 434	50 125	180 854	46 111	156 617	433 707
2005	33 037	49 422	179 703	44 582	159 335	433 042
2000	38 975	31 824	217 287	56 116	184 762	489 989
1995	29 930	8 419	234 308	52 179	206 779	501 685
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>						
2008	4,26	13,74	57,20	11,86	41,74	124,53
2007	4,33	14,68	56,85	12,47	45,21	129,21
2006	4,51	15,39	58,78	12,53	46,20	132,90
2005	4,54	14,82	57,44	11,98	47,17	131,40
2000	4,38	9,42	69,63	14,40	51,99	145,43
1995	3,15	2,39	70,35	12,19	55,16	140,09

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.2**Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av får och lamm 1995–2008¹***Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of sheep and lambs*

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Tackor och baggar	Lamm
<i>Antal slaktkroppar</i>		
Godkänd slakt		
2008	31 928	202 846
2007	33 466	197 542
2006	29 776	183 131
2005	28 046	177 934
2000	28 301	173 849
1995	32 727	155 903
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>		
2008	0,90	3,73
2007	0,94	3,66
2006	0,84	3,37
2005	0,78	3,29
2000	0,73	3,18
1995	0,84	2,65

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.3
Antal slaktkroppar och slaktade kvantiteter av svin 1995–2008¹

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of pigs

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Svin inkl. spädgris
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 2008	3 072 396
2007	3 004 115
2006	3 022 262
2005	3 159 930
2000	3 251 100
1995	3 742 660
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>	
2008	270,72
2007	264,87
2006	264,45
2005	275,13
2000	276,98
1995	308,81

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.5
Partihandelns invägning och total produktion av ägg 1990–2008, 1 000-tals ton

Eggs delivered to wholesalers and total production

År	Invägning ¹	Total produktion ²
2008	78,3	102
2007	71,0	95
2006	72,1	99
2005	73,7	102
2000	65,1	100
1995	68,5	108
1990	79,4	122

1) Uppgiftsinsamlingen utökades i januari 2001, vilket från denna månad torde ha påverkat siffrorna med 10–12 % i höjande riktning.

2) Den totala äggproduktionen har beräknats under antagandet att ca 35 % t.o.m. år 2000, ca 27 % år 2001–2007 samt ca 24 % fr.o.m. år 2008 inte passerar partihandeln.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.4
Antal slaktkroppar, 1 000-tal och slaktade kvantiteter av kycklingar 1995–2008¹, 1 000-tals ton

Number of slaughtered animals and slaughtered quantities of chickens

Antal slaktkroppar; slaktade kvantiteter	Kycklingar
<i>Antal slaktkroppar</i>	
Godkänd slakt 2008	76 109
2007	74 666
2006	72 906
2005	73 458
2000	68 617
1995	61 313
<i>Slaktade kvantiteter (1 000-tals ton)</i>	
2008	107,31
2007	105,28
2006	95,51
2005	96,23
2000	89,89
1995	73,58

1) Hemslakt ingår inte i de redovisade talen.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.6
Produktion av kött från ren och vilt¹
1990–2008, ton

Production of meat from reindeer and wild animals

År	Ren	Vilt
2008*	2 400	13 800
2007*	2 400	13 800
2006	2 400	13 800
2005	2 000	15 700
2000	1 400	17 700
1995	2 300	16 000
1990	2 600	22 000

1) Kött av hare, älg och annat vilt.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.7
Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa, vid mejerier
invägd mjölk, medelinvägning per dag och leverantör,
medelfetthalt samt medelproteinhalt 1990–2008¹

Number of dairies and suppliers, weight of delivered milk, and average content of fat and protein

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, 1 000-tals ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg	Medelfetthalt, %	Medelproteinhalt, %
2008	35	6 562	2 980	1 244	4,21	3,38
2007	35	7 174	2 986	1 140	4,23	3,40
2006	35	8 098	3 130	1 059	4,22	3,38
2005	37	8 634	3 163	1 004	4,25	3,38
2000	50	12 168	3 297	742	4,18	3,28
1995	57	17 176	3 243	517	4,33	3,34
1990	71	24 786	3 432	379	4,31	3,36

1) Antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.8**Användning av vid mejerier invägd mjölk 1990–2008, 1 000-tals ton och procent**
Disposition of milk delivered to dairies

År	Invägning, 1 000-tals ton	Procent av invägning				
		Konsumtions- mjölk och grädde ¹ , %	Ystmjölk till ost, %	Mjölkpulver och kondens- mjölk, %	Skum- och kärmjölk till foder, %	Övrigt, %
2008	2 980	43	35	19	0	3
2007	2 986	43	34	18	0	5
2006	3 130	42	37	17	0	4
2005	3 163	43	36	15	1	5
2000	3 297	42	37	16	1	4
1995	3 243	43	37	11	1	8
1990	3 432	42	31	19	1	8

1) Inkl. syrade produkter.

Källa: Svensk Mjölk.

Tabell 15.9**Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1995–2008, 1 000-tals ton**

Dairy production and production of milk powder

År	Produktion av mejerivaror						Total mjölk- produk- tion
	Konsum- tions- mjölk	Syrad mjölk m.m.	Grädde	Smör ¹	Ost	Mjölk- pul- ver ²	
2008	915	272	96	39	114	61	3 019
2007	926	266	94	38	109	55	3 025
2006	954	267	90	42	119	54	3 172
2005	992	265	89	45	118	53	3 208
2000	1 024	261	96	49	127	49	3 348
1995	1 057	252	89	53	129	36	3 304

1) Inkl. smördel i annat matfett.

2) Inkl. kärnmjölkspulver.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 15.10

Antal arbetsställen, antal sysselsatta och förädlingsvärden inom livsmedels- och dryckesvaruindustrin. Branschindelning enligt SNI 2002

Number of establishments, employees and value added in foodstuffs and beverages manufacturing. Division into branches according to SNI 2002

SNI 2002	Tillverknings- industri	Varav						
		Livsme- dels- och dryckes- varu- industri	Varav Slakterier och köttvaru- industri	Fisk- och fiskbered- nings- industri	Frukt-, bär- och grönsaks- industri	Olje- och fettvaru- industri	Mejerier och glass- industri	Kvarn- produkt- och stärkelse- industri
	15-37	151-160	151	152	153	154	155	156
Antal arbetsställen								
2006	64 971	3 704	586	217	240 ¹	.. ¹	178	137
2005	64 042	3 714	585	221	198	49	193	134
2004	62 743	3 688	608	218	202	49	185	141
2003	61 442	3 653	606	202	195	73	186	147
2002	58 858	3 476	558	181	185	52	194	147
2001	58 156	3 478	562	191	179	53	188	156
2000	56 999	3 464	563	193	175	47	197	157
1999	55 054	3 416	558	192	171	44	188	163
1998	54 594	3 444	541	185	175	45	191	166
1997	53 865	3 446	540	172	160	31	180	175
Antal anställda								
2006	654 540	53 985	12 606	1 725	4 679 ¹	.. ¹	6 719	1 795
2005	660 108	55 370	12 691	1 746	3 839	1 220	7 629	1 590
2004	669 503	57 920	13 821	1 767	4 295	1 268	8 567	1 371
2003	683 158	58 724	13 940	1 690	4 590	1 204	8 783	1 429
2002	701 259	60 737	14 284	1 801	4 792	1 561	8 554	1 385
2001	722 546	60 985	14 177	1 935	5 043	1 462	8 641	1 416
2000	720 845	60 591	13 529	1 859	3 805	1 562	8 694	1 325
1999	720 696	62 389	14 130	1 865	3 664	1 465	8 812	1 414
1998	722 742	63 226	14 358	1 904	3 460	1 529	9 109	1 487
1997	704 335	62 436	14 688	1 934	3 271	1 391	8 723	1 366
Förädlingsvärde, mkr								
2006	500 139	34 592	5 936	984	2 708 ¹	.. ¹	4 983	1 505
2005	470 581	33 688	5 553	870	2 105	1 256	4 643	1 244
2004	448 586	33 369	6 028	935	2 174	1 026	4 733	1 231
2003	414 018	34 839	5 956	819	2 738	1 362	4 340	1 325
2002	401 408	34 234	5 994	920	2 772	639	4 567	1 276
2001	389 365	32 481	5 788	904	2 793	1 043	4 056	1 180
2000	400 615	32 069	5 234	750	1 886	1 282	4 492	985
1999	398 239	31 120	5 081	808	1 793	911	3 920	933
1998	379 837	30 270	5 120	861	1 657	1 006	3 703	957
1997	362 322	30 334	5 219	761	1 529	904	3 433	972
Förädlingsvärde per anställd, tkr								
2006	764	641	471	570	579 ¹	.. ¹	742	838
2005	713	608	438	498	548	1 029	609	783
2004	670	576	436	529	506	809	552	898
2003	606	593	427	485	597	1 131	494	927
2002	572	564	420	511	578	409	534	921
2001	539	533	408	467	554	713	469	833
2000	556	529	387	403	496	821	517	743
1999	553	499	360	433	489	622	445	660
1998	526	479	357	452	479	658	407	644
1997	514	486	355	393	467	650	394	712

1) Sekretessregler gör att SNI 153 resp. 154 ej kan redovisas var för sig år 2006.

Källa: SCB, Företagsstatistiken 1997-2002, Företagens ekonomi 2003-2006.

Tabell 15.10 (forts.)

	Foder- medels- industri	Övrig livsme- dels- och tobaks- varu- industri	Varav Bagerier, knäcke- bröds- och kexindustri	Choklad- och kon- fekt- industri samt socker- tillverkning	Dryckes- varu- industri	Varav Ölbryg- gerier	Mineral- vatten och läske- drycks- industri
SNI 2002	157	158+160	1581–82	1583–1584	159	1596	1598
Antal arbetsställen							
2006	118	2 041	1 592	228	187	..	..
2005	119	2 022	1 589	215	193	..	..
2004	113	1 986	1 569	209	186	..	..
2003	110	1 953	1 552	196	181	..	..
2002	108	1 889	1 517	184	162	..	..
2001	111	1 859	1 505	189	179	..	..
2000	108	1 865	1 511	188	159	..	..
1999	103	1 825	1 489	174	172	71	70
1998	108	1 865	1 535	174	168	76	65
1997	93	1 946	1 627	170	149	77	53
Antal anställda							
2006	801	20 483	13 249	3 397	5 177	..	..
2005	856	20 385	13 638	3 433	5 414	..	..
2004	787	20 229	13 115	3 616	5 815	..	..
2003	783	20 218	13 316	3 820	6 087	..	..
2002	888	21 143	14 193	3 998	6 329	..	..
2001	806	21 421	14 152	4 153	6 084	..	..
2000	747	23 109	14 133	4 427	5 961	..	..
1999	801	24 280	14 381	4 614	5 958	2 292	2 793
1998	1 003	24 192	14 354	5 079	6 184	2 304	2 922
1997	660	24 361	14 272	5 092	6 042	2 468	2 715
Förädlingsvärde, mkr							
2006	537	12 750	5 983	2 801	5 189	..	..
2005	467	12 544	6 173	2 377	5 007	..	..
2004	133	12 282	6 057	2 529	4 827	..	..
2003	623	11 824	5 805	2 574	5 852	..	..
2002	839	11 631	5 764	2 652	5 596	..	..
2001	557	11 197	5 435	2 788	4 963	..	..
2000	445	12 302	5 403	2 752	4 693	..	..
1999	614	13 032	5 178	2 932	4 028	1 092	1 470
1998	670	12 305	5 107	3 226	3 991	1 537	1 150
1997	350	12 878	5 004	3 046	4 288	1 231	1 917
Förädlingsvärde per anställd, tkr							
2006	670	622	452	825	1 002	..	..
2005	546	615	453	693	925	..	..
2004	169	607	462	699	830	..	..
2003	796	585	436	674	961	..	..
2002	945	550	406	663	884	..	..
2001	691	523	384	671	816	..	..
2000	596	532	382	622	787	..	..
1999	767	537	360	635	676	476	526
1998	668	509	356	635	645	667	394
1997	530	529	351	598	710	499	706

Tabell 15.11

Industrins produktion av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2007, milj. kr*Industrial production of agricultural products and foodstuffs*

SITC		2003	2004	2005	2006	2007
01	Kött och köttvaror					
	Nötkött	5 280	5 286	5 768	6 200	6 378
	Griskött	8 721	9 914	10 041	9 831	8 981
	Fär-, lamm- och getkött	149	178	167	192	221
	Fjäderfäkött	1 766	1 800	2 051	2 085	2 501
	Övrigt kött inkl. vilt	151	149	176	184	177
	Beredda köttprodukter ¹	9 562	7 868	5 734	8 750	6 744
02	Mejeriprodukter och ägg					
	Mjök, grädde, yoghurt m.m.	11 981	12 070	10 434	12 017	12 053
	Smör o. andra smörfettsprodukter	1 742	2 163	1 886	1 475	1 582
	Glassvaror	1 935	1 793	1 650	1 484	1 108
	Ost och ostmassa	4 560	4 253	4 171	4 141	3 747
	Ägg och äggalbuminer	198	158	118	129	152
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.					
	Fisk, kräft- o. blötdjur ²	572	630	617	494	510
	Beredningar av fisk, kräft o. blötdjur ³	2 857	2 762	3 013	394	506
04	Spannmål o. varor därav					
	Spannmål (exkl. ris)	1	1	2	0	0
	Mjöl, gryn, malt m.m.	2 142	2 268	2 264	2 390	2 658
	Ris	2	2	7	13	11
	Bakverk, bröd m.m. ⁴	12 936	13 667	14 478	6 971	7 247
	Okokt pasta ⁵	185	194	238	254	0
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	1 622	1 559	1 533	1 562	1 732
05	Frukt och grönsaker					
	Färska o. kylida grönsaker	30	30	28	23	27
	Frysta grönsaker	809	804	658	601	578
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	107	131	124	172	176
	Beredda potatisprodukter ⁶	1 218	1 130	1 095	492	1 076
	Övriga beredningar av grönsaker ⁷	980	352	372	376	450
	Färsk, kylid, torkad frukt, bär o. nötter	3	7	8	0	0
	Fryst frukt o. bär	102	116	146	158	145
	Saft, sylt o. marmelad	2 318	2 270	2 098	2 531	2 434
	Övriga beredningar av frukt o. bär	84	113	108	116	115
06	Socker, sockervaror m.m.					
	Socker melass o. honung	2 548	2 604	2 945	2 429	2 152
	Sockerkonfektyrer	1 861	1 644	1 748	1 839	1 792
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.					
	Kaffe o. kaffeesättningar	2 570	2 756	3 106	3 693	3 441
	Choklad o. kakaoberedningar	2 785	2 704	3 079	2 911	3 209
	Te, kakao o. kryddor	200	125	140	372	304
08	Djurfoder⁸	5 716	5 447	4 889	5 003	5 803
09	Diverse livsmedelsprodukter					
	Soppor, såser och buljonger	2 201	2 381	2 401	2 199	2 967
	Margarin o. annat matfett	1 224	1 712	1 838	1 770	1 802
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m. ⁹	700	761	540	722	726
	Övriga livsmedel ¹⁰	1 485	1 232	2 523	2 711	1 709
11	Drycker					
	Starksprit	4 510	4 594	4 875	4 835	5 119
	Vin	198	161	147	220	201
	Övriga drycker med alkohol	4 035	3 520	3 557	3 962	4 187
	Drycker utan alkohol	5 369	5 002	4 794	5 218	5 375
12	Tobak	1 901	2 134	2 290	2 828	2 591
22	Oljeväxtfrön o. oljehaltiga nötter	5	10	0	0	0
4	Oljor och fetter	2 460	1 933	2 163	2 238	2 864

1) Exkl. KN 16.01.0099d, 0099e för 2007, 16.02.4919, 4950, 9098a för 2005 o. 16.02.5080a för 2004–2007.

2) Exkl. KN 03.05.4100, 4980 för 2006–2007.

3) Exkl. KN 16.04.1291, 1299, 1390, 1995, 2090,

3090 för 2006–2007 o. 16.05.2099 för 2007.

4) Exkl. KN 19.05.1930a för 2006–2007.

5) Exkl. KN 19.02.1910, 1990 för 2007.

6) Exkl. KN 20.05.2020 för 2006.

7) Exkl. KN 20.04.9098x för 2004–2007.

8) Exkl. KN 23.06.4100 för 2006–2007 o.

23.06.9090 för 2003–2006.

9) Exkl. KN 19.01.1000 för 2005 o. 19.02.2091,

2099, 3090 för 2007.

10) Exkl. KN 21.04.2000 för 2004–2006.

Källa: SCB, Industrins varuproduktion.

Tabell 15.12**Sysselsatta minst en timme per vecka i november inom olika livsmedelsbranscher 2006 och 2007 enligt SNI 2002***Number of employed persons at least one hour/week in different branches of the food sector according to SNI 2002*

SNI 2002		2006	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	49 612	20,0
01.1-3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	41 192	18,5
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	7 624	28,5
01.251, 253	Renskötsel och biodling	717	16,2
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	79	15,2
05	Fiske m.m.¹	1 406	8,3
05.01	Fiske	1 145	5,5
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	261	20,3
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	59 096	36,2
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	14 280	31,9
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	1 982	45,6
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	3 402	35,0
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 256	28,7
15.5	Mejerier och glassindustri	7 621	29,0
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	2 019	31,9
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	16 843	48,8
15.83	Socketindustri	628	26,3
15.84	Choklad- och konfektindustri	2 863	47,8
15.85-89	Övrig livsmedelsindustri	2 852	39,0
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	981	36,1
15.93-95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	55	38,2
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	3 183	22,5
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	1 131	21,1
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	31 228	28,5
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	666	35,6
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 795	33,9
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	27 767	27,8
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	84 139	68,2
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	72 301	68,7
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	11 838	65,7
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	106 055	54,2
55.101, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	97 908	53,1
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	8 147	67,3
	Summa livsmedelssektor	331 536	46,8
	Ej specificerad verksamhet	52 794	57,4
	Samtliga näringsgrenar	4 290 877	47,9

1) Medhjälpande familjemedlemmar ingår inte. Personliga företagare som också har en anställning klassificeras på näringsgren efter störst inkomst.

Källa: SCB, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Tabell 15.12 (forts.)

SNI 2002		2007	
		Totalt	Andel kvinnor, procent
01	Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill	47 724	19,7
01.1-3, 9 (exkl. 01.122, 124, 228, 251, 253)	Jordbruk m.m. (växtodling, djurskötsel, blandat jordbruk, småbruk) ¹	39 606	18,3
01.4	Service till jordbruk utom veterinärverksamhet	7 395	29,2
01.251, 253	Renskötsel och biodling	664	16,4
01.5	Jakt och viltvård (inkl. service)	59	18,6
05	Fiske m.m.¹	1 395	8,6
05.01	Fiske	1 112	5,1
05.02 (exkl. 05.025)	Vattenbruk	283	22,3
15	Livsmedels- och dryckesvaruindustri	58 304	38,0
15.1	Slakterier och köttvaruindustri	13 824	32,4
15.2	Fisk- och fiskberedningsindustri	2 174	45,2
15.3	Frukt-, bär- och grönsaksindustri	3 299	34,8
15.4	Olje- och fettvaruindustri	1 096	26,6
15.5	Mejerier och glassindustri	7 337	29,4
15.6	Kvarnprodukt- och stärkelseindustri	1 671	30,6
15.81, 82	Bagerier, knäckebröds- och kexindustri	17 366	49,4
15.83	Socketindustri	537	24,6
15.84	Choklad- och konfektindustri	2 794	48,8
15.85-89	Övrig livsmedelsindustri	3 014	38,6
15.91, 92	Spritdrycksindustri och råspritsbrännerier	1 009	35,6
15.93-95	Vin- och fruktvinindustri (inkl. cidertillverkning)	89	43,8
15.96, 97	Ölbryggerier och mälterier	2 976	22,9
15.98	Mineralvatten- och läskedrycksindustri	1 118	23,6
51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon	32 073	29,7
51.11, 17	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, livsmedel m.m.	763	36,4
51.21, 23	Partihandel med spannmål, utsäde, djurfoder, levande djur	2 652	34,7
51.3 exkl. 51.35	Partihandel med livsmedel och drycker	28 658	29,1
52	Detaljhandel utom med fordon, reparation av hushållsartiklar och personliga artiklar	85 546	68,3
52.11	Detaljhandel med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak	73 514	68,7
52.2 exkl. 52.26	Specialiserad butikshandel med livsmedel och drycker	12 032	65,4
55	Hotell-, restaurang- och cateringverksamhet m.m.	114 947	54,2
55.101, 3, 4	Hotell-, restaurang- och barverksamhet (exkl. hotell utan restaurang)	107 109	53,1
55.5	Drift av personalmatsalar, catering och centralköksverksamhet	7 838	68,9
	Summa livsmedelssektor	339 989	47,7
	Ej specificerad verksamhet	51 589	57,4
	Samtliga näringsgrenar	4 401 126	47,8

16 Import och export av jordbruksvaror och livsmedel

Kapitel 16 innehåller statistik om import och export av jordbruksvaror och livsmedel. Uppgifter lämnas i enlighet med den avgränsning av varuområdet som Jordbruksverket tillämpat i sin redovisning av utrikeshandeln. Statistik lämnas i värden men i vissa redovisningar även i kvantiteter. Uppgifter lämnas också om viktigaste handelspartner.

Flertalet tabeller grundas på uttag från Statistikdatabasen i mars 2009. Detta förklarar smärre avvikelser från Jordbruksverkets motsvarande redovisningar, vilka baseras på uttag senare under året.

Sammanfattning

Import

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.6)

Sverige importerade jordbruksvaror och livsmedel för omkring 87 miljarder kr. under 2008. Värdet i löpande priser ökade därmed med 13 % sedan föregående år. Totalt ökade värdet av den totala importen med 6 % 2008 jämfört med föregående år. Av den totala importen utgjorde jordbruksvaror och livsmedel 8 % år 2008.

Importen av jordbruksvaror och livsmedel kom under 2008 till 64 % från övriga EU-länder. De viktigaste avsändningsländerna i den svenska importen av jordbruksvaror och livsmedel under 2008 var Norge, Danmark, Tyskland och Nederländerna.

Till betydande del består importen av produkter som antingen inte produceras alls i Sverige eller som Sverige har liten produktion av. Sålunda var produktgruppen frukt och köksväxter den värdemässigt näst största under 2008 då den representerade närmare en femtedel av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel. Fisk, kräft- och blötdjur stod för den största produktgruppen och motsvarade drygt en femtedel av importen. Kött och

köttvaror svarade för 11 %, drycker för 9 % samt mejeriprodukter och ägg för 7 %.

Förändringarna för olika varugrupper visar alla på en ökning jämfört med 2007. Importen av levande djur ökade med 62 %, djurfoder med 35 % och oljefrön, oljehaltiga nötter och kärnor med 33 % sedan 2007. Om man jämför med 2003 har värdet på importen för oljor och fetter ökat med 150 %. En dryg fördubbling av importvärdet har skett för levande djur, fisk, kräft- och blötdjur samt mejeriprodukter och ägg. Däremot har värdet på importen av tobak och tobaksvaror minskat med 46 %.

Levande djur (tabell 16.4)

Den svenska importen av husdjur har värdemässigt liten omfattning (36 milj. kr år 2008). Importen bestod till allra största delen, 97 %, av fjäderfä. Det totala importvärdet för husdjur ökade med 8 % mellan 2007 och 2008.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Av den totala importen av jordbruksvaror och livsmedel utgjorde förädlade livsmedel 63 %. De värdemässigt största produktgrupperna i denna import var beredda produkter av kött, vilt och fågel, beredda fisk- och skaldjursprodukter samt drycker. Importen av förädlade livsmedel ökade med omkring 11 % jämfört med 2007.

Export

Jordbruksvaror och livsmedel (tabell 16.1, 16.2 och 16.7)

Under 2008 exporterade Sverige jordbruksvaror och livsmedel för drygt 47 miljarder kr, vilket innebar att exportvärdet i löpande priser ökade med 15 % sedan föregående år.

Jordbruksvaror och livsmedel utgjorde år 2008 omkring 4 % av den totala varuexporten. Andelen har legat på 3–4 % de senaste fem åren.

Exporten gick till 60 % till länder inom EU. EU-ländernas andel har varit ungefär densamma alla år sedan 1995, första året för Sveriges medlemskap i unionen. Åren närmast före EU-inträdet var EU-ländernas andel i exporten mellan 40 och 50 %.

De viktigaste exportmarknaderna bland EU-länderna var Danmark, Finland, Tyskland, Frankrike samt Polen. Dessa länder tog tillsammans emot 45 % av Sveriges export av jordbruksvaror och livsmedel. De mest betydande produktgrupperna i exporten var fisk, kraft- o. blötdjur m.m. (26 %) samt drycker (14 %).

De i särklass viktigaste landsmarknaderna utanför EU var Norge och USA. Tillsammans tog dessa länder emot nästan en femtedel av den svenska exporten av jordbruksvaror och livsmedel. Tre fjärdedelar av exporten till USA utgjordes av drycker.

Levande djur (tabell 16.4)

Exporten av husdjur uppgick år 2008 till ca 103 milj. kr, en ökning med 63 % sedan år 2007. Husdjursexporten utgörs till 38 % av fjäderfä och till 37 % av nötkreatur. Värdet av exporten av nötkreatur har fördubblats sedan 2007.

Förädlade livsmedel (tabell 16.5)

Exporten av förädlade livsmedel har i värde termer ökat med 12 % sedan 2007. Drycker är den livsmedelsgrupp som stod för den värdemässigt största andelen av exporten av förädlade livsmedel, drygt en femtedel. Vodkan representerade år 2008 15 % av den totala exporten av förädlade livsmedel. Export av beredda fisk- och skaldjursprodukter motsvarar 14 % av värdet av exporten av förädlade livsmedel.

Om statistiken

Allmänt

Underlaget till utrikeshandelsstatistiken var fram t.o.m. 1994 i sin helhet de uppgifter, som företagen lämnade till Tullverket om import och export av varor. Uppgifterna lagrades fortlöpande inom Tulldatasystemet, ur vilket SCB vid givna tidpunkter kunde göra uttag för framställning av statistik. Fr.o.m. 1995, då Sverige blev medlem i EU, tillämpas ett nytt system för utrikeshandelsstatistiken, det s.k. Intrastatsystemet (se nedan).

Statistiken avser bl.a. varukod, nettovikt, värde och ursprungs- respektive bestämmelse-land. Statistikens utformning och innehåll är sedan länge uppbyggda av internationella rekommendationer för att ge internationell handelsstatistik, som är jämförbar mellan länder.

Tidsmässig jämförbarhet

Genom Sveriges inträde i EU ändrades på ett genomgripande sätt förutsättningarna för utrikeshandelsstatistiken. Från år 1995 inhämtas för EU-länderna uppgifter på blankett direkt från exportörer och importörer (det s.k. Intrastatsystemet). Samtidigt med denna ändring måste inskränkningar göras i det bestånd av företag som lämnar statistikuppgifter. Mindre företag, vars varuhandel med EU understiger fastställda belopp, behöver sålunda inte lämna uppgifter. Uppgiftsskyldigheten för införsel gäller för företag som mottagit varor från EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 2 200 000 kr. Om ett företag har levererat varor till EU till ett löpande 12-månadersvärde motsvarande minst 4 500 000 kr, blir företaget uppgiftsskyldigt för utförsel. Vidare uppträder bortfall av uppgiftslämnare, vilket betyder att särskild bortfallskorrigerering måste göras. Sådan korrigerering, som även innefattar korrigerering för att de minsta företagen inte ingår, är enbart möjlig på viss aggregerad nivå, dvs. den kan inte göras för enskilda varor och länder.

En annan konsekvens av EU-medlemskapet är att uppgiften om ursprungsland för importen påverkats. För den del av importen, som

fr.o.m. 1995 införs från ett annat EU-land, finns endast uppgift om avsändande medlemsland. Det här betyder att Sveriges import från EU inte kan redovisas efter om varan har sitt ursprung inom eller utom EU. För import från land utanför EU, som slutligt tullbehandlats i Sverige, finns liksom tidigare uppgift om ursprungsland för varan. Importens fördelning på länder kan alltså inte jämföras bakåt till tiden före EU-medlemskapet. Uppgiften om varuexporten per land är däremot, i det här avseendet, oförändrad jämfört med tidigare.

Sedan 1988 har i den svenska statistiken skett gruppering på varor enligt den internationellt överenskomna varunomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). Genom EU-medlemskapet följer Sverige från 1995 det inom EU tillämpade KN-systemet (Kombinerade Nomenklaturen). Detta system bygger på HS men saknar den i Sverige använda sjunde HS-siffran. Även varuredovisningen påverkas således av EU-medlemskapet.

Varje år sker av olika anledningar revideringar av tulltaxan, dvs. av KN-systemet, på det sättet att en vara som år t redovisats under kod a redovisas år t+1 under kod b. Som regel sker dessa revideringar på 8-siffrig KN-nivå vilket betyder att varor som redovisas på 4- eller 6-siffernivå inte påverkas. I de fall en varugrupp i respektive tabell omfattat specificeringar på koder som ändrats, har målsättningen varit att, för att få tidsmässig jämförbarhet, hålla samman grupperna så att samma vara i tidsserierna inte återfinns i olika varugrupper under perioden. Utgångspunkten för grupperingen har alltid varit grupptillhörigheten det senaste året.

I utrikeshandelsstatistiken sker också gruppering av varor enligt SITC (Standard International Trade Classification), en varuklassificering utarbetad av FN. I SITC-redovisningen på tvåsiffernivå (**tabell 16.1**) har korrigering för bortfall m.m. gjorts för att ge jämförbarhet med statistiken för tidigare år. I bilaga 5 lämnas mer detaljerad information om de olika varindelningssystemen.

Värdeuppgifterna avser löpande priser i

svenska kronor. Importvärdet hänför sig till det värde till vilket godset är köpt (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller cif importhamn. Exportvärdet anges fob, dvs. till det värde till vilket godset är köpt av importören (inberäknat omkostnader) fritt gränsen eller fob utförselhamn.

Det bör understrykas att övergången till uppgiftsinsamling enligt Intrastat lett till ökad osäkerhet i utrikeshandelsstatistiken. Främst sammanhänger detta med att insamlade uppgifter inte avser den totala importen respektive exporten av varor. Det bör också nämnas att 2008 års statistik, som redovisas i detta kapitel, är preliminär.

Beträffande sambandet mellan insamlade värden i tabellerna **16.2–16.7** och totala värden i **tabell 16.1** hänvisas till faktarutan och tablan på sid. **272**.

Eftersom bortfallet i statistiken enbart hänför sig till handeln med länder inom EU blir uppgifterna för EU-länderna i **tabellerna 16.6** och **16.7** något underskattade.

Förädlade livsmedel

Med förädlade livsmedel i **tabell 16.5** avses livsmedel som kräver ingen eller endast liten ytterligare förädling före försäljning till konsument eller storhushåll. Avgränsningen av varuområdet är baserad i stora delar på den definition som utformats av *Food from Sweden*. *Food from Sweden* är en styrgrupp i vilken ingår representanter för staten, Exportrådet, LRF och livsmedelsindustrin. Styrgruppens uppgift är att med hjälp av statlig finansiering främja svensk export av livsmedel. Jordbruksverket har för styrgruppens räkning vissa år producerat statistik över exporten av förädlade livsmedel enligt den avgränsning av varuområdet som skett i tabellen.

Annan publicering

Utrikeshandelsstatistiken publiceras i Statistikdatabasen (SSD) som kan nås via SCB:s webbplats www.scb.se. Redovisningen består till största delen av insamlade värden, dvs. utan korrigering för svarsbortfall och för att de

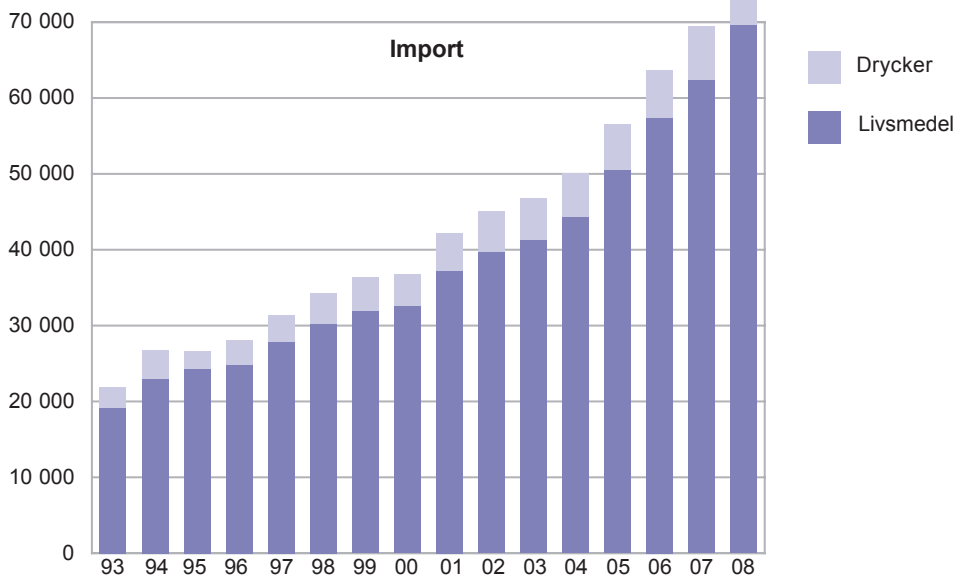
minsta företagen inte är representerade i statistiken.

SCB sammanställer i serien Statistiska meddelanden serie HA såväl insamlade som för svarsbortfall m.m. korrigerade uppgifter för utrikeshandeln, senast i HA 22 SM 0901 ”Utrikeshandel, export och import av varor. Januari–december 2008, i löpande priser”. Bortfallskorrigering görs dock bara för varugrupper på 2-siffrig SITC-nivå och ej för olika länder.

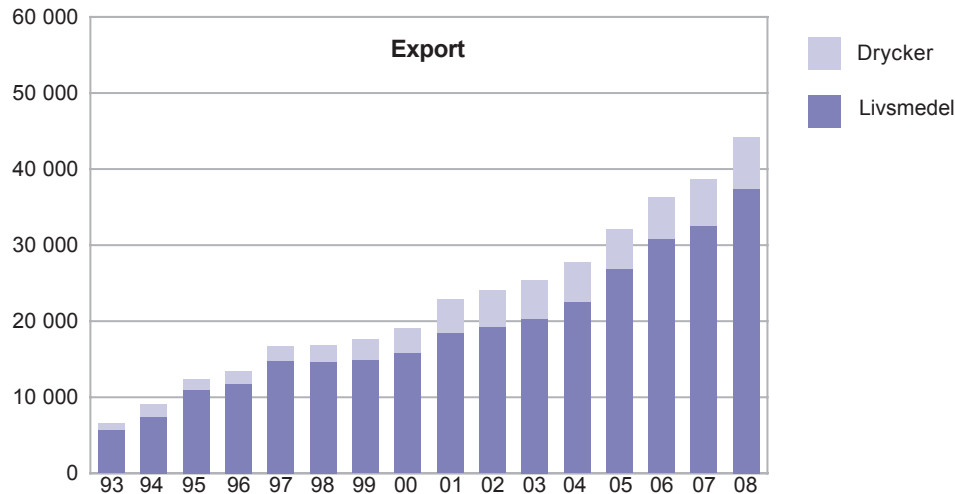
Jordbruksverket sammanställer varje år en särskild publikation över utrikeshandeln med jordbruksvaror och livsmedel, senast i ”Sveriges utrikeshandel med jordbruksvaror och livsmedel 2005–2007”, Rapport 2008:20. Uppgifterna i detta kapitel följer, vad gäller varuavgränsning m.m., mönstret i denna publicering.

Figur 16A**Import och export av livsmedel och drycker 1993–2008, milj. kr***Imports and exports of foodstuffs and beverages*

Milj. kr

Milj. kr

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Uppgifterna i tabell 16.1 baseras på *totala värden*, dvs. korrigerig har skett för bortfall av uppgiftslämnare och för att de minsta företagen ej lämnar uppgifter till statistiken. Övriga tabeller visar *insamlade värden* dvs. någon korrigerig enligt ovan har ej skett. Det här betyder att lägre värden redovisas för olika varugrupper och totalt i dessa tabeller än i tabell 16.1. I sammanställningen nedan visas med hur mycket insamlade värden i tabellerna 16.2–16.7 i *genomsnitt* skulle behöva räknas upp för att kompensera för bortfallet och förbättra jämförbarheten mellan år.

Korrigeringsfaktorer för att kompensera för bortfallet i insamlade värden. Faktorerna är enbart beräknade på uppgifter som redovisats i kronor och är bara direkt tillämpliga på 2-siffernivån i SITC

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Import							
00	Levande djur ¹	1,07	1,10	1,09	1,14	1,16	1,12
01	Kött och köttvaror	1,03	1,04	1,03	1,03	1,03	1,04
02	Mejeriprodukter och ägg	1,02	1,02	1,01	1,02	1,02	1,04
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01
04	Spannmål o.varor därav	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03
05	Frukt och köksväxter	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02
06	Socker, sockervaror m.m.	1,03	1,03	1,05	1,05	1,04	1,03
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,03	1,03	1,02	1,03	1,03	1,08
08	Djurfoder	1,02	1,03	1,02	1,02	1,02	1,03
09	Diverse livsmedel	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03	1,05
11	Drycker	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02
12	Tobak och tobaksvaror	1,00	1,00	1,00	1,01	1,01	1,01
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,00	1,01	1,05	1,03	1,02	1,02
4	Oljor och fetter	1,02	1,01	1,01	1,01	0,87	0,86
	Summa import	1,02	1,02	1,02	1,02	1,01	1,02
Export							
00	Levande djur ¹	1,16	1,11	1,33	1,21	1,15	1,07
01	Kött och köttvaror	1,03	1,03	1,04	1,08	1,06	1,10
02	Mejeriprodukter och ägg	1,03	1,03	1,04	1,01	1,01	1,01
03	Fisk, kräft- o.blötdjur m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02
04	Spannmål o.varor därav	1,01	1,01	1,02	1,02	1,03	1,02
05	Frukt och köksväxter	1,04	1,03	1,04	1,10	1,09	1,05
06	Socker, sockervaror m.m.	1,03	1,03	1,02	1,03	1,04	1,07
07	Kaffe, te, kakao m.m.	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02	1,02
08	Djurfoder	1,06	1,07	1,01	1,06	1,08	1,08
09	Diverse livsmedel	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,02
11	Drycker	1,01	1,01	1,02	1,01	1,01	1,03
12	Tobak och tobaksvaror	1,01	1,03	1,01	1,00	1,05	1,01
22	Oljefrön, oljehaltiga nötter	1,06	1,09	1,02	1,15	1,01	1,01
4	Oljor och fetter	1,00	1,00	1,01	1,01	0,67	0,69
	Summa export	1,01	1,02	1,02	1,02	1,01	1,01

Tabell 16.1

**Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, milj. kr.
Varugruppering enligt SITC**
Imports and exports of agricultural products and foodstuffs. Specification according to SITC

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
Import						
00 Levande djur ¹	149	143	133	217	210	329
01 Kött och köttvaror	5 302	5 881	6 807	7 631	8 303	9 732
02 Mejeriprodukter och ägg	2 931	3 274	3 786	4 470	4 945	6 241
03 Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	8 473	9 564	12 023	14 916	16 798	17 775
04 Spannmål o. varor därav	3 154	3 437	3 604	3 724	4 128	4 793
05 Frukt och köksväxter	12 136	12 448	13 499	14 996	15 714	16 659
06 Socker, sockervaror m.m.	1 787	1 761	1 789	1 851	1 883	2 107
07 Kaffe, te, kakao m.m.	3 897	4 084	4 929	5 055	5 512	6 392
08 Djurfoder	2 074	2 102	2 030	2 165	2 261	3 047
09 Diverse livsmedel	3 665	3 979	4 133	4 718	5 061	5 975
11 Drycker	5 462	5 687	6 027	6 316	7 065	7 788
12 Tobak och tobaksvaror	2 176	1 948	1 273	1 261	1 162	1 192
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	577	589	384	433	557	739
4 Oljor och fetter	2 140	2 246	2 375	3 476	3 720	4 550
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	53 924	57 143	62 791	71 229	77 319	87 321
Därav EU-länder, %	71,4	70,3	66,7	64,4	63,9	64,1
All varuimport	679 329	739 203	833 757	939 730	1 030 100	1 087 330
Därav EU-länder, %	66,3	66,0	63,9	62,6	63,8	60,9
Export						
00 Levande djur ¹	159	220	217	181	177	227
01 Kött och köttvaror	1 168	1 276	1 500	1 595	1 843	2 360
02 Mejeriprodukter och ägg	1 688	2 207	2 522	2 619	3 039	3 517
03 Fisk, kräft- o. blötdjur m.m.	5 657	6 681	8 752	11 442	11 042	12 331
04 Spannmål o. varor därav	4 202	4 084	4 160	4 489	5 489	6 617
05 Frukt och köksväxter	1 731	1 901	2 071	2 404	2 447	2 478
06 Socker, sockervaror m.m.	688	897	838	1 113	886	1 333
07 Kaffe, te, kakao m.m.	2 085	2 091	2 572	2 673	2 872	3 042
08 Djurfoder	326	362	367	398	524	759
09 Diverse livsmedel	3 045	3 467	4 489	4 528	4 990	5 676
11 Drycker	5 114	5 225	5 236	5 503	6 088	6 816
12 Tobak och tobaksvaror	193	250	272	321	329	435
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter	28	44	54	116	77	83
4 Oljor och fetter	1 841	2 027	1 556	1 455	1 200	1 613
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	27 926	30 731	34 606	38 838	41 004	47 285
Därav EU-länder, %	59,3	60,0	59,1	61,5	62,3	60,0
All varuexport	825 850	904 532	977 280	1 089 095	1 140 032	1 194 256
Därav EU-länder, %	53,0	53,5	52,9	53,5	54,0	53,3

1) Inklusive andra djur än husdjur inom jordbruket.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2

Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, milj. kr, insamlade värden¹

Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data

SITC	Import	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
00	Levande djur	139	130	122	191	181	294
01	Kött och köttvaror	5 149	5 679	6 624	7 426	8 089	9 345
	Nöt- o. kalvkött	1 490	1 669	2 056	2 256	2 407	2 769
	Griskött	1 550	1 673	1 958	2 253	2 529	2 796
	Får-, lamm- o. getkött	198	173	245	288	271	316
	Fjäderfäkött	740	898	952	1 054	1 052	1 296
	Övrigt kött inkl. vilt	101	88	114	150	194	225
	Beredningar av kött	1 070	1 177	1 299	1 424	1 636	1 944
02	Mejeriprodukter och ägg	2 879	3 219	3 730	4 380	4 865	6 003
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	634	771	976	1 149	1 289	1 600
	Smör o. andra smörfettsprodukter	19	30	153	211	205	216
	Glassvaror	326	383	425	550	594	669
	Ost och ostmassa	1 722	1 882	2 040	2 296	2 549	3 268
	Ägg och äggalbuminer	178	153	136	175	226	250
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	8 371	9 438	11 869	14 759	16 602	17 557
	Fisk, kräft- o. blötdjur	6 726	7 825	10 200	13 013	14 643	15 479
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	1 645	1 613	1 669	1 747	1 960	2 078
04	Spannmål o. varor därav	3 086	3 370	3 533	3 623	4 023	4 661
	Spannmål (exkl. ris)	177	213	234	260	424	531
	Mjöl, gryn, malt m.m.	126	112	127	147	157	219
	Ris	333	335	307	325	362	514
	Bakverk o. bröd m.m.	1 421	1 653	1 820	1 795	1 867	2 039
	Okokt pasta	298	307	310	334	379	461
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	731	749	735	762	834	897
05	Frukt och grönsaker	11 926	12 238	13 255	14 680	15 463	16 260
	Färska o. kylida grönsaker	2 996	2 963	3 317	3 706	3 935	3 759
	Frysta grönsaker	419	397	416	450	507	553
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	140	137	154	172	175	198
	Beredda potatisprodukter	498	644	691	686	824	816
	Övriga beredningar av grönsaker	1 000	950	1 034	1 233	1 277	1 554
	Färsk, kylid, torkad frukt, bär o. nötter	4 980	5 214	5 593	5 956	6 057	6 242
	Fryst frukt o. bär	284	342	333	433	445	610
	Saft, sylt o. marmelad	1 009	916	910	1 163	1 368	1 652
	Övriga beredningar av frukt o. bär	599	675	806	881	875	877
06	Socket, sockervaror m.m.	1 735	1 703	1 704	1 757	1 817	2 043
	Socket, melass o. honung	416	442	503	561	600	776
	Socketkonfektyrer	1 319	1 260	1 201	1 195	1 217	1 267
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.³	3 797	3 981	4 824	4 919	5 335	5 936
	Kaffe o. kaffeersättningar ³	1 480	1 567	2 361	2 415	2 515	2 691
	Choklad o. kakaoberedningar	1 518	1 594	1 682	1 707	1 949	2 236
	Te, kakao o. kryddor	799	819	782	797	871	1 010
08	Djurfoder	2 029	2 041	1 987	2 123	2 210	2 973
09	Diverse livsmedelsprodukter	3 585	3 899	4 034	4 614	4 926	5 709
	Soppor, säser och buljonger	965	1 049	1 155	1 163	1 284	1 562
	Margarin o. annat matfett	287	361	390	420	448	554
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	432	516	595	635	693	810
	Övriga livsmedel	1 901	1 973	1 894	2 395	2 501	2 783
11	Drycker	5 367	5 600	5 904	6 164	6 948	7 670
	Starksprit	927	1 103	1 083	1 015	1 237	1 375
	Vin	3 127	2 980	3 270	3 528	4 036	4 399
	Övriga drycker med alkohol	503	628	599	620	683	797
	Drycker utan alkohol	810	889	953	1 001	992	1 099
12	Tobak o. tobaksvaror	2 168	1 942	1 269	1 247	1 154	1 181
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	575	582	366	422	547	726
4	Oljor och fetter	1 791	1 899	1 978	2 918	3 694	4 482
	Totalt	52 598	55 719	61 200	69 223	75 854	84 842

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.2 (forts)

SITC	Export	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
00	Levande djur	137	198	163	150	154	212
01	Kött och köttvaror	1 139	1 236	1 442	1 471	1 734	2 155
	Nöt- o. kalvkött	99	116	119	74	77	175
	Griskött	454	560	573	557	591	780
	Får-, lamm- o. getkött	8	8	12	10	9	8
	Fjäderfäkött	92	89	154	199	236	148
	Övrigt kött inkl. vilt	83	73	72	87	108	109
	Beredningar av kött	402	389	511	543	711	934
02	Mejeriprodukter och ägg	1 640	2 152	2 427	2 589	2 998	3 477
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	367	730	890	974	1 451	1 659
	Smör o. andra smörfettsprodukter	380	473	534	602	500	534
	Glassvaror	322	313	326	292	303	346
	Ost och ostmassa	442	507	570	621	643	810
	Ägg och äggalbuminer	129	129	108	101	101	128
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	5 585	6 602	8 666	11 336	10 942	12 129
	Fisk, kräft- o. blötdjur	4 831	5 851	7 949	10 627	10 161	11 173
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	754	750	717	709	781	956
04	Spannmål o. varor därav	4 146	4 043	4 062	4 413	5 328	6 512
	Spannmål (exkl. ris)	1 628	1 213	1 015	1 144	1 536	2 247
	Mjöl, gryn, malt m.m.	327	436	521	426	621	726
	Ris	12	9	20	78	63	23
	Bakverk o. bröd m.m.	1 855	2 078	2 187	2 375	2 648	2 981
	Okokt pasta	21	20	21	26	32	35
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	303	287	298	362	427	499
05	Frukt och grönsaker	1 671	1 839	1 992	2 188	2 239	2 367
	Färska o. kyllda grönsaker	175	175	207	270	221	256
	Frysta grönsaker	257	248	260	239	247	260
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	45	34	36	25	28	26
	Beredda potatisprodukter	85	130	165	203	229	292
	Övriga beredningar av grönsaker	187	197	219	248	273	270
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	541	565	569	553	522	503
	Fryst frukt o. bär	198	250	274	302	344	362
	Saft, sylt o. marmelad	137	165	156	224	268	312
	Övriga beredningar av frukt o. bär	46	74	105	124	109	86
06	Socker, sockervaror m.m.	667	869	822	1 080	850	1 251
	Socker, melass o. honung	325	473	423	659	415	771
	Sockerkonfektyrer	342	395	399	421	434	480
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	2 071	2 064	2 548	2 639	2 828	2 996
	Kaffe o. kaffeersättningar	409	448	847	828	901	954
	Choklad o. kakaoberedningar	1 499	1 464	1 555	1 639	1 763	1 860
	Te, kakao o. kryddor	163	152	146	172	164	182
08	Djurfoder	307	339	365	377	487	702
09	Diverse livsmedelsprodukter	3 012	3 425	4 447	4 504	4 926	5 558
	Soppor, såser och buljonger	576	591	644	679	817	907
	Margarin o. annat maffett	370	532	1 119	1 099	1 307	1 757
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	321	416	469	462	435	503
	Övriga livsmedel	1 745	1 887	2 216	2 263	2 366	2 391
11	Drycker	5 088	5 190	5 154	5 435	6 029	6 647
	Starksprit	4 488	4 461	4 401	4 641	5 088	5 393
	Vin	214	274	197	150	102	144
	Övriga drycker med alkohol	113	172	273	375	543	736
	Drycker utan alkohol	274	283	283	269	297	375
12	Tobak o. tobaksvaror	190	243	271	319	315	429
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	26	40	53	101	76	82
4	Oljor och fetter	1 254	1 377	909	889	1 196	1 605
	Totalt	26 935	29 617	33 320	37 488	40 102	46 123

1) Se faktaruta på sid. 272.

2) Databasuttag mars 2009.

3) Exkl. KN 21.01.1100 och KN 21.01.1119 "Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe" 2008 respektive 2003–2007.

Tabell 16.3**Import och export av jordbruksvaror och livsmedel 2003–2008, 1 000-tals ton, insamlade värden¹***Imports and exports of agricultural products and foodstuffs, collected data*

SITC	Import	2003	2004	2005	2006	2007	2008* ²
00	Levande djur	0,5	0,5	0,4	0,8	0,6	0,7
01	Kött och köttvaror	165,5	177,3	203,6	220,0	238,5	256,9
	Nöt- o. kalvkött	55,7	57,5	64,0	65,7	70,0	73,2
	Griskött	45,9	48,3	59,0	64,7	74,6	82,5
	Fär-, lamm- o. getkött	5,3	4,4	5,7	6,5	6,3	7,0
	Fjäderfäkött	24,3	29,7	32,9	38,5	35,2	37,5
	Övrigt kött inkl. vilt	3,0	2,7	3,6	4,0	5,1	4,8
	Beredningar av kött	31,3	34,7	38,5	40,6	47,3	51,9
02	Mejeriprodukter och ägg	163,3	180,1	207,1	238,9	252,1	289,6
	Mjolk, grädde, yoghurt m.m.	79,3	88,5	108,1	119,2	125,9	161,2
	Smör o. andra smörfettsprodukter	0,7	1,1	5,4	7,6	7,9	7,0
	Glassvaror	17,2	22,0	24,0	32,3	31,7	29,7
	Ost och ostmassa	51,0	55,8	58,4	65,8	70,1	77,7
	Ägg och äggalbuminer	15,2	12,8	11,3	14,1	16,4	14,1
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	270,6	317,3	354,8	389,6	452,8	481,5
	Fisk, kräft- o. blötdjur	220,9	266,8	304,0	337,7	396,3	426,1
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	49,7	50,5	50,9	51,9	56,6	55,4
04	Spannmål o. varor därav	373,1	400,7	444,6	453,2	495,8	519,1
	Spannmål (exkl. ris)	124,9	141,1	171,1	151,2	195,4	222,7
	Mjöl, gryn, malt m.m.	35,4	28,1	32,1	39,6	35,5	41,5
	Ris	52,6	55,4	57,6	76,1	72,4	62,8
	Bakverk o. bröd m.m.	79,6	93,4	103,5	101,6	102,3	104,5
	Okokt pasta	44,1	44,6	44,4	47,6	48,3	42,7
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	36,5	38,2	36,0	37,1	41,8	44,9
05	Frukt och grönsaker	1 386,0	1 450,0	1 445,9	1 521,2	1 566,5	1 613,3
	Färska o. kylda grönsaker	340,4	367,2	348,5	370,6	392,4	388,8
	Frysata grönsaker	53,5	51,0	51,2	53,8	58,8	62,0
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	9,8	11,1	10,6	12,4	12,0	14,3
	Beredda potatisprodukter	65,3	76,4	86,4	86,1	92,6	92,6
	Övriga beredningar av grönsaker	113,0	113,0	119,0	131,8	131,2	147,7
	Färsk, kyld, torkad frukt, bär o. nötter	623,3	650,2	642,7	666,7	672,4	658,3
	Fryst frukt o. bär	21,5	23,3	23,1	25,2	22,9	27,5
	Saft, sylt o. marmelad	114,3	108,6	113,6	118,8	127,2	171,2
	Övriga beredningar av frukt o. bär	44,9	49,2	50,7	55,7	57,0	50,9
06	Socker, sockervaror m.m.	153,6	157,1	156,9	158,9	163,3	185,2
	Socker, melass o. honung	92,8	99,0	102,9	105,7	106,5	131,7
	Sockerkonfektyrer	60,8	58,1	53,9	53,2	56,8	53,6
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.³	166,9	180,0	191,7	194,5	204,5	205,0
	Kaffe o. kaffeersättningar ³	97,1	104,9	116,7	121,8	122,8	119,0
	Choklad o. kakaoberedningar	44,6	47,8	49,6	47,4	54,7	57,7
	Te, kakao o. kryddor	25,2	27,4	25,3	25,3	27,0	28,3
08	Djurfoder	795,8	708,2	690,0	672,9	643,9	789,6
09	Diverse livsmedelsprodukter	166,7	192,8	206,8	214,1	223,3	238,0
	Soppor, säser och buljonger	58,5	65,5	71,9	71,6	78,2	85,4
	Margarin o. annat matfett	32,7	41,0	42,3	40,9	40,2	42,6
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	32,4	36,3	37,9	39,6	39,8	43,0
	Övriga livsmedel	43,1	50,0	54,7	62,0	65,1	67,0
11	Drycker	1 068,4	1 076,6	1 005,4	1 446,7	1 409,5	1 671,9
	Starksprit	20,9	25,4	23,8	21,0	24,8	29,4
	Vin	162,5	124,6	130,3	127,8	139,5	139,7
	Övriga drycker med alkohol	63,8	103,0	62,3	62,7	62,9	73,8
	Drycker utan alkohol	821,1	823,7	789,0	1 235,1	1 182,2	1 429,0
12	Tobak o. tobaksvaror	15,0	16,8	13,3	12,7	10,9	13,3
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	254,8	254,6	174,8	196,1	204,6	154,0
4	Oljor och fetter	387,9	396,5	409,0	571,3	587,6	500,1

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.3 (forts.)

SITC	Export	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
00	Levande djur	2,1	3,4	3,0	2,6	3,0	3,8
01	Kött och köttvaror	61,9	66,0	67,9	89,4	110,1	105,8
	Nöt- o. kalvkött	3,7	4,0	4,0	2,8	3,2	4,9
	Griskött	30,0	34,9	34,8	30,5	33,4	43,5
	Får-, lamm- o. getkött	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2
	Fjäderfäkött	14,3	13,4	13,3	38,4	46,3	28,6
	Övrigt kött inkl. viilt	1,3	1,1	1,0	1,4	2,9	1,8
	Beredningar av kött	12,5	12,4	14,7	16,1	24,1	26,9
02	Mejeriprodukter och ägg	92,3	124,3	129,6	126,3	583,3	600,3
	Mjölk, grädde, yoghurt m.m.	40,0	62,7	68,1	61,1	523,3	542,0
	Smör o. andra smörfettsprodukter	18,1	23,5	23,9	27,2	21,3	19,2
	Glassvaror	16,2	16,7	16,7	15,8	16,3	16,2
	Ost och ostmassa	13,3	16,3	16,2	19,1	19,6	19,6
	Ägg och äggalbuminer	4,7	5,0	4,7	3,0	2,8	3,2
03	Fisk-, kräft- o. blötdjur m.m.	278,6	322,5	361,6	433,8	431,8	462,0
	Fisk, kräft- o. blötdjur	255,5	299,4	341,1	414,2	410,3	438,3
	Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	23,1	23,1	20,6	19,6	21,4	23,8
04	Spannmål o. varor därav	1 650,9	1 348,5	1 324,4	1 293,2	1 247,5	1 332,4
	Spannmål (exkl. ris)	1 413,5	1 055,3	964,8	943,6	871,7	1 002,3
	Mjöl, gryn, malt m.m.	133,8	185,5	244,1	204,8	224,8	191,6
	Ris	1,3	1,1	3,7	23,5	18,0	4,0
	Bakverk o. bröd m.m.	86,5	92,0	96,9	102,0	111,4	113,7
	Okokt pasta	1,5	1,3	1,1	1,5	1,9	2,0
	Övriga beredn. av spannmål o. mjöl	14,2	13,3	13,8	17,7	19,6	18,9
05	Frukt och grönsaker	171,2	172,1	171,4	195,6	182,2	157,3
	Färska o. kyllda grönsaker	22,2	23,7	20,7	37,0	29,7	18,5
	Frysta grönsaker	33,2	31,4	33,1	29,8	29,5	28,8
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	18,2	10,0	13,4	4,6	7,5	3,0
	Beredda potatisprodukter	4,8	7,5	10,6	12,3	11,4	12,6
	Övriga beredningar av grönsaker	10,8	10,0	11,5	14,0	14,6	13,4
	Färsk, kylld, torkad frukt, bär o. nötter	58,0	60,8	51,8	57,6	51,1	44,6
	Fryst frukt o. bär	11,9	13,9	14,0	12,9	12,9	13,8
	Saft, sylt o. marmelad	8,7	10,2	11,3	20,4	18,6	17,4
	Övriga beredningar av frukt o. bär	3,2	4,5	5,2	7,1	6,9	5,2
06	Socket, sockervaror m.m.	115,7	154,1	145,0	175,8	101,6	181,8
	Socket, melass o. honung	101,5	139,1	130,0	160,2	85,1	164,2
	Socketkonfektyrer	14,2	15,1	15,0	15,6	16,5	17,6
07	Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.	65,4	62,8	75,9	77,5	82,4	83,1
	Kaffe o. kaffeersättningar	12,7	13,7	26,1	25,2	26,1	26,6
	Choklad o. kakaoberedningar	50,4	46,7	47,6	49,6	53,4	53,6
	Te, kakao o. kryddor	2,3	2,4	2,2	2,7	2,8	2,8
08	Djurfoder	88,3	109,6	106,5	108,7	132,1	149,6
09	Diverse livsmedelsprodukter	116,6	139,3	222,5	224,5	232,8	240,9
	Soppor, såser och buljonger	22,0	19,4	25,8	29,4	35,9	38,1
	Margarin o. annat matfett	46,6	65,5	128,0	122,8	124,8	126,9
	Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19,0	23,1	23,9	23,5	22,8	23,7
	Övriga livsmedel	29,0	31,3	44,8	48,8	49,4	52,2
11	Drycker	128,6	139,9	154,9	165,6	188,6	224,0
	Starksprit	73,4	76,8	84,3	90,0	103,8	107,3
	Vin	6,7	8,3	6,2	4,9	2,9	3,4
	Övriga drycker med alkohol	10,3	16,2	25,5	29,2	40,6	64,2
	Drycker utan alkohol	38,2	38,6	38,9	41,4	41,4	49,0
12	Tobak o. tobaksvaror	1,1	1,2	1,4	1,4	1,6	2,1
22	Oljefrön o. oljehaltiga nötter	3,7	7,3	10,4	26,7	16,3	12,1
4	Oljor och fetter	169,9	183,0	138,7	143,0	160,3	156,6

1) Se faktaruta sid. 272.

2) Databasuttag mars 2009.

3) Exkl. KN 21.01.1100 och KN 21.01.1119 "Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe" 2008 respektive 2003–2007.

Tabell 16.4**Import och export av husdjur 2003–2008, ton, 1 000-tals kr samt antal djur, insamlade värden¹***Imports and exports of livestock, collected data*

KN-kod		2003	2004	2005	2006	2007	2008* ²
	Import						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	6	0	0	0	0	0
01.03	Svin	0	0	9	267	131	16
01.04	Får och getter	0	0	0	3	0	4
01.05	Fjäderfä	8	11	13	9	28	21
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	422	122	0	184	0	3
01.03	Svin	27	0	361	6 097	3 411	868
01.04	Får och getter	0	0	0	23	108	79
01.05	Fjäderfä	19 692	18 243	24 447	19 809	29 500	34 612
	Summa import, tkr	20 141	18 365	24 808	26 113	33 019	35 562
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	24	16	0	24	0	2
01.03	Svin	9	0	118	8 706	4 277	158
01.04	Får och getter	0	0	0	70	422	328
01.05	Fjäderfä	129 238	111 426	199 951	166 305	745 476	374 484
	Export						
	Ton						
01.02	Nötkreatur	506	353	920	210	689	1 000
01.03	Svin	1 127	2 475	1 536	1 740	1 853	2 236
01.04	Får och getter	1	0	0	0	0	0
01.05	Fjäderfä	97	240	187	231	47	54
	Tkr						
01.02	Nötkreatur	15 799	9 858	34 933	5 986	18 654	37 844
01.03	Svin	9 567	23 035	14 682	18 069	15 290	26 660
01.04	Får och getter	40	0	0	14	0	0
01.05	Fjäderfä	43 194	59 992	38 731	39 987	29 378	38 927
	Summa export, tkr	68 600	92 885	88 346	64 056	63 322	103 431
	Antal djur						
01.02	Nötkreatur	989	698	1 954	412	1 348	1 946
01.03	Svin	7 896	19 894	10 182	11 022	11 552	13 240
01.04	Får och getter	32	0	0	10	0	0
01.05	Fjäderfä	2 896 395	5 338 907	3 116 679	5 340 697	1 870 654	2 608 072

1) Se faktaruta sid. 272.

2) Databasuttag mars 2009.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.5

Import och export av förädlade livsmedel 2003–2008, milj. kr, insamlade värden¹

Imports and exports of processed foodstuffs, SEK, millions, collected data

Import	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	5 018	5 541	6 472	7 250	7 901	9 061
Styckat nötkött	1 467	1 643	2 016	2 199	2 325	2 630
Styckat griskött	1 441	1 507	1 776	2 004	2 219	2 532
Styckat får- lamm- och getkött	153	126	196	228	216	256
Styckat fjäderfäkött	707	866	914	1 011	1 011	1 217
Övrigt styckat kött	86	74	95	127	149	173
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	99	151	182	259	352	316
Beredningar av kött	1 066	1 174	1 294	1 422	1 629	1 937
Mejeri- och äggprodukter	2 661	2 939	3 226	3 772	4 136	5 098
Mjolk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	148	158	206	276	224	238
Yoghurt	227	273	351	422	495	630
Fil, gräddfil m.m.	90	110	88	71	82	77
Smör, konsumentförpackat	4	17	13	12	5	10
Ost och ostmassa	1 722	1 882	2 040	2 296	2 549	3 268
Glassvaror	326	383	425	550	594	669
Äggprodukter	144	116	104	145	186	206
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	4 643	5 000	5 692	6 651	7 973	7 720
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	1 767	1 957	2 328	2 853	3 166	3 004
Torkad, saltad eller rökt fisk	1 231	1 431	1 694	2 051	2 847	2 638
Beredda sillprodukter	111	98	123	116	164	146
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	1 534	1 515	1 546	1 630	1 796	1 932
Beredningar av spannmål	2 465	2 726	2 890	2 922	3 124	3 444
Mixer och deg för beredn. av bakverk	87	100	106	113	130	156
Knäckebröd	71	86	115	133	120	133
Skorpor	25	23	27	32	31	34
Kakor och kex	318	312	312	273	278	283
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 006	1 232	1 366	1 357	1 438	1 589
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	957	973	963	1 014	1 127	1 249
Beredda frukter och grönsaker	3 889	4 011	4 308	4 999	5 461	6 276
Frysta grönsaker	419	397	416	450	507	553
Beredda potatisprodukter	457	600	651	647	776	761
Andra beredningar av grönsaker	1 027	994	1 066	1 266	1 322	1 566
Frysta blåbär	50	71	92	153	107	151
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	328	370	369	436	494	654
Saft	850	756	748	984	1 176	1 437
Sylt och marmelad	183	190	193	218	240	282
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	574	633	773	844	837	872
Sockerkonfektyrer	1 314	1 255	1 197	1 191	1 206	1 259
Kaffe, te, kakao m.m.³	2 620	2 696	2 826	2 790	3 089	3 285
Rostat kaffe	252	256	277	263	299	324
Essenser och koncentrat av kaffe m.m. ³	230	219	280	243	239	38
Te samt essenser och koncentrat av te	227	247	249	273	290	326
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	392	380	339	303	312	362
Chokladprodukter och chokladpulver	1 518	1 594	1 682	1 707	1 949	2 236
Diverse livsmedel	3 087	3 412	3 477	4 006	4 286	5 020
Såser och beredningar för såser	759	809	916	902	985	1 196
Soppor och buljonger	205	240	239	262	299	366
Fast margarin	181	235	226	206	213	242
Flytande margarin och annat matfett	106	126	164	214	235	312
Välling m.m.	19	117	122	136	172	226
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	1 816	1 885	1 810	2 287	2 382	2 678
Drycker	5 364	5 590	5 888	6 158	6 929	7 602
Vodka	52	81	92	72	74	104
Annan starksprit	872	1 012	975	937	1 144	1 203
Vin	3 073	2 926	3 215	3 484	3 979	4 350
Öl och cider m.m.	503	628	599	620	683	797
Övriga drycker med alkohol	53	54	54	44	57	49
Mineralvatten, läsk m.m.	810	889	953	1 001	992	1 099
Oljor och fetter	1 791	1 899	1 978	2 918	3 694	4 482
Summa import av förädlade livsmedel	32 852	35 070	37 954	42 657	47 799	53 246

1) Se faktaruta på sid. 272.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken och Jordbruksverket.

Tabell 16.5 (forts.)

Export	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	1 031	1 135	1 337	1 348	1 530	1 987
Styckat nötkött	76	81	91	53	46	120
Styckat griskött	397	507	494	464	377	590
Styckat får- lamm- och getkött	8	7	10	9	8	7
Styckat fjäderfakött	55	60	126	134	135	98
Övrigt styckat kött	71	64	59	69	89	88
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	20	27	48	77	166	137
Beredningar av kött	404	389	509	541	708	948
Mejeri- och äggprodukter	1 066	1 530	1 893	2 125	2 533	2 710
Mjölk- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	150	515	654	721	1 054	1 288
Yoghurt	6	11	21	32	56	65
Fil, gräddfil m.m.	15	31	52	59	60	55
Smör, konsumentförpackat	48	82	204	339	361	69
Ost och ostmassa	442	507	570	621	643	810
Glassvaror	322	313	326	292	303	346
Äggprodukter	83	71	65	61	56	77
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	2 571	2 877	3 231	3 890	4 184	4 307
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	780	862	1 034	1 317	1 204	1 201
Torkad, saltad eller rökt fisk	1 037	1 265	1 480	1 864	2 199	2 149
Beredda sillprodukter	240	192	167	174	165	164
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	514	558	550	535	616	792
Beredningar av spannmål	2 180	2 388	2 509	2 769	3 115	3 525
Mixer och deg för beredn. av bakverk	117	121	139	190	181	185
Knäckebröd	203	237	219	214	260	353
Skorpor	222	211	213	226	233	224
Kakor och kex	350	372	396	467	549	625
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	1 080	1 258	1 358	1 468	1 606	1 779
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	208	188	184	204	286	358
Beredda frukter och grönsaker	941	1 092	1 216	1 392	1 523	1 640
Frysta grönsaker	257	248	260	239	247	260
Beredda potatisprodukter	71	117	154	194	223	283
Andra beredningar av grönsaker	196	212	235	274	302	291
Frysta blåbär (ingår i övriga frysta bär)	119	143	198	215	251	222
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	86	117	90	107	106	156
Saft	67	79	87	137	164	162
Sylt och marmelad	101	108	90	108	130	182
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	44	68	103	119	100	84
Sockerkonfektyrer	341	395	397	421	434	480
Kaffe, te, kakao m.m.	2 012	1 986	2 461	2 554	2 733	2 874
Rostat kaffe	336	370	745	747	774	831
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	71	75	90	75	115	103
Te samt essenser och koncentrat av te	104	73	65	87	75	72
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	2	4	6	6	6	7
Chokladprodukter och chokladpulver	1 499	1 464	1 555	1 639	1 763	1 860
Diverse livsmedel⁴	2 553	2 903	3 987	4 025	4 480	5 357
Såser och beredningar för såser	437	469	531	572	696	768
Soppor och buljonger	138	122	112	107	122	139
Fast margarin	215	219	236	237	259	377
Flytande margarin och annat matfett ⁴	41	144	836	810	1 001	1 301
Välling m.m.	43	130	160	167	182	210
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	1 679	1 819	2 111	2 132	2 221	2 562
Drycker	5 086	5 190	5 154	5 435	6 029	6 638
Vodka	4 274	4 194	4 183	4 381	4 735	4 823
Annan starksprit	212	266	218	260	353	561
Vin	207	265	189	141	89	120
Öl och cider m.m.	113	172	273	375	543	736
Övriga drycker med alkohol	7	9	8	9	12	24
Mineralvatten, läsk m.m.	274	283	283	269	297	375
Oljor och fettter	1 254	1 377	909	889	1 196	1 605
Summa import av förädlade livsmedel	19 036	20 873	23 093	24 848	27 756	31 123

2) Databasuttag mars 2009.

3) Exkl. KN 21.01.1100 år 2008 och KN 21.01.1119 år 2003–2007 "Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe".

4) Exkl. KN 15.17.9091 "Blandningar av flytande feta vegetabiliska fetter, ätbara med en mjölkfetthalt av <= 10 viktprocent" 2003–2008.

Tabell 16.6

Import av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste avsändningsländerna 2008, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC
Imports of agricultural products by the most important countries of dispatch, collected data. Specification according to SITC

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
00 Levande djur	139	130	122	191	181	294
USA	50	42	29	72	50	120
Island	15	18	15	19	20	33
Danmark	17	14	13	21	16	32
Storbritannien och Nordirland	17	14	19	17	24	28
Tyskland	10	19	13	18	17	21
Norge	10	8	8	13	17	16
01 Kött o köttvaror	5 149	5 679	6 624	7 426	8 089	9 345
Danmark	2 221	2 326	2 561	2 698	2 858	3 206
Tyskland	806	1 064	1 365	1 493	1 637	1 923
Irland	557	545	725	810	824	1 121
Nederländerna	303	331	373	447	552	773
Polen	76	83	102	255	271	433
Finland	215	257	173	242	254	243
02 Mjök, mejeriprodukter samt ägg	2 879	3 219	3 730	4 380	4 865	6 003
Danmark	910	920	1 254	1 624	1 741	2 183
Tyskland	452	557	690	795	866	1 104
Nederländerna	386	449	413	454	553	729
Finland	308	344	323	374	457	541
Frankrike	279	318	338	347	372	430
Italien	190	214	222	243	267	307
03 Fisk, kraft- o blötdjur, varor därav	8 371	9 438	11 869	14 759	16 602	17 557
Norge	5 718	6 659	8 870	11 406	12 725	13 635
Danmark	1 196	1 209	1 325	1 413	1 505	1 581
Kina	200	224	304	352	466	432
Thailand	76	79	113	176	228	244
Nederländerna	195	210	219	292	290	240
Tyskland	151	168	186	180	175	180
04 Spannmål o varor därav	3 086	3 370	3 533	3 623	4 023	4 661
Tyskland	501	584	687	743	824	1 106
Danmark	615	705	847	763	783	730
Italien	329	338	318	341	398	523
Belgien	312	382	437	491	467	472
Nederländerna	246	263	225	233	263	310
Storbritannien och Nordirland	411	360	252	227	241	291
05 Frukt o köksväxter	11 927	12 238	13 255	14 680	15 463	16 260
Nederländerna	3 268	3 288	3 548	4 034	4 462	4 311
Spanien	1 621	1 530	1 670	1 898	1 853	1 809
Tyskland	861	1 149	1 402	1 421	1 587	1 776
Danmark	811	841	827	902	1 002	1 444
Italien	905	865	941	1 077	1 152	1 236
Belgien	638	695	771	783	838	878
06 Socker, sockervaror o honung	1 735	1 703	1 704	1 757	1 817	2 043
Danmark	888	847	724	712	667	823
Nederländerna	167	148	171	165	229	240
Tyskland	189	206	217	175	171	165
Finland	66	78	101	124	186	133
Storbritannien och Nordirland	77	94	95	133	130	122
Polen	22	15	50	40	49	110
07 Kaffe, te, kakao, kryddor o varor därav	3 830	4 003	4 842	4 942	5 378	6 245
Brasilien	355	439	756	777	747	850
Tyskland	507	502	584	562	632	707
Nederländerna	564	581	561	571	622	692
Danmark	337	459	437	438	460	475
Belgien	268	278	286	291	377	439
Colombia	203	206	330	349	349	361

1) Se faktaruta på sid. 272.

2) Databasuttag mars 2009.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.6 (forts.)

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
08 Djurfoder	2 029	2 041	1 987	2 123	2 210	2 973
Nederländerna	338	288	302	297	319	553
Danmark	566	543	540	640	594	539
Brasilien	214	299	208	172	176	436
Norge	200	198	230	274	326	436
Tyskland	284	270	278	257	246	376
Frankrike	116	134	140	156	172	212
09 Diverse livsmedel	3 590	3 899	4 034	4 614	4 945	5 778
Danmark	698	766	824	937	1 035	1 300
Irland	720	709	522	756	702	771
Nederländerna	408	444	539	566	578	640
Tyskland	324	413	416	436	466	549
Storbritannien och Nordirland	236	287	268	287	317	321
Polen	73	81	114	144	180	299
11 Drycker	5 367	5 600	5 904	6 164	6 929	7 602
Frankrike	690	672	719	733	868	971
Tyskland	673	658	705	739	819	917
Danmark	519	775	745	733	760	866
Italien	713	604	631	663	774	813
Storbritannien och Nordirland	428	433	488	554	726	759
Sydafrika	191	268	352	406	504	555
12 Tobak och tobaksvaror	2 168	1 942	1 269	1 247	1 154	1 181
Tyskland	108	113	100	197	572	475
Danmark	672	393	364	357	327	311
Österrike	189	197	184	118	102	147
Tjeckien	0	0	0	0	0	72
Indien	8	23	17	19	17	40
Nederländerna	1 055	1 089	447	422	35	25
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	575	582	366	422	547	726
Tyskland	296	360	159	184	299	286
Frankrike	2	37	2	1	7	75
Danmark	48	33	31	57	73	72
Nederländerna	21	20	29	43	61	66
Italien	0	3	3	6	5	53
Kina	2	2	6	6	10	21
4 Animaliska o. vegetabiliska fetter	2 104	2 218	2 352	3 429	3 694	4 482
Danmark	239	276	214	380	741	1 137
Malaysia	370	399	428	781	1 052	872
Norge	169	260	299	316	448	540
Tyskland	326	353	300	432	301	488
Nederländerna	433	387	519	770	535	378
Belgien	70	81	88	122	123	297
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	52 950	56 060	61 592	69 756	75 898	85 151
Norge	6 870	7 921	10 280	12 962	14 392	15 530
Danmark	9 737	10 108	10 707	11 674	12 561	14 700
Tyskland	5 489	6 415	7 104	7 631	8 612	10 072
Nederländerna	7 605	7 779	7 564	8 468	8 702	9 204
Italien	2 617	2 531	2 661	2 945	3 282	3 668
Frankrike	2 334	2 293	2 477	2 658	3 004	3 447
Belgien	1 763	1 957	2 113	2 283	2 380	2 812
Spanien	2 408	2 275	2 470	2 683	2 711	2 675
Storbritannien och Nordirland	1 703	1 770	1 803	1 964	2 314	2 438
Irland	1 470	1 438	1 517	1 850	1 837	2 119
Finland	1 658	1 740	1 532	1 638	1 950	2 029
Polen	610	672	830	1 072	1 246	1 733
Brasilien	811	1 096	1 363	1 326	1 413	1 558
USA	802	765	955	987	966	1 111
Malaysia	385	424	448	792	1 065	882

Tabell 16.7

Export av jordbruksvaror och livsmedel med fördelning på de viktigaste mottagarländerna 2008, milj. kr, insamlade värden¹. Varugruppering enligt SITC*Exports of agricultural products by the most important countries of destination, collected data. Specification according to SITC*

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
00 Levande djur	137	198	163	150	154	212
Danmark	36	41	30	30	32	60
Norge	28	32	37	47	46	45
Tyskland	11	23	16	17	17	28
Kroatien	6	1	0	0	0	21
Finland	4	7	10	13	8	15
USA	9	38	11	14	9	11
01 Kött o köttvaror	1 139	1 236	1 442	1 471	1 734	2 155
Finland	254	255	281	309	372	490
Danmark	210	233	283	378	339	250
Storbritannien och Nordirland	128	115	153	139	132	212
Polen	7	7	3	41	129	178
Ryssland	31	35	28	32	87	167
Tyskland	75	89	110	118	110	145
02 Mjök, mejeriprodukter samt ägg	1 640	2 152	2 427	2 589	2 998	3 477
Danmark	307	434	648	679	581	591
Oman	0	0	97	208	150	527
Finland	315	293	331	310	355	485
Storbritannien och Nordirland	23	64	115	160	432	481
Tyskland	285	264	185	247	335	207
Nederländerna	122	190	180	192	176	197
03 Fisk, kräft- o blötdjur, varor därav	5 585	6 602	8 666	11 336	10 942	12 129
Frankrike	1 154	1 302	1 671	2 273	1 878	2 199
Polen	30	403	1 152	1 555	1 350	2 156
Portugal	359	567	807	1 040	1 520	1 493
Danmark	710	809	880	1 008	1 165	998
Spanien	454	509	552	871	837	865
Storbritannien och Nordirland	326	343	753	1 062	1 055	825
04 Spannmål o varor därav	4 146	4 043	4 062	4 413	5 328	6 512
Norge	654	698	761	860	1 028	1 231
Danmark	566	656	559	672	775	1 056
Tyskland	535	506	483	556	768	979
Finland	384	417	390	421	476	494
Marocko	38	0	19	62	257	271
Spanien	135	235	288	237	339	255
05 Frukt o köksväxter	1 671	1 839	1 992	2 188	2 239	2 367
Finland	618	629	650	599	612	678
Danmark	116	191	244	382	397	386
Norge	239	255	303	410	385	384
Italien	157	180	177	180	177	180
Tyskland	148	172	158	119	125	173
Kina	11	28	74	104	97	109
06 Socker, sockervaror o honung	667	869	822	1 080	850	1 251
Danmark	230	272	258	317	295	395
Norge	163	177	175	185	188	258
Finland	125	113	124	239	169	204
Tyskland	8	13	15	29	83	120
Litauen	1	1	20	29	8	85
Estland	24	22	14	9	7	26
07 Kaffe, te, kakao, kryddor o varor därav	2 071	2 064	2 548	2 639	2 828	2 996
Danmark	313	342	577	585	642	678
Norge	479	462	465	482	471	482
Finland	271	285	314	299	333	365
USA	244	245	294	316	307	271
Tyskland	221	199	213	219	217	250
Storbritannien och Nordirland	72	48	151	186	222	214

1) Se faktaruta på sid. 272.

2) Databasuttåg mars 2009.

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken.

Tabell 16.7 (forts.)

SITC	2003	2004	2005	2006	2007	2008*2
08 Djurfoder	307	339	365	377	487	702
Norge	96	104	86	102	137	227
Tyskland	73	84	88	103	110	138
Danmark	53	62	70	37	44	64
Finland	34	26	27	25	28	35
Estland	4	5	6	7	23	33
Lettland	6	7	9	5	13	31
09 Diverse livsmedel	3 012	3 425	4 447	4 504	4 926	5 567
Finland	804	791	884	943	995	1 172
Danmark	304	463	549	697	662	772
Norge	392	477	537	538	665	680
USA	464	457	519	385	295	338
Storbritannien och Nordirland	175	212	204	228	302	302
Ukraina	3	11	84	102	173	297
11 Drycker	5 088	5 190	5 154	5 435	6 029	6 638
USA	3 181	3 045	2 795	2 861	2 832	2 648
Danmark	187	195	240	211	331	641
Tyskland	110	178	252	289	395	501
Storbritannien och Nordirland	117	116	127	225	298	299
Spanien	112	121	168	134	223	257
Norge	429	515	343	320	213	253
12 Tobak och tobaksvaror	190	243	271	319	315	429
Norge	121	180	190	250	222	301
Tyskland	1	2	0	1	6	54
Danmark	19	26	44	30	37	38
USA	0	0	1	3	3	13
Spanien	0	0	3	4	5	4
Kroatien	3	2	4	3	3	4
22 Oljefrön, oljehaltiga nötter o kärnor	26	40	53	101	76	82
Norge	5	6	7	11	24	25
Danmark	14	8	17	25	11	16
Nederländerna	0	0	0	0	0	13
Lettland	2	6	4	11	11	9
Finland	3	4	5	3	4	6
Tyskland	1	2	8	2	20	6
4 Animaliska o. vegetabiliska fetter	1 837	2 019	1 540	1 441	1 196	1 605
Danmark	178	156	107	126	185	363
Norge	157	232	291	248	217	297
Tyskland	243	291	275	260	192	133
Polen	132	152	138	174	107	99
Nederländerna	62	66	56	47	50	78
Storbritannien och Nordirland	72	77	76	63	36	77
Totalt jordbruksvaror och livsmedel	27 517	30 259	33 951	38 040	40 102	46 123
Danmark	3 242	3 888	4 506	5 179	5 496	6 309
Norge	3 007	3 388	3 565	3 801	4 017	4 760
Finland	3 449	3 473	3 749	3 889	4 069	4 692
Tyskland	2 390	2 508	2 569	2 778	3 168	3 629
USA	4 233	4 229	3 973	3 783	3 636	3 499
Frankrike	1 697	1 879	2 257	2 928	2 787	3 030
Polen	272	688	1 449	1 994	1 959	2 939
Storbritannien och Nordirland	1 121	1 248	1 874	2 380	2 720	2 701
Spanien	847	1 092	1 182	1 381	1 619	1 640
Portugal	409	620	861	1 152	1 610	1 589
Nederländerna	802	913	796	1 119	1 021	1 194
Italien	1 371	1 296	1 130	1 366	1 070	1 136
Belgien	456	590	493	499	539	739
Ryssland	498	500	648	429	570	712
Oman	0	0	97	244	151	527

17 Konsumtion av livsmedel

Kapitel 17 innehåller information om direktkonsumtionen av livsmedel, om kostens näringsinnehåll samt om livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna.

Sammanfattning

Direktkonsumtion av livsmedel

Med direktkonsumtion av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till privat-hushåll och storkök samt producenternas hemmaförbrukning. Redovisning sker i kvantiteter per capita samt i miljoner kilo respektive liter.

Enligt **tabell 17.1** har konsumtionen av *bröd och konditorivaror* i kilo per person och år ökat något, 4 %, mellan år 2005 och 2006. Sedan 1990 däremot har konsumtionen ökat med över 40 %.

Konsumtionen per capita av *kött* har ökat kraftigt (59 %) sedan 1990, framförallt av fjäderfäkött. När det gäller *charkuterivaror* har konsumtionen av korv och pastejer m.m. ökat med närmare 10 % sedan 2005 och över 20 % sedan 1990.

Konsumtionen av *fisk* visar inget tydligt mönster. Resultaten anses osäkra och det är därför svårt att dra slutsatser av materialet.

I direktkonsumtionen av *mjölk* har sedan 1990 lätt- och minimjölken minskat sin andel till förmån för mellanmjölken samtidigt som konsumtionen av standardmjölk halverats.

Konsumtionen av *ost och ägg* har sedan 1995 legat på en relativt stabil nivå.

Konsumtionen av *smör och margarin* minskade med 40 % mellan 1990 och 2006. Konsumtionen av matolja har däremot ökat.

I fråga om *köksväxter* har konsumtionen ökat 6 % sedan 2005 och 54 % sedan 1990. Det är framför allt konsumtionen av tomater som ökat kraftigt.

Konsumtionsmönstret vad gäller *frukt och bär* är förhållandevis konstant jämfört med 2005. Det som man kan påtala är en ökning med omkring 15 % av konsumtionen av citrusfrukter och vindruvor, sylter, marmelader m.m. samt safter och juicer.

Konsumtionen av färsk potatis är år 2006 på samma nivå som föregående år, 46 kilo per person. Sedan 1990 har konsumtionen minskat med 24 % (då var den 60 kilo per person).

Konsumtionen av choklad och konfektyrvaror har ökat sedan 1990, från 11 kilo per person till 15 kilo per person år 2006.

Sedan 1990 har konsumtionen av glass minskat med 12 % till 12 liter per person.

Vad gäller drycker så har konsumtionen av *läskedrycker och mineralvatten* ökat från 60 liter 1990 till 101 liter år 2006, dvs. med 70 % medan konsumtionen av lättöl och öl 2,25–3,5 % minskat från 41 till 21 liter (48 %). När det gäller *alkoholhaltiga drycker* så har konsumtionen ökat något. År 2006 konsumerades 30 liter starköl, 20 liter vin samt knappt 3 liter spritdrycker per person och år.

Kostens näringsinnehåll

Sedan 1980 och fram t.o.m. 2005 har *energitillförseln* per person och dag varit i stort sett oförändrad, dvs. ca. 12–13 mJ. (**tabell 17.2**).

Tillförseln av *protein* har ökat med drygt 17 % sedan 1980, från 87 g per person och dag till 102 g år 2005. Våra viktigaste proteinkällor är kött och köttvaror, bröd och spannmålsprodukter samt mjölk och ost.

Fettkonsumtionen har minskat sedan 1980-talet och år 2005 konsumerades 123 g per per-

son och dag. År 2005 bidrog fett med drygt 35 % av energitillförseln, vilket är något mer än vad som rekommenderas. Fett erhålls främst genom konsumtion av matfett samt kött och köttvaror.

Sedan 1980 har *kolhydratintaget* ökat och det uppgick år 2005 till 367 g per person, vilket är en ökning med drygt 7 %. Intaget av kolhydrater har 2005 minskat jämfört med de senaste tre åren. Kolhydrater erhålls i första hand från bröd och spannmålsprodukter (**tabellerna 17.2–3**).

De viktigaste livsmedlen för vårt intag av A-vitamin är kött och köttvaror, köksväxter och matfett. Köksväxter, frukt och bär samt potatis och potatisprodukter svarar för den dominerande delen av vårt intag av C-vitamin medan vårt intag av järn främst tillgodoses av bröd och spannmålsprodukter samt kött och köttvaror. De viktigaste källorna för kalciumintaget är mjölk och ost. Tiamin (vitamin B1) får vi främst från bröd- och spannmålsprodukter men även kött och köttvaror är en viktig tiaminkälla. Fibrer får vi främst genom bröd och spannmålsprodukter (**tabell 17.4**).

Försäljning av livsmedel

Försäljningen av livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker ökade i fasta priser med drygt 3 % mellan 2006 och 2007 till knappt 154 miljarder kronor. Noteras kan försäljningsökningarna för oljor och fetter, 8 %, samt ökningarna för kaffe, te och chokladdryck, mineralvatten etc. samt alkoholhaltiga drycker, 5 % för alla tre grupperna (**tabell 17.5**).

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

Enligt nationalräkenskaperna utgjorde utgifter för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2008 13 % av hushållens totala utgifter. Alkoholhaltiga drycker svarade för 2 % av den totala konsumtionen. Av livsmedelsutgifterna exklusive drycker var kött den största posten, 21 %. I nationalräkenskaperna räknas inte utgifter för livsmedel och drycker i restaurang

och storkök till området livsmedel utan klassas som utgifter för tjänst (**tabell 17.6**).

I fast penningvärde har utgifterna för livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker år 2008 ökat med 21 % sedan 2000 medan motsvarande ökning av hushållens totala konsumtion var 17 %. De icke alkoholhaltiga dryckerna har ökat med 37 % sedan 2000 medan de alkoholhaltiga dryckerna ökat med 16 %. Minskningen för starkspriten är 16 %. Indexalen speglar också den kvantitetsmässiga utvecklingen av konsumtionen av livsmedel och drycker (**tabell 17.7**).

Om statistiken

Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar

Jordbruksverket (tidigare Statens jordbruksnämnd) redovisar sedan början av 1940-talet beräkningar av livsmedelskonsumtionen i landet och kostens näringsinnehåll. Beräkningarna tillkom för att man under krigsåren skulle kunna följa utvecklingen av livsmedelsförsörjningen och förändringar i näringsstandarden. Användningsområdet utökades successivt och beräkningarna ingick under flera år som en integrerad del i SCB:s nationalräkenskaper vid beräkningar av den totala konsumtionen i landet.

Fram t.o.m. redovisningsår 1999 innefattade beräkningarna av den s.k. direktkonsumtionen både konsumerade kvantiteter av livsmedel och ett till detaljhandelspris uppskattat värde av konsumtionen. Fr.o.m. redovisningsår 2000 innefattas enbart beräkningar över de konsumerade kvantiteterna.

Med *direktkonsumtion* av livsmedel avses de totala leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning, den s.k. naturakomsumtionen. Så långt det är möjligt sker redovisning i den form varorna når konsumenten, dvs. som jordbruksprodukter, halvfabrikat, konserver, djupfrysta varor, färdiglagad mat etc.

Med *totalkonsumtion* av livsmedel avses den totala åtgången av olika råvaror för human-

konsumtion. Totalkonsumtionen innefattar därför alla de råvaror och halvfabrikat som konsumeras direkt, dels de råvaror och halvfabrikat som livsmedelsindustrin förbrukar för att tillverka livsmedel av högre förädlingsgrad för direktkonsumtion.

Underlaget till Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar är verkets statistik över t.ex. slakt och egna undersökningar av exempelvis kvarnarnas leveranser av mjöl. Vidare används SCB:s statistik över industrins varuproduktion samt import och export. Förändringar i samband med och strax efter EU-inträdet av SCB:s statistikområden Utrikeshandelsstatistik och Industrins varuproduktion är två av de främsta anledningarna till nedläggningen av värdeberäkningen i direktkonsumtionsberäkningarna fr.o.m. år 2000.

Kostens näringsinnehåll

Beräkningarna avseende kostens näringsinnehåll baseras på uppgifter från Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar samt en vid Livsmedelsverket utvecklad livsmedelsdatabas. Denna innehåller näringsvärden för ca 1 800 livsmedel och maträtter. Näringsvärdena baseras främst på Livsmedelsverkets egna analyser.

Försäljning av livsmedel

Från och med år 2000 producerar SCB livsmedelsförsäljningsstatistik som uppfyller nationalräkenskapernas och konsumentprisindex behov.

För att samla in statistiken har datakasseregister använts för de största dagligvarublocken, vilket kompletterats med en enkätundersökning till mindre butiker. Momsregister och register över vilka företag som ingår i respektive livsmedelsblock har också använts för genomförandet av undersökningen.

Livsmedelskonsumtionen enligt nationalräkenskaperna

I nationalräkenskaperna (NR) beskrivs i form av ett kontosystem vårt lands ekonomiska ak-

tiviteter och utveckling på ett konsistent och överskådligt sätt. Produktionen redovisas indelad i de två huvudsektorerna näringslivet och offentliga myndigheter/hushållsorganisationer. Näringslivsredovisningen sker med uppdelning på bransch. För varje bransch, t.ex. livsmedelsindustri, visas produktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde. Summan av alla förädlingsvärden ger bruttonationalprodukten (BNP) mätt från produktionssidan. Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, export samt bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar. Summan av dessa användningar med avdrag för import ger BNP från användningssidan.

Varje kvartal beräknas i NR värdet av den totala konsumtionen i landet. Beräkningsprinciperna följer de internationella rekommendationerna på området. För hushållssektorns konsumtionsutgifter sker uppdelning efter ändamål (typ av varor och tjänster). I årsstatistiken delas livsmedelskonsumtionen upp på vissa varugrupper enligt en grövre indelning än den Jordbruksverket använder för sina beräkningar av livsmedelskonsumtionen.

Underlaget till NR:s beräkningar av livsmedelskonsumtionen t.o.m. år 1999 är i första hand Jordbruksverkets konsumtionsberäkningar. NR:s beräkningar skiljer sig från Jordbruksverkets genom att den offentliga livsmedelskonsumtionen i storkök vid t.ex. skolor och sjukhus samt livsmedelskonsumtion i restauranger inte ingår i NR:s redovisning för livsmedel. Däremot ingår restaurangutgifter i NR:s redovisning av hushållens totala konsumtion. Även i en del andra avseenden är beräkningsprinciperna olika. Från och med år 2000 är NR:s källa den Livsmedelsförsäljningsstatistik som tas fram inom SCB.

Nationalräkenskapernas indelning i ändamålsgrupper baseras på den inom EU tillämpade COICOP-indelningen (Classification of Individual Consumption by Purpose), vilken fr.o.m. 2000 även används vid de svenska beräkningarna av konsumentprisindex.

Annan publicering

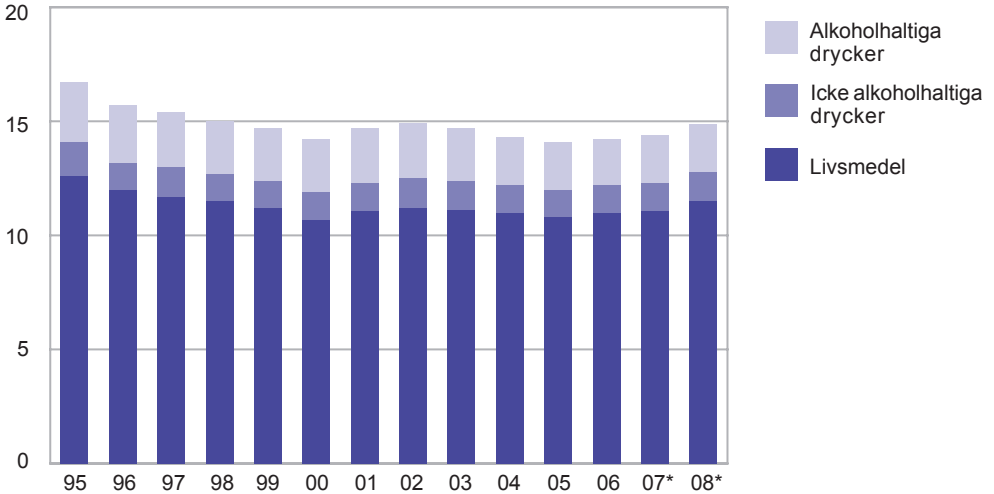
Jordbruksverket har varje år publicerat konsumtionsberäkningarna i särskilda rapporter. Den senaste redovisningen av direktkonsumtionen inklusive vissa uppgifter om kostens näringsinnehåll har lämnats i ”Konsumtionen av livsmedel och dess näringsinnehåll. Uppgifter t.o.m. 2006”, Jordbruksverket, Rapport 2008:1. Denna rapport finns tillgänglig på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik, Livsmedel. I denna rapport redovisas även beräkningar av totalkonsumtionen. Delar av statistiken publiceras även i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till webbplatsen.

Statistik över livsmedelsförsäljning finns på SCB:s webbplats www.scb.se.

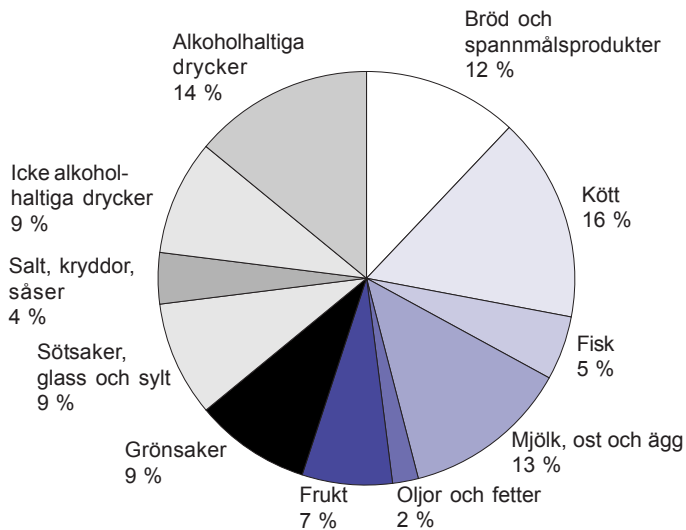
Hushållens konsumtionsutgifter enligt nationalräkenskaperna med uppdelning efter bl.a. olika livsmedel publiceras av SCB i Statistiska meddelanden serie NR. Nationalräkenskapssystemet redovisas enligt ENS 95 (Europeiska Nationalräkenskapssystemet), vilket sammanfaller med det av FN m.fl. rekommenderade. En dokumentation av det svenska nationalräkenskapssystemet finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se

Figur 17A**Privat konsumtion av livsmedel och drycker enligt nationalräkenskaperna i procent av värdet av hushållens totala konsumtion 1995–2008***Private consumption of food and beverages according to the National Accounts, per cent of total consumption expenditures*

Procent

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Figur 17B**Privat konsumtion av olika livsmedel och drycker 2008 enligt nationalräkenskaperna, fördelning i procent, preliminära uppgifter***Private final consumption of different foodstuffs and beverages according to the National Accounts, percentages, provisional data*

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.1

Direktkonsumtion av livsmedel 1990–2006, kilo eller liter per person

Consumption of food. Kilograms or litres per person

Uppgifterna nedan avser varans art före den slutliga beredningen i hemmet. Sålunda redovisas t.ex. endast marknadsförda produkter i positionerna 12–17, medan hembakade produkter redovisas under vetemjöl, ägg, socker osv.

	En- het	Varu- kod	1990	1995	2000	2005	2006*
Befolkningstal, milj. (medeltal personer)			8 559	8 827	8 872	9 030	9 081
Bröd och spannmålsprodukter							
<i>Mjöl och gryn</i>	kg	1–5	22,0	21,3	18,5	18,8	16,0
Vetemjöl, rågmjöl o. mjöl av annan spannmål	kg	1–3	15,3	14,1	12,1	10,4	7,7
Risgryn	kg	4	3,9	4,1	4,0	5,5	5,4
Havregryn och gryn av annan spannmål	kg	5	2,8	3,1	2,4	3,0	2,9
<i>Mjölprodukter, exkl. bröd och konditorivaror</i>	kg	7–10	9,5	10,6	12,7	14,3	14,8
Mixer m.m. av mjöl el. stärkelse, vållingpulver	kg	7–8	1,8	1,5	1,4	1,3	1,3
Makaroner, spagetti och liknande produkter	kg	9	4,3	5,4	7,1	8,7	9,5
Majsflingor, rostat ris, ostbågar, popcorn	kg	10	3,3	3,7	4,2	4,4	4,1
<i>Bröd och konditorivaror</i>	kg	12–17	52,1	55,2	66,7	72,2	75,2
Knäckebröd ¹ , flatbröd ^{2,3}	kg	12	5,6	4,2	3,6	3,8	3,8
Skorpor och skorpmjöl ³	kg	13	1,0	0,5	0,6	..	..
Mjukt matbröd ²	kg	14	30,9	36,6	45,1	47,6	52,2
Kex, rån och torra småkakor	kg	15	6,2	4,6	4,9	5,1	5,1
Bullar, vetelängder och annat mjukt kaffebröd	kg	16	3,8	3,9	6,3	4,1	3,7
Bakelser, tårter, sockerkakor o.övr. bakverk	kg	17	4,6	5,5	6,2	11,5	10,5
Kött och köttvaror							
<i>Kött, färskt och fryst</i>	kg	20–27	26,8	31,3	40,8	42,7	42,5
Hemslakt av kalv, gris och får ^{4,5}	kg	20	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4
Nöt- och kalvkött, färskt och fryst ^{6,7,8}	kg	21–22	7,1	7,1	10,7	9,9	10,2
Griskött, färskt och fryst ^{7,8}	kg	23	10,3	12,9	15,1	15,2	14,3
Färkött, färskt och fryst ⁹	kg	24	0,7	0,6	0,7	0,9	1,0
Fjäderfäkött, färskt och fryst ⁸	kg	25	5,4	8,2	11,8	14,3	14,7
Renkött, färskt och fryst ⁹	kg	26	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
Kött av hare, älg och annat vilt ^{9,10}	kg	27	2,6	1,9	2,0	1,9	1,7
<i>Charkuterivaror o. konserver (inkl. innanmat)</i>	kg	29–32	21,6	23,2	22,4	22,6	24,1
Lever, njure och tunga ^{8,9}	kg	29	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7
Skinka, kassler o. andra oblandade charkvaror ⁹	kg	30	4,6	5,7	5,6	4,5	4,4
Korv, pastejer o. andra blandade charkvaror ⁸	kg	31	14,7	15,7	15,1	16,8	18,2
Köttkonserver (exkl. köttsoopor) ⁸	kg	32	1,8	1,4	1,0	0,7	0,8
Frysta köttprodukter och fryst färdiglagad mat innehållande kött ⁸	kg	36	5,2	6,3	8,8	17,6	16,9

1) Inklusive ströbröd framställt av knäckebröd.

2) Fr.o.m. 1995 redovisas tunnbröd tillsammans med mjukt matbröd.

3) Fr.o.m. 2003 redovisas skorpor och skorpmjöl tillsammans med knäckebröd och flatbröd.

4) Uppgifterna avser vara med ben.

5) Fr.o.m. år 2000 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.

6) Fr.o.m. 1995 redovisas kalv- och nötkött tillsammans.

7) Inkl. köttinnehållet i viss färdiglagad mat.

8) Fr.o.m. år 1996 används annat underlag än tidigare, varför jämförelse med tidigare år bör göras med försiktighet.

9) Uppgifterna baseras på bristfälligt underlag och är därför osäkra.

10) Inkl. vissa kvantiteter fryst kött.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.1 (forts.)

	En- het	Varu- kod	1990	1995	2000	2005	2006*
Fisk, kräftdjur och blötdjur							
Hel, styckad eller filéad, färsk fisk ^{11,12}	kg	38–43	6,5	5,9	..	..	..
Filéad fryst fisk	kg	45–48	2,7	2,0	1,9	3,1	3,2
Konserver och beredd fisk	kg	49–56	6,7	5,8	7,4	9,3	10,2
Kräftdjur och blötdjur, även konserver ¹²	kg	58–59	2,7	3,0	1,6	2,1	1,9
Mjök							
<i>Mjök</i>							
Direktförsäld o. hemmaförbrukad mjök	liter	60–68	154,8	144,7	141,2	137,7	133,4
Lätt- och minimjök < 1,0 %	liter	61	36,3	25,8	23,7	24,4	23,6
Mellanjök m.m. 1,0 % – 2,0 %	liter	62	34,2	45,0	49,8	51,1	49,8
Standardmjök > 2,0 %	liter	63	54,3	43,7	36,8	29,4	26,7
Syrade produkter < 1,0 %	liter	64, 66	7,0	6,2	7,1	9,7	9,7
Syrade produkter 1,0 % – 2,0 %	liter	67	1,1	3,4	4,1	4,5	3,5
Syrade produkter > 2,0 %	liter	65, 68	19,2	18,6	18,3	17,6	19,2
Grädde, ost och ägg							
<i>Grädde</i>							
Tunn grädde < 29 % ¹³	liter	70–72	8,5	9,2	9,9	9,0	9,1
Gräddfil 12 %	liter	70	1,3	1,3	2,0	2,2	2,2
Tjock grädde ≥ 29 % ¹³	liter	71	1,1	1,2	1,6	1,6	1,5
Mjökpulver	liter	72	6,2	6,7	6,3	5,2	5,4
Ost	kg	74	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Härdost	kg	75–78	16,3	16,4	16,5	17,6	17,8
Smältost, mesvaror, ost av andra slag	kg	75	13,1	13,3	12,6	12,9	13,0
Ägg ⁹	kg	76–78	3,2	3,1	3,9	4,8	4,8
	kg	80	11,7	10,4	10,4	9,8	10,0
Matfett							
<i>Smör och margarin</i>							
Smör	kg	82–84	18,2	17,2	14,9	11,9	10,9
Hushållsmargarin (inkl. Bregott) exkl. lättmargarin	kg	82	2,2	2,0	1,3	1,5	1,7
Lättmargarin	kg	83	11,6	9,8	8,7	5,6	5,4
Matolja ¹⁴	kg	84	4,3	5,4	4,9	4,8	3,9
	kg	87	0,8	0,9	0,9	1,7	2,0
Köksväxter							
<i>Rotfrukter</i>							
Morötter	kg	89–90	9,0	9,6	9,4	9,4	10,5
Övriga rotfrukter	kg	89	7,4	8,2	8,0	8,0	9,2
Färska köksväxter	kg	90	1,5	1,5	1,4	1,4	1,2
Gurka	kg	92–99	28,9	31,9	38,8	42,0	44,4
Lök, purjolök	kg	92	3,8	3,3	4,3	4,4	4,4
Blom-, vit-, röd-, bryssel-, grön- o. salladskål ¹⁵ samt broccoli	kg	93–94	5,5	6,3	8,7	7,8	8,0
Sallad, salladskål ¹⁵	kg	95–96	5,9	6,7	6,3	6,2	6,6
Tomater	kg	97	5,0	4,0	5,5	5,7	6,1
Övriga köksväxter, färska ¹⁵	kg	98	6,3	8,1	8,6	10,0	10,4
Frysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade rotfrukter o. köksväxter	kg	99	2,3	3,5	5,4	7,9	8,9
	kg	101–104	16,9	15,6	17,6	19,8	20,8

11) Produktion inom vattenbruket ingår här.

12) Fr.o.m. 2000 redovisas inte konsumtionen av varorna 38–44 samt 58 p.g.a. att resultaten anses alltför osäkra.

13) Fr.o.m. år 2000 används fetthaltsgränsen 29 %, tidigare år gällde 27 %. Detta innebär att redovisade siffror före år 2000 inte är helt jämförbara med de som redovisats senare år.

14) Uppgifter fr.o.m. år 2005 är inte helt jämförbara med tidigare år.

15) Fr.o.m. år 2005 ingår salladskål i vara 99. Åren 1995–2004 ingick salladskål i vara 96 och dess-förinnan i vara 97.

Tabell 17.1 (forts.)

	Enhet	Varukod	1990	1995	2000	2005	2006*
Frukt och bär							
Citrusfrukter och vindruvor, färska	kg	106–107	16,9	17,2	17,0	17,1	19,5
Mandel och nötter, färska eller beredda	kg	108	1,5	1,4	1,2	1,9	2,3
Äpplen och päron, färska ^{9,16}	kg	109	15,0	13,5	14,0	17,1	16,5
Körsbär, persikor, plommon o. likn. stenfrukter, bananer, meloner och övriga färska frukter ^{9,16}	kg	110–111	21,5	21,3	27,6	26,3	25,7
Jordgubbar, hallon, sv. vinbär, blåbär, lingon o. andra bär, färska eller frysta ^{9,16,17}	kg	112–113	1,7	1,7	2,2	3,0	3,0
Frukt och bär, hela i stycken el. mosade, torkade el. konserverade	kg	114–115	6,1	4,2	4,9	5,3	5,5
Sylter, marmelader, fruktmos och geléer	kg	116	5,5	6,3	6,4	6,8	7,8
Soppor och buljonger innehåll. köksväxter, bär, frukter, fisk och kött ¹⁸	kg	117–118	3,4	4,2	3,8	4,0	3,8
Safter och juicer av köksväxter, frukter och bär, naturlig, även konc.	liter	119–120	18,9	19,7	18,5	19,2	21,8
Övriga livsmedel							
Potatis, färsk ^{9,19}	kg	122	60,4	57,2	47,1	46,5	45,9
Potatisprodukter	kg	123–127	6,8	7,5	10,4	10,6	10,8
Socker	kg	129–130	13,9	11,3	10,1	7,4	6,5
Sirap	kg	131	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
Kaffe, rostat	kg	133	9,0	7,5	7,0	7,7	8,1
Te	kg	134	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2
Kaffe- och teextrakt, kakaopulver, drickchoklad o. chokladsåser	kg	135–137	1,7	2,0	2,6	2,5	2,5
Honung ⁹	kg	139	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7
Choklad och konfektyrvaror	kg	140	11,1	11,8	14,8	15,2	15,1
Såser inkl. majonnäs o andra för smaksättning avsedda preparat			5,4	6,4	9,1	12,8	11,8
Glass	liter	142–143	13,9	13,7	12,5	12,6	12,2
Kryddor inkl. senap och salt ⁹	kg	145–146	2,7	2,6	2,8	2,7	2,8
Alkohol fria och alkoholhaltiga drycker							
<i>Läskedrycker och mineralvatten</i>	liter	148–149	59,5	70,2	90,6	94,3	101,2
Läskedrycker, cider m.m. ²⁰	liter	148	49,8	58,2	82,2	84,5	89,7
Mineralvatten och kolsyrat vatten, utan tillsatser av socker eller aromämne	liter	149	9,7	12,0	8,3	9,8	11,5
<i>Måldrycker</i>	liter	151–152	41,2	43,5	31,7	22,1	21,4
Lättöl < 2,25% (inkl. svagdricka)	liter	151	12,6	10,7	7,4	5,0	4,7
Öl 2,25 – 3,5 %	liter	152	28,6	32,8	24,2	17,1	16,7
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>							
Starköl ²¹	liter	156	19,0	21,8	25,3	28,9	30,4
Vin ²¹	liter	157	12,2	12,6	16,3	19,5	20,5
Spritdrycker ²¹	liter	158	4,4	3,4	2,8	2,7	2,7

16) Naturkonsumtion ingår inte.

17) Revideringar har gjorts fr.o.m. 2000 p.g.a. förändringar i källmaterialet.

18) Uppgifterna avser såväl torkade som färdiga soppor, varför de bör tolkas med viss försiktighet.

19) Inkl. konsumtion av skalad potatis.

20) Inkl. mineralvatten och kolsyrat vatten med tillsats av socker eller aromämne.

21) Uppgifterna avser försäljning av spritdrycker i detaljhandel och servering.

Tabell 17.2

Näringsvärden per person och dag. Genomsnitt för hela befolkningen¹*Nutritive values per capita and day. Means for the whole population*

	Absoluta tal					Procentuellt bidrag till energitillförseln				
	Energi, mJ ²	Pro- tein, g	Fett, g	Kolhyd- rater, g	Alko- hol, g	Pro- tein, %	Fett, %	Kolhyd- rater, %	Alko- hol, %	Summa %
2005*	12,9	102	123	367	13,4	13,4	35,2	48,3	3,0	100
2004	12,9	102	120	371	13,5	13,4	34,6	49,0	3,0	100
2003	13,0	101	121	375	14,0	13,2	34,4	49,2	3,2	100
2000	12,5	97	120	357	12,8	13,1	35,5	48,4	3,0	100
1995 ³	11,9	89	118	334	12,5	12,7	36,6	47,6	3,1	100
1990	12,3	89	122	352	13,1	12,0	37,2	47,8	3,0	100
1985	12,2	86	125	343	12,2	11,8	38,5	46,8	2,9	100
1980	12,3	87	126	342	13,0	11,8	38,7	46,4	3,1	100

- 1) Ändringar i underlaget för konsumtionsberäkningarna har medfört att uppgifterna fr.o.m. 1997 inte är helt jämförbara med uppgifterna för tidigare år.
- 2) 1 mJ (megajoule) = 239 kcal (kilokalorier) fr.o.m. 1980 men inte dessförinnan.
- 3) Fr.o.m. 1995 ingår ej kostfibrer i kolhydrat- och energivärdet.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.3

Genomsnittlig tillförsel av energi, protein, fett och kolhydrater per person och dag 1980 och 2005 med fördelning på olika livsmedel*Mean supply of energy, protein, fat and carbohydrates per capita and day by different foodstuffs*

	Energi, kJ		Protein, g		Fett, g		Kolhydrater, g	
	1980	2005*	1980	2005*	1980	2005*	1980	2005* ¹
Bröd och spannmålsprodukter	3 028	3 846	17	23	12	18	134	164
Kött och köttvaror	1 321	1 628	23	30	23	28	5	6
Fisk, kraft- och blötdjur ²	220	295	6	8	3	4	1	2
Mjöl	1 129	821	17	13	11	7	25	21
Grädde och mjölkpulver	247	283	1	1	6	7	1	1
Ost	544	618	10	11	10	11	1	1
Ägg	166	145	4	3	3	2	0	0
Matfett ³	1 747	1 017	0	1	47	27	0	0
Köksväxter	205	311	2	3	1	1	9	12
Frukt och bär	692	792	1	2	1	2	36	40
Potatis och potatisprodukter	625	608	3	3	1	3	31	26
Socker och sirap	919	356	0	0	0	0	54	21
Andra livsmedel ⁴	891	1 344	3	4	8	13	32	47
Malt och läskedrycker ⁵	259	436	0	0	0	0	11	22
Totalt livsmedel	11 993	12 500	87	102	126	123	340	363
Alkoholhaltiga drycker	326	408	0	1	0	0	2	4
Totalt	12 319	12 908	87	102	126	123	342	367

- 1) Fr.o.m. 1995 ingår inte kostfibrer i kolhydratvärdet.
- 2) Inkl. konserver och andra beredningar.
- 3) Smör, Bregott och övrigt matfett.
- 4) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.
- 5) Exkl. starköl.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.4

Genomsnittlig tillförsel av vissa vitaminer, järn, kalcium och fibrer per person och dag 2005, milligram. Preliminära uppgifter

Mean supply of certain vitamins, iron, calcium and fibres per capita and day milligrams.
Provisional data

	A-vitamin ¹	C-vitamin	Tiamin ²	Järn	Kalcium	Kost-fibrer
Bröd och spannmålsprodukter	114	1	0,9	4,5	112	12
Kött och köttvaror	619	1	0,5	4,2	35	0
Fisk, kräft- och blötdjur ³	36	0	0,0	0,5	19	0
Mjök	135	4	0,1	0,2	439	0
Grädde och mjölkpulver	63	0	0,0	0,0	21	0
Ost	101	0	0,0	0,1	292	0
Ägg	50	0	0,0	0,4	12	0
Matfett ⁴	309	0	0,0	0,0	7	0
Köksväxter	424	52	0,1	1,3	62	4
Frukt och bär	22	47	0,1	0,7	31	4
Potatis och potatisprodukter	3	14	0,1	0,8	9	3
Socker och sirap	0	0	0,0	0,0	1	0
Andra livsmedel ⁵	30	4	0,0	1,3	83	1
Malt- och läskedrycker (exkl. starköl)	0	0	0,0	0,3	12	0
Totalt livsmedel	1 907	124	2,0	14,5	1 135	23
Alkoholhaltiga drycker	0	0	0,0	0,7	13	0
Totalt	1 907	124	2,0	15,2	1 148	23

1) Redovisning i RE (=retinolekvivalenter). RE=summan av färdigblandad retinol i kosten och vitamin A aktivitet från beta-karoten.

2) B1-vitamin.

3) Inkl. konserver och andra beredningar.

4) Smör, Bregott och övrigt matfett.

5) Kaffe, te, kakaopulver, honung, choklad- och konfektyrvaror, vissa såser och glass.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 17.5

**Försäljning (inkl moms) av livsmedel och drycker inom handeln 2000–2007
(enligt mer detaljerad COICOP), belopp i milj. kr***Turnover (incl. V.A.T) of food and drinks for the retail trade and retail sale of automotive fuel 2000–2007 (by more detailed COICOP), millions SEK*

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100) ¹		
		2000	2006	2007	2000	2006	2007
01.1.1	Bröd och övriga spannmåls- produkter	19 138	22 646	24 660	19 138	22 115	23 290
01.1.1.1	Ris	619	702	705	619	729	719
01.1.1.2	Bröd	10 997	12 605	14 397	10 997	12 156	13 395
01.1.1.3	Pastaprodukter	1 186	1 932	1 967	1 186	1 858	1 861
01.1.1.4	Bakverk	3 188	4 021	3 984	3 188	3 868	3 673
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter	3 148	3 386	3 607	3 148	3 504	3 641
01.1.2	Kött	19 862	29 133	29 954	19 862	26 918	27 404
01.1.2.1-	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött	8 556	11 710	12 438	8 556	10 159	10 713
01.1.2.4,							
01.1.2.7							
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter	8 438	13 886	13 852	8 438	13 356	13 199
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött	2 868	3 536	3 664	2 868	3 403	3 493
01.1.3	Fisk	7 352	9 337	9 879	7 352	7 659	7 858
01.1.3.1-	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)	2 580	4 238	4 681	2 580	3 053	3 294
01.1.3.4	Annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur	4 772	5 099	5 198	4 772	4 606	4 564
01.1.4	Mjölk, ost och ägg	19 839	25 602	25 975	19 839	23 563	23 579
01.1.4.1-	Mjölk	5 135	5 768	5 702	5 135	5 060	4 950
01.1.4.3							
01.1.4.4	Yoghurt och fil	3 727	4 829	4 992	3 727	4 307	4 424
01.1.4.5-	Ost och andra mjölkprodukter	9 539	13 219	13 376	9 539	12 585	12 528
01.1.4.6							
01.1.4.7	Ägg	1 438	1 786	1 905	1 438	1 611	1 677
01.1.5	Oljor och fetter	3 662	3 792	4 130	3 662	3 695	3 978
01.1.5.1	Smör	468	512	594	468	495	571
01.1.5.2,	Margarin och annat fett	2 685	2 558	2 743	2 685	2 516	2 663
01.1.5.5							
01.1.5.3-	Matolja	509	722	793	509	684	744

1) Fastprisberäkningar bygger på uppgifter ifrån KPI utförda på Nationalräkenskapernas varugruppernivå. Fastprisberäkning är gjord i 2000 års priser.

Källa: SCB, Handel med varor och tjänster.

Tabell 17.5 (forts.)

COICOP	Varugrupp	Försäljning (inkl. moms)					
		Löpande priser			Fasta priser (2000=100) ¹		
		2000	2006	2007	2000	2006	2007
01.1.6	Frukt	8 157	11 814	12 667	8 157	9 589	9 973
01.1.6.1- 01.1.6.7	Frukt (färsk, kyld eller fryst)	7 300	10 077	10 766	7 300	7 992	8 281
01.1.6.8	Torkad frukt	697	1 400	1 539	697	1 287	1 371
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbasera- de produkter	160	337	361	160	310	321
01.1.7	Grönsaker	13 218	16 117	17 170	13 218	14 931	15 338
01.1.7.1- 01.1.7.4, 01.1.7.7	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)	8 852	10 837	11 639	8 852	9 569	9 841
01.1.7.5	Torkade grönsaker	96	181	197	96	180	191
01.1.7.6	Andra konserverade eller behand- lade grönsaker	1 959	2 539	2 540	1 959	2 517	2 437
01.1.7.8	Potatisprodukter	2 312	2 560	2 795	2 312	2 665	2 870
01.1.8	Socket, sylt, honung, choklad och konfektyr	15 224	17 328	18 265	15 224	17 149	17 741
01.1.8.1	Socket	937	799	815	937	766	777
01.1.8.2	Sylter och marmelader	987	1 222	1 274	987	1 214	1 249
01.1.8.3- 01.1.8.6	Konfektyr, choklad och glass	13 299	15 307	16 176	13 299	15 168	15 716
01.1.9	Övriga livsmedel	5 965	6 862	7 317	5 965	6 952	7 349
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel	2 338	4 202	4 645	2 338	4 310	4 724
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter	124	151	162	124	174	178
01.1.9.3- 01.1.9.4	Jäst, dessertberedningar och sop- por samt övrigt	3 503	2 509	2 510	3 503	2 468	2 448
01.2.1	Kaffe te och chokladdryck	4 501	4 720	5 050	4 501	5 420	5 695
01.2.1.1	Kaffe	3 685	3 848	4 017	3 685	4 503	4 618
01.2.1.2	Te	541	594	696	541	629	720
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver	275	278	337	275	288	357
01.2.2	Mineralvatten, läskedrycker, frukt- och grönsaksjuicer	8 195	10 869	11 507	8 195	10 815	11 326
01.2.2.1- 01.2.2.2	Läskedrycker samt mineral- och källvatten	4 381	6 171	6 536	4 381	6 028	6 380
01.2.2.3- 01.2.2.4	Juice och saft	3 814	4 698	4 972	3 814	4 787	4 946
02.1	Alkoholhaltiga drycker	24 709	26 914	28 298	24 709	27 116	28 553
02.1.1	Spritdrycker	7 285	6 406	6 593	7 285	6 280	6 492
02.1.2	Vin inkl. cider	10 113	13 027	13 886	10 113	13 233	14 080
02.1.3	Öl	7 312	7 481	7 819	7 312	7 604	7 981
Därav	Öl klass I och II	3 370	2 494	2 511	3 370	2 403	2 427
	Öl klass III	3 939	4 987	5 308	3 939	5 200	5 554

Tabell 17.6
Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2008 enligt national-
räkenskaperna (NR), löpande priser, milj. kr

Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, current prices

	COICOP ¹	1995	2000	2005	2006	2007*	2008*
<i>Livsmedel o. icke alkoholhaltiga drycker</i>	01	122 943	128 178	153 826	161 722	169 999	181 163
<i>Livsmedel</i>	011	110 193	114 877	138 831	145 511	152 863	162 871
Bröd och spannmålsprodukter	0111	18 783	19 313	22 439	22 776	24 806	26 423
Kött	0112	20 681	21 114	28 572	30 584	31 302	33 405
Fisk	0113	6 278	7 656	8 992	9 671	10 223	10 877
Mjök, ost och ägg	0114	19 426	20 293	23 867	25 816	26 190	27 867
Oljor och fetter	0115	3 979	3 647	3 900	3 791	4 130	4 398
Frukt	0116	7 784	8 460	11 386	12 154	13 024	13 828
Grönsaker	0117	12 347	13 494	15 476	16 406	17 477	18 613
Sötsaker, glass, sylt	0118	15 441	15 339	17 946	17 457	18 404	19 678
Salt, kryddor, såser	0119	5 474	5 561	6 253	6 856	7 307	7 782
<i>Icke alkoholhaltiga drycker</i>	012	12 750	13 301	14 995	16 211	17 136	18 292
Kaffe, te, choklad	0121	5 221	4 538	4 666	4 758	5 090	5 464
Läsk, juice, saft	0122	7 529	8 763	10 329	11 453	12 046	12 828
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	021	23 327	24 872	26 326	27 022	28 369	29 629
Sprit	0211	8 627	7 803	6 781	6 745	6 878	6 723
Vin	0212	7 399	9 543	11 729	12 442	13 361	14 098
Öl	0213	7 301	7 526	7 816	7 835	8 130	8 808
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		874 266	1 076 301	1 282 119	1 325 590	1 382 416	1 417 281

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

Tabell 17.7**Hushållens konsumtionsutgifter efter ändamål 1995–2008 enligt nationalräkenskaperna (NR), fasta priser, index (2000=100)***Household final consumption expenditure by purpose according to the National Accounts, fixed prices, index numbers*

	COICOP ¹	1995	2000	2005	2006	2007*	2008*
<i>Livsmedel o. icke alkoholhaltiga drycker</i>	<i>01</i>	92,5	100,0	113,5	118,3	121,8	121,4
<i>Livsmedel</i>	<i>011</i>	92,8	100,0	113,0	117,3	120,6	119,7
Bröd och spannmålsprodukter	0111	95,1	100,0	112,7	115,2	121,2	117,1
Kött	0112	90,9	100,0	127,4	134,4	136,0	136,1
Fisk	0113	88,4	100,0	98,6	102,0	105,2	107,2
Mjök, ost och ägg	0114	96,1	100,0	108,2	116,9	116,9	113,2
Oljor och fetter	0115	108,6	100,0	104,6	101,4	109,2	106,1
Frukt	0116	86,3	100,0	114,6	115,8	120,2	114,6
Grönsaker	0117	79,9	100,0	107,9	111,8	114,7	116,9
Sötsaker, glass, sylt	0118	100,8	100,0	114,4	112,6	116,4	120,2
Salt, kryddor, såser	0119	97,1	100,0	108,5	120,6	127,3	130,8
<i>Icke alkoholhaltiga drycker</i>	<i>012</i>	89,5	100,0	117,7	127,0	132,8	136,7
Kaffe, te, choklad	0121	93,8	100,0	120,1	120,5	126,9	129,6
Läsk, juice, saft	0122	87,1	100,0	116,8	130,0	135,5	140,0
<i>Alkoholhaltiga drycker</i>	<i>021</i>	102,9	100,0	105,8	109,0	114,6	116,2
Sprit	0211	125,0	100,0	84,9	84,8	86,8	84,2
Vin	0212	89,5	100,0	124,5	132,5	142,0	147,6
Öl	0213	96,8	100,0	104,6	105,4	109,7	110,7
Hushållens konsumtionsutgifter totalt		85,2	100,0	110,7	113,4	117,0	116,7

1) Classification of Individual Consumption by Purpose.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna.

18 Livsmedelssäkerhet

*Livsmedelssäkerhet är ett begrepp som får allt större uppmärksamhet. Alla delar i livsmedelskedjan har betydelse för livsmedelssäkerheten och helhetsperspektivet "från jord till bord" är viktigt. I detta kapitel redovisas uppgifter om vattenkvalitet, bekämpningsmedelsrester i vegetabilier och exempel på hur man kan visa förekomsten av bakterier (*Salmonella* och *Campylobacter*) i olika led av livsmedelskedjan, från djurfoder till antal rapporterade humana sjukdomsfall.*

Sammanfattning

Allmänt

Livsmedelssäkerhet och livsmedelskvalitet är två begrepp som under de senaste åren fått mycket uppmärksamhet bl.a. till följd av de stora livsmedelsskandalerna i Europa i slutet av 1990-talet. EU-kommissionen lägger stor vikt vid att konsumenterna ska tillförsäkras livsmedel av hög säkerhet och har nylanserat termen "från jord till bord" som inkluderar hela livsmedelskedjan från primärproduktionen på gården till livsmedelsbutiken. Målsättningen är att garantera konsumenterna livsmedel av hög säkerhet och kvalitet.

Begreppet säkra livsmedel kan definieras med att "livsmedlen inte ska utsätta konsumenten för någon hälsorisk varken på lång eller kort sikt". Hälsorisken kan orsakas av att livsmedlet innehåller, ur riskvärderingssynpunkt, höga halter av icke önskvärda substanser och organismer. Med den definitionen är det i Sverige flera myndigheter som delar på ansvaret att sörja för livsmedlens säkerhet beroende på att olika myndigheter ansvarar för olika delar av produktionskedjan.

Tillgång på statistik

Den statistik som finns om livsmedelssäkerhet har främst tonvikt på icke önskvärda ämnen i

livsmedel. Statistiken på området produceras i huvudsak av Livsmedelsverket. Uppgifterna har dock inte karaktär av reguljär statistik och följer inte fortlöpande utvecklingen av kvaliteten hos t.ex. livsmedel eller det hygieniska tillståndet i livsmedelsbutiker och restauranger.

Undersökningsresultat

Dricksvatten

Enligt Livsmedelsverkets sammanställning har 272 av landets 290 kommuner rapporterat resultat från totalt 3 611 anläggningar under 2007. Totalt utfördes drygt 38 100 mikrobiologiska och drygt 29 400 kemiska analyser. Under året rapporterade 41 % av kommunerna anläggningar med anmärkningar på dricksvattnet. Av alla dricksvattenanläggningar hade 9 % någon typ av anmärkning 2007. Av **figur 18A** och **tabell 18.1** framgår att den mest förekommande typen av anmärkning var kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär (41 %), därefter kom mikrobiologiska anmärkningar av hälsomässig karaktär (38 %) följt av anmärkningar om hälsomässiga kemiska problem (19 %). Enligt **figur 18B** förekommer anmärkningar av mikrobiologisk hälsomässig karaktär och kemiska problem av estetisk/teknisk karaktär i större utsträckning på de större anläggningarna än på de mindre.

Under 2007 rapporterades två dricksvattenburna sjukdomsutbrott.

Bekämpningsmedelsrester

I Livsmedelsverkets kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung uttogs 1 525 prover under 2007. Av dessa överskred 65 (4 %) gällande gränsvärdena (**tabell 18.2**). Majoriteten av proverna togs på färska och frusna frukter och grönsaker. I provtagningen kom 72 % av proverna från importerade varor och 99 % av överskridanden härrörde sig från de importerade varorna.

I **figur 18C** sammanfattas resultaten av genomförda provtagningar under 2007. Endast produkter för vilka minst 10 prov har tagits ingår i redovisningen.

Diagrammet visar att det i första hand var apelsiner, papaya och råg som konstaterades innehålla bekämpningsmedelsrester. Andelen prov med överskridna gränsvärden var dock genomgående liten för apelsinerna och mandarinerna. Överskridna gränsvärden noterades främst för papaya, granatäpple och passionsfrukt.

Figur 18D visar att andelen överskridanden av tillåtna gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker sedan mitten av 1980-talet genomgående varit betydligt högre i importerade produkter än i inhemska.

Under de senaste åren har antalet prov i stickprovskontrollen minskat medan andelen prov som uppvisar resthalter både under och över gränsvärdet visar en ökande trend (**figur 18E**). Tre orsaker kan antas bidra till denna trend. Den första är att provtagningen varierar år från år. Den andra är att analysmetoderna förbättras, att man över tiden letar efter fler substanser och man förmår detektera dem i allt lägre halter. En tredje orsak är förändringar i gränsvärdesbestämmelser vilket då gränserna sänks leder till fler överskridanden. Den ökande andelen prov med halter behöver därför inte tyda på att förekomsten av bekämpningsmedelsrester i våra livsmedel ökar utan kan bero på att man har blivit bättre på att hitta dem.

Under 2007 gjordes en jämförelse mellan olika odlingsformer, konventionell odling, integrerad produktion och ekologisk odling, i

fråga om fynd av resthalter (**tabell 18.3**). Av 64 prover med halter över gränsvärdet härrörde alla från konventionellt odlade importerade varor och inget från konventionellt odlade inhemska varor. Av de konventionellt odlade varorna innehöll 58 % resthalter varav de importerade varorna stod för 90 %. Bland de varor som odlats ekologiskt återfanns ett prov med resthalter bland importerade varor och inga bland inhemskt producerade varor. I den integrerade produktionen var andelen prov med fynd av resthalter lägre än i den konventionella odlingen.

Den riktade kontrollen omfattade 48 partier av färska frukter och grönsaker. Kontrollverksamheten 2007 resulterade i att totalt 26,1 ton av importerad frukt och grönsaker stoppades för försäljning.

Salmonella

Vid provtagning på gårdar (**figur 18F**) upptäcktes *Salmonella* i 16 fjäderfäbesättningar (slaktkyckling, kalkon och värphöns), 10 grisbesättningar och 5 nötbесättningar.

Även provtagningar vid slakteri, styckningsanläggningar och provtagning i kommuner visar samma nivå då mycket få fynd av *Salmonella* påträffas. *Salmonella* påvisades inte från de 4 905 prover av nöt, svin och fjäderfäkött tagna på styckningsanläggningar under 2007. Från landets kommuner rapporterades det in 1 804 analyser i handeln varav 0,4 % var positiva. År 2002 fokuserades provtagning på kött och köttprodukter och då noterades att 10,5 % av alla kycklingprover var positiva för *Salmonella* (**tabell 18.4**). Under 2003 minskade andelen till 0,6 % för att återigen öka under 2004 till 1 %. Under 2005 var 4 % av proverna positiva avseende *Salmonella* i kyckling. År 2006 och 2007 förekom inga positiva prover.

Under 2007 var det totala antalet rapporterade fall med *Salmonella* i Sverige 3 933 personer. Andelen som fått smittan i Sverige var, 24 % av alla rapporterade fall (**figur 18G**). De vanligaste misstänkta smittkällorna är mat och vatten, personkontakter och djur.

Campylobacter

Under 2007 undersöktes 2 603 svenska fjäderfåflockar för förekomst av *Campylobacter* i samband med slakt och av dessa var 329 (13 %) positiva (**tabell 18.5**). I **figur 18H** kan man se en tendens till att andel positiva prov för *Campylobacter* tagna på kycklinggårdar minskat under de tre senaste åren hållit en jämn nivå på ca 13 %.

Under 2007 redovisades totalt 58 prover av olika livsmedel företrädesvis tagna i handeln. Två positiva prov redovisas för 2007 (**tabell 18.5**).

Under 2007 rapporterades totalt 7 106 fall av human *Campylobacter* smitta. Av dessa hade 30 % ådragit sig smittan i Sverige (**figur 18I**). Det totala antalet fall av smitta har med 17 % sedan 2006. Även andelen som har smittats i Sverige visar en ökning med 19 % sedan 2006.

Om statistiken

Dricksvatten

Landets producenter av dricksvatten har ansvaret att tillhandahålla en produkt av hög kvalitet och för att uppnå detta sker regelbundna kontroller i enlighet med Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrift. Kvalitetskontroller görs dels i egenkontrollprogram dels av kommunens tillsynsmyndighet. Resultaten rapporteras sedan till Livsmedelsverket som sammanställer data för hela landet. Den 25 december 2003 trädde nya dricksvattenföreskrifter i kraft vilket medför svårigheter att göra jämförelser bakåt i tiden på vissa parametrar.

Bekämpningsmedelsrester

Livsmedelsverket har ett löpande kontrollprogram för bekämpningsmedelsrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung (färska och frusna frukter och grönsaker, processade, konserverade och torkade livsmedel av frukt och grönt, spannmål, baljväxter, oljeväxter och nötter). I vilken mängd varje varugrupp och enskild vara ska undersökas bestäms med hänsyn tagen bl.a. till konsumtionsmängd, om produkten äts med eller utan skal och kännedom från tidigare

år om höga halter. Analyserna förmår detektera 300 pesticider (aktiva substanser).

I det nationella programmet ingår EU:s koordinerade program som omfattar äpplen, huvudkål, purjolök, sallad, tomater, persikor/ nektariner, råg, havre och jordgubbar. Totalt uttogs för denna undersökning 355 prov och EU:s gränsvärden överskreds i 10 fall (3 %). Kommissionen sammanställer och publicerar resultaten för medlemsländerna på sin webbplats.

Resultatredovisningen har anpassats till de av EU fastställda tillåtna högsta gränsvärdena för olika pesticider (Maximum Residue Limits, EC-MRLs).

Salmonella

Sedan 1961 finns kontrollprogram för att förhindra spridning samt övervaka förekomsten av *Salmonella* i Sverige. Kontrollprogrammet övervakas av Jordbruksverket och Livsmedelsverket. Programmen kontrollerar hela livsmedelskedjan från djurfoder till slakteri (och styckning).

I foderproduktionen sker provtagningen enligt speciella regler och frekvenser beroende på vad för djurslag fodret är ämnat för. Utöver obligatoriska prover tas ofta frivilliga prover.

I ägg- och köttproducerande fjäderfäbesättningar tas prover en gång per år av veterinärer, annars av djurägarna. För nöt och svin genomförs provtagning inom det frivilliga *Salmonella* programmet. Skulle man upptäcka smitta spärras gården av och restriktioner införs för att hindra smittospridning. Är det en fjäderfåflock som drabbats slaktas dessutom hela flocken innan gården spärras och desinficeras. För samtliga djurslag undersöks fodret som ett led i att spåra smittokällan.

Provtagning av livsmedel sker på slakterier och styckningsanläggningar där provtagningens omfattning beror på slakteriets kapacitet och utförs av en besiktningsveterinär. På slaktkroppar tas dels prover på lymfknutor som visar om djuret bär på en infektion, dels svabbprover som vid fynd av *Salmonella* kan indikera på kontaminering vid slakt. Om *Salmonella* påvisas i ett lymfknuteprover, identifieras

djuret och ursprungsgården provtas. Vid positiva prover vidtas åtgärder för att förbättra hygienrutinerna.

I handeln är det kommunerna som ansvarar för provtagningen och det tas prov av ej tillredda köttvaror såväl som beredda produkter, färdiglagad mat, ost och mejeriprodukter, glass, ägg, fisk och skaldjur.

Samtliga livsmedel där *Salmonella* påträffas bedöms som otjänliga för konsumtion och destrueras alternativt skickas tillbaka till ursprungsland om det rör sig om importerade eller införda varor. Det inleds också en undersökning för att försöka spåra smittkällan och åtgärder tas för att hindra vidare spridning.

Infektion av *Salmonella* hos människor är anmälningspliktiga. Vid samtliga anmälda fall sker undersökningar för att spåra smittan samt provtagning på även personer i den insjuknades närhet.

Campylobacter

Undersökningar över förekomst av *Campylobacter* i slaktkycklingfloccar har pågått sedan 1991. Programmet har ändrats 2001 och 2005. För *Campylobacter* i livsmedel finns inget officiellt kontrollprogram utan information samlas in via olika projekt Livsmedelsverket driver tillsammans med kommuner och andra parter. *Campylobacter*smitta är den vanligaste orsaken till inhemsk mag-/tarmsjukdom och de vanligaste smittvägarna antas vara livsmedel och vatten.

Annan publicering

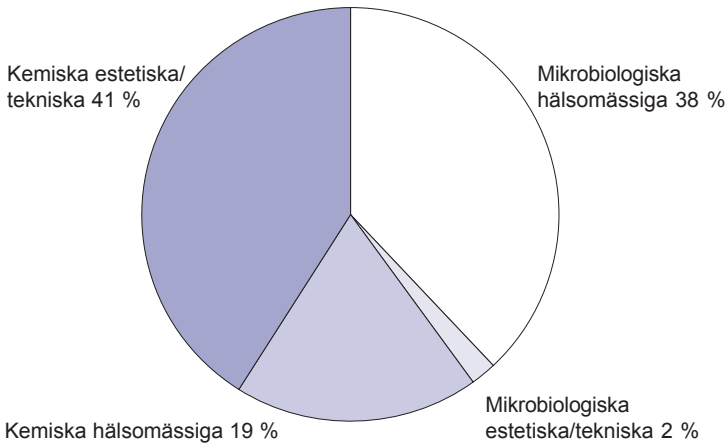
En fördjupning av resultaten från provtagningarna av dricksvatten och bekämpningsmedelsrester i livsmedel finns i respektive årsrapport som finns tillgängliga på Livsmedelsverkets webbplats (www.slv.se). Rapporten om dricksvatten heter ”Rapportering av dricksvattenkontrollen 2007, rapport nr 11/2008”. I rapporten om bekämpningsmedelsrester (”The Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin 2007”) finns bl.a. uppgifter om vilka kemikalier som spårats samt ursprungsland för de importerade produkter som undersökts.

Rapporten om *Salmonella*, *Campylobacter* och andra zoonoser (”Trends and sources of zoonoses and zoonotic agents in humans, foodstuffs, animals and feedingstuffs”) som kommer ut en gång per år finns på Statens Veterinärmedicinska Anstalts webbplats (www.sva.se).

SVA, SMI och SLV ger ut en nationell zoonosrapport som finns på de respektive institutens hemsida (www.sva.se, www.smi.se och www.slv.se).

Figur 18A
Frekvensen av olika anmärkningar¹ efter provtagning på dricksvatten 2007, procent

Percentage of various remarks in drinking-water

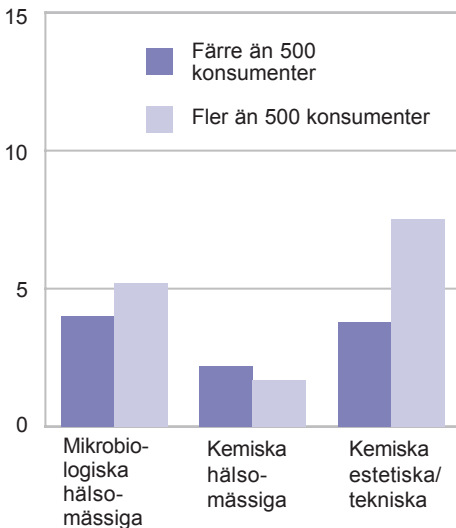
1) Inga anmärkningar för gruppen Mikrobiologiska estetiska/tekniska.

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18B
Andel anmärkningar efter provtagning 2007 på dricksvattenanläggningar fördelade efter antal konsumenter på anläggningen¹, procent

Percentage of remarks at drinking-water structures distributed by numbers of consumers at the structure

Procent

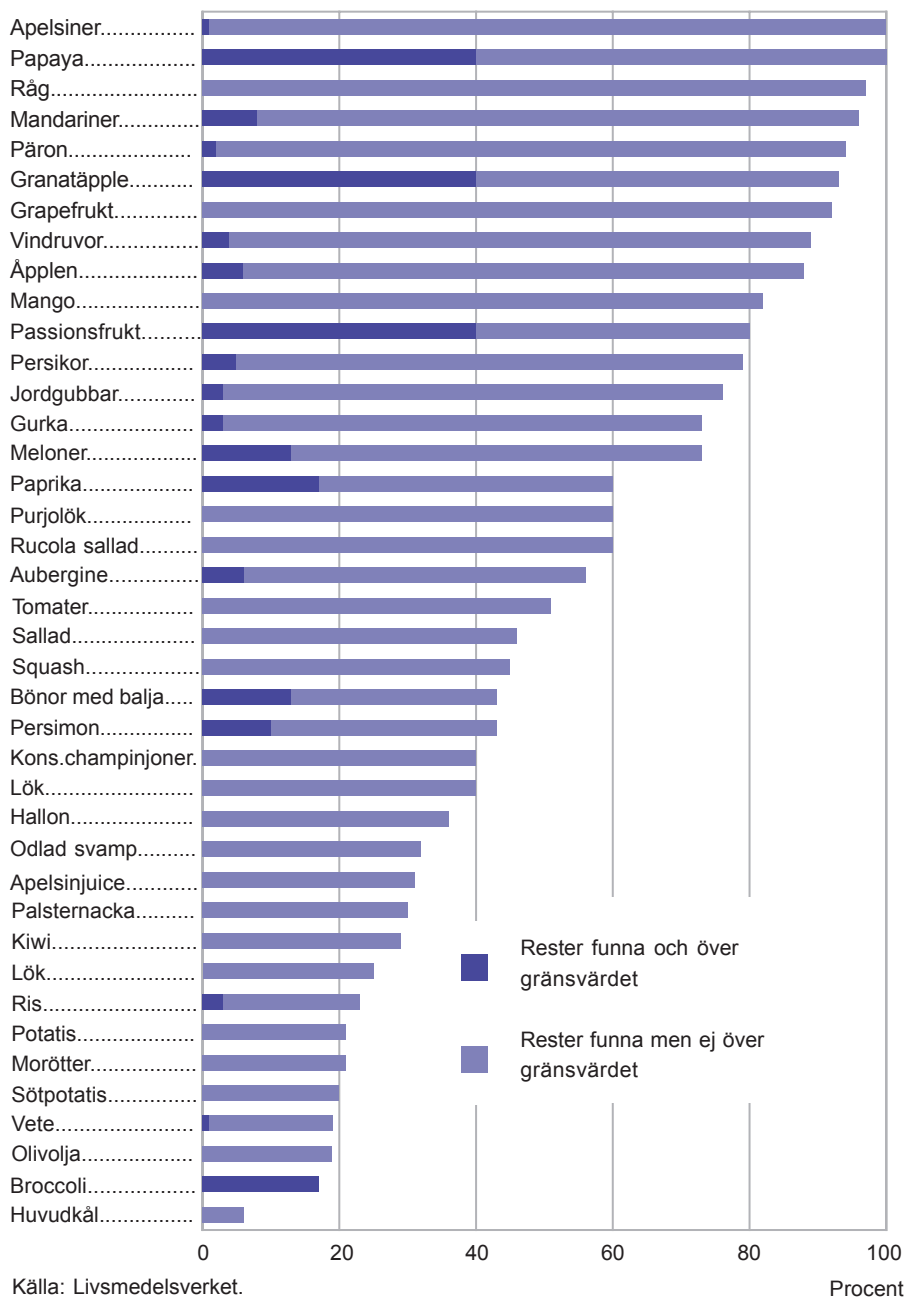
1) Anmärkningar för gruppen Mikrobiologiska estetiska/tekniska se tabell 18.1.

Källa: Livsmedelsverket.

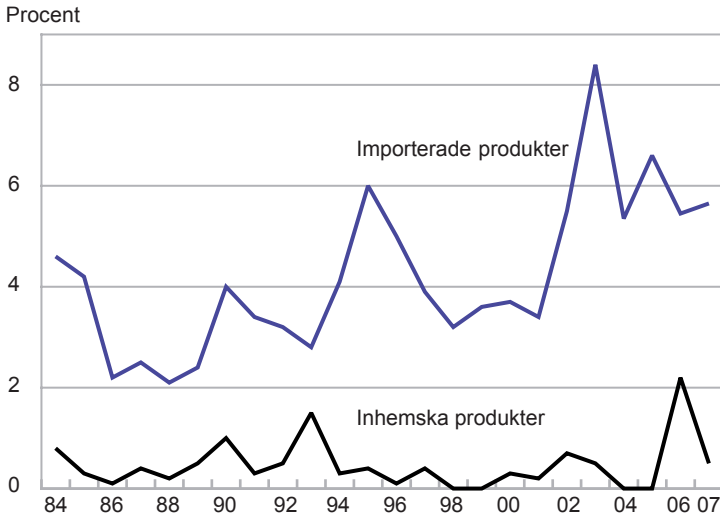
Figur 18C**Andel prov med förekomst av bekämpningsmedelsrester i färsk eller frossen frukt och grönsaker, vegetabiliska konserver samt spannmål och spannmålsprodukter 2007, procent**

Percentage of samples with pesticide residues in fresh or frozen fruit and vegetables, canned vegetables and cereals

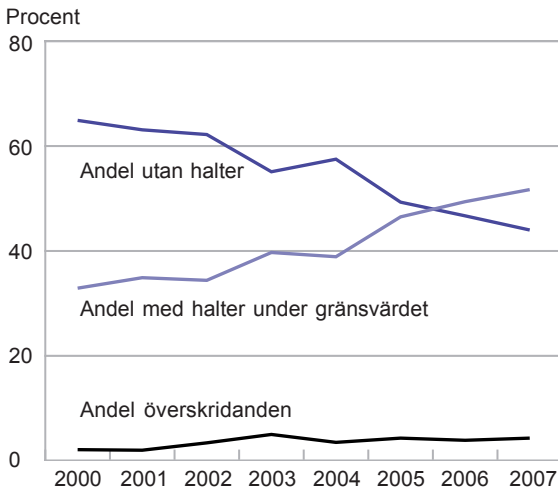

Källa: Livsmedelsverket.

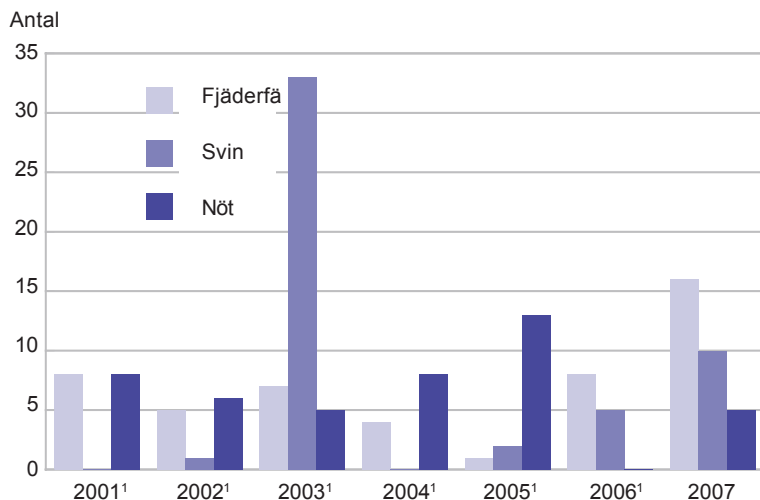
Procent

Figur 18D**Andel överskridanden av gränsvärdena för tillåtna bekämpningsmedelsrester i färska frukter och grönsaker 1984–2007. Inhemska respektive importerade produkter, procent***Percentage of exceeded limit values for residues of pesticides in fresh fruit and vegetables. Domestic and imported products respectively*

Källa: Livsmedelsverket.

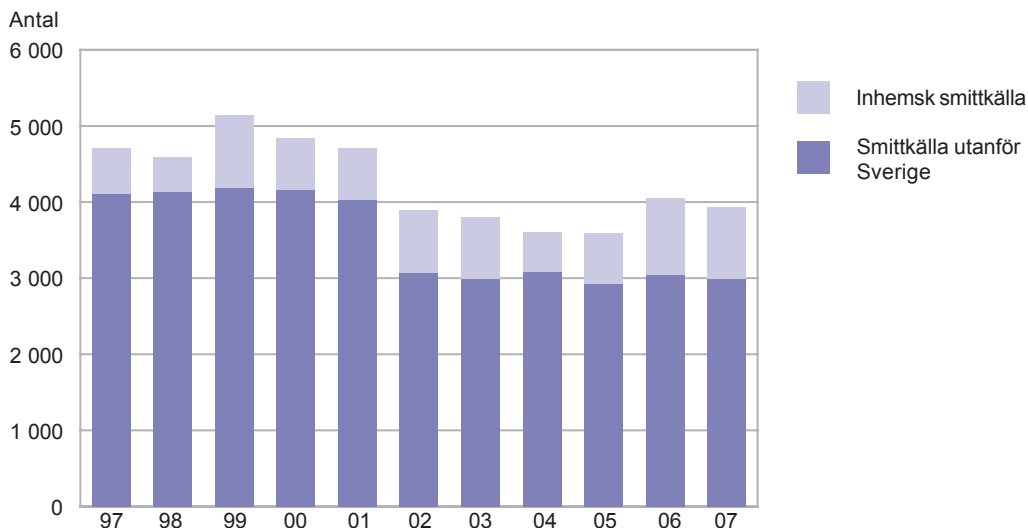
Figur 18E**Fördelning av prov med eller utan halter av bekämpningsmedelsrester i stickprovskontrollen 2000–2007, procent***Distribution of samples with or without residues of pesticides (The Swedish Monitoring of Pesticides Residues in Food of Plant origin)*

Källa: Livsmedelsverket.

Figur 18F**Antal besättningar av olika djurslag som infekterats av *Salmonella* 2001–2007***Number of herds of different kind of animals infected by Salmonella*

1) Reviderade siffror.

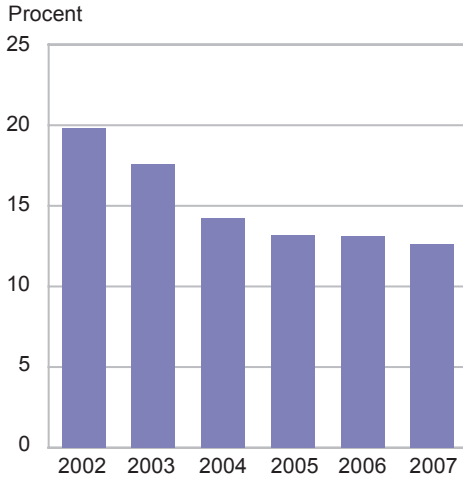
Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18G**Antal rapporterade fall av human *Salmonella*-infektion i Sverige 1997–2007***Number of reported cases of human infections of Salmonella in Sweden*

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18H
Andel positiva prov för
***Campylobacter* tagna på kyckling-**
gårdar 2002–2007, procent

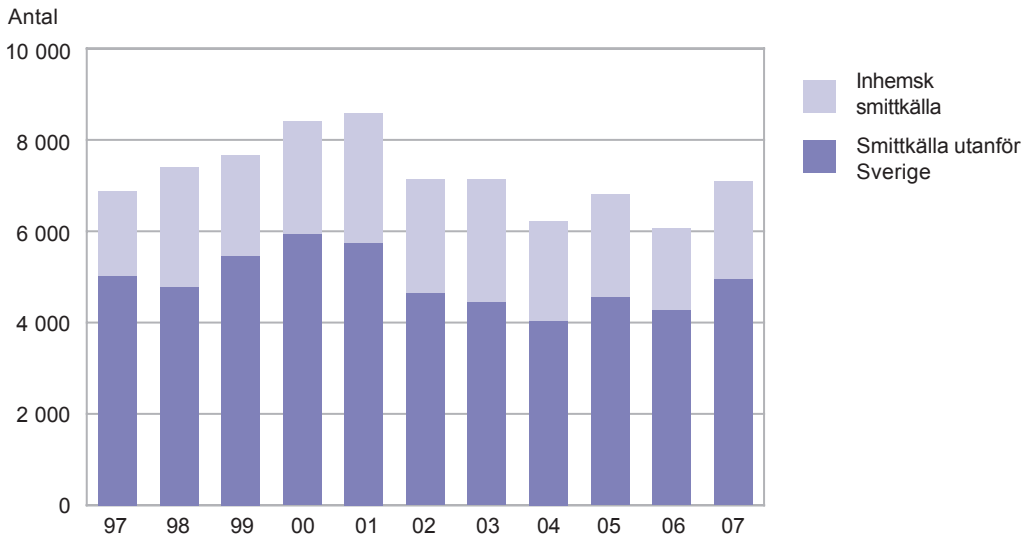
Frequency of positive samples of
Campylobacter from chickenfarms

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Figur 18I
Antal rapporterade fall av human *Campylobacter*-infektioner i Sverige
1997–2007

Number of reported cases of human infection caused by Campylobacter in Sweden

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.1**Antal dricksvattenanläggningar med anmärkning uppdelat på typ av anmärkning 2007***Number of drinking-water structure with remarks distributed by type of remark*

Typ av anmärkning	Konsumenter per anläggning									
	<50		50–499		500–5000		>5000		Totalt	
	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent	Antal anläggningar	Procent
Mikrobiologisk (hälsomässig)	49	2,8	65	5,9	27	5,0	14	5,6	155	4,3
Mikrobiologisk (estetisk, teknisk)	3	0,2	4	0,4	2	0,4	1	0,4	10	0,3
Kemisk (hälsomässig)	38	2,2	26	2,4	9	1,7	4	1,6	77	2,1
Kemisk (estetisk, teknisk)	41	2,4	67	6,1	44	8,2	15	6,0	167	4,6
Antal anläggningar med anmärkning ¹	109	6,3	129	11,8	69	12,8	27	10,9	337	9,3
Antal anläggningar, totalt	1 728		1 096		539		248		3 611	

1) Samtliga anläggningar som haft anmärkning, en del anläggningar har haft flera anmärkningar.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.2**Resultat av det svenska kontrollprogrammet för pesticidrester i livsmedel av vegetabiliskt ursprung 2000–2007***Results from the Swedish Monitoring of Pesticide Residues in Food of Plant Origin*

	2000	2003	2004	2005	2006	2007
Antal prov	3 301	2 352	2 280	2 096	1 511	1 525
Inhemskt producerade produkter	1 100	727	635	561	390	432
Importerade produkter	2 201	1 625	1 645	1 535	1 121	1 092
Prov utan halter	2 145	1 298	1 313	1 033	706	671
Prov med halter	1 087	936	887	974	746	789
Prov med halter >MRL ¹	69	118	80	89	59	65
Inhemskt producerade produkter	2	2	0	1	5	1
Importerade produkter	67	116	80	88	54	64

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.3**Antal prov uppdelat på förekomsten av resthalter av pesticider i frukter, grönsaker, spannmål och spannmålsprodukter från olika odlingsformer 2007***Number of samples with or without residues of pesticides in fruits, vegetables, cereals and cereal products distributed by type of farming*

Produktionstyp	Antal prov	Inga halter	Halter<MRL ¹	Halter>MRL ¹
Ekologisk				
Inhemskt producerade produkter	10	10	–	–
Importerade produkter	16	15	1	–
Integrerad				
Inhemskt producerade produkter	90	54	35	1
Importerade produkter	1	1	–	–
Konventionell				
Inhemskt producerade produkter	332	258	74	–
Importerade produkter	1 075	332	679	64

1) MRL=Maximum Residue Limit.

Källa: Livsmedelsverket.

Tabell 18.4

Resultat av det svenska kontrollprogrammet för *Salmonella* efter provtagning i olika led i livsmedelsproduktionen under åren 2000–2007

Results for Salmonella in the Swedish Reporting and Monitoring system in different parts of the foodstuff production

	Antal prov (Antal positiva prov)					
	2000	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Foder</i>						
Kvarnar och blandningar (HCCP)	8 336 (59)	9 548 (78)	8 456 (21)	8 409 (25)	8 679 (40)	8 944 (51)
Animaliskt ursprung (inkl. miljöprover)	9 004 (140)	3 477 (40)	3 521 (41)	1 939 (1)	3 085 ¹ (13)	2 784 ¹ (6)
Vegetabiliskt ursprung (inkl. miljöprover)	1 843 (44)	2 508 (133)	2 656 (59)	3 052 (67)	4 827 (88)	5 564 (34)
<i>Provtagning på slakteri</i>						
Nöt (slaktkroppar)	6 811 (5)	6 461 (3)	6 945 (0)	6 594 (3)	7 028 (3)	3 782 (2)
Svin (slaktkroppar)	13 439 (13,6)	12 485 (3)	11 913 (0)	11 511 (11)	11 865 (10)	6 239 (5)
Fjäderfä (halsskinn)	3 882 (0)	4 209 (0)	3 730 (2)	3 506 (0)	3 369 (4)	3 907 (1)
<i>Provtagning på styckningsanläggning</i>						
Nöt och svin	4 454 (0)	4 411 (0)	4 474 (0)	4 119 (0)	3 898 (1)	3 571 (0)
Fjäderfä	1 074 (0)	1 130 (0)	1 025 (0)	1 014 (0)	1 047 (0)	1 334 (0)
<i>Rapportering från kommuner</i>						
Nöt och fläsk	2 834 (1)	2 099 (7)	2 386 (0)	1 820 (5)	771 (0)	1 238 (0)
Fjäderfä	374 (1)	312 (2)	286 (4)	196 (8)	74 (0)	40 (0)
Övriga djurslag	28 (0)	36 (0)	26 (0)	–	–	–
Ägg	50 (0)	37 (0)	–	34 (0)	28 (0)	13 (0)
Ost och mejeriprodukter	298 (0)	309 (0)	239 (0)	63 (3)	–	31 (0)
Fisk och skaldjursprodukter	688 (0)	569 (0)	515 (2)	379 (0)	168 (1)	140 (0)
Frukt och grönsaker	655 (0)	642 (1)	1 022 (2)	619 (7)	256 (1)	342 (8)
Glass och efterrätter	868 (0)	917 (0)	1 083 (0)	596 (0)	–	–
Preparerad mat, övrigt	3 744 (1)	5 246 (7)	4 454 (3)	4 008 (0)	1 774 (1)	–
<i>Summa butik</i>	9 539 (3)	10 167 (17)	10 011 (11)	7 715 (26)	3 071 ² (3)	1 804 ³ (8)

1) Benmjöl och grevar.

2) Exklusive "Övriga djurslag", "Ost och mejeriprodukter" och "Glass och efterrätter".

3) Exklusive "Övriga djurslag", "Glass och efterrätter" och "Preparerad mat, övrigt".

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Tabell 18.5
Resultat från provtagning och analys efter *Campylobacter* 2000–2007
Results from sampling and analysis of Campylobacter

	Antal prov (Antal positiva prov)					
	2000	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Provtagning på gård</i>						
Fjäderfä	4 222 (682) ¹	3 842 (760)	3 019 (429)	2 974 (393)	2 486 (328)	2 603 (329)
<i>Provtagning i butik</i>						
Nöt	1 543 (0)	39 (0)	– –	– –	55 ² ..	– –
Fjäderfä	858 (80)	466 (57)	55 (15)	57 (1)	23 ..	14 (1)
Preparerad mat	39 (0)	52 (0)	271 (0)	271 (0)	157 ..	24 (1)
Övrigt	328 (0)	40 (0)	209 (2)	209 (2)	19 ..	20 (0)

1) Ej jämförbar med 2003 års värden eller senare p.g.a. förändrad provtagning.

2) Inklusivt fläsk.

Källa: Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

19 Priser på livsmedel

Kapitel 19 innehåller information om

- *Detaljhandelspriser för vissa livsmedel*
- *Konsumentprisindex för livsmedel*
- *Jordbrukets prisindex*

Sammanfattning

Detaljhandelspriser

I **tabell 19.1** visas genomsnittliga priser för ett antal olika livsmedelsprodukter. Redovisningen har som syfte att visa den allmänna prisnivån för dessa produkter under senare år.

Urvalet av prisnoteringsställen förnyas årligen, vilket inverkar på jämförbarheten av genomsnittliga priser mellan olika år. Den prisstatistik som SCB publicerar avser huvudsakligen indextal. Vid indexberäkningarna elimineras effekterna av urvalsbyten. Index – och inte priser – bör därför användas vid studier av prisutvecklingen (se nedan).

Konsumentprisindex

Enligt **tabell 19.2** har livsmedelspriserna sedan 1980 ökat med 173 %, medan den allmänna prisnivån (totalindex) stigit med 201 % under samma period. Prisutvecklingen för livsmedel har under senare år varit långsammare än utvecklingen av den allmänna prisnivån. Däremot noteras en förändring mellan 2007 och 2008 där livsmedelspriserna ökat mer.

I **figur 19A** visas utvecklingen mellan 1980 och 2008 för några livsmedelsgrupper. Fram till början av 1990-talet var prisutvecklingen för livsmedel snabbare än utvecklingen av den allmänna prisnivån. Detta byttes mot en långsammare utveckling fram till det senaste året då prisnivån för livsmedel åter accelererat.

Justeringar av momsatsen för livsmedel under 1990-talet har bidragit till den långsammare utvecklingen av livsmedelspriserna:

- Den 1 januari 1992 sänktes momsen på livsmedel från 25 till 18 %, vilket motsvarade en prissänkning med 5,6 %. Den höjdes till 21 % den 1 januari 1993, vilket motsvarade en prishöjning med 2,5 %.

- Den 1 januari 1996 sänktes momsen på livsmedel från 21 till 12 %, vilket motsvarar en prissänkning med 7,4 %.

Jämfört med 1980 har prisutvecklingen på livsmedel varit långsammare än genomsnittet för kaffe, te och kakao, för alkoholfria drycker och grönsaker, för mineralvatten, läskedrycker, juicer, för oljor och fetter, kött samt frukt. Till de varugrupper där priserna har ökat snabbare än priserna generellt hör bl.a. fisk samt sötsaker och glass (**tabell 19.2**).

Den allra snabbaste prisutvecklingen kan noteras för restaurangpriserna som ökat med 333 % sedan basåret 1980. Till denna höjning bidrar momsbeläggningen av serveringstjänster med 21 % den 1 januari 1993 och höjningen av restaurangmomsen till 25 % den 1 januari 1995.

Jordbrukets prisindex

Utvecklingen av jordbrukets olika prisindex redovisas utförligt i kapitel 10. I **tabell 19.3** lämnas ett sammandrag av utvecklingen för några av de olika indexserierna. Kostnaderna

för att ta fram produkter (PM-index) inom jordbruket har stigit med 46,3 % sedan basåret 2000. Avräkningspriserna (A-index) har under samma period ökat med 24,7 %. Konsumentpriserna för sådana jordbruksprodukter som odlas i Sverige, jordbruksreglerade livsmedel, har ökat 17,7 % sedan basåret 2000 (KPI-J inkl. moms). Index för ”ej jordbruksreglerade livsmedel inklusive moms” har under samma period stigit med 13,7 %. Konsumentprisindex totalt (KPI) steg under samma tidsperiod med 15,2 % och om jordbruksreglerade grödor inte tas med (KPI exkl. jordbruksreglerade livsmedel) blir ökningen av index istället 15,0 %.

Om statistiken

Detaljhandelspriser

Den statistik som publiceras om genomsnittliga livsmedelspriser i konsumentledet baseras på det underlag som samlas in för konsumentprisindex. Denna prisinsamling kan av praktiska skäl inte omfatta alla livsmedelsvaror som konsumeras. För de tre stora dagligvarublocken – ICA, KF och Axfood – dras slumpmässiga urval om vardera drygt 400 varuvarianter, exklusive vissa färskvaror. För färskvarorna färskt bröd, färsk fisk, färsk frukt och färska grönsaker insamlas priser på ett urval av s.k. representantvaror. Detta urval görs selektivt med målsättningen att erhålla bästa möjliga representativitet.

Prisuppgifter samlas in varje månad av SCB:s intervjuare vid besök i ett slumpmässigt urval av ca 45 butiker.

Konsumentprisindex

Konsumentprisindex (KPI) avser att mäta hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen. Indexberäkningarna skall avse den genomsnittliga prisutvecklingen för en konsumtion med över tiden lika standard. De priser som mäts är de som konsumenten faktiskt betalar och som påverkas av bl.a. ändringar i indirekta skatter (moms) och subventioner.

Förekommande s.k. extrapriser noteras i in-

dex, men däremot ej värdet av rabattkuponger och prestationsberoende rabatter. Selektivt lämnade rabatter, exempelvis mot uppvisande av medlemskort samt återbäring, beaktas inte.

Den relativa betydelsen av de i indexen ingående representantvarorna beaktas genom vägningstal. Dessa vägningstal visar hur stor värdemässig andel som olika varor och varugrupper representerar av den totala privata inhemska konsumtionen enligt SCB:s nationalräkenskaper. Beräkningarna baseras på ett butiksurval och ett urval av varor/varuvarianter med under året fasta vikter. Inför varje ny års-länk uppdateras dessa urval och vägningstal. Därigenom mäts prisutvecklingen hela tiden i butiker och på varor som är representativa för det aktuella konsumtionsmönstret. Den direkta effekten på hushållens kostnader för livsmedel av exempelvis under året etablerade lågprisalternativ påverkar dock inte index.

Konsumentprisindex är ett kedjeindex med årslänkar. Fram till och med 2004 gällde att varje årslänk beräknades med december föregående år som bas. Från och med 2005 har en ny indexkonstruktion införts i KPI som innebär att index kedjas från år till år istället för december–december. Beräkningarna är upplagda för att möjliggöra prisjämförelser såväl på kort som lång sikt.

Fr.o.m. år 2000 infördes en ny indelning av varuklasserna. Klassificeringen, COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose), är en internationell klassificering av hushållens privata konsumtion. Indexetal enligt COICOP finns framtagna bakåt till 1980.

Efter att KPI för en viss månad offentliggjorts, sker ett formellt fastställande av totalindextalet. Det omprövas därefter inte och gäller således i alla sammanhang där man i lagar, förordningar och avtal hänvisar till konsumentprisindex. Vid några tillfällen har det skett misstag vid upprättandet av beräkningsunderlaget, som inneburit att indexentalen gett en i någon mån missvisande bild av prisförändringen. I SCB:s publicering redovisas dels de oreviderade fastställda totalindexentalen och dels reviderade s.k. *skuggindexetal* för KPI totalt samt reviderade indexetal för produktgrupper, kon-

sistenta med skuggindextalen. I tabell 19.2 sker för KPI totalt enbart redovisning av skuggindextal.

Jordbrukets prisindex

Innan livsmedelsråvaran blivit en konsumtionsduglig produkt skall den passera de olika leden i livsmedelskedjan, där den undergår olika slag av prishöjande bearbetningar och förändringar. Härtill kommer kostnaden för distributionen av varan. Det pris som primärproducenten får ut för sin produkt är alltså betydligt lägre än priset för den slutlige konsumenten.

På jordbruksområdet administrerar Jordbruksverket ett indexsystem med syfte att möjliggöra jämförelser mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Även indextal avseende prisutvecklingen på jordbrukets produktionsmedel ingår i systemet. Beräkningarna har fr.o.m. 2004 år 2000 som basår (tidigare 1995). Indextalen beräknas per månad. Indexsystemet beskrivs utförligt i kapitel 10.

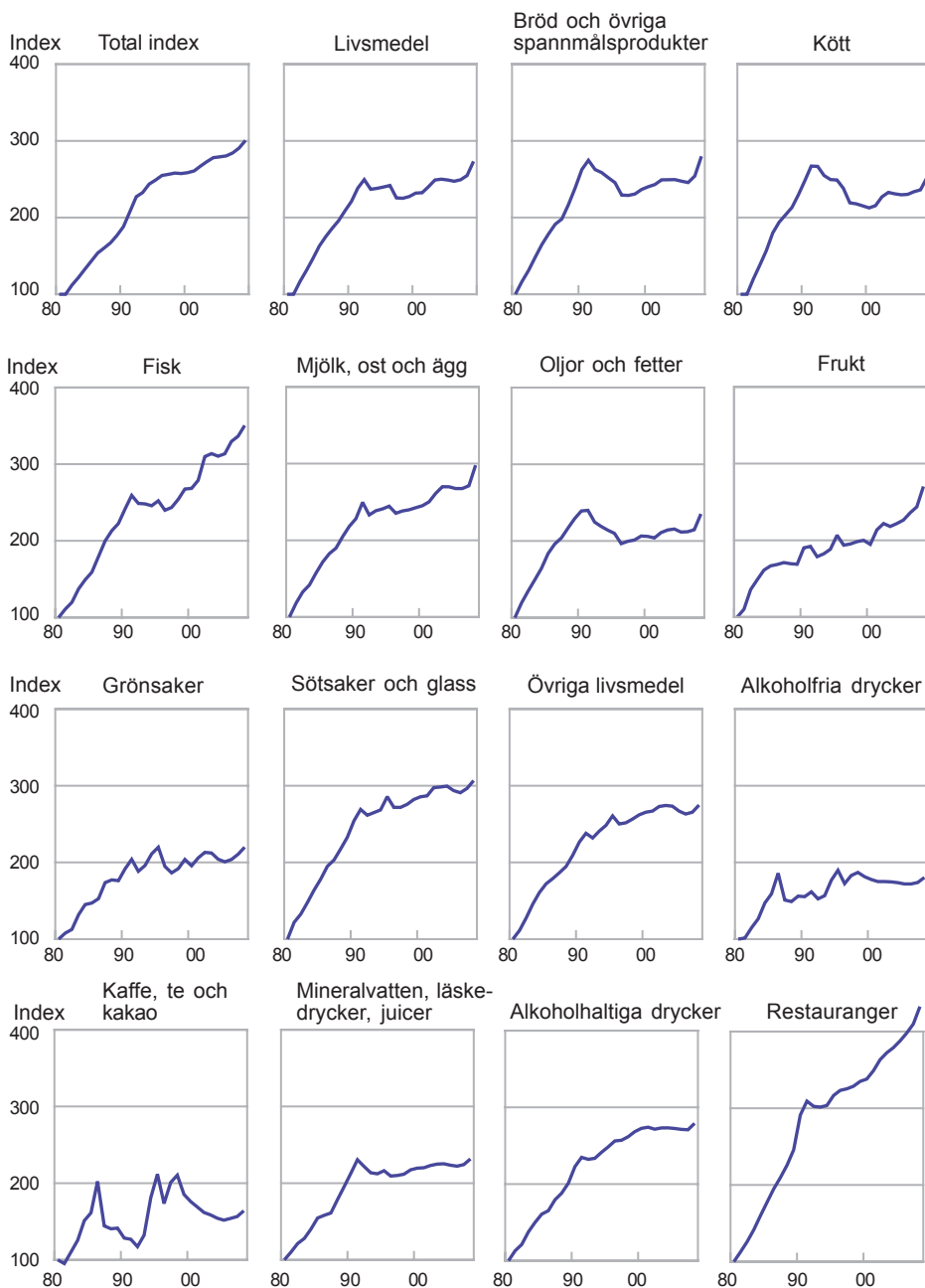
Annan publicering

Konsumentprisindex redovisas månatligen och publiceras av SCB i Statistiska meddelanden i serie PR 14, "Konsumentprisindex". Publicering sker också i databas som kan nås från SCB:s webbplats www.scb.se.

I serie JO 46 publiceras "Prisindex på livsmedelsområdet, årsstatistik". Fr.o.m. 2002 publiceras månadsstatistik i Statistiska meddelanden serie JO 49 "Prisindex och priser inom livsmedelsområdet". Fram t.o.m. 2001 publicerades indexberäkningar i publikationsserien "Priser, prisindex, produktion och utrikeshandel inom livsmedelsområdet – Månadsstatistik". Publicering sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under rubriken Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se.

Uppgifter om priser och prisindex publiceras också i Jordbruksverkets statistikdatabas i anslutning till Jordbruksverkets webbplats.

Diagram 19A
Konsumentprisindex 1980–2008 (1980 = 100)
 Consumer Price Index

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.1

Konsumentpriser för vissa livsmedel. Årsmedelpriser, kr

Average yearly retail prices for selected foods

	Kvantitet	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vetemjöl	2 kg	9,30	9,60	9,90	9,50	9,40	9,10	11,60
Knäckebröd	400 g	13,40	15,10	14,90	15,40	15,10	14,20 ¹	9,30 ²
Vetelängd	350 g	17,40	18,30	..	19,60	19,90	21,00	23,10
Nötkött, stek	1 kg	77,20	82,80	80,00	82,10	84,00	86,70	96,60
Nötkött, högrev	1 kg	58,10	62,70	62,30	67,30	69,80	70,50	80,00
Köttfärs, enbart av nö	1 kg	43,90	52,40	50,60	54,10	57,50	61,60	66,50
Mellankalvstek	1 kg	118,90	132,00	109,90	111,80	122,30	..	..
Fläskkotlett	1 kg	56,60	56,00	53,70	55,50	57,70	60,60	70,20
Skinka, rökt, i skivor	1 kg	130,60	136,40	123,50	129,90	131,50	137,00	163,90
Blodpudding	1 kg	22,10	23,70	22,70	21,00	20,20	20,10	20,90
Falukorv	1 kg	40,60	38,90	33,40	32,50	29,90	39,50	40,60
Kyckling, djupfryst	1 kg	24,50	23,40	22,10	22,40	22,70	65,40 ³	25,20 ⁴
Sill/strömming, färsk	1 kg	33,60	39,90	41,60	44,10	44,10	48,80	55,00
Torskfilé, färsk	1 kg	89,60	119,30	109,00	114,50	117,00	136,50	153,70
Torskfilé, djupfryst	400 g	33,90	35,30	33,20	28,30	29,20	36,40	38,30
Mjök, 3 % fetthalt	1 l	6,40	7,30	7,20	7,20	7,20	7,40	7,90
Filmjök	1 l	7,60	8,60	8,50	8,50	8,50	9,20	10,90
Ägg, lösvikt	1 kg	18,80	21,70	23,10	21,50	21,40	23,70 ⁵	26,60 ⁵
Ost, herrgårds-	1 kg	62,60	67,70	66,40	66,40	65,50	66,80	79,50
Smör	500 g	21,70	22,70	22,80	22,50	21,90	..	..
Hushållsmargarin	500 g	11,80	12,60	12,60	11,90	10,20	12,80	13,70
Potatis	2 kg	14,20	17,00	17,10	15,60	16,60	19,90	22,40
Morötter, tvättade	500 g	5,60	6,70	6,50	6,50	6,30	6,60	7,00
Lök, gul	1 kg	5,80	8,00	8,50	7,80	8,30	11,50	8,40
Tomater	1 kg	22,10	25,70	21,70	24,00	23,30	26,30	24,10
Gurka	1 kg	20,60	22,00	19,00	21,00	22,50	21,50	21,00
Salladskål	1 kg	12,30	17,80	16,80	18,20	21,60	22,80	21,70
Apelsiner	1 kg	10,70	13,80	14,40	13,80	14,80	15,50	16,80
Päron	1 kg	13,70	16,30	16,80	16,00	17,90	18,00	22,90
Kaffe	500 g	30,50	26,20	25,00	24,60	25,60	26,20	27,10
Strösocker	1 kg	9,45	10,10	10,05	9,85	9,85	9,85	9,90
Läskedryck	1/3 l	3,50	3,50	3,40	3,30	3,20	10,10 ⁶	5,40 ⁷
Renat brännvin	1/1 but.	201,70	204,00	205,00	205,00	200,10	195,00	199,00
Öl, klass II, 3,5 %	1/2 l	9,80	10,40	10,50	10,30	9,50	11,10	10,10

1) 470 g.

2) Avser 200 g.

3) Kycklingfilé.

4) Avser djupfryst hel.

5) Medelstora frigående 15-pack.

6) Returflaska 50 cl.

7) Returflaska 33 cl.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2**Konsumentprisindex (KPI)¹, vissa livsmedelsvarugrupper enligt COICOP, skuggindex² (1980=100)***Consumer Price Index, different groups of food products according to COICOP, shadow index numbers*

	Total- index	Varav								
		Livs- medel	Varav							
			Bröd och övriga spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost och ägg	Oljor och fetter	Frukt	Grön- saker	Söt- saker och glass
2008	300,50	273,16	279,80	252,13	350,41	297,88	235,30	270,23	219,81	306,61
2007	290,51	254,66	254,06	236,08	336,42	271,10	214,62	243,60	210,59	296,43
2006	284,22	249,34	245,60	233,69	329,47	267,49	212,00	235,77	203,65	290,83
2005	280,41	247,27	247,38	230,16	313,48	267,51	211,62	226,43	200,67	293,61
2004	279,14	248,89	249,54	229,61	310,39	269,83	215,63	221,83	204,22	299,38
2003	278,11	249,96	249,30	230,90	313,68	269,91	214,30	218,02	212,18	298,32
2002	272,85	248,99	249,16	232,81	309,82	261,08	210,93	221,90	213,07	297,52
2001	267,09	240,16	243,04	227,01	278,85	250,11	204,05	213,69	205,76	286,80
2000	260,81	232,36	240,13	215,45	268,37	245,10	205,91	194,67	195,52	285,54
1999	258,49	231,80	236,64	212,59	267,56	242,55	206,42	200,03	203,84	282,01
1998	257,30	227,37	230,67	215,20	254,22	239,80	201,34	198,16	191,80	275,66
1997	257,99	225,13	228,76	217,80	243,52	238,21	199,57	195,15	186,26	271,70
1996	256,30	225,60	229,23	219,15	239,92	235,22	196,54	193,56	194,68	271,67
1995	254,94	241,83	245,47	238,19	252,22	244,41	209,90	206,64	219,80	285,84
1990	207,58	238,52	262,50	267,10	241,59	228,18	239,08	190,11	191,57	254,25
1985	153,75	174,97	178,74	193,95	159,15	171,72	183,63	166,73	147,05	178,34

1) KPI fastställs och publiceras med två decimaler från januari 2006. Decimalerna är osäkra.

2) Benämningen "skuggindex" indikerar att indextalen kan revideras i efterhand.

Källa: SCB, Konsumentprisindex.

Tabell 19.2 (forts.)

	Övriga livsmedel	Alkohol-fria drycker	Kaffe, te och kakao	Mineralvat-ten, läskedrycker, juicer	Alkohol-hal-tiga drycker	Varav Sprit-drycker	Vin	Öl	Res-tau-ranger
2008	274,75	180,30	164,00	231,59	279,07	291,01	288,72	255,54	432,63
2007	265,41	173,83	156,49	224,15	270,83	288,96	284,77	237,28	409,92
2006	263,04	171,89	153,97	222,15	271,26	290,06	284,77	237,96	397,87
2005	266,89	171,87	151,79	223,43	272,36	291,00	285,54	239,78	387,82
2004	273,27	173,64	154,39	225,33	273,33	291,40	283,61	245,07	379,05
2003	274,19	174,64	158,63	224,75	273,25	290,86	279,13	250,80	372,22
2002	272,86	175,04	161,85	223,12	271,45	290,10	276,88	248,94	363,30
2001	266,86	175,00	168,97	220,10	274,08	288,04	288,19	245,42	348,94
2000	265,40	177,75	176,01	219,57	272,70	284,44	290,11	242,29	338,06
1999	262,02	181,33	185,22	217,37	268,26	279,04	283,02	241,68	334,99
1998	256,51	186,91	210,42	211,73	261,73	273,89	271,12	239,67	328,66
1997	251,60	182,86	200,99	209,95	257,07	267,21	263,44	240,01	325,38
1996	250,11	172,32	173,45	209,29	256,24	260,62	259,94	248,00	323,33
1995	260,72	189,66	211,77	216,21	248,39	251,68	250,88	242,50	316,60
1990	226,50	155,30	128,42	212,81	222,81	216,96	217,51	236,00	291,19
1985	172,11	158,93	161,27	154,45	160,85	159,23	164,18	157,51	177,47

Tabell 19.3
Prisindex inom livsmedelsområdet (2000=100)

Price index numbers in the food sector

		2000	2005	2006	2007	2008
Produktionsmedelsprisindex	PM-index	100,0	115,6	119,0	127,5	146,3
Avräkningsprisindex	A-index	100,0	97,6	101,5	115,3	124,7
Producentprisindex för livsmedels- industrin, jordbruksreglerade livsmedel	PPI-J	100,0	109,4	110,2	114,8	128,3
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms	KPI-J inkl. moms	100,0	105,5	106,0	107,6	117,7
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel, exkl. moms	KPI-J exkl. moms	100,0	105,5	106,0	107,6	117,7
Konsumentprisindex för ej jordbruksreglerade livsmedel, inkl. moms		100,0	105,3	106,5	108,6	113,7
Konsumentprisindex för livsmedel, inkl. moms		100,0	105,4	106,2	108,3	115,8
Konsumentprisindex totalt, exkl jordbruks- reglerade livsmedel		100,0	107,7	109,2	111,7	115,0
Konsumentprisindex totalt	KPI	100,0	107,5	109,0	111,4	115,2

Källa: Jordbruksverket.

20 Internationella uppgifter om livsmedel

I kapitel 20 redovisas konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel samt uppgifter från Eurostats paritetstalsberäkningar. Dessa möjliggör jämförelser mellan länder vad avser konsumtionsvolym, prisnivåer, prisutveckling m.m. Dessutom redovisas uppgifter om mervärdesskatter i olika länder.

Sammanfattning

Konsumtion

I **tabell 20.1** redovisas konsumtionen per person samt självförsörjningsgraden för vissa livsmedel. Det framgår att skillnaderna mellan länderna är stor. Finland, Irland, Sverige och Storbritannien har den högsta förbrukningen av konsumtionsmjölk och Italien, Grekland och Tyskland den lägsta. I fråga om gräddor har Portugal, Grekland, Italien, Nederländerna och Spanien den lägsta konsumtionen. Den största konsumtionen har Sverige och Danmark. Smörkonsumtionen är lägst i Grekland, Spanien, Danmark och Portugal medan Frankrike har den högsta konsumtionen följt av Finland, Tyskland och Nederländerna. Grekland, Frankrike och Danmark ligger högst vad avser ostkonsumtionen. Storbritannien och Finland har lägre total köttkonsumtion än övriga medlemsländer.

Flera länder är för alla eller de flesta av de redovisade livsmedlen mer än självförsörjande. De högsta siffrorna för självförsörjningsgrad redovisas av Irland för smör (1 057 %) och ost (350 %) samt av Danmark för griskött (730 %) och ost (247 %). De lägsta siffrorna redovisas av Grekland för nötkött (28 %) och smör (30 %).

Priser och prisutveckling på livsmedel är en fråga av hög rang i den livsmedelspolitiska debatten i olika länder. I **tabell 20.2** visas livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen i olika länder inom EU och en del andra länder år 2006. Tabellen visar att länder som t.ex. Litauen, Polen och Lettland har betydligt högre livsmedelandelar än övriga EU-länder. För Irland, Storbritannien och

Luxemburg var livsmedelsutgifternas andel av den samlade privata konsumtionen lägst inom EU. För Sverige redovisas 12,1 % av den individuella privata konsumtionen bestående av livsmedelskonsumtion, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet, 12,5 %.

Irland, Bulgarien och Ungern har – i kvantitativa termer – den lägsta konsumtionen av livsmedel inom EU räknat per invånare.

Grekland, Cypern, Luxemburg och Frankrike har den högsta konsumtionsutgiften per invånare. Sverige har 6 % lägre konsumtionen av livsmedel per invånare än genomsnittet för EU (**tabell 20.3 och figur 20A**).

Prisnivåer

Livsmedelspriserna 2007 var 18 % högre i Sverige än inom EU. Sverige hade genomgående högre priser än EU. Största skillnaderna mellan de svenska priserna och EU:s var för alkoholhaltiga drycker, 39 %. Av de nordiska länderna var det lägst priser i Danmark och Sverige (**tabell 20.4**).

Prisnivån för total privatkonsumtion i Sverige var 2007 28 % högre än genomsnittet för OECD-länderna. Prisskillnaden var betydligt större tidigare. Exempelvis var skillnaden 42 % år 1990. I början av 2000-talet var skillnaden däremot under 10 % (**tabell 20.5**).

Prisutveckling

Mellan 2007 och 2008 har livsmedelspriserna i Sverige stigit med 7,1 %. Den långsammaste prisutvecklingen på livsmedel har inom EU Portugal och Frankrike haft, med 3,9 % respektive 5,2 %. I genomsnitt för EU har livsmedelspriserna stigit med 6,8 % sedan 2007. Bland de

redovisade länderna har Lettland och Bulgarien haft den kraftigaste ökningen av livsmedelspriserna, 22,4 % respektive 19,5 %.

Prisutvecklingen totalt enligt HIKP (harmoniserat index för konsumentpriser) har i Sverige varit långsammare än inom EU som helhet, med ökning på 3,5 % jämfört med 3,8 % för EU mellan 2007 och 2008 (**tabell 20.6 och figur 20B**).

Mervärdeskatter

Sverige har tillsammans med Danmark den högsta basskattesatsen för moms inom EU, 25 %. Sverige kommer dock först på tredje plats när det gäller livsmedelsmoms. Lägst basskattesats har Cypern, Luxemburg och Storbritannien med 15 %.

Många länder inom EU har högre moms på alkoholhaltiga drycker än på övriga livsmedel. Nästan genomgående ligger den på basskattesatsens nivå, dvs. för Sveriges del på 25 % (**tabell 20.7**).

Om statistiken

Allmänt

Paritetstal för köpkraft

För att jämföra den ekonomiska aktivitetsnivån i olika länder används vanligen något mått som baseras på bruttonationalprodukten per capita. Detta mått räknas sedan om till en gemensam valuta för att medge jämförelser. De kraftiga svängningarna i valutakurser under senare år har dock gjort att en direkt omräkning utifrån kurserna på olika valutor inte speglar faktiska förändringar i köpkraft och ekonomisk aktivitetsnivå inom enskilda länder.

I syfte att åstadkomma ett mer rättvisande mått på köpkraften i olika länder genomför bl.a. OECD och Eurostat beräkningar av paritetstal för köpkraft (Purchasing Power Parities, PPP). En köpkraftsparitet mellan två valutor definieras som kvoten mellan de belopp som i respektive land behövs för att köpa samma mängd varor och tjänster i de båda länderna. PPP kan beräknas för enskilda varor, varugrupper och större aggregat av poster, t.ex. BNP.

Två olika metoder

Köpkraftspariteterna redovisas genomgående enligt två olika grupperingar. Den ena är den som tillämpas i FN:s system för nationalräkenskaper (SNA, System of National Accounts). Den andra tillämpas i FN:s projekt för internationella jämförelser (ICP, International Comparison Project). Metoderna skiljer sig åt främst vad beträffar behandlingen av offentlig konsumtion. I ICP-klassifikationen har den offentliga sektorns utgifter för sådana tjänster som hushållen konsumerar individuellt dragits av från offentlig konsumtion och lagts till hushållens individuella konsumtion. I det följande sker redovisning både utifrån ICP- och SNA-klassifikationen. Den förra lämpar sig bäst vid jämförelser av hushållens totala förbrukning medan den senare skall användas då man vill jämföra vad hushållen köpt.

Köpkraftsparitetsundersökningar

Köpkraftsparitetsundersökningarnas kvalitet bestäms till stor del av de internationella specifikationerna och metodlösningarna. Av stor vikt är att uppnå och vidmakthålla en enhetlig tillämpning av de lösningar som valts. Undersökningarna anses i de här avseendena numera vara tämligen väl etablerade.

För volymindexberäkningarna anses den allvarligaste felkällan vara brister i jämförbarhet mellan nationalräkenskapernas klassificeringar i olika länder. För prisjämförelser är huvudproblemet att jämförbarheten påverkas av olikheter i varusortiment, t.ex. kvalitetsolikheter. Skillnader i de jämförda produkternas representativitet för konsumtionen i respektive land kan likaså verka snedvridande på resultaten. Vid jämförelser för små produktgrupper kan också urvalsfelen vara besvärande.

Sammanfattningsvis ger beräkningar av köpkraftspariteter möjligheter att jämföra olika länder i första hand vad avser konsumtion och prisnivåer.

Konsumtion

I **tabell 20.1** redovisas konsumtionen i kg per person av vissa animalieprodukter. Statistiken

baseras på varubalansberäkningar och är i princip ingen paritetstalsprodukt.

I **tabell 20.3** visas konsumtionsvolymen per invånare i olika länder där genomsnittet för EU-27 är jämförelsegrunden (EU27= 100). Eftersom jämförelsen baseras på reala värden där pris-skillnader mellan länder eliminerats uttrycker indextalen enbart skillnader i konsumerade kvantiteter. Avvikelserna från 100 anger hur mycket mindre eller större i procent som konsumtionen av en viss livsmedelsprodukt är i ett visst land jämfört med EU-27.

Prisnivåer

Prisnivåindex definieras som kvoten mellan paritetstalet och växelkursen. Relationen köpkraftsparitet /växelkurs ger uttryck för hur dyrt/billigt ett land är i förhållande till ett annat land.

Om t.ex. en chokladkaka i Norge kostar 10 norska kronor och motsvarande kaka i Sverige 15 svenska kronor blir köpkraftspariteten $15/10=1,5$. Om vi på ett växlingskontor får betala såg 130 svenska kronor för 100 norska kan växelpariteten uttryckas som $130/100=1,3$. Vi får alltså betala mer för chokladkakan i Sverige än vad som är motiverat med tanke på växelkursen. Prisnivåindex blir $1,5/1,3 * 100=115$, dvs. chokladkakan är 15 % dyrare i Sverige än i Norge.

I **tabell 20.4** anges med indextal hur mycket priserna på olika livsmedel avvek från EU-27:s i olika länder år 2007.

Som komplement till redovisningen av prisnivåerna i **tabell 20.4** visas i **tabell 20.5** prisnivåindex för olika länder inom OECD från 1990 till 2007.

Prisutveckling

Med 2005 som basår beräknas i Sverige, liksom i övriga europeiska länder, ett Harmoniserat Index för Konsumentpriser (HIKP). Detta index beräknas enligt gemensamma regler och är därför jämförbart mellan länder. Konsumentprisindex (KPI) beräknas och publiceras parallellt med HIKP. HIKP utgör målvariabel för Europeiska centralbankens (ECB:s) penningpolitik avseende euro-valutan. HIKP ligger även

till grund för utvärdering enligt det s.k. konvergenskravet på prisstabilitet vid inträde i den europeiska monetära unionen (EMU).

I **tabell 20.6** jämförs den allmänna konsumentprisutvecklingen och prisutvecklingen för livsmedel enligt HIKP för EU-länderna samt Norge och Island.

Annan publicering

Uppgifterna i tabell 20.1 är hämtade ifrån EU:s databaser, tema Agriculture and Fisheries. Eurostat redovisade varje år paritetstalsberäkningarna i en särskild rapport, senast i ”Purchasing power parities and related economic indicators – Results for 1998” Eurostat, 2000 Edition. Resultat för senare år har endast publicerats elektroniskt. Tabellerna 20.2–20.4 baseras därför på uppgifter hämtade från Eurostats databas.

Uppgifterna i tabell 20.4 kan även hämtas från SCB:s databas som är tillgänglig kostnadsfritt på SCB:s webbplats www.scb.se under Priser och konsumtion.

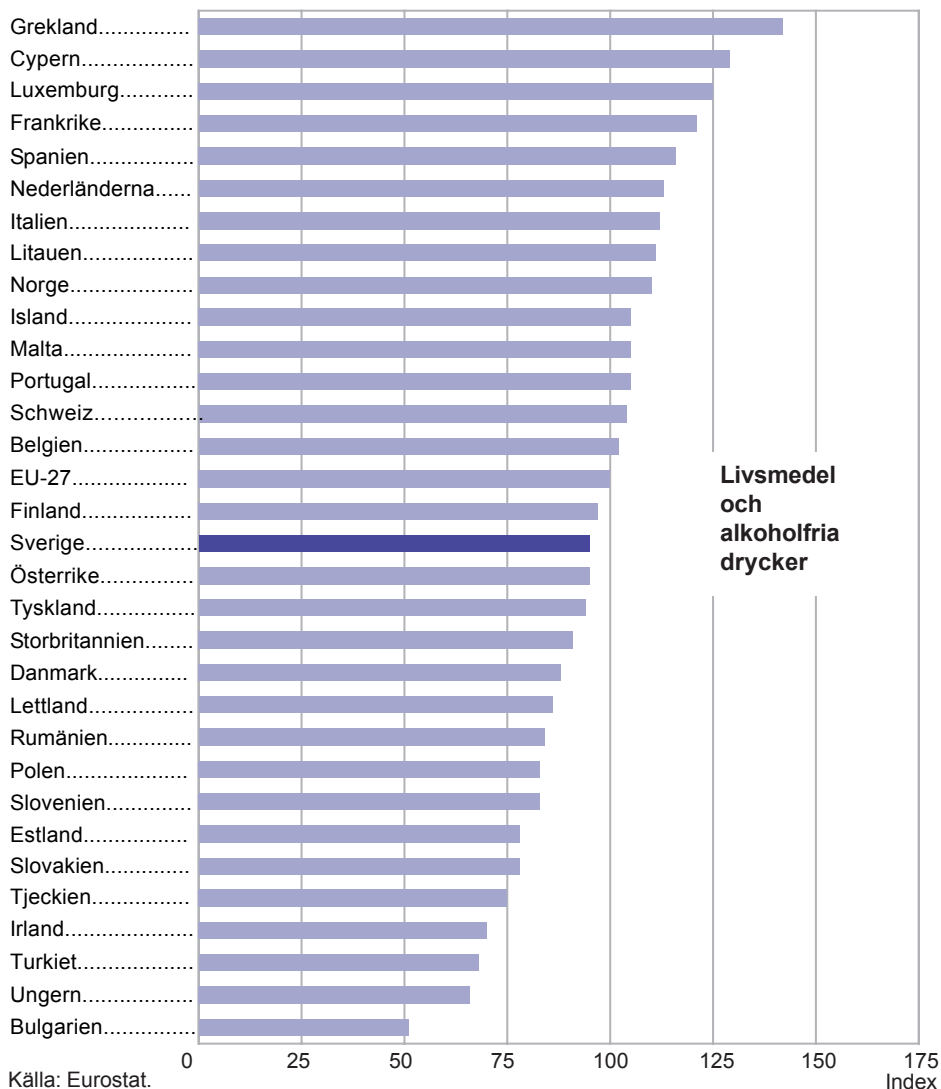
Uppgifterna i tabell 20.5 har hämtats via personligt meddelande från OECD.

Uppgifterna i tabell 20.6 hämtas från Eurostats databas.

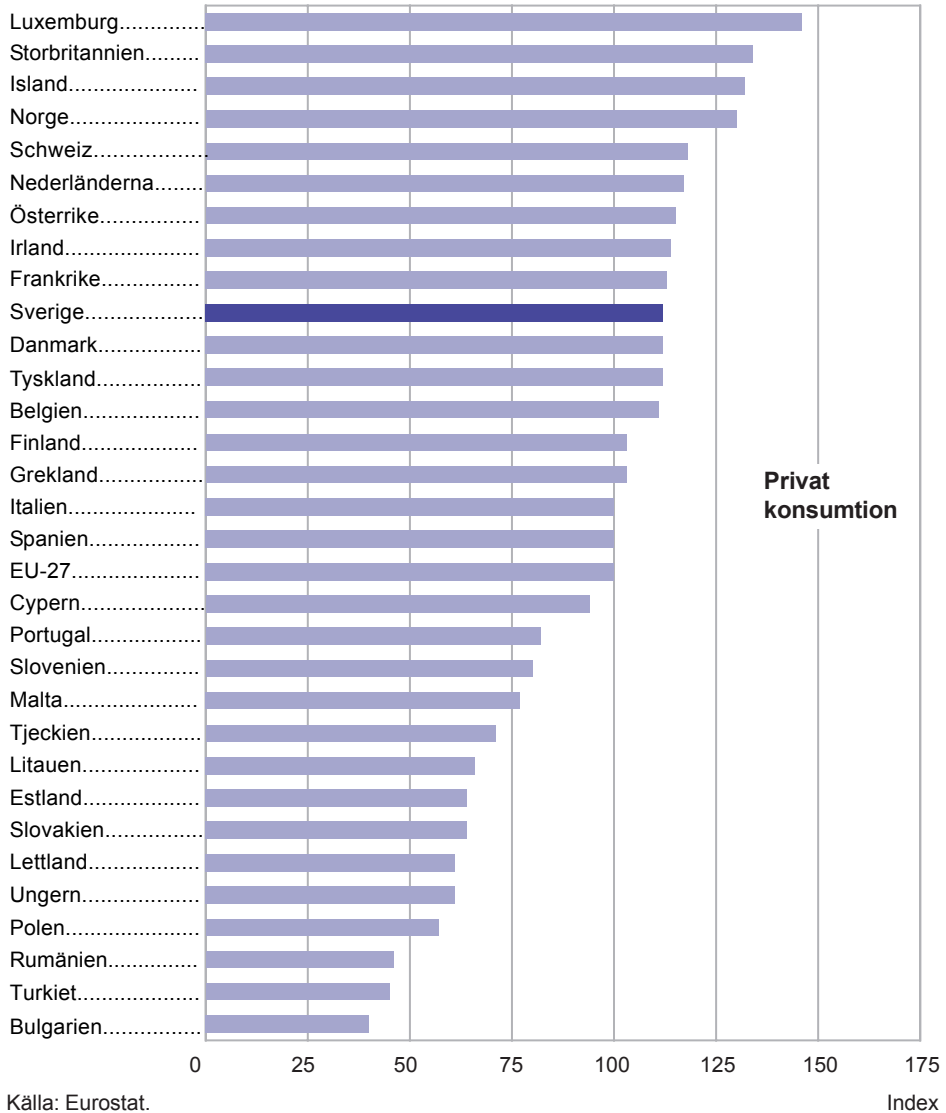
Uppgifter om mervärdesskatter i olika länder (tabell 20.7) redovisas varje år av EU-kommissionen i en särskild promemoria, senast i ”VAT-rates applied in the member states of the community. Situation at 1st January 2009”. Det påpekas att den är baserad på uppgifter som lämnats av medlemsländerna och att kommissionen inte kan garantera för riktigheten i uppgifterna.

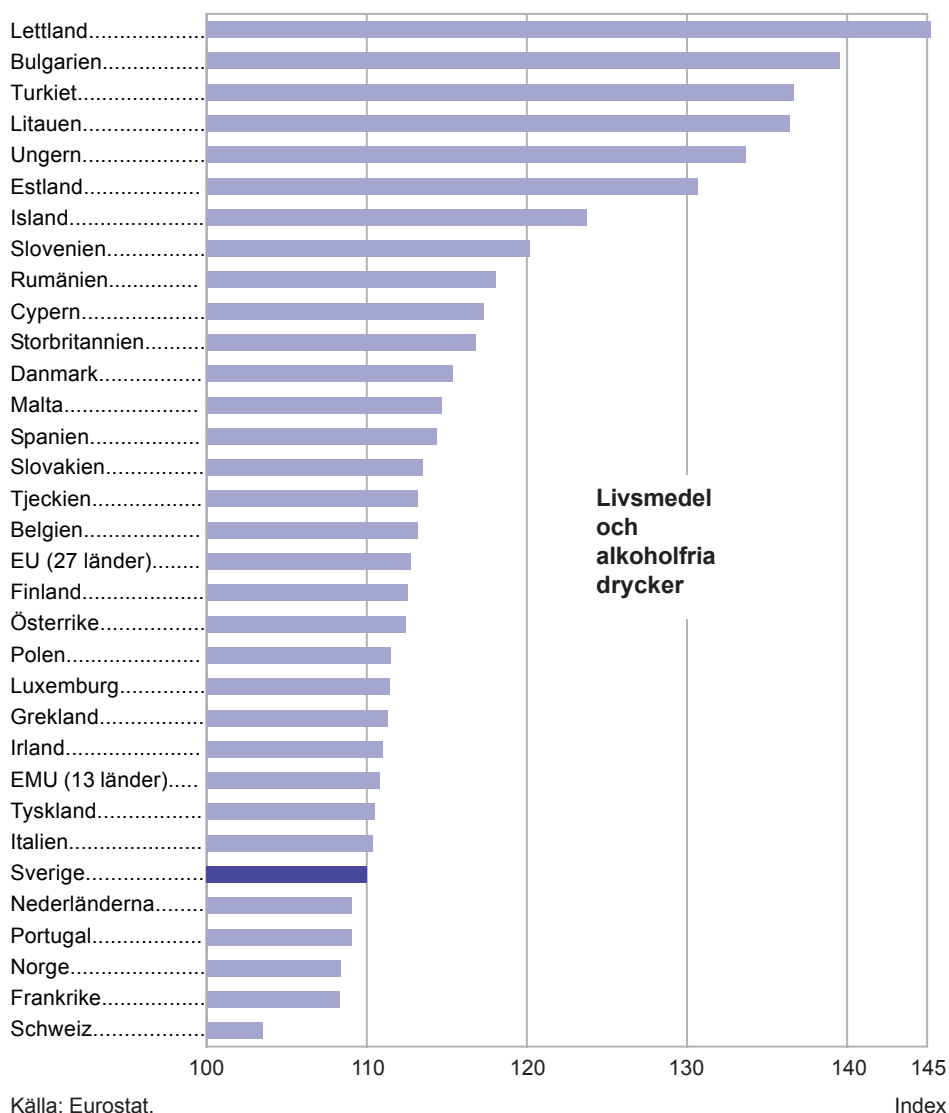
Figur 20A**Prisnivåindex¹ för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2007 för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)**

Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries (EU-27=100)

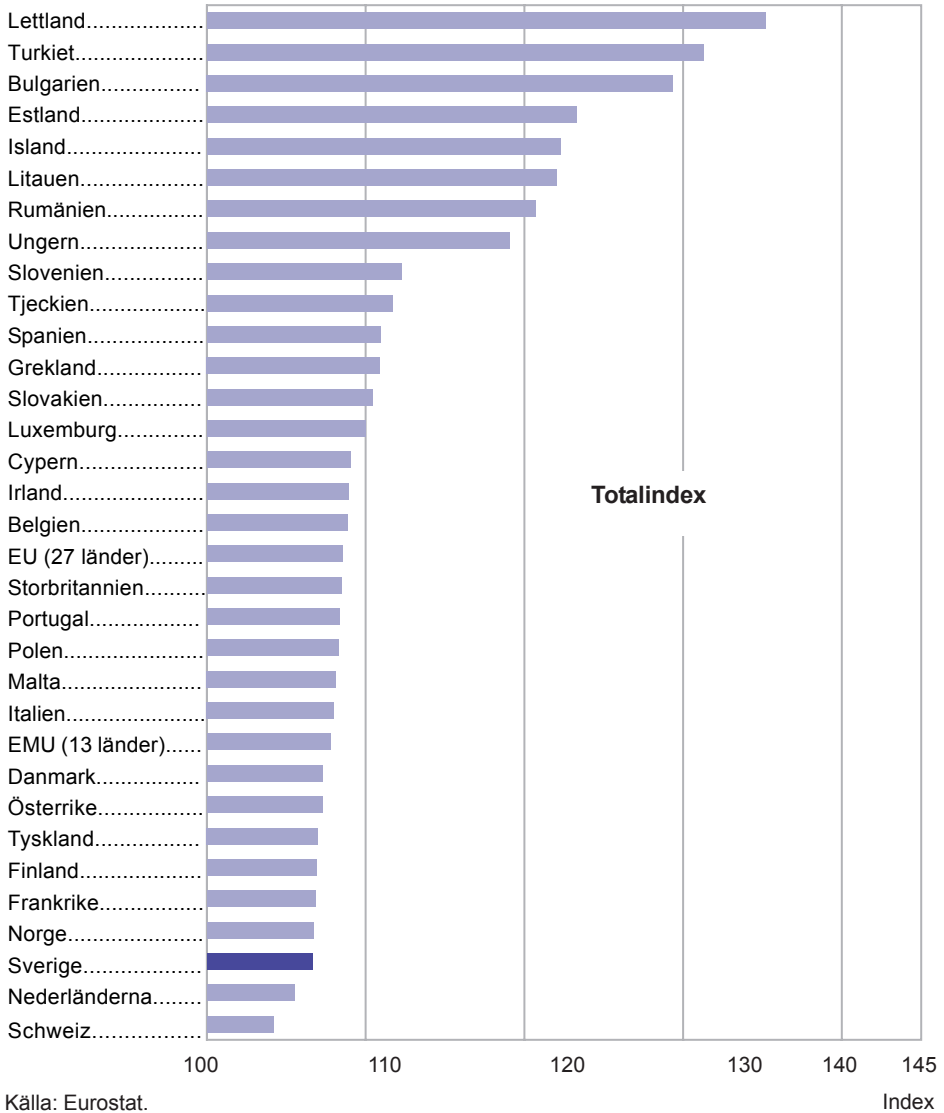

Figur 20A (forts)

Figur 20B**Harmoniserat index för konsumentpriser (HIKP) 2008 för EU-länderna och för vissa andra länder (2005=100)***Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countrys*

Figur 20B (forts)

Tabell 20.1**Konsumtion och självförsörjningsgrad för vissa livsmedel 2005¹, kg per person respektive procent***Human consumption and self sufficiency for certain food products*

Land	Konsumtionsmjölk	Grädde	Smör	Ost	Kött totalt	Därav			Ägg
						Nötkött inklusive kalvkött	Griskött	Fjäderfäkött	
<i>Konsumtion per person, kilo</i>									
Sverige	131	10	4	17	79 ²	24 ²	36 ²	14 ²	..
Belgien	69	8	5	19	100	20	46	23	..
Danmark	100	9	2	23	123	26	48	43	..
Finland	158	8	7	19	73	19	34	16	..
Frankrike	70	6	8	23	101	27	34	23	..
Grekland	64	2	1	26	83	15	29	21	..
Irland	149	3	3	8	..	..	36	32	..
Italien	63	2	3	22	91	24	38	18	..
Luxemburg	..	..	..	..	94	29	40	16	..
Nederländerna	79	2	6	22	86	19	42	22	..
Portugal	93	1	2	10	103	18	43	30	..
Spanien ²	108	2	1	10	123	15	61	32	..
Storbritannien	117	5	3	10	69	16	16	27	..
Tyskland	64	8	6	20	87	12	54	17	..
Österrike	78	8	5	18	100	18	57	20	..
EU-15	..	..	..	..	..	..	..	..	..
<i>Självförsörjningsgrad, procent</i>									
Sverige	98	96	113	76	82 ²	67 ²	90 ²	85 ²	..
Belgien	118 ²	135 ²	122 ²	50 ²	165	142	211	120	..
Danmark	97	129	127	247 ²	351	97	730	88	..
Finland	100	101	137	98	107	88	115	102	..
Frankrike	103	101	88	119	109	107	107	132	..
Grekland	90	49	30	80	55	28	40	76	..
Irland	97	116	1 057	350	..	..	159	96	..
Italien	87	92	76	88	76	61	68	107	..
Luxemburg	..	..	..	..	67	107	70	1	..
Nederländerna	85	97	178	184	194	122	231	172	..
Portugal	110	155	142	78	75	61	66	95	..
Spanien	97 ²	84 ²	132 ²	79 ²	115 ³	98 ³	125 ³	96 ³	..
Storbritannien	100	98	66	59	88	77	72	99	..
Tyskland	116	109	85	109	99	122	94	83	..
Österrike	128	99	73	93	104	140	100	68	..
EU-15	..	..	..	..	..	..	..	..	..

1) Databasuttag maj 2009.

2) Avser 2003.

3) Avser 2004.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.2**Fördelning av hushållens individuella privata konsumtion i nominella värden för EU-länderna och vissa andra länder 2006¹, procent***Distribution of the individual private consumption by households at nominal values for EU-countries and some other countries***ICP-klassificering**

	Livs- medel och alkoholfria drycker	Bekläd- nads- artiklar och skor	Bostad, bränsle, elström	Övrigt	Total indi- viduell pri- vat kon- sumtion	Andel av BNP, %
Sverige	12,1	5,0	26,9	56,0	100	66,4
Belgien	12,9	5,3	22,9	58,9	100	66,2
Cypern	15,7	6,2	13,0	65,3	100	72,8
Danmark	11,0	4,8	26,5	57,7	100	67,0
Estland	16,9	7,8	18,2	57,1	100	64,3
Finland	12,4	4,9	24,9	57,8	100	65,8
Frankrike	13,6	4,7	25,1	56,6	100	72,0
Grekland	15,5	6,6	16,3	61,6	100	78,5
Irland	8,3	4,9	19,8	67,0	100	55,8
Island	12,0	4,6	21,6	61,8	100	75,1
Italien	14,6	7,9	20,5	57,0	100	71,0
Lettland	19,7	7,8	20,5	52,0	100	73,2
Litauen	26,0	8,1	14,1	51,8	100	74,6
Luxemburg	8,9	4,1	22,6	64,4	100	42,5
Malta	16,5	4,8	11,4	67,3	100	72,6
Nederländerna	10,9	5,5	22,7	60,9	100	62,0
Norge	12,7	5,4	19,9	62,0	100	53,4
Polen	20,7	4,6	23,5	51,2	100	72,7
Portugal	16,7	7,2	14,7	61,4	100	77,9
Schweiz	10,6	4,0	23,5	61,9	100	65,2
Slovakien	18,0	3,9	25,9	52,2	100	64,5
Slovenien	14,3	5,4	18,9	61,4	100	64,1
Spanien	13,9	5,5	16,6	64,0	100	68,0
Storbritannien	8,8	5,7	19,8	65,7	100	77,2
Tjeckien	15,4	4,6	21,9	58,1	100	59,4
Tyskland	11,0	5,1	24,0	59,9	100	69,3
Ungern	16,9	3,4	18,5	61,2	100	66,2
Österrike	10,5	6,0	21,1	62,4	100	65,2
EU-25	12,5	5,8	21,9	59,8	100	..

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.3**Indextal¹ baserade på hushållens individuella konsumtionsutgifter per invånare i reala värden till internationella priser för EU-länderna och vissa andra länder 2007² (EU-27=100)***Indices of real value per head, of final consumption expenditure by households for EU-countries and some other countries***ICP-klassificering**

	Privat kon- sum- tions- utgifter	Livs- medel, alkohol- fria drycker	Livs- medel	Alko- hol- fria dryc- ker	Alko- hol- halt- iga dryc- ker ³	To- bak	Res- tau- rang- er, caféer, hotell
Sverige	112	95	94	99	112	63	63
Belgien	111	102	101	112	140	93	59
Bulgarien	40	51	55	19	31	52	64
Cypern	94	129	130	117	205	191	148
Danmark	112	88	88	91	127	104	66
Estland	64	78	79	65	163	108	49
Finland	103	97	99	84	155	86	68
Frankrike	113	121	120	130	119	72	73
Grekland	103	142	151	69	63	218	188
Irland	114	70	47	85	120	83	172
Island	132	105	103	121	123	79	94
Italien	100	112	114	90	51	111	121
Lettland	61	86	91	43	112	106	42
Litauen	66	111	115	73	148	81	19
Luxemburg	146	125	120	168	379	815	165
Malta	77	105	105	104	40	75	130
Nederländerna	117	113	114	102	91	101	69
Norge	130	110	105	153	109	69	71
Polen	57	83	85	61	90	118	15
Portugal	82	105	110	56	62	114	116
Rumänien	46	84	86	65	50	45	26
Schweiz	118	104	102	124	228	136	126
Slovakien	64	78	79	62	79	76	58
Slovenien	80	83	82	93	84	155	72
Spanien	100	116	119	84	58	159	227
Storbritannien	134	91	88	120	114	70	156
Tjeckien	71	75	76	69	126	140	67
Turkiet	45	68	70	49	2	96	28
Tyskland	112	94	90	129	141	90	73
Ungern	61	66	62	99	156	116	36
Österrike	115	95	92	130	113	121	162
EU-27	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen återspeglar enbart volymskillnader mellan de olika länderna eftersom omräkning med paritetstal eliminerat skillnaderna i prisnivå mellan länderna.

2) Databasuttag maj 2009.

3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa drycker behandlas i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.4

Prisnivåindex¹ för total privat konsumtion samt för olika livsmedel 2007² för EU-länderna och vissa andra länder (EU-27=100)

Comparative price levels for total private consumption for different foodstuffs for EU-countries and some other countries (EU-27=100)

SNA-klassificering

	Privat kon- sum- tion	Livs- me- del	Bröd, spann- måls- pro- dukter	Kött	Fisk	Mjök, ost, ägg	Oljor och fetter	Frukt, grön- saker, potatis	Andra livs- medel
Sverige	123	118	130	132	108	102	119	121	114
Belgien	108	112	112	122	135	111	112	102	102
Bulgarien	41	61	52	49	62	94	114	54	70
Cypern	90	104	111	81	138	139	133	92	125
Danmark	143	140	152	146	141	117	138	132	160
Estland	66	79	78	66	73	87	102	88	85
Finland	122	118	136	118	110	106	119	126	112
Frankrike	109	105	100	121	104	97	104	106	96
Grekland	89	95	101	92	103	139	109	71	116
Irland	126	124	121	128	124	128	97	128	117
Island	153	157	178	185	113	142	143	146	158
Italien	106	115	109	118	124	124	112	113	116
Lettland	61	74	69	63	73	83	104	81	88
Litauen	55	68	71	53	57	83	103	73	79
Luxemburg	124	117	120	120	113	113	113	129	106
Malta	69	81	76	69	85	110	101	71	102
Nederländerna	105	87	88	102	113	77	67	87	78
Norge	146	158	163	184	126	161	160	137	164
Polen	58	67	64	55	69	70	88	73	85
Portugal	84	86	95	80	71	104	89	78	107
Rumänien	55	74	61	63	87	102	108	73	91
Schweiz	130	136	131	185	134	116	151	121	122
Slovakien	59	72	66	62	74	83	110	69	96
Slovenien	77	91	95	85	101	89	108	94	96
Spanien	92	93	113	83	88	98	77	95	101
Storbritannien	112	114	103	125	93	118	108	122	109
Tjeckien	58	70	67	60	77	84	84	66	84
Turkiet	64	88	75	80	80	124	99	78	112
Tyskland	102	106	106	117	121	88	96	117	98
Ungern	62	79	75	72	82	95	101	74	91
Österrike	105	112	123	121	115	101	121	108	107
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Indextalen speglar hur prisnivåerna i respektive länder i reala värden förhåller sig till motsvarande värde för EU-27.

2) Databasuttag maj 2009.

3) Uppgifterna för alkoholhaltiga drycker är inte alltid jämförbara mellan länder beroende på olikheter i hur dessa varor behandlats i respektive länders nationalräkenskaper.

Källa: SCB, Konsumentprisindex och Eurostat.

Tabell 20.4 (forts.)

	Alko- hol- fria dryc- ker	Alko- hol- halt- iga dryc- ker ³	To- bak	Res- tau- rang- er, café- er, hotell
Sverige	121	139	135	125
Belgien	103	96	107	109
Bulgarien	75	72	49	36
Cypern	135	115	92	100
Danmark	174	125	113	145
Estland	91	91	41	73
Finland	132	165	107	126
Frankrike	83	89	132	115
Grekland	117	106	76	90
Irland	132	172	197	135
Island	157	224	175	176
Italien	106	111	100	104
Lettland	95	94	33	71
Litauen	83	81	31	64
Luxemburg	103	85	86	102
Malta	108	114	81	77
Nederländerna	83	91	102	100
Norge	163	222	227	162
Polen	87	91	47	76
Portugal	92	97	78	74
Rumänien	87	96	39	65
Schweiz	97	89	98	116
Slovakien	85	78	58	54
Slovenien	89	86	63	78
Spanien	88	80	67	91
Storbritannien	122	147	208	114
Tjeckien	83	86	61	56
Turkiet	103	182	60	84
Tyskland	103	81	119	98
Ungern	82	82	59	64
Österrike	96	80	98	100
EU-27	100	100	100	100

Tabell 20.5**Prisnivåindex för total privat konsumtion för OECD-länderna 1990–2007***Comparative price levels for total private consumption*

	1990 ¹	1995 ¹	2000 ¹	2002 ¹	2003 ¹	2004 ¹	2005 ¹	2006 ¹	2007
Sverige	142	124	109	108	121	124	122	123	128
Australien	100	89	83	82	94	101	107	106	114
Belgien	107	112	87	90	104	109	110	111	116
Danmark	136	136	111	119	138	143	144	144	151
Finland	157	131	103	110	124	127	127	128	134
Frankrike	118	116	90	92	107	113	111	113	119
Grekland	75	82	72	71	84	90	91	92	98
Irland	109	99	98	111	123	129	127	129	136
Island	130	115	123	119	135	141	158	150	162
Italien	111	89	83	91	101	107	108	109	114
Japan	135	182	169	138	133	133	124	114	106
Kanada	102	80	88	87	91	93	99	105	106
Korea	68	77	75	74	73	74	82	88	87
Luxemburg	102	112	86	90	101	105	115	116	123
Mexiko	53	43	73	80	69	65	67	68	67
Nederländerna	102	109	85	91	105	109	108	108	113
Norge	146	133	117	134	139	138	145	145	152
Nya Zeeland	86	84	71	77	91	99	107	100	108
Polen	26	47	49	54	53	54	63	65	70
Portugal	72	81	71	76	84	89	88	88	93
Schweiz	136	151	121	130	141	144	142	140	138
Slovakien	–	39	38	40	49	56	57	60	69
Spanien	99	88	72	75	86	93	94	96	101
Storbritannien	101	91	102	104	105	111	113	115	121
Tjeckien	27	41	41	51	53	57	60	64	68
Turkiet	61	51	53	46	56	61	69	70	79
Tyskland	109	117	91	94	104	107	106	107	113
Ungern	–	43	42	51	57	63	65	63	72
USA	93	87	103	106	99	95	95	96	93
Österrike	105	114	87	92	101	106	106	106	111
OECD	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Serien har delvis reviderats.

Källa: OECD.

Tabell 20.6**Harmoniserat index för konsumentpriser 2007¹ och 2008¹ (HIKP) för EU-länderna och vissa andra länder (2005=100). Vissa huvudgrupper***Harmonized index for Consumer Prices (HICP) for EU-countries and some other countries. Selected categories of foodstuffs*

	Livsmedel och alkoholfria drycker		Alkoholhaltiga drycker och tobak		Restaurang och logi		Totalt	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Sverige	102,89	110,01	108,49	117,57	105,81	111,17	103,20	106,65
Belgien	106,68	113,16	105,92	109,89	105,11	109,52	104,19	108,87
Bulgarien	120,05	139,53	155,95	171,50	121,36	142,22	115,55	129,36
Cypern	110,66	117,31	101,87	101,86	104,02	109,68	104,46	109,03
Danmark	107,30	115,40	102,50	107,00	105,20	110,30	103,50	107,30
Estland	114,63	130,66	107,73	124,95	112,10	125,00	111,49	123,31
Finland	103,63	112,54	102,84	108,52	104,82	110,76	102,88	106,91
Frankrike	103,14	108,36	102,28	106,00	105,14	108,28	103,55	106,82
Grekland	105,69	111,33	112,47	114,68	106,66	111,95	106,40	110,90
Irland	104,20	111,00	106,50	111,60	108,30	111,70	105,60	108,90
Island	106,73	123,74	106,38	113,77	110,47	121,53	108,45	122,29
Italien	104,70	110,40	108,50	113,00	105,00	107,60	104,30	108,00
Lettland	122,85	145,25	123,27	168,79	127,22	148,79	117,32	135,21
Litauen	117,88	136,45	105,05	121,02	111,71	128,33	109,83	122,01
Luxemburg	105,79	111,43	107,95	114,24	106,41	111,01	105,69	110,01
Malta	106,18	114,67	101,37	103,30	101,28	109,04	103,29	108,13
Nederländerna	103,25	109,09	102,77	107,72	105,65	110,16	103,26	105,54
Norge	104,00	108,40	103,50	107,40	107,20	112,50	103,20	106,70
Polen	105,30	111,50	105,00	112,50	105,30	111,70	103,90	108,30
Portugal	105,19	109,09	114,66	123,32	104,41	108,17	105,54	108,34
Rumänien	107,89	118,09	135,53	148,72	113,34	120,07	111,84	120,69
Schweiz	100,40	103,50	103,20	105,90	102,70	105,20	101,80	104,20
Slovakien	106,10	113,53	107,70	112,39	105,67	111,89	106,23	110,41
Slovenien	109,64	120,21	111,07	114,49	112,04	122,33	106,39	112,28
Spanien	108,01	114,36	109,00	113,30	109,54	114,70	106,51	110,91
Storbritannien	107,10	116,80	106,30	110,50	106,80	110,90	104,70	108,50
Tjeckien	104,90	113,20	111,70	122,60	107,50	114,30	105,10	111,70
Turkiet	121,17	136,66	132,74	142,12	126,68	143,63	118,85	131,26
Tyskland	104,90	110,50	106,70	108,70	103,90	105,70	104,10	107,00
Ungern	121,13	133,70	111,48	117,69	113,66	121,41	112,28	119,05
Österrike	105,73	112,45	102,73	107,79	103,95	107,81	103,93	107,28
EU (27 länder)	105,94	112,76	107,31	112,15	106,35	110,47	104,73	108,56
EMU (13 länder)	105,04	110,82	106,23	109,75	105,84	109,43	104,37	107,79

1) Databasuttag maj 2009.

Källa: Eurostat.

Tabell 20.7

Mervärdesskattesatser inom EU den 1 januari 2009, procent

VAT rates in EU-countries at 1st January 2009, per cent

Land	Livsmedel	Drycker						Restauranger	Bas-skattesats ¹
		Sprit-drycker	Vin	Öl	Mineralvatten	Läskedrycker	Fruktjuicer		
Sverige	12 ²								
"	25	25	25	25	12	12	12	25	25
Belgien	6								
"	12								
"	21	21	21	21	6	6	6	21	21
Bulgarien	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Cypern	0								
"	5								
"	15	15	15	15	15	15	15	8 ³	15
Danmark	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Estland	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Finland	17	22	22	22	17	17	17	22	22
Frankrike	5,5								
"	19,6	19,6	19,6	19,6	5,5	5,5	5,5	19,6	19,6
Grekland	9	19	19	19	9	9	9	9	19
Irland	0								
"	4,8								
"	13,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	13,5	21,5
Italien	4								
"	10	20	20	20	20	20	20	10	20
Lettland	10 ⁴								
"	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Litauen	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Luxemburg	3	15	12	15	3	3	3	3	15
Malta	0 ⁵	18	18	18	18	18	18	18	18
Nederländerna	6	19	19	19	6	6	6	6	19
Polen	3								
"	7								
"	22	22	22	22	22	22	7	7	22
Portugal	5								
"	12								
"	20	20	12	20	5	5	5	12	20
Rumänien	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Slovakien	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Slovenien	8,5	20	20	20	8,5	8,5	8,5	8,5 ⁶	20
"								20	
Spanien	4								
"	7	16	16	16	7	7	7	7	16
Storbritannien	0								
"	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Tjeckien	9	19	19	19	5	5	5	19	19
Tyskland	7								
"	19	19	19	19	19	19	19	19	19
Ungern	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Österrike	10	20	20	20	20	20	20	10 ⁷	20
"			12						

1) I en del länder är skattesatsen lägre i vissa regioner.

2) För folköl och lättöl i livsmedelsbutik är skattesatsen 12 %.

3) För alkoholhaltiga drycker 15 %.

4) Produkter för barn.

5) För vissa konfektyrer är skattesatsen 5 %.

6) Avser tillagning av måltider.

7) 10 % för mat, mjölk och choklad, 20 % för kaffe, te, andra alkoholhaltiga och icke alkoholhaltiga drycker.

Källa: Eurostat.

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbrukregistret (LBR), som infördes 1968 och är ett årligt register, används vid produktion av jordbruksstatistik och innehåller uppgifter om landets jordbruksföretag. Uppgiftsinsamlingen till registret var t.o.m. 1994 samordnad med vissa administrativa syften som att utgöra underlag för stödutbetalningar. I samband med Sveriges inträde i EU 1995 fick registret i stort sett bara rollen som underlag för statistik på jordbruksområdet.

Statistiken ur registret har utnyttjats bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder inom jordbruksområdet, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Registrets omfattning

I LBR registreras fr.o.m. år 2000 följande grupper av jordbruksföretag:

- a) företag med mer än 2 hektar åkermark,
- b) företag med högst 2 hektar åkermark men med stora djurbesättningar med nötkreatur, får, svin eller höns.
- c) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Tidigare ingick även vissa företag med enbart skogsmark. För varje jordbruksföretag ingår ett stort antal uppgifter i registret. De viktigaste är följande:

- företagarens namn, adress, personnummer och telefonnummer,
- åkerarealens användning och arealen betesmark,
- antal husdjur av olika slag,
- arealen skogsmark.

Uppgifterna i registret ska avse förhållandena en viss dag i början av juni respektive år. De år, då EU:s strukturundersökningar genomförs, ingår för en del jordbruksföretag också uppgifter om ägda/arrederade arealer, maskiner, konstbevattning och sysselsättning på företaget.

Uppgiftsinsamling

Fram t.o.m. 1995 insamlades uppgifter till LBR genom totalundersökningar, dvs. samtliga uppgifter samlades in från samtliga jordbruksföretag. Därefter har totalundersökningar genomförts endast de år då EU:s strukturundersökningar genomförts, dvs. åren 1997, 1999, 2003, 2005 och 2007. Övriga år har vissa uppgifter samlats in för ett urval av jordbruksföretag.

Fram t.o.m. 1999 samlades alla uppgifter in till LBR genom postenkäter till jordbruksföretagen. Därefter har information från Jordbruksverkets administrativa register i huvudsak använts som underlag. Dessa register är i första hand registret för jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd och det centrala nötkreatursregistret (CDB). Utöver detta insamlas information till LBR genom kompletterande enkäter.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden

Län, kommun och församling

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län* och till en del även för *kommuner* och *församlingar*. De två sistnämnda redovisas dock inte i Jordbruksstatistisk årsbok.

Under årens lopp har ändringar av gränser skett och även delningar och sammanslagningar av områden. I allmänhet används i statistikredovisningen den indelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker ofta en omräkning till den senast gällande indelningen.

Naturliga jordbruksområden

Produktionsområden och riksområden

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t.ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de

naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 2000 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden.

Dessa kan i sin tur sammanföras till tre *riksområden*. De tre riksområdena sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena Götaland, Svealand och Norrland.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen nedan.

3 Riksområden

8 Produktionsområden

18 Produktionsområden

61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

01 Skåne-Hallands slättbygd

19 F.d. Kristianstads län, slättbygden

22 F.d. Malmöhus län, slättbygden

23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

02 Sydsvenska mellanbygden

10 Kalmar län, Kalmar slätten

16 Blekinge län, slättbygden

18 F.d. Kristianstads län, mellanbygden

21 F.d. Malmöhus län, mellanbygden

03 Öland och Gotland

13 Kalmar län, Öland

14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

04 Östgötaslätten

05 Östergötlands län, Östgötaslätten

05 Vänerslätten, del av

- 27 F.d. Älvsborgs län, slättbygden
 31 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
 32 F.d. Skaraborgs län, Falbygden
- 4 *Svealands slättbygder (Ss)*
 05 Vänerslätten, del av
 35 Värmlands län, slättbygden
 62 F.d. Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
 06 Mälar- och Hjälmärlarbygden
 01 Stockholms län
 02 Uppsala län
 03 Södermanlands län
 40 Örebro län, slättbygden
 43 Västmanlands län, slättbygden
- 2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder**
- 5 *Götalands skogsbygder (Gsk)*
 07 Sydsvenska höglandet
 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
 08 Jönköpings län
 09 Kronobergs län
 12 Kalmar län, skogsbygden
 15 Blekinge län, skogsbygden
 17 F.d. Kristianstads län, skogsbygden
 20 F.d. Malmöhus län, skogsbygden
 24 Hallands län, skogsbygden
 30 F.d. Älvsborgs län, södra höglandet
 34 F.d. Skaraborgs län, sydöstra höglandet
 61 F.d. Göteborgs och Bohus län, södra höglandet
 08 Östsvenska dalbygden
 07 Östergötlands län, södra kustlandet
 11 Kalmar län, norra kustlandet
 09 Västsvenska dalbygden
 25 Hallands län, norra Halland
 26 F.d. Göteborgs och Bohus län, utom södra höglandet
 28 F.d. Älvsborgs län, dalbygderna
- 6 *Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)*
 10 Södra Bergslagen
 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
 33 F.d. Skaraborgs län, nordöstra höglandet
 39 Örebro län, södra skogsbygden
 11 Västsvenska Dalsjöområdet
 29 F.d. Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
 12 Norra Bergslagen
 37 Värmlands län, Bergslagen
 41 Örebro län, Bergslagen
 42 Västmanlands län, Bergslagen
 44 Dalarns län, Bergslagen
 13 Östra Dalarna-Gästrikland
 45 Dalarnas län, östra Dalarna
 48 Gävleborgs län, Gästrikland
- 3 Norra Sverige**
- 7 *Nedre Norrland (Nn)*
 14 Kustlandet i nedre Norrland
 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
 51 Västernorrlands län, kustlandet
 16 Nordsvenska mellanbygden
 38 Värmlands län, norra Värmland
 46 Dalarnas län, mellanbygden
 50 Gävleborgs län, inlandet
 52 Västernorrlands län, inlandet
 55 Jämtlands län, mellanbygden
 17 Jämtländska siluområdet
 54 Jämtlands län, siluområdet
- 8 *Övre Norrland (Nö)*
 15 Kustlandet i övre Norrland
 57 Västerbottens län, kustlandet
 59 Norrbottens län, kustlandet
 18 Fjäll- och moränbygden
 47 Dalarnas län, fjällbygden
 56 Jämtlands län, fjällbygden
 58 Västerbottens län, inlandet
 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträvat beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fem av dessa är fjällområden för vilka skördeuppgifter inte längre insamlas.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen i SKO. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Sedan 1996 är 170 församlingar delade på olika skördeområden.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna, t.ex. särskilda områden för administrering av stöden till jordbruket (stödområden).

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är den regionala indelningen som används inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av hela riket, NUTS 2 av åtta riksområden och NUTS 3 av län. NUTS 2 områdena överensstämmer ej med våra åtta produktionsområden. Inom lantbruksstatistiken tillämpas NUTS 2 endast för rapportering till EU:s statistikbyrå (EUROSTAT).

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar 1995. Tabell-del. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1998:1.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

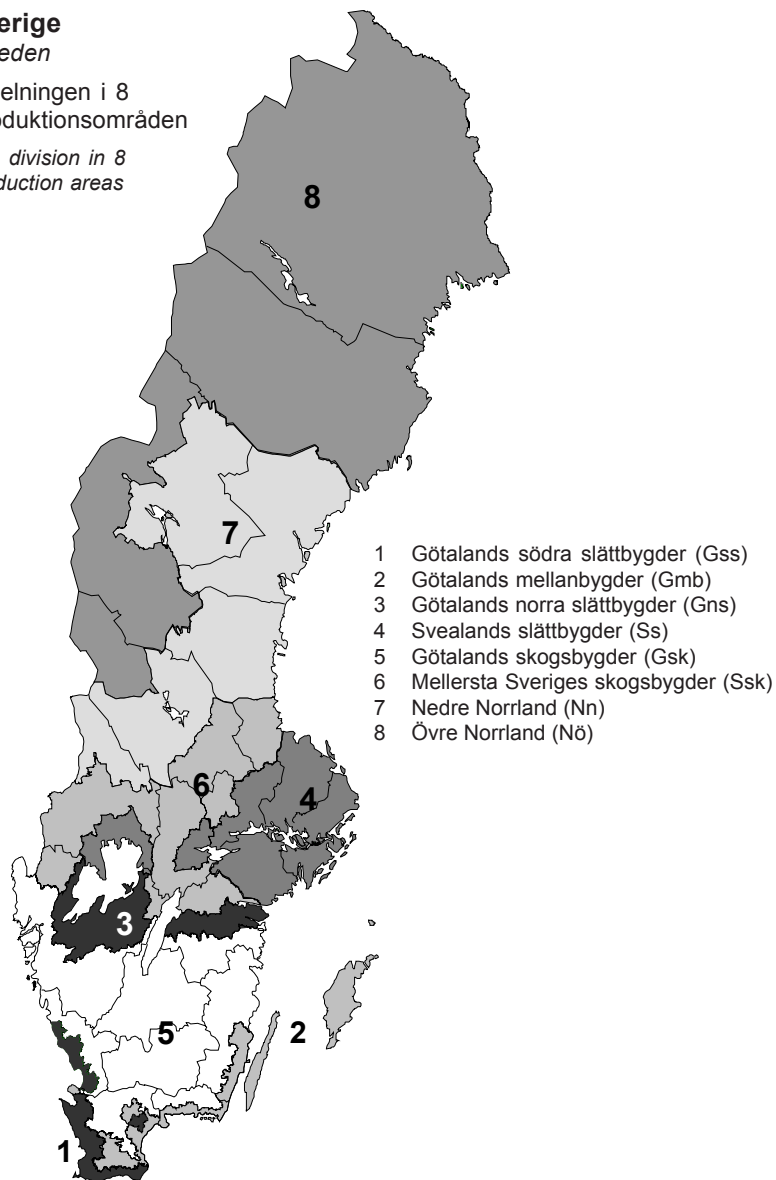
Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Sverige

Sweden

Indelningen i 8
produktionsområden

The division in 8
production areas

Lantbruksstatistikens kvalitet och organisation

Upplysningar

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om jordbruksstatistik i övrigt kan i första hand göras till Daniel Persson och Charlotta Olsson vid SCB:s avdelning för regioner och miljö i Örebro. De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är: SCB, 701 89 Örebro.

Kvalitetsdeklaration

När det gäller årsboksuppgifternas kvalitet hänvisas till:

- angivna källor
- sidan Statistik på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se
- SCB:s webbplats www.scb.se

Jordbruksstatistikens organisation

Ansvar för den svenska officiella statistiken är fördelat på 25 statistikansvariga myndigheter. Ansvar för ungefär hälften av den officiella statistiken finns hos 24 sakansvariga myndigheter. För resterande del är SCB statistikansvarig myndighet.

Statistikansvarig myndighet för den jordbruksstatistik som ingår under statistikområdet Jord- och skogsbruk, fiske enligt Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100) är fr.o.m. 1999 Jordbruksverket.

Vid sidan av ansvaret för en del av den officiella statistiken har SCB ett övergripande ansvar för samordning och bevakning av systemet Sveriges officiella statistik (SOS).

Avgränsning av livsmedelssektorn

I merparten av den näringsgrensindelade statistiken i Sverige används Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) för klassificering av arbetsställen. Den baseras på den av FN utarbetade standarden ISIC (International Standard Industrial Classification). Den i publikationen använda standarden – SNI 2002 – har tillämpats sedan 2003 då den ersatte den tidigare standarden SNI 92.

Från 1 januari 2008 används nya versioner av svensk näringsgrensindelning – SNI 2007 och EU:s näringsgrensstandard – NACE Rev 2. Undersökningar där SNI används och vars resultat presenteras i Jordbruksstatistisk årsbok 2009 redovisas dock fortfarande enligt SNI 2002, eftersom de avser förhållanden före 1 januari 2008.

De fyra första nivåerna i SNI 2002 är identiska med EU:s näringsgrensstandard NACE, Rev. 1.1. För specifikt svenska behov har gjorts en utbyggnad med en femte nivå.

SNI 2002 är en hierarkisk indelning med fem

nivåer. Den första nivån anges av bokstäver, som i avdelning C och D även har en underavdelning utan att bilda en separat nivå. Den andra nivån (Huvudgruppen) anges med två siffror med efterföljande punkt. De därpå följande nivåerna (Grupp, Undergrupp och Detaljgrupp) anges med vardera en siffra. En näringsgren kan entydigt identifieras utan angivande av avdelning/underavdelning.

Nedan redovisas de branscher enligt SNI 2002 (Avdelning/Underavdelning/Detaljgrupp) som har intresse för livsmedelsstatistiken. Redovisningen innebär inget slutligt ställningstagande till vilka branscher som skall anses konstituera ”livsmedelssektorn”.

I en särskild avdelning nedan redovisas branscher inom vilka verksamheter med anknytning till livsmedel kan förekomma utan att man därmed kan hänföra branschen till sektorn ”livsmedel”, t.ex. transportverksamhet och förpackningstillverkning.

”Livsmedelsbranscher” enligt SNI 2002

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
A	Jordbruk, jakt och skogsbruk
01.111	Spannmålsodling m.m.
01.112	Vallodling
01.113	Potatisodling
01.114	Socketbetsodling
01.115	Odling av jordbruksväxter, blandat
01.117	Odling av växter, blandat, mest jordbruksväxter
01.119	Övrig odling av jordbruksväxter
01.121	Odling av köksväxter på friland
01.123	Odling av köksväxter i växthus
01.125	Odling av köks-, prydnads- och plantskoleväxter, blandat
01.127	Odling av växter, blandat, mest köks-, prydnads- och plantskoleväxter
01.129	Svampodling m.m.

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
01.131	Frukt- och bärodling
01.137	Odling av växter, blandat, mest frukt och bär
01.139	Odling av kryddväxter m.m., bärplockning (vilda bär till försäljning)
01.211	Mjölproduktion
01.212	Nötköttsproduktion
01.213	Produktion av mjölk och nötkött, blandat
01.217	Husdjursskötsel, blandat, mest nötkreatur
01.221	Färuppfödning
01.222	Getuppfödning
01.223	Uppfödning av får och getter, blandat
01.227	Husdjursskötsel, blandad drift, mest får och getter
01.231	Smågrisuppfödning
01.232	Slaktsvinsuppfödning
01.233	Uppfödning av smågrisar och slaktsvin, blandat
01.237	Husdjursskötsel, blandad drift, mest svin
01.241	Äggproduktion
01.242	Slaktkycklingsuppfödning
01.243	Fjäderfäskötsel, blandad drift
01.247	Husdjursskötsel, blandad drift, mest fjäderfä
01.249	Övrig fjäderfäskötsel (ankor, gäss, kalkoner, strutsar)
01.251	Renskötsel
01.253	Bi-, mask- och annan smådjursuppfödning
01.300	Blandat jordbruk (ospecificerat)
01.301	Blandat jordbruk, mest växtodling
01.302	Blandat jordbruk, mest husdjursskötsel
01.410	Service till växtodling, plantering, sådd, och skötsel av grönytor
01.420	Service till djurskötsel utom veterinärverksamhet
01.500	Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill
01.900	Småbruk
B	Fiske
05.011	Trålfiske i saltvatten
05.012	Övrigt saltvattensfiske
05.013	Sötvattensfiske
05.021	Matfiskodling
05.022	Sätffiskodling
05.023	Kräftdjursodling
05.024	Blötdjursodling
DA	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning
15.111	Kreatursslakt
15.112	Styckning av kött
15.120	Fjäderfäslakt, beredning och hållbarhetsbehandling av fjäderfäkött (även kaniner)
15.130	Charkuteri- och annan köttvarutillverkning

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
15.200	Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk och fiskprodukter
15.310	Beredning och hållbarhetsbehandling av potatis (och potatisprodukter)
15.320	Juice- och safttillverkning
15.330	Annan beredning och hållbarhetsbehandling av frukt, bär och grönsaker
15.410	Utvinning av råa vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.420	Framställning av raffinerade vegetabiliska och animaliska oljor och fetter
15.430	Matfettstillverkning
15.511	Osttillverkning
15.512	Annan mejerivarutillverkning (utom ost)
15.520	Glasstillverkning
15.611	Mjöltillverkning (ej tillverkning av potatismjöl)
15.612	Tillverkning av frukostflingor, mixer och andra livsmedelsberedningar av kvarnprodukter
15.620	Stärkelsestillverkning
15.810	Tillverkning av mjukt matbröd och färska bakverk (ej pastaprodukter)
15.821	Knäckebrödstillverkning
15.822	Tillverkning av kex och konserverade bakverk
15.830	Sockertillverkning
15.841	Tillverkning av sockerkonfektyrer (även tuggummi, kanderade frukter, bär, nötter m.m.)
15.842	Tillverkning av choklad och chokladkonfektyrer
15.850	Tillverkning av pastaprodukter
15.860	Tillverkning av te och kaffe
15.870	Tillverkning av senap, ketchup, kryddor och andra smaksättningsmedel
15.880	Framställning av homogeniserade livsmedelspreparat inkl. dietmat
15.890	Framställning av andra livsmedel
15.910	Framställning av destillerade alkoholhaltiga drycker
15.920	Framställning av råsprit ur jästa råvaror
15.930	Framställning av vin
15.940	Framställning av cider och andra fruktviner
15.950	Framställning av andra icke-destillerade jästa drycker
15.960	Framställning av öl
15.970	Framställning av malt
15.980	Framställning av mineralvatten och läskedrycker
G	Agentur- och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m.
51.110	Agenturhandel med jordbruksråvaror, levande djur, textilråvaror och textilhalvfabrikat
51.170	Agenturhandel med livsmedel, drycker och tobak
51.210	Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder
51.230	Partihandel med levande djur
51.310	Partihandel med frukt och grönsaker
51.320	Partihandel med kött och köttvaror

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
51.330	Partihandel med mejeriprodukter, ägg, matolja och matfett
51.340	Partihandel med alkoholhaltiga och andra drycker
51.360	Partihandel med socker, choklad och sockerkonfektyrer
51.370	Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor
51.380	Partihandel med andra livsmedel, bl.a. fisk, skal- och blötdjur
51.390	Icke specialiserad partihandel med livsmedel, drycker och tobak
52.111	Varuhus och stormarknadshandel, mest livsmedel, drycker och tobak
52.112	Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad
52.210	Butikshandel med frukt och grönsaker
52.220	Butikshandel med kött och charkuterier
52.230	Butikshandel med fisk, skal- och blötdjur
52.241	Butikshandel med bröd och konditorivaror
52.242	Butikshandel med konfektyrer
52.250	Butikshandel med alkoholhaltiga och andra drycker
52.271	Butikshandel med hälsokost
52.279	Övrig specialiserad butikshandel med livsmedel
52.621	Torg- och marknadshandel med livsmedel
52.632	Ambulerande och tillfällig handel med livsmedel
H	Hotell- och restaurangverksamhet
55.101	Hotellverksamhet med restaurangrörelse (även motell och pensionat)
55.300	Restaurangverksamhet
55.400	Barverksamhet
55.510	Drift av personalmatsalar
55.521	Catering för transportsektorn
55.522	Centralköksverksamhet för sjukhus
55.523	Centralköksverksamhet för skolor, omsorgs- och andra institutioner
55.529	Övrig catering (t.ex. för privathushåll och fester)

Branscher inom vilka verksamhet med anknytning till livsmedel förekommer

Avdelning/ Underavdelning/ Detaljgrupp	Beskrivning (förkortad i vissa fall)
DA 15.710	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksframställning Framställning av beredda fodermedel
DG 24.150 24.200	Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter Tillverkning av gödselmedel och kväveprodukter Tillverkning av bekämpningsmedel och andra lantbrukskemiska produkter
DH 25.220	Tillverkning av gummi- och plastvaror Plastförpackningstillverkning
DI 26.131 26.132	Tillverkning av icke metalliska mineraliska produkter Tillverkning av buteljer och glasförpackningar Tillverkning av hushålls- och prydnadsglas
DK 29.310 29.320	Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning Tillverkning av traktorer Tillverkning av andra jord- och skogsbruksmaskiner
G 51.880	Agenturhandel och detaljhandel, reparation av motorfordon, hushållsartiklar m.m. Partihandel med maskiner och verktyg för jordbruket, inkl. traktorer
I 60.100 60.240 61.102 61.200 62.100 62.200 63.110 63.120 63.400	Transport, magasinering och kommunikation Järnvägstransport Vägtransport av gods Övrig havs- och kustsjöfart (ej färjetrafik) Sjöfart på inre vattenvägar Reguljär lufttransport Icke reguljär lufttransport Godshantering Varulagring och magasinering Annan transportförmedling (godshantering, packning, vägning, spe- dition m.m.)
K 71.310 74.820	Fastighets- och uthyrningsverksamhet, företagstjänster Uthyrning av jordbruksmaskiner och jordbruksredskap Förpackningsverksamhet

Varuklassificering enligt SITC/KN

Avgränsningen av varugruppen jordbruksvaror och livsmedel i redovisningen av industrins varuproduktion och utrikeshandeln (kapitel 15 respektive 16) baseras på de redovisningar för utrikeshandeln med sådana varor, som Jordbruksverket publicerat sedan 1995. Uppdelningen på varor och varugrupper bygger på den av FN rekommenderade varugrupperingen SITC rev.3 (Standard International Trade Classification) i kombination med den inom EU tillämpade varunomenklaturen KN (Combined Nomenclature). Fram t.o.m. 1994 tillämpades i den svenska utrikeshandelsstatistiken den internationellt överenskomna nomenklaturen HS (Harmonized Commodity Description and Coding System). I produktionsstatistiken har

KN använts sedan 1996. KN och HS är jämförbara på KN:s sexsiffernivå.

KN-nomenklaturen bygger på Tulltaxan, i vilken tidvis kan ske ändringar som får till följd att samma KN-kod för en vara ej är tillämplig för samtliga år som ingår i tidsserierna.

Indelningen på huvudgrupper utgår från produktgrupper enligt tvåsiffrig SITC medan underindelningarna följer KN.

I det följande sker också en specificering av varukoderna för förädlade livsmedel i tabell 16.5. Varugrupperingen ansluter till Food From Swedens avgränsning av varuområdet. Jordbruksverket har vissa år publicerat statistik över exporten av förädlade livsmedel.

Jordbruksvaror och livsmedel. Specificering på SITC-/KN-nummer

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
00 Levande djur	01	
01 Kött o köttvaror		
Nöt- o. kalvkött	02.01	Kött av nötkreatur el. andra oxdjur, färskt el. kylt
	02.02	Kött av nötkreatur el. andra oxdjur, fryst
	02.06.10-29	Ätbara slaktbiprodukter av nötkreatur o. andra oxdjur, färska, kylda el. frysta
	02.10.20	Kött av nötkreatur o. andra oxdjur, saltat, i saltlake, torkat el. rökt
Griskött	02.03	Kött av svin, färskt, kylt el. fryst
	02.06.30-49	Ätbara slaktbiprodukter av svin, färska, kylda el. frysta
	02.10.11-19	Kött av svin, saltat, i saltlake, torkat el. rökt
Får-, lamm- o. getkött	02.04	Kött av får eller get, färskt, kylt el. fryst
Fjäderfäkött	02.07	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av tama fjäderfä, färska, kylda el. frysta
Övrigt kött inkl. vilt	02.05	Kött av häst, åsna, mula el. mulåsna, färskt, kylt el. fryst

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	02.06.80-90	Ätbara slaktbiprodukter av får, get, häst, åsna, mula o. mulåsna, färska, kylda el. frysta
	02.08	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av kanin, hare, duvor samt andra djur, färska, kylda el. frysta
	02.10.91-99	Kött o. ätbara slaktbiprodukter av primater, valar, delfiner o. tumlare, reptiler, häst, får o. getter, ren m.m., saltat, i saltlake, torkat el. rökt samt ätbart mjöl av kött och slaktbiprodukter
	03.07.60	Sniglar, även utan skal, levande, färska el. kylda, frysta, saltade eller i saltlake, torkade (exkl. havssniglar)
Beredningar av kött	16.01	Korv o. liknande produkter av kött, slaktbiprodukter el. blod; beredningar av dessa produkter
	16.02.20-90	Kött, slaktbiprodukter o. blod, beredda el. konserverade
	16.03	Extrakter o. safter av kött, fisk, kräftdjur, blötdjur el. andra ryggradslösa vattendjur
02 Mejeriprodukter o. ägg		
Mjök, grädde, yoghurt m.m.	04.01	Mjök o. grädde, inte koncentrerade o. inte försatta med socker el. annat sötningsmedel
	04.02	Mjök o. grädde, koncentrerade el. försatta med socker el. annat sötningsmedel
	04.03	Kärnmjök, filmjök, gräddfil, yoghurt, kefir o. annan fermenterad el. syrad mjök o. grädde, även koncentrerade, försatta med socker el. annat sötningsmedel, smaksatta el. innehållande frukt, bär, nötter el. kakao
	04.04	Vassle, även koncentrerad el. försatt med socker el. annat sötningsmedel; produkter bestående av naturliga mjölkbeståndsdelar, även försatta med socker el. annat sötningsmedel, i.a.n.
Smör o. andra smörfettsprodukter	04.05	Smör, inkl. dehydratiserat smör el. smörolja och andra fetter o. oljor framställda av mjök; bredbara smörfettsprodukter
Glassvaror	21.05	Glassvaror, även innehållande kakao
Ost o. ostmassa	04.06	Ost o. ostmassa
Ägg o. äggalbuminer	04.07	Fågelägg med skal, färska, konserverade el. kokta
	04.08	Fågelägg utan skal samt äggula, färska, torkade, ångkokta el. kokta i vatten, gjutna, frysta el. på annat sätt konserverade, även försatta med socker el. annat sötningsmedel
	35.02.11-19	Äggalbumin, ej tjänligt till människoföda
03 Fisk-, kräft o. blötdjur m.m.		
Fisk, kräft- o. blötdjur	03.01	Fisk, levande
	03.02	Fisk, färsk el. kylt (exkl. fiskfiléer o. annat fiskkött, även hackat o. malet)

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	03.03	Fisk, fryst (exkl. fiskfiléer o. annat fiskkött enligt nr 0304)
	03.04	Fiskfiléer o. annat fiskkött, även hackat el. malet, färska, kylda el. frysta
	03.05	Fisk, torkad, saltad el. i saltlake; rökt, även varmrökt fisk; mjöl, pulver o. pelletar av fisk, lämpliga som livsmedel
	03.06	Kräftdjur, även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; kräftdjur med skal, ångkokta el. kokta i vatten, även kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; mjöl, pulver o. pelletar av kräftdjur, lämpliga som livsmedel
	03.07.10-59, 03.07.91-99	Blötdjur, (ej sniglar andra än havssniglar), även utan skal, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade el. i saltlake; ryggradslösa vattendjur, andra än kräftdjur o. blötdjur, levande, färska, kylda, frysta, torkade, saltade, el. i saltlake; mjöl, pulver o. pelletar av andra ryggradslösa vattendjur än kräftdjur, lämpliga som livsmedel
Beredningar av fisk, kräft- o. blötdjur	16.04	Fisk, beredd el. konserverad; kaviar och kaviarersättning som framställts av fiskrom
	16.05	Kräftdjur, blötdjur och andra ryggradslösa vattendjur beredda el. konserverade
04 Spannmål och varor därav		
Spannmål (exkl. ris)	10.01	Vete samt blandsäd av vete o. råg
	10.02	Råg
	10.03	Korn
	10.04	Havre
	10.05	Majs
	10.07	Sorghum
	10.08	Bovete, hirs, kanariefrö; annan spannmål
Mjöl, gryn, malt m.m.	11.01	Mjöl finmalet av vete el. av blandsäd av vete o. råg
	11.02	Mjöl finmalet av spannmål, annat än av vete el. av blandsäd av vete o. råg
	11.03	Krossgryn, grovt mjöl inkl. fingryn o. pelletar av spannmål
	11.04	Spannmål, bearbetad på annat sätt, t.ex. skalad, valsad, bearbetad till flingor el. pärlgryn, klippt el. gröpad samt groddar av spannmål, hela, valsade, bearbetade till flingor el. malda (exkl. finmalet mjöl av spannmål samt ris endast befriat från ytterskalet, helt el. delvis slipat ris o. brutet ris)
	11.07	Malt, även rostat
Ris	10.06	Ris

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll	
Bakverk o. bröd m.m.	19.05	Bröd, kakor, kex o. andra bakverk, även innehållande kakao; nattvardsbröd, tomma oblatkapslar av sådana slag som är lämpliga för farmaceutiskt bruk, sigilloblater o. liknande produkter av mjöl el. stärkelse	
Okokt pasta	19.02.11-19	Pastaprodukter, okokta, ofyllda el. på annat sätt beredda	
Övr. beredningar av spannmål o. mjöl	19.01.20	Mixer o. deg för beredning av bakverk enl. nr 1905	
	19.04	Livsmedelsberedningar erhållna genom svällning el. rostning av spannmål eller spannmålsprodukter, t.ex. majsflingor; spannmål, annan än majs, i form av korn el. flingor el. andra bearbetade korn (exkl. mjöl och krossgryn), förkokt el. på annat sätt beredd, i.a.n.	
05 Frukt o. grönsaker			
Färska o. kylda grönsaker	07.01	Potatis, färsk el. kyld	
	07.02	Tomater, färska el. kylda	
	07.03	Kepalök "vanlig lök", schalottenlök, vitlök, purjolök o. lök av andra <i>Allium</i> -arter, färska el. kylda	
	07.04	Kål, färsk el. kyld	
	07.05	Trädgårdssallat (<i>Lactuca sativa</i>) o. cikoriasallat arter av släktet <i>Cichorium</i> , färska el. kylda	
	07.06	Morötter, rovor, rödbetor, haverrot (salsifi), röt-selleri, rädisor o. liknande rotfrukter, färska el. kylda	
	07.07	Gurkor, färska el. kylda	
	07.08	Baljfrukter o. baljväxtfrön, färska el. kylda	
	07.09	Andra grönsaker, färska el. kylda	
	12.10	Humle, färsk el. torkad, även mald, pulveriserad el. i form av pelletar; lupulin	
	12.12.10	Johannesbröd, inbegripet johannesbrödrön	
	12.12.91-99	Socketbetor, färska, kylda, frysta el. torkade, även malda samt fruktkärnor o. andra vegetabiliska produkter, inkl. orostad cikoriarot av varieteten <i>Cichorium intybus sativum</i> , av sådana slag som används främst som livsmedel, i.a.n.	
	Frysta grönsaker	07.10	Grönsaker, även ångkokta el. kokta i vatten, frysta
	Torkade el. tillfälligt konserverade grönsaker samt rötter, stam- el. rotknölar	07.11	Grönsaker tillfälligt konserverade, t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltlake, svavelsyrighetsvatten el. andra konserverande lösningar, men olämpliga för direkt konsumtion i detta tillstånd

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	07.12	Torkade grönsaker, hela, i bitar, skivade, krossade el. pulveriserade, men inte vidare beredda
	07.13	Baljväxtfrön, torkade, även skalade el. sönderdelade
	07.14	Maniok-, arrow- och salepsrot, jordärtskockor, batater "sötpotatis" och liknande rötter, stam. el. rotknölar med hög halt av stärkelse el. inulin, färska, kyllda, frysta el. torkade hela el. i bitar o. även i form av pelletar; mærg av sagopalm
Beredda potatisprodukter	11.05	Mjöl, pulver, flingor, korn o. pelletar av potatis
	19.03	Tapioka o. tapiokaersättningar, framställda av stärkelse, i form av flingor, gryn o.d.
	20.04.10	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, fryst
	20.05.20	Potatis, beredd el. konserverad på annat sätt än med ättika el. ättikssyra, inte fryst
Övriga beredningar av grönsaker	11.06	Mjöl o. pulver av ärtor, bönor, linser o. andra torkade baljväxtfrön enligt nr 0713, av sago, maniok-, arrow- och salepsrot, jordärtskockor, batater "sötpotatis" o. liknande rötter, stam. el. rotknölar med hög halt av stärkelse el. inulin enligt nr 0714, samt mjöl o. pulver av produkter enligt kap. 8 "Ätbar frukt samt ätbara bär och nötter; skal av citrusfrukter eller meloner"
	20.01.10	Gurkor beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9020-9085, 9097	Grönsaker, frukt, bär, nötter o. andra ätbara växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra
	20.01.9093	Kepalök "vanlig lök" beredd el. konserverad med ättika el. ättiksyra
	20.02	Tomater, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra
	20.03	Svampar o. tryffel, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättikssyra
	20.04.90	Grönsaker samt blandningar av grönsaker, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika el. ättiksyra, frysta (exkl. konserverade med socker samt tomater, svampar, tryffel o. potatis, var för sig)
	20.05.40-99	Grönsaker, beredda el. konserverade på annat sätt än med ättika eller ättiksyra, inte frysta (exkl. tomater, svampar, tryffel o. potatis)
Färsk, kylld, torkad frukt, bär o. nötter	08.01	Kokos-, para- o. cashewnötter, färska el. torkade, även skalade

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	08.02	Andra nötter, färska el. torkade, även skalade
	08.03	Bananer, inkl. mjölbananer, färska el. torkade
	08.04	Dadlar, fikon, ananas, avokado, guava, mango o. mangostan, färska el. torkade
	08.05	Citrusfrukter, färska el. torkade
	08.06	Vindruvor, färska el. torkade
	08.07	Meloner, inkl. vattenmeloner o. "papaya", färska
	08.08	Äpplen, päron o. kvittenfrukter, färska
	08.09	Aprikoser, körsbär, persikor inkl. nektariner, plommon o. slånbär, färska
	08.10	Jordgubbar, hallon, björnbär, vinbär, krusbär o. andra ätbara frukter, färska
	08.12	Frukt, bär o. nötter, tillfälligt konserverade (t.ex. med svaveldioxidgas el. i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar) men olämplig för direkt konsumtion i detta tillstånd
	08.13	Aprikoser, plommon, äpplen, persikor, päron, melonträdfrukt "papaya", tamarinder o. andra ätbara frukter, torkade, samt blandningar av ätbara o. torkade frukter el. ätbara nötter
	08.14	Skal av citrusfrukter el. meloner, inkl vattenmeloner, färska, frysta, torkade el. tillfälligt konserverade i saltvatten, svavelsyrlighetsvatten el. andra konserverande lösningar
	12.12.30	Aprikos-, persiko- (inbegripet nektarin) o. plommonkärnor
Frost frukt o. bär	08.11	Frukt, bär o. nötter, även ångkokta el. kokta i vatten, frysta, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel
Saft, sylt o. marmelad	20.07.91-99	Sylter, frukt- och bärgeléer, marmelader, mos och pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel; andra än homogeniserade beredningar
	20.09	Frukt- o. bärsaft, inkl. druvmust, samt grönsaks-saft, ojäst o. utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker el. annat sötningsmedel
Övriga beredningar av frukt o. bär	20.01.9010	Mango chutney
	20.01.9091	Guava, mango, mangostan, melonträdfrukt "papaya", tamarinder, cashewäpplen, litchi-plommon, jackfrukter, sapodillafrukter, passionsfrukter, carambola, pitahay, kokos-, para-, cashew-, pekan-, areka- "betel-", kola- o. macadamianötter, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	20.01.9096,9099	Grönsaker, frukt, bär, nötter o. andra ätbara växtdelar, beredda el. konserverade med ättika el. ättiksyra; Andra
	20.08	Frukt, bär, nötter o. andra ätbara växtdelar, beredda el. konserverade, med el. utan tillsats av socker, annat sötningsmedel el. alkohol (exkl. beredda el. konserverade i ättika el. ättiksyra, konserverade i socker, men inte inlagda i sockerlag, samt sylter, frukt- o. bärgeléer, marmelader, mos o. pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning)
06 Socker, sockervaror m.m.		
Socker, melass o. honung	04.09	Naturlig honung
	17.01	Socker från sockerrör el. sockerbetor samt kemiskt ren sackaros, i fast form
	17.02	Socker, inkl. kemiskt ren laktos, maltos, glukos o. fruktos, i fast form, sirap o. andra sockerlösningar utan tillsats av aromämnen el. färgämnen, konstgjord honung, även blandad med naturlig honung samt sockerkulör (exkl. socker från sockerrör el. socker betor o. kemiskt ren sackaros)
	17.03	Melass erhållen vid utvinning el. raffinering av socker
Sockerkonfektyrer	17.04	Sockerkonfektyrer (inkl. vit choklad), inte innehållande kakao
	20.06	Grönsaker, frukt, bär, nötter, fruktskal o. andra växtdelar, konserverade med socker "avrunna, glaserade el. kanderade"
07 Kaffe, te, kakao, kryddor m.m.		
Kaffe o. kaffeersättningar	09.01	Kaffe, även rostat el. befriat från koffein; skal o. hinnor av kaffe; kaffesurrogat innehållande kaffe, oavsett mängden
	21.01.11-12	Extrakter, essenser o. koncentrat av kaffe samt beredningar på basis av extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av kaffe
	21.01.30	Cikoriaröt, rostad o. andra rostade kaffesurrogat samt extrakter, essenser o. koncentrat av dessa produkter
Choklad- o. kakaoberedn.	18.06	Choklad o. andra livsmedelsberedningar innehållande kakao
Te, kakao o. kryddor	09.02	Te, även aromatiserat
	09.03	Maté
	09.04	Peppar av släktet <i>Piper</i> , frukter av släktena <i>Capsicum</i> o. <i>Pimenta</i> , torkade, krossade el. malda

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	09.05	Vanilj
	09.06	Kanel o. kanelknopp
	09.07	Kryddnejlikor, nejlikstjälkar o. modernejlikor
	09.08	Muskot, muskotblomma o. kardemumma
	09.09	Anis, stjärnanis, fänkål, koriander, spiskummin, kummin o. enbär
	09.10	Ingefära, saffran, gurkmeja, timjan, lagerblad, curry o. andra kryddor
	18.01	Kakaoböner, hela el. krossade, även rostade
	18.02	Kakaoskal, kakaohinna o. annat kakaofall
	18.03	Kakaomassa, även avfettad
	18.04	Kakaosmör, kakaofett o. kakaoolja
	18.05	Kakaopulver utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel
	21.01.20	Extrakter, essenser o. koncentrat av te el. maté samt beredningar på basis av sådana extrakter, essenser el. koncentrat el. på basis av te el. maté
08 Djurfoder		
	12.13	Halm, agnar o. skal av spannmål, oberedda, även hackade, malda, pressade el. i form av pelletar
	12.14	Kålrötter, foderbetor o. andra foderrotfrukter, hö, lusern "alfalfa", klöver, esparsett, foderkål, lupiner, vicker o. liknande djurfoder, även i form av pelletar
	23	Återstoder och avfall från livsmedelsindustrin; beredda fodermedel
09 Diverse livsmedelsprodukter		
Soppor, såser o. buljonger	21.03	Såser samt beredningar för tillredning av såser; blandningar för smaksättningsändamål; senapspulver o. beredd senap
	21.04.10	Soppor o. buljonger samt beredningar för tillredning av soppor el. buljonger
Margarin o. annat matfett	15.17	Margarin; ätbara blandningar o. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kap. (exkl. ätbara fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, som helt eller delvis hydrogerats, omförestrats, även internt el. elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade samt blandningar av olivolja el. fraktioner)
Beredningar av spannmål, mjöl m.m.	19.01.10	Livsmedelsberedningar avsedda för barn, i detaljhandelsförpackningar
	19.01.90	Livsmedelsberedningar av andra slag (inkl. maltextrakt m.m.)

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	19.02.20-40	Pastaprodukter; fyllda, även kokta el. på annat sätt beredda; kokta el. på annat sätt bredda, ofyllda; couscous
Övriga livsmedel	04.10	Sköldpaddsägg, fågelbon o. andra ätbara produkter av animaliskt ursprung, i.a.n.
	16.02.10	Homogeniserade beredningar av kött, slaktbiprodukter o. blod och som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g, för försäljning som barnmat el. för dietiskt ändamål
	20.05.10	Grönsaker, i form av fint homogeniserade beredningar som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g för försäljning som barnmat el. för dietiskt ändamål
	20.07.10	Sylter, frukt- o. bärgeléer, marmelader, mos o. pastor av frukt, bär el. nötter, erhållna genom kokning, med el. utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel, i form av homogeniserade beredningar som föreligger i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g för försäljning som barnmat el. för dietiskt ändamål
	21.02	Jäst "aktiv el. inaktiv"; andra encelliga mikroorganismer, döda med undantag av vacciner; beredda bakpulver
	21.04.20	Livsmedelsberedningar av den art som används som näringsmedel avsedda för barn el. för dietbruk, bestående av homogeniserade blandningar av två eller flera grundbeständesdelar såsom kött, fisk, grönsaker el.frukt, i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av <= 250 g
	21.06.10	Proteinkoncentrat o. texturerade proteiner
	21.06.9010	Ostfondue
	21.06.9030-9098	Livsmedelsberedningar; sirap o. andra sockerlösningar, aromatiserade el. färgade
	22.09	Ättika, jäsningsättika och ättikersättning av ättikssyra
11 Drycker		
Starksprit	21.06.9020	Sammansatta alkoholhaltiga beredningar av sådana slag som används för framställning av drycker o. med en verklig alkoholhalt av > 0,5 volymprocent (exkl. beredningar baserade på luktämnen)
	22.08	Etylalkohol, odenaturerad med alkoholhalt av < 80 volymprocent; sprit, likör o. andra spritdrycker (exkl. sammansatta alkoholhaltiga beredningar av sådana slag som används för framställning av drycker)

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
Vin	22.04	Vin av färska druvor, inkl. vin som tillsatts alkohol; druvmust i jäsning med verklig alkoholhalt >0,5 volymprocent el. med ett innehåll av tillsatt alkohol > 0,5 volymprocent
	22.05	Vermouth o. annat vin av färska druvor, smaksatt med växter el. aromatiska ämnen
Övriga drycker med alkohol	22.03	Maltdrycker
	22.06	Drycker, jästa t.ex. äppelvin "cider", päronvin o. mjöd; blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker o. alkoholfria drycker, i.a.n.
Drycker utan alkohol	22.01	Vatten, inkl. naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker el. annat sötningsmedel el. av aromämne; is o. snö
	22.02	Vatten, inkl. mineralvatten o. kolsyrat vatten, med tillsats av socker el. annat sötningsmedel el. av aromämne, samt andra alkoholfria drycker (exkl. frukt- o. bärsaft samt grönsakssaft o. mjölk)
12 Tobak o. tobaksvaror	24	Tobak samt varor tillverkade av tobaksersättning
22 Oljefrön o. oljehaltiga nötter	12.01	Sojabönor, även sönderdelade
	12.02	Jordnötter, även skalade el. sönderdelade men inte rostade el. på annat sätt tillagade
	12.03	Kopra
	12.04	Linfrön, även sönderdelade
	12.05	Raps- o. rybsfrön, även sönderdelade
	12.06	Solrosfrön, även sönderdelade
	12.07	Andra oljeväxtfrön o. oljehaltiga frukter, även sönderdelade
	12.08	Mjöl av oljeväxtfrön el. oljehaltiga frukter (exkl. mjöl av senapsfrön)
4 Oljor o. fetter	02.09	Svinfett, inte innehållande magert kött o. fjäderfä-fett, inte utsmälta eller på annat sätt extraherade, färska, kylda, frysta, saltade, i saltlake, torkade el. rökta
	15.01	Ister, annat svinfett o. fjäderfä-fett, utsmälta, även utpressade el. extraherade med lösningsmedel (exkl. solarstearin och isterolja)
	15.02	Fetter av nötkreatur, andra oxdjur, får el. getter (exkl. solarstearin, isterolja, oleostearin, oleomargarin o. talgolja, inte emulgerade, blandade el. på annat sätt beredda)
	15.03	Solarstearin, isterolja, oleostearin, oleomargarin o. talgolja, inte emulgerade, blandade el. på annat sätt beredda

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	15.04	Fetter o. oljor av fisk el. havsdäggdjur samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.05	Ullfett o. fettartade ämnen erhållna ur ullfett, inkl. lanolin
	15.06	Andra animaliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.07	Sojabönlja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.08	Jordnötsolja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.09	Olivolja o. fraktioner av denna olja, erhållna ur frukten, som uteslutande är framställda på mekanisk väg el. med andra fysikaliska metoder under sådana förhållande som inte medför att oljan försämras, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.10	Oljor erhållna enbart ur oliver samt fraktioner av sådan olja som utvunnits på annat sätt än under 1509, även raffinerade men inte kemiskt modifierade, inkl. blandningar av dessa oljor el. fraktioner med oljor eller fraktioner enligt 1509
	15.11	Palmoilja o. fraktioner av denna olja, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.12	Solrosolja, safflorolja o. bomullsfröolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.13	Kokosolja, palmkärnolja o. babassuolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.14	Raps-, rybs- o. senapsolja samt fraktioner av dessa oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.15	Andra vegetabiliska fetter o. oljor, icke flyktiga, inkl. jojobaolja, samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, även raffinerade men inte kemiskt modifierade
	15.16	Animaliska och vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, som helt el. delvis hydrerats, omförestrats, även internt, el. elaidiniserats, även raffinerade men inte vidare bearbetade

SITC Huvudgrupper/undergrupper	KN	Innehåll
	15.18	Animaliska o. vegetabiliska fetter o. oljor samt fraktioner av sådana fetter el. oljor, kokta, oxiderade, dehydratiserade, faktiserade, blåsta, polymeriserade genom upphettning i vakuum el. i inert gas el. på annat sätt kemiskt modifierade, med undantag av produkter enligt nr 15.16; oätliga blandningar el. beredningar av animaliska el. vegetabiliska fetter el. oljor el. av fraktioner av olika fetter el. oljor enligt detta kap. 15, i.a.n.
	15.21	Vegetabiliska vaxer, bivax, andra insektsvaxer samt spermaceti "valrav", även raffinerade el. färgade (exkl. triglycerider)
	15.22	Degras; återstoder från bearbetning av fetter, feta oljor el. andra fettartade ämnen el. av animaliska el. vegetabiliska vaxer

Varuklassificering i tabell 16.5 (Förädlade livsmedel)

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda produkter av kött, vilt och fågel	
Styckat nötkött	02.01.20,30, 02.02.20,30
Styckat griskött	02.03.12,19,22,29
Styckat får- lamm- och getkött	02.04.22,23,42,43,50
Styckat fjäderfäkött	02.07.13,14,26,27,35,36
Övrigt styckat kött	02.08.10,30,40,50,90
Torkat, saltat eller rökt kött m.m.	02.10.11,12,19,20,91,92,93,99
Beredningar av kött	16.01.00, 16.02.10,20,31,32,39,41,42,49,50,90
Mejeri- och äggprodukter	
Mjök- och gräddpulver m.m., konsumentförp.	04.02.10,21,29,91,99
Yoghurt	04.03.10
Fil, gräddfil m.m.	04.03.90
Smör, konsumentförpackat	04.05.1011
Ost och ostmassa	04.06.10,20,30,40,90
Glassvaror	21.05.00
Äggprodukter	04.07, 04.08
Beredda fisk- och skaldjursprodukter	
Fiskfiléer och fiskkött, färskt eller fryst	03.04
Torkad, saltad eller rökt fisk	03.05
Beredda sillprodukter	16.04.12
Övr. beredda fisk- och skaldjursprodukter	16.04.11,13,14,15,16,19,20,30, 16.05.10,20,30,40,90
Beredningar av spannmål	
Mixer och deg för beredn. av bakverk	19.01.20
Knäckebröd	19.05.10
Skorpor	19.05.40
Kakor och kex	19.05.20,31
Övriga bakverk, bröd, pizzor, piroger m.m.	19.05.32,90
Övr. beredningar av spannmål och mjöl	11.04, 19.02.11,19, 19.04.10,20,30,90

Redovisningsgrupper	Innehåll enligt KN
Beredda frukter och grönsaker	
Frysta grönsaker	07.10
Beredda potatisprodukter	20.04.10, 20.05.20
Andra beredningar av grönsaker	20.01.10,90, 20.02.10,90, 20.03.10,20,90, 20.04.90, 20.05.10,40,51,59,60,70,80,90,91,99
Frysta blåbär	08.11.9050
Övr. frysta, torkade m.m. frukter och bär	08.11.10,20,90 (exkl. 08.11.9050), 08.12, 08.13, 08.14
Saft	20.09
Sylt och marmelad	20.07
Andra beredningar av frukt och bär (inkl. nötter)	20.06.00, 20.08
Sockerkonfektyrer	17.04
Kaffe, te, kakao m.m.	
Rostat kaffe	09.01.21,22
Essenser och koncentrat av kaffe m.m.	21.01.11,12
Te samt essenser och koncentrat av te	09.02.10,20,30,40, 21.01.20
Kakaomassa, kakaosmör och kakaopulver	18.03.10,20, 18.04.00, 18.05.00
Chokladprodukter och chokladpulver	18.06
Diverse livsmedel	
Såser och beredningar för såser	21.03
Soppor och buljonger	21.04.10
Fast margarin	15.17.10
Flytande margarin och annat matfett	15.17.90
Välling m.m.	19.01.10
Övriga produkter (bl.a. smörfettsblandn.)	04.05.20, 04.10, 21.04.20, 21.06.10,90
Drycker	
Vodka	22.08.60
Annan starksprit	22.08.20,30,40,50,70,90
Vin	22.04
Öl och cider m.m.	22.03, 22.06
Övriga drycker med alkohol	22.05
Mineralvatten, läsk m.m.	22.01, 22.02
Oljor och fetter	02.09, 15.01, 15.02, 15.03, 15.04, 15.05, 15.06, 15.07, 15.08, 15.09, 15.10, 15.11, 15.12, 15.13, 15.14, 15.15, 15.16, 15.18, 15.21, 15.22

Swedish-English vocabulary

Letter Åå, Ää and Öö at the end of the list

The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktiv substans	Active substance
Aktuell	Current; present
Alkoholfria drycker	Non-alcoholic beverages
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Alvarbete	Grazed alvar
Am- och diko bidrag	Suckler cow premium
Amkor	Suckler cows
Ammoniak	Ammonia
Andel	Proportion; share; percentage
Andra	Other
Andra orsaker	Other reasons
Anhöriga	Relatives; family members
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan	Other
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan mark	Other ground
Annan sallat	Other kind of lettuce
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Användning	Use
Användning inom	Used in
Apelsiner	Oranges
Arbete	Work; job; occupation
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetskraft	Labour force; labour
Arbetskraftsenheter	Annual Work Units, AWU
Arbetskraftsundersökningen (AKU)	The Labour Force Survey (LFS)
Arbetsmarknad	Labour market
Arbetsmaskin	Working machine
Arbetsställe	Establishment; workplace; local unit
Arbetstagare	Employee; worker
Arbetstid	Working hours
Arbetstimmar	Working hours
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area aid
Arrendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrendepriser	Rental prices
Arrenderad	Held on lease
Avbrutna	Discontinued
Avdrag	Deduction
Avelssvin	Pigs for breeding
Avgångna	Departed

Avkastning	Yield
Avkastningsnivå	Yield level
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avräknad	Discounted
Avräkningsprisindex	Output price index
Avse	Concern; refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivning	Depreciation
Avslutad	Completed
Avstånd	Distance
Avsändningsland	Country of origin
B	
Bagge	Ram
Baljväxt	Leguminous plant
Baspriser	Basic prices
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built-up; developed
Befolkning	Population
Behandlad	Processed
Bekämpningsmedel	Pesticides
Bekämpningsmedelsrester	Pesticide residues
Belopp	Amount; sum
Ben	Leg
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Beslut	Decision
Bestämmelseland	Country of destination
Besådd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Temporary grazings
Betmassa	Beet pulp
Betningsmedel	Seed disinfectant
Betor	Beet
Bevarande	Preservation
Bevattning	Irrigation
Beviljad	Allowed
Bidrag	Grant; subsidy
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Biologisk mångfald och kulturmiljövärden	Biodiversity and cultural values
Biprodukt	By-product
Bisamhälle	Bee colony
Bisyssla	Side-line occupation
Blandad	Mixed
Blandsäd	Mixed grain
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bortfall	Nonresponse
Bostad	Dwelling; housing
Bostadsbyggnadsvärde	House building value
Bostadshus	Residential building
Branschindelning	Division in branches

Brukare	Holder; farmer
Brukningsform	Type of holding
Bruna bönor	Brown beans
Brutto	Gross
Bruttonationalprodukt (BNP)	Gross domestic product (GDP)
Bruttoton	Gross tonnage
Buffel	Buffalo
Byggnad	Building
Byggnadsinventarier	Inventories (building)
Byggnadsverksamhet	Construction activity
Byte	Exchange
Bänkgård	Frame; hotbed
Bär	Berries
Bärbuske	Berrybush
Bärgad (skörd)	Actual (yield)
Böcker	Books
Bönor	Beans
C	
Certifierad	Fully converted
Charkuterivaror	Cured meat and provision
Choklad- och chokladvaror	Chocolate and chocolate goods
Choklad- och konfektyrvaror	Sweets
Cirka; c:a	About; around
Cistern	Cistern
Container	Container
D	
Dagar	Days
Dagsverke	Day's work
Definition	Definition
Definitiva uppgifter	Definite results
Deklaration	Declaration for income tax purposes
Del av	Part of; share
Delad	Separated
Delbranscher	Sub-branches
Deltagare	Participant
Delvis (ägd, arrenderad)	Partly (owned, held on lease)
Detaljhandel	Retail trade
Dikor	Suckler cows
Direktstöd	Direct support
Direktutbetalning	Direct payment
Diverse	Other; miscellaneous
Djur	Animal
Djurbesättning	Animal stock
Djurbidrag	Headage support, animal premium
Djurhållning	Animal husbandry
Djurhälsovård	Animal health service
Djurslag	Type of animal
Djurstallar	Building for livestock
Dos	Dose
Dricksvatten	Drinking-water
Dricksvattenanläggning	Drinking-water structure
Driftsriktning	Type of farming
Driftsöverskott	Operating surplus
Driv- och smörjmedel	(Consumption of) motor fuel and lubricants
Drivmedel	Motor fuel
Drycker	Beverages
Dryckesvaror	Beverages
Dräktig	Pregnant
Dvs.	That is; i.e.
Därav	Of which

Därunder	Less
Däröver	More
Dödsbo	Estate of a deceased person
E	
Efterlikvid	Final price adjustment
Egenföretagare	Self-employed person
Egentlig	Real; actual
Eget	Own
Eget kapital	Own capital
Ej	Not
Ej angivet	Not reported
Ekologisk djurhållning	Organic farming with animals
Ekologisk odling	Organic farming
Ekonomi	Economy
Ekonomibyggnad	Farm building
Ekonomibyggnadsvärde	Farm building value
Ekonomisk	Economic; financial
Elektricitet	Electricity
Emballage	Packing
Energiskog	Energy forest
Enhet	Unit; entity
Enkelt bolag	Partnership
Enkla	Simple
Enligt	According to
Ensilageväxter	Plants for silage
Ensilering	Ensiling
Enskild	Private
Ersättning; ersättningsbelopp	Compensation
Exekutiv	Executive
Exklusive	Excluding
Exportör	Exporter
Extensifieringsbidrag	Aid for extensification
Extrapriser	Bargain prices
F	
Fabrikspotatis	Potatoes for processing
Faktorinkomst	Factor income
Faktorpris	Factor price
Familjemedlem	Member of the family
Fasta priser	Constant prices; fixed prices
Fastighet	Real estate
Fastighetsinnehav	Possession of real estates
Fastighetsreglering	Real allotment
Fastighetstaxering	Assessment of real estate
Felaktigt	Incorrect
Fett	Fat
Fetthalt	Fat content
Fisk	Fish
Fiskare	Fisherman
Fiske	Fishing
Fiskmjöl	Fish meal
Fiskprodukter	Fish products
Fjäderfä	Poultry
Fjäderfäkött	Poultry meat
Fjällsamebyar	Mountain sami villages
Fleråriga	Perennial
Fläsk	Pork
Foder	Feed
Foderblandning	Feed mixture
Foderförbrukning	Feed consumption
Fodermedel	Feedstuffs; feeds

Foderråvara	Fodder primary product
Fodersäd	Coarse grain
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Fosfor	Phosphorus
Frakter	Freights
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Outdoor cultivation
Fritidshästar	Spare-time horses
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Frukträd	Fruit tree
Frånvaro	Absence
Främjande	For the promotion of
Frö	Seed
Fröburen	Seed born
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person; physical person
Fång	Acquisition
Fånggröda	Laminitis
Fångst	Catch
Fångstmängd	Quantity
Får	Sheep
Färkött	Mutton
Fäbodbete	Mountain pasture
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskpotatis	New potatoes
Färskt, kylt och djupfryst	Fresh, chilled and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Föregående	Previous
Förekomma	Occur
Förening	Society; association
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Self employed (person); holder
Företagsinkomst, netto	Entrepreneurial income
Företagsnivå	Level of enterprises
Företagsstruktur	Structure of enterprises
Företagstyp	Type of holding
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förnödenheter	Necessities, requirements
Förpröva	Pre-test
Församling	Parish
Första	First
Första skörd	First cut
Försålda mängder	Sold quantities
Försäljning	Sale
Försäljningsställe	Point of sale; outlet
Försörjningsbalans	Balance of resources
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbetande (befolkning)	Economically active (population)
Förvärvsarbete	Gainful employment
Förvärvskälla	Source of income
Förädlad	Processed; refined
Förädling	Improvement; processing

Förädlingsvärde	Value added
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital
G	
Galt	Boar
Generell	General
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Getkött	Goat's meat
Gifter	Poisons
Glas	Glass
Godis	Sweets
Godkänd	Approved
Gram	Gram
Griskött	Pork
Grossist	Wholesale dealer; wholesaler
Grovfoder	Coarse fodder
Grupp(er)	Group(s)
Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gränsskydd	Marginal protection
Gräs	Grass
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grön	Green
Gröna växter	Green plants
Grönfoder	Green fodder
Grönsaker	Vegetables
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gäva	Gift
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plains district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plains districts in southern Götaland
H	
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Hampa	Hemp
Handelsgödsel	Fertilizer
Handelsmarginaler	Margins by trade
Handjur	Male animal
Handjursbidrag	Male animal premiums
Hare	Hare
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	Whole of Sweden; the whole country
Hela världen	The whole world
Helt ägd, arrenderad	Totally owned, held on lease
Helträda	Bare fallow
Helårs	Annual
Hemmaförbrukning	Household use
Hemmatillverkat	Home produced
Hemslakt	Home slaughter
Hjortdjur	Deer
Hondjur	Female animal
Honung	Honey
Husdjur	Livestock

Husdjursskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållssvinn	Household waste
Huvudsyssla	Main occupation
Huvudtyp	Main type
Hälften av	Half of
Hälsovädlig	Insanitary
Hästar	Horses
Hästkött	Horse meat
Hö	Hay
Högst	At most
Höns	Fowls
Höst	Autumn
Höst- eller vinterbevuxen åkermark	Autumn- or wintergrown arable land
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumnsown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumnsown cereals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Höstvete	Winter wheat
I	
Icke	Not
Idisslare	Ruminant
Ilandföringar	Landings
Import	Imports
Importör	Importer
Indelning	Division; classification; breakdown
Industri	Industry
Industriell användning	Industrial use
Industristatistik	Industrial statistics
Industriändamål	Industrial purposes
Ingående lager	Balance brought forward
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomststöd	Income support
Inköp	Purchase
Inofficiell	Unofficial
Inre	Internal
Inrikeshandelsstatistiken	The domestic trade statistics
Inräknad	Included
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Inte	Not
Integrerad svinproduktion	Integrated pig production
Internationell	International
Intäkter	Receipts; income; return
Intäktsfördelning	Breakdown of turnover
Inventarier (levande)	Livestock
Inventarier (döda)	Farm equipment
Inventering	Survey
Investering	Investment
Investeringstyp	Type of investment
Invånare	Inhabitant; resident
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Invägning	Weighing in

Isbergssallat	Iceberg lettuce
J	
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksaktiviteter	Agricultural activities
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksmark	Agricultural area
Jordbrukspolitik, jordbrukspolitisk	Agricultural policy
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksverket	Swedish Board of Agriculture
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordbruksväxter	Agricultural plants
Jordgubbar	Strawberries
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Jämförbar	Comparable
Jämförbarhet	Comparability
K	
Kadmiumhalt	Cadmium content
Kaffe	Coffee
Kaffeersättningar	Coffee substitute
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalkon	Turkey
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalkylerad	Calculated
Kallblodig	Cold-blooded
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalvkött	Veal
Kameler	Camels
Kapitalkostnad	Cost of capital
Karaktäristisk	Characteristic
Karens	Qualifying period
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kemisk-tekniska artiklar	Chemico-technical articles
K-mjök; konsumtionsmjök	Fluid milk
Knölar	Tubers
Kokos	Coconut
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kommersiell verksamhet	Commercial activity
Kommun	Municipality
Kompensationsbidrag	Support for less favoured area
Koncessionssamebyar	Concession samivillages
Kondensmjök	Condensed milk
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konservärter	Processing peas
Konsumentprisindex (KPI)	Consumer price index (CPI)
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsmjök	Fluid milk
Kontroll	Control
Kontrolluppgift	Salary statement

Kontrollverksamhet	Official control activity
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigering	Correction
Kostnad	Cost
Kraftuttag	Power take-off
Kreatur	Livestock
Kronor	Swedish kronor (SEK)
Krukväxter	Potted plants
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kurser	Training courses
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvartal	Quarter of a year
Kviga	Heifer
Kvinnor	Women
Kvinnlig	Female
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kålrötter	Swedish turnips
Källa (ursprung)	Source
Kämmjök	Buttermilk
Köksväxter	Vegetables
Kön	Sex
Köp	Purchase
Köpeskilling	Market price
Köpeskillingskoefficient	Market price coefficient
Köpfodermedel	Purchase feeding stuff
Köpkraftsparitet	Purchasing power parity
Körsbär	Cherries
Kött	Meat
Kött och köttvaror	Meat and products of meat
Köttfodermjöl	Meat meal
Köttkonserver	Canned meat
Köttras	Beef cattle
L	
Lager	Stock
Lagerändring	Change of stock
Lagfarna köp	Registered purchases
Lamm	Lamb
Lammkött	Lamb
Land	Country, land
Landareal	Area of land
Landskapsvård	Landscape preservation
Lantbruksnämnd	County agricultural board
Lantbruksregistret (LBR)	The Farm Register
Lantbruksräkning	Census of agriculture
Lantbruksstatistik	Agricultural statistics
Lantras (svin)	Indigenous breed (pigs)
Lejd	Hired
Lejt arbete	Hired labour
Levande	Alive
Levande djur	Live animals
Leverans	Delivery
Leverantör	Supplier

Lin	Flax
Livsmedel	Food; foodstuffs; groceries
Livsmedelskvalitet	Food quality
Livsmedelssektor	Food sector
Livsmedelssäkerhet	Food safety
Livsmedelsändamål	Food purposes
Låg avkastning	Low yield
Låginkomstsatsning	Subsidies to holders with low income
Lån	Loan
Lånegaranti	Loan guarantee
Län	County
Länsgrupper	County groups
Lök	Onion
Lökblommor	Bulbous flowers
Löner	Wages
Löpande priser	Current prices
M	
Magert	Low-fat
Majs	Maize
Maka/make	Spouse
Malt- och läskedrycker	Malt liquors and soft drinks
Manlig	Male
Margarin	Margarine
Mark	Ground
Markanläggningar	Land improvements
Markinventarier	Inventories (ground)
Maskin	Machine
Material	Material
Matfett	Cooking fat
Matlök	Onion
Matpotatis	Table potatoes
Max värde	Maximum value
Med	With
Medelfetthalt	Average fat content
Medelinvägning	Average weighing in
Medelkoantal	Average number of cows
Medelslaktvikter	Average weight of carcasses
Medelstärkelsehalt	Average content of starch
Medeltal	Average
Medelvikt	Average weight
Medhjälpare familjemedlem	Assistant member of the family
Medhjälpare	Assistant
Medlem	Member
Mejeri	Dairy
Mejerihantering	Dairy husbandry
Mejerimjök	Dairy milk
Mejeriprodukter, mejerivaror	Dairy products
Mejerismör	Creamery butter
Melass	Molasses
Mellan	Between
Mellankalv	Fattened calf
Mellersta Sveriges skogsbygder	Forest districts in central Sweden
Melon	Melon
Mer än	More than
Mervärdeskatt	Value-added tax (VAT)
Micronäringsämnen	Micro nutritive substance
Milj. Kr	Millions of Swedish kronor (SEK)
Miljarder	Billion; one thousand million
Miljö- och regionalstatistik	Environment- and Regional Statistics
Miljöavgift	Duty for the environment

Miljökvalitet	Environmental quality
Miljöprogram	Programme for the environment
Miljöstöd	Aid schemes for the environment
Millimeter	Millimetre
Min värde	Minimum value
Mineral	Mineral
Mineralfodermedel	Mineral food; mineral supplement
Mineralgödsel	Fertilizer
Mink	Mink
Minskning	Decrease
Mjöl	Flour
Mjök	Milk
Mjölkkavkastning	Yield of milk
Mjölkboskapsbesättning	Dairy cattle
Mjölkkko	Dairy cow
Mjölkleverantörer	Suppliers to dairies
Mjölksproducenter	Milk producers
Mjölksprodukt	Dairy product
Mjölksproduktion	Milk production
Mjölkspulver	Milk powder
Mjölkraskorsning	Dairy cross breed
Mjölprodukter	Products of flour
Modersugga	Breeding sow
Moms (mervärdeskatt)	Value-added tax (VAT)
Morötter	Carrots
Motoreffekt	Horsepower at crankshaft
Mulåsnor och åsnor	Mules and asses
Månad	Month
Män	Men
Mängd	Quantity
Mödrar	Mothers
N	
Nationalräkenskaperna	National accounts
Nationellt	National
Naturligt jordbruksområde	Natural agricultural area
Nedre Norrland	Lower parts of Norrland
Netto	Net
Nettointäkt	Net receipt
Normskörd	Standard yield
Norra	Northern
Näringsgren	Branch of business
Näringskvalitet	Nutrition quality
Näringsämne	Nutritive substance
Närvarande	Present
Nöt	Cattle; bovine animals
Nötkreatur	Cattle; bovine animals
Nötkreatursskötsel	Livestock farming
Nötkött	Beef
O	
Obearbetad	Raw
Objektiv skördeuppskattning	Objective crop yield surveys
Obrukad åker	Untilled arable land
Och	And
Odlad	Grown; cultivated
Odling	Cultivation
Offentligt ägda	Publicly owned
Officiell	Official
Ogräsbekämpade arealer	Area treated with herbicides
Ogräsmedel	Herbicides
Okänd	Unknown

Olika	Different
Oliver	Olives
Oljehalt	Oil content
Oljelin	Lin seed; oil flax
Oljeväxter	Oilseed; oilseed crops
Oljeväxtfön	Seeds from oleiferous plants
Oljor och fetter	Oil and grease
Omalet	Ungrounded
Omfattning	Size; scope
Område	Region
Omställning	Conversion
Omställningsstöd	Conversion grant
Omställningsåtgärder	Conversion measures
Omsättning	Turnover
Organisation	Organization
Orsaker	Causes
Ost	Cheese
Ostmassa	Curd
Osäker	Uncertain
Outnyttjad åker	Unused arable land
Oxdjur	Bullock
P	
Palsternacka	Parsnip
Partihandel	Wholesale trade
Partihandelns invägning	Amount delivered to wholesaler
Per	By
Personer	Persons
Plantor för vidare kultur	Plants for further cultivation
Plantskola	Nursery
Plantskolealster	Nursery plants
Plast	Plastic
Plommon	Plums
Postenkät	Postal inquiry
Potatis	Potatoes
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Potatis- och rotfruktsredskap	Tools for potatoes and root-crops
Potatisodling	Potato-cultivation
Preliminära uppgifter	Preliminary results
Pris	Price
Pris- och marknadspolitik	Price- and market politics
Prisindex	Price index
Prisnivå	Price level
Prisregleringsavgift	Price regulation charge
Prisregleringsprisindex	Price regulation index
Prisstöd	Price support
Prisutveckling	Price development
Privat ägda	Privately owned
Procent	Per cent
Procentuell	Calculated as a percentage
Producentbidrag	Producer subsidy
Producentprisindex	Producer price index
Producerande	Producing
Produktion	Production
Produktionsgren	Branch of production
Produktionsinriktning	Branch of production
Produktionsmedel	Means of production
Produktionsmedelsprisindex	Cost price index
Produktionsområde	Production area
Produktionsvolymindex	Volume index of industrial production
Produktionsvärde	Gross output

Prognostiserad	Prognosticated
Protein	Protein
Proteinfodermedel	Protein food
Proteinhalt	Protein content
Provtäthet	Test frequency
Provyteskörd	Sample plot yield
Prydnadsväxter	Ornamental plant
Publicering	Publishing, publication
Purjolök	Leek
Pålsdjursskötsel	Fur farming
Päron	Pears
R	
Rabatter	Trade-discounts
Raps	Rape
Ras	Breed, stock
Rationalisering	Rationalization
Rationaliseringsinsatser	Rationalization measures
Redskap	Tools; implements
Reducerad	Reduced
Regionala stöd	Regional grants
Registrerad	Registered
Rekryteringsdjur	Replacement animals
Relativ	Relative
Renar	Reindeer
Rennäring	Reindeer farming
Renrasig	Purebred
Renskötsel	Reindeer husbandry
Representativ	Representative
Respektive	Respectively
Resultat	Result
Riksgenomsnitt	National average
Riksområde	Major region
Ris	Rice
Rosor	Roses
Rotfrukter	Root-crops
Rovdjursrivna	Torn by beast of prey
Rybs	Turnip rape
Rymd	Capacity, volume
Rådgivning	Counselling
Råg	Rye
Rågvete	Triticale
Råsprit	Crude alcohol
Råvara	Raw material
Räntenetto	Interest net
Rättad	Corrected
Räv	Fox
Rödbetor	Red beet
Rökt	Smoked
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm
Rörelseintäkt	Operating income
Rörelsekostnad	Operating expense
Rötskadade	Decay damaged
S	
Saknas	Not available, missing
Sallat	Lettuce
Salt	Salt
Saluvärde	Market value
Sambo	Cohabitee
Sameby	Sami village
Sammanfatta	Summarize

Sammanräknad	Total
Sammansättning	Composition
Samtliga	Total
Sektorer	Sectors
Separat	Separately
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency
Sjötransport	Sea transport; carriage by sea
Skadad	Injured
Skattad; uppskattad	Estimated
Skatteadministration	Income-tax administration
Skogförråd	Forest supply
Skogsbruket	Forestry
Skogsbärande mark	Forested ground
Skogsimpediment	Barren land
Skogsmark	Forest; woodland
Skogsplantor	Tree plants
Skogsägare	Forest owner
Skola	School
Skuggindex	Shadow index numbers
Skuld	Debt
Skummjök	Skim milk
Skyddsgrödor	Barrier crop
Skyddszoner	Barrier zone
Skörd	Harvest; yield
Skördeskadeersättning och bidrag	Crop insurance compensation
Skördetröska	Combine
Slag	Kind; variety
Slakt	Slaughter; slaughtering
Slaktdjur	Slaughter animal
Slaktkropp	Carcass
Slaktkyckling	Slaughter chicken
Slaktsvin	Fattening pigs
Slam	Sludge
Slumpmässigt urval	Random sample
Slättervall	Temporary grasses
Slätteräng	Meadow
Slätköp	Purchase by relatives
Små	Small
Småbruk	Small sized holdings
Smågrisproduktion	Production of piglets
Smör	Butter
Smörjolja	Lubricating oil
Snittblommor	Cut flowers
Snittgrönt	Cut green
Socialförsäkring	Social insurance
Socker	Sugar
Sockerbetor	Sugar beet
Sockerbruken	Sugar mills
Sockerhalt	Sugar content
Sockermajs	Sweet corn
Sockerprodukter, sockervaror	Sugar products, sugar goods
Solrosfrö	Sunflower seed
Sort	Kind; variety
Spannmål	Cereals
Spenat	Spinach
Spridning	Spreading
Spritdrycker	Spirits
Spånadsväxter	Fibre plants
Spädgris	Sucking-pig
Spädkalv	Sucking-calf

Stadigvarande	Permanent
Stallgödsel	Manure
Standardtimmar	Standard man-hours
Starköl	Strong beer
Startstöd	Support to new establishments
Staten	Central government; the state
Statistiksystem	Statistic system
Statlig lånegaranti	Government loan security
Statlig stöd	Government support
Statsbidrag	Government subsidy
Sticklingar	Cuttings
Stickprovsundersökning	Sample survey
Storboskap	Cattle
Storkök	Catering
Storlek	Size
Storleksgrupp	Proportion size
Struktur	Structure; structural
Struktur- och regionalpolitik	Structural and regional support
Strålning	Radiation
Stråsäd	Cereal
Stubb	Stubble
Studerande	Student
Stutar	Steers
Stärkelse	Starch
Stärkelsehalt	Content of starch
Stärkelsestillverkning	Starch production
Stöd	Support
Stöd till norra Sverige	Economic support to the north of Sweden
Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Stödnivå	Level of support
Större	Bigger
Subvention	Subsidy
Sugga	Sow
Suggbesättning	Stock of sows
Summa	Sum; total
Superfosfat	Super phosphate
Svampmedel	Fungus poison
Svarta vinbär	Black currants
Svavel	Sulphur
Svaveldioxid	Sulphur dioxide
Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Svin	Pig
Svinn	Waste; loss
Sysselsatt	Employed; occupied
Sädd	Sowing
Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
Säd	Grain
Säljare	Seller
Sämre	Worse
Särskild	Special
Sötade	Sweetened
T	
Tackbidrag	Ewe premium
Tackor	Ewes
Tarmgas	Intestine gas
Taxerad	Assessed
Taxeringsenheter	Assessed units
Taxeringsuppgift	Income-tax statement
Taxeringsvärde	Assessed value
Te	Tea

Tidigare	Earlier
Tidpunkt	Time; date
Tillfällig	Temporary
Tillförsel	Supply
Tillgångar	Assets
Tillgänglig	Available
Tillverkare	Manufacturer
Tillverkning	Production; manufacturing
Tillväxt	Growth
Tjock grädde	Cream containing 40 per cent fat
Tjur	Bull
Tjänster (inom jordbruk)	Services (in agriculture)
Tobak	Tobacco
Tomater	Tomatoes
Ton	Tonne; metric ton
Torkad	Dried
Torkningskostnad	Cost of drying
Torrsubstans	Dry matter
Total	Total
Totalräknade uppgifter	Data from a census
Totalskörd	Total crop production
Totalundersökning	Total survey
Traktor	Tractor
Transferering	Transfer
Transport	Transport; conveyance
Transportredskap	Transport equipment
Träd	Tree
Träda	Fallow
Trädgård	Garden
Trädgårdsföretag	Horticultural enterprise
Trädgårdsodling	Horticulture; gardening
Trädgårdsprodukter	Garden produce
Trädgårdsräkning/-inventering	Census of horticulture
Trädgårdsväxter	Horticultural plants
Tröskning	Threshing
Tulpaner	Tulips
Tunn grädde	Cream containing 12 per cent fat
Tvål	Soap
Typ	Type
Typklassificering	Typology
Typologidata	Typology data
U	
Ull och fårskin	Wool and sheepskin
Underhåll	Maintenance
Undersökning	Survey
Ungdjur	Young cattle
Unghästar	Colts
Ungnöt	Young cattle
Uppfödning av kalvar	Breeding of calves
Uppfödningssförlust	Raising losses
Uppgift	Information; figure
Uppskattad	Estimated
Uppvärmning	Heating
Ursprung	Origin
Ursprungsland	Country of origin
Urval	Sample
Urvalsbaserade uppgifter	Data from a sample survey
Urvalsundersökning	Sample survey
Utan	Without
Utanför	Outside

Utbetalning	Disbursement, payment
Utbildning	Education; training
Utgifter	Expenditures
Utgående lager	Balance carried forward
Utlandet	Foreign countries
Utnyttja	Utilize
Utplanteringsväxter	Bedding-plants
Utrikeshandel	Foreign trade
Utrotningshotad	Endangered
Utrustning	Equipment
Utsläpp	Discharge
Utsäde	Seed
Utsädesmängd	Quantity of seed
Uttagen areal	Set aside land
Utträde	Withdrawal
V	
Vagnar	Carriages
Vall	Ley
Vall för fröskörd	Grass land for seed production
Vallbaljväxter	Leguminous plants on grass land
Vallfrö	Clover and grass seed
Vallgräs	Grass
Vallhö	Hay
Vallskörd	Yield from ley
Vallväxter	Herbage plants
Vallålder	Age of ley
Valuta	Currency
Varav	Of which
Varuhus	Department store
Varukod	Commodity code
Varuslag	Type of goods
Vattenareal	Water area
Vattenhalt	Water content; moisture content
Vax	Bees wax
Vecka	Week
Vegetabilier	Vegetables
Vegetabilisk	Vegetable
Verksam substans	Active substance
Verksamhet	Activity
Vete	Wheat
Vetegryn	Hulled wheat
Vetekli	Wheat bran
Vetemjöl	Wheat flour
Veterinär	Veterinary
Veterinärbehandlad	Veterinary treated
Vicker	Vetches
Vidareförädling	Processing
Vikt	Weight
Vilt	Game
Vilthägn	Game brackets
Vin	Wine
Vindruvor	Grapes
Vinter	Winter
Vitkål	White cabbage
Vuxna	Adults
Vårkorn	Spring barley
Vårrops	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsådd	Spring-sown

Vårvete	Spring wheat
Våtmarker och småvatten	Wetlands
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdeändring	Change of value
Världsdel	Continent
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Vårphöns	Laying hens
Vårpras	Laying hen
Växelkurs	Exchange rate
Växthus	Greenhouse
Växthusgas	Greenhouse gas
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety
Y	
Yrkesmässig	Professional
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
A	
Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Field beans
Åkermark	Arable land
Ålder	Age
Åldersfördelning	Age structure
År	Year
Årskurs	Form
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut); regrowth
Åtgärd	Measure; act
Ä	
Ägare	Owner
Ägd	Owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Äldre	Older
Äpplen	Apples
Ärter	Peas
Ö	
Ökning	Increase
Överstiga	Exceed
Översyn	Inspection
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar.

A

Administrativa områden bil 2
 Am- och dikobidrag, se Stöd
 Animaliska produkter
   export 267–270, 271–284
   import 267–270, 271–284
   konsumtion per person 285, 321, 290–291, 328
   priser 162–163, 180–182
   produktion 251–252, 257, 258–261
 Anläggningar
   antal cisterner för dieselolja m.m. JÅ 2000 50
   antal företag JÅ 1996 58
   för bevattning JÅ 1996 60
   för utfodring JÅ 1996 59
   för utgödsling JÅ 1996 59
   systemtäckdikning JÅ 1997 56
 Anläggningsstöd JÅ 2008 137
 Annan mark
   areal 55
   definitioner 55
 Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
 Arbetsbehov 40–41, 52
 Arbetskraft
   antal arbetstimmar i jordbruk 125, 132
   arbetsskador JÅ 2000 37–38
   avbytarverksamhet JÅ 1997 38
   förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk m.m. 125–127, 128–132
   olycksfall JÅ 2000 37–38
   sysselsatta i jordbruk 125, 130–132
   sysselsatta i skogsbruk JÅ 2000 32
   sysselsatta med trädgårdsodling JÅ 1997 32
   sysselsatta på trädgårdsföretag JÅ 1997 110
   åldersfördelning 125, 129
 Arbets skador JÅ 2000 37
 Arbetstimmar, se Arbetskraft
 Areal
   annan mark 55
   arrenderad 39, 48
   betesmark 55, 59, 204, 209
   bevattnad JÅ 1996 60
   ekologisk 185–186, 190–192, 195
   fördelning efter företagarekategori JÅ 2000 21, 24
   företag efter storleksgrupper 39, 46–47
   internationella uppgifter 239, 240–241
   kemiskt ogräsbekämpad 199–200, 207, 218–220

markkarterad JÅ 1997 44
 odlade grödor 53–54, 57–58, 62–70
 skog JÅ 2000 13, 19
 åkermark 39, 48, 59–62
 ägd 39, 48
 Arealbidrag JÅ 2000 161–162
 Arealersättning, se Stöd
 Arrendepriser 163, 182–183
 Arrenderade företag 39, 48
 Avbytarverksamhet JÅ 1997 38
 Avelssvin, se Svin
 Avkastning per hektar, se Hektarskörd
 Avräkningsprisindex 166, 314–315, 170, 180, 320

B

Baggar, se Får och lamm
 Baljväxter
   antal företag 45, 65
   hektarskörd 71–72, 80
   odlad areal 53, 57, 62, 65
   priser 181
   totalskörd 73, 80
   utsäde, certifierat 133, 139
 Befolkning
   folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort JÅ 1997 29
   förvärvsarbetande inom jordbruk m.m. 125–125, 128
   jordbrukarnas åldersfördelning 125, 129
 Bekämpningsmedel 133–134, 140, se även Växtskyddsmedel
   bekämpningsmedelsrester 300, 304–305
 Bensin, se Drivmedel
 Besädd areal
   potatis, slättervall, spannmål JÅ 1998 89
 Besättningsstorlek
   får 96, 105, 111–112
   höns 97, 105, 119–120
   mjölkkor 96, 105, 107, 109
   nötkreatur 105
   svin 96–99, 105, 114–117
 Betat utsäde JÅ 2000 53–54
 Bete, se Betesmark och Betesvall
 Betesmark
   areal 53, 197, 59, 204, 209
   definition 55 JÅ 2000 41
 Betesmarker och slätterängar, se Stöd
 Betesvall
   antal företag 39, 45, 67
   odlad areal 54, 67–68

- Betodling, se Sockerbetor
 Bevattnad areal JÅ 1996 60
 Bevattningsanläggningar
 antal företag JÅ 1996 60
 Bevattningsmaskiner JÅ 1996 61
 Bidrag, se Stöd
 Biodling
 antal bisamhällen 122
 antal medlemmar i Sveriges Biodlares
 Riksförbund 97, 122
 honung 97, 122
 vax JÅ 1996 153
 Biologiska mångfald och kulturmiljövärden 146–
 149, 151, 154–156
 Blandsäd
 antal företag JÅ 2000 69
 ekologisk odling 186–187, 190, 193
 hektarskörd 78
 odlad areal 53, 63–64
 totalskörd 73, 79
 utsäde, certifierat 133, 139
 Blommor, se Trädgårdsodling
 Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska
 undersökningen
 Broiler, se Slaktkycklingar
 Brukningsenhet(er), se Företag
 Bruna bönor
 antal företag 65
 odlad areal 65
 stöd 148–149, 151, 156
 Bruttonationalprodukt
 jordbruk 161, 171
 privat konsumtion 328
 Brödsäd
 odlad areal JÅ 1999 67
 Bufflar JÅ 2000 193
 Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 djurstallar, ny- och tillbyggda JÅ 1997 52
 förprövade djurstallar 133, 138
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och
 tillbyggda JÅ 1996 57
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda
 JÅ 1996 57
 medelyta i nybyggda djurstallar
 JÅ 1996 54
 nyuppförda kreatursplatser JÅ 1996 55
 Byggnadsvärde, se Fastighetstaxering
 Bänkgård
 antal företag 87, 90, 93–94
 skörd 87, 93
 yta 87, 90, 93–94
 Bär, se Trädgårdsodling
 Bårgad skörd (per hektar) 71–72, 78, 80–82
- C**
 Campylobacter 301, 307, 311
 Certifierat utsäde 133, 139
- Certifiering, se Ekologisk certifiering
 Chinchilla
 antal JÅ 2000 138
 antal uppfödare JÅ 2000 138
 Cisterner, antal JÅ 2000 50
 Cisternvolym JÅ 2000 50
- D**
 Dagsverken, se Arbetskraft
 Demeterförbundet 185
 Dieselolja, se Drivmedel
 Direktstöd, se Stöd
 Djurbidrag, se Stöd
 Djurförsäkring JÅ 1997 188
 Djurplatser
 antal ny- och tillbyggda JÅ 1996 55
 Djursjukdomar JÅ 2000 114, 132
 Djurstallar, se Byggnadsverksamhet
 Driftsinriktning 40, 44, 50–52
 Driftsledare 125, 132
 Dricksvatten
 dricksvattenanläggningar 299, 301, 303,
 308
 Drivmedel
 cisterner JÅ 2000 50
 förbrukning JÅ 1997 71–72
 priser 162–163, 181
 Dödsfall, se Olycksfall i jordbruket JÅ 2000
 37–38
- E**
 EAA
 ekonomisk kalkyl för jordbruket 161, 164–
 165, 172–173
 Ekologisk certifiering 185–187, 188–189
 Ekologisk djurhållning 186, 189
 Ekologisk odling
 hektarskörd 186–187, 192–194
 odlad areal 185–186, 190–192, 195
 totalskörd 186–187, 192–194
 Ekologisk produktion 185–187, 188–195
 Ekologisk produktionsform 147–148, 151,
 154–156
 Ekonomibyggnadsvärde, se Fastighetstaxering
 Eldningsolja, se Drivmedel
 Elever JÅ 2000 175
 Energigrödor
 odlad areal 54, 70
 stöd, se Stöd
 Energitillförsel JÅ 1997 158
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 54,
 62, 67
 Ersättningsbelopp JÅ 1997 187
 Ersättningsberäkningar JÅ 1997 187
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Europeiska unionen
 förädlingsvärde jordbrukets JÅ 1997 202

- husdjursskötsel 222, 234–237
- jordbruksareal 221, 226, 228
- jordbruksföretag antal 221, 227
- livsmedelskonsumtion 321, 324–325, 329–330
- livsmedelspriser 321–322, 326–327, 331–334
- mervärdesskatt 322, 335
- skogsmark JÄ 2000 182
- statistiksystem 222
- stöd till jordbruket 143–150, 151–158
- sysselsättning 221, 224–225
- totalskördar 221, 229–233
- trädgårdsodling 221, 233
- växtodling 221, 229–232
- EU-stöd, se Stöd
- Export
  - förädlade livsmedel 268, 280
  - levande djur 268, 273, 275, 277–278, 283–284
  - jordbruksvaror och livsmedel 268, 271, 273, 275, 277, 280, 283–284
- Extensifieringsbidrag, se Stöd
- Extensiv vall JÄ 2003 135

- F**
- Fabrikspotatis, se Potatis
- Faktorpris JÄ 2000 144, 151
- Fastighetspriser 163–164, 167, 170, 183–184
- Fastighetstaxering
  - antal enheter med bostad JÄ 2000 47
  - antal enheter med ekonomibyggnader JÄ 2000 47
  - basvärde medelväde 184
  - basvärde totalt JÄ 2000 45
  - byggnadsvärden JÄ 2000 44–45
- Fetthalt i mjölk 252, 260
- Fjäderfä, se även Höns
  - priser 181
  - produktion 251, 257, 259
- Flerårig vallodling 151
- Fläsk
  - priser 181
  - produktion 251, 246–247, 257, 259, 264
- Foderblandningar
  - produktion 134, 141–142
- Fodermedel
  - produktion 134, 141–142
- Foderråvara JÄ 2008 295, 300
- Fodersäd
  - odlad areal JÄ 1999 69
- Foderarter, se Årter
- Folkmängd, se Befolkning
- Fosfor 134, 197–198, 141, 204–205, 211–213, 215
- Fotogen JÄ 1997 71
- Friland
  - antal företag 87, 89–92
  - areal 87, 89–92
  - ekologisk odling 187, 195
  - skörd 87, 93
- Frukt, se Trädgårdsodling
- Frövall 67
- Fånggrödor 148, 151
- Får och lamm
  - antal 95–96, 102–105, 110–111
  - antal företag 95–96, 105, 112
  - besättningsstorlek 96, 105, 111–112
  - fårkontroll JÄ 2000 119–120
  - priser 181
  - rasfördelning JÄ 2000 119–120
  - slakt 251, 238, 246–247, 258, 264
- Förbrukning (inköp) av
  - bekämpningsmedel 133–134, 140
  - driv- och smörjmedel JÄ 1997 71–72
  - kraffoder 134, 141–142
  - livsmedel 286, 298
  - maskiner och redskap 133, 137
  - mineralgödsel 134, 141
  - växtnäringsämnen 134, 141
  - växtskyddsmedel 199–200, 207, 218–220, se även Bekämpningsmedel
- Föreningsrörelse
  - lantbrukarnas avräkningsvärden med producenter JÄ 2000 178
  - medlemmar JÄ 2000 177–178
  - organisation JÄ 2000 178
- Företag
  - antal arrenderade 39, 48
  - antal ägda 39, 48
  - besättningsstorlek djur 96–97, 105, 107, 109, 111–112, 114–116, 119–120
  - bruksform 39, 48
  - definition 41
  - företagarekategori JÄ 2000 20
  - husdjur av olika slag 40, 49
  - intäkter och kostnader 162, 165, 174–177
  - odling av olika grödor 39, 45, 53–54, 57–58, 63–70
  - storleksgrupper skogsmarkareal JÄ 2000 13, 22
  - storleksgrupper åkerareal 39, 46–47
  - trädgårdsodling 87–94
- Företagare
  - definition 41
- Företagsregister, se Lantbruksregistret
- Förmalning JÄ 2000 139
- Förmögenheter i jordbruket
  - netto JÄ 1996 184
  - totala JÄ 1996 184
- Försäkring
  - hagelskada JÄ 1997 187
  - husdjur JÄ 1997 188
  - skördeskada JÄ 1997 187
- Försäkringsbelopp JÄ 1997 187–188
- Försörjningsbalans
  - brödsäd JÄ 2000 139

fodersäd JÅ 2000 140
 kött och fläsk JÅ 2000 141
 potatis JÅ 2000 140
 spannmål JÅ 1996 157
 Förvärvsarbete, se Arbetskraft
 Förädlingsstöd, se Stöd
 Förädlingsvärde 161, 171

G
 Galtar, se Svin
 Garage JÅ 1996 57
 Getter
 antal 96, 104, 235, 244–245
 antal företag 105
 produktion 238, 246–247, 264
 Grisar, se Svin
 Grädde
 produktion 238, 261
 Grödor, se respektive gröda
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 54, 62, 67
 Grönsaker, se Trädgårdsodling
 Gårdsstöd, se Stöd
 Gödselbehållare JÅ 1996 59
 Gödselmedel 134, 141, 197–198, 204, 211–214
 Gödselplatta JÅ 1996 59

H
 Hagelskadeförsäkring JÅ 1997 187
 Handelsingödsel, se även Mineralgödsel
 internationella uppgifter JÅ 2000 196
 kostnad till baspris 169
 Handjursbidrag, se Stöd
 Havre
 antal företag 57 JÅ 2000 69
 ekologisk odling 186–187, 190, 193
 hektarskörd 78
 normskörd 76, 85
 odlad areal 53, 57–58, 62–64
 priser 181
 skördetidpunkt JÅ 1997 100
 sätidpunkt JÅ 1997 100
 totalskörd 73, 77, 79
 utsäde, certifierat 133, 139
 växtperiodens längd JÅ 1997 101
 Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek
 JÅ 2000 87
 efter vallålder JÅ 1997 91
 oljevaxter inkl. oljelin 72, 81
 potatis, potatis för stärkelse 72, 83
 slättervall 72, 82
 sockerbetor 72, 83
 spannmål 71, 78
 arter 71–72, 80
 Helträda
 areal 54, 57, 62, 70

Hönung 97, 122
 Husdjur
 antal 95–99, 100–104, 106–107, 110–111,
 113–115, 118–119, 121–123, 244–245
 antal företag 95–99, 105, 108–109, 112,
 116–117, 120
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 produktion 251–252, 257, 246–247,
 258–261, 264
 slakt 251, 258–259
 Husdjursförsäkring JÅ 1997 188
 Hästar
 antal 97, 121, 244–245
 antal företag 105
 antal hästhållare 97, 121
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 köttproduktion JÅ 2000 141
 priser 162–163, 181
 Hö, se Slättervall
 Höns
 antal 95, 97, 102–104, 118–119, 244–245
 antal företag 95, 97, 105, 120
 besättningsstorlek 97, 105, 119–120
 Höstraps, se Oljevaxter
 Höstrybs, se Oljevaxter
 Höstråg, se Råg
 Höstsådd areal JÅ 2000 68, 72
 Höstvet, se Vete
 Hötork JÅ 1996 58

I
 Import
 förädlade livsmedel 267, 279
 jordbruksvaror och livsmedel 267, 271,
 273–274, 276, 281–282
 levande djur 267, 273–274, 276, 278,
 281–282
 Index
 avräkningsprisindex 162–163, 166,
 313–315, 180, 182, 320
 harmoniserat index för konsumentpriser
 322, 326–327, 334
 konsumentprisindex 162–163, 166–167,
 313–315, 180, 316, 318–320
 livsmedelskonsumtion 321, 324–325,
 330–332
 livsmedelspriser 313, 321–322, 316,
 318–320, 326–327, 331–332, 334
 prisregleringsprisindex JÅ 2000
 155, 157
 producentprisindex 162–163, 166, 180, 320
 produktionsmedelsprisindex 162–163, 166,
 180, 320
 världsmarknadsprisindex JÅ 1998 155
 Införselavgifter JÅ 1995 197
 Inkomst av näringsverksamhet 162, 179
 Inkomster, utgifter m.m. 161–162, 172–179

Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket

Inkomststöd JÅ 2000 162

Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av

Inre rationalisering JÅ 1996 167, 174

Insektsmedel

förbrukning 199–200, 207, 217–220

Inseminationer JÅ 2000 113

Internationella uppgifter, se även Europeiska unionen

animalieproduktion 246–247

förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk 248–249

handelsgödsel, förbrukning JÅ 2000 196

husdjur 244–245

livsmedel 321–323, 324–335

maskiner och redskap JÅ 2000 195

mervärdesskatt 322, 335

totalskörd 242–243

traktorer JÅ 2000 195

åkerarealens användning 240–241

ägoslagsfördelning JÅ 2000 190

Intervention JÅ 2000 163

Intäkter i jordbruket

per företag 162, 174–179

totala 161–162, 169, 171–173

Intäkter i skogsbruket per företag 175, 177

Investeringsstöd JÅ 2008 141, 149–150

Invägd mjölk 251–252, 260–261

J

Jordbrukarhushållens inkomst 162, 178–179

Jordbrukarnas taxerade inkomst 162, 179

Jordbrukets sektorskalkyl, se EAA

Jordbruksbefolkning, se Befolkning

Jordbruksekonomi 161–168, 169–184

Jordbruksekonomiska undersökningen 162, 165, 174–177

Jordbruksfastighet

priser 163–164, 183–184

taxeringsvärden 167

ägarekategori JÅ 1997 46

Jordbruksmaskiner 133, 137

Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket

Jordbrukspolitik 143

Jordbruksräkning, se Lantbruksregistret

Jordbruksverket bil 3

Jordbruksvärde JÅ 2000 44

Jordförvärvslån JÅ 1996 190

K

Kadmium 199, 206

Kalium 134, 197–198, 141, 204, 211–213

Kalkningsmedel 199, 206

Kalkoner

antal 95, 97, 104, 118

antal företag 105

Kalvar

kalvningsresultat JÅ 2000 111

köttproduktion 251, 258

priser 162–163, 181

slakt 251, 258

Kameler JÅ 2000 193

Kemiskt bekämpade arealer 199–200, 207, 218–220

Kompensationsbidrag, se Stöd

Konsumentprisindex 166–167, 313–315, 170, 180, 316, 318–320

Konsumtion av livsmedel

försäljningsvärde 286, 295–296

konsumtionsutgifter 286, 297–298

näringsinnehåll 285–286, 293–294

per person 285–286, 321, 290–292, 328

Konsumtionsmjölk

priser 181, 317

produktion 252, 238, 261

Kontrakterad stärkelsepotatis, se Stöd

Kontrollmätningar JÅ 1997 223

Kontrollverksamheter JÅ 2000 109–111, 119–120, 129–131

Kor, se Nötkreatur

Korn

antal företag 57 JÅ 2000 69

ekologisk odling 186–187, 190, 193

hektarskörd 71, 78

normskörd 76, 85

odlad areal 53, 57, 62–64

priser 181

skördetidpunkt JÅ 1997 100

såtidpunkt JÅ 1997 100

totalskörd 73, 77, 79

utsäde, certifierat 133, 139

växtperiodens längd JÅ 1997 101

Korrigeringsstal JÅ 1998 89

Kostnader i jordbruket

per företag 162, 165, 174–177

totala 161, 164–165, 169, 172–173

Kostnader i skogsbruket

per företag 162, 165, 175, 177

Kraffoder, se Fodermedel

KRAV 185 JÅ 2008 175–177, 178–185

Kultiverad betesmark

definition 55

Kvalitet bil 3

Kvalitetscertifiering, se Stöd

Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur

Kväve 134, 197–198, 200, 141, 204–205, 208, 211–213, 215

Kväveläckage, se Stöd

Kycklingar, se Höns

Köksväxter, se Trädgårdsodling

Köpeskilling för fastigheter 164, 183–184

Köpeskillingskoefficient 164, 184

Kött och köttvaror

export 268, 273, 275, 277, 280, 283

import 267, 273–274, 276, 279, 281

konsumtion 285, 321, 289–292, 328

produktion 251, 238, 246–247, 257–260, 264

- Köttboskapskontroll
anslutning JÅ 2000 112
kalvningsresultat JÅ 2000 111
- L**
- Ladugårdar, se Byggnadsverksamhet
Lamm, se Får och lamm
Landareal JÅ 2000 190
Lantbrukets föreningsrörelse JÅ 2000 177–178
Lantbruksnämndernas verksamhet, se
Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
Lantbruksregistret
allmänt bil 1
Lantbruksräkning, se Lantbruksregistret
Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
Lantbruksutbildning JÅ 2000 175–176
Lin, se Oljelin
Livsmedel
arbetsställen 252, 262–263
export och import 267–270, 271–284
försäljningsvärde 286, 295–296
industriproduktion 252, 264
internationella uppgifter 321–323, 324–335
konsumtion per person 285–286, 321,
290–292, 324–325, 328, 330
konsumtionsutgifter 286, 298
kvalitet JÅ 2005 289–290, 291–292
priser 313–315, 316–320
sysselsättning 252–253, 262–263, 265–266
säkerhet 299–302, 303–311
Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
fastighetsinnehav JÅ 2000 174
kursverksamhet JÅ 2000 176
- M**
- Majs
hektarskörd 80
odlad areal 240–241
skördad areal 229
totalskörd 80, 231, 242–243
Markarterad areal JÅ 1997 44
Maskiner
fördelning efter företagets drifts-
inriktning JÅ 1996 65
inköp av maskiner och redskap 133, 137
Matpotatis, se Potatis
Medlemskap i ekonomiska föreningar
JÅ 2000 177–178
Mejerier
antal 251–252, 260
Mejerivaror
priser 181
produktion 252, 238, 261, 264
Melass, priser 181
Mervärden i jordbruket, se Stöd
Miljöersättningar, se Stöd
Mineralgödsel, se även Handelsgödsel
förbrukning 197–198, 211–214
försäljning 204
växtnäringsämnen 197–198, 215
- Mink
antal 97, 122
antal uppfödare 122
- Mjök
användning 252, 261
avkastning per ko 246–247 JÅ 2000 110
fetthalt 260
invägd mjök 251–252, 260–261
konsumtion 285, 291, 328
mjölkpulverproduktion 252, 261
pris 181
produktion av mejerivaror 252, 261
proteinhalt 260
- Mjölkbidrag, se Stöd
Mjölkboskapskontroll
antal kor och besättningar JÅ 2000 109
kalvningsresultat JÅ 2000 111
medelavkastning JÅ 2000 110
utgångna kor JÅ 2000 111
- Mjölkkvot JÅ 2000 166
Mjölkleverantörer 222, 251–252, 236, 260
- Mjökproduktion
antal företag 96, 105, 108
antal mejerier 251–252, 260
antal mjölkleverantörer 251–252, 260
användning 252, 261
invägd mjök 251–252, 260–261
produktion 252, 257, 261, 264
- Mjökpulverproduktion 252, 261
Modernisering, se Stöd
Modersuggor, se Svin
Mulåsnor och åsnor JÅ 2000 193
- N**
- Nationalräkenskaper 161, 171
Nationella stöd 146, 151, 153
Naturligt jordbruksområde bil 2
Nederbörd JÅ 1997 224
Normskördar 72, 76, 85–86
Normskördevärde JÅ 1996 194
Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
verksamhet
- Nötkreatur
antal 95–96, 100–101, 104, 106–107,
244–245
antal företag 40, 49–50, 105, 108–109
besättningsstorlek 105, 107, 109
försäkrade djur JÅ 1997 188
insemination JÅ 2000 113
köttboskapskontroll JÅ 2000 112
köttproduktion 251–252, 246–247, 257, 264
mjölkboskapskontroll JÅ 2000 109–111
priser 181
rasfördelning JÅ 2000 110
sjukdomar JÅ 2000 114

- slakt 251, 238, 258
- O**
- Obrukad åker
areal 54, 62, 70
- Ogräsmedel
antal hektardoser 200, 207, 217
behandlad areal 199–200, 218–219
genomsnittlig hektardos JÄ 2003 187
total använd mängd 199–200, 218–219
- Oljelin
antal företag 66
hektarskörd 72, 81
odlad areal 53, 66
totalskörd 73, 81
utsäde, certifierat 133, 139
- Oljevaxter
antal företag 57, 66
ekologisk odling 186–187, 190
hektarskörd 72, 81
normskördar 76, 85
odlad areal 53, 57–58, 62, 66
oljehalt JÄ 2000 85
totalskörd 73, 77, 81
utsäde, certifierat 133, 139
- Olycksfall i jordbruk JÄ 2000 37–38
- Områdesindelning
administrativa områden bil 2
karta över produktionsområdesindelningen bil 2
naturliga jordbruksområden bil 2
produktionsområden bil 2
riksområden bil 2
skördeområden bil 2
- Omställningsareal JÄ 2000 162
- Omställningsstöd JÄ 2000 162
- Ost
priser JÄ 1997 170
produktion 252, 238, 257, 261, 264
- P**
- Partipris, se Priser
- Pesticider 300–301, 309
- Plantskolealster, se Trädgårdsodling
- Potatis
antal företag 54, 57, 69
ekologisk odling 186–187, 191, 194
för stärkelse 54, 69, 72, 74, 83–84, 86
försörjningsbalans JÄ 2000 139–140
hektarskörd 72, 83
konsumtion 285, 292
normskördar 76, 86
odlad areal 54, 57–58, 62, 69
odlingarnas storlek JÄ 2000 75
priser 181
skördetidpunkt JÄ 1997 100
spill JÄ 1996 99
- sättningsstidpunkt JÄ 1997 100
totalskörd 74, 83
utsäde, certifierat 133, 139
vidareförädling JÄ 2000 140
- Premieinkomster JÄ 1997 187–188
- Priser
animalier 162–163, 181
arrende 13, 182–183
drivmedel 162–163, 181
handelsgödsel 162–163, 181
jordbruksmark 163–164, 183
lantbruksenheter 164, 184
mejerimjök 181
traktorer 181
vegetabilier 162–163, 181
ägg 181
- Prisindex, se Index
- Prisregleringsprisindex JÄ 2000 155, 157
- Prisstöd 150, 159
- Producentpriser, se Priser
- Producentprisindex 166, 170, 180
- Produktion
bivax JÄ 1996 153
byggnader 133, 138
djurplatser JÄ 1996 55
ekologisk 186–187, 192–194
foderblandningar 134, 141–142
honung 97, 122
kött och fläsk 251, 246–247, 257–259, 264
mjölk 251–252, 246–247, 257, 260–261, 264
oljevaxter 72–73, 81
råspit JÄ 2000 140
slaktkroppar 251, 258–259
sockerbetor 72, 74, 83
spannmål, slättervall, baljväxter och potatis 71–74, 77–86
stärkelse JÄ 2000 140
trädgårdsvaxter 87, 91, 93
ägg 251, 246–247, 259, 264
- Produktionsmedel 133–136, 137–142
- Produktionsmedelsprisindex 166, 170, 180
- Produktionsområden bil 2
- Proteingrödor, se Stöd
- PSE-tal JÄ 2000 161
- Pälsdjur
antal 97, 122
antal uppfödare 122
sysselsatta med pälsdjursskötsel JÄ 2000 32
- Päron
antal företag 92
antal träd 87, 92
odlad areal 87, 92
- Q**
- Quality Genetics JÄ 2000 129–131

R

- Raps, se Oljevaxter
 Raser
   nötkreatur JÅ 2000 110–112
   svin JÅ 2000 130
   tackor JÅ 2000 119, 121
 Redskap 133, 137
 Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Regionala stöd, se Stöd
 Rennäring
   antal företag 123
   antal renar 97, 123
   antal renägare 123
   antal samebyar 123
   slakt 251, 260
   statligt stöd 144, 150, 159
 Riksområden bil 2
 Ris 240–243
 Rybs, se Oljevaxter
 Råg
   antal företag 57 JÅ 2000 69
   ekologisk odling 186–187, 190, 193
   förmalning, lager JÅ 1996 157
   hektarskörd 71, 78
   normskörd 76, 85
   odlad areal 53, 58, 63–64
   priser 181
   skördetidpunkt JÅ 1997 100
   sätidpunkt JÅ 1997 100
   totalskörd 73, 79
   utsäde, certifierat 133, 139
 Rågvete
   antal företag 57 JÅ 2000 69
   ekologisk odling 186–187, 190, 193
   hektarskörd 78
   odlad areal 53, 58, 63–64
   totalskörd 73, 79
   utsäde, certifierat 133, 139
 Råsprit och stärkelse
 tillverkning av JÅ 2000 140
 Räv
   antal 122
   antal uppfödare 122

S

- Salmonella
   djurbesättningar 300–301, 306
   foderproduktion 301, 310
   infektion 300–302, 306
   provtagning 300–302, 310
 Sametinget 98
 Sektorskalkyl, jordbrukets, se EAA
 Silo JÅ 1996 58
 Sjukdomar
   nötkreatur JÅ 2000 114
   svin JÅ 2000 132
 Självförsörjningsgrad 321, 328
 Självrisk vid skördekada JÅ 1997 187

Skador

- olycksfall JÅ 2000 37–38
 Skadeutbetalningar JÅ 1997 187–188
 Skogar, se Skogsmark
 Skogsbruk
   antal sysselsatta JÅ 2000 32
   arbetsåtgång JÅ 1996 36
 Skogsbruksvärde JÅ 2000 44–46
 Skogsimpedimentsvärde JÅ 2000 44
 Skogsmark
   antal företag JÅ 2000 22
   areal JÅ 2000 23–24
   definition 55
   fördelning på företagarekategorier
   JÅ 2000 24
   fördelning på storleksgrupper
   JÅ 2000 22–23
 Skogsstatistik JÅ 1996 220
 Skolor
   eftergymnasiala skolor JÅ 2000 175–176
   gymnasieskolor JÅ 2000 175
   universitet JÅ 2000 175–176
 Skulder (och tillgångar) JÅ 1997 174
 Skyddszoner, se Stöd
 Skörd
   bivax JÅ 1996 153
   ekologisk 186–187, 192–194
   hektarskörd 71–72, 78, 80–83
   honung 97, 122
   normskörd 72, 76, 85–86
   skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
   totalskörd 72–74, 77, 79–83
 Skördeområden bil 2
 Skördeskadeskydd
   allmänt JÅ 1997 187
   ersättningar JÅ 1997 187
   finansiering JÅ 1997 187
   självrisk JÅ 1997 187
 Skördetidpunkt JÅ 1997 100–101
 Skördetröska JÅ 2000 51
 Slakt
   antal slaktkroppar 258–259
   marknadsförd slakt JÅ 2000 141
   medelslaktvikter JÅ 2000 114, 121, 131
   produktion av kött och fläsk 258–259, 264
   slaktade kvantiteter 258–259
   slaktdjurspriser 181
 Slaktkycklingar 259
 Slaktvikter 258–260
 Slättervall
   antal företag 54, 57, 67
   bärgningsförluster JÅ 1996 96
   ej utnyttjad areal 70
   ekologisk odling 186–187, 192
   hektarskörd 72, 82
   normskörd JÅ 1998 88
   odlad areal 54, 58, 67–68, 82
   skördetidpunkt JÅ 1997 100
   totalskörd 73–74, 82

- återväxt 72, 82
 SMAK 185 JÅ 2008 175
 Smittkälla 300–302
 Smågrisproduktion
 investerings- och startstöd JÅ 2003 139
 Smör
 priser JÅ 1996 178
 produktion 238, 261, 264
 Sockerbetor
 antal företag 57, 69
 hektarskörd 72, 83
 normskörd 76, 86
 odlad areal 54, 58, 62, 69
 priser 181
 sockerhalt 84
 stöd 149, 151, 156
 totalskörd 74, 83
 utsäde, certifierat 133, 139
 Solskenstid JÅ 1997 225
 Sorghum 240–243
 Spannmål
 antal företag per gröda JÅ 2000 69
 antal företag per län 63–64
 försörjningsbalans JÅ 2000 139
 hektarskörd 71, 78
 normskörd 76, 85
 odlad areal 53, 57–58, 62–64
 priser 181
 skördetidpunkt JÅ 1997 100–102
 spill (vid skörd) JÅ 1996 95
 såtidpunkt JÅ 1997 100–102
 totalskörd 73, 77, 79
 utsäde, certifierat 133, 139
 Spannmålstork JÅ 1996 58
 Spill vid (skörd)
 potatis JÅ 1996 99
 spannmål JÅ 1996 95
 Standardtimmar 40, 52
 Startstöd, se Stöd
 Statlig länegaranti JÅ 1996 184
 Strukturstöd JÅ 2008 141, 149
 Stutar, se Nötkreatur
 Stärkelse
 stärkelsehalt 84
 tillverkning av JÅ 2000 140
 Stöd
 arealersättning 151 JÅ 2005 132
 betesmarker och slåtterängar 147, 151, 154–155
 direktstöd 144, 151
 djurbidrag 151 JÅ 2005 132–133, 138–139
 energigrödor 144–145, 151–152
 extensifieringsbidrag 151 JÅ 2005 133, 138–139
 förädlingsstöd 149
 företagsstöd 149–150, 157–158
 grödor för industri- och energiändamål 145
 gårdsstöd 143–144, 151–152
 handjurbidrag 145, 151–152
 högre värde i jord- och skogsprodukter 149–150, 158
 kompensationsbidrag 146, 151, 153
 kontrakterad stärkelsepotatis 145, 151–152
 kvalitetscertifiering 145
 kväveläckage 148, 151, 154
 mervärden i jordbruket 145
 miljösättningar 146–149, 186–187, 151, 154–156
 mjölkbidrag 145, 151–152
 modernisering 149, 157
 modulering 146, 151
 nationellt stöd 146, 151, 153
 natur- och kulturmiljöer 147, 151, 155
 prisstöd m.m. till rennåring 150, 159
 proteingrödor 144, 151–152
 regionala stöd 146, 151, 153
 skyddszoner 149, 151, 156
 startstöd 149, 157
 stödrätt 143–144
 utrotningshotade husdjursraser 147, 151, 155
 vallodling 148, 151, 155
 öppet odlingslandskap 147, 151–152
 Suggkontroll, se Svin
 Suggor, se Svin
 Svin
 antal 95–97, 100, 104, 113–115
 antal företag 95–97, 105, 116–117
 besättningsstorlek 96–97, 105, 114–117
 fläskproduktion 264
 försäkrade djur JÅ 1997 188
 priser 181
 sjukdomar JÅ 2000 132
 slakt 251, 238, 259
 suggkontroll JÅ 2000 129–131
 svinstamkontroll JÅ 2000 129
 Syssetsättning, se Arbetskraft
 Systemtäckdikning JÅ 1997 56
 Såtidpunkt JÅ 1997 100–102
- T**
 Tackbidrag 151
 Tackor, se Får och lamm
 Taxerade nettointäkter, inkomster 178–179
 Taxeringsenheter JÅ 2000 44–45
 Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter) JÅ 2000 44–45
 Temperatur JÅ 1997 225
 Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
 Tomtmarksvärde JÅ 2000 44–45
 Totalbefolkning JÅ 1997 29
 Totalskörd
 internationella uppgifter 242–243
 oljevaxter 73, 81
 potatis 74, 83
 slåttervall, första skörd 73–74, 82

- sockerbetor 74, 83
sorghum, majs, ris 242–243
spannmål 73, 77, 79
- Traktorer**
antal 133, 137
effekt 133, 137
inköp 133, 137
pris 181
- Trindsäd** 72
- Trädgårdsodling**
antal företag 87, 89–94
antal sysselsatta JÄ 1997 32
areal 87–88, 89–94
ekologisk odling 187, 195
KRAV JÄ 2008 177, 180, 182–183
skörd 87, 91, 93, 233
trädgårdsräkning/inventering 88
- Typklassificering** 41
- Täckdikad areal** JÄ 1997 56
- U**
Undervisning, se Lantbruksutbildning
Ungnöt, se Nötkreatur
Utbildning, se Lantbruksutbildningen
Utgifter i jordbruket m.m. 161–162, 172–177
Utrikeshandel
jordbruksprodukter och livsmedel 267–270,
271–284
Utrotningshotade husdjursraser, se Stöd
- Utsäde**
betat JÄ 2000 54
certifierat 133, 139
- V**
Vall, se Slättervall (Betesvall)
Vall till fröskörd 67
Vallbaljväxter
certifierat utsäde 133, 139
Vallgräs
certifierat utsäde 133, 139
Vallodling, se Stöd
Vax JÄ 1996 153
Vegetabiliska produkter
export 268, 273, 275, 277, 280, 283–284
import 267, 273–274, 276, 279, 281–282
konsumtion 285–286, 289–292
priser 181
produktion 71–76, 77–86, 242–243, 264
- Vete**
antal företag 57 JÄ 2000 67
ekologisk odling 186–187, 190, 193
hektarskörd 71, 78
normskörd 76, 85
odlad areal 53, 63–64
priser 181
skördetidpunkt JÄ 1997 100
sätidpunkt JÄ 1997 100
- totalskörd 73, 77, 79
utsäde, certifierat 133, 139
växtperiodens längd JÄ 1997 100–101
- Vetekli**
priser 181
- Vicker (och foderärter)**
odlad areal 65
- Vilt**
köttproduktion 251, 260
- Värraps, se Oljeväxter**
Värrybs, se Oljeväxter
Värråg, se Råg
Vårvete, se Vete
Våtmarker 148, 151, 156
Världsmarknadsprisindex JÄ 1998 155
- Växthus**
byggnadssätt JÄ 1997 108
ekologisk odling 187, 195
KRAV JÄ 2008 183
odling 87, 93–94
yta 81–82, 195
- Växtnäringsämnen**
mineralgödsel 134, 141, 204, 211–212, 214
Växtperiod JÄ 1997 101–102
Växtskyddsmedel 199–200, 207, 217–220,
se även Bekämpningsmedel
- A**
Åker
arealens användning 53–55, 56–70
definition 55
fördelning på företagarekategorier
JÄ 2000 21
fördelning på storleksgrupp 53, 60–61
internationella uppgifter 240–241
systemtäckdikad areal JÄ 1997 56
ägd respektive arrenderad areal 48
- Åkerbönor** 53, 65
Åkervärde JÄ 2000 45
Åldersfördelning 125, 126–127, 129
Åsnor och mulåsnor JÄ 2000 193
Återväxt på slättervall 82
- Ä**
Ägarkategorier inom jordbruk JÄ 2000 14
Ägd åker 39, 48
Ägda företag 39, 48
Ägg
beviljade investeringsstöd JÄ 2008 150
export 273, 275, 277, 280, 283
import 273–274, 276, 281
indextal för delposter i avräkningsprisindex
180
partihandelns invägning 251, 259
produktion 251, 238, 259
produktionsvärde 172
- Ägoslag**

annan mark 55 JÅ 2004 46
betesmark 53, 55, 59, 62
skogsmark 53, 55, 59
åkermark 53–54, 59
övrig mark JÅ 1997 204

Äpplen

antal företag 92
antal träd 87, 92
odlad areal 87, 92

Ärter

antal företag 65
ekologisk odling 186–187, 191, 194
hektarskörd 71, 72, 80
odlad areal 65
totalskörd 73, 80
utsäde, certifierat 133, 139

Ö

Öppet odlingslandskap, se Stöd

Jordbruksstatistisk årsbok 2009

med data om livsmedel

Yearbook of agricultural statistics

including food statistics

Boken ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m. Den ger dessutom ett sammandrag av den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Vissa internationella jämförelser görs också.

Årsboken innehåller resultat från undersökningar utförda av SCB, Jordbruksverket och andra myndigheter samt av branschorganisationer. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning och information om var utförligare redovisningar finns. I anslutning till varje kapitel ges också en del kommentarer till vad statistiken visar.

ISSN 1654-4382 (online)
ISSN 0082-0199 (print)
ISBN 978-91-618-1493-0 (print)

All officiell statistik finns på: www.scb.se
Kundservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: www.scb.se
Customer service, phone +46 8 506 948 01